

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DORIS LESSING

ARGOSTAKİ KANOPUS ARŞİVLERİ III

Sirius Deneyleri

Çiviyazıları / Bilimkurgu-Fantezi

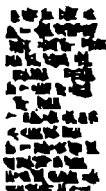

Argostaki Kanopus Arşivleri III

Sirius Deneyleri

Doris Lessing

Çeviri:
Erol Özbek

Çiviyazıları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kitabın Özgün Adı:

Canopus In Argos: Archives
The Sirian Experiments

Yazar:

Doris Lessing

İngilizceden Çeviren:

Erol Özbek

Yayıma Hazırlayan:

Hüseyin Demirel

Seri / Sıra No:

Çiviyazıları:71 / Bilimkurgu-fantezi:4

ISBN:

975-8086-66-9

Adres:

Sakız Sk. No: 6/9

Bahariye / Kadıköy - İstanbul

Tel: 0216 347 05 62 - 330 83 16 - 330 83 99

Faks: 0216 418 26 01 - 418 26 02

E-mail: civiyazilari@civiyazilari.com

www.civiyazilari.com

Copyright:

Doris Lessing 1980

Onk Ajans Ltd.

Türkçe Baskı İçin Çiviyazıları 1999

Baskı:

Berdan Matbaası

Baskı/Tarih:

Birinci Basım: 2000

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://frantey.org>

Sirius Deneyleri “Argos’taki Kanopus Arşivleri” genel başlığı altında toplanan dizinin üçüncü romanıdır; ilki **Şikasta** (1979); ikincisi **Evlilikler** (1980); dördüncüsü **8. Gezegen** (1982); beşincisi ise **Duygusal Ajanlar** (1983) adını taşımaktadır.

Dizinin Diğer Kitapları:

Argostaki Kanopus Arşivleri I
Şikasta

Argostaki Kanopus Arşivleri II
Evlilikler

Argostaki Kanopus Arşivleri III
Sirius Deneyleri

Argostaki Kanopus Arşivleri IV
8. Gezegen

Argostaki Kanopus Arşivleri V
Duygusal Ajanlar

Çiviyazıları Bilimkurgu-Fantezi dizisinde, insan kavrayışını, yaratıcılığını, hayal gücünün sınırlarını genişletmeyi amaçlayan, özgür bir yarının bilgisini bugünden kurmak ve yaşamda karşılıklarını üretmek yolunda çaba harcayan yazar ve okurlarla buluşmayı amaçlıyoruz.

“Sirius Deneyleri”, Doris Lessing’in, “Argostaki Kanopus Arşivleri” adlı beşlemesinin üçüncü kitabı. Dizinin ilk kitabında, talihsiz gezegen Şikasta (Dünya)’nın sahne olduğu olayları, Kanopus ajanı Johor’un gözünden izlemiştik. Bu kez, olayları, uzayın diğer önemli emperyalist gücü, Sirius’un ajanı Ambien 2’nin raporlarından izleyeceğiz. Aynı zamanda Sirius’un en önemli beş yöneticisinden biri olan bu kadın ajanın anıları ve değerlendirmeleri, ilk iki kitaptaki olayları tamamlıyor ve okuyucuda oluşan çeşitli soru işaretlerinin karşılığını bulmasını sağlıyor.

Bu cildin ana konusu ise, Şikasta (Rohanda-Dünya)’da sürdürülen deneylerin, gezegendeki evrim süreci üzerindeki

etkileri. Gezegendeki primatlara müdahale yoluyla oluşturulan soyların serüvenleri, son derece ilgi çekici ayrıntılara sahip. Lessing bu kurgularıyla evrim teorisinin içerdiği çeşitli eksik halkalara dikkat çekiyor.

Bir karşı dünya tarihi olan beşleminin bu bölümünde de insanlığın derin hafızasındaki inanışlar, dünyanın birçok kültüründe karşılaştığımız mitler sıkça yer alıyor. Tufan, Atlantis, geçmişin görkemli şehirleri, Mayaların, Azteklerin birbirini izleyen uygarlıkları, kitabın konuları arasında...

Evreni denetleyen emperyalist bir gücün toplumsal sorunları, iktidar çatışmaları, yükselen yeni emperyalist güçlerle statüyü koruma çabasındaki güçlerin ilişkileri, diziyi bir bütün olarak kavranır hale getiren diğer konular...

Şikasta'nın ve biraz daha az olmakla birlikte *Evlilikler*'in karşılanma şekli, bazı şeyleri açıklığa kavuşturmamı gerektiriyor... Bir kozmoloji yarattıysam, bu sadece edebi amaçlaradır! Bir zamanlar, gençken, gerek dinî, gerek siyasi olarak, daha kolay inanıyordum; şimdi gittikçe daha az şeye inanıyorum. Ve daha fazla şeyi merak ediyorum... Bizim bu gezegendeki bir tür olarak varlığımız hakkındaki görüşümüzün doğru olmadığını ve bizden sonra gelecek olanlara, diyelim ki, Yeni Gine halkının dünya görüşü bize nasıl görünüyorsa, o denli şaşırtıcı görüneceğini düşünüyorum. Yani, bir tür olarak kendi hakkımızdaki mevcut görüşümüzün yanlış olduğunu; olan bitenler hakkında pek az şey bildiğimizi, olan bitenlerin oldukça bir kısmının sıradan yurttaşlara söylenmediğini, küçük kastların ve cuntaların tekelinde kaldığını.

Eğitimimizin saçma olarak değerlendirdiği türlü türlü fikirleri merak ediyorum, onlara ilişkin spekülasyonlarda bulunuyorum tabii bu kürenin sakinlerinin çoğu aynı şeyi yapıyor. Eğer bir fizikçi olsaydım, hiçbir sorun kalmazdı! Onlar en doğal şeymiş gibi, kara

deliklerin yıldızları yutmasından, zaman ve uzay eğrilikleri yaratmakta kullanmayı öğrenebileceğimiz birer mekanizma olarak kara deliklerden ve matematiksel bir el çabukluğuyla içlerinden geçip bizim evrenimizin yasalarının geçerli olmadığı diyarlara ulaşabileceğimizden söz edebiliyorlar. Onlar büyük bir rahatlıkla, paralel evrenlerin, bizimkilerle içiçe geçmiş, ama bizim için görünmez evrenlerin, içinde zamanın geriye doğru aktığı ya da bizimkinin aynadaki aksi gibi olan evrenlerin varlığını öne sürebiliyor.

Öyle sanırım ki, şu sıralar en sık alıntılanan sözün, J. B. S. Haldane'in her yerde karşılaşılabildiğiniz şu sözleri olması şaşırtıcı değil: 'Şimdi evrenin sadece sandığımızdan daha tuhaf olduğundan değil, ayrıca, sanabileceğimizden de daha tuhaf olduğundan şüpheleniyorum.'

Okurların kozmolojilere ve katı düşünce sistemlerine 'inanma' özlemi içinde olmalarının nedeni hepimizin bildiği gibi, dünyanın belirliliklerinin biz yaşadıkça çözülüp gittiği ürkütücü ve harikulade bir zamanda yaşıyor olmamızdır. Ama, nelerin kesin olduğu konusunda savaşlar verilirken, bu kargaşayı daha da artıran biri gibi görülmek istemem. Tanım gereği hayal güçlerini kullanarak iş gören yazarların, hayal güçlerine bu kadar az itibar edilmesi nedenidir? Bizler 'uydururuz' İşimiz bu.

Bu uzay kurguları türünde yazmayı denemeden önce okuduğum hoş bir öyküde, son derece zeki bir zürafa türü, uzay gemisiyle kendi güneş sistemlerinden bizimkine geliyordu ve bizim güneşimizin de bize, bir süredir onların güneşinin onlara yapmaya başladığı gibi, gaddar davranıp davranmadığını sorduklarını hatırlıyorum. Kendi kendime şöyle dediğim aklımda: Eh, hiç değilse bu öykünün yazarının, bir uzay gemisinde zürafa olmak nasıl bir duygu, diye soran işgüzar mektuplar alma ihtimali fazla değil.

İnsanın hayal edebileceği her şeyin başka bir yerde, başka bir gerçeklik düzleminde, bir karşılığı olduğu söylenir. Tüm edebiyatımız, kutsal kitaplar, mitler, efsaneler -insan ırkının kayıtları- iyi ile kötü arasındaki büyük bir savaştan söz eder. Bu savaş polisiye ro-

man, western, aşk romanı düzlemlerine kadar yansımaları bulur. Bu savaşı yansıtmayan bir öykü ya da şarkı ya da tiyatro oyunu bulmak zordur.

Ama ne savaşı? Nerede? Ne zaman? Hangi güçler arasında?

Hayır, hayır, aşğılık uzay korsanlarıyla dolu bir gezegen bulunduğuna ve bizim şu zavallı gezegenimizden öz maddesi çaldığına, aynı şekilde de, Kanopus ve Sirius gibi büyük imparatorlukların üzerinde çektiğı bir yer olduğumuza ‘inanıyor’ değilim. Ama Kanopus ve Sirius’un eski kozmolojilerde böyle bir rol oynamış olması şu ya da başka bir şeyin işareti olamaz mı?

‘İyi’ ve ‘kötü’ kavramlarımızın yansıttığı şey nedir?

Bu dünyanın daha ileri yaratıklar tarafından deney amacıyla kullanıldığını öğrensem hiç şaşırırmadım... Ya da binaların boyutlarının bizleri, bizim tahmin bile etmediğimiz şekillerde etkilediğini ve geçmişte, bizim unuttuğumuz bir bilimin var olmuş olduğunu... Ya da hakkında hiçbir şey bilmediğimiz şekillerde köleleştirilmiş olduğumuzu, hiç bilmediğimiz şekillerde dostlarımız bulunduğunu... Zaman içindeki durumumuz hakkındaki kişisel duygularımızın nadiren gerçeklerle uyum içinde oluşunun geçmişteki hayat süremizin bambaşka olduğunun bir işareti olduğunu ama bu geçmişin biyolojik düzlemde hayli yakın zaman sayılması gerektiğini ve bu yüzden de psikolojik olarak buna uyum sağlayamamış olduğumuzu... Türlü türlü yapay nesnelerin bizim aklımıza hiç gelmeyen işlevleri olmuş (belki hâlâ) olduğunu... İnsan ırkı için bizim şimdi hayal bile edemeyeceğimiz kadar görkemli bir geleceğın planlanmış olduğunu... Ya da ne bileyim... Öğrenseydim...

Dünyamızın ayı üzerinde yabancıların yaşadığına ‘inanıyor’ değilim ama neden olmasın?

UFO'lara gelince, onca sağlam, sorumluluk sahibi, akıllı, bilimsel ve laik insan tarafından bu konuda verilmiş pek çok cevaba inanmazlık etmemiz zor.

Ve daha pek çok konuda...

Bu kitapta kuru, dürüst, görev bilincine sahip, çalışkan, kendi

doğası konusunda yanlgı içindeki bir kadın bürokrat yarattım. Becerikli bir idarecidir o; bir sosyal bilimci. Ambien II'yi daha fazla sevebilirdim. Kafasını meşgul eden konulardan bazıları elbette benim önem verdiğim konulardır. Bunlardan başlıcası, grup aklının doğası, kabul etmeye nadiren hazır olsak da hepimizin parçası olduğu, kolektif akıllardır. Kendimizi özerk yaratıklar olarak görürüz, akıllarımız kendi aklımızdır, inançlarımız özgürce seçilmiştir, fikirlerimiz bireyseldir ve özgündür... Bu gezegende milyarlarca ve milyarlarcamız bulunduğu halde hâlâ, her birimizin eşsiz, özgün bireyler olduğumuza inanırız ya da diğerleri bir sürünün içindeki noktalar olsa bile en azından ben, kendi kararlarını veren biriyim, aklım kendi aklımdır, diye düşünürüz. Bu çok tuhaf ve bana günden güne daha da fazla tuhaf görünüyor. Kendi hakkımızdaki bu mefhumu nasıl ediniyoruz?

Bana öyle geliyor ki, fikirler insanlığın içinden birer dalga gibi akıp geçiyor olsa gerek. Nereden geliyorlar?

Eleştirmenler ve okurlar bu diziyi, *Argos'taki Kanopus Arşivleri*'ni, bir iki eğlendirici öyküyü anlatmama imkân veren bir çerçeve, gerek kendime, gerek başkalarına sorular sormanın, birtakım fikirleri ve sosyolojik ihtimalleri araştırmanın imkânı olarak görebilirse, bu çok hoşuma gider.

Kırmızı ve Beyaz Cücelerin ve onların Hatırlayan Aynası'nın, (anti-yerçekimi ile çalışan) uzay gemilerinin, onlara eşlik eden varlıklar Hadron, Gluon, Pion, Lepton ve Muon'un ve sevimli Quarkların ve renkli Quarkların öyküsünü yazmak isterdim elbette.

Ama hepimiz fizikçi olamayız ki.

ARGOS'TAKİ KANOPUS ARŞİVLERİ III
SİRİUS DENEYLERİ

Sirius-Kanopus Arka Plan Bilgileri

Ben, Beşler Üyesi Ambien II.

Rohanda'daki (Kanopuslular tarafından bu dönemde Şikasta adıyla biliniyor) deneylerimizin bir değerlendirmesini yazmayı üstlendim.

Tarihi bölümlendirmeleri yaygın kullanılan ve Kanopus ile birlikte üzerinde anlaştığımız şekilde kullanacağım. (1) Andar'dan gelen ilk ışıma patlamasına kadarki dönem. (2) İlk ve ikinci -yine Andar kaynaklı- ışıma patlaması arası dönem. (3) İkinci ışımadan, kısaca Felâket olarak bilinen, Kanopus-Rohanda Kenedi'nin başarısızlığa uğramasına kadarki zaman. Bu üçüncü dönem kimi yerde Altın Çağ olarak da anılıyor. (4) Sürekli gerileme dönemi. Bu değerlendirmem asıl olarak (4) ile ilgili olacak.

Aşağı Zooloji kayıtlarında tamamıyla belgelenmiş olan birinci ışıma öncesi deneylerden söz etmeyeceğim. (1) boyunca Rohanda nemliydi, bataklığı, sıcaktı, sığ denizleri bataklıktan ayırt etmek

zordu ve derin okyanuslar da volkanik faaliyetler yüzünden hareketli bir çamur halindeydi. Kuru alanlar pek azdı. Bunların üzerinde pek az kara hayvanı bulunuyordu, ama çok sayıda deniz sürüngen çeşidi ve pek çok balık yaşıyordu. Bunlardan bazıları başka kolonize gezegenlerde ve ana gezegenimizde bilinmiyordu ve birkaç türün transferini başarıyla gerçekleştirdik. Ayrıca, onlara ne olacağını görmek üzere, Rohanda'ya başka yerlerden türler de getirdik. (1) boyunca yaptığımız tüm deneyler ılımlı türdendi ve imparatorluğumuzun başka bölümlerindeki benzer deneylerden farklılık göstermiyordu.

(2) Andar'dan ilk ışıma patlaması beklenmedik şekilde gelmişti. Gerek Kanopus, gerek biz, hazırlıksız yakalandık. Onlarla aramızda tüm düşmanlıkları sona erdiren savaştan beri gezegeni yakından izlemiştik. Yeni durum nedeniyle gözetimimizi sıkılaştırdık. Işıma bazı familyaların bir gecede yok olmasına ve evrimin hızlanmasına neden oldu. Gezegen ıslak, bataklık, buharlı, bulutlu kalmaya devam etti ve bu koşullara eşlik eden bunaltıcı ağır hava koşulları da öyle. Bununla birlikte yeni familyalar ve türler patlamalar halinde ortaya çıkıyor, var olanlar büyük bir hızla değişime uğruyordu. Bir milyon R-yılından kısa bir süre zarfında sadece bir sürü balık ve sürüngen çeşidi gelişmekle kalmadı, uçan türler ve böcekler de ortaya çıktı her ikisi de daha önce bilinmeyen yaşam çeşitleriydi. Ortalık hayat kaynıyordu. Ayrıca çok geçmeden, bir muazzamlık dönemi beklememiz gerektiği de belli oldu. Özellikle sürüngenler bu eğilimi sergiledi: Pek çok çeşitleri vardı ve bazıları, eski cüsselerinin yüzlerce ve hatta daha fazla katına ulaştı. Bitki örtüsü devasa ve bol hale geldi. Gerek karalar, gerek sular, türlü türlü muazzam hayvanlarla dolup taşıyordu.

Bu zamanlar boyunca Kanopus ve biz, taraflardan biri ya da ikisi birden gerekli gördükçe, müzakereler yaptık. Tartışmaları kimi zaman biz, kimi zaman Kanopus başlattı.

Gezegendeki faaliyetlerimiz hakkındaki raporları her zaman Kanopus'a da verdik, ama o sırada bunlara fazla ilgi göstermediler.

Bu çok önemli noktaya daha sonra geri döneceğiz. Kanopus da bize raporlarını aktardı, ama bunları incelemeye fazla zaman ayırmadık. Ve bunun önemli bir nokta olduğunu tekrar belirtiyorum, çünkü daha sonra bunu açıkça göreceğiz.

Kanopus (2) boyunca bir izleme istasyonu işletti. Biz ise Rohanda'nın çeşitli yerlerinde bazı deneyler başlattık, ama bunlar çoğunlukla ani, hatta şiddetli büyüme ile ilgiliydi ve gezegen bize o kadar cömertçe gözlem malzemesi sunuyordu ki, çok fazla müdahale etmiyorduk. Burası bilimcilerin hiçbir kesimi arasında popüler bir yer değildi. Bir zamanlar 13. gezegenimiz de benzer biçimde bataklıktı ve hasta edici iklime sahipti ve bu konuda kayda değer verimiz vardı.

Aşağı yukarı iki yüz milyon R-yılı kadar bir süre boyunca bu koşullar sürdü. Nasıl ki daha önceki, ışımaya öncesi özellikler, ebedi olmasa bile, istikrarlı göründüyse, şimdi de dev ve vahşi hayvanlarla dolu bu sulak, sefil yer olduğu gibi kalacağı benziyordu. Sonra, ve yine beklenmedik bir şekilde, ikinci ışımaya patlaması meydana geldi.

Etkiler yine çarpıcı boyutlardaydı.

Her türlü afet ve kargaşa görüldü. Karalar alçalıp okyanus yatağı haline geldi; denizlerin içinden yeni karalar belirdi ve ilk defa yüksek araziler ve hatta dağlar ortaya çıktı. Hâlâ eriyik halindeki çekirdeği örten kabuk henüz çok ince olduğundan, volkanik faaliyet hiç kesilmemişti, ama şimdi karalar ve sular hiç durmadan alt üst oluş halindeydi. Uzun zamandır tüm gezegeni bir defada haftalarca süreyle sıcak bir karanlıkta tutan bulut örtüsü, fırtına ve rüzgârlarla sürekli parçalanıp durmaktaydı.

Tüm büyük türler yok oldu. Büyük sürüngenler artık görülüyordu ve dev eğrelti ormanları şiddetli rüzgâr ve yağmurlarla budanmıştı.

Ani bir soğuma meydana geldi. Altüst oluşlar yavaşlayıp durduğunda, gezegen değişmişti. Çok kısa bir süre içinde suların epey bir kısmı kutupların çevresinde buz ve kar halinde yığılmıştı. Bazı

bataklık bölgeleri varlığını sürdürdü, ama artık karalar ve okyanuslar ayrılmıştı ve geniş kuru araziler oluşmuştu. Bunlar elbette, gezegenin ekseninin dikey doğrultudan kayıp uzaklaşmasından önce olmuştu: Gezegenin istikrarsızlığına o kadar büyük katkıda bulunan “mevsimler” henüz yoktu. Kutuplar soğuktu. Orta kuşağın çevresi çok sıcaktı. İkisinin arasında, öngörülebilir ve kararlı ılıman iklime sahip kuşaklar vardı.

Bu, gerek bizim, gerek Kanopus’un bunca umutlandığı, koşulların herhangi bir gezegende umabileceğiniz en büyük mükemmellik düzeyinde bulunduğu (3) dönemiydi ve bu dönem yirmi bin R-yılı bile sürmeyecekti.

Kanopus’un bizi ortak bir konferansa davet etmesi bu (3) döneminin çok başlarında oldu.

Bu konferans ne bizim ana gezegenimizde, ne de onlarınkinde, ama her ikimiz için de elverişli olan, onların 10. Koloni’sinde yapıldı.

Konferansın ruh hali güven ve iyimserlikti.

Öyle sanıyorum ki, büyük dost ve rakibimiz ile ilişkilerimiz hakkında daha fazla bilgi vermenin tam sırasıdır.

Şu önerme ile başlayacağım: Kanopus belirli bilimlerin öncülüğünü yaptı ve en azından bir kısmımızın kanaatine göre, bizden çok ileri durumda.

Benim görüşüme göre bir tarihçinin görevi, mümkün olduğu kadarıyla gerçeği anlatmaktır... Hayır, bu önerme bir provokasyon olarak düşünülmemiştir, gerçi imparatorluğumuzun dört bir yanında ağır basan fikirler iklimi içerisinde pek çok kimse bunu öyle görecektir.

Aşırı uzun bir zaman boyunca bizim tarihçilerimiz, şimdilerde hepimizin Zorlanmış Evrim adını verdiği konudaki becerileri ilk araştırıp geliştirenin Kanopus *olduğu* gerçeğini kabul etmeyi reddettiler. (Burada, doğanın kendi haline bırakılması gerektiğine inanan -ve korkarım bunların sayısı hâlâ hayli fazladır- kişilerle tartışmaya girmeyi önermiyorum.) Canlı türlerine -ya da bir bütün

olarak gezegenlere- evrimlerinin nasıl değıştirilebileceği ya da hızlandırılabilirdiği açısından ilk bakmaya başlayan, Kanopus oldu. Bunu biz onlardan ğrendik. Gerçek budur. Bizler onların okulunda öğrenciler olduk. İstekli -ve hiç değersiz olmayan- öğrenciler; onlar istekli ve cömert öğretmenler oldu.

İşte bu nedenle, Rohanda'yı aramızda paylaşmak söz konusu olduğunda, bize daha az cazip olan pay düştü. Bu, Kanopus ile ilişkilerimizdeki konumumuza uygun dşüyordu.

Eleştirel okur şimdi soracaktır: Kanopus'a bu övgü niye, Rohanda'nın tarihinin -yalın bir şekilde ifade edecek olursak- bir felketler tarihi olduğu hepimizce bilinirken?

Kanopus hatalı idiyse, Sirius olarak bizler de hatalıydık. *Onların* 10. Gezegen'indeki o konferansta hepimiz, eğer Rohanda -kesinlikle bildiğimiz gibi- çok uzun istikrar dönemleri yaşadıysa, bunlardan ikisi pek çok milyon R-yılı sürmüştü, o zaman bu yeni dönemin de benzer bir şekilde milyonlarca yıl süreceğini bekleyebiliriz diye varsaymıştık. Neden varsaymayacaktık ki? Hepimizin "kozmi" olarak adlandırdığı, üzerinde denetimimizin bulunmadığı, öngörülemeyen etkenler vardır. Her türlü evrim mühendisliği bu değışimlere tabidir. Eğer kozmi değışiklik ya da felket tehlikesi yüzünden yeni keşfedilen bir gezegende herhangi bir geliştirmeye girişmeyi göze almasaydık, o zaman hiçbir zaman, herhangi bir şey başaramazdık.

Kanopus, tıpkı bizim gibi, kolonileştirici olarak kariyeri boyunca hayal kırıklıkları -ve daha da kötüsünü- yaşamıştı. Rohanda onların tek başarısızlığı değildi. Onların bunu bir başarısızlık olarak adlandırmadığını bildiğim halde buna bir başarısızlık diyorum ama meslek hayatım boyunca, Kanopus'un duygusal davrandığını dşnen fikir akımına dahil olduğum bir sır değildir. Kimi zaman alay konusu olacak lde duygusallar. Genellikle gayrı ekonomik, gayrı üretken, idari zahmet bakımından ziyankr olan tutumlara başka ne ad verilebilir ki?

Başka ne denebilir? Eh, meselelere bakmanın farklı yolları oldu-

ğunu öğrendim; bununla birlikte o görüş açılarını paylaşıyor değilim. Yani, gelecek için umutlarım var, ama... Bu arada, halihazır-daki ve pratik bakış açısından Rohanda'nın sadece bir başarısızlık olmadığını, hatta belki de onların en büyük başarısızlığı olduğunu söylüyorum; oysa bu hiç de ya da hiçbir şekilde, onların hatası değildi. Kaldı ki bizler de aynı şekilde; Rohanda'yı mümkün olduğu kadar uzun süre -o sıradaki beklentilerimize göre milyonlarca R-yılı boyunca- kullanmak üzerine hesap yapmışken, içlerimizden bazıları niye Kanopus'u suçlamaya bu kadar eğilimli olsun ki?

Kara ve denizlerin dağılımı kabaca, şimdiki gibiydi. Kenarları çıkıntılarla, yarımadalarla, adalarla bezenmiş bir merkez kara kütle-si var. Bunu, kimi hayli büyük, pek çok adayı barındıran devasa bir okyanus çevreliyor. Ana kara kütlelerinden ayrı ve bir tarihten beridir sular altında kalmış bir kara köprüsü ile birbirine bağlanan iki kıta var ve bunlardan Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta ve Tecrit Edilmiş Güney Kıta diye söz ediliyor. Merkez kara kütlelerinin, kuzey kutuplarını kuzey alacak olursak batısında, Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta ile arasında çeşitli zamanlar boyunca, okyanus düzey-lerinin yükselip alçalışına bağlı olarak pek çok ada var, içlerinden en az biri çok büyük. Ama kimi zamanlar boyunca okyanus adeta adasız kaldı.

Kuzey bölümleri ayrı bir bölüm oluşturan merkez kara kütlelerinin güneyine doğru baktığımızda başka bir kıta, şimdi I. Güney Kıta adı verilen kıta yer alıyor. (Tecrit Edilmiş Güney Kıta, II. Güney Kıta'dır.) Kuzey kısımları ana kara kütlelerinin tüm kısımlarından kolaylıkla gerçekleşen göçler ve hareketler nedeniyle çok fazla etki altında kaldığından, I. Güney Kıta kimi zamanlar coğrafyacılar tarafından ana kara kütlelerinin bir parçası sayılmıştır. Ama bütün olarak ele alındığında, güney kısımları öylesine farklı bir tarihe sahiptir ki, genellikle farklı ve ayrı bir kıta olarak sınıflandırılır. Rohanda'nın paylaşımında bize, Sirius'a, I. Güney Kıta'nın kuzey kısımları dahil olmak üzere iki güney kıtası, ve okyanuslarda yararlanmak isteyebileceğimiz her türlü irili ufaklı ada tahsis edildi.

Konferansın kendisi hakkında daha fazla şey söylemek gerekiyor.

Konferans bir başarı sayıldı. Hem de kayda değer ölçüde. Gerçi, sorunlarını şu ya da bu şekilde paylaştığımız çok sayıdaki gezegenin durumu hakkında yapılan konferans ve tartışmalardan sadece birisiydi, ama katılan herkes bunun, yeni bir işbirliği düzeyini simgelediği hissindeydi. Ve aradan zaman geçtikçe, bu konferansın olağanüstü bir yanı ön plana çıktı. Hem de yalnızca Rohanda'daki beklenmedik yeni elverişli dönem yüzünden değil. Binyıllar içinde komiteler, konferanslar, tartışmalar birbirini izleyip durdu: Ama hep, 10. Koloni'deki o belirli konferansa atıfta bulunup durduk, sanki orada çok özel ve tekrarlanamaz bir hayat kaynağı ve canlılık ortaya çıkmıştı ve bir daha böylesinin yanına bile yaklaşamamıştık.

Şimdi ise, yine aynı vurgu ve kesinlikle, konferansın bir başarısızlık olduğunu söyleyeceğim.

Önergelerden, mutabakatlardan, *yazılı formülasyonlardan* Sirius'un anladığı, Kanopus'un anladıklarıyla aynı değildi. Bu, o sırada açıkça görülmüyordu. Hatta çok uzun bir zaman boyunca açığa çıkmadı. Şimdi bile, Sirius'taki az sayıda kişi dışında pek görülemiyor.

Bu noktaya kadar artık, benim bu raporunun tarihin belirli bir bakış açısıyla yeniden yorumlanması girişimi olduğu yeterince açıklığa kavuşmuştur.

Bu bakış açısı şimdi bile popüler değil: Daha yakın zamana kadar düşünülmesi bile imkânsızdı.

Daha kısa süre öncesine kadar ben, bu bakış açısının ifadesini imkânsızlaştıranlar arasındaydım: Bunu şimdi söylemem, hem de açık seçik söylemem gerekiyor: Resmî bakış açısının baskıcı, bir uyum zorlaması yüzünden bireysel (ve ayrılıkçı!) bir tarih görüşünü gizlice sürdürmüş olduğumu öne sürüyor değilim. Aksine. Eğer resmî görüşten farklı bir görüşü sürdürmüş olan bir bireyler azınlığı var idiyse, o zaman bunlar beni mutlaka, ortodoksluğun kalesi olarak görmüştür. Amacım bir özür dileme değil. Hepimiz gerçekleri ancak, görebildiğimiz zaman görürüz. Gördüğümüz zaman ise daima, bunu henüz görmemiş olanları öz itibarıyla ve kemikleşmiş

biçimde, ahmaklar olarak görmek çok caziptir.

Talihimi bu azınlıkla -tabii böyle bir azınlık varsa- aynı kefeye koyuyorum -bunu şiddetli eleştiriler geleceği beklentisiyle yapıyorum- ama umarım, daha kötüsü olmaz.

Hemen, sorunun kökü olarak gördüğüm şeyi ele alacağım: Kanopus ile Sirius arasında eskilerde kalmış olan savaş.

Bir ateşkesle son buldu... Bunun yıldönümünü hâlâ kutlarız. Savaşın canavarlıkları ve dehşetleri, çocuklarımıza öğrettiğimiz kahramanlık ve yararlılık öyküleri halinde resmileştirilmiştir. Gerçek ise şu ki, Kanopus savaşı kazandı ve haklı olarak bizi 'aşağılaması ve haraç ve tazminat alması beklenebileceği bir anda bizim -tam anlamıyla yenik düşmüş- liderlerimizi davet ettiler, aslında ellerinde tutma imkânına sahip oldukları kolonileştirilmiş gezegenlerimizi iade ettiler, kendi sınırlarımız içerisinde kalmamız gerektiğini bildirdiler, işbirliği ve dostluk önerdiler ve diğer devlet ve imparatorlukların gözünde küçük düşmeyelim diye, bu anlaşmanın ateşkes olarak tanımlanacağını duyurdular.

Çok sonradan, geçenlerde, onların Kolonyal İdare'sinin başı olan Kanopuslu dostum Klorathy'ye, bizlerin, yani Sirius'un bundan dolayı onlara asla saygı göstermediğimiz, aksine Kanopus'un savaşı kazanmış olduğu ve sonra da hiçbir yerde -benim bildiğim kadarıyla- başka hiçbir imparatorluğun davranmadığı gibi davrandığına dair her türlü ipucunu tarih kitaplarımızdan ve hatta -görünüşe bakılırsa- hafızalarımızdan silip attığımız belliyken, bu yüce gönüllü ve yüksekte uçan tutum hakkında şimdi kendisinin ve diğerlerinin ne düşündüğünü sordum. Cevabı, "Sonuçların neler olacağını görmek için henüz erken olduğu ve bir hükümde bulunmamayı tercih ettiği" şeklinde oldu.

Bu Kanopus'lulara özgü tipik beyanı kayda geçiriyorum. Yorumsuz. Bu noktada yorum yapmadan.

Daha öncesinde, Kanopus'un bizim Rohanda'daki ya da bu bakımdan başka herhangi bir gezegendeki deneylerimizin sonuçlarına

fazla ilgi göstermediğini belirtmişim.

Nasıl ki aramızdaki büyük savaşın sonundaki tutumlarını anlamıyorsak, aynı şekilde onların bizim çalışmalarımız karşısındaki kayıtsızlığını da anlamıyorduk, anlayamıyoruz.

Bunun nedeni, kendi çalışmalarında bizden çok fazla ileride olmalarıdır. Hiçbir zaman bizden öğrenecek bir şeyleri olmadı. Ama bizler bu tutumu sürekli, ikiyüzlülük olarak yorumladık, hep, bir yandan gizlice çalışmalarımızdan çıkarılabilecek her türlü bilgiyi çıkarmaya çalıştıklarına, hatta topraklarımıza casuslar gönderdiklerine ve bizim çalışmalarımızın sonuçlarından, kaynak göstermeksizin yararlandıklarına inandık.

Bizim akıl düzenimiz, bizi sürekli yanlış hükümlere sürükleyen bir akıl düzeni oldu.

Bir örnek verelim. Konferansın 10. Koloni’de yapılması ve Rohanda için yerleşimcilerin buradan seçilmesi sadece bir tesadüftü. Oysa hepimiz, Kanopus’un “kurnazlığından”, Rohanda’daki sınırlarımızı ihlâl etmeyi düşünmeyelim diye bu canlı ve iri cüsseli insanlarla karşılaşmamızı özellikle öngördüklerinden söz edip duruyorduk. Ve konferans sırasında billurlaşan bu inancımız -sorumlulardan biri bendim ve bunun verdiği zararları itiraf etmek durumundayım- gezegendeki faaliyetlerimiz boyunca devam etti, bizi türlü türlü şekillerde etkiledi. Oysa bu sadece saçmalıktı: Onların 10. Gezegen’ini biz önermiştik. Şüphe hepimizi bu türden hatalara sürükler.

Verebileceğim daha pek çok örnek var, ama konferansın iki ana etkenini ya da konusunu ele alacağım: Yani, bizi etkileyen iki konuyu. Kanopus’a, önerdiğimiz deneylerin ana hatlarını sunduk, ama o sırada bunların, Kanopus’un yapmayı önerdiklerinin ne kadar etkisi altında olduklarının farkında değildik görmeye hazır değildik!

Bu, Rohanda’nın Kanopus’un etkisi altındaki altın çağından yararlanacağımız o 20.000 yılın başlarındaydı. Kanopus planını ancak daha sonra, öngörülmemiş kozmik değişimler yüzünden üzerindeki hayatın erken bir şekilde sona ereceği 8. Gezegen yüzünden, hız-

landirmaya karar verdi. Kanopus o sırada 10. Koloni bireylerini belirli bir düzeye ilerletmek için 20.000 yıl değil, 50.000 yıl öngörmekteydi. Bize, iki aşama planladığını bildirdiler. Birincisi o 10. Koloni gönüllülerinin belirlenmiş bir noktaya kadar genel bir yükseltilmesi ve konsolidasyonu. (Bunların gönüllü oldukları, bize o zaman gülünç geliyordu, ama çok geçmeden biz de zorunlu görevlendirme yerine aynı politikayı uygulamaya koyduk.) Bu önceden belirlenmiş nokta -ve bu konuda bize tam bilgi ve ayrıntılar sunuldu- onların “kenet” adını verdiği bir şeyle -yani Kanopus ile Rohanda arasında, gezegeni bir bütün olarak imparatorlukla ahenk içine sokacak bir senkronizasyonla- tamamlanacaktı. Özel türden bir ahenk olacaktı bu.

Bu, o sırada bizim için alışık olmadığımız ilk konuydu. Hatta, bugün bile alışılmadık olduğunu söylemeye cüret ediyorum: Çünkü bizler ahenk, iyi arkadaşlık, işbirliği kelimelerini kullanırken -ki bunları kendi imparatorluğumuz hakkında bol bol ve her an kullanırız- kastettiğimiz şey, Kanopus’un kast ettikleri ile aynı değil. Konferansta bize, Kanopus’un 10. Koloni gönüllülerini geliştirmeyi, onları istikrarlılaştırmayı, evrimlerinden Kanopus imparatorluğunu ilerletmekte yararlanmayı düşündüğü söylendiği zaman, bütün bunlardan anladığımız şey, kendi topraklarımızla ilişkilendirdiğimiz gelişme, istikrar, evrim, ilerlemeden daha fazlası değildi.

İkinci konu, Kanopus’un bu hayranlık uyandırıcı sonuçlara nasıl ulaşmayı düşündüğüydü. Çünkü bize dilediğimiz tüm bilgiler verildi ya da daha doğrusu sunuldu, çünkü biz bu fırsatı kullanmak istemiyorduk.

Biz bu bilgileri kabul etmedik, çünkü konferansın genel coşku havası bu talihsiz duyguları perdelediye de, bizler burukluk içinde olmanın dezavantajını yaşıyorduk. Kuzey bölgelerinde belirli bir primat türü bolca bulunuyordu. Bunlar yer yer dik yürümeye, alet ve silah kullanmaya başlamış ve yer yer sabit yerleşim nüveleri oluşturmuştu Bu evrim düzeyindeki hayvan tipi her zaman değerlidir; gerek deney, gerek basit görevlerde eğitilmek için. Tecrit

Edilmiş II. Güney Kıta'da bunlardan yoktu; I. Güney Kıtada bazı maymunlar bulunmakla birlikte, evrimin aşağı bir düzeyindeydiler, deneyler için uygundular, ama iş görme bakımından hiçbir kullanım imkânları yoktu.

Kanopus'un "her zaman olduğu gibi" her şeyin en iyisini kap­tı­ğını düşünüyorduk, oysa bir kere bile kendimize, onların bizim Rohanda'da bulunmamıza izin vermesi için hiçbir neden bulunmadığını hatırlatmadık. Bu gezegeni keşfeden biz olmamıştık.

Kanopus bize, 10. Koloni yerleşimcilerinin belirli hızlı ve arzu edilir gelişmelerinin, onlarla maymunlar arasındaki bir "sembiyoz"dan kaynaklanacağını ve aynı zamanda maymunların da bundan yarar sağlayacağını söyledi. Biz bu "sembiyoz"u yarar sağlayıcı kültürel değiş tokuş ve daha özelde de, üstün göçmenlerin maymunları hizmetkâr olarak kullanarak daha yüksek görevler için serbest kalmaları anlamında düşünüyorduk.

Kısaca, verilen bilginin iki ana bölümü, Kanopus planının öngörülme temelleri, bizim tarafımızdan hiçbir şekilde anlaşılmadı. Hem de bize her şey anlatıldığı halde. Bunu daha da vurgulamak üzere: Şimdi geriye dönüp konferansa baktığımda, orada bize söylenmemiş, anlayabileceğimiz şekilde söylenmemiş, ayrıntıları açıklanmamış hiçbir şey göremiyorum. Ama biz, bize söylenenleri yanlış yorumladık. Ve yine, Kanopus'un bu konferansı niçin bu şekilde düzenlediğini sormamak elde değil. Cimrilikle suçlanmanın önüne geçmek için mi? Hayır! Kanopus'u tanıdığım kadarıyla neden bu değildi. Ama bizim söylenenleri içimize sindirmediğimiz, her şeyi kendimize özgü bir tarzda kavradığımızı fark etmiş olmalılar.

O halde niçin yaptılar? Bu soruya ancak geçenlerde bir cevap buldum. Daha doğrusu bir cevap uç vermeye başladı...

Konferansın sonunda türlü türlü şenlikler ve eğlenceler düzenlendi. Başka Kanopyen kolonilere gezilere götürüldük; "galaksinin bu bölümüne geldikçe" kendilerini dilediğimiz kadar ziyaret etmek üzere davet edildik her zamanki misafirsevenlikler.

Ana gezegenimize döndüğümüzde, biz Siriuslular hiç zaman

kaybetmedik. Rohanda kadar sağlıklı, canlı koşullara sahip gezegenler nadirdi hâlâ da öyle. Kolonyal Servis'teki bizler, sevinç içindeydik, iyimserlikle doluyduk. Bu arada Rohanda'nın bu adı alması da o konferansta oldu. Belki burası yeri değil -henüz çok erken- ama gezegen kozmik tersyüz oluşa 'maruz kaldığında ve verimliliğinden hiçbir şey kaybetmediği halde hoş olmaktan çıktığında, Kanopus hemen Rohanda adını terk etti, onun yerine başka bir ad koydu: Şikasta, "kırık, yaralı olan"; bizler, bu adın gereksiz bir olumsuzluk içerdiği hissindeydik. Şekilciliğin ve şairaneliğin bu karışımı, Kanopus'un bir özelliğidir ve bu özelliğini her zaman rahatsız edici bulmuşumdur.

Uzay araçlarımız her iki güney kıtasını Kanopus'tan bağımsız olarak ayrıntılı şekilde araştırmıştı bile. Bilimcilerimiz seçilmiş yöreleri ziyaret etmiş, tavsiyelerde bulunmuştu. I. Güney Kıta'nın asıl olarak tarım için kullanılmasına karar verildi. Kısa süre önce Kolonize Gezegen 23'ü (KG 23) kendimize katmış ve burasının, erzak tedarik edilmesi şartıyla büyük ölçekli yerleşimi sürdürmeye uygun olacağı sonucuna varmıştık. Burası Rohanda ile aynı güneş sistemine dahildi ve gayet yakındı, bu yüzden daha en başından güney kıtalarından birini ya da diğerini bir tarım üssü olarak kullanmaya karar vermiştik. I. GK toprak ve iklim bakımından hayranlık verici ölçüde donanımlıydı. Kabaca üç kuşağa ayrılıyordu. Bunlardan ortadaki ekvatorial kuşak aşırı sıcaktı, ama diğer ikisi, güney kısım ve kuzey, muazzam bir bitki çeşitliliği için kullanışlıydı. Hem kendi kolonize gezegenlerimizden, hem de Kanopus'un kilerden çeşitli tahıl bitkileri getirdik ve bazı yerli otları tahıl üretecek şekilde geliştirdik, ayrıca yerel kökenli bazı kök yumruları ve yaprak ürünleri geliştirdik. Ben bu girişimde doğrudan görev almadım. İlgilenenler, I.GK'nın KG23 için bir erzak tedarikçisi olarak yirmi bin yıllık rolünün anlatımını ilgili belgelerde bulacaklardır. Yine bu dönemde, o kıta üzerinde çeşitli laboratuvarlar faaliyet gösterdi ve epeyce yararlı araştırmalar gerçekleştirildi. Bunların hemen hepsi tarım ve yerli ve dışarıdan getirilme hay-

vanların kullanımı ile ilgiliydi. KG 23 bu dönem boyunca çok gelişti. Sakinleri bizim ana gezegenimiz kökenliydi ve hepsi de birinci sınıf zürriyettendi, özenle seçilmişlerdi. Gıda tedariki ya da beslenmeleri konusunda kaygılanmak için hiçbir enerji harcamaları gerekmiyordu; tüm dikkatlerini akıl yürütmeye ve entellektüel faaliyete ayırabilecek durumdaydılar. Bu yirmi bin yıllık dönem KG23'ün altın çağı oldu ve bu süre içinde burası imparatorluğumuzun tümü için bir planlama merkezi konumuna yükseldi. Bu durumun kısa ömürlü olması karşısında, bunun büyük bir başarı olduğunu gözardı etmemeliyiz.

I. GK üzerindeki deneylere daha fazla değinmeyi düşünmüyorum. Aynı şekilde, Tecrit Edilmiş II. GK'daki deneylerin tam, hatta özet dökümlerini de vermeyeceğim. Ayrıntılar, ilgili çalışmalarda bulunabilir.

Tekrar, bu kaydın amacının, Kanopus ile ilişkilerimiz hakkında belirli bir bakışı ortaya koymak olduğunu belirtmeliyim. Rohanda'daki deneylerimiz hakkında resmi ve gayri resmi binden fazla tarih kitabı yazılmıştır, ama hiçbirisi bunları Kanopus bağlamında ele almamıştır. Sadece bu olgu bile, bunun önemini vurgulamaya yeter. Bu nedenle araştırmalarımız hakkında söyleyeceklerim tamamıyla bu bakış açısından seçilecektir; ve burada yapılan vurguların Rohanda deneylerine, diyelim ki, uzun vadeli evrimsel yararlılıkları açısından bakan birileri açısından da uygun olacağını düşünmek doğru olmaz. Rohanda'daki bu dönem, ne kadar kısa olursa olsun, Kanopus ile gerek o sıradaki, gerek daha sonraki, hem de sadece o gezegen üzerinde değil, genel olarak, ilişkilerimiz açısından hayati önem taşıyor. Bu da bize, kısa bir sürenin, sadece yirmi bin yılın bile, milyonlarca yıl süren çağlardan daha büyük önem taşıdığının ortaya çıkabileceğini düşündürür; ve aynı zamanda, küçük ve ücra bir güneşin küçük bir gezegeninin, büyük ve etkileyici görünen uzay sistemlerinden daha fazla etki yaratabileceğini de. Bu tür konular üzerinde kafa yormanın, belirli faaliyet alanlarında Kanopus'un bizim karşımızda sahip olduğu üstünlüğü aydınlatmaya

yardımcı olacağı kanısındayım.

Kolonyal Servis'imizin o zamanlar nasıl düşündüğünün anlaşılması açısından, o sırada Sirius İmparatorluğu içerisindeki durumu özetlemek gerekiyor.

Teknolojik gelişmemiz zirvesine ulaşmıştı ve beraberinde getirdiği sorunları anlamamıza yetecek kadar uzun zamandır o noktadaydı. Bunların başlıcası şuydu: Milyarlarca, milyarlarca ve milyarlarca birey için yapacak iş yoktu. Var olmak ve sonra ölmekten başka hiçbir amaçları yoktu. Bunun bir sorun olacağı öngörülmemişti. Bu noktada, bir gelişmenin öngörülmeyen sonuçlarının genellikle en temel, ana nitelikteki olduğu iddiasını öne süreceğim. Angaryanın, gereksiz ağır çalışmaların ve temel ihtiyaçların karşılanması konusundaki endişelerin sona erişine tanık olmuştuk. Tüm gayretlerimiz, nesiller boyunca harcanan enerjiler, hep buna yönelikti: Çift ya da iki koldan ilerleme: Birisi uzayın fethi, diğeri de hepimizi çalışmaktan özgürleştirecek gereçler ile ilgiliydi.

Sadece ana gezegenimizde değil, kolonize gezegenlerimizde de milyarlarca insanın depresyon ve umutsuzluğun kurbanı olacağını öngöremedik. Bu galaksinin her yaratığının içinde, sürekli mücadeleye ya da kendini aşmaya ya da amaca yönelik bir ihtiyacın, bir emrediciliğin bulunduğunu anlamadık. İnsana tüketmekten başka yapacak şey kalmadığının, emeğe ihtiyaç duyulmadığının, başaracak şey kalmadığının söylenmesi, ölüme mahkûm edildiğinizi öğrenmek gibidir. Görkemli bir başarıya ulaşan liderleri tarafından kendilerine bolluk, rahatlık sunulan; ihtiyaçtan, korkudan, çaba gösterme zorunluluğundan özgürlük sunulan milyonlar, her türlü kitle psikozu belirtisini sergiledi ve bu belirtiler rastgele ve amaçsız şiddetten görünüşte nedensiz salgınlara ve yaygın nevrozlara kadar uzanıyordu. Sirius Karanlık Çağı olarak bilinen bu dönemi ele alan yeterince tarihçi var ve benim yapacağım şey, konumuz açısından önem taşıyan yönler üzerinde yoğunlaşmak olacak. Bunlardan birisi, “icat edilmiş yararlılık” adıyla ün yapan fenomen oldu. Bir ke-re genel hastalığın nedenleri anlaşıldıktan sonra çeşitli çözümler

önerildi ve bunlardan ilk uygulamaya konanı sözünü ettiğimiz şey oldu: Makinelere ve teknik gereçlere terk edilmiş alanlar kasıtlı olarak yeniden insan meşgalesi haline getirildi. Bir örneğe değineceğim. Gıda ve ev tüketim mallarının arz ve talebi ile ilgili her şey öyle mekanize edilmişti ki, imparatorluğun her yanında en yaygın kullanılan araçlar, her biri hiçbir insan gözetimine ihtiyaç duymaksızın bir milyon insanın ihtiyacını karşılayabilen devasa depolar şeklindeydi. Bunlar kaldırılıp yerine küçük sunucular, kimi zaman uzman sunucular kondu ve bu yapay işkolunda istihdam edilen milyarlarca insan, avare kitlelerden belirgin şekilde daha mutlu oldu. Bir süre için. Şimdi biliyoruz ki, var olanı görmezden gelemezdik ve bu bir yasadır. Yani, bir hizmeti ya da görevi gerçekleştirmek ya da bir ihtiyacı karşılamak için bir teknoloji varsa ve insani ya da başka sosyal nedenlerle kullanılmazsa, o zaman o sektörle ilişkili insanlar için gerçek ya da kalıcı bir tatmin söz konusu olmaz. Nihayetinde hepsi, bu anlama süreci geciktirilse bile kimi zaman hem kasıtlı olarak, hem de kendini kandırma çabasıyla kendileri tarafından- bilirler ki, emekleri, *hayatları*, gerçek bir amaç taşımamaktadır. Ve -gecikmiş bile olsa, eninde sonunda- aynı rahatsızlık ve genel hastalık durumunun kurbanı olurlar. Bu demek değil ki, “icat edilmiş yararlılık” bol bol kullanılmadı; ya da kimi zaman, kontrollü alanlarda hâlâ kullanılmıyor. Örneğin terapi olarak; aşağıda bu türden bir deneyi anlatacağım.

Karanlık Çağ’ın başka bir fenomeni, alaycı ve gizleme gereği duyulmayan bir hiddetle “zenginlerin meşgaleleri” olarak adlandırılan şeydi. Hali vakti daha iyi olan yurttaşlarımızın çoğu toprak ediniyor ve bunları eski tarzda işliyorlardı: “Zenginlerin meşgaleleri” çoğunlukla tarım alanındaydı. Dört bir yandaki kolonize gezegenlerimizde sayısız insan rahatlıklarını, kontrollü ve planlanmış eğlencelerini terk ettiler ve çok uzak bir geçmişe geri döndüler; kimi zaman koca aileler küçücük bir toprak parçasını işliyordu, kendi kendilerine yeterli olmayı hedefliyorlardı, ama elbette işlerine geldiğinde teknik ilerlemelerden de yararlanıyorlardı. Özellikle rağ-

bet gören bir model, tahıl, hayvan ve işçilerin etkileşimli ve karşılıklı bağımlılık içindeki bir birim oluşturmaya idi. Bu tür “çiftlik”ler hiç satım yapmıyor, yetiştirileni tüketiyorlardı. Başkaları ticarete yöneldi, sadece birbirleriyle değil, kimileri ürünlerinin -yine zenginler arasında- büyük rağbet gördüğü kentlerle bağlantılar kurdu. Bu “toplum dışı”lara yönelik küçümsemelerin kıskançlıktan kaynaklandığını belirtmeme bile gerek yok. Öyle bir zaman geldi ki, imparatorluğumuzdaki her erkek, kadın, nötr ya da çocuğun aklında tek bir fikir vardı: Bir miktar toprağa sahip olmak. Bunun için suç işlemeye bile hazırlardı. İlkel üretime geri dönmeyi istiyorlardı. Bu dönem kendi edebiyatını üretti; zengin bir edebiyattı ve edebi yan ürünlerimiz arasında ilginçlikte sonuncu da değildi. Bu fenomen zirvesindeyken, sadece gezegenlerin bazı kısımları ya da bölgeleriyle sınırlı kalmadı, koca gezegenler, kimisi fethedilerek, tamamen bu fikirle sahiplenildi. Birkaç bin yıl boyunca kolonize gezegenlerimiz 19 ve 22, tek bir kentin görülmediği ve köylerin mal değiş tokuşu için pazar yeri olmanın ötesine geçecek ölçüde büyümeleri önlenecek şekilde planlanıp geliştirildiği birer tarımsal cennet oldu. Amacı bu gezegenlerden birine ulaşmak ya da yeni bir tanesini fethetmek olan, çoğu gençlerden oluşan kitlesel hareketler görüldü. Bu hareketler, çöküş ve yozlaşma döneminde Rohanda’yı etkileyen “dinler”in tüm özelliklerini taşıyordu. “Basit bir yaşam”, “doğaya dönüş”, neredeyse herkese tüm sorunlarımızın çözümü gibi görünüyordu. Ama bu yapay şemaların, bu yöntemlerin de hem sosyal, hem kişisel düzeydeki kendini aşmaya yönelik içgüdüleri tatmin etmekte başarılı olmadıkları belirginleşince, bu evre de geride kaldı. Bu tür çiftlikler, bu tür fikirler hâlâ varlıklarını sürdürüyor, ama bunlar çok uzun zamandan beri herkes tarafından acınası bir gericilik olarak görülüyor.

Artık hepimiz için, nüfusta muazzam bir azalmaya ihtiyacımız olduğu açığa kavuşmuştu. Bunu söylemek, o zaman hepimizin içinde kabaran soruları tetiklemeye yeter. İmparatorluğumuz içindeki varoluş koşullarımızın tamamen ekonomik faktörler tarafından

belirlendiğini mi söylemekteydik? İnsanlarımızın hayatları yalnızca teknik başarı düzeylerimize göre mi değerlendirilmeliydi? Elbette ki soru bu şekilde ortaya konduğunda, bunun cevabı, topluluk nüfuslarının ve hayat tarzlarının her zaman ekonomik faktörler tarafından belirlenmiş olduğu şeklindeydi: Şimdi olanlar, açlıkların, sellerin, hastalıkların yerlerini teknolojik gelişmenin sonuçlarına bırakmış olmasıydı. Hiçbir şey değişmemişti: Argüman buydu. Şimdi hayatın amacı, bireyin taşıdığı değer ve saire üzerine sorular sorarak kendimize eziyet etmenin alemi yoktu. Doğal afetlerin sonuçları üzerine kafa yormuş ve üzülmüş müydük? Evet mi? Peki, bir işe yararmış mıydı? Hayır mı? O halde şimdi neden aynı ölçüde denetlenemez faktörlerden dolayı üzülüp kendimizi perişan ediyorduk?

Ama işin püf noktası da buradaydı. Teknolojik başarılarımızı böylesine bir tepe noktasına getirirken kontrolün kendimizde olduğuna, seçme hakkımızı kullandığımıza inanmıştık. Düşünüşümüz bu bir tek fikir tarafından belirlenmişti. Kargaşayı ve rasgele kırım geride bıraktığımız; bilinçli ve iradeli denetimlere doğru ilerlemiş olduğumuz fikri.

Bunu ne kadar kılı kırk yararak ve özenle yaparsak yapalım, nüfuslarımızı isteyerek azaltmayı seçtiğimizi söylemek, *bunun bir tercih olduğunu* söylemek, açıkça doğru değildi. Doğal seyriyle bir basamaktan diğerine -yukarıya doğru- ilerlemiş olan ekonomik büyümemiz bizi buna zorlamıştı. Bunu yukarıda görmüştük.

Bu tartışma uzun bir zaman sürdü, aslında Karanlık Çağ'ın tümü boyunca ve bizler her yandaki nüfusu aktif olarak azaltırken sürdü. Ve şu ya da bu şekliyle o zamandan beri hep var oldu.

Böylece teknolojik ilerlememiz kendimize, başka imparatorluklara, ilgili herkese, varlık bulma ya da bulmama sürecini belirleyen şeyin iş -ya da iş yokluğu- olduğunu ilân etmiş oldu. Peki nereye varacaktı bu? İş sunabileceğimiz sayıdaki insandan fazlasının yaşamasına engel mi olacaktık? Elbette bu gülünçtü, saçmaydı. Ziraatçilere ihtiyacımız vardı bunlardan vaz geçilemezdi, hiçbir zaman da vazgeçilemeyecek. Sentetik maddelerin ve gıdaların ve ev içi

tüketim mallarının üretimi ile ilgili her türden teknisyene ihtiyacı-mız vardı. Bazı zanaatçılar gerekiyordu. Ve zorunlu olarak küçük bir yönetici ve idareci sınıfı. Ana gezegenimizde, yarım milyon insanla gayet iyi idare edebileceğimiz tahmin ediliyordu. Nüfusu zirvedeyken, ana gezegenimizde iki milyar insan yaşıyordu.

Bir kere daha hatırlanmalı ve belirtilmeli ki, yaptıklarımızın kontrolü bizde değildi, yaptıklarımıza mecbur kaldık. Ve sosyal programlamamız her zaman için uzlaşmaların, ayarlamaların, bir gücün diğer bir güçle dengelenmesinin ürünü oldu. Bu kelimeyi herhangi bir şekilde kullanacaksak, ama dürüstçe ve isabetle, o zaman diyebiliriz ki çok küçük bir seçim aralığımız vardı.

Bunun farkına varmak idareci insanlarımızdan bazılarını çok kötü etkiledi, her türden depresyona ve psikolojik düzensizliğe yol açtı.

Nüfus her yerde, gezegenlerimizin her birinde muazzam ölçülerde, ama büyük bir dikkatle azaltıldı; buna karşılık meselenin felsefi yanları, şimdilik entellektüellere bırakıldı.

Bütün bunlar yapılırken, meşgalesi olmayan ve kendileri için meşgale yaratılan muazzam sayılarda insan kitleleri vardı. Bu olgu da, birazdan anlatılacaklar açısından önem taşır.

Bu arada, her yerde olağandışı ve tuhaf çelişkiler gözlemlenebiliyordu.

Kendimiz hakkındaki fikrimiz, sadece ana gezegende değil, her yerde, belirli düzeylerin ötesine evrimlenmiş bir halk olma fikrimiz, onlardan belirli türlerdeki işleri yapmalarının istenmesini imkânsız kılıyordu.

Hâlâ makineler tarafından değil de insanlar tarafından yapılması gereken iş sınıflarını sayarken, teknoloji ile ikame etmeyi başaramadığımız bazı ağır el emeği türlerini anmadım. İnsanlarımızdan herhangi birinin bunlardan birini yapmasını sağlamak, zor kullanmadan mümkün değildi. Her türlü teknik engeli öylesine kolaylıkla ve başarıyla -en azından öyle görünüyordu- aştığımız, hoş olmayan ve alçaltıcı -bunları böyle adlandırıyorduk- iş türlerini peş peşe ortadan kaldırdığımız o ilk hızlı coşku günlerinde, halkların düşünce

yapılarını ayarlamak ve düzenlemek üzere yoğun propaganda çabaları harcanmıştı. Düşünce şeklimizi tersine çevirdiğimiz ya da yeniden düzenlemeye hazırlandığımız zaman, çok geç kalmıştık. Ustalıkla bir idareci sınıf için halkların düşünce tarzlarını değiştirmek kolaydır, ama bunu hızlı yapmak -her türlü sosyal başkaldırıya yol açmaksızın- aynı ölçüde kolay değildir. Kendimizi öyle gülünç bir durumda bulduk ki, yüz milyonlarca “fazlalık” insan varken, sıradan emekçileri nereden bulacağımızı bilemez haldeydik.

Zor kullanmanın ötesine evrimlenmiştik: Kanopus uzun zaman önce bize bu yolu göstermişti. (Zor ile, insanları kalabalık sayılar halinde tehdit yoluyla, korkunç ya da alçaltıcı buldukları görevlerde kullanmayı kast ediyorum. Bu, herkesin ilginç olduğunda hemfikir olduğu işler için -Kolonyal Servis gibi- zorunlu görevlendirmeye başvurmadığımız anlamına gelmiyor.) Bizim için, madencilik, taş ocakları, inşaat ve saire gibi işler için gerekli sayıda işgücünü bir araya getirmek üzere insanları toplayıvermek ve toplumun pis işlerini yaptırmak üzere onları bir tutsak nüfus haline getirmek mümkün değildi.

O zamanlardaki durumumuza ilişkin önceki yorumlarımda, gelişmemizin daha ağırlıklı kısmını -fiiliyatta, her türlü teknolojik gelişmeyi belirleyen itici gücü- oluşturan uzay merakını sadece belirtmekle yetindim.

Krizimiz çözümünü, daha en başından kendi içinde barındırıyordu. Çözüm, uzay filolarımızı, uzay personelimizi, uzayı fethetme programımızı büyötmektir. Durumumuz statik değildi, kendi kendisiyle sınırlı değildi. Gerçi sınırları olduğu kesindi: Kanopus ile savaş, bu ani, sabırsız dışa yönelme hareketinin bir sonucuydu. Neden olduğu tahribat, muazzam ölü sayısı kesinlikle bazı sorunları çözdü ya da erteledi. Bu noktadan isteksizce ve duygusal etkilerine aldırış etmeden söz ediyorum: Nüfus fazlamızı bu şekilde azaltmayı amaçlamış değildik -bu sadece sonuç oldu; koca gezegenleri harap etmek, böylece yeniden inşa için muazzam miktarda emeğin gerekli olması amaç değildi- ama olan buydu. Bunlar olgulardı. Ama

imparatorluğumuzun barındırdığı üretkenlik ve kaynaklar öylesine fazlaydı ki, zarar kısa zamanda ve -uzun vadeli açıdan bakıldığında- kolaylıkla giderildi. Bu savaşın asıl dersi, Kanopus topraklarını ihlal etmemize izin verilmeyeceği oldu. Galaksinin bazı bölümleri sınırlarımız dışındaydı. Bu, ulaştığımız teknik düzeyde erişebildiğimiz gezegenlerin sınırlı olması anlamına geliyordu: Zaten bunların tümünü fethetmiş ya da en azından araştırmıştık. Gerekli olan şey uzay teknolojinin, galaksinin daha geniş bölgelerinin bize açık olmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesiydi. Gerçekleşen de bu oldu; ama burada bu öykü bizi ilgilendirmiyor: Sadece o sıradaki genel durumu açıklığa kavuşturmaya yardımcı olanlarla ilgiliyiz, ki özetlersek: Teknik ustalıktan kaynaklanan ve ancak uzayın derinliklerine sürekli bir yayılma ile hafifletilebilecek olan, derin ve gerçekten sürekli ve onulmaz bir kriz.

Rohanda'daki -elbette bu şekilde kullanılan gezegenlerden sadece birisiydi -deneylerimizin arka planını yeterince ortaya koyduğum kanısındayım.

İster bilinçli oluşturulsunlar, ister sadece meydana geldikleri sırada gözlemleniyor olsunlar, doğal gelişmenin sonucu olmayan biyososyolojik deneyler pek azdır. Rohanda'daki ilk deneyimiz, zaruretin dayatması sonucuydu ve kesinlikle, dışsal baskılar tarafından dayatılan değişimler sırasında gözlemlenen deneyler kategorisine giriyordu.

Lombilerle başlamamın nedeni bunun sadece ilk deney olması değil, ama aynı zamanda gezegen üzerinde uzun vadeli etkiler de bırakmasıdır.

Lombi Deneyi, Bazı Başka Deneyler

Kolonize Gezegen 23'ün Düşünürler için hazır hale getirilmesi gerekiyordu... Okur bu ifadede belirli bir alaycılık tonu fark etmiş olabilir: Ama çok geride kalmış o zamanın sosyal kutuplaşmalarını ayrıntılandırmayı amaçlıyor değilim: Tamamıyla tek bir işleve ayrılmış bir gezegenin oluşturulmasına yönelik eleştiriler elbette pek

çoktu, ama bunlar hiçbir şekilde fiili durumu etkilemedi. Burası çıplak bir gezegendi, susuz, tamamıyla kayalık ve kum ve sönmüş volkanlardan ibaretti. Buradaki etkinliklerimiz deney olarak görülemez, çünkü o zamana kadar bu tür gezegenlerde varolmanın tekniklerini çoktan mükemmelleştirmiştik. Kendi iklimlerine ve atmosferlerine sahip yapılar inşa etmemiz gerekiyordu. Bir kere yaratıldıktan sonra, bu tür toplumlar pek az bakım desteği gerektiriyordu. Hidroponik ve başka tekniklerle gıda yetiştirmek hayli kolaydı, ama bunların da sınırları olduğu anlaşılmıştı. Engellerden birisi tahıl alanındaydı. Bu sınırlı koşullarda iyi gelişmeyen başka gıdalar da vardı. Ve uzun zamandır bilinmekteydi ki, su içinde üretilen ürünlerde, ancak çok daha sonraları izole etmeyi başardığımız bir element eksikti. Ama bu konuya ilişkin bilgiler ilgili başlık altında bulunabilir. KG 23 o kadar verimli olan Rohanda'ya yakın olduğundan, KG 23'ün kendi kendini beslemesi için planlar yapmakla hiçbir kazanç sağlanmayacağına karar verilmişti. KG 23 üzerindeki yapılanmalar bu nedenle bu tür gezegenlerde kimi zaman görülen ölçülerde geniş kapsamlı ve devasa değildi; ama üzerinde uçulduğunda, tüm yüzeyin gümüşümtırak kabarcıklarla kaplı görünmesine yetecek kadar da büyüktü: Kontrollü ortamın kubbeleriydi bunlar.

İnşa edilmeleri gerekiyordu. Bu da büyük sayılarda sıradan işçi kullanımını gerektiriyordu, hem de sadece kubbe segmanlarını birleştirmek için değil, -bunlar tabii başka bir yerde, o sıralar bu tip imalatla uzmanlaşmış olan KG3'te yapılıyordu- zeminin düzlenmesi için de, ki bu böylesine pürüzlü ve kayalık bir arazi üzerinde hayli büyük çaplı bir işti ve yüzlerce değişik tipte makine gerektiriyordu. Çok sayıdaki çeşitli halklarımızın hepsine de, kendilerini bu tipteki işleri aşmış saymalarının öğretildiği ve bu işleri yapmalarının sağlanamayacağını zaten belirtmiştik.

İmparatorluğumuzun gelişmesinin temelinde yatan bir sorunla karşı karşıyaydık ve Lombi deneyi doğrudan doğruya bununla ilgiliydi. O da şuydu: Üzerinde zaten yerli bir nüfus bulunan yeni bir gezegeni kolonize eder etmez -hem de bunlar başlangıçta maymun-

lardan ya da başka türden hayvanlardan daha fazla gelişmiş olmasalar bile, bunlar neredeyse hemen kendilerini- *hakları* olan avantaj ve ilerlemelerden mahrum bırakılmış sayıyorlardı. Bu gelişmeye tekrar tekrar tanık olmuştuk. İdarecilerimiz bu tür bir gezegene varıyordu ve burası henüz birinci dereceden yabanılık koşullarında olabiliyordu, ama neredeyse sıfır zamanda öyle hızlı bir sosyal evrim süreci başlamış oluyordu ki, kendini pek çok değişik yoldan gösteriyordu ve bunlardan birisi daha biz nedenlerini anlayamadan baş gösteren ve zor kullanılarak bastırılması gereken başkaldırılar ve isyanlardı. Çünkü o sırada bu, kendi durumunu düzeltmeye yönelik güdünün ham bir kıskanma ve ilkel öykünmeden kaynaklandığına inanılıyor ve hoş karşılanmıyordu. İmparatorluğumuzun tüm halklarını sürekli yükseltecek ve ilerletecek bir büyümenin itici gücünü gözlemlemekte olduğumuzu ancak çok daha sonraları fark ettik. Mesele sadece bir “Onların böyle böyle güzel şeyleri var ve biz de onlardan isteriz” meselesi değil, bastırılması imkânsız bir evrimdi. İmparatorluğumuzun karar vericileri olarak kariyerimizin hayli erken bir aşamasında öğrendik ki, sakinlerini bir bütün olarak imparatorluğumuzun yararına kullanmak üzere bir gezegene yerleştirdiğimiz zaman, çok kısa bir zaman sonrasında bu vahşilerin, yararlanabildiğimiz her türlü avantajı talep edeceğinin beklenmesi ve o noktada da bunların kendilerine serbestçe verilmesi- gerekiyordu. İmparatorluğumuz, her biri değişik gelişim basamaklarında bulunan, adeta sınırsız sayıdaki gezegeni bir uygarlık normuna doğru ilerleten bir mekanizma olarak görülebilirdi. Tek tipliliğe doğru mu? İstenmeyen ve arzu edilmeyecek bir tek tipliliğe mi? Bu başka bir soru; hayati bir soru elbette, ama konumuz açısından bizi ilgilendirmiyor.

Rohanda'nın yeni evresinin başladığı sırada üzerinde düşündüğümüz konu, bizim bir gezegende sadece boy göstermemizin bile bu kayda değer süreci neden ve nasıl başlattığıydı. Bu, bizim rahatsız edici bulduğumuz, arzu etmediğimiz bir şeydi. Değişik düzeylerdeki halklara ihtiyacımız vardı. Zaten teknolojinin her türlü yararına

hakkı olan milyarlarca imtiyazlı insanımız vardı. Birbiri ardına sürekli birtakım vahşi ya da yarı vahşilerin gezegenini keşfedip kolonize ettikten sonra, bunların neredeyse hemen imtiyazlı yurttaşlar haline gelmelerini istemiyorduk. Kısaca, sıradan, ağır, tekdüze işler için kullanılabileceğimiz bir halklar rezervine ya da bankasına ihtiyacımız vardı.

Kısa süre önce Gezegen 24'ü bulmuş ve araştırmıştık. Burası hem bizim, hem Rohanda'ninkinden uzak bir güneş sistemindeydi: İmparatorluğumuza sıkı etkileşim içindeki bir bağ ile kullanışlı şekilde eklemelenemeyecek kadar uzak. Ziyaretler seyrek ve sıkı sıkıya işlevsel olmak zorundaydı. Ama üretken ve verimli bir yerdi, bir atmosferi ve yaygın -ve yararlı- türdeki bir yerli halkı vardı. İhtiyaca göre dört ya da iki ayak üstünde yürüyebilen, hem vejetaryen, hem de etçil beslenen ve son derece güçlü ve enerjik şebek tipi canlılardı. Başlarında, omuzlarında ve sırtlarında uzun, ama fazla sık olmayan tüyleri vardı, ama önlerindeki tüyler pek seyrekti. Omuzları ve kolları güçlüydü. Tıknazdılar, başka tüm yerlerde keşfettiğimiz tüm türlerden daha kısa boyluydular. Ana gezegenimizdeki insanlarımıza kıyasla, bizim boyumuzun üçte biriydiler. Çeşitli düzenler halinde, kabileler, küçük gruplar, aileler ve hatta münzevi olarak yaşıyorlardı. Ateşi biliyorlardı. Avlanıyorlardı. Bir tarım kültürünün başlangıçları uç vermişti. Ana özelliklerinin uyumluluk olduğu, aşağıda anlatılacaklarda görülecek.

Teknisyenlerimizin, onlarla ilk temaslarından itibaren kendilerini onların düzeyine, onların usullerine uydurmalarına karar verilmişti. Her zamanki belirgin, kesin tanımlanmış Sirius yaşantımızı sürdürmeyi hiç denemeyecektik. Bunu hem öz disiplin, hem de bir örnek oluşturmak açısından yapacaktık. Sorun, fiziksel farklılıktı. Geri kalmış kendine yeterli tarım tarzıyla tecrübelerinden dolayı 24'teki koşulları en azından kavrayabilecek ve şans eseri aynı zamanda küçük, tıknaz yapılı bir halk olan, KG 22'den Kolonyal Servis görevlilerini seçtik. Lombilere, ne düşünce, ne de pratik bakımından herhangi bir üstünlük belirtisi göstermeyecek şekilde yak-

laşmaları talimatını aldılar. Lombiler hakkındaki bilgi haznemizi oluşturanlar, bu araştırmacılar oldu.

Bu noktada başka bir tartışma ortaya ıktı. Daha önceleri uygulamamız, ihtiyaç duyduğumuz sayıda erkeği ya da yavrusu olmayan dişiyi uzay köprüsüyle nakletmek şeklindeydi. Ama ikisini birden değil. Yakın zamanda bu uygulamanın gayrı insaniliği konusunda tereddütler baş gösterdi. Yaygın öz-sorgulamada ben de yer aldım: Artık yeni fethedilmiş halkları, onların duygusal ve zihinsel ve aynı zamanda fiziksel zindeliklerini hesaba katmadan kullanmamız mümkün olamazdı. 23'e ve daha sonra da Rohanda'ya bütün halinde aileler yerleştirmek girişimlerimize yeni güçlükler ekleyecek, ama aynı zamanda deneyi güçlendirecek ve kapsamını genişletecekti. Kolonyal Servis içinde o anki çekişmeyi bizim fraksiyon kazandı. Kısırlaştırılmış dişilerin alınmasını öneren bir uzlaşmayı yenilgiye uğrattık, buna karşılık başka bir uzlaşmayı kabul ettik: Erkek ve dişi sayısı aynı olmayacak, üçte iki erkek, üçte bir dişi şeklinde olacaktı. Bunun avantajları da vardı: Önemli bir tanesi, bunun daha önce hiç denemediğimiz bir şey olmasıydı.

Bu hayvanlardan elli bin tanesi uzay köprüsüyle 23'e nakledildi ve hem erkekler, hem dişiler, alışık oldukları koşullardan her bakımdan çok farklı olan o yerde uzay kubbelerini inşa etme işinde görevlendirildi. Her şeyden önce, bu tür ortamlar için standart tipteki ağır teçhizat içinde çalışmaları gerekiyordu ve bunları ancak kubbeler çalışır hale geldikten sonra ıkartabileceklerdi. Bu da ilginçliği olan bir durumdu: Eti ateşin üzerine tutmayı öğrenmiş, ama henüz pişirme kapları kullanmayı keşfetmemiş hayvanları alıp uzay ağı elbiselerine ve makinelerine koymak. Eğitim aldıktan sonra her ikisiyle de başa ıkabildiler.

Teknisyenlerimiz sürekli onlarla birlikteydi, tamamen onlarla aynı düzeyde, onlarla aynı şeyleri yediler, farklılıklarını ya da üstünlüklerini sergilemekten bilinçli olarak kaçındılar.

Bu teknisyenler KG 22'den devşirilmeye devam edildi. Bu, gerekliliği takdir edilmekle beraber, servis içinde hayli huzursuzlukla-

ra neden oldu: Yalnız 22, Lombilerinkine yakın bir cüsseye sahip bireyler yetiştiriyordu. Bu tür deneylere katılmak isteyenler her zaman rekabet içinde olurdu. Talepkâr ve idealist gençlerimizi meşgul edecek yeterince görev yoktu. Teknisyenlerin görev süresi iki nedenle altı ay (Rohanda zaman birimi) ile sınırlandı. Biri, elden geldiğince çok sayıda gence fırsat tanımaktı; öteki ise, bununla çelişen bir nedendi, çünkü hiçbiri buna daha fazla dayanamazdı. Lombilerle gündelik düzeyde birlikte yaşamak, gezegenlerimizin ebediyen ötesine geçtiklerini düşünmeyi tercih ettiği bir geçmişe dönüş niteliğindeydi.

KG 23'te geçirdikleri süre boyunca Lombilere herhangi bir şekilde baskı ya da fikir aşılama uygulanmadı.

Daha önceleri tutumumuz, bir gezegendeki inanç yapısını öğrenmek, sonra da bu "Tanrıları" -her ne biçimde olurlarsa olsunlar- uygun şekillerde kullanmaktı. Eski tutuma göre örneğin, Lombilere "Tanrıların" uzak göklerde özel görevler yerine getirmek üzere onlara ihtiyaç duyduğu söylenirdi. Ama görebildiğimiz kadarıyla Lombiler, Tanrı ve ilahi güçler basamağına ulaşmış değildi.

Onlara hiçbir şey söylemedik. Teknisyenlerimiz bir süre 24'te onların arasında bulundu ve açıklama yapmadı. Zaten ilkel olan dil yapıları içinde onlara bunu açıklamak da kolay değildi. Uzun zamanımız 24'e indiğinde, elli bin bireyi farklı bölgelerden topladı, ki sosyal yapıları fazla zedelenmesin. 23'te onlara sadece ne yapmaları gerektiği söylendi, zaten öncülerin kullanmakta olduğu uzay giysilerine sokuldular, nerede yemek yiyip nerede dinlenecekleri gösterildi. İlk kubbeler tamamlandığında, bunlar onların kullanımına verildi. Tümü de faydacılık icabı olanların ötesinde hiçbir bilgi verilmeksizin gerçekleşti. Kubbelerin içinde sıkı sıkıya kontrol altında tutulan atmosfer, onların kendi atmosferine yakındı. Bu bakımdan hiçbir fiziksel şok beklenemezdi: Yiyecekleri de aynı şeyler göz önünde tutularak ayarlanmıştı.

"Daha yüce şeylere" yönelik taleplerin işaretlerini takip etmek için erkendi, çünkü bu tür güdülerin öğrenmekte oldukları bu yeni

yaşama ortamlarında massedilmesi beklenirdi. Hemen beklenen bir gelişme, dişiler için ateşli bir rekabet oluşması ve belirli bir miktar savaşıklık idi.

KG 23 üzerindeki görev süreleri beş Rohanda yılı sürdü, bu süre boyunca 22. Gezegen teknisyenleri onlara nezaret edip talimatlar verdi, teknisyenler bir yandan sürekli değişiyorlardı, her zaman aynı şekilde yaşıyorlardı ve içinde bulundukları durum hakkında onlara hiçbir açıklama yapılmıyordu.

Sonra bu Lombilerin hepsi, yine açıklama yapılmadan, uzay köprüsüyle I. Güney Kıta'ya nakledildi. Görevleri aynıydı: Başkalarının kullanacağı fiziksel koşulları yaratmak; ama burası Rohanda olduğundan kontrollü kubbe ve ortamlar yoktu. Gezegene varıp uzay gemisinden çıkarıldıklarında, gözlemcilerimiz oradaydı; ama kendilerini onlardan gizlediler.

Rohanda atmosferi, KG 24'ünkünden çok farklı değil, ama yüzde 5 daha fazla oksijen içeriyor.

O zavallı yaratıklar otlak, sulak düzlüklere indiklerinde gözlemcilerin -ben de onlardan biriydim- bir hayli huzursuz olduklarını kaydetmeliyim. Bütün o süre boyunca -onlar için sonsuzluk gibi gelmiş olmalıydı- 23'teydiler, ya kubbelerin içinde ya da dışarıda, o rahatsızlık verici uzay giysilerinin içindeydiler. Kubbelerin içinde gökyüzü vardı ama bu gökyüzü sahteydi ve bunu biliyorlardı, çünkü bunları onlar yapmıştı; bitki örtüsü vardı, ama hepsi de kendi yerleştirdikleri bitkilerdi; varolan suyu onlar harekete geçirmişti. İşte burada, tamamen kumluk ve kayalık ve çakıllık olmayan bir toprak üzerinde duruyorlardı, üstünde otlar biten, verimli bir toprak, gerçek bir gökyüzünün altında... Uzay gemisi merdivenlerinden inerken boğuk şaşkınlık ve şükran çığlıkları atıyorlardı ve otlara yatıp yuvarlanıyor, birbirlerine sarılıyorlardı ve -kulağımıza öyle geliyordu- gülüyorlardı ve güçlü dürbünlerimizin içinden o geniş, tüylü yüzlere yakından baktığımızda görüyorduk ki, ağlıyorlardı: Göz yaşlarının döküldüğünü görüyorduk. Göz yaşları ana gezegenimizdeki bedensel işleyişimizin bir parçası değildir, ama fa-

milyamızıdaki türlerden bazılarında vardılar. Bu hayvanların ağladıklarını önceden bilmiyorduk; bundan hiç söz edilmemişti. Sonra yavaşça, karamsar bir edayla, binlercesi ve binlercesi bir arada, kollarını kaldırarak, maymun suratlarını göğşe doğru kaldırarak ve sevinçlerini kutlayarak dans ettiler. Normalliğe geri dönüşü mü kutluyorlardı? Acaba düşündükleri bu muydu, diye merak ediyorduk. Tekrar kendi vatanlarında mıydılar?

Öyle olduğu anlaşıldı. Burasının vatanları olduğuna inanıyorlardı, çünkü ağaçlar ve otlar ve hantal makinelerden ve uzay teçhizatından özgür olmak, onların vatanydı; ve oldukça bir süre, burasının kendi gezegenlerinin bir parçası olmadığını, başka bir gezegen olduğunu fark etmediler.

Fark ettiklerinde de kendilerine, olumsuz tepkiler geliştirecek zaman tanınmadı.

Etrafta koşturup dans etmelerine ve tuhaf -ve kesinlikle ritmik-gırtlak sesleri ve çığlıklar çıkarmalarına izin verilen bir moladan sonra, özgürlüklerinin tadını çıkarmalarına izin verilen bir süreden sonra, tekrar bir araya toplandılar, bölükler halinde gruplandırıldılar ve işe koşuldular. Ormanlar açılacaktı, her şeyden önce yerleşimciler için barınaklar gerekiyordu; sonra, bu tamamlandığında, tahıl üretimine laboratuvarların inşa edilmesine daha uygun geniş alanlar açıldı. Binalarıyla, açılmış tarlalarıyla, laboratuvarlarıyla bir istasyon hazır olduğunda, o zaman tüm işgücü ordusu tekrar gemiye bindirilip daha güneydeki başka bir yere taşınıyordu. Onlar ayrılır ayrılmaz, ama daha önce değil -çünkü bu hayvanlar kendilerinden daha fazla gelişmiş yaratıklar görmeyecekti- ana gezegenimizden ilk ziraatçiler kıtası geldi. Bunlar kura ile seçilmişlerdi; bu iş için rağbet o denli fazlaydı ki, küskünlük yaratmayacağını garanti eden tek yöntem buydu.

I. Güney Kıta'da on değişik ziraat istasyonu kuruldu. Bunlar sadece 23'ün tamamının erzak tedarikini gidermekle kalmayacak, daha sonra ana gezegenimiz için lüks fiyatlarla bir sürü lüks ürün üretmeye de yetecekti. Bunların kurulması yüz R-yılından fazla

zaman aldı.

Lombilerin ortalama ömrü 200 R-yılıydı. Bir türün başka bir gezegene yerleştirilmesi sırasında hep olduğu gibi, bunun yaşam süresini hangi şekilde etkileyeceği başlıca merak konusuydu. Başlangıçta rasgele ve hızlı dalgalanmalar ve daha sonra da öngörülmedik değişimler bekliyorduk. Lombiler istisna olmadı. İlk birkaç R-yılı içerisinde bir kısmı hiçbir görünür neden olmaksızın öldü. Kimi ırk psikologları bu ölümleri yaşam hayal kırıklığından kaynaklanan kötü adaptasyon başlığı altında tasnif eder. Ve doğan yavruların daha uzun bir ömür sürmesi muhtemel görünüyordu. Ayrıca, boylarında ve beden çaplarında hayli öngörülmedik bir artış meydana geldi.

I. Güney Kıta'daki çalışmaları sona erdiğinde, kendi gezegenlerine geri götürülmediler.

Bunun nedeni, onların kendi gezegenlerinden alınmaları ile 23'teki görev sürelerinin dolması arasındaki zaman içerisinde, Sirius'a çok daha yakın, 24'ten pek de farklı olmayan, ama sadece sınırlı ve aşağı evrim basamaklarındaki yaşam biçimlerini barındıran başka bir gezegenin keşfedilmiş olmasıydı. Niyetimiz Lombileri uzay köprüsüyle, genel ağır ve vasıfsız emek için yararlı olmaya devam edeceğini umduğumuz bu türü yerleştirmek üzere bu gezegene -KG 25'e- nakletmekti.

Başka bir deyişle, evlerine hiç dönmeyeceklerdi.

Ama orası belirli bazı sınırlı ve kısa vadeli deneyler için kullanılmakta olduğundan oradaki varlıkları engelleyici olacaktı, bu yüzden onları hemen 25'e götürmek mümkün değildi. Bu nedenle geçici bir tedbir olarak benim gözetimim altında Tecrit Edilmiş II. Güney Kıta'ya getirildiler.

I. GK'daki yüzyılları boyunca ancak sosyal bir vakum olarak tanımlanabilecek bir ortamda bulunmuşlardı. Genel Sirius kültür düzeylerinin herhangi bir işaretini hiçbir şekilde görmelerine izin verilmemişti. Öğrencileri nezdinde hiçbir zaman üstün görülmelerine meydan vermeyen KG 22 teknisyenlerince kendilerine talimat

verilmeye başlamıştı talimatlar gittikçe azalmıştı, çünkü büyük bir öğrenme yeteneği sergilemişlerdi. Bu ziraat istasyonlarını kurma işini niçin yaptıkları kendilerine söylenmedi. Ayrılmalarından sonra 23'te neler olduğu da anlatılmadı. Akıbetlerinin ne olacağı da gizlendi. Gözetmenlerin bir kısmı, ne soru sorma, ne de cevapları anlama yeteneklerinin bulunmadığını öne sürdü. Başkaları buna karşı çıktı. Bu yorumları kayda geçirdik, ama bütün bu deneyin acımasızlık olduğu yolundaki eleştirilerden bile etkilenmeden politikamızı sürdürdük.

Daha fazla, daha yüce, daha iyi şeylere yönelik bildik taleplerin belirtilerinin görülüp görülmeyeceğini sürekli ve yakından izliyorduk. Nihayetinde, önce 23'e, sonra da Rohanda'ya nakledilmelerinin, yaptıkları fiili iş kadar önemli bir amacı da buydu. Bu arada, Tecrit Edilmiş II. GK'nın özellikle elverişli bir kısmında serbest bırakıldılar. Elbette bunlar, "olaylardan", eksen açısının değişiminden, Rohanda'nın güneşten hafif uzaklaşmasından önceydi. Rohanda'nın her yanı o sırada, şimdikine oranla daha sıcaktı. Kıtanın güney kısmı idealdi, -elbette bu rapora aslında uygun düşmeyen duygusal dili bir defalığına kullanacak olursak- bir cennetti ve bununla boy ölçüşebilecek koşulları başka hiçbir yerde görmedim. Koşullar Lombilerin 24'ten bildiklerine benzer, ama daha iyiydi: Daha kuru, daha dengeli, her türlü aşırıktan uzak. Onlara merkez bir nehrin ve pek çok kolunun aktığı bol ormanlı, verimli bir düzlük verildi, belirli sınırların dışına çıkmayacakları söylendi ve tamamıyla kendi hallerine bırakıldılar. 22'den gelme gözetimcilerimiz geri çekildi.

Ben ve ekibim onlardan yeterince uzakta, çıkmaları için hiçbir nedenin bulunmadığı dağların arasında erişilmez bir yere yerleştik. Onlara bu güzel yerde belirli -muhtemelen de kısa- bir süre kalacakları söylenmedi.

O sırada ben başka girişimlerle fazlasıyla meşguldüm.

O da şuydu: Bu kıtanın sağlıklı, canlandırıcı iklimini gözlemlemek, çünkü Karanlık Çağ'ımızın özelliği olan akıl düzensizlikleri-

nin, özellikle de depresyon ve melankolinin kurbanı olan kişileri, gerçi geçici olarak, buraya transfer etmeyi denemeye değer buluyorduk. Aslında orayı fiilen bir tür akıl hastanesi ya da bakımevi gibi kullandık. Koşullar o kadar rahattı, hayatı sürdürmek için o kadar az çaba gerekiyordu ki, tek yaptığımız, Tecrit Edilmiş II. GK'nın bazı bölümlerinde yaşamak isteyenleri uzak köprüsüyle getirmek, elbette Lombilerden yeterince uzağa ve ağaç dallarından ya da otlardan kendi barnaklarını yapmaları için onları orada bırakmaktı. Erzakları I. Güney Kıta'dan getiriliyordu. Avlanmalarına ya da hayvanlara zarar vermelerine izin yoktu, ama belirli sınırlar içerisinde balık tutabilirlerdi. Ana fikir ilkel bir masumiyete geri dönüştü, bunu yeniden keşfetmemiz ya da denememiz bile gerekmiyordu, çünkü bu tür fantezilerin de, tıpkı eski zaman çiftçiliği gibi edebiyatı ve adetleri vardı. Aslında yaptığımız, turizmin bir çeşidiydi, ama ideal koşullar altında ve son derece uygarlaşmış ve incelikli halkların gözlem yapmak yerine o yaşamı kendi başlarına tecrübe etme imkânı sunmaktı. Bununla birlikte gözlem de yapabilirlerdi çünkü her şeyden önce türlü türlü bilmedikleri hayvan ve kuşlar vardı, ayrıca ormanlar ve nehirler de son derece cazipti. Bu model son derece popülerleşti. İmparatorluğumuzun dört bir yanından, Rohanda'da bir süre yaşamak isteyenler başvuruyordu. Tıpçılarımız coşku içindeydi. İşin zirvesinde, güney düzlüklerinde kısa ya da uzun süreli olarak yarım milyon kişi yaşamaktaydı. Ama bir başarısızlık kaydettim. Rohanda'ya gönderilmelerinin asıl nedeni olan hastalıklarında değişim görülmedi. Bu talihsizlerin arasında çalışan doktorlar, kimi zaman melankoli ve şevksizlik hafifliyorsa da, bunların yerini hemen huzursuzluğun, sabırsızlığın, telaşlı bir tatminsizliğin aldığına tanık oluyorlardı. Tedavi modeli bir hata olarak nitelendi ve sona erdirildi. Son uzay köprüsünden sonra geride hiç kimse kalmayacaktı ve resmi olarak kimse de kalmadı, ama bu türden pek çok projedeki tecrübelerime dayanarak, her zaman birkaç eksantrik ve münzevinin bekçileri atlatıp kendi kafalarına göre yaşamak üzere kışı kırdığına inanıyorum. Bu yüzden

bu deney az da olsa Rohanda'yı etkilemiş olabilir.

Başka pek çok kısa vadeli deney daha yapıldı ve bunlar bizi o kadar çok meşgul etti ki, Lombilerle, kendi topraklarının dışına çıkmadıklarını kontrol etmenin ötesinde ilgilenemedik.

25. Gezegen'in yakında boşalacağını söylemiştik, ama bu, beklediğimizden daha çabuk gerçekleşti. Hemen 2. Gezegen'den 2000 teknisyenin görevine alınması için emir çıkardık. Acil sorunumuz belliydi: Teknisyenlerin Lombilerle onların düzeyinde kaynaşabilmesi önemliydi, ama aradan neredeyse bin R-yılı geçtikten sonra, onların şimdiki düzeyinin ne olduğunu bilmiyorduk. 22'ler gelmeden önce dürbünlerle ve dikkatle yaklaşarak, en azından dış görünüşlerinin fazla değişmediğinden emin olduk. Teknoları ana istasyonumuzun yakınındaki barınaklara yerleştirdik. Hemen hepsi daha önce Lombilerin KG24'ten 23'e ve 23'ten Rohanda'ya nakillerinde ve 23'te kalış sürelerinde bulunmuştu. Beklenmedik adaptasyonlar geçirmeleri gerekmecekti. Ama 500 kişilik ilk araştırma kıtası giysilerini çıkarıp yola çıktığında, hiçbir şey taşıyorlardı, bir parça yiyecek ya da bir silah bile yoktu üzerlerinde, rahatsızlıklarını gizleyemediler. 22 insanların bedenlerinde tüy yoktu ve dört ayak üstünde koştukları zamanları unutmuşlardı. Ama benim gözlemlerime göre, hayvanlıktan sıyrılma sürecinin başlıca işareti iki ayak üzerinde yürümekten çok, bir türün giyinmesidir, en olmayacak şey bile olsa, mesela birbirine bağlanmış yapraklar ya da ağaç kabukları bile olsa, bu, bir tür haysiyetin doğuşudur. Her tür giysiyi çıkarmak bu 22. Gezegen insanlarına çok ağır geldi ve bizim onları seyretmemizden hoşlanmadılar. Duygularına saygı gösterdik ve kayalık platonun bir yamacından refakatsiz inmelerine izin verdik: Normalde bizlerden biri yolun bir kısmı boyunca onlara eşlik ederdi. Gerçi onları bir süre izledik: Bu tür gözlemler görevimizin bir parçasıdır. 22. Gezegen insanları esmer tenli Lombilerden daha sarımtıraktır ve suni güneşler altında yanmışlardı; ama hâlâ esmerden ziyade koyu sarı renkteydiler. Çelimsiz küçük insanlar kafilesi çok geçmeden yamacın eteklerinde gözden kayboldu ve birkaç gün

boyunca onlardan haber alamadık.

Lombilerle ilk karşılaşmaları bildirmek üzere geri gönderilen haberciler, diğer 1500'ü göndermenin güvenli olacağından daha fazla bir şey söylemediler ve bunlar da çınlıçplak ve rahatsızlık içinde gönderildiler.

Bu 2000 teknonun görevi, Lombilerin arasında yaşamak, onları ve meydana gelmiş değişiklikleri değerlendirmektir.

Şimdi onların çeşitli raporlarını özetlemeliyim.

İlk 500 kişi Lombilerin yerini bulmakta zorlanmışlardı. Düzlükte birkaçını bitki toplarken gördüklerinde ve onlar da kendilerini gördüğünde, Lombiler koşup saklandılar ve ortadan kayboldular. Yeniden karşılaşmalarına kadar günler geçti. Bireyler olarak hiçbir, ana gezegenlerinde yakalanışlarını ve daha sonraki olayları hatırlamıyordu. Ama bir ırk olarak hatırlıyorlardı: En önemli değişiklik şuydu: Konuşmaları evrilmişti. Hayatın gündelik sürdürülüşü konusunda değil, ama bir tek şu yönde: Şarkıları ve masalları vardı ve bunlarla tarihlerini hatırlıyorlardı.

İkinci değişim, artık dolunay zamanında, bu şarkı ve masalların anlatılabileceği şenliklerinin ya da şöenlerinin olmasıydı. Bu, onların birleştirmişti. Kendi gezegenlerinde akla gelecek her türden sosyal biçimde yaşıyorlardı; kimi zaman birbiriyle hiç ilişkisi olmayan küçük gruplar halindeydiler. Ama şimdi her R-ayında bir, istisnasız her birey merkezi bir şenlik yerine yolculuk yapıyordu. Şenlik yeri her zaman aynı değildi, değişiyordu, bol ağaçlık bir yer oluyordu, temizlik ve su tedariki için de nehir kenarları seçiliyordu. Sadece düzenli şenlik ya da “buruk anma” -onların şenliğe verdiği adın tercümesi böyleydi- değil, ama merkezi yere gidiş ve gelişler de törenleştirilmişti ve bu yeni halkı bir arada tutan bağları oluştuyordu: Çünkü artık onların olduğu şey, bizim sınıflandırmalarımıza göre, buydu.

Her durumda sürekli hareket halindeydiler, barınaklarını, bitki toplama yerlerini, su alma yerlerini sürekli değiştiriyorlardı. Sabırsızlık ve delidolu enerjilik, yeni özellikleriydi. Bunun nedeni, 24.

Gezegen'dekinden daha fazla oksijen kullanıyor olmalarıydı. Başlıca fiziksel değişimleri buydu.

Ve bu noktada bir paradoks, bir çelişki vardı. Hiçbir zaman yerinde duramadıkları, her zaman faal oldukları halde, yine de ürkek ve ağzı sıkı olmuşlardı. Bu özelliklerini, aylık törenleri daha da pekiştiriyordu, çünkü törenin konusu çeşitli şekillerde, vatanlarından kaçınılmalarıydı.

Güçlü, hatta şiddetli çelişkilerle dolu bir ırk olmuşlardı. İlk keşif kıtalarını gördüklerinde saklanmışlardı çünkü tarihleri hep yanlarına gelen, dost davranan ve ondan sonra onları merhametsizce kaçıran “gökten inen yabancılar”la doluydu. Ama tekrar gelip kendilerini kurtarmasını bekledikleri de yine “gökten inen yabancılar”dı... Çünkü “göklerdeki gerçek vatanlarına” geri götürülmeyi bekliyorlardı.

Kendi gezegenlerinde, ya ısınmak ya da süs olarak, örtünmek üzere kimi zaman yapraklar ve postlar kullanmışlardı, ama şimdi her türlü giysi yasaklanmıştı ve dehşet uyandırıyor, çünkü KG 23'teki uzay giysileri, hatıralarındaki en korkunç şeydi. Küçük bir dişinin birkaç kirazı oyun olsun diye burnunun üstünde tutması ya da onları kulaklarının arkasına saklaması ya da beline birkaç yaprak bağlaması ya da bir çocuğu bir postun içine saklaması bile, onu görenler arasında bir cayırtı dalgasının kopmasına ya da herkesin onu azarlamasına neden olurdu sanki bunların, ölesiye korktukları giysilere doğru giden ilk adımlar olduklarını hissediyor gibiydiler; “küçük zindanın” klostrofobisi.

23'teyken ve I. GK'da tarım yerleşimlerini inşa ederken kendilerine basit gıdalar, çoğunlukla tahıl ve sebzeler verilirdi. Ve bunlar önlerine konurdu, bazıları da pişirilmiş ya da işlenmiş türdendi ve onlar da, hazır yiyeceğin tutsaklığın bir “işareti” olduğunu öğrenmişlerdi.

Bu iki önemli bakımdan gelişmeleri durmuştu ve hepsi de imparatorluğumuzdaki herhangi bir hayvan kadar çıplaktı ve yiyecekleri de toplandığı ya da yakalandığı gibi yeniyordu. Daha önceleri

etlerini ateşte pişirirlerdi: Şimdi bu sadece şölenlerde yapılıyordu, sanki bu iş, bireyler için cüret edilemeyecek kadar tehlikeliymiş, kadere meydan okumaymış gibi. “Göklerin” kışkırtılması gibi...

Eskiden pek çok değişik şekillerde, oldukça rastlantısal biçimde ve açıkta, topluluklarının koruyuculuğuna sığınarak saldırıya uğrama korkusu olmadan yaşarlarken şimdi kendilerine kayalık barınaklar ya da yapraklarla kulübeler yapıyorlardı, hem de büyük bir özenle rahatlık ya da sıcaklık sağlaması için değil, sadece tek bir amaçla: Kolayca görünmelerini önlemek. İşte bu yüzden, yerlerini bulmaya yönelik ilk girişimlerimiz bu kadar başarısız kalmıştı.

Sürekli hareket ve faaliyet binlerce hayvanın bir araya gelip dans ettiği, şarkı söylediği büyük şenlikler; ama aynı zamanda gözetlenme ve gözlemlenme korkusu, dehşeti.

24. Gezegen’in rahat, kuşkuculuktan uzak ırkı asabi, paranoyak hale gelmişti.

Değişimlerden biri ise bizim beklediğimiz türdendi.

Başlangıçta erkeklerle dişiler arasında bulunan ve dengelenmesine kadar yaklaşık beş yüz yıl geçmesi gereken orantısızlık yüzünden, dişiler, fiiliyatta olmasa bile kendilerini görme şekli bakımından, yasa koyucular durumuna yükselmişlerdi. Erkekler avlandıkları, nöbetçi ve muhafız atadıkları, kendilerini halkın koruyucuları olarak gördükleri için hakimdiler, ama kadınlar başlangıçta onlar uğruna girilen büyük rekabet yüzünden her türden havalalar ve kapisler sergiliyor, çiftleşme sanki “onların bir armağanı” imiş gibi davranıyorlardı: Kur yapma törenleri vardı ve erkekler sanki bir dişi için birbiriyle savaşıyor görünüyordu, dişi en sonunda ve uzun tereddütlerden sonra bir tanesini “seçiyordu”: Ve bütün bunlar, dengeler yeniden sağlandıktan ve dişiler için rekabet ortadan kalktıktan sonra bile devam etti. Dişilerin hepsinde burnu büyük bir abla edası vardı ve bu eda onlara anneleri tarafından öğretiliyordu: En yüce gönüllü, en cömert olanlar bile bu etki altındaydı. Belirli istatistiksel olguların kaçınılmaz sonuçları, kaçınılmaz olmakla gülünç olmaktan çıkmıyorlar...

. Ama bu zavallı hayvanlar teknisyenlerimiz nezdinde eğlenceden çok acıma kaynağı oldular. Lombiler tarafından aralarına kabul edilmelerinden birkaç ay sonra içlerinden bir heyet bize geldi. Hepsi de, yalan söylemeyi ve kandırmayı içeren bu işi yapmaktan rahatsızlık duyuyordu. Bu heyetin gelişini bekliyorduk; 2000 adet 22. Gezegen teknisyeni de tıpkı Lombiler gibi gözlemleniyordu: Vatanlarına geri götürülmeyi bekleyen Lombileri 25. gezegene götürme ve orada denetleme işinde, bu teknisyenlere güvenip güvenemeyeceğimizi öğrenmek zorundaydık.

Tecrübelerimize göre iki türü bir araya koyarsanız, başlangıçtaki düşmanlıktan sonra birbirlerinin usullerini benimsemeye başlarlar. Eğer içlerinden biri, zorluklar yaşamakta olan diğerini denetleyen konumunda ise, o zaman birinci ırkın belirli bir yüzdesinin ikinci ırka sempati duyması ve onların koşullarını düzeltmeye yönelik girişimlerde bulunması -ya da kaçma girişimlerine yardımcı olması- beklenecek bir şeydir. Hatta belirli koşullar altında bu ikinci sonuç bile caydırılmaya çalışılmaz.

Bir yandan, Lombilerin naklini ve polisliğini yapacak personele takviye olarak daha önce Lombilerle temas etmemiş başka bir gezegenden denetmen kıtaları getirme planları yaparken, 22'ler arasından, uzun vadeli hüküm yürütme ve değerlendirme sanatlarında eğitim verilecek kişiler seçiyor ve onlara şu noktaları vurguluyorduk:

Rohanda'daki koşullar 24. Gezegen'den daha iyiydi.

25. Gezegen'deki koşullar mükemmel olmamakla birlikte, kötü denemezdi.

Bir hizmetkâr ırk olmak -Lombiler için yaptığımız planın bu olduğunu kabul ediyorduk- bu ırk boyunduruk altında olduğunu hissedip bundan kederlenmediği sürece eziyet değildi, zaten iş bu noktaya geldiğinde imparatorluğumuzun yasalarına göre tahammül edecekleri bir düzeye ilerletilmeleri kaçınılmazdı.

Bütün bu deneyin bir kere olsun, bir ırkı tabiyet düzeyinde tutma girişimine dayandığı doğrudu; ama böyle bir girişimde bulun-

mak durumunda kalmamız bile, geçmiş sicilimizin iyi olduğunun kanıtıydı.

22. Gezegen teknisyenleri gerçek iyi niyet -ki bu her zaman geneli görmeyi gerektirirdi- göstermek yerine, duygusal bir tutuma kapıldıklarını düşünmüyorlar mıydı...

Bütün bunlara karşılık olarak saygılı bir edayla, ama gururla, argümanlarımızın incelikli kandırmacalar olduğunu düşündüklerini söylüyorlardı.

Onlara göre tek bir şey söylemek, tek bir temel olguyu ortaya koymak yeterliydi: Lombiler evrimlenmiş oldukları yerde yaşarken özgürdüler ve bu tür ırkların tüm karakteristiklerini sergilemekteydiler. Oysa şimdi köle niteliklerine sahiptiler.

Onlara, bizim ne yapmamızı beklediklerini sorduk. Cevapları şuydu: Lombileri kendi gezegenlerine geri götürmek.

Geri götürülmeleri, sessiz sedasız kendi hızlarında evrimlenmeye devam eden ve onları unutmuş olan oradaki Lombilerin yaşamını kesintiye uğratacağı kesin olsa bile içlerinden küçük bir azınlığın kaçırılıp götürüldüğünün bir anısını korumuş olamazlar mıydı? Eğer birbirine sıkı sıkıya bağlı ve kendine yeterli bu ulusu ansızın 24. Gezegen'e indirecek olursak ani ve vahşi bir savaş yaşanacağından hiç kuşku yoktu.

Gerçekten yapmamızı istedikleri bu muydu? Eğer bizler yanlış düşündüysek bile, artık çok geçti. Bunu elbette anlıyorlardı değil mi?

Anlıyorlardı.

Neler olabileceğini elbette biliyorduk: Çünkü bu koşullarda beklenmesi gereken şeylerdi bunlar. Bunun önüne geçmek için hiçbir şey yapmamış olmamız, Kanopus'a karşı aldığımız uygunsuz tutumlardan kaynaklanıyordu ve o sırada bu tutumlarda herhangi bir yanlışlık göremiyorduk. Şimdi geriye baktığımda ama öğrendiğim bir şey varsa, o da, şimdi bildiklerimi keşke o zaman bilseydim, demenin yararı olmadığıdır...

Teknisyenlerin firarlarına şimdi geliyorum.

Uzay gemilerimizin nakil için indikleri o Lombi şenliğinin ayrı

bir özelliği vardı.

Şenlik yeri iki nehir arasında özellikle elverişli bir yerdı. Görece yüksekte yer alan bu düzlüğü sık ağaçlar çevreliyordu. Hayvanlar önceki birkaç gün boyunca gelip kendi grupları ile birlikte ağaç altlarına yerleştiler. Teknisyenlerimiz onların arasındaydı. Bu zamanlarda çiftleşmeler teşvik görürdü. Teknolar da uzak durmadılar. Bunu beklemiyorduk da: Bu iki hayat dolu ve umut vaat eden soyun melezlenmesi, planımızın bir parçasıydı.

Avcılar şenlik için avlanan hayvanları getirdiler ve üzerlerinde şişlerin çevrileceği çevirme tezgâhları kuruldu ve başlarında hem erkek, hem kadınlar bekledi.

Güneşin kaybolup ayın yükselmesiyle şarkı ve danslar başladı.

Önce ayrı ayrı ateşlerin etrafına toplanmış gruplar halinde, daha sonra da büyük dönen halkalar halinde uzak vatanlarının ve duydukları hasretin şarkılarını söylediler; parıldayan makineler tarafından yakalanışlarını, hapsedildikleri yeri, orada “küçük zindanlara” ya da içinde her şeyin sahte olduğu ışıltılı zindanlara kapatıldıklarını; ikinci kez yakalanışlarını ve “gerçek nefese ve soluklanmaya, yeşil dünyaya, yeşil tepelere” getirilişlerini; yabancı bir güneşin altında, varlıklarını sezdikleri, ama hiç görmedikleri görünmez ırklar için “zindanlar” kurmak üzere çalışmalarını; parıldayan makineler tarafından üçüncü kez yakalanıp buraya, “her şeyin bize vatanımızı hatırlattığı, ama vatanımız olmayan bu yere” indirilmelerini” ve parıldayan makinelerin -gelecekteki bir günde- tekrar gelip “bizi tanıyan o yere” geri götüreceğini, anlattılar.

Bütün o şenlik gecesi boyunca bizim teknolar da şarkı söyleyip dans ediyor ve şölende yiyip içiyordu. Ötekilerle iyice karışmışlardı, dolayısıyla her biri, bir aile ya da bir grup tarafından kabul edilmiş bireyler halindeydiler, gruplar oluşturmak bir yana, asla iki tanesi bir arada bulunmuyor ve tehdit gibi algılanmıyorlardı, bu halleriyle bu küçük sarı kişiler, kılsız oldukları halde, dolunayın altında hoplayan, zıplayan ve uluyan o kısa boylu, tıknaz, esmer ve çok güçlü maymunumsu yaratıklardan çok da farklı görünmüyordu.

Bu hallerini ben, beni karargahımızdan alıp kısa bir izin için ana gezegenime götürecek olan “parıldayan makine”nin içinden kendi gözlerimle gördüm.

Yakarış halinde göğe çevrilmiş binlerce yüze, binlerce kola, o kadar çok gezegende gözlemediğim bir edayla açılan avuçları gördüm. “Yüce şeylere” yönelik ihtiyacın bir dışavurumuna tanık oluyordum ve bu içsel ve bastırılmaz ihtiyacın, “vatan” nostaljisine, “göklerden inen yabancılara” filan güvenli bir şekilde kanalize edilmiş bu ihtiyacın, bu yaratıklarda bu şekilde gelişeceğini asla öngöremediğimizi düşündüm.

Parıldayan makineler süzülerek inerken, onlar bu makinelerin şarkısını söylüyorlardı. Bütün bir gece toplu halde dans edip şarkı söylemiş olmanın uyuşukluğu ve aşkınlığı içinde, uzay gemilerine istekle doluştular ve KG 25’e götürüldüler. Bundan sonraki gelişmeleri bu tarihin konusu değildir; ama onlara daha sonra yaptığım bir ziyareti anlatacağım.

O gece tümü o şenlik yerinde değildi.

II. GK’ya aşağı yukarı 10.000 tanesi indirilmişti. Ve aşağı yukarı 10.000 tanesi tekrar oradan alındı. Oysa sayıları, ne kadar güzel olsa da alışık olmadıkları o araziye uyum sağlama süreci içindeki kaçınılmaz ölümlere rağmen biraz artmıştı. Teknisyenler elbette uzay gemilerinin geleceğini ve geliş zamanını biliyordu. Hoşnutsuz olanlardan bazıları şenlikten önce birkaç Lombi’yi bir kenara çekmiş, onlara parıldayanların gelmekte olduğunu, ama bunların kötü olduklarını, onları kötü bir yere götüreceğini söylemişti. 9 teknisyeni ve aşağı yukarı 500 Lombi kaybettik. Bunu önemsemedik. Önlemek istediğimiz asıl şey onların, başka kontrollü deneyler için -tabii bu tür deneyleri kontrol edebildiğiniz ölçüde- kullanmayı düşündüğümüz bu bölgede kalmalarını önlemektir. Bu yüzden teknisyenlere, bütün bu arazinin belirli hastalıkların denenmesinde kullanılacağı bilgisini vermiştik, böylece Lombilerle birlikte buradan uzaklaşacakları kesindi. Başka bir şey daha yaptık. Teknisyenler içinde özellikle isyankâr olanları itinayla gözlemledikten sonra

içlerinden iki tanesini seçtik, onlara, uzay gemileri geldiği zaman orada kalmak istediklerini bildiğimizi, buna aldırış etmediğimizi ve onları engellemeyi düşünmediğimizi söyledik. Ama bizim için bir görevi yerine getirmelerini istiyorduk, Sirius adına, nihayet Sirius onların efendisi, onların dostu idi -ve öyle kalacaktı- çünkü onları Lombilerden hiçbir bakımdan daha yüksek ya da daha iyi olmayan bir hayvansal düzeyden alıp yükseltmişti. Onlardan vaatte bulunmalarını istemedik; onlara herhangi bir vaatte bulunmuyorduk; onları tehdit etmiyorduk ama belirli bir görevi yerine getirmeleri mümkün olursa, o zaman onlara minnettar kalacaktık ve kendileri bizim planlarımızda büyük bir rol oynamış olacaktı.

Bu teknisyenlerin adları Navah ve Hoppe idi.

Kanopus Belgelerindeki Durum ve Başka Sirius Deneyleri

Gezegen aramızda paylaşıldığında pek çok şey konuşulmadı, var sayıldı. Bunlardan biri, birbirimize yaptıklarımız hakkında bilgi vereceğimizdi. Bilgi alıp verme hep yapıldı bizim nezdimizde, duyduğumuz kuşkulardan dolayı bazı kısıtlamalar çerçevesinde; ve onlar nezdinde de, bizler Kanopus'u anlayamayacağımızdan belirli kısıtlamalarla. Bir başkası, birbirimizin işlerine karışmayacağımızdı. Kanopus bize karışmamıştı. Bunu, bu konuda kesin konuşabilecek konumdaki birisi olarak doğruluyorum. Başından sonuna onurlu davrandılar. Bu kelimeyi burada, özellikle kullanıyorum.

Kanopus “söz verdiği” zaman, onu tutar. Bize yabancı olan bu kavram -elimden geldiği kadar olgusal şekilde kaleme alınan bu tarih gereğince bunu tekrar vurgulamam gerekiyor- benzer başka birkaç kavram ile birlikte, meselelere genel bir bakış tarzının parçalarını oluşturuyor. Kanopus “söz verirse” bu söz daima tutulur, her zaman, onlar için çıkaracağı zahmetler (ve bazen çok daha kötü şeyler) ne olursa olsun. Kanopus “söz verdiyse”, bu yapılıır. Kanopus yardım önerirse, bu yardım o koşullarda verilebileceklerin en iyisidir. *Kanopus'a her zaman ve mutlak anlamda güvenilebilir.* Bunu söyleme nedenim, gerçeğin bu olmasıdır ve tarihçilerimizin

bazılarından alacağım tepkilerin de tamamıyla bilincindeyim.

Bizler, yani pek çoğumuz, bunu hâlâ anlamıyoruz; ve o sırada bu konuda hiçbir fikrimiz yoktu.

Kısaca hepimiz, nasıl biz onları oyuna getirmeye niyetliyse, Kanopus'un da aynı şekilde bizi oyuna getirmeye çalışacağına inanıyorduk. Niyetlendiklerimiz fazla önemli değildi, onlara zarar verecek türden de değildi. Bunların hepsi daha ziyade, birbirlerine kurnazlıkta üstün gelmeyi eğlenceli ve marifet sayan delikanlıların havası içinde yapılmaktaydı.

Rohanda'nın Kanopus bölümünde neler olduğunu bilmek istiyordum. Hoppe ve Navah'nın öğrenmesini istediğim şey buydu. Onlar için tehlikeli olacaktı. Çok küçük insanlardı. Kanopus'un kendi kolonilerinden getirdiği yerleşimciler onların üç katıydı. Hoppe ile Navah sarıydı. Kanopus kolonistleri siyah ve esmerdi. Bu iki casusun kolonistlerin arasında gizlenmesinin hiçbir yolu yoktu. Ve kuzey yörelerinin maymun türlerinin yine cüsseli ve kıllı olduklarını, tüysüz küçük sarı insanlara neredeyse kesinlikle düşman davranacak kabileler halinde örgütlü olduklarını biliyorduk. Ama Navah ile Hoppe'nin bu zorluklardan zevk alacaklarına inanıyordum; kaldı ki, hiçbir şekilde bu işe zorlanıyor değildiler.

Şimdi, işin sonuna gelelim. Yirmi R-yılı sonra Hoppe döndü, tek başınaydı. Navah Lombilerden birkaçı ile birlikte, Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'nın güney kısmına yerleşmişti. Ama Hoppe sürekli kuzeye doğru devam etmişti, bu yolculuk beş yıl sürmüştü, bu arada Lombiler'den çiftler ve gruplar halinde ayrılıp elverişli yerlere yerleşenler çıkıyordu.

Herhangi bir Kanopus yerleşimine rastlamadılar. Daha sonraları, o sırada oralarda herhangi bir yerleşimleri bulunmadığını öğrendik. O kıta o sırada II. GK gibi cennet değildi, ama çok sıcaktı ve bazı bölümleri hâlâ bataklıktı. Hoppe iyice kuzeye gitti ve doğu kıyısında yerli maymun insanların çeşitli tekne tipleriyle bir adadan diğerine geçerek ana kara kütesine gidip geldiklerini öğrendi. O sırada okyanus her boydaki bir sürü adayla doluydu.

Hoppe kendini onlara yakalattı. Kötü muamele görmedi, ama bir tuhafılık, hatta bir evcil hayvan olarak görülüyordu.

Ana kara kütlelerinin batı kısmında aşağıdaki olguları topladı.

10. Koloni kolonistlerinin ve yerlilerin boyları artmaya başlamıştı. Bunu inandırıcı buldum, çünkü burada geçirdikleri bin yıl içinde Lombilerin boyu da bir R-karışı kadar uzamıştı.

Bir diğeri, kolonistlerin ömürlerinin dramatik şekilde kısaldığı başlangıç döneminden sonra gerek kolonistlerin, gerek yerlilerin yaşam sürelerinin uzamış olmasıydı. Buna da inanmakta güçlük çekmedim, çünkü Lombiler'de de ömrün uzaması eğilimi ortaya çıkmıştı.

Ama bundan sonraki olguya, Hoppe doğru olduğuna çok ısrar ettiği halde, inanmadık.

İddia ettiğine göre kolonistler, yerlilerden oldukça uzaktaki yerleşimlerde yaşıyordu. Bu yerleşimler geçici ya da keyfi ve rasgele değil, özenle inşa edilmişlerdi. Ama 10. Koloni'deki kentlerden daha aşağı düzeydeydi. Daha önce, bizim ve Kanopus'un pek çok gezegende rastladığımız gelişme düzeyinde bulunan -hayvanlığın pek az ötesinde, ateş kullanmaya başlamış, mağaralarda ve ağaç dallarından ve otlardan kulübelerde barınan, yer yer yaprak ya da postlarla örtünen- yerliler artık iyi yapılmış ve yeri iyi seçilmiş düzgün yerleşimlerde yaşıyorlar, kendilerine kolonistler tarafından her türlü beceriler öğretiliyordu. Kolonistler yerlilerin yanında kalmıyor, onları kısa sürelerle ziyaret ediyor, verecekleri bilgileri aktarıyor, sonra kendi yerlerine geri çekiliyorlardı ve ancak aradan bir süre geçtikten sonra, verdikleri bilgilerin nasıl benimsendiğini görmek üzere dönüyorlardı. Yerlileri hizmetçi olarak kullanma yolunda hiçbir girişimde bulunmamışlardı. Hoppe öyle diyordu. Buna yemin ediyordu.

Öğrenebileceği her şeyi öğrendikten sonra yerlilerden, bir adadan diğerine, Tecrit Edilmiş Kuzey Kita'ya kadar geri gitmesine yardımcı olmalarını rica etti, onlar da bunu yaptı. İyi huylu bir türdüler ve hiçbir zaman zarar vermiyor ya da tehdit etmiyorlardı.

Oraya vardığında onlarla tartışmayı beklemedi, çünkü kendisini sonsuza kadar kaybetmek istemediklerini biliyordu, bir gece gizlice ayrılıverdi ve güneye doğru yol aldı, orada da Lombilerin kurduğu kolonileri ziyaret etme imkânı buldu ve çok iyi karşılandı. Kanopus'un, kesinlikle kendilerine tahsis edilmiş topraklara dahil olan o kuzey kıtada kendi kolonilerini kurmamış olmaları beni çok rahatlatmıştı; gerçi onlar beni sıkıştıracak olsa elbette ki, Lombilerin deneylerimizden birinden kaçmış olduklarını öne sürecektim ki bu eninde sonunda doğrudur da.

Hoppe'nin kolonistler ile yerliler arasındaki ilişkiler hakkında söylediklerine gelince, bunlara inanmadım, Kanopus'un -"sembiyoz"a yönelik- özenli, kontrollü ve bilimsel gelişme planları hakkında söylemiş oldukları ile kendi tecrübelerimi bağdaştıramıyordum.

Hoppe bana karşı görevini yerine getirdiği hissindeydi; ve gerçekten yerine getirmişti de. Tekrar kuzeye gitti ve yerleşimlerden birinde kendine bir yer buldu. Bir daha ondan haber almadım. 22. Koloni insanları uzun ömürlü değil ve kendi ömrü içerisinde bir daha geri gelmesi beklenemezdi de.

Ama kuzeyde neler olduğu benim merakımı kurcalamaya başlamıştı. Bütün bu süre boyunca bizimle Kanopus arasında çeşitli gezegenlerde pek çok konferans yapıldı ve bunlardan birkaçı 10. Koloni'nin kendisindeydi, ama bize verilen bilgileri yeterli bulmadım. Her şeyden önce, Kanopyen planın o denli hızlı ilerlediğini bildiriyorlardı ki, buna inanmıyordum. Bizler başarıları abartma ve başarısızlıkları örtbas etme adetindeydik ve Kanopus'un da aynı şeyi yaptığını varsayıyorduk.

Ama bunu burada bırakamadım da. I. GK'dan malzeme desteği gemisinin bir sonraki gelişinde geminin baş işletmeniyle görüşmek istedim. Daha küçük bir taşıt istiyordum; I. GK'daki çeşitli tarım istasyonları arasındaki bağlantıyı sağlayan türden bir taşıt. Ve bununla, merkez kara kütesinin yeterince geniş bir alanını gezip bir konuda emin olmak istiyordum: Kanopus kolonistlerinin ve yerlilerin gerçekten birbiri arasında oldukça mesafe bulunan ayrı yerle-

şimlerde yaşadıklarından. Bu riskli bir şeydi. Kanopuslulardan bir takım azarlamaların -ama kesinlikle misilleme değil- ötesinde bir şey bekleneneğinden değil, ama bu kesinlikle, mutabakatımızın bir ihlali olacaktı. Bununla birlikte, kara kütlesinin kenarlarındaki yerleşimlerin herhangi bir şekilde herhangi bir hava taşıtı türünü görmüş olmasının muhtemel olmadığı sonucuna vardım, çünkü Kanopen politikası, Rohanda yerleşimlerini mümkün olduğu kadar seyrek ziyaret etmeyi içeriyordu. Kaldı ki, bizim modern taşıtlarımız çok hızlı olduklarından ve yapıldıkları malzeme belirli ışıık koşullarında neredeyse görünmez olduğundan, olsa olsa eğitimli ya da bizi bekleyen gözler tarafından fark edilebilirdi.

Araştırma yapıldı ve taşıt sadece gözlemlemek için yerleşimlerin üzerinde uçmakla kalmadı; iniş de yaptı ve hem yerlilerin, hem kolonistlerin çeşitli grupları belirli bir uzaklıktan seyredildi. Hiç kuşku yoktu: Hoppe'nin raporu doğruduydu. Kolonistler yerlileri çalıştırmıyordu. Bunun, yerlilerin çalıştırılamayacak kadar geri kalmış olmalarından kaynaklandığına inanmaya eğilimliydım, ama casus taşıtımızın öğrendiği şey bu değildi. Aksine, Hoppe'nin ziyaretinden beri geçen yüz yıl içinde bile yerliler daha da ilerlemiş görünüyordu ve daha şimdiden kendilerine öğretilen çeşitli becerileri kullanıyorlardı.

Bütün bu mesele üzerinde oldukça kafa yordum. Geriye baktığımda kendime bundan, en azından, pay biçmeliyim. Ama yerlilerin hızlı evrimlerinin nedeninin, Rohanda'nın atmosferinden kaynaklandığı sonucunu çıkardım. Ve gerek 22. Koloni'yi gerek Lombileri seçmemizin talihsiz kararlar olduğunu düşündüm. Başka bir açıdan değil de şöyle: Bu iki ırk, Rohanda'nın bu tuhaf ve özel etkilerine karşı duyarsız olmalıydı. I. Güney Kıta'daki çeşitli tarım istasyonlarından destek taşıtları geldiği zamanlar taşıt personelini büyük bir dikkatle o istasyonlardaki personel hakkında sorguladım. Ama hiçbirini, ne iyi, ne de kötü yönde herhangi bir belirgin evrimsel değişim sergilememişti.

Bunun üzerine bu avantajlı etkilerin kuzey yörelerine özgü ol-

duğu sonucuna vardım ve burukluk duydum, çünkü Kanopus'un, orayı kendilerine ayırmalarına karşı olmayalım diye bizden orası hakkında bazı bilgileri sakladığına inanıyordum.

Bundan sonraki kararımın nedeni bu öfkeydi.

II. GK'nın herhangi bir boyda yerli maymunlar barındırmadığı hatırlanacaktır; I. GK'dakiler ise çok küçüktü ve iki ayak üstünde yürümekten bile çok uzaktı. Lombileri ve 22. Koloni'den insanları kullanış şeklimiz, aslında olabileceklerin en fazlasıydı: Ama ikisi de, bizim sistemimizde cüceler olarak sınıflanacak kadar küçük ırklardı. İmparatorluğumuzun her yanındaki ırklar hakkında bir araştırma yaptım, ama en sonunda bütün bu zahmet niye diye düşündüm, istediğime kavuşmak için elimi uzatmam yeterliyken... Hızlı irtibat taşıtlarımızdan birine ana kara kütesinin kuzeybatı kenarlarına bir keşif seferi yapması ve sonra da büyük bir yük gemisini, Kanopus'a haber verecekleri kesin olan kolonistlere belli etmeden bütün bir yerli topluluğunu kaçırmak üzere oraya yönlendirmesi için talimat verdim. Nihayet, hava taşıtlarımızı hiç kimse görmezse, kolonistler ancak yerlilerin gitmiş olduğunu bildirebilirdi

muhtemelen de istemedikleri bir himaye denetiminden kaçmaya karar vermiş olduklarını düşünürlerdi. Bütün bunlar yapıldı ve bana erkeğiyle, dişisiyle, yavrusuyla yetmiş yerliden oluşan bir topluluğun tamamı teslim edildi. Onlara her zaman nazik davrandık. Onları, kendileri için fazla büyük olan ve başka amaçlar için ihtiyaç duyduğumuz, Lombilerden boşalan düzlüğe değil, kendi karar-gahımızın pek uzağında olmayan yüksek bir ormanlık araziye koyduk. Bizim farkımızda olmamaları için hiçbir neden yoktu; bu deney, Lombilerle deneyimize benzemiyordu. Kendilerine hemen, güneşte pişmiş killerden tuğlalar ve dam olarak da gayet iyi işlenmiş ağaç dalları kullanarak hayli ileri türden barınaklar yaptılar. Hayatlarının bu keyfi şekilde kesintiye uğramasından dolayı mutsuzluk belirtileri göstermediler, aksine dostça davranmaya ve -Kanopyen kolonistlerle ilişkileri yüzünden- kendilerine bir şeyler öğretilmesine hazırdılar. Ama onların herhangi bir şekilde hizmetçi ya da emekçi

olarak kullanılmalarını yasaklamakla kalmadım -bu şekilde Kanopyen deneyini taklit ediyordum- aynı zamanda evcilleştirilmelerini ya da bizim evlerimizin içine girmelerine ya da kendilerine ek beceriler öğretilmesini de yasakladım, çünkü benim kanaatime göre onlara daha şimdiden kullanabileceklerinden fazlası gösterilmişti. Mesela, yiyecek elde etmek için tohumlar ve kök yumrular ekmeyi ve et ve süt için hayvan beslemeyi teorik olarak biliyorlardı, ama bu konularda umursamaz ve unutkanlardı, içlerindeki yeteneklerin tümüyle kaybolup gitmesi belirtileri gösteriyorlardı. Kuzeydeki kolonistlerin yerleşimlerinin, bakımları altındaki topluluklarından uzakta bulunduğunu ve nadiren temas kurduklarını hatırlayarak, öğreticiliğimizi dayatmama örneğini izlediğime inanıyordum. Bu aşamada yerliler bizim ortalama boyumuzdan biraz daha kısa, aşağı yukarı yedi, sekiz R-ayağı boyundaydılar. Dik yürüyorlar, hiçbir zaman dört ayak üstüne inmiyorlar, barınaklarını temiz tutuyor, et, sebze ve meyve yiyorlar ve bir geyik türünün sütünü sağlıyorlardı, ama sistemsiz bir şekilde.

Kuzeyli hayvanların bu küçük kolonisi, Kanopus ile ilişkilerimizde ve Rohanda'daki daha sonraki gelişmelerde son derece önemli bir etken oldu. Ama o sırada bize hiç de öyle görünmüyordu. Aksine. Bununla birlikte bizim çok yakınımda yaşayan, her zaman görebildiğimiz ve sadece bizim için değil, gelip giden tüm ziyaretçilerimiz için de ilginç olan bu yaratıkları hiçbir zaman unutamazdık. Çoğaldılar, ama çok fazla değil; yerleşimleri genişledi, ama en başında onlara tahsis edilen tepelerden fazlasını kaplamadı. Biz de onların gelişmesini izlemeyi bırakmadık, çünkü Kanopus ve Kanopyen çalışması ile ilgimiz bu noktada odaklanmıştı. Ama bir yandan aradan birkaç bin yıl geçerken, bizler bu harikulate ve zengin kıtadaki başka pek çok deneyle uğraştık ve bunlar bizim bütün dikkatimizi aldı.

Bunlar içinde, Rohanda'nın uzun vadeli gelişmesine dolaylı etki eden bulunan bir tanesine değinmiyim.

Nüfus azaltma programımız yüzünden genç yaşta üremeleri ya-

saklanmış olan milyonlarca dişi, bir yandan gerekliliğini anladıkları bir yasağa uyarken, bu tecrübeyi yaşamaya can atıyordu. Çeşitli soy ıslahı girişimlerimiz için kullanabileceğimizden çok çok daha fazla gönüllü vardı.

İmalat yapan Gezegen 3'ten uzay köprüsüyle yüksek standartlardaki prefabrik binalar getirilip daha önce Lombilerin işgal ettiği arazilere yerleştirildi. Bunlar, çeşitli gezegenlerimizden hamile dişilerle dolduruldu. Babalar da çok geniş bir alandan sečilmiřlerdi. İhtiyacımız, değişik gezegenlerde çok geniş bir yelpazede değişen koşullara kolay uyum sağlayacak bir soyun üretilmesiydi. Bizler, ana gezegenimizdeki koşulların doğası gereği, belirli atmosferik sınırlar içerisinde kalan gezegenlerle sınırlıyken, bu sınırların, imparatorluğumuzun ilk dönemlerinde öngördüğümüzden çok daha geniş olduğu ortaya çıkmıştı. Türler uyum sağlamayı öğrenebiliyordu: Bazıları diğerlerinden daha kolay öğreniyordu. Ama tecrübelerimize göre bir türün temsilcileri belirli koşullara uyum sağladıktan sonra, bunların bünyesi yeni uyarlanmaları pek de iyi kabul etmiyordu. Farklı atmosferlere sahip farklı gezegenlerde çalışabilecek ve kimi zaman iklim değişikliğine alışmak üzere pek az zamana ihtiyaç duyacak, hatta hiç zaman gerektirmeyecek teknisyenler üretmek istiyorduk. Bu tür genel amaçlı, dayanıklı, çok işlevli teknisyenler aslında imparatorluğumuzun bazı diř kesimlerinde vazgeçilmez bir ihtiyaçtı.

Artık Lombi düzlüğü adını verdiğimiz yerdeki dişiler elli bini buluyordu. Kaçmalarını önlemek, birinci sınıf tıbbi bakım desteği vermek ve yavrularının büyümesini, gerekli test ve tahliller dahil olmak üzere, izleyebilmek için gerektiği kadar denetim altında tutuldular.

Bu dişiler kendilerini kayırlmış ve imtiyazlı sayıyorlardı: Gerçekten de öyleydiler. Üstün fiziksel zindeliğe ve kondisyona sahip olduklarını biliyorlardı. İmparatorluğumuzun en yüksek kurumu olan Kolonyal Servis'in en yüksek mevkilerindekiler tarafından, gördükleri hizmete ne kadar büyük değer biçildiği anlatılmıştı.

Ama bütün bunlara rağmen, belirli bir derecede uyanıklığın her zaman sürdürülmesi gerektiğini biliyorduk: Bu içgüdü, yani üreme içgüdüsü, olabilecek en güçlü içgüdüydü ve pek çok şaşırtıcı biçim alabilirdi geçmişte almıştı da; ve yavrularından ayrılma zamanı geldiğinde içlerinden herhangi birinin yavrularıyla birlikte kaçmasını istemiyorduk. Çünkü hepsi de, yavrular beş R-yaşına geldiğinde bu ayrılığın zorunlu olduğunu biliyordu.

Üreme istasyonunun, ana gezegenimizden çok uzakta bulunan ve bizim ve Kanopus'un gemilerinden başka hiç kimse tarafından ziyaret edilmeyen (daha doğrusu o zamanlar biz öyle sanıyorduk ama bu konuya daha sonra geleceğiz) Rohanda'da bulunmasının nedenlerinden biri buydu. Ne uzay gemisiyle, ne de Lombi düzlüğünün dışına kaçmaları mümkün değildi, çünkü geniş bir çevre kuşağı üzerinde gözden ırak bir şekilde çok sayıda nöbetçi yerleştirilmişti ve bunlar çaresizlik içindeki analık içgüdüsünün her türlü dışavurumu konusunda eğitilmişlerdi.

Bu istasyonun burada, bu kadar ücra bir yerde bulunmasının bir başka nedeni, bu tür deneylerin her zaman muhalefetle karşılaşmasıydı. Bu fenomen o kadar iyi bilinir ki, bunu anmakla yetineceğim. Dişiler bu tip hizmetlere gönüllü yazılsa da, deneyler görkemli başarılar kazansa ve sonuçları, kendilerinden beklenen tüm umutları karşılayan ve parlak bir itibar kazanan ve kayda değer verimle çalışan ve imparatorluğumuzdaki herkesin desteğini ve hayranlığını kazanan yeni soy ve zürriyetler halinde sergilense bile

o zaman bile eleştiriler gelir, hem de hemen ayırt etmeyi öğrenmiş olduğum belirli bir türden eleştiriler. Eleştiriye her zaman keskin, acı dolu bir tını ya da ton damgasını vurur, kayba uğrama duygusunun bir işaretidir bu -hem de sadece kişisel bir kayıp değil, hiç değil: Zaten kişisel olmanın çok ötesindeki bu çılgınlığı ya da protestoyu kaydetmek için her zaman büyük zahmetlere katlanmış olmamın nedeni budur. Bunu ancak şöyle açıklayabilirim: K+esin tanımlı soy ya da zürriyetler üretmeye yönelik bu tür bilinçli, kontrollü deneyler gerçekleştirildiğinde- son derece derinden

ve köklü bir şekilde, hem de insanlarımızın en fazla sorumluluk sahibi ve gelişmiş olanları tarafından başka bazı ihtimallerin kaybedilmiş olduğu hissedilir.

Sanki rastgelelik ve tesadüf kendi başına iyi ve kutsal şeyler, hatta henüz tanımlanmamış bir şeye ulaşmanın bir aracıymış gibi... Burada, oldukça kafa yorduktan sonra ulaştığım, kendi kişisel fikrimi veriyorum.

Bu, soy ıslahı alanında, bizim tarafımızdan girilen gelmiş geçmiş en büyük deneydi. Başarısının hiç de önemsiz olmayan nedenleri arasında, Rohanda atmosferinin kendisi, Rohanda'nın başka etkilerden tecrit edilmişliği ve merkezden uzaklığımız vardı. Deneyin elli R-yılı tamamlandıktan ve üreme istasyonu nihai olarak söküldüğünde, peş peşe yapılan dışı girdilerinden hiçbirinin kaçmamış olmasından ve bir kere daha Rohanda türlerine katkıda bulunmamış olmamızdan dolayı kendimizi kutladık.

Beş bin R-yılı boyunca kuzey Kanopyen yörelerindeki koşulları araştırmadık: Önümüzde milyonlarca yıllık istikrarlı bir ortam bulunduğuna inandığımız hatırlanmalıdır. Planlarının önceden hedeflendiğinden daha başarılı olduğuna inanmak için nedenler görülmesinden dolayı, Kanopus'un özel bir temsil heyeti gönderdiğini haber aldık. Bu heyetin raporu bize gönderildi: Onların "kenet" adını verdiği bir şeyin hemen gerçekleştirilmesini tavsiye ediyordu.

Kanopyen çalışmanın temellerini anlamamış olduğumuzun tekrar vurgulanması gerekiyor. Bu "kenet" in ne olduğunu bilmiyorduk: Gerçi elbette bu, Kanopus ile Rohanda arasında düzenli temaslar olduğu anlamına gelmiyordu. Bunun farkındaydık; ama bunun, bizim tarafımızdan da bu yöntemler için yeterince yakın olan kendi gezegenlerimizle haberleşmekte kullandığımız çeşitli elektrik iletişim türlerinden birisi olduğunu varsayıyorduk. Ayrıca "yozlaştırıcı hastalık"tan da söz ediyorlardı, ne var ki bunu tanımlamıyorlardı. Bu iki kavram bizim tarafımızdan yakın zamana kadar hiç anlaşılmadı: Şimdi bile herkesçe anlaşılmıyor. Sorular sorabilirdik: Kanopus bunları cevaplamaya hazırdı. Kendimize sorular sorabilirdik, çünkü tek-

nolojimizin Kanopus'unki kadar gelişmiş olduğuna inanıyorduk. Ama yapmadık. Nedeni yine aynıydı: Çeşitli biçimlerde gurur. Raporun içeriği bizde inanmazlık ve kuşku hezeyanları yaratıyordu.

Bizim o kadar yakınımızda sıkıca denetlenen ve rahat yaşamalarının keyfini süren yerliler, hiçbir bakımdan kuzey yarıküre hakkındaki raporda tarif edilen düzeye yaklaşmış değildi.

İnanmamayı seçtik ama tamamen değil, çünkü ben bir kez daha kendi başıma araştırma yapmaya karar verdim.

Bu, Ambien I'in beni ziyaret ettiği sırada oldu.

Uzak geçmişteki ilk gençliğimiz sırasında bizler, kotamıza düşen dört soyu üretme amacıyla eşleşmiştik - bunlar, genel nüfus düzeylerinin azaltılmasından önceydi. Züriyetimiz büyüdüktan sonra Ambien I, daha sonra genel hizmet yaşına geldiğimizde çeşitli projelerde benimle birlikte çalışacak olan bir dişi ile eşleşmeye karar vermişti. Bu iki eşleşmenin sekiz ürünü çeşitli türden bağlar oluşturmuştu ve kısaca, hayatlarımızın kişisel yanları tatmin ediciydi.

Ambien I, Rohanda'daki çalışmamızın ne olması gerektiği konusundaki ilk kararı veren komitede bulunmuş ve o zamandan beri bu konu ile ilgisi devam etmişti. Bana yaptığı ziyaret hem eski dostluktan, hem de soruşturma amacıyla idi: Binlerce yıldır ana gezegenimize dönmemiştik: Bunun nedeni, Rohanda'da tam anlamıyla mutlu olmam, işimden zevk almam ve burasının izin için terk edilmeyecek kadar hoş bir yer olduğunu düşünmemdi. Kolonyal Servis'in üyeleri, hatta Beşler'in üyeleri bile herhangi bir nedenle bizi ziyaret ettiklerinde daha fazla kalmak için bahaneler bulurdu. Kısaca, Rohanda benim vatanım olmuştu.

Epeyce zamandır birbirimizin neler yaptığına ilişkin meraklarımızı giderdikten sonra ona, benim için kuzey yörelerine bir casusluk seferi yapıp yapmayacağını sordum. Hemen razı oldu. Yeni gezegenleri "açan" ekiplerde çeşitli kerelerde yer almıştı ve bu tür sert ve tehlikeli işlerden her zaman zevk almıştı. Bu girişim özelinde herhangi bir tehlike beklemiyorduk, ama en azından rutin işlerin arasında değişiklik olacaktı. Bir irtibat gemisiyle merkez kara

kütlesinin en güneyine indi, oradan gemiyi geri gönderdi. Toplam on R-yılıni uzaklarda geçirdi.

Merkez kara kütlesi üzerinde oldukça yolculuk yaptı, her yerde kolonistlerin ve yerlilerin yerleşimleri vardı, birbirinden kısa mesafelerle ayrıliyordu bunlar. Yaya, kayıkla ve kimi zaman elverişli hayvanlar kullanarak yol aldı. Ambien I ve ben elbette aynı genel türün üyeleriyiz, ama onun ait olduğu alt tür daha geniş yapılı, esmer tenli, düz siyah saçlıdır. Ben ise açık ten ve saç rengimle ve narin yapımla kuzey yörelerine fark edilmeden yaklaşıyordum. Ama o da, kolonistlerden çok daha kısa olmakla beraber -boyları hızla artıyordu ve artık orijinal Koloni 10 cinsinin iki katı boyundaydılar- yerlilerden daha uzundu ve onlardan biri sanılmayı umamazdı. İlk önceleri onlarla yakın temaslardan kaçındı, ama ihtiyaç duyduğumuz bilgileri bu şekilde toplayamadığını görünce, peş peşe yerleşimlere girdi ve hiçbir düşmanlıkla karşılaşmadı olsa olsa merak uyandırdı. İlkönce bunu, içinde yaşadıkları elverişli koşullardan ve tehdit yokluğundan dolayı içlerindeki iyi huyluluğa bağladı. Ama sonra, gerçi pek çok tereddüitten sonra, onların başka türlerden ziyaretçileri olduğuna inanmaya başladı. Kolonistler arasından değil, çünkü boyları yüzünden onları karıştırmak mümkün değildi. (Bunlar bu dönemde Kanopyenler tarafından devler olarak adlandırılıyordu ve ben de o adı kullanacağım.) Eğer kolonistler değilse, kimler? Acaba Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'nın cüce boyları irileşmiş ve adadan adaya okyanusun ötesine yolculuklar mı yapıyordu? Çok geçmeden öyle olmadığını öğrenecektik: Ama bu spekülasyon, dönüş yolculuğunda Kuzey Kıta'yı da ziyaret etme kararını vermesine neden oldu.

Merkez kara kütlesinin her yerinde karşılaştığı şeyler Kanopus raporunu doğruluyordu. Yerli ırk yedi ya da sekiz bin yıl önceki halinin o kadar ötesine geçmişti ki, aynı türün üyeleri olduklarına inanmak kolay değildi. Tarım yapıyor, hayvanlardan yararlanmayı biliyorlardı ve barınakları sadece iyi planlanmış yerleşimler içinde sağlam yapılmış olmakla kalmıyor, ayrıca incelikli renklerdeki ca-

zip desenlerle süslenmişti. Elbise giymeye de başlamışlardı ve bunlar iyi yapılmış ve genellikle boyanmıştı.

Açıklanması imkânsız olan, devlerin yerleşimliydi. Yerlilerden pek de yüksek olmayan bir düzeyde yaşıyorlardı; oysa Koloni 10'da gelişmiş kentlerde yaşama evresine gelmişlerdi.

Ambien I'nın araştırması tamamlandıktan sonra, Lombilere ve KG 22 soyunun akıbetini görmek üzere, bindiği irtibat gemisini Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'ya indirdi. Ama onların hiçbir işaretine rastlamadı. Hoppe'nin verdiği bilgilerden, nerede olmaları gerektiği konusunda kabaca bilgimiz vardı ama hiçbir şey yoktu. Yerlilerin ya da devlerin buralara yerleştiğine dair hiçbir işaret de olmadıgından, bir salgın hastalığa kurban gittikleri sonucuna vardık.

Kuzeydeki Kanopyen çalışmasına ilişkin olgularla başa çıkamamız gerekiyordu. Her an bizim gözümüzün önünde oldukları yamaçlarda mutluluk içinde yaşayan tutsak yerli soyunun gerilediği söylenemezdi. Gelişmemişlerdi. Hayvan bakımı ve kullanımı doğrultusundaki girişimleri terk etmişler, beceriyle ve zekice avlanıyorlardı. Yiyecek için birkaç kök yetiştiriyorlardı, ama tahıl değil. Yaban doğadan yapraklı bitkiler topluyorlar, ama kendileri dikmiyorlardı. Hayvan postları giiyorlardı, ama bunları işlemek için yeni hünerler geliştirmiyorlardı. İçinde yaşadıkları çardak ve kulübeler onlara yetiyordu.

Farkı neyin yaratmış olduğunu anlayamadık.

Tekrar, Kanopyen kuzeyin bir şekilde daha elverişli olduğuna hükmedecektim ki, Ambien I bana, devlerin ziyaretleri sırasında yerlilere aktif eğitimlik yaptıklarını, buna karşılık bizim karışma politikası izlemiş olduğumuzu hatırlattı.

Kendi yerli soyumuzu ikiye bölmeye ve temas meydana gelmeyecek şekilde uzakta bir koloni kurmaya karar verdik. Bu yeni koloni enerjik şekilde denetlenecekti ve bizden pratik sanatlarda eğitim alacaktı. Ambien I bu görevi üstlendi: Onun özellikle uygun olduğu bir görevdi bu.

Kendine yeni köyde bir barınak inşa etti ve onların yanına eğit-

men olarak yerleşti.

Bu girişim bir başarsızlıktı. Onlara akıllarında kalacak türden hiçbir şey öğretmeyi başaramıyordu. Yani, onlara çeşitli beceriler öğretiliyordu, bunları anlıyor görünüyorlardı ama kısa bir zaman sonra her şey unutuluyordu. Yoğun bir çalışma döneminden sonra, yeni koloninin de ilk koloniden çok daha iyi durumda olmadığını itiraf etmek durumunda kaldı.

Sonraki on bin yıl boyunca, Kanopusluların hayranlık verici sonuçları onu kamçılıyordu, yeni girişimlerde bulundu, ama hepsi de başarsız kaldı. Bu arada da, kuzeyde neler olduğunu öğrenmek üzere yeni geziler yapıyordu. Sadece o da değil, ana gezegenimizden getirttiğimiz başkaları da geziler yapıyordu. Kuzeyin yerlilerine olabildiği kadar yakın bireyler istiyorduk imparatorluğumuz içinde hiçbir ırk devlerin boyuna herhangi bir şekilde yaklaşamıyordu. Ambien I ve bu yeni uzmanlar tekrar tekrar kuzeyi araştırdı. Her defasında yeni keşifler, -ya da biz öyle sanıyorduk- yapamadan. Ama kesinlikle direnişle karşılaşmadılar.

Kuzeye doğru gönderdiğimiz çok sayıdaki casus nedeniyle, Kanopusluların da bize karşı aynı şeyi yapıyor olması gerektiğine inanıyorduk; bu yüzden güney yarıkürenin delidolu ve savaşçı mizacına ilişkin söylentiler yaymaya özen gösteriyorduk.

O dönem boyunca yürüttüğümüz bütün bu faaliyetler şimdi beni şaşırtıyor ve inanmakta güçlük çekiyorum tıpkı kendi geçmişimizdeki eski kaba evreleri hatırladığımız zamanki gibi. Hiçbiri gerekli değildi. Yapmamız gereken tek şey, bize sürekli gönderdikleri bilgi malzemesini kuşkuculuğa kapılmadan ve açık fikirlilikle okumak ve sonra da onlara sorular sormaktı. Ama geçmiş hatalara hayıflanmak hiçbir zaman yarar getirmez.

Bu on bin yıllık dönem boyunca, Ambien I ve diğerlerinin getirdiği bilgiler gittikçe daha şaşırtıcı hale geldi. Her yerde, Sirius'un hiçbir şekilde bilmediği bir türden kentler inşa ediliyordu. Kanopus'taki kentlerin güzelliği ünlüydü ve biz her zaman onlara öykünmüştük: şimdi bile kabul etmekte güçlük çektiğimiz bir ol-

guyu belirtmek gerekirse. Ama bu kentler ilginç şekillerde, matematiksel türden şekillerde inşa ediliyordu. Her biri farklıydı. Devletler ve yerliler artık birlikte yaşıyordu. Kentler sadece şekil ve boy bakımından değil, nitelikleriyle de farklı farklıydı: Ambien I hep, orada hissettiklerini tasvir etmenin çok zor olduğunu söylerdi. Kuzey Kıta ile ana kara kütlesi arasındaki okyanusta bulunan irili ufaklı adalarda da pek çok kent vardı ve bunların üzerindeki hayat bizim imparatorluğumuzdaki herhangi bir kentten daha ileriydi. Ve sadece devletlerden değil -onları böylesine yüksek bir evrim düzeyinde görmek bizi kesinlikle şaşırtmıyordu- ama yerli soyundan da söz ediyorduk; evrimlenme öncesi hallerini kendi merkez binamızın pencerelerinden baktığımızda görebildiğimiz yerliler; oysa camdan aşağı baktığımızda tembel, sevimli bir -maymunlar, evet nihayetinde onların olduğu şey buydu- kolonisi görüyorduk.

Neden? Ambien I'in ve benim ve ekibimizdeki diğerlerinin Kanopus ve onun başarısını saplantı derecesinde düşünmeye başladığımızı söylemek abartma sayılmaz. Özellikle de benim. Onların tasvir ettiği şeyleri görmemiştim. Ama bir keresinde, en hızlı taşıtlarımızdan birinin Kuzey Kıta ile ana kara kütlesi arasındaki adalarla tıktış tıktış dolu okyanus üzerindeki uçuşuna katılmakta ısrar etmiştim ve çok büyük bir ada ve onun üzerinde de daire biçiminde, çevresinde de pek çok kanal ve yüksek yollar ve limanlarında da bizim kullandığımız kadar güzel gemilerin dolaştığı bir kent görmüştüm. Ve bunlar, Kanopus'un bu kadar büyük önem verdiği o "kenet"ten sadece 5.000 yıl sonraydı.

Bu çalışmanın asli amacı -Sirius'un Kanopus ile ilişkileri- ve bu ilişkileri etkileyen araştırmalarımızın çeşitli yönlerini vurgulamış olmam nedeniyle, okurun burada tasvir ettiklerimin az ya da çok bu araştırmalara denk düştüğünü sanma tehlikesi var. Rohanda'daki bu ideal dönemi oluşturan yaklaşık 18.000 yıl sırasında bizim çalışmamızın ancak küçük bir kısmının Rohanda ya da Kanopus üzerinde uzun vadeli bir etki yarattığını tekrar etmeliyim. Kuzeyde neler olup bittiği ile bu denli meşgul olduğumuz bu 10.000 yıl

boyunca, aynı zamanda imkânların tümünü de kullanıyorduk. Burada, 10.000 yıldan fazla süren, neredeyse II. Güney Kıta'nın tamamına yayılan, imparatorluğumuzun tüm yörelerinden gelme milyonlarca teknisyenimizin çalıştığı bir projeye değineceğim ve bu projenin ne kuzeye yaptığımız casusluk seferleriyle ne de Ambien I'nin tutsak yerlilere ilişkin girişimleriyle ilgisi vardı, ne de bunları etkiledi.

Sözünü ettiğim paradoksal Sirius koşulları düzelmemişti: Eski ve uzun süredir yerleşik kolonize gezegenlerimizin tümünde milyonlarca kişinin ne işi vardı, ne de iş bulma umudu ve ölümlerinin (elbette bunu herhangi bir şekilde hızlandırmaya çalışıyor değildik) bir ferahlama getireceğini ve hepimiz üzerindeki yükü azaltacağını biliyorlardı. Ama refah yüzünden en kolay işlerden başkasını yapamayacak kadar yumuşamış ve zayıf düşmüşlerdi, kendileri için aşağılayıcı olduğuna inandıkları bedensel çalışmaya bile can atıyorlardı; ama kendilerine bu işler sunulduğunda, bu işleri yapmıyorlardı. Çünkü, Kolonyal Servis'teki bizlerin bu gürültücü ve şikayetçi grupları mümkün olabileceği her zaman büyük ölçekli gelişme projelerinde kullanmak için elimizden geleni yaptığımız bir dönem oldu. Ama başarısız kaldık. Bir yandan -en gürültücü şekilde ve kendilerini yıpratırcasına- “ne kadar kaba olursa olsun, herhangi bir iş” talep ediyorlar, ama gerçekten bu tip işlere koşullarında kendi üstünlüklerine olan inançları, irade zayıflıkları, rahat düşkünlükleri çok geçmeden gevşemelerine ya da bir dizi psikosomatik problem sergilemelerine neden oluyordu.

Yaklaşık 8.000 yıllık bir dönem boyunca II. Güney Kıta'nın her yanında devasa kamplarımız vardı, burada, yeni edindiğimiz ve “açmakta olduğumuz” -kolonizasyonumuzun ilk dönemleri için kullandığımız terim buydu- henüz gelişmemiş gezegenlerdeki gerçek çalışmaya hazır hale gelmeleri için, bu insanlara kolay hazırlayıcı basamaklar halinde kademelendirilmiş bedensel işler yaratılıyordu. Sorunumuz, Rohanda'nın ekolojik dengesine mecbur olduğumuzdan daha fazla zarar vermek istemeyişimizdi. Bitki örtüsünü ya da

hayvanları yok etmek istemiyorduk. Ya da toprağı kazma ya da yeryüzü şekillerini bozacak planlara girişmek de istemiyorduk. Doğal özellikleri bu işe uygun bir sürü başka gezegenimiz vardı, ama sadece birinin donanımı böylesine cömert, verimli, güzeldi. Bu milyonlarca acemi kolonistin erzağı I. GK tarafından kolaylıkla sağlandı -oradaki tarım istasyonları umduğumuzun çok ötesinde başarıyla çalışıyordu. Ama onlara, çevrelerini alt üst etmeden iş sunmaya gelince, bu bambaşka bir meseleydi. Mesele şuydu ki- işin uydurulması gerekiyordu. Dev nakliye gemilerimizin içinde, kimi zaman sayısı yüz binleri bulan her yeni acemi kıtasının gelişinde, hazır yapı elemanları kullanarak kendi barınaklarını ve destek binalarını inşa etmelerini istiyorduk. Ama bu görev çok zamanlarını almıyordu. Ve bu kadar kolay olduğu, çok az gerçek emek içerdiği halde, hemen “aşağılandıkları” ve “alçaltıldıkları” yolunda şikayetler yükseltiyorlardı. Oysa her biri birer gönüllüydü ve Rohanda’daki kalış süresinin geçici ve yalnızca eğitim amaçlı olduğu kendilerine açıklanmıştı.

Bu noktada, o zamanlar şekillenen ve o zamandan beri de değiştirmek için bir neden görmediğim bir tespiti aktarmak istiyorum. Bir ırk ya da bir soy ya da cins bir kere yumuşak yaşam koşullarıyla ve kolay bir hayatı hak ettiği inancıyla kuvvetten düştüyse, o zaman bu tür bireyler sonradan daha enerjik bir çalışmaya *bedensel* olarak uyum sağlayabilirler, ama daha esnek olan küçük bir azınlık hariç, *zihinsel* uyum sağlamaları neredeyse imkânsızdır. Hastalıkları kendine acıma olacaktır bedenın değil, iradenin bir hastalığı.

Yerleşimleri ve kampları kurulup işler hale geldikten sonra, asıl problem başladı.

Onlar için yarattığımız eğitim çalışması iki türdeydi. Birisi yerel hayvanlarla ilgiliydi. Bazı geyik çeşitlerini kullanıp bunlardan bazı uyarlamalar ürettik, böylece gönüllülerimize, imparatorluğumuzun her yanında o kadar geniş çapta kullandığımız soy ıslahı ile ilgili fikirlere alışmalarına imkân verdik ve onlara ayrıca, yiyecek ve

ağır işler için hayvan seçmeyi ve kullanmayı öğrettik. Her biri çok çeşitli gezegenlerden gelme gönüllülerimiz için Rohanda'nın hayvanları tabii çok yabancıydı ve bu yenilik, onların ilgi ve coşkusu- nu canlı tutma işinde bize çok yarar sağladı, çünkü çok çabuk sıklıp kayıtsızlaşıyorlardı: Hepsinin de sürekli uyarımlara ihtiyacı vardı. Ayrıca onları bitkisel yaşamın cinslerini sınıflama ve kaydetme işine koştuk bu da, açık havada dolaşmak zorunda kalmaları demekti. Uzun araştırma gezilerine gönderildiler, tabii çevreye zarar vermesinler diye özenli bir denetim altında. Ama bunlar ağır çalışma olarak nitelenemeyeceği halde, içlerinden çoğuna fazla ağır geldi. O sıradaki teşhisimiz böyleydi ve tabii doğruydı da. Ama o zamanlar ve şimdi de şunu merak ediyorum, acaba coşku eksikliğinin bir kısmı, son derece basit bir şekilde, bu işin zaten yapılmış olduğunu bilmekten mi kaynaklanıyordu - çünkü bunu elbette biliyor olmalıydılar. Onlara bunun başka gezegenlerde karşılına çıkacak gerçek girişimler için hazırlayıcı bir eğitim olduğu -tekrar- söylendiği halde, istekleri yoktu. Sürekli olarak bir an önce “gerçek işler”le görevlendirilmeyi talep ederken, o “kolay ve kıvrır zıvrır” işler yüzünden onları küçük gördüğümüzden şikayet ederken, zorluklara alışmak için kendilerine sunulan gerçek fırsatları kullanmayı ihmal ettiler. Güvenilmez, azimsiz ve sonuçta, verimsiz idiler.

Her birine adil bir şekilde, eylemlerini talepleriyle bağdaştırabileceklerini gösterme şansı verildikten sonra, kendi gezegenlerine geri gönderildiler. Ama zaten içlerini zehirleyen hoşnutsuzluklarını daha da şiddetlendirmek istemiyorduk, bu yüzden reddedilişlerini çeşitli şekillerde yumuşatmaya çalıştık, kendilerine daha sonra “gerçek” işler bulunacağını filan söyledik. Bir bütün olarak bu girişimlerin sadece başarısız olmakla kalmadığı, daha da kötü sonuç verdiği hissindeydik: Çünkü bu milyonlarca kişi kendi ana gezegenlerine döndüklerinde şikayetleri ve hoşnutsuzlukları türlü türlü başkaldırıların ve olayların kaynağı oldu ve bütün bunlar yeterince tehlikeli bir hal aldı. Ordularımızı tasfiye etmemiz sayesinde hızla refah artışı bekleyebileceğimize inandığımız bir sırada askeri gücü-

müzü artırmak zorunda kaldık. Hoşnutsuzluğun fazla olduğu bazı gezegenler bir süre boyunca devasa hapisane kampları haline geldi. Oysa diyebilirim ki, bu talihsizlerin, teknik dehamızın bu kurbanlarının trajik durumunu hafifletmek için mümkün her türlü çabayı göstermiştik.

Bu arada da, maalesef, fazlasıyla bildik o durum devam etti: O işe yaramaz milyonlar yozlaşırken, aynı teknolojik marifetle açılmakta olan gezegenlerdeki ağır işleri yürütecek enerjik ve zeki soylara ihtiyacımız vardı.

Yapmamız gereken, yakın zamanda yerleşilmiş gezegenlerden hâlâ yerli enerjilerini koruyan ve rahat yaşam koşullarıyla yozlaşmamış cinsleri almak -tahmin edebileceğiniz gibi, imparatorluğumuza yeni katılanları lükslerimiz ve rahatlıklarımızla tanıştırtırken son derece dikkatli davranıyorduk- ve uygun bir eğitimden sonra onları yeni gezegenleri geliştirmekte kullanmaktı. Bu gezegenlerden elverişli görünen soyları ve bireyleri seçip kendi vatanlarında değil, başka bir yerde eğitiyorduk. Bir süreliğine Rohanda denendi, başarısız deneyin boş yerleşimleri ve istasyonları kullanıldı. Daha enerjik olan bu soylara, gevşemiş olanlardan çok daha ağır işler verildi. Bir yandan inisiyatif kullanma ve girişkenlik yeteneklerini geliştirirken, bir yandan da bedensel çalışma yeteneğini korumak arasında bir denge tutturulması gerekiyordu. Onlara, çevrelerine zarar vermeksizin hayvan topluluklarını ve bitkisel hayatı geliştirme imkânlarını araştırmalarını söyledik. Sonuçlar son derece sevindirici ve yararlı oldu.

Bu dönemde, ekibimden bazılarıyla birlikte, irtibat taşıtlarımızdan oluşan küçük bir filo kullanarak II. Güney Kıta'nın bir ucundan diğerine yaptığım bir geziyi hatırlıyorum. En kuzeyden en güneye, kıyılardan içerilere, kıtayı ileri geri dolaştık, engin ve uysal nehirlerin aktığı muhteşem ormanlık araziler üzerinde uçtuk. Ama uysal hayvan sürüleriyle dolu bu ormanlık cennetin her tarafında, başarılı deneyimizin ürünü yerleşimler görülüyordu. Günler boyunca, haftalar boyunca bir sürü kolonimizden türlerin bu temsilcileri-

nin arasına indik, her biri o kadar farklıydı, ama tabii hepsi de temelde aynı evrim düzeyindeydi çünkü bizim aradığımız ve desteklediğimiz gerçek ilerlemeleri yapabilmesi için bir türün arka ayaklarının üstünde yürümeye ve ellerini kullanmaya başlamış olması şarttı. Kürklüsü, kürksüzü, uzun tüylüsü, kısa tüylüsü, sırtlarında ve omuzlarında kürk ve saç tutamları olup önleri çıplak olan, siyah tenlisiyle, esmer tenlisiyle, yüzleri basık ve uzun burunlu olanıyla ve kalın kaşlısıyla, hiç kaşı olmayanaıyla, çenesi çıkıntılı olanı ve çenesiziyle, saçsız ve çıplak olanıyla, çıplak, ama beline yapraklar ya da deri parçaları bağlamış olanıyla, yavaş ya da hızlı hareket edenıyla, çabuk öğreneni ve hayvansal emekten başkasını yapamaz durumda olanıyla... Bu şekilde bir yerden başka bir yere gidip durmak gerçekten, imparatorluğumuzun yakın zamandaki gelişmelerinin bir envanterini ya da özetini çıkarmak gibiydi. Bu gezi zevkliydi ve kuzeyli tutsaklarla yeni yaşadığımız başarısızlığın üzüntüsünü giderdi.

Bütün bu türlerin -içlerinden bazıları benim için de yeniydi- bütün bu hayvanların hiçbirisi uyum sağlama yeteneğinden yoksun değildi, ama yine de, kuzeydeki Kanopyen deneyler hakkında bizlere anlatılanlarla karşılaştığımızda, yerel yerli türünün hayranlık verici, inanılmaz evrimi karşısında o kadar küçük kalıyorlardı ki, bu iki başarı birbiriyle kıyaslanamazdı. Bunu biliyorduk. Bunu tartıştık ve üzerinde düşündük. Gerçi sonradan gururumuz yüzünden kimi şeyleri cilaladık ve sonra da unuttuk ama o sırada durumu gizlememiştik.

Rohanda'daki bu tamamıyla başarılı deney -bu kadar çok sayıda, birbirinden farklı genetik çeşide iyi ve esnek kolonileştiriciler olmayı öğretmemiz, bizi o kadar sevindiren ve Kolonyal Servis'imize güvenimizi pekiştiren bu başarı- her şeye rağmen ve aynı zamanda bir yenilgiydi. Eğittiğimiz bu hayvanlardan hiçbirinin, şu anda olduklarının çok ötesine evrimlenmeyeceğini, en azından çabuk evrimlenmeyeceğini gayet iyi biliyorduk: Kapasiteleri genişleyecek, becerilerine yenileri eklenecekti, yeni imkânlarını kullana-

caklardı. Ama onların, bizlerin, Sirius'ta bildiğimiz şekilde kentlerde yaşayacakları ve bu kentlerin işleyişini sağlayacakları şekilde büyük bir sıçrama yapması, hele birkaç bin yıl içinde yapması, söz konusu bile değildi; bu kentlerin içinde de, karargâhımızın o kadar yakınında yaşayan ve gerek bizim, gerek ziyaretçilerimiz için her zaman hoş bir eğlence ve ilgi kaynağı olan o cana yakın ve sevimli komşularımız şebeklerle aynı türden geldiklerine inanmanın güçleşeceği ölçüde değişmeleri de öyle.

Kanopyen deney yerli genetik çeşidi değiştirmişti. Hem de kökünden.

Mesele buydu.

Bütün bu farklı hayvan çeşitlerini, hem de hepsini bir arada araştırma ve imkânlarını ve sınırlarını anlayabilme imkânını bulunca, kuzeydeki zaten yoğun casusluk faaliyetlerimizi daha da artırdık. Hem bireyler, hem gruplar halinde, her yerde casuslarımız vardı. Gittikçe daha az kamuflaja başvurduk. Bunun bir nedeni, her yerde açıklıkla karşılanıyor olmamızdı. Diğer bir nedeni, güney yarıkürenin her yanında, I. ve II. güney kıtaları arasındaki semaları dolduran destek filolarının dolaşıyor olması ve varlığımıza her zaman zorunlu iniş bahanesi uydurabilecek olmamızdı. Bir başka neden, yeni bir faktördü.

Şammat: Eski Rohanda'nın Sonu

Şammat'tan temsilciler geldi. Şimdi inanmak zor, ama o sırada Şammat'ın adı bile geçmezdi. Puttiora, o rezil imparatorluk, elbette bizim tarafımızdan görmezden gelinmiyordu, her şeyden önce sürekli topraklarımızı ihlal etmeleri karşısında onları püskürtmekle uğraşıyor olmamızdı. Şammat'tan, Puttiora tarafından suçluları yerleştirmek için kullanılan, berbat bir güneş tarafından kavrulan kayalık diye söz ediliyordu. Her halükârda bunlar korsanlar, maceracılar, serserilerdi. Onların teknoloji aşamasına ulaştığını kesinlikle düşünmüyorduk ve haklıydık da, çünkü karargâhımızın dibindeki düzlüğe iniş yapan taşıt, çalıntı bir Kanopus uzay mekiğiydi. Ka-

yalık yoldan yukarıya dört Şammat, davet edilmiş ya da en azından bekleniyorlarmış gibi kendine güven dolu havalarla çıktı ve bu kibir, tüm davranışlarının tipik özelliği idi. Tip bakımından Uyarlanmış 2 idiler. Baş tüyleri, yer yer beden tüyleri, dişler birincil hayvan düzeyindeydi, elleri iyi uyarlanmıştı, ayaklarını sadece yürümek için kullanıyorlardı. Bu nedenle, halihazırda kolonyal çalışmalar için tarafımızdan eğitilen türlerin çoğunun üzerindeydiler, gerçi hepsinin değil; ama Kanopus'un evrimlendirdiği Rohandalı yerli türünün çok gerisindeydiler. Barbarlığın ve vahşiliğin tüm belirtilerini sergileyen bu son derece hayat dolu ve enerjik ziyaretçilerimizi ağırlarken, şunu merak ediyorduk: Acaba, bildiğimiz üç imparatorluk içerisinde -Kanopus, bizimki ve Puttiora- her yerde yaygın, hatta belki de temel tip sayılması gereken bu çeşit, devletlerle temasa sokulsa, acaba kuzeyli yerliler kadar ileri bir düzeye ulaşmaz mıydı? Çünkü kısa bir süre önce, aşağı türlerin hızlı evriminin sırrının Koloni 10 devlerinde olduğu teorisini benimsemiştik.

Bu Şammatlarla karşılaşmalarımızı anlatmakla zaman harcamayacağım. Pek çok başkaları geldi, çünkü bizim "hayır" cevabımızı nihai cevap kabul etmiyorlardı. Başka insanların niyetleri hakkında içlerinde hiçbir değer yargısı yoktu. İstedikleri şey şuydu. Bilinçli şekilde birinci sınıf kolonist üretmeye yönelik deneylerimizi duymuşlardı. Bunlar hakkında her şeyi biliyorlardı, böylece onların bize yönelik casusluğunun da bizim Kanopus topraklarına yönelik casusluğumuz kadar yoğun olduğu bilgisine alışmak zorunda kaldık. Şammat dışı fazlamızdan bir miktarını "elimizden almak" istiyordu. Onların korkunç gezegeninde dişiler çok azdı. Ellerindekiler "talebi karşılamaya yetmiyordu" Düşünce ve konuşma tarzlarındaki hamlığı, kabalığı abartmam mümkün değil.

Onları reddetmeye devam ederken, -çünkü elbette bakımımız altındaki kişilerden herhangi birini böylesi cani vahşilere teslim etmek söz konusu olamazdı- onlar da sanki çoktan her şeyi konuşmamışız gibi her gün tekrar tekrar kapımıza gelip duruyorlardı, kafamızda onların faaliyetleri hakkında hayli berrak ve nahoş bir

tablo oluyordu.

Şammat bir süredir Rohanda'daydı, sık olmamakla birlikte gezegene uzay gemileri indiriyordu ve aynı zamanda Kanopyen yerleşimler arasında sürekli casuslar bulunduran küçük bir koloniyi besliyordu. İlk temsilcilerimizin bu kadar kolay kabul edilmesinin açıklaması buydu: Bizim temsilcilerimiz hiçbir şekilde, devlerin ve yerlilerin kabul ettiği ilk yabancı ziyaretçiler olmamıştı. Şammat'ın istediği her neyse, onu alamadılar. Ziyaretçilerimiz kurnazdı, kaçamak konuşuyordu, ama hissettiklerini ve düşündüklerini gizlemeyi beceremiyorlardı. Kanopus tarafından engellendikleri, durduruldukları için öfkeliydiler, daha doğrusu öldürmeye can atıyorlardı. Ve Kanopus'tan- istemiş oldukları dişiler değil, başka bir şeydi. Bunun ne olduğunu bilmiyorduk ve öğrenemedik de binlerce, binlerce yıl! Ve Kanopus'un doğasını, Şammat'tan daha fazla bilmediğimiz için, öğrenemedik de. Ama Şammat şüphelenmiş, istemiş, almayı denemişti tıpkı Sirius gibi. *Ve bizim başaramadığımızı Şammat başardı.* Bu beyanı şimdi ve burada, gizleme gereği duymadan yapıyorum -gerçi endişe duymadan değil, eleştirilerle karşılaşmayacağımı bekleyerek değil- o barbar, canı, korkunç Şammat, başlangıcını hatırlayamadığımız kadar uzun zamandır iğrenilen ve nefret edilen her şeyin eşanlamlısı olan o gezegen: En sonunda Kanopyen sırlar hakkında bir şeyler öğrenmeyi başaran, Şammat oldu. Bir miktarını çalmaya yetecek kadarını öğrenmeyi. Ve biz, uygar, yüksek gelişme düzeyindeki Sirius, *öğrenemedik.*

Daha küçük meselelere dönelim. Elbette bu korsanların neden gayet basit bir şekilde Kanopus'tan dişiler çalmadığını öğrenmek istiyorduk, çünkü bir uzay taşıtını çalmışlardı belki de birden çoğunu. Bundan ancak, Şammat'ın Kanopus'tan ve bizden de korktuğu sonucunu çıkarabildik: Eşya çalmaktan farklı olarak insan çalmaları halinde cezalandırılacaklarına inanıyorlardı. Haklı olarak. Ama daha fazlası vardı. Her gün tekrar gelen, karargâhımıza çıkan yolu tırmanan bu Şammatlar'ın sürekli gelmelerinin nedeni, bizim onları dinlemeyi kabul etme nedenimizle aynıydı: Bizim ne yaptı-

ğımızı öğrenmeye çalışıyorlardı.

Bir noktada onlara, niçin buraya özgü yerlilerden birkaçını kaçırmadıklarını sorduk -bu noktada canı meslektaşlarımızı gibi bilgi bakışlarla ve sırtışlarla karşılaştık- ama anladık ki, evrimlenmemiş yenilenmemiş soyu değil, yeni, geliştirilmiş soyu istiyorlardı ve bu soyun üyelerini çalmaktan korkuyorlardı, çünkü bunların hepsi de, devlerin de yaşadığı yeni güzel kentlerdeydi. Bu konuda kayda değer ölçüde mahcup ve ketumdular, ama açgözlülükleri besbelliydi. Peki niçin, güney kıtalarını çeşitli zamanlar boyunca dolduran diğer türlerimizden -gerek başarısız, gerek başarılı olanlardan- bazı üyeleri çalmamışlardı? Tekrar aynı şey: Bütün bu değişik tipler ve türler ve soylar ve zürriyetler yeterince iyi değildi. Kırmızı ceketleri -yüzyıllarca öncesinin eski Kanopus kolonyal üniformaları- ve çoktan demode olmuş Puttiora yapısı yeşil binici pantolonları içinde oturan bu çirkin Şammat hırsızları için *yeterince iyi değildiler*. Ayakkabıları da bir yerlerin talihsiz hayvanlarından yapılmaydı. Hayır, en iyisini istiyorlardı. Kuzeydeki görkemli kentlerdeki güzel, cazip, sağlıklı dişilerden söz ederken gözleri parlıyordu. Ve “Kanopus’taki o dişilerin sarı saçları ve mavi gözleri varmış, öyle duyduk...” derken (bu doğru değildi) dudaklarını yalıyorlardı. Ve bütün bunlar sırasında beni gözleriyle yiyorlardı. Saçıma dokunmak ve açık renk tenimi mıncıklamak için parmaklarının kaşındığını görebiliyordum.

Bu çirkin ziyaretçiler -tekrar kuzey yörelerine, Şammat’a değil- defolup gittikten sonra, üreme hizmeti için gönüllü olmuş dişilerin de Şammat tarafından ziyaret edildiklerini keşfettik. Hem de o kadar çok ziyaret edilmişlerdi ki, zürriyetin bir kısmı Şammat idi. Şammat yardımıyla kaçma planları yapılmıştı. Bunlar başarısız kalmıştı. Ama şimdi önemli olan, o kadar gurur duyduğumuz yeni kolonistler ırkı arasında Şammat özelliklerine karşı uyanık olma. Daha sonra, çıkardığımız sonuçları gözden geçirmemiz gerekti. Üreyen dişilerden bazıları gerçekten kaçmıştı. Yerlerine Şammat taklitleri geçmişti. Kaçanlar, beraberlerinde en iyi Sirius genlerin-

den yüklüce bir miktar götürerek Şammat'a gitmişlerdi. Bu dişilerin bazıları KG 7 kökenli açık renk saçlı, mavi gözlü soydandı 7. Gezegen annemin doğduğu gezegendi. Şammat'ta büyük rağbet gördüler ve yenileri talep ediliyordu...

Artık Rohanda'daki bu evrenin sonuna geliyorum.

Kanopus-Rohanda "kenet"inden yaklaşık on bin yıl sonra, acil bir konferansa çağırıldık. Kanopus bir felaketi duyuruyordu. Beklenmedik kozmik değişimler... "Kenet"in iflası... Uğruna Rohanda'nın gelişmesinin hızlandırıldığı zavallı gezegenin tümüyle gözden çıkarılması... Rohanda'nın yozlaşması ve konumundan sapması kaçınılmazdı.

Bize, deneysel türlerimiz arasında rasgele ve aşırı mutasyonlar ve her türden değişimler beklememiz gerektiği söylendi; bu değişimler izlenip kavranıncaya kadar girişimlerimizi sınırlandırmamız tavsiye edildi.

İtiraf etmeliyim ki, ilkönce bunun bir kandırmaca, bir numara olduğunu sandık. Özellikle de, kuzeyde herhangi bir faaliyet artışına dair bilgiler almadığımız için örneğin, uzay gemileriyle yaptıkları ziyaretlerde artış yoktu. Ama öte yandan, ziyaretleri öteden beri seyrek olmuştu ve bu da, her zaman işaret ettikleri "temas"ların iletişim araçları ile ilgili olduğu kanaatimizi güçlendirmişti.

Tek bir temsilcinin geldiğini ve pek çok iç denizin bulunduğu bir yöredeki dairesel bir kentte üslendiğini duyduk. Bu Johor idi, o sırada alt rütbeden bir memurdu. Bundan kısa süre sonra casuslarımız, kuzeydeki devlerin neredeyse tüm nüfusunu uzay gemilerinin alıp götürdüğünü, bununla birlikte birkaçının kaçtığını bildirdi. Ondan sonra casuslarımız, çelişkili, muğlak, hatta budalaca görünen haberler ilettiler -anladık ki, Kanopus beklenen kötü etkileri abartmamıştı. Casuslarımızı geri çağırdık, gerçi birkaçı hiçbir zaman geri dönmedi, geri kalan deney nesnelerimizi tahliye ettik. Sadece birkaç yıl sonrasında bunlar yaşam sürelerinde azalma belirtileri ve barbarlığa hızlı geri dönüş eğilimi göstermeye başladılar- ama Rohanda'nın bu özel evresi Sosyal Patoloji başlığı altında o kadar

iyi belgelenmiştir ki, bu konuyla daha fazla oyalanmayacağım: Nihayetinde bu, ani evrimsel tersyüz oluşun klasik örneği haline gelmiştir.

En acil meselemiz, düşünme gezegenimiz -öykümün böylesine ciddi bir noktasında bu laçka ifadeyi mazur görecektir olursanız- haline gelmiş olan KG 23 idi. Burası tamamıyla, I. GK'dan gelecek sevkıyatlara bağımlıydı. Tarım istasyonlarımızda değişiklik yapmama karar verdik. Neredeyse anında polis kuruluşumuzu büyütme zorunda kaldık, çünkü daha önce hayli güvenilir olan işçilerin çalmaya ve daha sonra yavaş yavaş, çeşitli türden suçlara yöneldiği ortaya çıkmıştı. Hâlâ tarımımızı sürdürdük. Sonra hiç beklenmedik bir şey oldu: İç denizler yöresinden dalgalar halinde istilacılar akın etti, ilk önce en kuzeydeki tarım istasyonlarımızı tahrip ettiler, ama sonraları gittikçe daha fazla güneye ilerlediler. Kimdi bu saldırganlar? Kanopus tarafından öylesi bir yurttaşlık bilincinin ve kişisel sorumluluğun zirvesine getirilmiş olan yerlilerden başkası değildi. İş öyle bir noktaya vardı ki, I. Güney Kıta'nın kuzeyinde koca ordular bulundurmamak zorunda kalacaktık. Sirius ana gezegeninde büyük ölçekli ve acil konferanslar yapıldı. Askeri kaynaklarımız, kolonize gezegenlerimizin pek çoğundaki huzursuzluklar yüzünden zaten sınırlarına dayanmıştı. Rohanda'dan geri çekilmekten başka seçeneğimiz yoktu. KG 23 için başka düzenlemeler yapılması gerekiyordu: Kısa, ama görkemli kariyeri nihayet buldu ve düşünürler başka bir yere nakledildi.

Sondan hemen önce, I. GK'da son bir araştırmaya çıktım. II. GK'ya benzeyen, ama daha da büyük ve daha da fazla çeşitliliğe sahip bu soylu kıtanın her yanında tarım alanlarımız bulunuyordu. Küçük bina gruplarımızın her biri, üzerinde güneşin altında parlayan servis ve gözlem makinelerimizin süzülerek uçtuğu engin tarlalarla çevriliydi: Yeşil, sarı ve ombra renkli tarlalar ve parlak renkli taşlılar. Işıldayan nehirler... Plantasyonların sonsuz çeşitlilikteki yeşil tonları... Sulama kanalları... Hidroponikler ve genel araştırmalar için muazzam saydam yapılar... O son geziden keyif aldı-

ğımı söyleyemeyeceğim. İstasyonların sökülmesi hâlâ sürüyordu, bir yandan İnter-Koloni Ağır Nakliye Filosu'nun muazzam taşıtları iniyor ve bu yapıların elemanlarını ve en son hasadı yüklenerek kalkıyordu. Tahliyesi tamamlanmış bazı istasyonların üzerinden uçtum. Manzaraya mümkün olduğu kadar az müdahale etme politikamızın başarılı olduğunu gördüm. Alelacele hasat edilmiş ve yakında cengel ve ormanlar tarafından tekrar fethedilecek olan tarlalardan ve kuşaklar halinde, bizim getirdiğimiz ve şimdiden Rohandalı sayılabilecek ağaçlardan başka bir şey kalmamıştı. Binlerce yıllık işgalimizden geriye yakında hiçbir iz kalmayacaktı.

Kendimi iyi hissetmiyordum ve Ambien I de rahatsızdı. Bunu, planlarımızın bu şekilde durdurulmasından duyduğumuz hayal kırıklığına bağladım. Ama sonra tüm ekibimiz genel hastalık ve moral bozukluğu içinde olduğunu itiraf etti. Zihinsel güçlerimizin etkilendiği ortaya çıktı. Çare yoktu: Hepimizin Rohanda'yı terk etmesi emrini verdim.

Bundan kısa süre sonra Kanopus bir konferans topladı, toplantı yeri yine Koloni 10'du. Rohanda gündemdeki maddelerden sadece biriydi. O sırada, diğerlerinden daha önemli görünmüyordu.

Her zaman için, bu "sonradan anlama" sorununun hiçbir zaman çözülemeyeceğini hissetmişimdir!

Şimdi geriye baktığımda gördüklerim, o sırada yaşamış olduklarından farklı, ama meseleleri görmenin eski ve daha az olgunlaşmış şekillerini hatıradan silecek miyiz? Sanki önemli değillermiş, etkileri olmamış gibi? -tabii ki hayır.

O sırada Kanopus ile Sirius'un çok sayıdaki ortak çıkarları arasında bir tanesi ön plandaydı. Kendi gezegenlerine geri götürülen ve kendilerine yeni işler tahsis edilmesini bekleyen Koloni 10 devleri acılıydı. Artık eski akranlarının iki katı boylarıyla ve onların ötesine evrimlenmiş halleriyle, eskisi gibi yerleşemiyorlardı, kaldı ki Gezegen 10 da onları kabul etmekte güçlük çekiyordu. Üstünlüğe tahammül etmek hiçbir zaman kolay değildir.

Kanopus kolonileri arasında, devleri yararlı bir şekilde kabul

edebilecek hiçbir gezegen yoktu. En azından hemen kabul edebilecek olanı yoktu. Devlerin yeteneklerini öğrenmiş olmamızdan ve -neredeyse bir gecede, tabii evrimsel ölçekten söz ediyoruz- maymunlardan uygar ırklar yaratabildiklerine inanmamızdan dolayı, bizim uzmanlaşmış kolonistlerimize “kendi numaralarını” öğretmeleri için Kanopus’un devleri bize “ödünç vermesini” diliyorduk. Evet, bu şekilde konuşuyorduk. Şimdi bundan utanmanın anlamı yok. Kanopus kararlı, müşfik, nazık bir şekilde bize direndi. Mümkün değil, dediler. Bu reddedişlerini kalın kafalılık olarak görüyorduk; Sirius’un Kanopus’tan daha fazla ilerlemesine yardımcı olmaktan çekinme tavrı biçiminde görüyorduk -gerçekte olandan başka her şeyi görüyorduk. Bu “ödünç verme” için Kanopus’a resmen başvuru yapıldı ve bu, gündemdeki ana madde ve konferans sırasındaki tüm gayri resmi tartışmaların başlıca konusuydu. Bizim tarafımızda kendini kötü hissetme vardı. Alınganlık. Her zamanki gibi.

Konferansın genel atmosferi karamsar ve ruhsuzdu. Kanopus Rohanda başarısızlığından dolayı sarsılmış ve serbestçe itiraf ettikleri gibi, artık kurtaramayacakları ve konferans devam ederken, üzerindeki tüm hayat ve potansiyellerle birlikte feda edilen talihsiz 8. Gezegen’in kaderinden dolayı berbat hisler içindeydi. Ve biz Sirius’lular da Rohanda yüzünden keyifsizdik. Başarıdan kaynaklanan enerjiyi bu kadar az içeren başka bir konferansı gerçekten hatırlamıyorum; gerçi elbette geleceğe yönelik niyetler ve kararlılık eksik değildi.

Kişisel olarak benim için bu konferans önemliydi, çünkü Klorathy’yi, onların ekibinin başındaydı, ilk defa orada gördüm. Bu olaya, olabildiği kadarıyla canlılık katan oydu. Ondaki hoşlandım. Hayat ve azim dolu, esprili birisiydi -hâlâ da öyle- ve en iyi konferanslara bile eşlik eden ataleti ve ölgünlüğü ortadan kaldırmakta ona her zaman güvenebilirsiniz. Birbirimize çekici geldik, bunu birbirimize söyledik, ama elbette hayat evrelerimize uygun bir şekilde: İkimiz de üreme bağı evremizi geride bırakmıştık. Ambien I de ondan hoşlandı ve üçümüz de tekrar tekrar karşıla-

maktan zevk ve yarar sağlayacağımızı düşünüyorduk.

Devlerin bize verilmesini reddetme yükünü üstlenen, Klorathy ıdı ve onun büyük bir sabırla tekrar tekrar söylediklerini hatırlıyorum: Ama bunun imkânsız olduğunun siz de farkındasınız... Oysa biz farkında *değildik*.

O sıradaki görüşlerle şimdikiler arasındaki farkı göz önüne sermek üzere yapabileceğim en iyi şey, gündemin Rohanda ile ilgili ana maddelerini saymak olacaktır.

1. Kanopus-Rohanda Kenedi başarısızlığa uğramıştı -temel olgu.
2. Çeşitli türlerde yozlaşmalar beklenmeliydi -bunu biz yaşamıştık bile.
3. Kanopus, asgari düzeyde bir akışı sürdürebilmek üzere Rohanda ile bağlantısını, bir tür çekirdek kadro ile sürdürecekti.
4. Görüldüğü kadarıyla bu felakete yol açmış olan kozmik terslikler birkaç yüz bin yıl boyunca düzelmeyecek, ama ondan sonra Rohanda'nın parlak ve gelişen, *sağlıklı* koşullarına geri dönmemesi için hiçbir neden kalmayacaktı.
5. Puttiora'nın Şammat'ı (ki bu onlar -Kanopus- için bu özeti içerdiği en önemli faktördü) Kanopus-Rohanda bağının doğasını keşfetmişti ve bu bağdan güç çalışıyordu. Ve şimdiden bununla göbek yapıyor ve bolluk yaşıyordu.

Şimdi bu sözleri okuyup da o zaman bunlardan ne anladığımı hatırladığımda, körlüğüme şaşmadan edemiyorum.

Yine bir nedeni, küskünlüktü. Ayrıca korku: Kanopus'un hiç haberi olmadığını iddia ettiği Şammat "casusları"ndan oldukça söz edildi. Biz buna inanmadık. Ama bunu sorgulayamadık, çünkü kendi casusluğumuzun gün ışığına çıkacağından korkuyorduk...

Bu kısa notlardan, bunun rahatsızlık verici, tatminsizlik dolu bir konferans olduğu belli oluyor. Konferans dağıldığında, Klorathy ile tanışmam dışında hiçbir olumlu yanını göremedim ve o acı dolu bekleyiş dönemlerinde devlere yardımcı olmak üzere Koloni 10'da

kalacağından, buna karşılık ben Sirius'a döneceğimden, en azından o an için umut edecek fazla bir şeyimiz yoktu.

Sirius, Rohanda'yı deneyler için kullanma fikrini terk etmiş değildi. Mesele bunu, kendimize zarar gelmeyeceği bir şekilde yapabilmenin yollarını bulmaktı. Konferansta bu amaçla bir Kanopus/Sirius ortak komitesi oluşturuldu. Kendi talebim üzerine ve Rohanda'nın ahenksiz yeni atmosferinde nasıl hayatta kalacağıma ilişkin Kanopus tarafından verilen talimatlarla gerek biz, gerek onlar bunlara tavsiye diyorduk tekrar Rohanda'ya atandım. Bize, barınaklarımızı tam tamına şu şekilde ölçüler ve orantılar bir R-biriminin kesirleri düzeyindeydi yaparsak ve şu ya da bu yapay nesneleri takarsak ve şunları şunları yersek (bu türden tariflerle dolu upuzun listeler vardı), o zaman o talihsiz gezegende, hiç değilse sınırlı süreler boyunca çalışabilecektik.

Başlangıçta tavsiyelerine sadece kısmen ya da gönülsüzce uyduk: Kötü sonuçlar ortaya çıktı. Sonra sıkı sıkıya itaat ettik. Ve başarı.

Bu itaatin ne kadar önemli olduğunu şimdi belki anlamak zor olabilir. Ama o sırada topraklarımızın herhangi bir bölümünde Kanopus hakkında iyi bir şeylerin söylendiğini görmek hayli zordu. Kanopus'tan söz ediş tonumuz en iyi haliyle kayıtsız, ama genellikle alaycıydı. Onlara karşı her yerde ve her şekilde casusluk yapıyorduk. Elimizde olduğu zaman onları oyuna getirmekte tereddüt etmiyorduk, genellikle da hayli çocukça, hatta yasadışı şekillerde. Bunu şüpheyle karşılayacak herhangi birisi, o döneme ait herhangi bir kronografi ya da hatıraya bakarak söylediklerimi doğrulayabilir: Davranışımızdan utanmıyorduk. Aksine. Bununla birlikte Kanopus'un bize karşı kötü hisler beslediğinden, ihlallerde bulunduğundan şüpheleniyor ve şikayet ediyorduk. Aynı zamanda, bir yandan onların reçetelerine *görünüşte* pek saygı duymuyor, takdir göreceğini bildiğimiz zaman onlarla alay ediyor, ama yine de onlara uyuyorduk, o kadar ki, bu uygulama ikinci kişiliğimiz haline gelmişti ve bunların nereden kaynaklandığını unutma tehlikesi karşısınday-

dık. Ve sonra *unuttuk* da -ya da çoğumuz- ve “Rohanda’ya Uyum Tekniği”nden, sanki kendi keşfimiz gibi söz eder olduk.

Uzun bir süre, yüz bin yıldan fazla bir zaman boyunca Rohanda’daki biz Siriuslular, Kanopuslulardan daha fazlaydık. *O sıralar öyle olduğuna inanıyorduk.* Çünkü casuslarımız Kanopus teknisyenlerini, bizim kendi gereklerimize ve davranışlarımıza özgü işaretlere göre tespit etmeye çalışıyordu. O sırada, Kanopus’un uzay gemisi -olağan fiziksel ulaşım- dışında bir sürü yolla daha gelip gidebildiğini bilmiyorduk. Kanopus teknisyenlerinin, herhangi bir belirli zaman ve yerdeki yerli sakinlerin fiziksel dış şeklini alarak var olabildiklerini bilmiyorduk.

Çok uzun çağlardan beri Kanopus bireyleri Rohanda’da iş başındaydı ve biz bunu bilmiyorduk. Hatta bugün bile buna inanmayı reddedenler var.

Ama Rohanda’da çalışan birkaçımız anlama noktasına geldik. Ve yeri geldiğinde bunu daha ayrıntılı anlatacağım.

Bu arada, Kanopus’a yönelik tutkulu ilgim devam etti ve bu bakımdan hiç de tek değildim. Ve bunun çok belirli ve kesin bir nedeni vardı.

Sirius İmparatorluğundaki Durum

Şimdi, Sirius’un gelişme süreci hakkında genel bir tespitte bulunmam gerekiyor - Karanlık Çağ’ımızın sonundan bugüne kadarki tarihin bir özetini yapmalıyım. Bir imparatorluğun birkaç yüz bin yıllık tarihini birkaç kelimeyle özetlemenin mümkün olmadığını söyleyenler olacaktır. Oysa başkalarını tanımlarken bunu hepimiz yaparız. Mesela Alikon’a, bizim bir imparatorluk haline gelmemizden önce Sirius’a hükmeden o uzun ömürlü uygarlığa -hem de en iddialı ve saygın tarihçilerimiz dahil olmak üzere- hangi şekilde değiniriz? “Alikon, egemen kastın baskıcı bir dine başvurarak iktidarını koruduğu, nüfusun onda dokuzunu emekçi, köle ve hizmetçi olarak tuttuğu, sınırlı doğal kaynaklara dayalı katı ve askeri bir toplumdur. Çöküş nedeni...” Her zaman “tarih öncesi” olarak nitele-

diğimiz doksan bin S-yılını tarif ediş şeklimiz budur. Başka bir örneği ele alalım. Kanopyen idaresindeki Koloni 10 vaktiyle “Senjen adıyla bilinen doğal bir cennetti, barışçı, dingin bir anaerkil toplum ve bu yapısını hoş bir iklime ve sebze ve hayvan kaynaklarının bolluğuna borçluydu.” Kanopus bu gezegenin gelişmeye ihtiyacı olduğuna karar verene kadar Senjen iki yüz bin yıl varlığını sürdürdü.

Hayır: Başka halklar, başka tarihler için kullandığımız tutkusuz, kayıtsız gözü -ne günümüz, ne geçmişimiz için!- kolay kolay kendimize çevirmiyoruz. Oysa çoğu toplum -kültür- imparatorluk, temelindeki bir olgu ya da gerçek ile tanımlanabilir ve bu da her zaman fiziksel, coğrafi türdendir. Kendimize, başkalarını değerlendirmişlikle bakmaya isteksizlik duyma nedenimiz, kendi varlığımızı *fiziksel... Salt fiziksel mi?* diye sınıflandırmak istemeyişimiz olabilir.

Sirius İmparatorluğu en başından beri tek bir temel fiziksel olgu ile uğraşmıştır: Teknoloji: Başka hiçbir imparatorluğun yanına bile yaklaşmayı başaramadığı teknolojik başarılarımız... Bu ifadeyi “sonradan akıl” avantajı olmaksızın yazıyorum, çünkü çok yakın zamana kadar meseleyi böyle görüyorduk. Bunun nedeni *teknolojiyi* tanımlama şeklimiz (pek çoğumuz hâlâ böyle tanımlıyor). Kanopus’un incelikli, sonsuz çeşitlenmişlik içindeki, görmesi-zor teknoloji, bizim gözlerimiz için görünmezdi ve bu yüzden bütün o bin yıllar boyu, o uzun çağlar boyu, kendimizi üstün saydık.

Şimdilerde Karanlık Çağ’ımızın sona erişini “nüfus fazlalıklarımızdan kurtulduğumuz” an ile tarihlıyoruz. Biraz küt ifadeli bir tarihte rastladım bu ifadeye. Ya da, “nüfusun gereklilik ile dengesinin” kurulduğu ana göre. Ah evet, bizim temel ikilemi tanımlamanın yüzlerce yolu var! Ve ister kaçamak, ister içtenlikli olsunlar, bu formülasyonların hepsi de her zaman için, bizim bir türlü yüzleşemediğimiz bir şeyi maskeleye yarıyor. Dolayısıyla, başkalarını tanımlarken başvurduğumuz aynı keyfilikle kültürümüzü özetlersek: “Elli üç kolonisiyle, adeta sonsuz zenginliğiyle, iyi donanımı, ve-

rimli, çeşitlenmiş ve emsal niteliğindeki teknolojisiyle, Sirius imparatorluğu hiçbir zaman, sınırları içerisinde ne kadar insan yaşamasına izin verilmesi gerektiğine karar verebilecek durumda olmadı.”

İşte bu. Daha önce de değinmiştim: Nasıl değinemezdim ki? Bu temel, can alıcı, sorunumuzu gündeme getirmeden Sirius’un adını anmanın bile imkânı yok...

Karanlık Çağ’ı geride bıraktıktan sonra, her yerdeki nüfusumuzun gerekli en asgari düzeye inmesine dikkat ettik... Ama *ne için* gerekli? Yeni modelimiz, yeni denetim kapasitelerimiz etrafındaki coşkunluğumuz içerisinde, elli üç kolonimizdeki nüfuslara hayli keyfi sınırlar koyduk. Çok küçük sayılara izin verildi.

O kaynaşan milyonlarca, milyonlarca, milyonlarcası ne oldu? Evet, imha edilmediler. Kötü muamele görmediler. Aksine, işaret etmiş olduğum gibi -bu gelişmeleri en kaba hatlarıyla belirtmekten daha fazlası benim konumun sınırlarından taşacaktır- trajik kaderlerini yumuşatmak için her türlü özel model ve proje harekete geçirildi. Şimdi -aradan bunca zaman geçtiğine ve o günlere daha serinkanlılıkla bakabildiğimize göre- genel fikir birliği, onların kalp kırıklığından, irade kırıklığından öldükleridir. Öldüler, çünkü hiçbir amaçları yoktu; hastalıktan, nedeni görünüşte başka olan, salgın hastalıklardan ve kitlesel cinnet patlamalarında öldüler. Ama öldüler. Elli bin yıl aldı ve kötü bir zamandı -bizim en kötü zamanımız-, ama bunun sonunda geriye neredeyse boş gezegenler kaldı ve önümüzde her şey açıktı. Muhteşem bir yeni amaç, yeni bir plana hazır halde.

Ama aslında, hiçbir şey değişmemişti: *Hâlâ kendimize nasıl bakmamız gerektiğini bilmiyorduk*. Teknolojimiz öyleydi ki, tüm imparatorluğumuz aşağı yukarı on milyon insanla yürütülebilirdi. Gereken bu kadardı. Eğer amacımız imparatorluğumuzu sürdürmek idiyse ve başka hiçbir şey değildiyse...

Buna devam etmeyeceğim. Kimileri zaten bu konuda yeterince vurgulayacaktır; başkaları ise, eğer korkunç temel ikilemimize uygun düşen ve hak ettiği saygıyı göstereceksem, buna sadece birkaç

paragraf değil, birkaç cilt ayırmam gerektiğini söyleyecektir.

Evet, buna bir sürü kitap ve koca çağlar adandı sahnemiz doğru eserin sahnelenmesini bekler halde çıplak ve boş kaldığı zaman gerçekleşen şey, her yerde yeni felsefe ekolleri türemesi ve onların tartışmalarından, argümanlarından başka hiçbir şeyin duyulmaz olmasıydı... Amacımız neydi diye soruyorlardı kendilerine ve bize, “Sirius’un kökündeki varoluşsal sorunun” izini sürerek.

Bu tartışmalar öyle şiddetli, moral bozucu, sevimsiz hale geldi ki, bu “varoluşsal sorun”u anmak bile yasadışı ilan edildi ve bu dönem binlerce yıl sürdü. Elbette, kendini “gerçeğin bilgisini sürdürmeye” adanmış türlü türlü yeraltı hareketleri ve yıkıcı mezhepler faaliyet gösterdi.

Sonra, bunlar inkâr edilemeyecek kadar güçlü ve nüfuzlu hale geldiğinde, içe dönük tutkulu ilgimizin kamuoyunda ifade edilişi tekrar yasal hale getirildi. Bir ara gezegenlerimizden birkaçı, sadece varoluşsal sorunlarımızın tartışılması amacıyla hizmet eden üniversiteler ve kolejler olarak tahsis edildi. İşte 23’ün “düşünürler”inin kökeni buydu.

Bu arada nüfusumuz kimi zaman büyüyor, kimi zaman küçülüyordu ve bu dalgalanmalar, teknolojilerimizi işletmek için ne kadar çok bireyin gerekli olduğuna göre değil, fikir akımlarının hangi yöne aktığına göre değişiyordu... İstesek, gezegenlerimizi milyarlarca tür, cins, ırk ile doldurabilirdik, -vaktiyle olduğu gibi. İstesek boş bırakabilirdik. Bazı gezegenleri özel amaçlarla çok yüksek nüfus düzeylerinde, buna karşılık başkalarını adeta nüfussuz tutabilirdik- nitekim bunları yaptık da.

Temel sorunumuzun bütün bu çeşitlemeleri denenirken, uzaya yayılışımız istikrar kazandı. Şunu keşfetmiştik ki, uzaya ne kadar büyük bir güçle akın etsek, keşfettiğimiz uygun gezegenleri kendimize katsak, onları kendi genel planımıza dahil etsek, yine de sorunlarımızı -daha doğrusu sorunumuzu- beraberimizde götürüyorduk. Bütün bu yeni kolonilere ne için ihtiyacımız vardı? Kolonilerin amaçları neydi? Özel iklim koşullarına sahip olsalar, o zaman

yararlı olduklarını söyleyebiliyorduk -şu ya da bu iş için; yeni madenleri ya da zaten bildiğimiz madenler bakımından büyük rezervleri varsa- bunlar kullanılıyordu. Ama varsayalım ki koloniler edinmeye devam ettik ve sayıları yüzü buldu... Bini buldu... Ya sonra?

Filozoflarımız bunları soruyor ve bu argümanları sayıyordu.

Biz, idareciler, Kanopus'u gözetliyorduk: Kanopus yeni koloniler edinmiyordu. Elindekilerle istikrar kazanmıştı. Kolonileri bizden çok daha azdı... Onları geliştiriyor, ilerletiyordu... Ama o sırada bunu böyle görmüyorduk: Büyük komşumuzu, rakibimizi, karşıtımızı, böylesine düşük bir maddi gelişme ve birikim düzeyiyle yetinmesinden dolayı küçük gördüğümüzü kaydetmeliyim.

Şimdi, Kanopus'a yönelik ilgimize geri dönüyorum.

Kanopus-Sirius Klorathy

Karanlık Çağ'ımızın sonunda, ki Rohanda felâketinden çok sonrası değildi, Kanopus'un bizim kadar nüfusu vardı daha az gezegeni olduğu halde. Olgulardan biri buydu: Üstelik bu konuda hiçbir huzursuzluk duymuyorlardı. Oysa teknolojileri, gerçi görünüşte bizimkinden aşağıydı, ama bizi uğraştıran sorunlarımızı ortaya çıkaracak kadar bile bizimkine yakın değil miydi? Bu sorunları, bizim "varoluşsal sorunumuzu" gündeme getirdiğimizde, ilgilenmiyorlardı o kadar. Ama o sırada biz bunu -her zamanki gibi- onların kaçamak tutumlarının bir örneği olarak görüyorduk. Nüfus düzeylerini nasıl ayarladıklarını sorduğumuzda, cevapları hep aynıydı: "İhtiyaca göre" ya da "gerekliliğe göre" ve aradan ancak çok uzun zaman geçtikten sonra -daha geçenlerde ancak- gerçekten şunu duyduk: "İhtiyaca göre. Gerekliliğe göre."

Sirius'un Kanopus hakkında bildiği, Kanopus'un bizim hakkımızda bildiğinden çok çok daha azdı sadece maddi düzeyde bile. Bunu çok önceden fark etmiştim: Gezegenlerimizden herhangi birini andığım zaman Kanopus her zaman orası hakkında bilgi sahibi görünüyordu: Ve biz de onların casusluk sistemine o ölçüde hay-

ran kalıyorduk.

Hep, onların casuslarından birini yakalayacağımız ve “Bakın, anlaşmayı ihlal ettiniz, şimdi karşılığında biz de sizden bilgi istiyoruz,” diyeceğimiz anı bekleyip durduk. Ama hiçbir zaman onların bir casusunu yakalamadık. Nedeni gayet basitti, casusları yoktu.

Ve bilgi istediğimiz zaman, istediğimiz bilgi veriliyordu, biz ise buna güvenmiyorduk... Bize söylenenlere inanmıyorduk.

Koloni 10’da, felaketin sonuçlarını değerlendirmek üzere yapılan o konferanstan kısa süre sonra, daire başkanım tarafından çağırıldım ve Klorathy ile dostluğumu geliştirmem istendi: Birbirimizden hoşlandığımız dikkat çekmişti.

Elbette isteksiz davranmadım. O sırada ve şimdi de, kişisel bir ilişkiyi bu şekilde kullanmanın yanlış olduğuna inanmıyorum. Ben bir Siriusluyum. Her şeyden önce ve her şeyden fazla Siriusluyum. Sirius’un bir kamu hizmetkârı olmaktan gurur duyuyorum. Sirius’a, Kolonyal Servis’e karşı görevim ile kişisel duygularım arasında bir çatışma yaşayacağım bir an gelecek olursa, asla tereddüt etmem. Ama niye çatışma olsun ki? Her zaman, Sirius’un gerçek çıkarları, uzun vadeli çıkarları olarak kavradıklarımı en ön sıraya koymuşumdur. Ve elbette, Klorathy’nin amirlerinin de onunla, benimle ve aynı şekilde Ambien I ile ilgili konuşmuş olduğuna kesin gözüyle bakıyordum.

Rohanda’ya dönmem istendi, çünkü Klorathy yakında orayı ziyaret edecekti: Bize böyle bildirilmişti. Bize *bildirilmiş* olmasından, Klorathy’ye de benimle aynı rolün verilmiş olduğu sonucu çıkıyordu: Dilersek kendimizi casus sayabilirdik.

Tüm varlığımla, Klorathy ile bu buluşmaya hazırlandım. Burada kendi “kişisel” yönlerimle kamusal yönlerimi birbirinden ayıramam

kolay değil. İnsanın hayatında öyle zamanlar vardır ki, olan biten her şey tek bir potaya akar gibidir, her olay, her kişi ya da kulak misafiri olduğunuz bir söz bir bütünün parçaları olur kökleri geçmişe geri giden, ileriye, geleceğe doğru uzanan bir çakışma. Kişisel olarak, çok yakın bir dostum kısa süre önce öldüğü için hayatımda

bir boşluk vardı. Ölüm bizim, üstün Sirius ana ırkından olan bizlerin fazla düşündüğü bir şey değildir, çünkü bir kaza ya da ender bir hastalık dışında ölmemiz söz konusu değildir. Ama bu eski dostuma, Gezegenler Arası Servis'te yolculuk sırasında bir meteorit çarpmıştı. Birbirimizi seyrek görsek de, çünkü onun görevi KG 3'teydi, çok az görülen bir sempati dengesi içindeydik ve diğerimizin orada olduğunu bilmek bile her ikimiz için de bir destek demektir. İçtenlikle, Klorathy'nin bu yakın dostumun yerini alabileceğini umuyordum. Kanopus'tan olması önemli bir nedendi: Siriuslular ile Kanopuslular arasında gerçek dostluk örnekleri görülmüştü, ama bunlar efsaneviydi: Bunlardan kahramanlık öyküleri yaratılırdı ve bunlar, Kanopus'un sadece eski bir düşman olarak görülmemesi gerektiği, bir müttefik olduğu şeklindeki görece yeni fikri gençlerimiz arasında beslemek amacıyla kullanılırdı.

Ama Kanopus'un kendisinde bir şey vardı, beni... *Cezbediyordu* mu demeli?... Hayır. Tutku halinde çeken? Hayır, hayatımda başka, tek yönlü bir takılıp kalmaya izin vermeyecek kadar çok şey vardı. Kanopus hakkında, davranışının, varlığının kaynakları uzak ve farklı görünen bir kişi hakkında bazen hissedilen o içe dönük kurup durma, durmamacasına sorgulama, merak vardır ya, işte onu hissediyordum -sanki bu varlığı anlamak insana, varlığını ancak hayal ettiği yeni kapıları açabilecekmiş gibi. Oysa bunlar var... Bilirsiniz... İnsan bunları *açamaz*- bunlar *açılmaz mı?*... Ama başka insanlar kendi içlerinde benzer kapıları açmıştır... Onlar benliklerinin tamamıyla farklı -*daha yüksek?*- düzeylerinde işliyor... Nasıl olduğunu anlasanız, sadece bunlara yaklaşmakla kalmaz, kendi benliğinizin o daha yüksek ötekiliğine denk düşen o alana da erişirsiniz... böyle düşünüp, kurup, sorup durursunuz, hem de kimi zaman çağlar boyu, sadece kısmen gördüğünüz, kesinlikle sadece kısmen anladığınız -bundan eminsinizdir- bir birey hakkında.

Klorathy'nin benim için sadece kendisinden çok daha fazla şey ifade ettiği, sonraki gidişatta görülecekti.

Ambien I benimle yolculuk yapacaktı ve bundan memnundu,

Çünkü Kanopus'a ilişkin duygularımın bazılarını paylaşıyordu.

Kuzeye gitmeden önce, gelecekteki deney imkânlarını görmek üzere eski karargâhımıza indik. Orada, bu değerdendirme yazısını ilgilendiren keşfimiz, yamaçta bırakmış olduğumuz yerli kolonisine ilişkindi. Bir yozlaşma beklemiştik, ama beklemediğimiz ve ilk başta yorumlayamadığımız bir şeyle karşılaştık. Yerliler iki farklı tür haline gelmişti. Bazıları fiziksel olarak aynı kalmıştı, gerçi daha kavgacı ve daha uzlaşmazdılar, artık büyük ve huzurlu bir kabile halinde değil küçük aile grupları ya da bireyler halinde yaşıyorlardı, her biri küçükk toprak parçalarını, avlakları, mağaraları ya da kaba barınakları birbirine karşı savunuyordu. Düzgün binalar yapmaktan, bitkilerin ıslahından, hayvanların kullanımından uzaklaşmışlardı. Öteki tür onların yakınında, ilk barınaklarda yaşıyor, onları her bakımdan yağmalıyor, avladıklarını ve dişilerini ya da çocuklarını gasp ediyor, bu insanları yiyor ya da hizmetçi olarak kullanıyordu ve Uyarlanmış İki ile Uyarlanmış Üç arasındaki bir konuma doğru değışmişlerdi. İki ayak üstündeydiler, ama zaman zaman uzun kollarının dirseklerine dayanıyorlardı; kuyrukları yoktu; başlarında ve omuzlarında kürkleri vardı, ama onun dışında gayet kılsızdılar, bu da onlara mide bulandırıcı bir çirkinlik ve müstehcen bir görünüm veriyordu ve her yaptıklarında açgözlü bir kurnazlıkla hareket ediyor gibiydiler. İşte bu özellikleri yüzünden Ambien I ve ben aynı anda çığlık attık: “Şammat!” Şammat casusları yerlilerle çiftleşmişti ve sonuç buydu. Öyle görünüyordu ki, zavallı yerlilerden geriye kalanları tekrar görmemiz pek muhtemel değildi; gerçi savaşçı ve şüpheci hale gelmişlerdi ama; yeni soy besbelli etkin ve büyük bir kabile halinde toplanmıştı, zeka ve güç bakımından üstündü. Eski yerlilerin görünüşünde, fazlasıyla iyi bildiğimiz bir hal vardı: Cesareti kırıldığı için pek yakında soyu tükenecek olan bir türün boyun eğmiş, paranoyak, adeta sinsi havası.

Bu yeni soyun belki de deneylerimizde kullanılabileceğini aklımıza yazıp kuzeye uçtuk. Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'yı Tecrit Edilmiş Güney Kıta ile birleştiren kara köprüsünü geçtiğimizde ka-

ra köprüsünün sulara gömülmüş olduğunu, 50 kûsur R-mili kadar bir mesafenin açıldığını gördük. Bu köprü kimi zaman, kimi çağlarda var oluyordu, kimi çağlarda olmuyordu ve Kuzey Kıta'daki yeni soylar güneye doğru ilerlemiş olmadığından, köprünün uzun bir zamandır su altında bulunduğunu sonucunu çıkardı.

Klorathy ile kararlaştırdığımız gibi, yakın zamandaki depremlerin ürünü olan ve depremlerin dokunmadığı daha alçaktaki verimli düzlüklere bakan yüksek bir kıvılcık kayalık ve kum platosunun üzerinde buluştuk. Hava taşıtlarımız güneşin altında yanan çölde yan yana iniş yaptı: Telsizle konuştuk ve birlikte havalandı yüksek ağaçlarla kaplı bir dağda, daha korunaklı bir yere uçtuk. Üçümüz ilk toplantımızı büyük gölgeli bir ağacın altında, ortaklaşa bir yemek yiyerek yaptık. Hoş bir karşılaşmaydı. Hepimiz büyük bir dikkatle, Koloni 10'daki izlenimlerimiz doğru muydu diye birbirimizi inceliyorduk. Kendi payıma, fazlasıyla mutluydum. Klorathy'nin kendisi hatırladığım kadar canlı ve cazibeliydi, ama galaksimizin üstün kişileriyle buluşmalarda hep hissedilen ek bir hoşluk daha vardı. Eninde sonunda insanın zamanının o kadar fazlası aşağı ırklarla geçiyor ki, bu çalışma ne kadar ilginç, bu ırklar ne kadar sevimli olsalar da, kendi denginizle karşılaşmak hevesle beklediğiniz bir şeydir.

Klorathy tipik bir Kanopus-Ana-Gezegen-Tip I idi: Çok uzun boylu, ince yapılı, güçlü, rengi hafif bronz, gözleri biraz daha koyu bir bronz, Ambien I ile benzerliği vardı. Ve onların, benim onlardan fiziksel olarak farklı oluşumu hoş bir kontrast olarak hissettiğinin farkındaydım.

Bu toplantıya niçin davet edildiğimizi hâlâ bilmiyorduk -iki Ambien (sık sık espri olarak kendimizden böyle söz ederdik) olarak türlü türlü akıl yürütüyorduk. Mesela ben her şeyden önce, felaket öncesi evrenin matematiksel kentlerini düşünüyordum. Hatta, yoksa hepsini hayal mi etmiştik diye düşünmeye başlamıştım- o kadar ki, Ambien I'den tekrar tekrar, o kentlerde gördüklerini yeniden anlatmasını istiyordum. O ise tekrar tekrar, başka hiçbir

yerde bu kentlere benzer herhangi bir şey görmediğini söyleyip duruyordu. *Hatta Kanopus Ana Gezegeni'nde bile böylesine ileri bir şey yoktu.* Klorathy'ye son konferansta bunu sormuştum ve, Kanopus'un kendisinde bu tip kent ya da binalara "gerek olmadığı" cevabını verdi. Ona inandım. Klorathy ile birlikteyken, insan onun yalan söylemediğini bilirdi. Ondan uzaktayken, durum farklıydı, o zaman niçin yalan söylediğini düşünürdüm. Tekrar birlikteyken, o ağacın hafif kokulu gölgesinde, yumuşak, kekre otlarının üzerinde otururken, Kanopus'ta (Ana Gezegen) şöyle şöyle bir kentleri olduğunu söylediğinde, bunun doğru olduğunu anlamak için ona şöyle bir bakmam yetiyordu. Bunları bana tarif etmişti ve Sirius'takilerden çok farklı görünmüyorlardı. Makul, dahiyane kentler, her türlü çekici ve yararlı ağaç ve çalılarla süslenmiş, insanın kendini iyi hissettiği yerler. Ama eski Rohanda'nın o yuvarlak ya da yıldız biçimli ya da altıgen -vesaire- kentleri gibi inşa edilmemişler.

"Neden değil? Neden öyle değiller, Klorathy?"

"Şöyle, Ambien II: Kentler, binalar herhangi bir gezegen üstündeki kentlerin ve binaların konumları gerekliliğe göre düzenlenir."

Evet, bu belli diye düşünüyordum.

Hayal kırıklığına uğramış, kendimi kandırılmış hissediyordum. Daha da kötüsünü hissettim. Klorathy ile gerçekten buluşmamızdan önce, o sırada bu kadar güçlü bir şekilde aklıma kazınan bir şey hakkında hiçbir şey söyleyememenin birlikteliğimize yapacağı etkiyi düşünmeye gerçek anlamda zaman ayırmamıştım Tecrit Edilmiş II. GK'daki o dehşet verici yeni canavar adamlar ırkı ya da soyu. Kanopus'a söylemediklerimiz vardı: Şammat'tan ziyaretçiler geldiği ya da, onlara söylemeden "onların" yerlilerinden bazılarını çalmış olduğumuz ya da, KG 22 teknisyenlerinin bir miktar Lombi ile birlikte kaçıp buradan pek uzak olmayan yerlere yerleştiği ya da, onların topraklarında o kadar sık ve o kadar etraflıca casusluk yapmış olduğumuz ya da, Şammat'ın aynı şeyi yapmış olduğu... Ve öyle anlar oldu ki, o açık ve kuşkudan uzak gözlerin içine bakmaya dayanmakta güçlük çektim. Ama yine de, aynı anda söy-

le bir şey de hissettiğimi kaydetmeliyim: Siz Kanopuslular o kadar akıllı olduğunuzu sanıyorsunuz, ama bütün bu konularda benim akıldan neler geçtiği hakkında en ufak bir fikriniz yok!

Hayır, aramızda kolay bir arkadaşlık olmayacaktı, gerçek anlamıyla değil. Ya da henüz değil.

Çok geçmeden, neden Sirius'tan temsilci davet edildiğini öğrendik... Duyduğumuzda, kulaklarımıza inanamadık, oysa ne bekliyorduk ki, onu söylemek de zor.

Yozlaşan dev ırkıdan geride kalanlar üremiş ve her tarafa yayılmıştı -bu kıtaya da. Artık eskisinin yarı boyundaydılar iki yüz kırk, iki yüz yetmiş R-santimi boyundaydılar ve eskisi kadar uzun ömürlü değillerdi. Büyük geçmişlerinden pek az şey hatırlıyorlardı

bildikleri neredeyse, ateşin yemek pişirme ve ısınma için kullanımı ve bazı temel sanat becerilerinden ibaretti. Yemek için bitki yetiştirmiyor, doğadan topluyorlardı ve avlanıyorlardı. Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'nın en kuzeyinden en güneyine kadarki alanda büyük, sıkı sıkıya örgütlü kabileler halinde yaşıyorlardı ve topraklar geniş, hayvan varlığı adeta sonsuz olduğundan, birbirleriyle savaşmıyorlardı. Burada, bu noktanın yakınındaki iki kabile Hoppe ve Navahi adlarıyla anılıyordu ve Klorathy'nin görevi onları ziyaret etmek ve... Bu noktada sözlerinin bir kısmını kaçırdım. Çünkü ona bu iki adın kökenini söyleyemezdik ve Ambien I'nin yüzüne bile bakmaya çekiniyordum. Sözlerine yeniden dikkat edebilecek hale geldiğimde, bu dağlarda ve kıtanın her yanındaki başka dağ sıralarında da, yaşayan birtakım cücelerden söz ediyordu, bunları ziyaret edecekti, çünkü Kanopus onlar hakkında daha fazla bilgi edinmek istiyordu. Ve aynı şekilde Sirius'un da bilmek isteyeceğini varsayıyordu. Bu sözlerin daha pek çok şeyin habercisi olduğunu anladım... Bunların neler olduğunu bu noktada henüz söylemeyeceğim: Ama kesinlikle, benim hayal ettiğimden çok farklı çıktılar.

Klorathy bizim kendisiyle birlikte, cücelerin dağdaki yerleşimlerine gelmemizi istiyordu. Bu iş tehlikeli olacaktı, çünkü ilk seferinde Hoppe ve Navahiler tarafından saldırıya uğramışlardı. Klo-

rathy onlar nezdinde tanınıyordu, buna karşılık bizim onların güvenini kazanmamız gerekecekti. Bizim bunu yapmaya hazır olduğumuza kesin gözüyle bakıyordu: Ambien I kesinlikle istekliydi, çünkü zorlukları severdi. Bana gelince, sakil küçük yarı-hayvanlardan öte olmayan bir şeylerle herhangi bir ilişki kurmak istemiyordum ama peki dedim.

Cüceler, Hoppeler, Navahiler

İki taşıtı kanyonların içinde elimizden geldiği kadar iyi gizledik ve hızlı adımlarla dağlara doğru yürüdük. Gerçi yer yer kayalıklar çökmüştü, bu da dağların yamaçlarına biraz engebeli bir görünüm vermişti, ama dağlar depremlerle harap olmamıştı. Dimdik bir kayalık yüzeye yaklaştığımızda türlü türlü mırıltılar, tıkırtılar ve tıptırtılar duyabiliyorduk, Tecrit Edilmiş II. GK'daki termit yuvaları aklıma geldi bunlardan birinin duvarlarını tıklatıp, hele bir de bir parçasını kopararak, kulaklarını o duvara dayadığınızda, bir sürü telaşlı tıptırtılı ve hışırtılı mırıltılar duyardınız. Bu kayalık duvarın köşesini dönünce alçak ve karanlık bir mağara girişiyle karşılaştık ve Klorathy hemen ona doğru yürüdü, iki elini birden kaldırıp, benim bilmediğim kelimelerle seslendi. Biz de ellerimizi kaldırdık, çünkü bunun bir barış işareti olduğu besbelliydi. Aniden mutlak sessizlik oldu, bundan da, dağa yaklaşırken alıştığımız arka plan gürültüsünün ne kadar fazla olduğunun farkına vardık. Sessizlik sıcak Rohanda göklerindeki güneş rahatsızlık verici bir şekilde yakıyordu- kırılmış ve henüz aşınıp kayganlaşmamış kayalardan kavurucu sıcak yansıyor; topraktan sıcak sızıyordu. Aniden mağaranın içinde bir hareketlilik oluştu, o kadar ani ki, ayrıntıları ayırt etmek imkânsızdı ve üçümüz, dört ayak üstünde emekleyerek girdiğimiz mağaranın içinde, etrafımızda kaynaşan tıknaz küçük insanlar sürüsüyle kuşatıldık bizim dizimize kadar geliyorlardı. Geniş bir mağaradaydık, burası her yerde yanan küçük alevlerle aydınlanmıştı, daha sonra bunların kontrol altına alınmış ve sürekli yanar halde tutulan doğal gaz sızıntıları olduğunu keşfettik. Yine

de yumuşak bir loşluktan fazlasını yaratacak kadar güçlü değillerdi. Mağaranın zemini ışıldayan bir beyaz kumla kaplıydı, kayalık duvarların içinde kristaller parıltıyor ve mağaranın kenarı boyunca hızla akan bir nehir, kıvılcımı andıran serpintiler halinde sular püskürtüyordu. Dağın karanlık içlerinde böylesi bir loş ışık bolluğu ile karşılaşmayı ummamıştım ve moralim yükseldi, küçük insanların bedenlerinin basıncıyla sürüklenirken de onları inceleme imkânı buldum. Kesinlikle Güney Kıta'nın yeni canavar-adamlarından daha az hayvanî idiler, aksine, gayet sevimli ve nezih yaratıklar gibi görünüyor, işlenmiş deriden pantolon ve ceketler giyiyorlardı. Çok enliydiler, enleri neredeyse boyları kadardı: Ve bu soyun genlerinde, Lombilerin güçlü kollarını ve omuzlarını ve Koloni 22 teknisyenlerinin sarı tenlerini kolaylıkla seçebildim. Yüzlerinde kıl yoktu, başlarının tepesinde sık ve kısa, siyah kıvrıkcık saçlar vardı ve bakışları uyanık, keskin ve zekiymiş.

Hızla aynı türden bir dizi mağaranın içinden geçirildik, nehir her birinde yanımız sıra akıp gidiyordu, dağın iyice içlerine girmiştik ama bunaltıcı değildi, çünkü hava tatlı ve serindi. Artık öyle muazzam bir mağaradaydık ki, tepemizdeki tavan gözün görmediği bir karanlığın içinde kalmıştı, kaya çatlaklarındaki ışıkların aydınlığı, sayısız noktacıklar halinde diziliyordu. Mağaranın ortasında açık bir alan vardı, bu küçük insanlardan bir güruhu ve bizleri alabilecek kadar büyük, ama o yerin muazzamlığına oranla küçüktü. Pöstekilere oturtulduk ve bize yiyecek verildi; bizim gibilerin damağına göre şeyler değildi, gerçi galaksimizin tüm aşağı gelişim düzeyindeki gezegenlerin gıdasının ne olduğunun ne olmak zorunda olduğunun bize hatırlatılmasının bir derecede ilginçliği vardı. Et. Bir tür peynir. Bir tür bira. Bütün bu süre boyunca Klorathy onlarla konuşup duruyordu: Dillerini en azından yeterince biliyor görünüyor. Yeterince medeniydiler, ama Ambien I ve ben onlara şaşırtıcı geliyorduk, çünkü Klorathy ile farklı türlerden olduğumuz besbelliydi. Bizi süzüyorlardı, gerçi sevimsiz bir şekilde değil; dişilerden biri, kendi tıknaz kalın tarzına göre gayet cazibeli

küçük bir şey, saçına dokunmak istediğini belirtti ve bir anda birkaç dişi toplandı, gülümseyerek ve özür dilercesine bakarak, ama sarı lülelerimi yoklama isteğine karşı koyamaz haldeydiler. Ben ise etrafta doluşan ve toplaşan yüzlere göz gezdiriyor, Lombileri -onlar hiçbir zaman bana ya da benim gibi birine gözlerini dikmemişti- ve 22. Koloni teknolarını hatırlıyordum, onlar... Onların zamanına göre uzun, hiçbirinin kişisel anısı olamayacak kadar çok uzun zaman önceydiler, ama bizimkine göre o kadar kısa bir süre önceydi ki... Bir tür ırksal ya da genetik hafızaları var mıydı? Birbirimizi inceledik; bu sahne, uzun hizmet sürem boyunca o kadar çok katıldığım bir sahneydi ki: Farklı ırkların üyelerinin düşmanlıkla değil, gerçek bir merakla karşılaşması.

Bunu nasıl yapabiliyorduk birbirimizi bu kadar yakından ve bu kadar iyi görebiliyorduk, mağaranın ışık vuran duvarları o kadar uzaktayken? Bunun yolu elektrikti. Evet. Her yerde kuvvetli, parlak lambalar, aküleri barındıran tahta sandıklar duruyordu: Uygarlıktan kopmuş bir ırkın eski bir teknolojinin hangi kısmını koruyacağını öngörmek hiçbir zaman mümkün değildi.

Ve onlar indirgenmişti, demek istediğim; baskı altında, tehdit karşısında... Belki de bilinçli olarak tarif edemeyeceğim yüzlerce küçük belirtiden bunu anında fark edebilecek durumdaydım. Bu, tehlike içinde, tehdit edilen -*çaresiz*- bir halktı. Gözlerindeki ciddi bilinçlilikten belliydi, Klorathy'ye bakıyorlardı, o ise onlara doğru eğilmiş, dikkatini bu göreve toplamıştı...

Sonra oradan götürüldük, ben kadınlar tarafından götürüldüm, erkekleri ayrı göturdüler ve küçük, ama havadar kayalık odalarda uyuduk. Ertesi gün, Klorathy ile tartışmaları devam etti, bu arada ben ve Ambien I'i isteğimiz üzerine, bu yeraltı alemini gezmeye çıkardılar. Şimdi orayı kısaca tarif edeceğim.

Öncelikle, burası tek yeraltı ülkesi değildi: Klorathy, sadece bu kıtada değil, artık Rohanda'nın çoğu yörelerinde bu yeraltı ırklarının yayıldığını söyledi. Ama onları mağaralara sürükleyen şey doğaları değil, zorunluluktu, çünkü kendilerinden çok daha büyük

-gerçi daha becerikli olmayan- ırklar tarafından avlanıyor ve kovalanıyorlardı.

Bu mağaralar hiç de vahşilerin ini değildi. Doğal kovuk ve mağaralardan yararlanılarak açılmışlardı, genellikle da eski yeraltı nehir ve göllerinin tünelleri boyunca açılmışlardı. Pek çoğu gayet ustalıklıla biçilmiş ve zımparalanmış tahtalarla bölümlenmişti. Hepsi de aydınlatılmıştı, ya doğal gazla ya da elektrikle. Toplantı yerleri ve yemek yerleri, yatma yerleri, ambar mağaraları ve atölyeleri vardı. Yerüstü dünyasından hayvanlar yakalanmış ve bu toprak altı diyarında üreyip çoğalmak üzere buraya getirilmişti. Kuşlar vardı, kimi sanki gökteymiş gibi serbestçe uçuşuyordu. Buralar yeraltı kentleriydi, yeraltı diyarlarıydı. Ve hepsi de en tuhaf ve en hüzünlü ilişkiler ya da zorunluluklar temelinde kuruluydu.

Bu ırk usta madenciler ve metalürjistler haline gelmişti. Başta demir olmak üzere, her türlü araç gereç ve -kendilerini avlayanlarla karşılaşınca- silahlar yapmışlardı. Kimi zamanlar, bazı yerlerde, ticaret teklifinde bulunmak üzere dış dünyaya açılma girişimlerinde bulunmuşlardı ve genellikle de verimli ticaret alnları oluşmuştu. Demir ürünleri karşılığında kökler, meyveler ve yeraltı sürülerine katabilecekleri yeni hayvanlar alıyorlardı. Sonra, altın buldular. Güzel olduğunu, demir gibi paslanıp ufalanmadığını, ama alet ve kaplar yapmak için fazla yumuşak olduğunu gördüler öte yandan çok güzeldi ve her yerde bu maddeden süsler ve takılar yaptılar. Artık her yerde yer üstünde oluşmakta olan kabilelere götördüler çünkü komşuları muhtemelen, ileri kentlerin halkından ziyade bunlardı; ilkönce altın bir ilginçlikti, sonra, ansızın, uğruna cinayet işlenebilen, insanların yakalanıp köle yapılabildiği bir şey oldu cüceler dağlara kovalandı ve koca topluluklar yok edildi. Dağların gittikçe daha fazla derinliklerine çekildiler ya da daha içlerdeki dağ sıralarına gittiler, hep daha içerilere ilerlediler, sürekli geri çekildiler, tekrar ticaret yapmanın mümkün olup olmadığını anlamaya yönelik ender keşif gezilerini yapanlardan başka kimse onları görmez oldu. Kimi zaman mümkün oldu. Koyu renk ağır kaplarıyla

ve mızraklarıyla ve ok uçlarıyla, göz kamaştırıcı pırıltılar içindeki süs eşyalarıyla ortaya çıktıkları zaman, genellikle pusuya düşürülüp hepsi birden öldürülüyordu.

Ama yine de hep madencilik yaptılar, çünkü artık kanlarına işlemişti ve bunun hüneri ellerine ve akıllarına girmişti.

Ama yine de, ki en üzücü paradoks buydu, Klorathy bunu onlara vurgulayana kadar tam anlamıyla göremediler bunu: Varsayalım ki hiçbir zaman madencilik yapmasalardı, ne kaybederlerdi? Beslenmeleri buna mı bağlıydı? Giysileri? Hatta, elektrikleri? Kilden kap kacakları da demir kaplar kadar güzel ve güçlü ve her bakımdan aynı derecede iyiydi.

Diyelim ki, hiçbir zaman cevherli kayalardaki demiri ve kayalardaki altını eritmeyi öğrenmeselerdi, -ne olurdu?

Ama bu şekilde düşünmek için artık çok geçti.

Takip edilip avlanmaları karşısında, bu zavallı yaratıklar Klorathy'ye bir haber göndermişlerdi. "O uzak mesafelerin ötesindeki yıldızlara" haber göndermişlerdi.

Nasıl?

Kıtanın her yanından, binlerce yeraltı kanalı ve yolu boyunca sürünerek, büyük bir yeraltı sığınağında toplanmışlar ve "Kanopus bize yardım edecek" diye haykırmışlardı.

İçlerinden ikisi orta denizlere doğru tehlikeli bir yolculuk yapmıştı. Aldıkları haberlere göre orada büyük kentler vardı. Bu yolculuk pek çok R-yılı sürmüştü. Biri erkek, biri dişi, bu iki kişi emekleyerek ve sürünerek ve gizlenerek ve sessizce süzülerek kıtayı boydan boya geçmişler, sonra da adadan adaya büyük denizi aşmışlar, sonra tekrar karada ilerlemişler, ayaklanmaların ve depremlerin büyük kentleri ortadan kaldırdığını, bunların artık yarıvahşiler arasındaki birer anıdan ibaret olduklarını öğrenmişlerdi. İkisi "şefkatin ve kadınların hükmettiği bir yer" duyup kuzeye gitmişlerdi. Orada Adalantaland'a varmışlardı; orada şefkat vardı ve bilge bir kadın hükmediyordu ve bu hükümdar, "Kanopus çok uzun zamandır ziyarete gelmedi, ne benim ne de annelerimin ha-

tırladığı bir zamanda gelmiş değil,” dedi. İkisi mesajlarını bıraktılar, inatla inanmaya devam ettiler: Kanopus söz verdiyse -çünkü hafızalarında vaatler vardı- Kanopus yapar. Ve geri dönüp destansı ve korkunç yolculuklarını anlattıktan hemen sonra ölmüşlerdi, ama çok geçmeden Kanopus dediğini yaptı, çünkü Klorathy geldi.

İlk defasında, bu kıtanın bir ucundan öteki ucuna kadarki bir araştırma gezisi için gelmişti. Sonra, öteki kıtalardaki “küçük insanlar”dan söz edildiğini duymuştu, çünkü tuhaf bir şekilde -ya da belki, hiç de tuhaf değildi- her yerde avlanan ve zulüm gören “küçük insanlar”ın temsilcileri büyük bir cesaretle ve inançla, “Kanopus”un onların yardım çılgınlıklarını duyabileceği kulaklarının bulunduğu inandıkları yerlere yolculuk etmişlerdi.

Klorathy bunun üzerine toplayabildiği tüm bu bilgileri bir araya getirmiş, üzerinde kafa yormuştu ve burada başka bir faktörün daha bulunduğunu, doğada beklenebileceklerin ötesinde ve üstünde bir vahşet, bir canavarlık ögesi bulunduğu sonucunu çıkarmıştı. Şammat’ın işiydi elbette, Kanopus’un kürenin öteki ucunda bulunduğu inandığı Şammat’ın nüfuzu her yerde görülmediğinden değildi, ama... Ama bu “nüfuz” konusunda Klorathy ya daha fazla ayrıntıya giremiyor ya da istekli değildi.

“Bununla neyi kast ediyorsun; Klorathy? -Şammat doğası dediğin zaman?”- ve bu soruyu sorduğumda, o isteyen, açgözlü yüzleri, tamah ile parıldayan gözleri düşündüm. “Vahşi vahşidir. Uygar bir ırk ise uygar gibi davranır sadece.” Bu sözler üzerine hüznle ve öyle bir edayla gülümsedi ki, onu daha fazla sıkıştırma cesaretini bulamadım.

Klorathy’nin cüceler diyarına yaptığı bu gezi ile elde etmeyi umduğu şey öncelikle, hepsini cesaretlendirmek, onlara Kanopus’un elinden geleni yaptığını söylemekti. İkincisi, şimdi Hoppe ve Navahilerle buluşmaya gideceğini ve onlara, dağlardaki bu mükemmel zanaatkârları taciz etmenin budalalık olduğunu söyleyecekti onlarla müttefik olmanın, ticaret yapmanın ve Şammat’ın alçak çocuklarına karşı birlikte durmanın daha iyi olduğunu, çünkü Şammat’ın

her ikisinin de düşmanı olduğunu, herkesin düşmanı olduğunu anlatacaktı. Bu yüzden Klorathy, göz kırpan ışık perdesinin altındaki geniş mağaranın içinde, cücelerin kendilerine temiz ve pırıl pırıl zeminler oluşturmak için dışarıdaki nehirlerden taşımış olduğu sıcak beyaz kumların üstünde tekrar oturdu elektrikli el lambalarının alçaktaki ve doğrudan göze giren ışığında öne eğilerek: Sabırlı olun, dedi. Kabile üyeleri anlaşmalar ve ticaret önermek üzere geldiği zaman -eğer gelirlerse- o zaman daima, tuzaklara ve ihanete yer bırakmadan bunu yapmanın yolu var mı diye bakın. Kendi payına ise, Klorathy, elinden gelen her şeyi yapacağına söz verdi. Böylece o derinlerdeki gizli ve fantastik diyarı ve toprakaltı zanaatkarlar ırkını terk ettik, dışarıdaki havaya ve mavi gökyüzüne kadar bize eşlik eden cüceler ise tekrar toprağın altına kaçmadan önce özlem dolu, ama sürgün gözlerini bir an yukarı kaldırdılar.

Şimdi kabile insanlarıyla temas kurmamız gerekiyordu.

Gözcüleri çok geçmeden bizi, kayalık ve çorak arazinin üzerinde yakalanmaktan başka hiçbir amacımız olmadan yürürken gördüler. Nitekim yakalandık ve onların kampına götürüldük. Bu, Uyarlanmış 2 basamağındaki olağan işlevsel birimdi. Yetenekleri, çok yakında soyları tükenmeye mahkûm cücelerinkinden daha azdı. Avlanıyor ve avladıklarıyla yaşıyorlardı ve üzerinde yaşadıkları arazi ile sıkı ve uyumlu bir bağ kurmuşlardı. Onların gözünde -dinleri böyleydi- bu arazide varlık buluyorlardı.

Bize zarar vermediler, çünkü bizim belirli efsanelerin unsurları olduğumuzu gördüler hepsi de Kanopus'a ilişkindi. Hep o imparatorluk, hiçbir zaman bizimki değil. Geri döndükten sonra, Servis'teki meslekdaşlarımla dikkatini, Rohanda'nın bize tahsis edilmiş kısmına yakın topraklarda bile, yani bize, Sirius'a belirli bir bağlılık borcu olması beklenecek yerlerde bile, yüksek sadakatin Kanopus'a gösterildiğine, sunulduğuna çektim. Bu neden böyleydi? Kesinlikle, kendimizi sunuşumuzda bir hata söz konusu değil miydi?

Bu Hoppe'ler bizi -üçümüzü de- "oradan" gelenler olarak tanıdılar, kast ettikleri Kanopus'tu. Böylece biz de onların kampına

fahri Kanopuslular olarak kabul edildik, sonra da otuz R-günü ve gecesi süren ve Klorathy'nin keyif aldığı her halinden belli olduğu bir şenliğin misafirleri olduk. Ben keyif aldığımı söylemem. Ama alışık olmadığınız bir sahnenin, yabancı bir ırkın, hatta aşağı olarak (belki de cehaletten dolayı) değerlendirdiğiniz bir ırkın bile parçası haline gelebilmek -"o seviyeye inmek" diyecektim, ama Kanopus'un görünmez ahlaki baskısı yüzünden vazgeçtim-bile hayran olunacak, övülecek ve hatta, mümkünse, öykünülecek bir şey olduğunu daha o zaman görmüştüm. Klorathy'nin ve yapabildiği kadarıyla Ambien I'in de yaptığı gibi davranmayı *denedim*. Klorathy onlarla ziyafet yemekleri yedi, hatta onlarla birlikte dans etti, onların dilinde öyküler anlattı; buna rağmen Kanopus olmaktan çıkmadı.

Ve şölen bittiği zaman, şöyle bir şeyler bekliyordum: Klorathy onlara şunu söyleyecekti: Size bazı haberlerim, bazı önerilerim var, şimdi ciddiyetle ve kıyasıya ve uzun uzadıya toplantı yapma zamanı, lütfen bunun yapılabileceği resmi bir olay için gereken düzenlemeleri yapın.

Ama bu türden hiçbir şey olmadı. Klorathy, kendisine tahsis edilen çadırda, biz iki Ambien de kendi çadırlarımızda, aynen devam ettik, kabilenin hayatına katıldık.

Ve şimdi de, son derece acı bir şekilde pişmanlık duyduğum bir şeyi kaydetmeliyim, çünkü kavrayışımı çok uzun bir zaman geriletti. Binlerce yıl. Uzun çağlar boyu. O zaman bir fırsatı kaçırdım. Bunu sadece söylemek ve konuyu unutmak istiyorum.

Sabırsız ve huzursuzdum. Bu Hoppe vahşilerini yeterince ilginç buluyordum ve bütün bunlara dayanırdım da mahremiyet yokluğu, canlı bedenlerden oluşan yiyecekler, pisliğin olağanlığı ve pisliğe aldırış edilmemiş, dinlerinin binbir tabu ve farzları eğer bu eziyetin bir sonu olsaydı. Öteki Ambien sabırlı olmamı tavsiye etti. Onu dinlemedim ve Klorathy'ye gidip daha ne kadar zaman "zamanını bu barbarlarla ziyan etmeyi" düşündüğünü sordum. Cevabı şu oldu: "Gerektiği kadar."

Ambien I ile konuştum, “Klorathy kendisine tahammül ettiği takdirde” Klorathy ile kalacağını söyledi -bu alçakgönüllülük beni rahatsız etti- ve ben onu ulaşım açısından Klorathy’ye bağımlı halde bırakıp keşif taşıtımızı aldım ve tek başıma kuzeye doğru uçtum.

Bu, bir Sirius’lunun Kanopus topraklarında yapacağı ilk *aleni* yolculuk olacaktı. Klorathy beni durdurmak ya da vazgeçirmek için hiçbir girişimde bulunmadı. Bununla birlikte, tam ben yola çıkmadan önce, “Dikkatli ol,” dedi. “Neye karşı, Klorathy?” “Bütün bildiğim, aletlerimizin bir tür manyetik parazit belirtisi saptadığıdır bence deniz seviyesindeki herhangi bir yer yerine bir kıtanın ortalarında bulunmak daha akılcıca olacaktır.” Ona uyarısı için teşekkür ettim.

Adalantaland

Ambien I ile birlikte bu yöne yaptığım yolculuğun üzerinden binlerce yıl geçmişti. Üzerinde uçtuğum yükseklikten arazide pek az değişiklik belirtisi vardı, ama yer yer dakikalar boyunca (o zamandan beri çoktan demode olan bir Uzay Fatihi Tip II kullanıyordum) vahşice parçalanıp kırıntılanmış kayalardan, ağaç kütüklerinden, çökmüş ya da sarsıntıya uğramış dağlardan başka hiçbir şeyin görülmediği bölgeler üzerinde uçuyordum. Ambien ile birlikte üzerinden geçmiş olduğum orta denizler bölgesi kentlerinin harabelere dönüşmüş olduğunu hatırladım ve acaba bu, her zaman tuhaf olan bu gezegenin özel bir sismik dönemi olabilir mi, diye düşündüm. Vaktiyle Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta ile merkez kara kütesini birbirinden ayıran büyük, boş, okyanus olan ve gelecekte tekrar okyanus olacak o adalar ve su şeritleri yörelerinin üzerinde uçarken, bazı adaların, sanki az önce okyanus yatağından yukarıya itilmişçesine, yeni olduklarını gördüğümü düşündüm. Büyük gemilerle çevrili o harikulade kentin kapladığı ada okyanusun altında kalmış ve tekrar yükselmişti. Şimdiyse üzerinde yoksul birkaç köy vardı. Ama o büyük iç denizler yöresini tekrar görmek istiyordum ve

tekrar oraya uçup dolaştım ve güneşin vurduğu kayalık kıyıların her yanında harabeler ve çökmüş binalar gördüm, hatta bazılarını suyun altındaki parıltılar halinde seçebildim. Ama bu denizler yöresi zengin ve bereketliydi ve pek yakında, daha önce defalarca olduğu gibi, yeniden kentler ortaya çıkaracaktı. Bununla birlikte, bu gezegende işlerin ne kadar fani ve hep fani kalmak zorunda olduğunu görmek cesaret kırıcıydı ve benim için hiç olağan olmayan bir ruh haline, genel cesaret kırıklığına düştüm, biz Sirius'lıların “varoluşsal sorun melankolisi” adıyla bildiği durumu bu. Çünkü hissettiğim şey, felsefî ikilemelerimizin *duygusal* ifadesinden başka bir şey değildi: Planlarımızın, müdahalelerimizin, doğaya hükmedişimizin amacı neydi? Bir sanrının kıskacında -orada, uzak taşıtı olacak o küçük köpüğümün içinde havada süzülüp de, o sihirli güzel yere (çünkü Rohanda hep öyleydi), sıcak bir kırmızımtırak toprağın arasına yerleştirilmiş düzensiz şekilli zümrütleri andıran o parıltılı mavi denizlere bakarken- faniliğin kıskacıdaydım, sanki küçük bir gezegenin bu küçük manzarası, koca galaksinin bir minyatürüymüş gibi, hani içerisinde fazla bir şeyin değişmediği uzun zaman dilimlerinin yarattığı yanılsamanın aksine, aslında değişen ve kalıcı olarak ya da daima geçerli bir şey olarak düşüneyeceğimiz o galaksiyi görüyordum... O sevimli, ama kederlendiren manzaranın üzerinde dayanabildiğim kadar uzun süre süzıldüm, sonra da tekrar kuzeye, Adalantaland'a yöneldim, çünkü kadınlar tarafından yönetilen barışçı bir diyarın, bu hızlı yozlaşma zamanında Rohanda'da nasıl bir kisveye bürünebileceğini görmek istiyordum. Adalantaland'ın tahlilleri kütüphanelerimizde bolca bulunabildiğinden sadece buradaki amaçlarımla sınırlı şeyleri aktaracağım.

Ana kara kütesinin kenarındaki çeşitli adalardan büyükçe bir tanesiydi. Rohanda'nın orta yöreleri o dönemde rahat edilemeyecek kadar sıcak olarak tanımlanabilirken, kuzey ve güney kısımlar ılıman, sıcak ve çok bereketliydi. Barışçı bir kültürdü, belki fazlaca rahatına ve hazza düşkün, ama demokratikti ve hükümdarı olan

kadın soy zinciri, adanın dört bir yanına dikilmiş taşların içine oyularak yazılmış bir dizi ilkenin oluşturduğu “Kanopus’un takdiri”ne göre hükmediyordu. Üç ana kural vardı ve birincisi, Kanopus’un Rohanda’nın görünmez, ama güçlü yasa koyucusu olduğunu ve hükmünün ihlallerini cezalandıracağını belirtiyordu; ikincisi, hiçbir bireyin kendini bir diğerinden üstün saymaması gerektiğini ve aynı şekilde bir başka bireyini köleleştiremeyeceğini ya da alçaltıcı bir şekilde kullanamayacağını söylüyordu; üçüncüsü ise hiçbir kişinin genel gıda ve mal stokundan, mutlaka gerekli olduğundan fazlasını almaması yolundaydı. Bu ilkelerin pek çok altbölümlemesi vardı. Bu iyi yönetilen ve barışçı ülkede serbestçe dolaştım ve bu yasaların herkes tarafından bilindiğini ve genelde onlara uyulduğunu gördüm, yalnız üçüncüsü belki biraz daha serbestlikle yorumlanıyordu. Bana, anaların elinde başka, gizli, yasaların bulunduğunu ve bunların doğrudan “yıldızlardan gelmeler” tarafından verilmiş olduğunu söylediler. Beni ise “yıldızlardan” yayılan birisi olarak görmediler. Bedensel tip olarak Adalantaland’ın genel tipine uzak düşmüyordum: Çoğunlukla açık renk saçlı, açık tenli, genellikle gözleri mavi ve genelde yapılı olmaya ve şişmanlamaya meyilli insanlardı. Boyum ve zayıflığım, genel sağlık durumumdan oldukça kaygılanmalarına neden oldu. Halihazırda hüküm süren kraliçe ya da ana ile zaman geçirdim; tebaasından daha iyi yaşamıyordu ve başka bir şekilde de onların üzerinde değildi. Özel merakımın odağı onlarla paylaşılabileceğim türde değildi. Rohanda’nın genel çöküşü içerisinde bu niteliklerin beklenemeyeceği bu dönemde, burasının nasıl olup da böylesine düzen içinde, suçlardan ve kamusal sorumsuzluktan uzak olmayı başardığını öğrenmek istiyordum. Güzel ve cömert ve arkadaş canlısı kraliçe ya da ana, elbette ki bu cennetini -çünkü o ve tebaası ülkelerini bir cennet olarak görüyor ve daha barbar ırkların kendilerine hayran olduğuna inanıyordu- aşağı bir kültürden yüksek bir kültüre doğru uzun bir büyüme sürecinin uzantısı olmadığıнын, felaketin, kenedin başarısızlığın öncesinde yatan o eski büyüklüğün bir gölgesinden ibaret olduğunun

farkında değildi. Eski efsanelerde bir tür felakete işaret eden ipuçları vardı ve pek çoğu da onları gözeten ve “tekrar gelecek” olan “Tanrılar”la ilgiliydi. Bu kraliçenin büyük-büyük-büyük-büyük-nine-si zamanında gelmişlerdi. Tarifinden Klorathy’yi tanıdım. Yeni kurallar getirmişti ve bunların kimi daha önce verdiği kurallardan ayrılıyordu; ayrıca onları azarlamıştı ve bu güzel ve gülümseyen ülkeye yönelik içlerindeki iradeyi güçlendirmişti.

Ya gizli yasalar? Kraliçe bunları benimle paylaşmakta hiç de tereddüt etmedi; bunların herkese söylenmemesinin, kamu taşlarının üzerine yazılmayışının tek nedeninin, bunların aşırı kesin ve tafsilatlı oluşuydu -evet, bu noktada Kanopus kendini belli ediyordu!- gündelik hayatla fazlasıyla meşgul olmak zorundaki sıradan insanların bunlarla uğraşması beklenemezdi.

Bu kurallar, Kanopus tarafından bize verilen, bizim tarafımızdan kullanılan ve artık Sirius’a özgü oldukları düşünülen, hatta Kanopus kökenli oldukları bile pek hatırlanmayan kuralların ta kendisiydi. Hatta kraliçe bunların Kanopus’tan geldiğini söylerken bir gücenme ve rahatsızlık hissettiğimi, bu saçmalıktan dolayı kendime kızdığımı hatırlıyorum.

Kraliçe hiç üşenmeden, bu talimatları açıklamaya zaman ayırdı ve hepsinin de konusu, hangi maddelerin koruyucu ve muhafaza edici olduğu, nasıl kullanılacakları, hangi zamanlarda kullanılacakları, sihirli nesnelerin tam olarak konumlanışları ve belirli türden yerlerden nasıl ve ne zaman kaçınılması gerektiği, buna karşılık başka yerlerin özellikle tercih edilmesi gerektiği... Vesaire vesaire idi. Bunları sayıp dökmenin alemi yok, çünkü bunlar her zaman aynı değildi, değişiyorlardı ve bize, bu kuralları hangi kozmik ve yerel faktörlerle uyum içinde değiştirmemiz gerektiği anlatılmıştı.

Ama kraliçenin bana anlattıklarında bazı hatalı noktalar bulunduğu dikkatimi çekti. Tariflerden hafif sapmalar vardı. Bu yetkin ve nazik hanım bana, beden ve ruh sağlığını ve doğru düşünceyi korumak için Adalantaland’da izlenmesi gereken davranışları açıklarken sessizce oturup dinlemek, ben aynı davranış yasalarını ken-

dim de kullanırken... Ama tam olarak aynı şekilde değil de farklı kullanırken... Hayli rahatsız edici bir şeydi. Benim uyguladıklarımın doğru olması daha büyük ihtimaldi, çünkü Klorathy'nin yanından daha yeni ayrılmıştım ve onunla birlikte bunları gözden geçirmiştik. Bununla birlikte bana, bu kraliçenin icraatını değiştirmemi söylemiş değildi; bunlardan söz etmemişi. Bu nedenle hiçbir şey söylemedim.

Kraliçe, benim Rohanda'nın hangi yöresinden geldiğimi öğrenmek istedi, ben de ona güney kıtalarından söz ettim, bunları duymuştu da. Hatta denizcileri her ikisinin kıyılarını gezmişti bu elbette ilgimi çekti ve söylediklerine bakılırsa, bu kıyıları araştırmışlardı. Ama bir süre önce uzaklara yolculukları yasaklamıştı: Yurt dışında huzursuzluk ve tedirginlik vardı, ben de hissetmemiş miydim? İnsanlar bana korkularını ve uğursuz sezgilerini anlatmamış mıydı? Eh, söz etmedilerse, bunun nedeni benim yabancı oluşum olmalıydı ve bu tür mutsuz ruh hallerini yaymak nezaketsizlik olacaktı. Ama kendisi, kraliçe ve bu ülkeyi yöneten diğer analar, korkmak için gerçekten nedenler bulunduğu kanısındaydılar. Acaba, güneyde koca kentleri yutan büyük depremleri duymamış mıydım? Normalde iklimin dengeli ve sabit olduğu yerlerdeki fırtına ve kasırgaları... Bu şekilde konuşup durdu, bana henüz birkaç R-günü öncesinde üzerinde süzülüğüm denizleri hatırlatan kocaman mavi gözleri huzursuzluk içinde, kaygılı, keder dolu... Ve ben *görelilik* konusunda bir ders yaşıyordum, çünkü o kendi kültürü, *kendi* güzel ülkesi için endişeliydi, oysa ben daha kısa süre önce gezegenlerin, kentlerin, kültürlerin, diyarların tahribatına tanık olmuştum ve depremle harap olmuş dev bölgelerin üzerinde uçarken, bir termit kovanının yıkılmasına ya da şu ya da bu nedenle bir hayvan türünün soyunun tükenmesine tanık olurkenki ruh halinden çok uzak olmayan bir tarzda düşünmüştüm bunları.

Adalantaland'dan üzüntüyle ayrıldım ve uzay köpüğümü bırakmış olduğum kıyıya ağır ağır yürüdüm, çünkü bu diyarı, bu bereketli, dolu tarlaları, böylesi bağ ve bahçeleri ve çok sayıdaki dü-

zenli ve bakımlı kenti terk etmek istemiyordum ve bu güzel insanlara elveda demek de istemiyordum. Yürürken üçüncü kurallarını düşünüyordum, *kullanabileceğinizden* fazlasını almayın, diyen kuralı, çünkü Sirius'un ikileminin köküne indiğini düşünüyordum... *Kim neyi ve ne kadarını ve ne zaman ve niçin kullanacaktı? Her şeyden önce niçin!*

“Olaylar”

O sırada uzay köpüğümden aşağı baktığımda gördüğüm manzara ve aklımdaki düşünceleri gayet berrak bir şekilde hatırlıyorum: Çünkü “olaylar”dan sonra, araştırdığım her yerin kargaşa ve çöküntü halinde olduğunu görür görmez, her şeyi, anında hatırlayabilmek üzere aklıma bir resim olarak kazımak için uğraştım.

Epey çok şey gördüm: Altımdaki o elverişli enlemlerin güzel ve gülümseyen adaları... Bir yanda, şimdi hepsi birden görünür ve canlı haldeki istikrarsız ada gruplarıyla, Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'ya uzanan büyük okyanus... Kuzeyde, sırf varlığıyla bile Rohanda'nın güneşiyle arasındaki duyarlı ve milimetrik ilişkisinin doğasını sergileyen o küçük buz ve kar şeridi... Güneyde ana kara kütesinin kıyıları ilkönce yeşil ve sevinç verici bir şekilde, sonra güneşte kavrulmuş kayalıklar halinde orta enlemlerin yakıcı yörelerine doğru uzanıyordu... Ve bu kıyılardan içerilere doğru, ana karanın kendisinin enginliği; Ambien I oraya gittiği halde, ben orada hiç bulunmamıştım. Oraları görme hasretindeydim. Öyle ormanlar ve cengeller vardı ki! öyle demişti: Uzay taşıtı ile aşağı yukarı uçup durmuş, bu avantajına rağmen bu ormanların sınırlarını seçmekte güçlük çekmişti. Hele ormanlardaki hayvanlar! öylesine çok sayıda ve öylesine geniş bir tür çeşitliliği, mavi ve billur kentlerin altındaki geniş platoların üzerinde de Ambien I'nin sözünü ettiği kentler. Bunlar Büyük Zaman'ın matematiksel kentleri değildi, ama yine de kayda değer ve büyüleyici yerlerdi, genellikle de bizlerin bilmediği yönetim sistemlerine sahiptiler, kimisinin içinde yaşamak iyi ve rahat, kimisi zorbalık ve kötülükle dolu. İşte ora-

daydılar, küçük taşıtımla günöbirlik rahat bir yolculuk mesafesinde ve Kanopus benim onların bölgesinde dolaşmama aldırış etmiyor görünüyordu, dolayısıyla da beni hemen oraya gitmekten alıkoyacak hiçbir şey yoktu... Son derece nahoş olan ve her an daha da kötüleyen ruh halim hariç.

Bana neler olduğunu bilmiyordum. Hepimiz, “gelecek sezgisi” adını verdiğimiz o geleceğin gölgelerini algılama tecrübesini yaşamışızdır. Benim için bilinmedik bir şey değildi. Sanki, içinde nefes almanın bile zor olduğu kapkaranlık boğucu bir odanın ya da görünmez zindanın içindeydim ve oradan, aşağıdaki o pırıl pırıl kara ve deniz manzaralarına bakıyordum ve bunlar benim ruh halim *yüzünden* benim görüşümü reddediyordu. Klorathy’nin uyarısını düşünüyordum... Tam, onun uyarılarının içimi, ancak şimdi dehşet olduğunun farkına vardığım bir şeyle doldurduğu düşüncesi aklımda oluşmuştu ki, o şey oldu...

Ne oldu?

Bu tür bir olay için hiç değilse bir kere gerçek bir görgü tanığı bulmaktan memnuniyet duyan tarihçilerimiz tarafından bu soru bana fazlasıyla soruldu. Ve her defasında, bu ilk an beni çok zorlamıştır.

Aşağıdaki o manzaranın tamamını dondurmuş gibi görünen mutlak bir durgunluk oldu. Hava buz kesti hemencecik ve birdenbire. Etrafımdaki gökyüzüne, Rohanda bulutları ve engin mavi boşluklarıyla, deli gibi etrafıma bakındım ama hiçbir şey göremedim. Ama tüm varlığımla kıpırtısız, durdurulmuş, *sessizleştirilmiştim*.

Birdenbire -yalnız bu, olan şeyin doğasındaki anidenliğin doğru ifadesi değil- mutlak karanlık içindeydim, yıldızlar etrafımda titreşiyordu. Yıldız ışıkları içinde kalmıştım. Ve sonra o durgunluğun yerini tıslayan bir gürültü aldı. Altımdaki manzara da aynı şekilde yok olup gitti mi diye aşağıya baktım ve hareket halinde olduğumu gördüm -taşıtımla öyle savrulup duruyordu ki, düzgün göremiyordum. Ama yine de ana kara kütesinin, adaların, içlerinden biri Adalantaland idi, kıyı çizgilerini seçebildim. Aklım ancak kısa an-

lar boyunca berraklaşıyordu- bir şimşegin bir manzaranın içinde çakışı ve sonra tekrar her yeri karanlıkta bırakışı gibiydi. Bu yüzden o sırada, neler olduğu hakkında tutarlı bir fikrim olmadı. Rohanda'nın, tıpkı dönüşü yavaşlayan bir topun yalpalaması gibi, kendi ekseninde ters dönmüş olduğunu kavrayabildiğim yoğun beraklık anları -bunun, o kürenin yüzeyindeki minicik sakinlerini, top elden ele atılıp orada burada sıçrarken şiddetli ve ani hareket içinde bulunduklarının farkına varan, ama küçük yaşamlarına hoşnutluk içinde devam eden, bir çocuğun topundaki mikroplardan daha fazla etkilemesi gerekmediğinin bilgisi- bu gezegenin ters dönüşünün onu nasıl etkileyebileceğinin hesapları... Bütün bunlar, o pırıltılı düşünce anlarında, aklın aslında zifiri siliniş sürelerinin arasında, o zamana kadar hiç bilmediğim bir düzlemde çalıştığı bir sırada, aklımdan geçiyordu.

Bunun ne kadar sürdüğü hakkında bir fikrim yoktu ve ancak şimdi, birkaç saat olması gerektiğini söyleyebiliyorum -astronomlarımız öyle hesapladı. Ansızın- ve yine, bu kelimenin hiçbir şekilde, o olayın Rohanda dışı herhangi bir zaman düzeninde gerçekleştiği hissini iletemeyeceğini vurgulamam gerek -tekrar gün ışığındaydım. Aşağıdaki manzara *değişmedi*- yani, uzun bir an için değişmedi. Ondan sonra, bir anda, pıt!, işte öyle, Adalantaland denizinin altında kayboluverdi ve daha önce olduğu yerde bir burgaç oluştu. Gözlerimi o yerden ayıramıyordum, o insanların kaybindan dolayı gözlerim kederle kararıyordu, bununla birlikte, görüş alanımın kenar kısımlarında bir sürü adanın geride suyun içinde girdaplar bırakarak yok olduğunu ya da denizin içinden karaların yükseldiğini -ve yer yer kimi adaların suların altına indikten hemen sonra tekrar yükseldiklerini, orada istikrarlı ve kalıcı imiş gibi göründükten sonra, pıt! kaybolduklarını- görebiliyordum. Adalantaland için duyduğum o anki kederden sıyrılmayı ve daha geniş bir bakış açısıyla bakabilmeyi başardığımda, büyük okyanusun her tarafında, denizi bezeyen adaların kaybolmuş olduğunu görebildim. Ve bu adalar o zamandan beri geri gelmedi... Ve işte Tecrit Edilmiş Ku-

zey Kıta'nın sonsuza kadar tecrit olması böyle oldu. Gerçi elbette bu kelimeyi görelî kullanıyorum: Belirli yerlerde öbeklenmiş az sayıdaki adalarıyla, suların yayıldığı o enginliğin bir ucundan diğerine yeterince çok kere uçtum ve her defasında o zamanları hatırladım ve bir an o eski adaların tekrar, çıplak, üzerinden sular damlayarak yükseldiğini ve verimlilik ve berekete dönüşmenin yavaş sürecine başladığını düşündüm. Sadece adalar kaybolup beliriyor değildi anakaranın her yanında topraklar kabarıyor, büküm büküm oluyor ve sular sarsılıyor, fışkırıyor ve birisi hızla bir havuza atladığında olduğu gibi etrafa saçılıyordu. Çürük mineral kokusu vardı. Ben seyrederken manzara gitgide aşırılaştı -aralıklar halinde seyrediyordum, çünkü fırdöndü halinde savruluyordum ve ancak flaş patlamaları halinde görebiliyordum. Kilometrelerce yükseklikte su fiskiyeleri havaya yükseldi ve gök gürültüleriyle tekrar düştü, karalar su gibi yükseldi, göklerde, imkânsız gibi görünen bir hızdaki toplanma süreçleriyle bulutlar oluşuyor- ve hemen yağmur halinde dökülüyoruyordu. Ansızın aşağıdaki her şey beyazlaşmıştı: Yağmur kar şeklinde düşmüştü ve ben, ılık çalan rüzgârlar arasında bir tipinin içinde savruluyordum. Ama hemen ardından, beyazlar tamamen gitmiş, sıcak yağmurlar karları kürenin sarsılan, fışkıran, kaynayan yüzeylerinden alıp götürüyordu ve kutuptaki buzların yok olduğunu, onların yerinde dönen bir girdabın bulunduğunu gördüm sonra suyun dönüşünün yavaşladığını, adeta durduğunu, üzerinde bir kabuğun oluştuğunu ve tekrar bir buz örtüsünün beyazlığının parıldadığını, yayıldığını, hızla büyüdüğünü. Ve tekrar, küçük köpüğümü ağırlaştırıyor gibi görünen koyu bir tipinin içinde kalmıştım. Alçaldığımı, aşağı bastırıldığımı hissettim ve sonra tekrar -hem de aynı hayali bile imkânsız ansızlıkta- bir yerlerden bir rüzgâr çıktı ve beni şiddetle uzaklara taşıdı. Tabii uçuş aletlerimin hiçbirisi çalışmıyordu ve Rohanda'nın bu şiddetli yeniden düzenlenişinin başlamasından beri hiç çalışmamıştı. Nereye emildiğimi ya da itildiğimi bilmiyordum, ama bunun artık bir girdap ya da döngü halinde değil, doğrusal, düz bir çizgi halinde olduğunu hissediyordum.

yordum. Ve hep o koyu kar yağışının içindeydim ve böylesini hiçbir yerde ya da hiçbir gezegende görmemiştim. Karlar tarafından sürekli aşağı bastırıldığımı biliyordum, kendimi yere çarpmaya hazırlamıştım. Şimdi, fırtınanın içindeki o uzun ve kararlılık içindeki sürüklenme sayesinde, ani dönüşler ya da iç bulandırıcı sarsıntıların yokluğu karşısında daha sakin olabildim ve yeniden duymaya başladım: Tipinin ürkütücü hışırtısının ve beni sürükleyen rüzgârın uğultusunun ardında, toprağın kendisinin çok çeşitli sesleri vardı; iniltiler, ciyaklamalar, böğürtüler ve öğütme sesleri... bu bir süre böyle devam etti ve devam ederken bile ani esler ya da bu sürenin içinde tam tersinin olduğu anlar oluyordu. Demek istediğim şu ki, ansızın kendimi güneşin ve rutubetin içinde buldum, her yerden buhar bulutları yükseliyor ve aşağıda kardan eser görülmüyordu: Bir su deryası, taşıtımın irtifasına kadar savrulan su fısıkiyeleri, taşıtım şimdi iyice alçalmıştı, toprağa çok fazla yaklaşmıştı ve o kısacık -birkaç dakika? Saniye?- içinde onu yukarıya yöneltmeyi başardım, altımdaki çamurlu buharlı karanın sarsıntı ve çalkalanışından uzaklaştım. Ve sonra tekrar karlar düştü ve soğuk yoğun ve dehşet vericiydi. Bilincimi kaybettim, sanırım ve kaybetmediysem bile en azından, o gerilimin berbatlığı belleğime kilit vurdu. Çünkü ondan sonra hatırladığım, hareketimin durduğu, küçük uzay köpüğümün billur kabuğunun güneşten kavurucu sıcak ve pırıltılı olduğuydu. Akılcı düşünemeyecek haldeydim, taşıtı açıp dışarı çıktım. -Atmosfer değişikliğinden ölme riskine girerek, gerçi bunu kesinlikle düşünmedim- Dikkatimi ilk çeken, güneş oldu. Farklı bir görünüşü vardı. Daha küçük görünüyordu... Ama çok da değil. Daha soğuk görünüyordu... Ama bu mümkün müydü? Acaba Rohanda'dan tamamen uzağa savrulup başka bir gezegene mi ulaştım, diye düşündüm. Acaba alt üst oluşlar ve kargaşa algılarımı mı etkiledi diye merak ettim... Ya da hüküm yürütme yeteneğimi... Hatta aklımı. Bununla birlikte ilk izlenime sarıldım, epey inatla ve kimi zaman bunun rasgele olduğunu düşünürüm, alt üst oluş zamanında tutunacak bir dal halinde. Körükörüne, Rohanda güneşinin

değiştirdiği... *Küçüldüğü* olgusuna sarılmıştım. Hatta muğlak ve belirsizce Rohanda'nın uğradığı bu kozmik kaza ile güneş-anasından daha uzağa sürüldüğü ya da emildiği ya da itildiği gerçeğine ulaşabildim ve aklımın bir yanıyla bunun olası sonuçlarını tartıyordum. Bu arada, küçük billur köpüğümün yanında, her şey eğilmiş ya da kırık halde yerde yatmakla birlikte, üstünde ağaçların ve bitkilerin bulunması anlamında "normal" durumdaki yüksek bir dağın üzerinde duruyordum. Bu dağ tam olarak neredeydi, hiçbir fikrim yok. Toprağın karmakarışık olduğu, kimisi kilometrelerce uzunlukta ve bazıları kilometrelerce eninde yarıkların, yanardağların ve kendilerine yeni yataklar açan lav eriyiği ile suların birbirine karıştığı nehirlerin bulunduğu bir düzlüğe bakıyordum. Sülfür kokusundan zor nefes alıyordum. Ve hayvan sürüleri gördüm, rüyayı andırıyordu, sadece birkaç saniye devam etti kimi hayvanları daha önce hiç görmemiştim, hatta benim için o denli yabancı ve alışılmadık ki, inanmadım... Düzlük üzerinde, yarıkların ve fışkıran gayzerlerin ve yanardağların arasında koşturuyor, böğürüyor, çığlıklar, naralar atıyor, kükrüyorlardı ve bir sürü çeşitten bütün o sürüler dağın eteklerine aktı ve kayboldu ve ben, onları gerçekten *gördüm* mü diye merak ediyordum, tıpkı daha önce gerçekten karların arasında mı *bulunduğumu*, gerçekten koca kürenin karlardan bembeyaz kaldığını mı gördüğümü merak ettiğim gibi... Ve şimdi de, ben daha karları düşünürken, tekrar kar yağdı önümdeki tüm manzaranın anında kalın mavi ve yeşil ve sarı buz katmanları altında kaldığını gördüm ve bunlar, üzerinde durduğum dağın eteğine dayandı ve yamaçlarda sıkışıp yukarıya doğru, öyle bir inleme ve cayırtı ile yükseliyordu ki, sanki biraz önce buradan kaçıp gitmiş olan talihsiz hayvanların seslerinin yankılarını andırıyordu. Ve tekrar koyu bir kar perdesinin içinde kaldım, bunlar uzay köpüğünü neredeyse bir anda yutuverdi, öyle ki, üstüne tırmanıp kapağı çekmeye ancak vakit bulabildim. Ve işte yine buradaydım, karanlıkta değildim, çünkü ışıklar çalışıyordu, ama bir kar fırtınasının ve sessizliğin karanlık ağırlığının altındaydım. Şimdi, ortalık sessiz

kalınca, kulaklarımın nasıl bir saldırıya maruz kalmış olduğunu fark ediyordum. Ve ben tekrar ne? Uyudum mu? Bilincimi mi kaybettim? Hatırlamayacak kadar delirdim mi? Ve yine, ne kadar süre o şekilde kaldığım hakkında hiçbir fikir belirtmeyeceğim. O tipinin içindeydim. Dehşet değildi ama, çünkü dehşet yitip gitmişti, her şeyin muazzamlığı karşısında dehşete yer kalmamıştı, ama her türlü olağan ve güvenilir kavrayışımın askıya alındığı koşullardı.

Tekrar kendime geldiğimde ve kar yağışının durduğuna kanaat getirip de köpükten dışarıya süründükten sonra, üstüne çıktığımda, sıkıca tutunuyordum, tıpkı insanın suyun içindeki bir zeminde yaptığı gibi tutunuyordum, çünkü sanki gevşek, hava gibi bir karın içinde süzülüyor gibiydim. Yeni ve daha uzak sarı güneşin aydınlattığı hafif, serin, berrak, taze bir mavi gökyüzü altındaki tamamen bembeyaz bir manzaraya bakıyordum. Aklım berrak ve işliyor görünüyordu... Köpüğün üzerindeki karları bir miktar temizledim, aletleri denedim, her şeyin çalıştığını gördüm ve bu yeni havanın içine havalandım; yine çok keskin ve temizdi; bununla birlikte metalik bir tınısı vardı; ve baş döndürücü ölçüde temiz ve tekdüze, içinde her tür oyuk ve vadilerin silinip gittiği ve ancak çıplak, aşınmış kayalıklardan oluşan birkaç zirvenin seçilebildiği beyaz, beyaz, beyaz üzerinde sonsuz bir süre uçtum. Çıplak zirvelerden bir tanesinin pıhtılı ya da tüylü bir görünüşü vardı, sanki dev boyutlarda böceklerle kaplı gibi; incelediğimde bir sürü çeşitten hayvan gördüm, akla gelebilecek her çeşitten hayvan, büyüğüyle küçüğüyle, hepsi de ani ölüm pozlarındaydı. Sellerden ya da yükselen buz kütlelerinden ya da kar okyanuslarından kaçıp sığındıkları bu yerde bir anda donmuşlardı. Ama göz hizasında yanından uçtuğum başka zirvelerde hâlâ dik duran ağaçlar vardı, dalları donmuş kuşlarla doluydu. Ve bir yerde, tam karşımda pırıltılar içinde yükselen bir kubbe gördüm ve yaklaştığımda gördüm ki, donmuş bir geyzerdi, öyle hızla donmuştu ki, içinde balıklar ve deniz canlılarıyla birlikte havada katı halde asılı duruyordu. Tiz bir çınlama sesi çıkardı, çatırdadı ve bir öbek halinde, altındaki bembeyaz, karlı dal-

gaların üstüne düştü.

Daha önce adaların bulunduğu büyük okyanus donmamıştı. Okyanusu, daha sonra hep gördüğüm şekliyle gördüm. Kuzey kısmının üzerinde uçuyordum ve altım hep suydı, vaktiyle Adalantaland'ın bulunduğu yerde, sanki ada hiç var olmamışçasına, sadece sular uzanıyordu. Artık o denizlerin hiçbir yerinde ada kalmamış değildi, ama şimdi bunlar, bir tarafta Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'nın, öte yanda da ana kara kütesinin kıyıları boyunca öbeklenmiş ya da saçaklanmışlardı sonuncu kısım, daha sonra Rohanda'nın ileriki tarihinde çok önemli bir rol oynayacak olan kuzeybatı uç kenar bölgesiydi.

Okyanusun donmadığına hayret ettim. Ve daha karaya varmadan önce, denizin üstünde uçarken, karların orada erimekte olduğunu gördüm hatta yer yer erimişlerdi bile, geriye seller ve göller ve her yerde çamurlu birikintiler bırakarak. Anakaraya varıp da üzerinde uçmaya başladığımda, tüm karlar su haline gelmişti bile... Bir çamur ve su ve yeni ırmaklar deryası üzerinde uçuyordum. Herhangi bir yerde iniş yapamadım, doğruca kıta boyunca uçmaya devam ettim, altımdaki bataklık ve sulak manzaradaki değişimleri değerlendirebilecek durumda değildim, çünkü daha önce oranın üzerinden geçmemiştim. Başka bir dev okyanusa açılan öteki kıyıya vardığımda, iki tecrit edilmiş kıtanın en kuzeyinden en güneyine kadar inen dağ sıralarının korkunç birtakım basınçlar tarafından yükseltilmiş olduğunu gördüm sanki bu kıtalar kil ya da kum gibi yumuşak bir maddeden biçimlendirilmişti, ama çocukların oyun hamurları gibi küçük bir boyutta biçimlenmişti de, sonra bir taraftan bir elle sıkıştırılmışlar ve böylece kabarmış, dar boğazlarla ve yaylalarla ayrılan yüksek sırtlar ve uzun dağlar oluşturmuşlardı; bu iki büyük kıta işte böyle bir etki altında kalmışlardı ve Rohanda'nın ana maddesinin çok derinlerinde, okyanusun altında türlü türlü basınç kuvvetleri olduğu sonucunu çıkarmak durumunda kaldım; bu kuvvetlerin görünür işaretleri, çamur ve tortularla dolu geniş suların içindeydi, öbikleşen testere biçimli buz dağları ve me-

talik ya da sülfürik bir kokuydu. Bu işkence görmüş dağlar boyunca güneye doğru süzıldüm, ormanların ve kayaların ve nehirlerin alt üst olup tersyüz edilip etrafa saçıldığını gördüm ve nihayet kuzey kıtanın güney ucuna ulaştığımda, Klorathy ile öteki Ambien'i aramak üzere kıtanın içlerine doğru keskin bir dönüş yaptım. Ve yine, arazi tanıdık değildi, ama her yer bataklık hale geldiği, her yer göllerle ve sürüklenen topraklarla kahverengi olmuş nehirlerle kaplandığı, her yer çamurlu sularla, bataklıklarla, eğrelti otlarıyla ve sazlıklarla kaplı olduğu halde, devrilmemiş ormanlar, sarsılmış olsa da sağlam kalmış dağlar bulunduğunu fark ettim. Ve gerçekten de, kısmen ve yer yer donmuş ve bataklık olmuş ve sarsılmış ve büzülmüş de olsa, güney kıtaların kuzey yörelerinden çok daha iyi durumda olduklarını ve tamamen tahrip olmadıkları ortaya çıktı. Köpüğümün yanından yükselen ve beni sallayıp sağa sola savuran türbülanslar yaratan buhar bulutlarının içinde yolculuk ettim ve mavi Rohanda göklerinin tümünün bulutlarla dolduğu ve kaynaştığı, o büyük felâketin ilk fırtınası sırasındaki kadar fena hissettim kendimi. Burası önceden yüksek, kuru, keskin havalı bir manzaraya sahipti ve yakında tekrar o hale dönecekti bununla birlikte, ötekileri bırakmış olduğum yere sıcak buhar buğularının arasından geçerek iniş yaptım. Hâlâ oradaydılar. Cücelerin dağlarıyla çevrili ıslak ve çamurlu bir düzlüğün üzerinde kabilelerin çadırları ve kulübeleri duruyor, vahşiler çamurların ve su birikintilerinin üzerinde dans ediyorlardı: Aniden öfkelenip öfkesini sergilemiş olan Tanrılarını, dünyalarını, anılarını, kökenlerini, atalarını, hamilerini teskin etmek üzere. Ve böylece dans ettiler, dans ettiler, günler, geceler boyunca. Klorathy'yi bulduğumda, tam tamına, onu daha önce bırakmış olduğum yerdeydi, çadırının açık girişinde oturmuştu. Görünüşte hiçbir işi yoktu, himayesindekilerin dansını seyrediyordu. Ambien de onun yanındaydı.

Birbirimize gördüklerimizi anlattık: Benimkiler, onlarınkinden daha çarpıcıydı: Onlar kısa süreli kar fırtınasıyla karşılaşmışlar, tipi neredeyse hemen sağanak yağışa çevirmiş, toprak sarsılmış ve

gümbürdeyip çatırdamış, bazı dağ yamaçları çökmüştü ve platodan okyanuslara doğru dökülen yeni nehir yataklarının açıldığını tahmin ediyorlardı.

Birlikte, şu olay zincirinin gerçekleştiği sonucunu çıkardık. Gezegen yerinden oynamış, saatler boyunca yalpalamış, sonra da yeniden düzelmmişti ama eski konumunda değil: Bizimkilerden daha hassas olan Klorathy'nin aletleri, dünya ekseninin artık eğik bir açığa geldiğini bildiriyordu, bu da demekti ki, bu eğik küre güneşinin etrafında dönerken, artık sıcaklığın ve soğukluğun dağılımında eşitlik ve düzenlilik hakim olmayacak, şu anda ancak spekülasyon yapabileceğimiz birtakım değişimler ve mevsimler oluşacaktı. Gezegen ayrıca güneşinden biraz uzaklaşmıştı Rohanda yılı artık bir parça daha uzun olacaktı. Pek çok hayvan türü tükenmişti. Her iki kutbun da buz kütleleri epey genişlediği ve daha da büyümeleri bekleneceği için, okyanus seviyesi epey alçalmıştı. Daha önce ani değişimlerle sular altında kalmış olan kentler tekrar görünür hale gelecekti... Hatta dalgaların altında yok olup gitmiş adalar bile, sığ suların içinde pırıldayarak görünebilecekti... Ve belki de zavallı Adalantaland'ın, o yitik mutlu ülkenin çok sayıdaki çanının ötüşü, sessiz gün ve gecelerde yolcuların duyabileceği kadar su yüzüne yakın olacaktı böylece bizler, çamur ve bataklıkla ve uçuşan buhar bulutlarıyla kuşatılmışken, felaket geride kalmaya başlarken, Rohanda'nın durumundaki ani altüst oluşlardan herhangi biri haline gelirken, o zaman bile bunları konuşuyorduk. Ama ben, az önce olmuş olanlar için "felaket" kelimesini kullandığımda -eninde sonunda hiç de azımsanmayacak şeyler olmuştu- Klorathy beni düzeltti, felaket yıldızların ve yıldız kuvvetlerinin talihsiz bir konumlanması anlamına geldiğine göre, ancak gerçek bir talihsizlik, hakiki bir evrimsel gerileme, yani kenedin başarısızlığa uğraması için kullanılmasının doğru olacağını söyledi. Daha önce de, Kanopyen kılı kırk yarma tavrına, en azından ben bunu böyle görüyordum, duyduğum hoşnutsuzluğumu belirtmiştim. Şimdi bile, elimde değil, hoşnutsuzluk duyduğum oluyor.

Büyük bir uysallıkla, gerçi korkarım aslında hakaret havasıındaydı, şunu sorduğumu hatırlıyorum: Son zamanlardaki olayların, bu kelimeyi hak edecek kadar felaket niteliğinde olduğunu düşünmek mümkün değil midir? Klorathy'nin gülümseyerek, ama kararlılıkla verdiği cevabı da iyi hatırlıyorum: "İnsan kesin ve doğru kelimeleri kullanmazsa, o zaman çok geçmeden düşünüşü de netliğini kaybeder ve bulanıklaşır. Son olaylar..." -bu küçük kelime, "olaylar", karşısında sarkastik bir gülümseme takındığımı hatırlıyorum- Rohanda'nın doğasını köklü bir şekilde değiştirmede. Buna karşılık kenedin başarısızlığa uğraması ve gezegeni etkilemiş ve etkilemeye devam edecek olan Şammat'ın suçları, işte bunlar bir felaketti. Bunlar talihsizlikti." Ve tunç ya da kehribar bakışlarını üzerime dikti, bunları kabul ettirdi.

Nitekim ettim. Ama duygularım isyan halindeydi. Onun soğuk ve duygusuz olduğunu düşünüyordum. Koca bir gezegenin yıkımına böylesi mesafeli, böylesine nesnel kesinlikle bakan birisinin, yakın bir kişisel ilişkiye sıcak cevap verebilecek birisi olacağına ihtimal vermiyordum: Gerçi şimdi utanç verici buluyorum, ama o sırada kendi kişisel kaygılarımın işin içine girmesi bana utanç verici gelmiyordu. Daha önce de dediğim gibi, "sonradan görmek", kendi kendini ya da olayları görmenin en fazla iç rahatlığı veren şekli değildir. Şammat'ın adının geçmesi beni etkiledi tabii bu etkinin tamamen suçluluk duygusundan kaynaklandığını biliyordum. Ama bir yandan *aklımın* içinde, itiraf edemeyeceğim Sirius ihlal ve kandırmacalarının benimle Klorathy arasında duvarlar oluşmasına neden olduğu gayet açıkken, *duygularım* bunu Klorathy'ye karşı bir öfke, hatta hoşlanmazlık halinde dışa vuruyordu...

Onu bırakıp, nemli, ama hiç değilse su çekmemiş yüksek bir kayanın üzerine kurulu kendi çadırıma gittim, orada tek başıma oturup bu delice sahneyi seyrettim. Vahşiler dans ediyor, şarkı söylüyordu, kahverengi suların ve çamurların içinde su sıçrata sıçrata, bulutların kargaşası içinde bir görünüp bir kaybolan bir mehtabın ışığı altında ve buğu ve sislerin arasında silikleşen şekiller

halinde, dans ettiler, dans ettiler. Ambien I benimle konuşmak üzere geldi. Teskin edici ve nazıktı, çünkü benim ne kadar öfkeli olduğumu ve acı çektiğimi biliyordu.

Felaket adını vermemiz istenmeyen olaylardan önce ayrılmayı çok istemişti. Bütün bu ataletten usanmıştı. Vahşilerin hayatı devam ediyordu, avlanıyor, deri tabaklıyor ve tütsülenmiş ve kurutulmuş etlerini yiyor, giysiler yapıp onları süslüyorlardı. Ve Klorathy olduğu yerde duruyordu. Onlara ders *vermiyor*, azarlamıyordu da. Şu olmuştu ki, baş adam bir akşam Klorathy'nin yanına gelip oturmuş ve nihayet Klorathy'ye, cüceleri ziyaret edip etmediğini ve onlara -vahşilere- anlatabileceği bir şeyi olup olmadığını sormuştu. Klorathy de, küçük insanları gerçekten ziyaret etmiş olduğunu ve onun kanaatine göre... Meseleleri nasıl gördüğünü anlatmıştı. Sonra baş adam gitmiş, adamlarıyla müzakereler yapmıştı, günler geçmişti, sonra da geri dönmüş ve Klorathy'nin yakınında yere oturmuş, karşılıklı nezaket sözlerinden sonra tekrar, resmi bir şekilde, sormuştu, acaba Klorathy, kendileriyle anlaşma yapıldığı takdirde cücelerin anlaşmalara sadık kalacağına inanıyor muydu? -çünkü geçmişte, öyle demişti, cüceler ihanet etmiş ve yeraltı sığınaklarından akın edip kabileleri, adamıyla, hayvanıyla katletmişti... Klorathy buna da sabırla cevap vermişti.

Ambien I'in dediğine göre, Klorathy düşündüklerini aktarmak için hiçbir girişimde bulunmayıp kendisine doğrudan bir soru sorulmasını bekliyordu ya da bir görüş süsü verilmiş olsa bile, aslında bir soru olan bir şeyin söylenmesini bekliyordu. Bunun üzerine Ambien I Klorathy'nin yanına gitmiş ve bunun gerçekten Kanopus'un bir adeti mi olduğunu sormuştu. Ve Klorathy'nin, bu vahşiler *doğru soruları* sorana kadar oturup bu şekilde yaşamaya devam mı edeceğini.

Klorathy buna, onların kendileri için doğru olan zamanda gelip gerekli soruları soracakları cevabını vermişti.

(*) Yazar felaket anlamındaki "dis-aster" kelimesinin etimolojisine dayalı bir oyuna başvuruyor: 'dis'=olumsuzluk, bozukluk belirten önek ve 'aster'=yıldızlara ait (ç.n.)

Peki neden?

“Çünkü ben buradayım...” diye cevap vermişti Klorathy ve Ambien I’i afallatmıştı. Anlaşılır bir şekilde. Bense onun anlattıklarını dinlerken bile afallamanın ötesinde, deliye döndüm.

Her neyse, Ambien I gitmek istemiş, ama gidememişti, çünkü Sirius taşıtı bendeydi. Sonuçta, tekrar cüceleri, daha doğrusu onların başka bir kolonisini ziyaret etmeye gitmişti deli cesaretiyle, çünkü neredeyse hayatına mal oluyordu. Klorathy’nin müdahalesiyle kurtulmuştu ve Klorathy sadece, “şimdiki halleriyle Siriuslular neyin uygun olduğunu hissedebilmekten uzak,” demişti.

Sonra da, daha fazla sözünü etmeyeceğim “olaylar” başlamıştı.

Ve nihayet ben geri dönmüştüm ve o, Ambien I, pırıltılar içindeki köpüğün bütün o gri buharların arasından süzülerek inişi sırasında hissettiklerini kelimelerle ifade edemiyordu, çünkü benim öldüğümü düşünmüştü. Ve tabii, benim hayatta kalmış olmam -eski çağlara ait bir deyim kullanacak olursak- “bir mucize” idi.

O geceyi, duygusal ve zihinsel yakınlık içinde, bir daha asla birlikte olamayacağımız tehlikesinden sonra birbirimizden ayrılmak istemeyerek, birlikte geçirdik.

Klorathy’dan ayrılmaya karar verdik.

Ama önce, çünkü Ambien I’in sorular, bunların nasıl sorulması gerektiği, hakkında söylediklerine takılmıştım, Klorathy’ye gittim ve pat diye ve dosdoğru Koloni 10 yerleşimcilerini ve bizim, yani Sirius’un onları neden alamayacağımızı sordum.

Çadırının girişinde oturuyordu. Yanına oturdum. İkimiz de ıslak postların üzerindeydik... Ama buhar bulutları artık daha azdı, toprak kuruyordu, suların gürlemesi, şıptısı ve şırıltısı kesilmişti bile. Bu yörelerin yakında tekrar kuru, yüksek ve sağlıklı olacağına inanmak mümkündü.

“Size zaten söyledim,” dedi Klorathy, “Bu kolonistler uygun olmaz. Anlıyor musun? Sirius için, Sirius koşulları için uygun değil.”

“Neden değil?”

Bir süre sessiz kaldı, sanki içten içe düşünüp taşıyor gibi.

Sonra şöyle dedi: “Bana tekrar tekrar, aynı soruyu soruyorsunuz.”

“Peki bana neden cevap vermiyorsun?”

Sonra, benim sabrımı taşıran bir şey yaptı. Çadırın içine girdi ve birtakım eşyalarla çıktı Ambien I ve bana, bu zor gezegen üzerinde dengemizi korumamız için verilen şeylerin aynaları.

İlkönce, son “olaylar” nedeniyle egzersizimizde bazı değişikliklerin gerekli olduğunu düşündüm ve kendimi talimat almaya hazırladım, çünkü burada egzersizleri harfiyen uygulamak gerekiyordu ve benim en küçük ayrıntıyı bile gözardı etmem doğru olmazdı. (Ona Adalantaland’ın bu bakımdan kurallardan uzaklaştığını, bu egzersizlerin işe yaraması için gereken özeni korumadıklarını anlatmıştım ve onun hoşnutsuz, ama sabırlı iç çekişini duymuştum.)

Yaptıklarını seyrettim. Önüne doğal kaynaklı belirli türden taşlar, belirli renkler, şekiller yaydı, belirli bir düzende dizdi. Ama büyük bir dikkatle izliyordum ve benim kullandığım egzersizlerden farklı hiçbir şey yapmadığını gördüm.

“O halde değiştirilecek bir şey yok?” diye sordum, sesimin kaba ve düşmanca olduğunun farkında olarak. “Son olaylar ve dünyanın güneşten uzaklaşması ve bütün o öteki değişiklikler, yapmamız gerekenlerde değişiklik gerektirmiyor mu?”

“Hayır,” dedi. “Henüz değil. Gerçi, belki daha sonra, kesin değişimlerin ölçümlerini yaptığımız zaman. Örneğin iklim değişikliği. Ve tabii manyetik kuvvetler etkilenecek...”

“Elbette,” dedim, az önceki sarkastizm ile.

Nesnelerle uğraşmaya devam etti, incelikle, özenle. Yüzünü, o kehribar ya da bronz, uzun yüzü, derin kırışıklıklarını ve ellerinin hareketlerini dikkatle gözlemleyen güçlü gözlerini seyrettim.

Ve orada, ellerimi dizlerime kenetlemiş halde oturmaya devam ettim, seyrettim, eleştiri dolu kuru, gergin bir gülümseyiş takındım ve o sabırla ve alçak gönüllülükle sihirli nesnelere dokunmaya devam etti.

Onu anlamıyordum. Bunun beni oyalamanın bir yolu, sözsüz bir şekilde, bana cevap vermeyeceğini söylemek olduğunu düşünüyordum.

Bu düşünceyi dile getirdiğimde, “Hayır, öyle değil,” dedi. “Ama anlamak istiyorsan, o zaman bir süre burada kalmanı öneririm.”

“Ne kadar?” Ve cevabı kendim verdim: “Gerekli olduğu kadar, herhalde!”

“Evet, tam da öyle.”

“Peki nasıl bir ilerleme kaydettin? Vahşilerle cüceler ittifak kurdu mu? Şammat’a karşı durmaya hazırlar mı?”

“Sanırım, cücelerın mağara girişleri muhtemelen kapandı ve onları bir daha hiç görmeyebiliriz.”

Bunu söyleyiş şekli duygularımı şahlandırdı. Bir türün -bir ırkın- sonu, Rohanda’daki Lombi ve 22 teknisyenlerinin soylarının sonu.

“Eh, bu terslikleri kabullenmek durumundayız,” dedi.

“O zaman niye kalıyorsun hâlâ? Burada bulunma nedenin gitti olaylar tarafından silinip süpürüldü.”

“Kabileler hâlâ burada!”

“O halde burda bulunman, sırf onlarla cüceler arasındaki eski düşmanlık yüzünden değil?”

“Gelişimlerinin belirli evrelerinde türlü türlü halklar... Irklar... Türler... İle birlikte ne kadar sık bulunuyorsam, burada da aynı nedenle bulunuyorum.”

Burada önemli bir nokta bulunduğunu anladım: İsrar edersem, öğrenecektim.

“Kalmamı mı istiyorsun?” Bu bir meydan okumaydı: Kasıtlı, hırçın, düşmanca.

“Evet, kalman gerektiğini düşünüyorum.”

“Evet, kalmanı istiyorum,” dememişti.

Kalkıp onu orada bıraktım. Ambien I’e, gitmeyi düşündüğümü söyledim. Ve sabahleyin, Klorathy’ye veda ettikten sonra uzay köpüğümüzle kalkış yaptık. Çabucak; “olayların” her iki güney kıtadaki tahribatını gözlemledik, sonra da ana gezegenimize döndük.

Lombiler, Klorathy İle Üçüncü Karşılaşmam

Bir süre için Rohanda ile pek bir ilgim olmadı, uzmanlarımız ora-

yı aşırı riskli buluyordu ve bana başka bir yerde iş verildi. Bu da yine, Sirius'un özgüveni bakımından en kötü kriz dönemiydi: Her yerdeki sosyolojik olsun, biyolojik olsun, deneylerimiz en asgari düzeyindeydi.

Kolonize gezegenlerimizdeki nüfuslarımız da en düşük düzeyindeydi.

Bana gelince, kendi düşüncelerimin peşindeydim, çünkü Kano-
pus'un zorlanmış evrim konusundaki eski başarılarını aklımdan çıkaramıyordum ve bizim kolonyal servisin tüm kesimleri ve yönetici sınıfımızın neredeyse tamamı alenen, "Ne için?" diye sorarken ben, acaba onlar da benim gibi, birtakım yaratıkların maymunlarından daha iyi durumda değilken bu kadar kısa bir zaman içinde tamamıyla uygar ve sorumlu varlıklara dönüşmesine tanık olmuş olsalardı, acaba böylesine duygulara yer verirler miydi, diye merak ediyordum (ama elbette bunlara duygu değil fikirler deniyordu, bu tür yürek sızıları için sık sık yapıldığı gibi, kaldı ki fikirler olduklarında ne kadar ısrar edilirse, duygularla ve alınganlıklarla aslında o kadar çok besleniyorlardı). Bu düşüncelerimi Ambien I ile paylaştım, yeniden onunla birlikte çalışıyordum, ama imparatorluğumuz o sırada şimdiki kadar hoşgörölü değildi -ya da şimdi öyle olduğuna inanıyor, umuyorum- ve bana ilham veren sosyal iyimserlik bazı çevrelerde "sığ sorumsuzluk" ve "sosyolojik bencillik" olarak sınıflandırılıyordu. Sanırım bu noktada, insan popüler olmayan fikirler besliyorsa, sadece ağzını tutması ve bu fikirleri zekice ve uzak görüşlü düşünme bakımından en revaçtaki sözler halinde geri getirecek olan görünmez çarkın dönüşünü beklemesi gerektiğini o zamana kadar çoktan öğrenmiş olduğumu belirtmem yerinde olacaktır.

Bu arada, işime devam ediyordum. Rastlantı o ya galaksinin, nakledilen Lombilerin bulunduğu tarafında, Gezegen 25'teydim. Eski zamanlardan o ana kadar onları düşünmemiştim; ama meraktan oraya uğradım. Tüm Lombi deneyinin verimsiz olduğu söylenebilirdi. Yeni gezegenlerin kullanıma "açılması"nda yarar sağlayabile-

cek belirli bir bozulmamış sosyal masumiyeti sürdürmenin mümkün olup olmadığını görmek amacıyla, Koloni 22 personeli tarafından seyrek yapılan bazı keşif yolculukları dışında daha fazla evrimlenmiş ırklarla temastan büyük bir özenle uzak tutulmuşlardı. Bununla birlikte yeni gezegenleri, o zamana kadarki politikalarımıza damgasını vuran topyekûn -düşüncesiz mi desem?- şekilde kolonize etmekten her şeye rağmen vazgeçmiştik: Yeni bir mülkü ancak uzun ve özenli değerlendirmelerden sonra ediniyorduk. Lombilere ilgimiz ise, “daha yüksek şeylere” yönelik gelişmesi olası bir özleme ilişkin belirtileri gözlemlene istediğimiz bakımından devam ediyordu. Uzak gemisinden merkezle temas kurup kendi başıma küçük bir deney yapma izni istedim: Lombiler yararlı malzeme olmak bakımından gözden çıkarılmış olmasalardı, bu izni asla alamazdım.

Bin S-yılından fazladır oraya teknisyen göndermemiştik. Hayat süreleri aşağı yukarı iki yüz R-yılı düzeyinde kalmıştı. Bu da, “gökyüzünden” gelen ziyaretçilere dair hiçbir bireysel anılarının olamayacağı anlamına geliyordu.

Gezegen 25’in güneş yanından ve gece yanından hızla araştırılmasını emrettim; azami hızda geçilecekti, böylece bizi olsa olsa bir göktaşı gibi görebileceklerdi -hatta güneş yanında hareket halindeyken hiç görünmüyorduk- ve sonra da, kalabalık bir yöreyi seçip, birkaç saat boyunca rahatça görülebileceğimiz şekilde havada süzülürdük, bu arada da epey bir kalabalık toplandı.

Hava taşıtından akla gelebilecek en büyük görkemle indim. Ne yazık ki bu iş gezisinde yanımda resmi giysiler yoktu, ama birtakım beyaz izolasyon malzemelerinden uzun bir manto uydurdum ve pek de gür olmayan sarı saçlarımı elden geldiğince kabarttım. -Hayatımda bir kez olsun, olduğumdan daha gür saçlı ya da *kürk-lü* olmayı istemiş olduğumdan değil, ama sarı ya da altın rengi saçlı türler her zaman için, ender görüldükleri için, hayranlık uyandırırılar- Uzak gemisinden yere süzülerek indim ve o zavallı yaratıklardan bir sürüsünün, derin ve kederli bir iniltiyle yere ka-

paklandığını gördüm, bu da, itiraf etmeliyim ki, medenileşmemiş ırklarda o kadar kolay uyandırılan hayranlığa fazlasıyla alışık olduğum halde, içimi burktu.

Olası sorulara uygun düşen türlü türlü muğlak cevaplar hazırlamıştım, ama bir kere, “göklerden geliyorum” deyip de onların dostu olduğumu açıkladıktan sonra, bunun yeterli olduğunu gördüm: Zekice soruları engellemekte hayranlık bir hayli etkili oluyor.

“Parlak olanlar”ı hatırlıyorlardı -en azından törenleri ve şarkıları ve masalları hatırlıyorlardı- ve başka gezegenlerdeki eski çağlardan bugüne kadar sürdürmüş oldukları dehşeti dindirmek için onlara, büyük bir hararetle, giderken içlerinden hiçbirini götürmeyeceğime dair sözler verdim.

Peki götürülerek ayrı bırakılacakları şey neydi? Bunun cevabı hayli ironik... Hüzünlü... Lombilerinkinden öte bir durum üzerine bir yorum... Servisteki uzun, çok çok uzun meslek hayatımda birkaç benzer durumla karşılaştım...

Ama önce, onların adetleri filan hakkında genel yorumlarımı yapayım.

Fazla evrimlenmemişlerdi; tıpkı Gezegen 24'teki ebeveyn soy gibi. Örtünmeye ve pişirilmiş ve hazırlanmış yiyecek yemeye ilişkin yasakları yok olmamıştı, ama tersyüz edilmişti; artık törenleri sırasında çıplak olmaları ve çiğ et, kökler ve meyveler yemek zorundaydılar. Eskisi gibi çeşitli kaba barınaklarda, kulübe ya da mağaralarda yaşıyorlardı; avlanıyorlardı; kürkler giiyorlardı; ateşi kullanıyorlardı. Temel toplum birimleri kabile değil, aileydi: Görünüşe bakılırsa bu onları geri bırakıyordu. En azından, gerçi başka gezegenlere kıyasla cılız da olsa Rohanda mesela bitkisel ve hayvansal hayat biçimleriyle yeterince donanmış olan bu gezegeni dolaştım; bu hayvanları, Klorathy'nin bilgilendirmeye değer bulduğu, yüksek platolardaki o vahşilerle karşılaştırıyordum: Tezat o kadar büyüktü ki, hayatımda ilk defa, acaba ötekilerin bu üstünlüğü doğuştan bir şey mi diye merak etmeye başlamıştım, acaba bunların üstünlüğü daha içsel bir şey miydi, acaba bunlar, biz Sirius'lu-

ların kullanabileceklerinden *tür ve sınıflandırma itibarıyla farklı bir üstünlük müydü*, Klorathy ve onun düzeyindeki görevlilerin ölçebildiği bir üstünlük müydü? Mesele şuydu ki, Lombiler gelişme kapasitesine sahip değillerdi ya da değil görünüyordu.

Muazzam güçlü omuz ve kollara sahip bu kısa, tıknaz, yarı-kürkü yaratıkların üçlü, dörtlü en fazla yedi, sekiz, ama daha fazla değil -gruplar halinde yaşayan bu yaratıkları inceledim- grupların her biri kendi küçücük avlak şeridini, kendi yaban meyve ağaçlarını, kök ve sebze yetişen alanlarını diğerlerinden büyük bir kıskançlıkla koruyordu, diğer gruplarla ancak hepsinin bir araya topladığı ayınlar dolayısıyla kaynaşabiliyordu ve önceden küçümsemiş olduğum bazı şeyleri hayranlıkla hatırladım. Neredeydi, yüzlerce bireyi birbirini karşılıklı destekleyen ve kültürel olarak yaygınlaşan bir birim haline getiren adetler? O teferruatlı tören dansları neredeydi? Saçaklarıyla, süsleriyle, incelikle kullanılmış tüyleleriyle o güzel işlenmiş giysiler neredeydi? Yontulmuş kemik ve taşlardan o gerdanlıklar? Gençlerin öyküler anlatma ve onları çırak olarak yanına alma yoluyla eğitilmesi? İçlerindeki yeteneğe göre öykü anlatıcıları, zanaatkâr, avcı, şarkıcı olacakları şekilde bireylerin uzmanlaşması? Bütün bunlar... Ama Navahi ve Hoppelerin beceri ve bilgilerine benzer hiçbir şey göremiyordum.

Şimdi, onların durumunda acı verici ve acıklı olan konuya geliyorum. Kolonize gezegenlerimizin birinden diğerine yolculuk ederken, yakın ve parlak ayı, parlak yıldız kümeleriyle tıklım tıklım gece göğü ile Rohanda'nın *doğal* avantajlarını o kadar çok hatırlamak durumunda kalıyorum ki.

Bu gezegen karanlık bir gezegendi, hem doğası, hem konumu itibarıyla. Ay yoktu. Lombiler gen hafızalarının bir yerinde, gecelerin çok yakın bir yıldızın sonsuz değişimleriyle aydınlanabileceği bilgisini bulunduruyordu; öyle bir yıldız ki, sanki bir yaratık, canlı bir varlık gibi görünüyordu ve tam ve parlak bir disk halinden, gözlerinizi kısıp büyük bir dikkatle bakmadan göremeyeceğiniz incecik sarı çizgiler halini alana kadar değişiyordu... Lombiler, bir

güneşin karanlığın içine kayıp gider gibi olduğu o anı beklemenin -ve sonra yıldızların parlamasının, ayın geçici olarak ortada olmadığı bir sırada göğü bunların aydınlatmasının- ne demek olduğunu görmüşlerdi bir kere.

Ayın yokluğuna ek olarak, gece tarafı adeta boş bir göğe bakıyordu siyah üstüne siyah. Bir ya da iki yerde uçuk bir ışık parlaması vardı, galaksimizin çok ötesindeki yıldızlar, daha ziyade gecenin hafif birer grilik oluşturduğu noktalar gibi. Ve güneşleri küçüktü ve eskisine göre uzaklaştıktan sonra bile yakıcılığından sığınak aramak zorunda kalacağınız görkemli Rohanda güneşine oranla çok uzaktı.

Lombilerin “parlayanlar”ı artık bu sonsuz silik ve neredeyse görünmez yıldızlardı. Eski dolunay şenlikleri yılda bir kere gerçekleşiyordu ve o zaman rüzgârlı engin bir düzlük, oraya ulaşmak için uzun yollar kat etmiş bu yaratıklarla dolup taşıyordu ve bunlar aile grupları halinde orada duruyor, basık, hüzünlü yüzlerini zifiri geceye kaldırıyor ve “parlayanlar”ın şarkısını söylüyordu.

Ve güneşleri de bir “parlayan”dı, ama ona tapınmaları muğlak ve ikili bir tapınmaydı, sanki o güneş bir sahtekârmış ya da hak ettiğinden fazlasını talep ediyormuş gibi.

Uzay gemimiz, bulundukları ortam tarafından derine gömülmüş anıları ya da yarı anıları içlerinde uyandıran bir billur ve pırıltılı küre halinde inişe geçtiğinde, sanki özgün, aslî ışık ansızın onlara görünmüş gibi oldu. Ah o kara, boğucu geceler... Güneşin kaybolmasıyla birlikte gece tarafına fiziksel bir baskı gibi inen o bitmez, değişmez geceler. Öyle mutlak bir siyahlık, koyu bir siyahlık ki, bir mağaranın önünde ya da yapraklı bir barınağın içinde yanan bir ateş, adeta hissedilen ve elle tutulur bir karanlığın baskısını geri püskürtüyor gibiydi. Gezegen 25'teki gecenin bir benzerini başka hiçbir yerde yaşamadım. Günbatımından sonra hiçbir şeyin yapılamadığı bir gezegende hiç bulunmadım. Gündüz vaktinde Lombiler ortalıkta koşuşup duruyor, geçimleriyle uğraşıyordu, ama geceleri, güneşin gidişinin ilk belirtisiyle birlikte gruplarında topl-

nıyor, küçük ateşlerinin etrafında birbirlerine sokuluyor, büzülüyor ve bir kayanın ya da bir yaprağın, zifiri siyahlığın içinde bir grilik halinde belirip de, bir kere daha ışığın tükenişinden sağ kurtulduklarını onlara bildirdiği anı bekliyorlardı.

Elden geldiği kadar çabuk ayrıldım oradan; gezegenden dramatik bir ayrılış sahnem oldu, yüzleri görülesiydi, onlara görünerek gösterdiğim merhamet ve sevgi için bana minnet duyuyorlardı. Oysa onlara hiçbir vaatte bulunmamış, hiçbir şey söylememiş, hiçbir şey vermemiştim: “Yüce parlak şey” olmak bu kadar kolay! Ve halime şükrederek o bunaltıcı yerden hızla uzaklaşırken, Rohanda’da Kanopus hamiliğindeki o maymunları hatırlıyordum ve içimde eski hayalim ya da hırsım da diyebilirsiniz, tekrar canlanıyordu ve o usta kolonistlerden, yani devlerden birkaçını ellerinden çıkarmaya onları ikna edebilir miyim acaba diye merak ediyordum: Nihayet, kayda değer bir zaman geçmişti aradan.

Lombiler hiçbir ilerleme sağlamazken, onları oldukları halleriyle tutmanın ne anlamı vardı?

Eve dönüşümde amirlerime, Lombilerin kayda değer fiziksel gücünü hatırlatıcı bir rapor gönderdim: Lombilerin benden bekleyeceği şey bu doğrultuda olsa gerekti. Bu arada bir kumazlığa karar verdim, ama o sırada ve şimdi de meşru olduğuna inandıklarımın ötesine geçen bir şey değildi: Sadece verilmiş emirlerin, aslında benden bekleneceğinden biraz daha serbest bir yorumlanması.

Kanopus ile ilişkilerimiz bir süredir, kolonyal gelişmemizdeki duraklama nedeniyle azalmıştı.

Meslektaş grubumu, Beşler’i toplantıya çağırdım, Kanopus ile tam irtibat halinde bulunmanın politikamızın gereği olduğunu onlara hatırlattım ve Klorathy ile bir randevu için başvuruda bulunma izni istedim: Nihayet başlangıçta bu fikir onlardan gelmişti, gerçi Klorathy ile temas halinde bulunmam gerektiği fikri elbette benim aklımdan geçmişti. Bunun o sırada bir yere varmamış olması ya da bir yere varacak gibi görünmüyor olması, bundan hiçbir zaman yarar sağlamayacağımız anlamına gelmezdi. Fazla istekli olmadıkla-

rını hissettim, ama Beşler içinde hep ayrı düşmeye, hep o sıradaki düşünce normunun bir miktar dışında bulunmaya alışmışım artık. Beni bu yüzden eleştirmediler: Bu benim rolüm ya da işlevim olarak kabul ediliyordu. Aktif olarak caydırmaya da çalışmadılar, sadece, Kanopus kendi sorunlarını çözemediğine göre, bizimkinin çözümüne katkıda bulunmasının pek muhtemel olmadığını söylediler. Bu, bizim o sıradaki yaklaşımımıza uygun düşüyordu; Kanopus'un gelişen gezegenleri, işlek ticaret yolları, girişimcilikleri ve çalışkanlıkları, bizim tarafımızdan "yüzeysellik ve deneysel ve varoluşsal farkındalık eksikliği" olarak sınıflandırılıyordu. Alıntıyı, o zamanların uzman bir dergisinden yaptım.

Klorathy'den aldığım davet, onunla onların Gezegen 11'inde buluşmamız yolundaydı. İlkönce çok sevindim, çünkü Kanopus için "önemli" olduğunu duyduğumuz ve gerek onların, gerek bizim imparatorluğumuz içinde eşi olmayan bu gezegeni görmeyi öteden beri istiyordum. Ama sonra kuşkular galip geldi: Neden Gezegen 11, neden Gezegen 10 değil? çünkü Klorathy, benim hâlâ devlerin peşinde olduğuma inanıyor olmalıydı.

Onların 10. ve 11. Gezegenleri komşuydu: Aynı güneşin gezegenleri. Hatta motor arızası bahanesiyle 10'a iniş yapmayı bile düşündüm, ama sonra devam etmeye karar verdim ve 11'de ilk gördüğüm şey, terminalden bir hava yastıklı arabaya doğru yürüyen bir grup devdi. Kendime, şüpheci eğilimimi bir kenara bırakmam gerektiğini söyledim: Ama Klorathy'nin devleri burada işbaşında ve meşgul halde görmemi öngören planının, acaba beni reddetmenin bir başka yolu mu olduğunu düşündüm. Bu arada, kendi hava yastıklı arabama binmişim.

Pencerelerden görebildiğim, grimsi bir göğün altındaki grimsi bir manzaraydı. Güneş soluk ve büyüktü. Ben bakarken, güneş gözden kayboldu. Karşı ufukta kızılımtırak bir disk belirdi. Bir an sonra, onun yakınında, daha küçük bir safra yeşili disk ortaya çıktı. İki disk birden, parlak çığ ışıklı bir gökyüzünde hızla hareket ediyor, bir fırılada bakıyormuşum hissi uyandırıyor. Dışarıya

baktığımda midem bulandığı için, duvardaki bilgilendirme yazısını okudum.

Bu gezegenin hızlı hareket eden iki aya sahip, iyi aydınlatılmış bir gezegen olduğu belirtiliyordu; gece tarafı bol yıldızlıydı. Mevsimleri yoktu, ama farklı iklim koşullarına sahip kuşakları bulunuyordu, genelde de sıcak ve ılımandı ve aşırı soğuklar sadece, insan yaşamayan kutuplarda görülüyordu. Ziyaretçiler, gezegenin uzun süreli sakinlerinden çoğunun pek az ya da hiç giysi giymediğine şaşırmasıydı. Ziyaretçiler alıştıklarından daha fazla uykuya ihtiyaç duyduklarını fark edeceklerdi, çünkü aydınlık ile karanlık arasındaki hızlı değişimlere verilen en yaygın tepki buydu. Muhtemelen bir süre iştahlarını kaybedeceklerdi. Uyum sağlama muhtemelen yavaş gerçekleşecekti, ama gezegenle uzun süreli bir tanışma...

İyimser açıdan kaleme alınmış bu mesajları yorumlamakta tecrübeli biri olarak kendimi rahatsızlık verici bir zamana hazırladım. Ve hatta uykuya daldım, çünkü uyandığımda tekrar gündüzdü ve hâlâ gri bir göğün altında gri-yeşil bir yüzeyin üzerinde yol alıyorduk. Eski Rohanda'daki matematiksel kentlere benzer bir şeyler arıyordu gözlerim: Yeni bir gezegende her zaman onları ararım: Bu bende belki de bir tür saplantı halini almıştı. Kanopus imparatorluğu hakkında aklımın içinde bulunan tablo, o esrarengiz, o olağanüstü kentlerle kaplı gezegenleri içeriyordu. Kanopus'un ana gezegeninde bunlardan hiç bulunmadığını biliyordum... *Ama neden yoktu?* Bir akşam vahşilerin çadırlarının arasında otururken Klorathy'ye, o kentleri nerede görebileceğimi sormuştum, o da şöyle demişti: "Halihazırda, hiçbir yerde." Şimdi gördüklerim ise herbat bir aynılıktan ibaret idi, az çok düzenli aralıklarla sundurmayı andıran kaba binalar görünüyordu ve bunların bir tür ambar binası olduklarını varsayıyordum. Sonra, dışarıda yer yer devler bulunduğunu gördüm ve gözüme, beni hiçbir şekilde cezbetmeyen bir yaratık türü çarptı.

Tam, bu binaların bu gezegende görmeyi umabileceğim asıl bina türü olduğu ve muhtemelen hiç kent bulunmadığı sonucuna

varmıştım ki, hava yastıklı araba aniden o yapılardan birinin yakınında durdu ve yapının içinden Klorathy çıktı. Tek katlı bir binaydı, basık damlıydı, etrafı alçak ve kaba bir grimtırak ot türü ile çevriliydi, bunun buranın karakteristik bitki örtüsü olduğu açıktı. Binaya girdiğimde, yeniden karanlık iniyordu.

Ben ve Klorathy, dikdörtgen bir odada yalnızdık; oda beyazdı, bu da gökyüzünün ve manzaranın soluk renklerinden sonra ferahlatıcı bir şeydi; dışarıda gündüz ile karanlık yer değiştirdikçe, otomatik olarak ortaya çıkan veya yeniden kaybolan yumuşak ışıklı sıra sıra duvar lambaları ile aydınlanıyordu.

Yalnız olduğumuz için hemen, gerçek arkadaşlıkla ilişkilendirdiğim karşılıklı anlayış akışının meydana geleceğini ummaya başladım, ama öyle olmayacaktı. Düşünce kalıplarım buna engeldi: Zihniyetim savunmacı ve eleştireldi; ve fiziksel durumum da engeldi, çünkü rahatsızlık ve biraz da baş dönmesi hissediyordum.

Bu hangar ya da sundurmanın içinde birkaç alçak koltuk ve bir sehpa vardı. Pencere boşluklarının ve giriş kapılarının üzerinde, aşağı çekilerek boşluğu kapatmaya yarayan paneller vardı, ama şimdi açıldılar ve Klorathy hemen, “Dışarıyla bağlantıyı kapatmasan daha iyi: Yoksa hiç alışamazsın,” dedi.

Boyun eğdim. Oturdum. Masanın üstünde yemek vardı. Klorathy, hemen yersem kendimi daha iyi hissedeceğimi söyledi, ben de bunu yapmaya çalıştım, ama bir lokması bile boğazımdan geçmedi. Bu arada o yiyordu, ben de seyrediyordum. Yemek standart galaktik menüden idi.

Sehpa aramızda, karşılıklı oturuyorduk. O gülümsüyordu, rahattı, ben ise en resmi davranışımı takınmıştım, çünkü bu, kendimi toparlamanın bir yolu idi.

İmparatorluk faaliyetlerinin bolca sunduğu tezatları sevenlerin ikimizin bu görüntüsünü pek hoş bulacağını düşündüğümü iyi hatırlıyorum: Klorathy, bronz adam, güçlü, hayli yapılı, sağlam ve karşısında da ben, genellikle -sevilerek ya da seilmeyerek- “küçük şey” diye tanımlanırım, sarı saçlarım ve “parlayan beyazlığım” ya

da “sağlıksız soluk benzimle” o anki halim daha ziyade böyleydi çünkü. Pek çok sanat eserimiz, özellikle de daha popüler biçimleri, bu tür tezatları konu edinir ve bunlar sonsuz ölçüde eğlendirici olarak algılanır, özellikle de çağrışımlarıyla ya da açıkça cinsellik yanı varsa. Ben de, bunu bu şekilde görmeyi kendine yakıştıramayan birisi değilim! Ama o sırada tek isteğim uzanıvermekti ve gerçekten de ansızın uykuya daldım ve uyandığımda pencere boşluklarından, Gezegen 11’in gündüz ışığı altında öyle tezatlar gördüm ki, bunlar Klorathy ile benim aramdakilerden çok daha aşırıydı. Biraz ötede bir başka sundurma daha vardı ve onun dışında da iki dev, Klorathy’nin iki katı, benim neredeyse üç katım boyundaydılar, biri tamamen siyah bir adamdı, çiğ limon rengi ışığın içinde ışıldıyordu, öteki ise koyu çikolata rengindeydi ve her ikisi de hemen hemen çıplaktı. Onları her zaman giysili görmüştüm, çünkü konferanslar sırasında yerel iklim nasıl olursa olsun herkes iyi giyinmeye önem verirdi ve bundaki amaç, zaten tikslenme ya da eleştiri için fazlasıyla fırsat bolluğu sunan bu karşılaşmalarda ters düşmemekti. Görkemli insanlardı: Hayatımda onların benzerini görmüş değildim. Ama kendilerinin yarı boyundaki yaratıklardan oluşan bir grubun içindeydiler ve bu yaratıklar kırılgan ve soluk renkli böcekleri andırıyordu benim üzerimde bıraktıkları izlenim buydu.

Ben öyle bakarken, karanlık her şeyi yuttu ve neredeyse aynı anda iki ay belirdi, biri büyük, biri küçüktü ve her şeyi kuvvetli sarı bir parıltı ile aydınlattı. Renkleri, hava yastıklı arabanın içindeyken gördüğümden farklı gibiydi ve bu arada bütün bunların verdiği bitkinlikle tekrar uykuya daldım ve uyandığımda yine aydınlıktı ve Klorathy dışarıda, “böcekler”den bir grupla konuşuyordu. Temelde, tüm galakside yaygın olan bedensel yapıdan fazla farklı değillerdi.

Aslında fazla kısa sayılmazlardı, benden uzundular, ama küçük görünüyordular, çünkü fazlasıyla zayıf ve ince yapılydılar ve öyle gümüşümtırak-gri bir renkteydiler ki, öyle olmadıkları halde, insan

onların saydam olduklarını düşünüyordu. Kocaman kubbeli kafalarının üstünde saçları yoktu. Ellerin her birinde -ve insanın ilk dikkatini çeken de elleri oluyordu- tırnaksız ve çok uzun on adet parmakları vardı ve bunlar sürekli hareket halindeki dokungaç demetleri izlenimi veriyordu. Büyük ölçüde yuvarlak, açık yeşil üç tane gözleri vardı, göz bebekleri dikey ve siyahtı. Düz yüzlerinin ortasında bir grup burun deliği -sırf birer delikten ibaret- vardı, üç, dört ya da daha da fazla. Burun yoktu. Ve ağızları hiç yoktu.

Onları biraz uzaktan inceleyebilmekten dolayı memnundum ve Klorathy'nin yanımda olmadığına daha da fazla memnundum, çünkü kendi türüme benzemeyen yaratıklara karşı içgüdüsel bir tiksinimeyi hiçbir zaman aşabilmiş değilim. Kolonyal servis memuru olarak başlıca büyük dezavantajım bu olmuştur. Dil ve lehçeler öğrenmek ve insanın hissedebildiği kadar yüksek dönüş hızıyla ve şiddetli ışık değişimleriyle bu Koloni 11 gibi yerlerin iklimine alışmak türünden gayretlerden çok daha fazlasını, bu zaafımı yenmeye harcamışımdır.

İğrenmeme rağmen, Klorathy'nin dudaklarının hareket ettiğini, yüzünde canlı bir ifade bulunduğunu fark ettim, ama onların ağızları olmadan nasıl konuştuklarını göremedim. Bir süre sonra aynı iki dev, gruba tekrar katıldı ve Klorathy yine benim yanıma geldi.

Onda herhangi bir tiksiniş emaresi göremedim.

Tek bir kelime etmeden, alçak koltukları bir pencereye doğru çekti ve yan yana oturup iki dev ve "böcek insanları" seyrettik.

Ben, onlar hakkındaki bu, pek de hayranlık ifade etmeyen tanımlamamı düşünürken ve etraflarında ve başlarının etrafındaki havada dalgalanır gibi görünen dokungaçlara bakarken, Klorathy şöyle dedi: "Yanılıyorsun. Bizim halklarımızdan bir tanesi hariç tüm diğerlerinden daha yüksek bir evrim düzeyindeler."

"Devlerden de mi?" Ses tonumun sarkastik olmasına engel olabilecek halde değildim, asil ve yakışıklı siyah adamlarla "böcekler" arasındaki tezat o denli büyüktü.

"Birbirlerini tamamlıyorlar," diye cevap verdi.

Ve bana baktı, kehribar gözlerinin gücünü bana yöneltmek üzere öne eğildi.

Elimde olmadan iç çektim -sabırsızlıktan ve, ayrıca yorgundum. Bu atmosfer insanı tüketiyordu- kimyasal dengesinden dolayı değil, gerçi benim alıştığımından biraz daha az oksijenliydi, ama aniden güneş tekrar gitmişti ve şimdi de kanlı portakal rengi parlayan bir ay vardı, sonra da küçük ay doğdu, bir tür yeşilimtırak renkliydi ve iki muazzam siyah dev ve ötekilerden oluşan o grubun içinde yer aldığı, seyrettiğimiz sahne, daha önce bodur, gri otların arasında geçerken, ürkütücü bir kızılımtırak ışığa büründü ve devler sanki kandan yapılma gibi göründü, “böceklerin” şekli ise eriyip gitti ve görebildiğim tek şey, dalgalanan bir dokungaçlar kütlesiydi. Birden koltuğumdan kalkıp yüzümü odanın içerisine çevirdim.

“Koloni 11’in bana iyi geldiğini sanmıyorum,” dedim. Ve meseleyi espiye boğmaya çalıştım.

O bir şey söylemedi. Sordum: “Ya sen?”

“Ben burada epey zaman geçiririm.”

“Neden?”

“Şu anda, bizim halihazırdaki ihtiyaçlarımız açısından bu gezen bizim için önemli.”

Bu cevabın belirli bir konuda olduğunu ve benim istediğim ulaşmaya çalıştığım- türden bir bilgiyi içerdiğini anladım. Ama kendimi hasta hissediyordum ve cesaretim kırılmıştı: en güçlü duygum, bunca çağdan sonra hâlâ, bedensel olarak farklı olan yaratıklara karşı içgüdüsel tepkilerimi kontrol edemiyorsam, belki de her şeyi bırakıp emekliye ayrılma zamanımın gelmiş olduğu idi!

“Fark asıl olarak bedensel değil,” dedi Klorathy.

“O halde? Herhalde dokungaçlarıyla konuşuyor olmalılar?”

“Hayır. Dokungaçları onların duyu organıdır. Onlarla atmosferdeki değişimleri hissediyorlar.”

“Ve herhalde telepatiye başvuruyorlardır?”

İmparatorluğumuzun hiçbir yerinde, telepati özelliğine sahip ırklarımız yoktu, ama bu tür ırklar bulunduğunu duymuştuk ve Kano-

pus'ta bunlardan birkaç tanesinin bulunduğunu düşünüyorduk. Tekrar sarkastik konuşmuştum, ama Klorathy dedi ki, "Evet. Telepatikler. Devler senin benim gibi konuşuyor. Ötekiler ise kendilerine özgü bir tarzda. Yine de iki tür yeterince anlaşıyor."

"Ve ağızları yok." Elimde olmadan ürperdim.

"Bu gezegenin çok özgün bir yanı bulunduğunu fark etmedin mi?"

"Hayır. Bildiğim tek şey, beni fazlasıyla hasta ettiği ve burayı terk edeceğim."

Tekrar dışarı baktım. Aylar gökteydi, ama güneş de görünüyordu. Güneşin aydınlatığı aylar gri bir gökyüzünde soluk yeşil ve sarı renklerdeydi ve her biri renkli ışıklı gaz bulutları saçıyor gibiydi.

"Biraz bekle hele."

"Kasabalar yok. Kentler de yok."

"Ve büyüyen ekinler yok. Fark etmedin mi?"

"Ha! Devler yemek yemeyi bıraktı demek!"

"Hayır. Onlar için gıda ithal ediyoruz. Ama buradaki insanlar yemek yemiyor."

"Havayla yaşıyorlar," diye söylendim.

"Aynen öyle. Dokungaçları havanın içeriğini değerlendiriyor ve belirli bir anda havada neler bulunduğuna bağlı olarak bunları soluyorlar."

Bunu sindirdim. Bende nahoş, soğuk bir duygu yarattı. Bizim değişimizdeki gibi yemeğim tarafından yenmiş değildim, ama yemek olmadan yaşamı tasavvur etmek hiç de kolay gelmiyordu.

"Ve devler, Rohanda'daki maymunlara yaptıkları gibi, onlara öğretiyor mu?"

"Hayır. Sana söyledim ya," dedi nazikçe. "Birbirleri için birer denge unsuru durumundalar. Birlikte bir bütün oluşturuyorlar."

"*Hangi bakımdan?*"

Ve bunu söylediğim an farkına vardım ki, gerçek bir soruyu dile getirmiştım: Onun benim sormamı beklediği türden. Anında cevap verdi: "*Gereklilik bakımından.*"

Ve hayal kırıklığım patlak verdi: “Gereklilik, gereklilik, gereklilik. Hep gereklilik diyorsun. Hangi gereklilik?”

Cevap vermedi. Ben, doğru soruyu dile getirmeye ilişkin kendi gerekliliğim ile boğuşurken, tekrar uykuya daldım ve uyandığımda, Koloni 11’in aylarının ikisi birden kaybolmuştu. Gerçi yıldızlar kalabalık ve parlaktı ve ben gece göğüne bakarak öylece durdum ve yatıştığımı ve rahatladığımı hissettim, ama bu çok sürmedi, çünkü az sonra büyük ay beliriverdi, ışığı yeşil ve metalikti ve hayli nahoştı ve o an, oradan ayrılmaya karar verdim. Klorathy’yi göremiyordum.

Masada büyük beyaz bir bloknot duruyordu ve Klorathy bunun üstüne şunları yazmıştı: “Bu gezegende yararlılığın gerekliliğe göre kesin dağılımı yirmi Kanopus günü içinde değişecek. Eğer o zamana kadar kalabilecek durumda olduğumu hissediyorsan, o zaman kalmalısın diye düşünüyorum. Eğer kalamayacaksan, o zaman belki Şikasta’da (ısrar ediyorsan Rohanda da diyebilirsin) merkez kara kütesinin doğu tarafındaki Koşi kentinde benimle buluşmak isteyebilirsin. Hava yastıklı arabaya, istediğinde seni uzay limanına götürmesi için emir verdim.”

Dışarıda bekliyordu. İçine girdim, gözlerimi yumdum, böylece bu iç bulandırıcı gezegeni bir an bile daha fazla görmedim ve ürkütücü ve her defasında farklı o gecelerinden bir tanesi daha başlamadan önce oradan ayrılabildiğime şükrettim.

Yirmi Kanopus günü bir Sirius yılı eder. Başka bazı görevlerle ilgilendim ve sonra da Rohanda’ya gittim.

Koşi

Kanopus’tan talimatlar -“İzin verecek olursanız, öneride bulunmak isteriz”- yola çıkmamdan epey önce geldi ve bunlar arasında beni düşündürtecek epey şey vardı. Her şeyden önce, koruyucu egzersizlerde ya da ayinlerde bir değişiklik vardı. Daha önceki değişikliklerden daha büyük, daha keskin bir değişiklik. Hiç değişmeyen -ve değişmeyecek olan, diye düşünüyordum- belirli temel kullanım-

ları artık veri kabul ediyordum, ama şimdi her şey bambaşkaıydı. Daha sonra tekrar ve tekrar değışecek olan bu egzersizlerin ayrınıtısına girmekle uğraşmayacağım. Ama bunların önemli olduğu, *tam ve harfi harfine uygulanmasının* hayati önem taşıdığı ve hiçbir nedenle ya da *referansları neler olursa olsun, hiçbir kişinin* isteği üzerine değıştirilmeye kalkışılmaması gerektiği vurgulanmıştı. Burada altını çizdiklerim, bana verilen yazıda da altı çiziliydi. Kullanmam için belirli eşyalar verildi. İkincisi, gezegenin artık belli başlı tüm amaçlar açısından Şammat'ın hakimiyeti altında bulunduğunu akılda bulundurmalı ve tetikte olmalıydım: Bu özellikle, merkez kara kütesinin doğu kısmındaki kentler için geçerliydi ve bunların herhangi biri ne kadar kötüyse, Koşı de o kadar kötüydü. Üçüncüsü, eksen eğimli bir düzleme oturduğundan beri gezegenin mevsimleri bulunduğunu akılda bulundurmalıydım -demek Kanopus bizim kendi gezegenlerimizden birinin mevsimlere sahip olduğunu düşünüyordu?- ve bu da, kenedin başarısızlığa uğraması felaketinden beri zaten amacından sapmış olan genel mizaçları daha da fazla etkilemişti. Dördüncüsü, ağır basan soy artık eski devlerle eski yerlilerin bir karışımıydı ve başka genlerden planlanmış ve planlanmamış katkılar almışlardı (acaba bu, benim kandırmaca ve hatalarımı hatırlatmak için miydi, diye düşünmek durumunda kaldım) ve bu melez tür gerçi bedensel olarak yaşam doluydu, ama yine de genel hayat süresinin muazzam azalmasından ve bunun sonucunda belirli bir hayat süresi beklentisi ile gerçek durum arasında oluşan farklılıktan psikolojik olarak etkilenmişti. Beşincisi, genel kötüleşmenin ve yozlaşmanın bir belirtisi, dişilerin eşitlikten ve onurdan yoksun bırakılmış olmalarıydı ve Koşı'ye bir yolcu olarak fazla dikkat çekmeden giriş yapabilecektim gerçi, ama oradaki rolümü olabildiği kadar büyük bir titizlikle seçmeliydim...

Daha pek çok şey vardı. İklimsel mevsimleri bulunan 13. Gezen'imizi ziyaret etmek üzere yolumu uzattım. Kanopus nasıl oluyor da bizim hakkımızda bu kadar çok şey biliyordu? Ve yine, bizim hayal bile edebildiklerimizin çok ötesindeki donanımlara sa-

hip harika bir casusluk sistemini kafamda kurmaya başladım. 13. Gezegen'in sakatlıkları, imparatorluğumuzun erken dönemlerindeki aceleci ve kanımca sorumsuz bir tavrımızın sonucuydu. Kolonyal Servis içindeki olgun fikirliler, o sırada birkaç başka gezegenle birlikte gaz biçimli dev bir gezegenin etrafında dönen belirli bir gezegenin yörüngesinden çıkarılıp, kendi çıplaklığını dengelemek üzere, zengin ve verimli bir gezegen olan 13'ün etrafındaki bir yörüngeye sokulması doğrultusunda bir karar önlemeyi başaramamıştı. İşin püf noktası, bu tam anlamıyla berbat küçük dünyanın isteyebileceğiniz her tür mineralle dolu olmasıydı. Ben -ve benim fraksiyonum- bu mineral zenginliklere el koymayı acelecilerden daha az istiyor değildik, ama bu kadar ileri gitmeye, böylesi risklere girmeye hazır değildik. Ben hâlâ, bizim haklı olduğumuzu iddia ediyorum: Onlar da *kendilerinin* haklı olduğunu... 14'ün nakledilmesi büyük bir başarı sağladı. 13 etrafındaki yörüngesine girdi, yine bir gezegenin gezegeni olmuştu, ama "çekimi" 13 üzerinde altüst oluşlara ve felaketlere neden oldu, onun dengesini bozdu ve eksenini üzerinde eğilmesine neden oldu. 13 üzerinde çeşitli hayvan türleri vardı, hiçbiri özellikle çekici türden değildi, ama ben her zaman için, yerli ırklara mümkün olduğunca az zarar veren politikalara inandım ve bu türden politikaları destekledim. 13'teki sarsıntılar milyonlarcasını yeryüzünden sildi ve doğurganlık kalıplarını tamamıyla değiştirdi. Rohanda'daki dehşet verici altüst oluşlardan "olaylar" diye söz ettiği zamanki Klorathy gibi konuştuğumun farkındayım. Bizi ilgilendirdiği kadarıyla, 13 üzerindeki bu talihsiz etkiler politikamızın doğruluğunu kanıtlamaya yeter: Ama 14'ün o zamandan beri tüm imparatorluğumuza yetecek miktarda mineral ürettiği de ortada.

13'teki ziyaretim sırasında yapmak istediğim tek şey, aşırı sıcaktan aşırı soğuğa sürekli ve genellikle şiddetli iklimsel değişiklikleri kısa bir süreliğine izlemektir. Bu ziyaretimin, umduğumdan farklı -ve daha çarpıcı- çıkan değerlendirmesi, dosyalarda "Ceza-landıran bir ayın altında" başlığıyla bulunabilir.

Burada, bu sürekli değişimler hakkında gereken her şeyi öğrenmiş olduğumu belirtmek yeterli olacaktır.

Rohanda'nın kararlaştırılmış yöresine varıp da aşağıya baktığımda, "olaylar" sırasında buralarda bir yerde kar fırtınaları ve akıntılar içinde savrulup sürüklenmiş olduğumu ve altımdaki şu zirvenin de, o sırada uzay köpüğümün içinden kaçan hayvan sürülerini seyrettiğim, hüznü yakınma çığlıklarını duyduğum o dağ tepesi olması gerektiğini düşündüm. O sırada çayırların kapladığı yerleri yeşil, ormanların yayıldığı alanları ise koyu yeşil görünen o engin düzlüğün üzerinde, şimdi bir düzine büyük kent görebiliyordum. Ama otlak alanlarda kahverengi ve toprak renkli lekeler vardı ve bir bakışta, çölleşme tehdidini gördüm ve anında, bu kentlerin kumlar tarafından yutulmaya mahkûm olduklarını teşhis ettim. Bizler şimdiki gibi usta idareciler haline gelmeden önce, buna kendi gezegenlerimizde de pek çok kere tanık olmuşum. Uzay taşıtımla havada süzülürken, doğruca inişe geçip gerekli emirleri vermenin, bunların yerine getirilmesini sağlamanın özlemini çektim -o zaman, bu yükseklikten yeterince sağlıklı görünen bu kentlerin yaşayıp serpileceğinin sevincini yaşayabilirdim. Bu tür bir şeyi yapamayacağımı bilmek bende son derece tuhaf bir engellenmişlik ve bezginlik -bildiklerim konusunda sessiz kalmak ve uzun tecrübelerimin dile gelmesine izin vermemek zorunda olduğum- duygusunu yarattı. Benimki gibi bir meslek hayatının, yaşam tarzının içindeki birinin -çalışma şekilleri, dostları, eşleri, çocukları ve her zaman yararlanılmaya açık onca çeşitlilikte tecrübeleriyle- ansızın bu tür boşunalık, her şeyin yararsız olduğu duygularının saldırısına maruz kaldığı pek sık görülmez, hatta son derece enderdir... O halde bu duygular bireysel bir yararlılık duygusundan çok ötesine saldırıyor olmalı. Bir kere daha -daha önce de Rohanda toprakları üzerinde süzülürken olduğu gibi- varoluşsal kuşuklara yakalanmıştım. Bu tür duygulara karşı zırhlı olmak mümkün değil.

Bununla birlikte, onları uzaklaştırdım ve ekibe Koşî'nin üzerinde hızlı-görünmez uçuş biçiminde süzülme talimatını verdim.

Fiilen içine girmeden önce bir kenti bu şekilde incelemeyi, öteden beri severim: İnsan genellikle bir bakışta kentin içinde bulunduğu durumu ve muhtemel geleceğini görebilir.

Görülecek ilk şey, yakın zamanda bir büyüme süreci yaşadığıydı; batıya doğru, parıldayan beyaz villalar ve bahçeler içeren büyük banliyöler halinde yayılıyordu. Bunlar kentin, toprak rengindeki ve aralarından yüksek, koni biçimli kulelerin yükseldiği sıkışık, tıklım tıklım binalarla dolu eski kısmından daha fazla alan kaplıyordu. Diğer bir deyişle, zengin ile yoksul arasında büyük bir uçurum vardı benim görüşüme göre suç ölçüsünde bir eşitsizlik. Batı banliyölerinde süs amaçlı bahçeler uzanıyordu. Güneyde ise sebze meyve bahçeleri. Doğuda ise yoksul, çamur renginde barınaklar sakil görünüşlü yarı çölün içinde sona eriyordu. Düzlükteki yükseltinin üzerinde yer alan bu büyük kent, bitki örtüsünü neredeyse tümüyle kaybetmişti. Kenti çevreleyen kahverengi ve sarılar yer yer küçük yeşil şeritler içeriyordu, ama tüm yönlerden kentin içine giren muazzam sayıdaki yol ve patikaların üzerinde toz bulutları asılıydı. Daha fazla bilgiye ihtiyacım yoktu, beni fazla işlek olmadığını görebildiğimiz bir yolun kenarına indirmeleri için emir verdim.

Emir yerine getirildikten sonra, uzay taşıtının bir sabun köpüğü gibi kaybolup gittiğini gördüğümde, her zamanki coşkuyu yaşadım, artık yalnızdım ve kendi başımın çaresine bakmak durumundaydım. Kaldı ki, burası Rohanda'ydı, içimden bir bağlılık hissetmeden edemediğim bir gezegendiydi. Ve daha şimdiden, artık Rohanda'nın doğasının bir parçası olan "mevsimler"i'n belirtilerini görebiliyordum: Kuzeye dönük sırtımdan soğuk bir rüzgâr esiyordu; kutup etrafındaki buz ve kar alanlarından gelen bir soğuktu bu ve vaktiyle olduğundan çok daha şiddetliydi. Ve soğuk çok yakında artacaktı, çünkü R-yılı'nın, kuzey yarımkürenin güneşten uzak tarafa eğimli döneceği dönemi geliyordu. Bir "kış"ın yaklaşması deneyimini yaşayacaktım, benim için yeni bir şeydi.

Seçtiğim bu yolun üstünde hiç kimse yoktu. İki kenarında sula-

rın akıp gitmesi için hendekleri bulunduğu ve düz bir şekilde ilerlediği halde, küçük, bozuk bir yoldu, bir keçi patikasından çok daha geniş değildi. Koşî'ye doğru baktığımda, zengin banliyölerine ait görebildiğim tek şey, aralarında evlerin bulunduğunu bildiğim ağaç grupları oldu. Ama kentin yoksul kısımları, başka hiçbir yerde görmediğim bir örüntü halinde yükseliyordu. Çok yüksek ve dar konik yapılar, yirmi bir taneydiler, hepsi de boz renkteydi ve daha ziyade, Tecrit Edilmiş I. Kıta'da geçirdiğim zaman sırasında görmüş olduğum belirli karınca yuvalarına benziyorlardı, daracık bir alanda toplanmışlardı, sanki tabanları birbirine değiyor gibi görünüyordu oysa daha şimdiden alçak barnaklar da görebiliyordum, sanki konilerin arası, karınca yuvalarının tepelerinden kopup ufalanan parçalarla dolmuş gibi. Bu yüksek binaların on ya da onbir kat yüksekliğinde olduğunu tahmin ettim ve herhangi bir yönetim sisteminin ihtiyaç duyabileceği boş alanlar bolca varken bu kadar yüksek katlar çıkmanın nedenlerini merak ettim olsa olsa şu nedenle olabilirdi: Yüksek ve yoğun nüfuslu binaların polis denetimi ve gözetimi daha kolaydır. Kararlı adımlarla kentin içine doğru yürürken bu tahminleri yürütüyordum ve gözlerim başka yolcular var mı diye bakınıyordu, çünkü her zamanki giysilerimi giymiştim, temel Sirius giyimiydi bu ve kolumda büyük bir kumaş parçası taşıyordum, bir dişi olarak kendimi bununla sarmalamam gerektiği tavsiye edilmişti. Bir grup bireyin yaklaştığını gördüm ve kendimi tamamen o siyah örtüyle örttüm, sadece gözlerim açıkta kalmıştı. Hepsi de erkekti ilk belirgin olgu buydu. Muhtemelen tüccardılar. Ve hayli çeşitli genetik karışımlardandılar. Onlarda sanki eski devlerin derin, çökük çene kemiklerini, aynı zamanda da yerlilerin tıknaz yapısını seçebildiğim hissindeydim, ama yirmi filan kişiden oluşan bu grup olağanüstü bir karma halindeydi, çeşitli deri renklerindeydiler, ela ve yeşil gözlü olanlar ve bildik kahverengi gözlüler de vardı. Bol pantolonlar ve dökümlü, ama sıkı kemerli tunikler giyiyorlardı. Bu bakımdan o kadar çeşitleme ve bunları o kadar çok farklı yerlerde gördüm ki, artık bunların üst

sınıftan olmadığını tahmin edebilecek durumdaydım, çünkü onlar, galakşinin her yanında kayda değer bir tek biçimlilik halinde, bedensel çalışmaya ve rahat ve serbestçe hareket etmeye uygun olmayan giysiler seçiyordu: Galaktik doğa her yerde büyük ölçüde aynı. Ama bunu düşünürken, Kanopusluların giysileri aklıma geldi, onların giyimi bu kuralla çelişiyordu.

Kentin bu tarafında bahçe yoktu. Yolun ya da patikanın kenarlarında artık bir sürü kulübe ve baraka diziliydi, çoğu ahşaptı ve beni dikkate alıyor görünmeyen insan sürüleri ne selam veriyor, ne de benden selam bekliyordu. Bununla birlikte, tıpkı yolcu erkek grubu gibi beni dikkatle ve iyice süzüyorlardı; gözlerinin, peçelerin arkasındaki bir bakıştan epey bilgi edinmekte ustalaşmış olduğu belliydi: Bu kentin sakinlerinin korku içinde olduklarını biliyordum ve gördüklerimi, egemenliğimizin fazla sertleştiği ve yerel görevlileri dizginlemek durumunda kaldığımız kendi bazı gezegenlerimize varışında gördüklerimle karşılaştırdım.

Basık binaların, kötü giyimli insan kalabalıklarının, kötü beslendiklerini görebildiğim çocukların ve birtakım köpeklerin (onları incelemek üzere durmamak için kendimi tutmak zorundaydım, çünkü kendi gezegenlerimizden hiçbirinde benzer bir türü evcilleştirmemiştik) oluşturduğu bu manzara, çok yüksek konilerden birinin dairesel tabanına yaklaştığımda aniden sona erdi, koni benim tepemde, tekrar görebilmenin o kadar özlemini çekmiş olduğum o beyaz bulutların süzüldüğü gökyüzünün içine doğru uzanıyordu. Ama burayı tanıdık bir yer olarak hissetmiyordum. Keskin bir farklılık, yabancılik havası vardı, bu da beni sert bir şekilde etkiliyordu, içimde duygulara neden oluyordu, bunları bekliyordum: Duyguların istikrarsızlığı, *mevsimlerin* varlığına eşlik eden bir durumdu. Klorathy beni kısa sözlerle uyarmıştı. Ve arkamda hızla alçalan güneşe baktığımda ve kulübelerin arasından gelen soğuk rüzgârları duyduğumda, içime hiç mi hiç hoşlanmadığım bir melankoli sızısı saplandı. Bu duyguyu üstümden silkeleyip attım, kalabalıkların arasına daldım. Hemen hemen sırf erkekler vardı. Benim gibi örtün-

müş olan şekiller muhtemelen dışıydı. Dışı çocuklar bile hayli erken bir yaşta bu çirkin karalara bürünüyordu. Bir *aşağılanma* duygusu içinde olduğumun bilincindeydim bu da kötüye işaretti, muhtemel bir dengesizliğin hiç hoş olmayan bir belirtisi.

Şimdi kıvrılıp giden ve insanlarla tıklım tıklım sokakların ve aralıkların içindeydim. Açık dükkanlar ve satış tezgahları, aş evleri ve o kadar çok gürültü vardı ki, başımın döndüğünü hissettim. Uzun sessizliği içinde geçirdiğim zamandan sonra bu bağırıp çağıran ve kavga eden gürullara karşı hiç de hazırlıklı değildim. Ve bu sefer, örtünmemiş dişiler gördüm. Aksine, adeta çıplaktılar, epey boyanmış, mücevherlerle bezenmişler ve kendilerini serbestçe sunuyorlardı. Bu yozlaşma, beklediğimden de beterdi, gerçi yasal düzenlemelerle denetim altına alınmadıkça yoksulluğun sonucu her yerde buydu... Kalabalığın itiş kakışı içinde, her şeye bakarak, itiş kakış içinde durabildiğim zaman seyretmek üzere durarak, sürüklendiğimi ve her bakımdan bir yabancı gibi davrandığımı fark ettim. Ve bir anda yolumun, önümde kararlılıkla duran ve beni orada tutmayı amaçladığı anlaşılan bir erkek tarafından kesildiğini gördüm. Siyah çarşafımın arasındaki gözlerime dimdik bakıyordu. Rahatsız ediciydi. Daha doğrusu onda, yabancı ya da anlaşılmayan şeyin ötesinde bir şeyin varlığını sezebiliyordum. Rohanda için orta boyluydu, benden birkaç karış daha uzundu, enli ve sağlam yapılıydı, grimsi renkli derisi adeta yeşildi ve soğuk ve kaygan bir taşın görünümündeydi. Gözleri mat, uzun, kaşsızdı. Görebildiğim kadarıyla, çünkü yumuşak, zengin görümlü bir malzemenin taşlarla süslenmiş kare biçimli bir kepe giymişti, saç yoktu. Ağzı düzdü, neredeyse kulaklarına kadar uzanıyordu ve bir çizgiden ibaret gibiydi. Giysisi çok bol bir kürk mantoydu. Kollarını beline dayamıştı, öyle ki bir çit ya da engel oluşturuyorlardı ve gittikçe daha yakından baktı, baktı, yeşilimsi gözlerini kırpmadı bile, büyük bir dikkatle baktı. Beni ipnotize etmeye çalıştığını anladım ve gardımı aldım. Bir şey daha dikkatimi çekti: Belirli bir desene sahip ağır altın küpeler takmıştı.

Klorathy'nin, korunmak için kullanmamı söylediği nesneler arasında işte bu küpeler de vardı ama bunlar belirli zamanlarda ve başka bazı egzersizler eşliğinde takılmalıydı.

Küpeler bu şekilde kullanılan nesneler arasında idi -ve tekrar olacaktı da. Kulakların süslenmesinin ender rastlanan bir şey olduğu pek söylenemez; ama bu adetin kökeninin bu olduğuna çoktan kanaat etmiştim- dolayısıyla zararların önüne geçiyor olmalıydı.

Örtümün altında gizlediğim bir çanta içinde, talimatta yer alan başka nesnelerle birlikte, bu küpelerin hemen hemen aynısı vardı. Bu şer -çünkü artık onun şer olduğunu biliyordum- kişi beni yakaladığı ya da üstümü arayabilecek olursa bunları nasıl saklayacağımı düşünecek noktaya gelmiştim ki, “Pek âlâ madem!” dedi. “Seni hatırlayacağım!” Ve dönüp kalabalığın içinde kayboldu. Ama Kanopyen temel dilini konuşmuştu, Siriusça değil... Bütün bunlar beni epey düşündürdü. Küçük bir girintiye gizlendim ve bundan sonra ne yapacağıma karar vermeye çalıştım. Marifetlerini yabancı olan karşısında sergileme gereğinden kaynaklanan coşku içimde yükseldi, ama çabucak bir sığınak bulmak zorunda olduğumu biliyordum. “Üçüncü koninin tepesine” gitmem söylenmişti. Ve bunlar bir demet halinde inşa edilmişti! Bozuk Kanopyencemi kullanmayı göze alamazdım, hele Siriusça hiç olmazdı: Girintiden ayrıldım ve koku içindeki gürültülü insan selinin içinde yürüdüm, bir yandan gökyüzünün aydınlığı sönüyordu ve sokakların köşelerinde ve aş evlerinin içinde meşaleler tutuşturuluyordu. Üzücü ve acınası bir halk olduğu belliydi, gece bastıkça ve herkes dinlenmeye çekildikçe bu durum daha da belirginleşiyordu. Sarhoştular, sık sık dövüşüyorlardı, yoksunluktan gergindiler ve düşkün dişiler görüntüye hakimdi, kendilerini alenen satıyorlardı ve müşterileriyle ancak bir kapı önüne ya da bir masanın altına çekiliyorlardı. Bunun gibi bir sahneye başka hiçbir yerde rastlamamıştım. Ve üçüncü koniyi nasıl bulacağımı hâlâ bilmiyordum. Uzay taşıtının içinden, aşağıdaki kente baktığım ve konilerin oluşturduğu düzeni tepeden görebildiğim (bir düzenleri var idiyse tabii) anı hatırlamaya çalıştım bel-

ki, birbirini kesen iki dar yay halinde inşa edilmiş olduğunu söylemek mümkündü: Eğer öyleyse, yaylardan birine göre üçüncünün yakınlarında olmalıydım. İçeri girdim, serin ve soluk renkli bir kapalı alanla karşılaştım: Duvarları kaplamakta bir tür seramik gibi düzgün bir sıva malzemesi kullanmışlardı. Binanın içinde dik bir merdiven sarmal halinde yükseliyordu: Yukarı çıktıkça çıktım, sürekli durup, dar aralıklardan dışarıya bakıyordum; kent aşağıda, önümde uzanıyordu ve kentin aşağı mahallelerinin berbat görünüşlü kulüpleri gözden kayboluyordu. Şimdi ağaçların güneşle aydınlandığı, gölgelerin uzamakta olduğu bahçeli banliyöler cezbedici bir şekilde görünmeye başlamıştı. Çıktıkça çıktım... Bu tür bir tırmanışı bir daha kolay kolay yapmayacağımı, hele bugün hiç yapmayacağımı düşünüyordum ama en tepeye ulaştığımda, girişi kırmızı kalın kumaştan bir perdeyle örtülü bir koridorla karşılaştım ve perdenin üstünde de seramik bir yazı tableti, üstünde de tek kelime, Siriusça: Hoşgeldin.

Perdeyi kenara itip büyük bir odaya girdim, yarım daire şeklindeydi: Kulenin yuvarlak tepesi aynı güzel pırıltılı sıvadan bir duvarla bölünlenip iki oda haline getirilmişti. Bu oda alçak kanepelerle ve sehparlarla ve dizi dizi yastıklarla yeterince hoş döşenmişti, ama ilk bakışında karşımda Klorathy'yi gördüm. Ama Klorathy değildi.

O an, içime keskin bir şekilde işledi ve hâlâ aklımda. Sık sık o anı, tekrar gözden geçirmek için, zihnimde canlandırıyorum, bana öğretmiş olduklarından -ve hâlâ öğrettiklerinden- dolayı.

Klorathy'den o zamanlar ve şimdi de, ne kadar derin etkilendiğimi, ona ilişkin her şeye -ne söylediğine, nasıl söylediğine, vesaire- ne kadar fazla dikkat ettiğimi söylememe gerek yok. Kaç kere rahatsız olsam da ya da engellensem ya da hayal kırıklığına uğrasam da, her zaman şunu bildim ki, eğer onu ve onun tarzını anlayabilecek olursam, o zaman... Eh, ama nihayetinde mesele de buydu! Ve ona bu ilgim hep, kaçınılmaz olarak, onun kişiselliğiyle, nasıl görüldüğü, konuştuğu ile, mizacının belirli özellikleriyle bağ-

lantılı idi. Bilinçsizce bunları Kanopus saymış, bunları Klorathy'nin bedensel varlığı ile, kişiliği ile... Var olmanın üstün bir tarzıyla, o sırada henüz benim menzilimin dışında kalan bir düzeydeki bir tarzla ilişkilendirmiştim.

Oysa önümdeki adam Klorathy değildi, ona çok benziyordu, gülümseyişi ve beni selamlarkenki baş hareketi tanıdık.

"Benim adım Nasar," dedi. "Klorathy bana, senin geleceğini söyledi ve benden, senin istediğin her şeyin elinin altında bulunmasını sağlamamı rica etti."

Epey afallamıştım. Afallamamın nedeni hakkında hiçbir fikri olamayacağı inancı içerisinde, bir yastık öbeğinin üstüne rahatça yerleştim ve ikram ettiği şarabı kabul ettim.

Burada söylemem gereken şey, yanlış anlamaya yer vermeyecek bir açıklıkta söylemek gerekirse, yanlış yönlendirilmiş, boşa çıkmış beklentilerden kaynaklanan bir yadırgamadan daha fazlasını hissetmiş olduğumdur. Farklı türden bir hayal kırıklığı yaşıyordum. Uyarıcı ve güçlü bir duyguydu. Nasar'ın *görünüştünden* ya da davranışından dolayı değildi bu nezaketi eksiksizdi. Ama içimde hızla uyarılar yanıp sönüyordu.

Ve onları bastırdım!

Bunun nedeni, Kanopus'a duyduğum hayranlıktı. Kanopus'un temsil ettiği her şeye hayranlığımı.

Oysa, nihayetinde son derece eğitilmiş olan gözlerim bütün bu süre boyunca türlü türlü tutarsızlıkları fark ediyordu görmem gerekenleri görüyordu, ama sonra hepsini bir kenara bırakıyordu.

Bu sahneyi, gözden geçirmek amacıyla zihnimde yeniden canlandırdığımda görüyorum ki, beni onca şaşkınlıktan ve kargaşadan alıkoymak ve kurtarmak için gereken her şey olduğu gibi ortadaydı.

Adamın yüzünde beliren belirli bir gülümseme vardı, çok kısa bir anlığına- bir gözüpeklik... Umursamazlık. Öyle bir şekilde aniden -ve genellikle da söylenen ya da yapılan şey karşısında uygunsuz kaçan- kısa bir kahkaha atışı vardı ki, sanki kendini yadırgıyor, ama yine de içinde bulunduğu duruma katlanmaya çalışıyor

gibiydi. Bana tanıdık gelen genel bir havası ya da edası vardı, çünkü bununla sıkça karşılaşmışım ama o sırada bunu adlandırmamayı tercih ediyordum.

Akıl süreçlerim -ya da daha ziyade, aklımı kullanma iradem-konusunda bu kadar söz yeter.

Uzun süre birlikte kalmadık. Bana, istediğim zaman nereden yiyecek bulacağımı gösterdi, bir alt kattan, orası tüm bina için bir gıda dükkanıydı, yan odaya açılan alçak bir kapıyı açtı, tıpkı burası gibiydi, uyumak için ve özel oda olarak kullanacaktım ve özür dileyerek, çıkmaya hazırlandı.

Yorgundum, ama keyiflenmişim, daha çok konuşacağımızı ya da bununla bağlantılı olarak da, yeniden aşağıdaki hareketli sokaklara ineceğimizi ummuştum. Ama bana, dışarı çıkmadan önce, hangi rolü oynayacağıma karar vermem gerektiğini söyledi.

“Bu güzel yerde,” dedi, “bir kadın için üç rol var. Birisi orospu olmak. Biri, yüksek bir görevlinin ya da hiç değilse bir satıcının ya da tüccarın karısı olmak. Ya da bir hizmetçi ya da şu ya da bu türden çalışan bir kadın olabilirsin. Birincisini seçmeyeceğinden eminim.” Bunu söyleyişinin arkasında öyle bir gülüş tarzı vardı ki, nasıl algılayacağıma bir türlü karar veremedim. “Diğerini seçebilecek durumda değilsin, çünkü buraya bir izinle ya da pasaportla gelmedin, kendini gizlemek zorundasın. Bu yüzden sadece, benim hizmetçim rolünü yapmanı önerebiliyorum. Bu, Koşi'nin örf ve adetleriyle tamamıyla uyum içinde olacaktır. İçeride ne giydiğinin önemi yok, gerçi beklenmedik bir şekilde birisi gelecek olursa hemen tamamen örtünmek ve üstünün aranması ihtimaline karşı da çarşafın altına uygun giysiler giymen gerek.” Başıyla bir sandığı işaret etti ve çıktı. İçinde düz mavi bir etek, mavi bir şalvar, uzun bir tunik buldum. Ve Nasar'ı günler sonrasına kadar son görüşüm bu oldu.

Ne beklemiştim?

Klorathy ile zaman geçirmeyi, bana bilgi vermesini... Ve kendi başıma öğrenemediğim, ama sürekli keşfetmenin eşiğinde bulundu-

ğum hissinde olduğum şeyleri bana açıklamasını.

Dışarı çıkmayıp kenti bulduğum yükseklikten gözlemledim, hem de binanın değişik birçok katındaki pencereden. Alttaki gıda dükkanında dikkat çektim. Dükkan benimle aynı giysileri, şalvar üstüne kısa etek ve bol tunik giyen kadınlarla doluydu; saçları kumaşla bağlanmıştı. Bağlanmamış açık renk saçlarımla ilgilendiler: Benim uzak kuzeybatıdan geldiğimi söylediler ve “Büyük Cezalandırma” olarak adlandırdıkları “olaylar”dan sağ kurtulmuş olanların soyundan gelme olduğumu varsaydılar. Kimi Adalantalandlı bir şekilde kurtulmuş, doğuya gitmiş ve uzak doğu düzlüklerindeki bu büyük kentlerin kuruluşunda yardımcı olmuştu. Güzellikleriyle, bilgelikleriyle ün yapmışlardı rahibe ve şamanelerdi; ve herhangi bir yerde doğan açık renk ya da mavi gözlü her çocuk hakkında mutlaka “batının büyük okyanuslarının kayıp adalarının çocuğu” sözü sarf edilirdi. Ama ben Adalantaland’ın gerçek kızı sayılmazdım fazla zayıftım, lülelerim fazla cılızdı ve gözlerim de deniz mavisi değildi. Ama belirli günlerin belirli saatlerinde taktığım küpelerim, gerçek soyumu gösteriyordu, bu tezgahtar kadınların açıklaması böyleydi: Ve herkese, en üst kattaki tüccarın hizmetçi kız olarak kuzeybatı uç kenarlarından bir köleye sahip olduğunu anlatırlar. Bu, istemediğim bir şeydi ve o andan itibaren başımı, “sihirli” küpelerim görünmeyecek şekilde ve dikkat çekmeyecek bir görünüme bürünmeye çalıştım ve dükkana ziyaretlerimi az tutmak üzere hantallık yaratmadan alabileceğim kadar çok yiyecek alıp çıkıyordum; aslında bu dost canlısı kölelerle, çünkü öyleydiler, birer köle, konuşmayı çok istediğim halde. Bu kültürün dişileri tamamen köleleştirilmişti, öyle ki köle olduklarının farkında bile değillerdi. Erkeklerin her şeyi yönetmesi gerektiğini, yasaları koymasını, kimin kiminle nasıl evlenmesi gerektiğine karar vermesini ve çocukların geleceğini belirlemesini hiçbir zaman sorgulamamışlardı. Dişilerin gerçek rollerinin ellerinden alınması o kadar çok zaman önce olmuştu ki, böyle bir şeyin olup bittiğinden bile haberleri yoktu. Eski Adalantaland’ı yüceltmeleri, dişilerin neler yapabileceğine ve

olabileceğine ilişkin içlerinde kalan tek gerçek sezgiydi. Bu ise “büyü” ve “cadılık” sayılır olmuştı. İsteklerinin ve önlerindeki ihtimallerin en yükseği, iyi mevkideki bir erkekle evlenmekti: Ya da kendini başarı göstererek kanıtlayacak oğullar doğurmaktı. Gerçek işlevlerinin yok sayılmasının dışı ruhunda neden olduğu bükülme ve çarpıklaşmaları araştırma hevesindeydim: Bunları derinliğine ve öyle kapsamlı araştırmak istiyordum ki, eve döndüğümde Sapkın Psikoloji Araştırmaları’na katkıda bulunmuş olacaktım. Ama her şeyin sırası var.

Kabuğuma çekildim ve kuzeye bakıp da -öyle düşünüyordum- kutup buzlarının sınırını ve güneyde de, yine karlarla kaplı büyük dağları görebildiğim pencerelerde oyalandım. Her gün daha fazla üşüyordum, ısınmak için siyah çarşafıma sarınıyordum ve pek çok saat boyunca sessizce, soracağım soruları düşünerek oturuyordum... Klorathy’ye mi? Eh, madem öyle Nasar’a sorardım.

Öğrenmek istediğim özel ve belirli şeyler vardı. Bana öyle geliyordu ki, sanki uzun çağları bunları öğrenme isteğiyle geçirmiştin ve bu isteğin uyandırdığı ihtiyaç artık daha fazla bekletilemezdi.

Ve olacakları hayal ettim, sorularımı yerleştireceğim çerçeveyi, türlü türlü şekillerde nasıl cevaplanacaklarını... Ve ayrıca, nasıl cevaplanmayacaklarını da, çünkü şimdiden birtakım kilitlenmeleri ve ertelemeleri beklemeye hazırlıklıydım.

Bir akşam, uzun süre boyunca bir pencere aralığında oturmuş, zengin banliyölere bakmış ve bu kültürün zengin ve kudretlilerinin kimler olduklarını düşünmüş ve onları -az çok doğru bir şekilde- kafamda canlandırabilmişim, çünkü pencerelerden baktığım sokaklarda ve alt kattaki gıda dükkanındaki kadınların kişiliğinde onların kurbanlarını ve tebaalarını görmüştüm; kendimde ise çabucak karan günlerin öyle ki bir günde aydınlıktan çok karanlık vardı. Oluşturduğu bu “mevsim”e eşlik eden melankoli ve hüznü görebiliyordum; içimden tekrar tekrar, öğrenmek istediklerimi geçirmiştin, böylece akılcıca ve iyi sorular sorabilecektim- Nasar içeri girdi, hiç beklenmedik bir anda geldi ve kendini alçak bir koltuğa

attı, aşağıdaki dükkandan getirdiği bir gıda paketini açtı ve öyle telaşla yemeye başladı ki, Klorathy'de hiç görmediğim bir şeydi bu. Hiçbir nezaket törenine gerek duymaksızın önüne bir tatlı öbeği attı ve “Sen de ye,” dedi, kaba bir şekilde ağzını sildi, arkasına yaslandı, ellerini başının arkasına kavuşturdu, yüksek tavan-daki pencerelerden gözüken gökyüzüne gözlerini dikti. Soğuk bir gökyüzüydü, bulutlar hızla uçup gidiyordu. Klorathy'ye bu kadar çok benziyor olması beni bir kere daha sarstı.

Usulca oturdum ve çapraz sorguma başladım: “Klorathy ile akraba mısın?”

Bunu önce bir çok ya da bir azarlama şeklinde algıladı. Gözle-rini bana dikti ve tüm dikkatini bana verdi.

“Eh, sevimli bayan,” dedi ve durdu. Bir an gözlerini kapatışını, iç çekişini ve kendi kendiyile mücadele eder gibi halini iyi hatırlı-yorum. Farklı bir sesle, sabırlı, ama fazla sabırlı bir şekilde, çok fazla çabalayarak gösterdiği bir sabırla, sanki bir rüyanın ya da trans halinin içinden konuşur gibi, şöyle dedi: “Klorathy ve ben aynı gezegenden geliyoruz. Hepimizin görünümü birbirine çok ben-zer.” Ve işte yine, o huzursuz gülüşün parıltısı ve sonra gözleri-ni yana kaçırması, bir tür acılı surat ekşitme, kısa bir baş sallama, sanki kafasından birtakım düşünceleri silkeleyip atıyormuş gibi. Sonra yeniden bana baktı.

“Bu sefer Klorathy'yi görecektir miyim?”

“Bir Kanopuslu'nun bir diğerinden farkı yoktur,” dedi ve bu yine, alaycı bir alıntının hayaletiydi.

“Sen Klorathy gibi *değilsin*,” dedim inatla, bunu söylediğime şa-şıarak. Ve bunu nazik bir anlamda kast etmediğimin farkındaydım.

Şaşırmış göründü, sonra güldü -hüzünle, buna yemin edebilirdim- ve nazikçe şöyle dedi: “Haklısın, değilim. Şu anda, şu sıra-lar, gerçekten hiçbir şekilde Klorathy gibi değilim.”

Ne diyeceğimi bilemiyordum.

“*Birisi* hakkında sorular sormak istiyordum...” dedim umarsızca. Kendimi yadırgamaya başlamıştım -bu söyleşinin ya da söz alışve-

rişinin tonu, şimdiye kadar bildiğim her şeyden çok farklıydı. Ben, Ambien II, asırlardır Sirius'un üst düzey görevlisi olarak, bunun içerdiği tüm sorumluluk ve *etkinliği* de hesaba katarsak- kendimi tanıyamaz olmuştum.

Bununla birlikte, bütün o yetersizliğime rağmen, o benim etkime tutsak olmuştı ve daha farklı bir hale geri döndü... Henüz kendi kendime, onun kötü, ayırt edilebilir şekilde yanlış ve kötü bir halde olduğunu söyleyebilecek durumda değildim. Ama en azından o an, onun içinde Klorathy'den bir yan görebildiğimi söyledim.

"Sor, güzel Siriuslu." Bundan hoşlanmadım, ama yuttum söylediğinde bir karikatür ögesi vardı, yani edasında bu vardı.

"Birincisi. Buraya geldiğim ilk akşam bir adamla karşılaştım. Tüm yönleriyle ondan hoşlanmadım..." Onu, bedensel olarak, tarif ettim ve bekledim.

"Bunu kendi kendine çıkarabilecek durumda olduğundan eminim. Burada Puttiora'nın nüfuzu altındayız. Bunun sana söylendiğini sanıyorum. Bu onlardan birisiydi. Olan her şeyi biliyorlar. Kente kimin girdiğini, kentten kimin çıktığını. Ama onların sınavını geçtin."

"Ne sınavı?"

"Kanopus'tan olduğun anlaşıldı, bu yüzden de saldırıya uğramadın."

"Ama değilim."

"Onlar bir cahil güruhudur."

"Onların hükmüne niye tahammül ediyorsunuz?" diye sordum, hiddetle, inanamaz halde. "Neden?"

"İyi bir soru, güzel Siriuslu. Neden? Bunu kendime de soruyorum. Günün her saatinde. Neden? Neden bu iğrenç, pis kokulu, lanet, dehşet verici..." ve ayağa kalktı, kelimenin tam anlamıyla rahatsızlanmış, nefes nefese, pencereye yürüdü ve kollarını pencerenin içine dayadı. Çok aşağılardan akşam kalabalığının gürültüsünün geldiğini duydum ve meşalelerle aydınlanmış sokaklar, kendini teşhir eden yoksul kadınlar, bedenlerin satışı, dövüşler, ayyaşlar gözümde canlandı.

O noktada uzun bir sessizlik oldu. O sırada, ancak çok daha sonra söylediğim şeyleri söyleyebilirdim. Ama işte bu, Kanopus'tu ve dolayısıyla... Ve acı ve kâbus dolu yüzünü bana çevirip iç geçirdiğinde, sonra da gülüp başını salladığında ve sonra da yüzünü ellerinin arasına alıp kendini tekrar koltuğa bıraktığında ve hâlâ bir anlığına olsun kıpırtısız duramaz haldeydi, kendi kendime sadece bunun, Şammat'tan iğrenmiş bir adam olduğunu söyledim.

“Çok uzun vadeli, Kanopus'un hedefleri, bunu anlamayı öğrenmek zorundasın,” dedi nihayet.

“Ve Sirius'un hedefleri de çok uzun vadeli, dedim, gururla. Çünkü iyi bildiğim bir şey varsa, o da... İmparatorluklar ve onları yürütmektir... Ama baktı ve güldü güldü güldü, ta ki tekrar koltuğa çöküp bitkin halde uzanıp gözlerini tavana dikene kadar.

Aklımda uyanan düşünce bunun, son derece köklü bir belâlı durum içinde sıkışmış bir adam olduğuydu. Ama bu düşünceyi bastırdım.

“Pekâlâ,” dedim. “Uzun vadeli gelişme nedenlerinden ötürü Şammat'a tahammül ediyorsunuz, Puttiora'ya tahammül ediyorsunuz ve onların işleri kontrol ettiklerine inanmalarına izin veriyorsunuz. Pekâlâ. Ama burada sizin yaptığınız nedir?”

“Yine iyi bir soru, güzel Siriuslu.”

“Bana böyle hitap etmen gerekmez. Benim bir adım var. Ama önemli değil. Öğrenmek istediğim, *Kanopus'un işlevi nedir? Sizin için nedir?*” Ve öne eğildim, ellerimi iç içe geçirip çıtırdattım kol ve bacaklarım ince ve kırılmalıdır ve kırıklara kolaylıkla dayanırım. Kemiklerimi kırmaya yetecek kadar çok kuvvet sarf ediyordum. Arkama yaslandım, büyük bir dikkatle kaslarımı gevşettim.

Beni düşünceli bir edayla izliyordu. Hatta saygıyla.

“Bu soruyu sormakta haklısın.”

“Ama cevaplamayacak mısın?”

Bunun üzerine kalktı, öne uzandı, gözlerini bana sanki inanamaz bir ifadeyle dikti. “Anlamıyor musun...” diye başladı ve sonra tekrar arkasına yaslandı, sustu.

“Neyi anlamıyor muyum?” Ama hiçbir şey söylemedi. “Neden durdun? Neden hiçbir zaman cevap vermezsiniz? Neden her defasında bu kadar ilerlerim, ilerlerim, sonra da cevap vermezsiniz?”

Geri çekildiği yerden bana bakıyordu. Bu bakır renkli adamın, tunç adamın, tunç gözlü, uyanık halde gülümseyen adamın Klorathy olduğuna yemin edebilirdim. Ama o *değildi*. Tezat öylesine mutlak, öylesine belirgindi ki, öyle büyüktü ki, hiç farkında olmadan ona şöyle dedim: “Senin derdin nedir?”

Güldü.

Ve o zaman bile, bu konuda ısrar etmedim, çünkü etseydim, cevap verecekti.

Ayağa kalktı. Kendini topladı. Gülümsedi yoo, hiçbir şekilde Klorathy gibi değildi gülümsemesi.

“Birincisi... Sana şunu söylemem gerek...” ve durdu, iç geçirdi. Anladım ki, söylemeyecek!

“Gitmem gerek,” dedi.

“Neden? Çalışmaya mı? Senin tüccar olduğunu söylüyorlar?”

“Tüccarım. Şammat ülkesinde Şammat’ın yaptığını yapacaksın. Sen ne kadar benim hizmetçimsen, ben de o kadar tüccarım.” Ve yanıma yaklaştı, eğildi, iki elini uzatıp küpelerime dokundu. “Bunlara iyi bak,” dedi ve geriledi, sanki o dokunuş elini yakmış gibi.

“Seninkiler nerede?” diye sordum.

“İyi bir soru. Ama onlar Şammat’ın kulaklarında. Çalındılar, anlayacağın. Ya da daha doğrusu, sarhoş oldum ve onları Şammat’ın kulaklarına verdim... Çok kötü,” dedi. “Hiç iyi değil.”

Ve, beni ürküten bir şekilde gülümseyip çıktı gitti.

Ve nihayet, bu Kanopuslu’da büyük bir terslik olduğunu artık biliyordum. Hafızamı yoklayabildim ve şu sonuçlara vardım: Bu kişi yoldan çıkmış ya da işine ilgisini kaybetmiş ya da isyankâr bir memurdu. Bu tür durumları daha önce de görmüştüm! Bu durumla yüzlerce defa uğraşmak durumunda kalmıştım! İşte bu, Kanopus’un yanlış yola düşmüşüydü.

Ve çabucak kara çarşafıma büründüm ve peşinden koşarak mer-

divenleri indim, yarı yolda onu yakalayıp durdurdum.

“Nereye gidiyorsun?”

“Kadınımı ziyaret etmeye. Güzel bir kadınım var,” dedi. “Yo, öyle bakma! İnan bana, yalnız hiçbir şey anlamamış olanlar böyle bakar...” ve merdivenlerden inmeye devam etti. Peşinden gittim, merdiven sahanlığının alçı duvarları etrafımızda ıslık ıslık, kötü aydınlatılmış ve ter içinde bağırarak çağıran deli insanlarla dolu karanlık sokaklara çıktık. Onu yakalayıp bana doğru döndürdüm. “Buda-la olma,” dedi. “Gözlemlenmediğimizi mi sanıyorsun?” Kendini kurtardı. Dinlemedim ve peşinden gittim. Tekrar döndü ve alçak, yalvaran bir sesle şöyle dedi: “Ben yolumu kaybetmiş olabilirim, ama sen de yolunu kaybetmek zorunda mısın? Dikkatli ol...” Ve biz orada dururken, daha önce de görmüş olduğum yeşilimtırak-gri donuk gözlü memurlardan ikisi geliverdi, biri uzanıp baş örtümü kapıp çıkardı, böylece küpelerim göründü ve tam bir el onları kapmaya uzanıyordu, bir yandan da öteki memur Nasar’ın kolunu tutmuştu, tam o anda Nasar, “Kanopus’tan ceza!” dedi ve küpele-rime dokunmuş olanı taş gibi devriliverdi, öteki ise koşup kalabalığın arasına karıştı. Nasar dosdoğru bana baktı, kehribar gözleri acı dolu ve deli gibiydi ve şunları söyledi: “Bu bize epey pahalı-ya mal olacak, Siriuslu, sandığından çok daha fazlasına yukarıya geri dön. Ben yolumu kaybetmiş olabilirim, ama niye sen de kay-bedesin?” Ben ise iki kolunu birden tuttum ve sordum: “Pekâlâ, şimdi anladım... Kötü yola girdin, yanlış yoldasın... Belirtileri bili-yorum evet, anlamam yeterince uzun sürdü... Ama geri dön, geri dön Nasar... Lütfen. Bunu senden talep ediyorum. Mecbursun. Kanopus adına.” Eh, benimle birlikte merdivenlerden yukarıya geldi, uzun tırmanışı yaptı ve tepeye vardığında rahatsızlandı ve dehşet içindeydi. Benimle karşılaşmaları sırasında onu iyi kötü ayakta tutmuş olan iç kudretini kaybetmişti. Titredi ve koyu bakır renkli teni soldu.

“Ne oldu?” diye sormaya devam ettim.

Sordum ve sıkıştırdım ve gecenin geç saatleri oldu, karlar soluk

bir varlık halinde pencereleri doldurdu ve nihayet şunları söyledi: “Hanımefendi, Yirmi beş bin yıldır bu gezegendeyim. Adalantaland öncesinden beri. O adaya ve etrafındaki insanlara doğruları öğreten bendim. Dünyanın ekseninin değişmesinden ve mevsimlerin doğuşundan önce buradaydım. Hakkında hiçbir şey bilmediğin başka kentlerin ve kültürlerin öğreticisi bendim. Ben buradaydım, *burada, burada, burada*. Kardeşim Klorathy geldi, gitti... Ziyarete gelenler vardır, gelirler, uyarılar, taşları dizerler, sınırları çizerler, emrederler, düzenlerler ve eve geri çağrıldıklarında tekrar giderler, ama ben, ben sürekli görevliyim. Ve benim durumumda, ben bir hata yaptım. Anlıyor musun? Çok kötü bir yola girdim, II. Ambien ya da III. ya da 97. kaçıncıysan? Sen de gelip gidenlerdensin herhalde? Şu gezegene bir gezi, ötekinde küçük bir tatil falan? Ama ben bu cehennem deliğinde Asırlar, asırlar, uzun çağlar geçirdim...” Mırıldandı ve başını salladı ve yüzünü buruşturup içini çekti ve sonra ayağa fırlayıp kapıdan öyle hızlı koşarak çıktı ki, onu yakalayamadım.

Düzenli egzersizleri yapmam gereken bir gün ve saatti. Nesneleri yerdeki kilimlerin üstüne dizdim, renkleri olması gerektiği gibi düzenledim, üstüme belirli bir tarzda giysiler giydim, küpelerimi düzelttim ve tam tamına saati izledim, büyük kulenin tepesinde sessizce tek başıma duruyordum, karların beyaz sessizliği ile sarmalanmıştım... Çok zordu. Etrafımdaki zamanın ve tözün direncinden, büyük bir mesele ile boğuştuğumun farkındaydım: Bu ritüelleri kenedin başarısızlığından beri pek çok kez yapmıştım, şu ya da bu kıtada yapmıştım, birbirinden farklı çeşitli usullerde yapmıştım, ama hiçbir zaman, benim ya da benim içimden hissedilen bir şeyin tözünün bir dirençle, kötülük olarak hissedilen bir dirençle boğuştuğunu hissetmemiştim. Kendimi ağır, atıl bir kütle olarak hissetmemiştim. Ama amacıma sarıldım, Klorathy’yi ve beni buraya çağırdığını düşündüm. Ama neden? Hangi amaçla?

Talimatları tam tamamlamıştım ki, kapının perdesi hızla savruldu ve ilk akşam görmüş olduğum adam oradaydı. “Kanopus,” de-

di, “Burada varlığınıza tahammül ediliyor ve bu size, memurlarımızdan birini öldürme hakkını vermez.”

Onunla yüz yüze dururken hissettiklerim beni şaşırttı: Nasar ileyken hissettiğim tam tamına aynı ton ya da aynı tad idi. O duyuyu, o titreşimi yanlış anlamak mümkün değildi. Kendime, Nasar’ın *kötü* yola girdiğini söylemiştim: Ama onun Şammat tarafından ele geçirilmesinin, Şammat olmasının ne demek olabileceğini anlamış değildim.

Bir şey söylemedim; ince beyaz cübbemin içinde, kollarımda ısıltılı metal bilezikler, başımda aynı yumuşak pırıltılı gümüşümtürak altından metal bir bant, bilmediğim ve Sirius’ta bilinmeyen bir metaldi bu, kulaklarımda da ağır altın küpelerim, tam karşısında durdum.

Üstümdekilerin farkına vardığında, birer taşı andıran donuk gözleri sabitleşti ve adam gönülsüzce birkaç adım ilerledi. Hâlâ altın küpeleri takıyordu.

Aklımdan çok geniş bir yelpazeye ait düşünceler ve duygularla boğuşurken mesafeli ve dalgın bir eda takınmışım. Nasar hakkında tahmin yürütmeye devam etmekteydim. Ayrıca, bu memurun beni bu şekilde donanmış halde görmemesi gerektiğini, şu anda görünüşümü aklına kazımakla meşgul olduğunu, daha sonra elinden geldiği kadarını taklit edeceğini düşündüm; renk örüntüsünün de, kokuların da, ayrıca gereken sesleri çıkarmakta kullandığım telli çalgıların da onun dikkatini çekmediğini fark ettim. Bunların bir tür “dişi eğlencesi” olduğunu ve kendisine bir yararı olmadığını sanma eğiliminde olduğunu düşünmekte haklıydım. Nasar tarafından cezalandırılan memurun gerçekten öldüğüne inanmadığımı düşünmekteydim: Daha muhtemel olan, onun hayret içinde donakalmış olmasıydı. Sıradan bir mantığa sahip bir otorite bile, gerektiğinden daha büyük ceza ya da caydırma yöntemlerine başvurmaz. Ayrıca, benim Nasar’ın hizmetçisi rolünü oynamak zorunda oluşumun da Şammat gözetimi yararına olamayacağı, halkı telaşlandırmamak için gerekli olduğu sonucunu çıkarmaktaydım. Ama hepsinden önemlisi,

onu kontrol altına alacak şekilde davranmanın yolunun ne olabileceğini düşünüyordum.

Ben daha hareket edemeden, tekrar ilerlemişti ve şimdi tam önümde duruyordu: Elleri belinde, bacaklar ayırık. Bu bakımdan, bu türü, dönüşümde biyologlara bolca ayrıntılı bilgi verebilecek kadar inceleme fırsatı bulmuş oldum. En fazla dikkati çeken özelliği, ağız deliğinin genişliği idi; muhtemelen bu, öyle düşündüm, beslenmeyle değil, ses üretimi ile ilgili nedenlerden ötürü böyleydi: Az sonra konuştuğunda, sokakta karşılaştığım zaman göremediğim bir şeyi, bu deliğin titreşir gibi görüldüğünü ve seslerin gövdesinin ortalarından geldiğini görebildim. Konuşma tarzı titreşimliydi, kelimeleri belirsizleştiren bir tını yaratıyordu.

“Bu tür süs takılarına bu kentte izin verilmez!”

Ve taş gözleri üstümdeki nesneleri yutar gibi görünürken, öyle bir aç gözlülük halesiyle kuşatılmışım ki, tekrar bir tür kaba ipnotizma tekniğini denediğini hissettim. Ama daha fazlası da vardı: Beni sınıyordu, benden bir tür otorite gösterisi elde etmeye çalışıyordu -mesele bu muydu? Nasar’da karşılaşmaya alışık olduğu bir şeyi mi bekliyordu? Her halükârda onda bu zafer duygusunu hissettim- ve sonra da kendi içimde, onun içindeki bu zafer duygusundan dolayı, korkudan dolayı bir zayıflık. Anladım ki, onun uyguladığı bir sınavda başarısızlığa uğramıştım.

Çılgına dönmüştüm. Ona aldırılmaz görünerek başka yöne döndüm ve sırtım ona dönük halde biraz uzaklaştım, kısa bir süre durup pencereden dışarı baktım, sonra alçak bir koltuğa oturdum. Galaksinin çoğu yerinde, ricacılar ya da astlar ayakta dururken amirler, üstler oturur. Oturduğumda aklımda, o anki durumla ilgili bir fikir çaktı düzenleyici egzersizleri daha yeni tamamladığım için ve bu tehlike durumundan dolayı, düşüncelerim gayet berraktı. “Ne kadar zamandır,” diye sordum, “Bu kentin asıl amacını inkâr etmesine izin veriliyor?” çünkü bu kentin, *ilk tasarlandığı* sırada tamamıyla, belirli bir düzende -muhtemelen kesişen yaylar halinde- yerleştirilmiş konik kulelerden oluştuğunu ve koni-

lerin tabanı etrafında öbeklenen o fakir evlerinin ve yayılan yeni banliyölerin özgün bir amaçtan sapmalar olduğunu anlamıştım. Eski matematiksel kentler hakkında bana anlatılanlardan hatırladıklarım, bunların işlevleri hakkında aklımdan hiçbir zaman çıkmayan tahminler aklımda bütün bunlar vardı ve bu durum ve bu taş kütleleri gibi adam ile aramdaki fark belirgindi.

Anında tepki verdi: Suratı asıldı, bu da derin bir tedirginlik demektir; kurnazca bir bakış bu da tetikte olmama ve şunu söylememe neden oldu: “Bir gün sizin aç gözlülüğünüzün ve yağmalanmanızın sonu gelecek.”

Kıpırdamadan durdu. Tamamıyla kıpırtısız. Durgun gözleri yanıyordur gibiydi. Öylesine değil, ama herhangi bir cezalandırma niyeti olmaksızın söylediğim bu sözler, onda birtakım hatıralar mı uyardırmıştı, geçmişteki birtakım uyarıları mı? Tehditleri mi?

Oturduğum yerde kaldım, onu seyrettim. Aklımda iki davranış modeli vardı biri Nasar'ınki idi ve bu durumun gerektirdiğini hissettiğim her şey onu haksız çıkarıyordu. Diğerisi ise Klorathy'ninkiydi, onu düşündüğümde anladım ki o, bu küçük hizmetkâr en dehşet verici kudrete bile sahip olsaydı ona -olsa olsa- kayıtsız bir hoşnutsuzlukla bakardı. Bu yüzden yumuşak bir sesle, hatta keyifli bir edayla dedim ki: “Arkadaşınıza gelince, elbette ki ölmedi. Kendine gelecektir, belki çoktan kendine gelmiştir bile...” Ve tekrar kalktım, onu azarlarmış gibi ve pencere başına geri döndüm, çünkü bu yüksek kulelere aklımdaki yeni fikirlerin ışığında bakınmak ve bu kenti vaktiyle olduğu haliyle hayal etmek istiyordum. *Amaç neydi?*

Ama hemen arkamda bir uğultu, titreşim duydum ve döndüğümde o oradaydı, tımbırdayan bir ağız deliği halinde: Şimdi artık bu sözsüz tınının anlam içerdiğini biliyordum, ama aynı zamanda, bunu anlamadığımı düşünmesine izin veremeyeceğimi de biliyordum. Pervaza dayandım ve soluk renkte alçalan göğün önünde kulelerin karanlık gövdelerini gördüm.

“Benimle geleceksin. Yetkim var. Bu kentte otorite bende,” diye

ısrar etti, ona inandım: Bu, Kanopus'un razı olduğu bir tür anlaşmanın parçasıydı.

"Giysilerimi değiştireceğim," dedim.

"Hayır," dedi, bağırarak ve tekrar alınımdaki tacı, bilezikleri, küpelerimi gözleriyle yiyecek gibi bakmaya başladı. "Ama bu gece çok soğuk," dedim.

"Bir manton var."

"Anlaşılan çok güzel bir görev için bekleniyor olmalıyız doğrusu," dedim, gülümseyerek. Dudaklarındaki hızlı bir titreme, durumun gerçekten de öyle olduğunu söyledi.

"Beni bu gece oraya götürmek için iyi bir nedenin olduğunu umuyorum," dedim ve büyük siyah çarşafı alıp kendimi onunla sarmalarken de şunu ekledim: "Çünkü başka planlarım vardı. Kanopus'un yapılacak işleri var."

"Çok iyi anlıyorum, çok iyi anlıyorum," dedi, telaşla ve yatıştırma çabasıyla, ben ise onun gerçi bu işte başarısız kalacağını beklemediğini, ama başardığını görmekten en azından rahatlama duyduğunu anladım: Ve ondan kurtulmak için bir mazeret bulacağım korktuğunu. Ve bütün o süre boyunca bu yaratığın her yanından aç gözlülük yayılıyordu, öyle ki çok uzun zaman önce o kıllı aç gözlü Şammat vahşilerinin yaptığı ziyareti hatırladım: Farklı olmakla beraber, aynı döndendiler. Ve, benim bildiğimi düşündüğü şeyi ona sormayacaktım: Sizin bu Şammat'ların çok mu çeşidi var? Yoksa sen Puttiora'nın kendisinden misin? Neyse, sonradan, onun Puttiora'dan gelme olduğunu öğrendim: Bu düzlüğün kentleri, Puttiora'nın tebaası Şammat tarafından değil, Puttiora'nın kendisi tarafından denetleniyordu ama işin burası, başka bir hikâyenin parçası.

Uzun döner merdivenlerden indik, o hemen arkamdan geliyordu ve onun içinde kıpırdanan isteğin baskısını, istiyordu, istiyordu, istiyordu, her yanımda hissediyordum, gözleri ellerin dokunuşu gibiydi.

Sokakta beyaz bir fırtınanın içinde kaldık, sokak ve bulvarların

girişlerindeki cılız lambalar yarı görünmez olmuştu. Sadece ikimiz vardık. Orada dururken soğuktan kaskatı kesildim, kuzey rüzgârının ıslığı acı veren bir korkuyu iliklerime kadar sızdırıyordu: Kış, bu gezegende korkuydu, korku da, koca bir kıtayı bir solukta silip süpürebilecek türden ani kar ve buz fırtınalarının anısıydı; dev su kütlelerini ve muazzam deniz hayvanlarını havaya savurabilen ve onları toz taneleriymişçesine fır döndüren rüzgârların çığlığına dair anılar. Beyazlığın içinde kare biçiminde bir şekil göründü, bir giriş belirdi, gardiyanımın dayatmasıyla oraya girdim ve kendimi minderlerle ve küçük bir gaz lambasıyla donatılmış bir kutu içinde buldum. Bir an, nasıl hareket ettirildiğini anlamadım, ama az sonra bir koşucu tarafından çekildiğini düşündüm, çünkü bu şekilde bir yerden bir yere taşınmam ilk değildi nereden olursa olsun, bir köleci devletin, gururlu ve merhametsiz bir egemen sınıfın işaretleri.

Puttioralı kötü kokuyordu: Soğuk, yağlı bir kokuydu. Elbette bu düşünceyi bastırdım, kendi kokumun da ona hoş gelmediğini biliyordum: Aynı türler arasında kurulacak iyi ilişkilerin önünde aşılması en zor engel her zaman için koku olagelmıştır: Bu bakımdan hiçbir şey değişmedi! Boz renkli bu yüksek koniler kentine -bu hoplayan kutunun içinden kenti pek göremiyordum- nasıl girdiğimi yazdığım sırada, kolonize gezegenlerimizin en hoş olanlarından bir tanesinden gelme bir delegasyonun yanına çağırılmışım ve tüm iyi niyetime rağmen bir bahaneyle kabul odalarından çıkmak zorunda kalmışım, çünkü başka her bakımdan olağan ve normal bu bireylerden, hani deriz ya, “bizim gibi iki ayağı, iki kolu, bir kafası, burnu, gözleri ve ağzı olan” (gerçi bunların birer de kuyrukları vardı) bu kişilerden yayılan koku öyle iticiydi ki, dayanamadım.

Mesafe fazla değildi. Sütunlarından ve pencerelerinden bir ışık seli yayılan bir binanın önünde kalın bir kar örtüsünün üzerine ayak bastık. Batı banliyölerinden birindeki bir villanın önündeydik ve bir tür şenlik vardı, çünkü müzik duyuyordum ve bunun bir eğlence müziği olduğunu varsayıyordum, gerçi benim kulaklarımda daha ziyade rüzgârın inlemesini andıran bir uğultu olarak çalını-

yordu. İçinde getirildiğimiz kutu havalanır göründü ve beyazların arasında uzaklaştı: Tutamak niteliğindeki çıkıntılar ve belirsizce, kötü koşumlu dört hayvan gördüm, sürekli başlarını sallayarak kafalarındaki tüylerde biriken karları silkeliyorlardı, umarım bu tüyler onları sıcak tutuyordu. Kutuyla birlikte kar yağışının arasında kaybolup gittiler.

Puttioralı ile yan yana geniş basamaklardan, üstünde pek çok süslü sütunun ve sağa sola yerleştirilmiş mangalların bulunduğu geniş bir verandaya çıktık. Egemen sınıfların her yerde geçmişe ait kalıplara düşkünlüğüne alıştım ve mangalların onların şu andaki ısınma teknolojisinin en gelişmiş yöntemi olmadığını biliyordum: Kulenin tepesindeki odalar, borularda akan hava ile ısıtılmaktaydı. Soğuk yüzünden verandada pek az birey vardı, ama yarı çıplak olmalarından, tam anlamıyla bayramlık giysileri içinde olduklarını anladım.

İyi bir izlenim bırakmaya çalışmamın Sirius adına mı, yoksa Kanopus adına mı olacağını bilemiyordum, ama içine sarınmış olduğum kaba siyah çarşafı açıp sağ kolumun üzerine sarkıttım, bu tarzı bizim eski Karanlık Çağ'ımıza ait adetler hakkındaki bir tarih kitabında görmüştüm: En dıştaki giysiyi bu şekilde düzenlemek yüksek rütbe belirtiyordu.

Gösteriş içinde yükselen sütunların arasında ilerlerken başka bir tarihî karşılaştırma daha yardımına koştu: Yakın zamanda ziyaret ettiğim bir gezegende de eski çağlara ait bir anıt olarak buna benzer bir villalar bölgesi korunmuştu ve orası da bitki örtüsü içerisine yerleşikti gerçi, bu banliyöleri kuşattığını bildiğim bahçeleri şu anda hiçbir şekilde göremiyordum.

Veranda, çok geniş ve büyük iç oda ya da odalardan, kalın ve pek çok renklerde süslenmiş perdelerle ayrılmıştı. Beni görmeleri için girişte kıpırtısız durdum. *Benim* gördüklerim beklenmedik bir manzara değildi: Yirmi kadar birey vardı, hepsi de pek az giyinmişti ve üzerlerinde, keyif halindeki bir egemen ya da imtiyazlı sınıfın havası hiçbir yanlış anlamaya yer bırakmayacak açıklıkta

sergileniyordu. Minderlerin ya da sandalyelerin üstünde oturuyorlardı. Sehpalarda her türden yiyecek ve meyve istiflenmişti. Duvar kenarlarında bir düzine kadar hizmetçi duruyordu, adeta çıplak genç dişi ve erkekler, ellerinde de sarhoş edici maddeyle dolu testi ve sürahiler. Lamba olarak mangallar değil, sütun ve duvarlarda asılı saydam kürelerin içinde yanan bir tür gaz vardı. Taş döşemenin üstüne güzel kilimler serilmişti.

Hareketsiz durmaları benim gelişime şaşırmış olmalarından değil, bunu bekliyor, ama -henüz- benim çağrılmama neden olmuş duyguları ya da ihtiyaçları göstermek istemiyor olmalarındandı. Çünkü bu tür duygu ya da ihtiyaçlar olduğunu görebiliyordum. Yanımdaki Puttioralı hiçbir şaşırma belirtisi göstermedi. Son derece itici bu türün iki üyesi daha vardı orada, diğerlerinin arasındaydılar, ama etrafta eğleniyor ya da dolanıyor değillerdi burada kendilerine tahammül edildiğini, daha fazlası değil, anında görebildim.

“Klorathy” oradaydı: Bu loş, sedef renkli ışık altında Nasar o kadar çok Klorathy’ye benziyordu ki, bir an onun o olmadığına inanamadım. Ama sonra başını çevirdi ve hemen anladım ki, bunu yapmakta gecikmesi benim gelişimi yeni fark etmiş olması değil, *utanıyor* olmasıydı. Kare biçimli bir pufun üstünde sırtı duvara dayalı halde oturduğunda bilgili ve rahat bir eda vardı. Hiç değilse o, yarı çıplak değildi.

Her sahnede bir odak vardır... Bir merkez Ve buradaki o merkez Nasar değildi. Puttioralılar da değildi. Nasar’dan bir kol mesafesi uzakta, geniş bir koltuğun üstünde, her şeye hakim bir kadın oturuyordu, koltuğu diğerleri kadar alçak olmadığından misafirlerine yukarıdan bakıyordu. Son derece güzeldi. Bundan da ötesiydi. Elbette burada estetikten değil, cinsel hayranlıktan söz ediyorum, ki bu dolaysızca ve anında belli oluyordu ve çağlardan beri bununla kıyaslanabilecek bir şey görmüş değildim.

Doğurgan her dişide, genellikle çok kısa süreliğinede olsa, bu nitelik vardır. Ama belirli durumlarda, eğer sosyal koşullar izin veriyorsa, bu cinsel cazibe bireysel iradenin bir gayretiyle yoğun-

laştırılabilir ve sürdürülebilir. Kendi hakkımda yalnızca, açık tenli ve sarışın olduğumu söyleyebilirim; ama onun hakkında diyebilirim ki, parılıyor ve ışıldıyordu. Saçları nefis bir altın rengiydi, teferuatlı yapılmıştı, geniş, sedefimsi, gülümseyen yüzünün iki yanından dökülen küçük dalga ve kıvrıkcıklar, burma altın telleri andıran incecik örgüleri vardı. Gözleri elaya dönük bir maviydi ve ışıltılı sarı kaşların altında iri görünüyordu. Uzun beyaz ellerini sade bir şekilde kucağında sergiliyordu. Beyaz ayakları, mücevherlerle bezenmiş sandallar içindeydi.

Çıplak kollarındaki ağır altın bilezikler kendini tekrarlayan ve iç içe geçmiş V'lerden oluşuyordu ve hafifçe, hesaplanmış bir ölçüde etini sıkıyordu. İşte bu bilezikler, Kanopus tarafından ortaya konmuş önceki egzersizler için tarif edilen desenin ta kendisini taşıyordu ve bunlar benim ziyaretime başlamamdan hemen önce yapılan “tavsiyeler”le geçersiz kılınmıştı. Tekrar çabucak etrafıma baktım ve orada hemen hemen herkesin, erkeğiyle, dişiyle, *nere-deyse* doğru biçimlerdeki bilezikler, küpeler, halhallar taktığını ya da giysilerinde öyle bir renk bileşimini bulundurduğunu, mesela bir yakadaki örüntü ya da bir etekteki bir desen, bunlar o halleriyle doğru şekilden bir parça uzaklaşmıştı ve şimdi, Nasar'ın neden benimle göz göze gelmekte güçlük çektiğini anlıyordum. Gerçi şimdi daha ziyade asık suratla bakıyordu bana, bir başkaldırıdan ziyade umursamaz bir teslimiyet halindeydi.

Orada öyle durup da serinkanlılıkla gülümserken epey bir şeyler anladım. Her şeyden önce, benden şimdi istedikleri şeyin ne olduğunu: Üç Puttiora'nının her biri şimdiki tarife ait küpelerden takıyordu onlar ve ben, diğerlerinden hiçbirini değil, Nasar da değil. O da zaten tarif edilenlere uyuyor olsaydı, onları bu ortamda takmayacaktı. Tıpkı, bu şekilde sıkıştırılıp buraya getirilmeseydim, benim de takmayacağım gibi.

Oradaki her bireyin gözlerinin benim taktığım bileziklerde, alınlıkta, küpelerde olduğunu gördüm ve Puttiora'lıların nasıl olup da beni yakalayıp bunları benden zorla almadıklarına şaşım, elbette

ki korkuyor olmaları gerektiğini, yoksa yapacaklarının aynen bu olacağını anladım.

Hâlâ hiç kimse hareket etmemiş, herhangi bir karşılama belirtisi göstermemişti. Bunun üzerine büyük bir kumar oynadım, bir anlığına içim ürperdi ve içim karmakarışık oldu: Öne çıkıp “Kanopus sizi selamlar!” dedim ve bunu nasıl karşılayacağını görmek üzere göz ucuyla Nasar’a baktım, bir yandan da bir hizmetçi kıza, duvar dibinde duran bir koltuğu bana doğru getirmesini işaret ettim. Koltuk, burada ev sahibesi konumunda olduğuna karar verdiğim güzelin oturduğu koltuğun bir benzeriydi: Onun ve Nasar’ın yakınına, onunla aynı seviyede yerleştim ve itaat edilip edilmediğine bakmaksızın el çırpıttım -yine yakın zamanda yaptığım bir ziyaretten öğrendiğim bir adet- ve bana billurumsu bir malzemeden bir kadeh sunulduğunda, bir yudum alır gibi yaptım, ama tek bir damlanın bile dudaklarıma değmemesine dikkat ettim.

“Senin Sirius’tan olduğunu sanıyordum?” dedi güzel, benim yaptığım gibi el çırpıttı ve yeni bir kadeh aldı beni rahatlatmak için miydi? Beni içmeye teşvik etmek için miydi?

Bu, benim bu yozlaşmışlarla karşılaşmamın en tehlikeli anıydı. Tereddüt etmeyi göze alamazdım, sadece gülümsedim ve Nasar’a, sanki zararsız bir şakadaki suç ortağıma bakarcasına, daha ziyade eğlenmişim gibi bir bakış atarak şöyle dedim: “Öyle söylemek Nasar’ı eğlendirdiyse, neden olmasın?” Ve güldüm. Ve ona bakmayıp eteğimi düzelttim.

Şimdi bana meydan okuması gerekiyordu. Biliyordum ki, bunu yapması muhtemelen canıma mal olurdu, tabii hepsinin göz koymuş olduğu tüm takılarımın elden gideceğini söylemek bile gereksiz. Rahatça oturdum, sarhoş edici sıvıyı yudumlamış gibi yaptım -hayli sert bir zıkkımdı, baştan çıkmaya gelmezdi- ve sahneyi güzelce inceledim ve eğlenir göründüm.

Bunun beni ne kadar rahatsız ettiğini, iğrendirdiğini ne kadar anlatsam az.

Yozlaşmış bir sınıfın işaretleri her yerde ve her zaman aynıdır:

Ayrıntılarla zaman kaybetmeyeceğim. Ama bunları fazlasıyla sık ve çok fazla yerde gördüm ve habire yeniden ortaya çıkışları insanı ancak yıldırabilir ve bezdirebilir. Meydan okunduğunda o kadar kolay tersyüz olan o rahat gülümseme, kinik uysallık; kolay elde edilmiş başarının değişmez damgası olan o umursamazlık; etin yumuşaklığı; rahata düşkünlük; kaçınılmaz olarak köle ya da serf ya da hizmetçi olanlara karşı üstünlük taslamalar, oysa onlar elbette ki -her yerde ve her zaman- onların gerçek ve genellikle açıkça efendileriydi... İşte bunlar burada tekrar, tekrar, tekrar karşımdaydı.

Pek çok kere, Kanopus'ta ya da Kanopus imparatorluğunda da bu kural geçerli midir diye merak ettim, ama asıl olarak da, boyun eğmiş ve kullanılmış haliyle Nasar'ın oradaki varlığının bir cevap olduğunu düşünüyordum, o sırada tunç gözlerini kaldırıp bana baktı ve başını salladı. "Hayır," dedi. "Hayır, güzel Kanopyen."

Ve başını öyle bir yenilgi havasında, öyle bir kızgınlıkla çevirdi ki, ne yapacağımı bilemedim. Ama en azından, son derece tehlikeli bir anı atlattığımı biliyordum. Hayatımın burada, bu bayağılaşmış gezegende, bu ahlaksızlaşmış yaratıkların arasında sona ermesi, en hafif deyişle acı olurdu.

"Ev sahibemin adını öğrenmeyecek miyim?" diye sordum.

"Ev sahibin Nasar'dır," dedi, tamamen beklediğim bir ses tonuyla: Tembel, alaycı, imalıydı: Sesi, tıpkı görünüşü gibi, yalnız bir şeyi düşündürebilirdi, hem de bununla asla karşılaşmamış olsanız bile. Çünkü ben karşılaşmamıştım! Okuduklarım arasında rastlamıştım elbette patoloji okumuştum. Ama sonuçta benim Servis'teki meslek hayatım hayli genç yaşta başlamıştı ve imparatorluğumuz benim de risk altında olabileceğim türden dönemler yaşamış olsa bile, ben her defasında Ana Gezegen'den hayli uzakta gayet meşgul haldeydim.

Ama orada, sanki bir tür ulvi şerbete batırılmışçasına, ipeksi bir çiğ tabakasıyla kaplı gibi görünen o yaldızlı, rahat, zevk düşkünü sahnenin içinde otururken, o pırıltılar içinde gülümseyen kadına bakarken, bunu daha önce görmüş olmak hiç de gerekmiyordu!

Hepsini anlıyordum, hem de gayet iyi çünkü orada otururken ve resmî olmasa bile doğru bir tutumu korumaya çalışırken bile, ben de etki altındaydım. Her şeyden önce bu takılar üstümde olmama-lıydı, çünkü Puttioralı kesintiye uğrattığından egzersizimin diğer düzenlemeleriyle uyumlu olmaktan çıkmışlar ve kesin kullanım şeklinden uzaklaşmışlardı gerçi, ama yine de fazla kudretliyidiler. İkincisi, elbette ki hayatın bir alanına sırtınızı dönmeniz, onu ilga ettiğiniz anlamına gelmez! Pek çok kere, hatta Ambien I ile bera-berken bile, orada ne kadar baştan çıkarıcı bir diyarın bulunduğunu görmüştüm; hazır bekleyen bu diyara girmek için yapmanız ge-reken tek bir şey vardı: Evet demek! O kapıyı ya da girişi bilir-dim onun farkındaydım -dikkat ederdim- tetikteydim; bu tetikteli-ğin kendisi bile, bir şeye giriş yapma eğiliminin bir işaretiydi. Gördüğüm şey buydu. Ve anladığım. Ah evet, bu kadın sihrin ta kendisiydi! Ve o kelimeyi düşündüğümde, onun eski Adalanta-land'ın kızı olduğunu anladım; bedeninin o dopdolu gülümseyen ra-hatlığını, pırlıtlıyı hatırladım -ama burada ve bu zamanda, işlevi bambaşkaydı. O adanın harika dişileri doğru uyum içindeydi- ya da neredeyse doğru; elbette onların kayıp gitmeye başladıklarını da hatırlıyordum: Ama yine de insan onların çevreleriyle bir oldukla-rını hissedebilirdi. Ama onların bu torunu bedensel ihtişamın tümü-ne sahipti, ama ilâveten öyle bir cadılık barındırıyordu ki, amacın-dan uzaklaşmış, kendini beğenmişliğe dönüşmüştü. Alçak pufunda gergin ve sefil halde oturan Nasar'a ve sonra da ona baktığımda, bana bir şey söylenmesi gereksizleşmişti: Hissettim. Ve korkmaya başladım: Açması çok kolay bir kapıydı, sadece küçük bir adım, küçük bir karar ve birden kendimi Klorathy hakkında daha önce hiç düşünmediğim şeyleri düşünür buldum: Hem büyülenmiş, hem de iğrenmişim: Sanki içimde, beni çağıran, bana gülümseyen işve-li bir şehvet vardı, oysa Klorathy ile... Kanopus ile, dostluğu dü-şündüğüm zaman aradığım -beklentisi içinde olduğum- şey kesinlikle bu değildi. Ve bu ferah şehvetin kendisi de, içerisinde gayet kolaylıkla bambaşka bir şeye doğru alçalabileceğim bir ön odaydı.

Orada, şimdi karşımda gördüğüm şey bu konuda ferahlık duyulabilecek gibi değildi! Nasar kadının tembelce sallanan koluna asık suratla bakıyordu ve yüzünde öylesi bir acı vardı ki... Ama kadın tekrarlıyordu: “Ev sahibin Nasar’dır.”

“Sanmıyorum,” dedim, gülümseyerek ve elimden geldiği kadar hoş bir sesle... Ve Puttioralıların birbirlerine mırıldandıklarını görmekten ziyade duydum ya da daha doğrusu birlikte titreştiklerini, sinirlerimi genel atmosfer kadar fazla bozan o müziğin iniltili tekrarlarına tımbırtı sesleri eklediklerini duydum.

“Adı Elyle,” dedi Nasar birdenbire. “Burası onun evi. Ve biz hepimiz onun misafirleriyiz -değil mi?- senin misafirlerin ya da esirlerin?” Ve güldü, başını arkaya atarak ve yakıcı zehri içine boşalttı.

“Gayet gönüllü esirleriyiz,” dedi, buruk bir gülümsemeyle, bozuk aksanlı bir genç; zengin züppelerin tüm belirtilerini sergiliyordu. Oturduğu minder öbeğinden kalktı, Elyle’in koltuğunun yanına oturdu, elini kavrayıp kaba ve acı dolu bir hareketle, onun elinin üstüne öpücükler kondurmaya başladı. Elyle kıpırdamadı bile, ona bakmadı - onun yerine, benzi atmış olan Nasar’a baktı.

“Nasar,” dedi, yumuşak, baştan çıkarıcı bir sesle, “Senin kadar gönüllü bir esir değil.” Ve gülerek, ona meydan okuyarak Nasar’a baktı onun iradesini kıran bir bakış. Nasar’ın yüzünde gerçekten korkunç bir boğuşma gördüm. Elyle’in baştan çıkarıcılığı, içten ve açık daveti onu kendine çekiyordu, ama aynı zamanda kendi içinde, ona karşı koymak için mücadele halindeydi. Odadaki herkes bu mücadeleyi seyretti. Ve nihayet şu oldu ki, büyük bir of çekti, oturduğu yerde Elyle’a doğru uzandı, onun beyaz kolunu kaldırdı, her yanını kaplayan bir ürpertiyle kola baktıktan sonra, eli öptü, ama yasak savarcasına ve hatta beceriksizce -içindeki çatışma kendini bu şekilde dışa vuruyordu. Tekrar oturduğu yerde içine çöktü, önüne bakıyordu, sonra kadehinden yine kocaman bir yudum aldı.

Cırlak bir sesle, “Bu kuru cılız Siriuslu bürokrati dehşete düşürdü,” dedi.

Herkes soluğunu tutmuştu, Puttioralıların gümbürtülü sesi daha da yükselmişti. Buna gülüp geçemezdim.

“Nasar’ın kendinde olmadığı apaçık,” dedim.

Bunu herkes açıkça görüyordu ve bu durum beni kurtardı.

Eyley’in dizlerinin dibine ilişmiş, dudaklarını onun elinin üstünde gezdiren delikanlı başını kaldırdı: “Hepimiz senin şu elbisenin hangi kumaştan yapıldığını öğrenmek istiyoruz güzel Siriuslu!” Cüretkâr davrandığını hissediyordu, çünkü kadına doğru göz ucuyla baktı, onun bunu nasıl karşıladığını anlamaya çalışıyordu kadın surat astı ve kolunu çekti.

“Elbisem Kanopus krep kumaşındandır,” dedim.

“Bu kesinlikle doğru,” diye doğruladı Nasar: Kesik kesik nefes alıyordu, gözleri güzel kadının ve azarlandığı için resmen yerde sürünen, kıvrıcık başını kadının neredeyse çıplak ayaklarına süren delikanlının üzerinde sabitlemişti. Ve görebiliyordum ki, elinden gelen tek şey, kendini aynı şeyi yapmaktan alıkoymaktı.

“Dokunabilir miyim?” diye sordu yanımda oturan bir kız. Mavi, simli bir etek giymişti, ama göğüsleri, meme uçlarının üzerindeki bir mücevher deseni haricinde çıplaktı. Siyah saçları beline kadar iniyordu, koyu tenli, kara gözlü, çok ince biriydi. Bu odada birbirine benzeyen iki birey bile yoktu: Genetik karışım yelpazesi çok genişti.

Kalktı ve elbisemi yoklamak için eğildi. Elbisem bol kesimliydi, ama kolsuzdu onların tarzından dikkat çekecek ölçüde ayrılıyor değildi, ama dokusu, daha önce benim de alışık olmadığım bir türdendi, daha ziyade akışkan ve esnek bir metal gibi. Beyaz pırlıtlı, asla kırışmayan bu kumaş katlamaya ya da düz tutmaya çalıştığınızda parmaklarınızın arasından akıveriyordu ve böylesine bol dökümlü olmasaydı mahcup olurdu, çünkü tene dokunduğu yerde bedenin kıvrımlarını gösteriyordu benim durumumda da, Nasar’ın dediği gibi, kesinlikle “kuru cılız” bir bedeni gösterirdi; ve işte bu zengin sapkın villanın atmosferinin ve duygusal müziğinin beni ne kadar etkilediğinin bir göstergesi de şuydu ki, bunun böyle olması

benim içimi delice bir üzüntüyle dolduruyordu, neden Elyle gibi değildim, sırf varlığıyla bile büyüleyen, çeken, tutan Elyle gibi.

Bu kız eteğimi yoklarken, bir anda yarım düzinesi daha toplamıştı, önce cübbemin kumaşını elliyorlardı, sonra da elleri bileziklerime kayıyor, üstünde tacımın parıldadığı başıma dokunuyorlardı. “Bunun malzemesi nedir?” diye mırıldanıyor, birbirlerine soruyorlardı, sanki ben burada değilmişim gibi! Sanki ben, üzerinde bu tür şeylerin teşhir edildiği bir tür vitrin mankeniymişim gibi... Ve sonra, tacımın ağırlığının saçlarımın üzerinden kalktığını hissettim ve elimi üstüne koyarak, hırsızın onu alıvermesini son anda önledim. Hırsız ellerin ve parmakların ağırlığı beni koltuğumun üstüne bastırıyordu.

Dört bir yandan üzerime eğilen başlar öbeğinin üzerinden, koltuğunda oturan Elyle’ı görüyordum; öne çıkıp diğerleriyle birlikte bana dokunma hevesiyle dolup taşıyordu, ama gururu buna izin vermiyordu. Nasar da başını bu yana çevirmiş, bu sahneye bakıyordu ve benim için tedirginlik duyduğunu görebiliyordum. Ve büyük bir tehlike içinde olduğum açıktı.

Ayağa kalktım, aç gözlü kişileri üstümden itiverdim, böylece bazıları dengelerini kaybedip düştü, sarhoş ve çaresiz yerde yatıp budalaca güldüler.

“Belki de bileziklerini ve saçındaki tacı çıkarıp da,” dedi Elyle, “bize gösterebilirsin. Mesela ben onları yakından incelemeyi çok isterim.” O bunu söylerken o küstah sesin tınısı içime işledi, öyle ki, duyularımda bir davul, bir şarkı gibi hissettim.

“Hayır,” dedim. “Bunu yapmayacağım.”

Nasar’a baktı ve bu bakıştaki emri kendi içimde de hissedebiliyordum.

Nasar üzerindeki baskının gücü karşısında iç çekti: Yüzünden ter boşaldı ve bana telaşlı, kızgın bir sesle: “Evet, çıkar onları...” dedi. Ve ekledi, “Bu bir emirdir.”

Şimdi bile, bunun beni ne kadar etkilediğini tarif etmem çok zor. Kanopus’tan bir emirdi: Her şeye rağmen, bu sözün niteliği,

evet buydu. Hem de görünüş, hatta eda bakımından Klorathy gibi -hatta kimi zaman ta kendisi- olan bir adamdan, benim, bana ufuklar açabileceğini düşündüğüm, duyma özleminde olduklarımı bana söyleyebilecek biri olarak düşündüğüm kişiden... Ve “Bu bir emirdir,” dediği zaman, çarpılmış gibi sessiz kaldım. Düşünmekte olduğum şey, Klorathy tarafından bu ana karşı uyarılmış olduğumdu! *Onun bunu önceden bildiğini...* Ya da bu türden bir şeyin meydana gelmesinin zorunlu olduğunu bildiğini. Ve Klorathy’yi, onun varlığını, onun edasını, onun ne olduğunu hatırladıkça, ne kadar acı çekersem çekeyim -ve benliğimin her zerresiyle acı çekmekteydim- direnmek zorunda olduğumu düşünüyordum.

“Senin kendinde olmadığını söylemiştim,” dedim soğuk bir sesle. “Kanopuslular Kanopuslulara emir vermez.”

“Ama belki de Siriuslulara emir verirler,” dedi Elyle ve kaba kahkahasını attı.

“Belki veriyorlardır,” dedim, “Ama bu konuda bir bilgim yok. Benim bildiğim şudur: Üstüme taktığım bu şeyler süs değil. Ve onları yanlış yolda kullananlar acı çekecektir.”

Nasar’ın kendisiyle boğuştuğunu tekrar duydum ya da, hissettim. Kasvetli, hüznü mücadele devam etti, nefesi üç Puttioralının pes perdeden hızlı titreşimlerine karıştı; bu arada onlar etrafıma toplanmış, takılarımı kapabilecekleri yakınlıkta duruyorlardı tabii cüret edecek olsalar. Ve hâlâ cüret etmiyorlardı, bana devam etme cesaretini veren de bu oldu. Çünkü, orada öyle dururken aklım hayatımda hiç olmadığı kadar hızla çalışıyordu ve şöyle akıl yürütüyordum, bu şeylerden birer süs eşyası gibi ayrılma zayıflığını göstermiş olsa bile, bizzat Nasar onlara uyarılarda bulunmuş olmalıydı...

“Öyle değil mi,” dedim, irademle onu dönüp bana bakmaya zorlayarak. Oturduğu yerde duruşunu dikleştirdi, elleri gevşek bir şekilde kadehini tutuyordu -kadeh titriyordu, çünkü Nasar titriyordu. Kendisine gülümseyen Elyle’a ~~baktı~~ ama kadının gülümseyişinde korku vardı.

“Evet öyle,” diye mırıldandı nihayet.

Sessizce, bomboş duruyordum, iradem Nasar'ın üzerindeydi. Üç Puttioralı, donuk gözleri ve içinden perdesi sürekli değişen bir uğultu dökülen dudaklarıyla o yeşil-gri taş adamlar dönmüş Nasar'a bakıyordu ve *onun bir işaret vermesini bekliyordu...* Ben bu yere girmeden önce üzerinde anlaşılmış bir işaret. O an pek çok şeyi anladım.

Ve tekrar, içinde bulunduğum an genişledi... Ve ben rahatlık içinde bir bu yüze, bir ötekine bakındım... Önce güzel Elyle'a, Adalantaland'ın düşmüş kızına ve yeniden onun elini öpmeye başlamış olan alıklaşmış delikanlıya ve yerde budalaca etrafa yayılmış ötekilere ve her yerde ve her çağda hizmetçilerin maske-yüzleriyle sahneyi seyretmekte olan hemen hemen çıplak hizmetçilere ve gördüklerim beni çarptı, bir şeyi içeriden tanımanın çarpıcılığıydı. Bu yüzler o an hepsi de boştu, çünkü benliklerinin içinde bir iç sorgulamaya maruz kalmışlardı: Kayıp, boş, tatminsiz, huzursuzdular tırmaklarını avuçlarının içine batırmışlar ya da dudaklarını ısıtıyorlardı; gözleri dört bir yanda dolanıyor, iç çekiyor, eğilip bükülüyorlar ya da bomboş önlerine bakarak oturuyorlardı.

Ah, gördüklerimin anlamını çok iyi biliyordum: Varoluşsal sorunun ya da sıkıntının bir çeşitlemesiydi böylesine iyi tanıdığım, hem de her türlü tezahürüyle çok iyi tanıdığım bir şeyi nasıl olur da tanımazdım ki? Benim şu anda taktıklarına -ve başka zamanlarda da Nasar'ın takmış olduklarına- uzanan elleri, kapmaya çalışmaları, açlıkları, o derin ve temel özlemin belirtilerinden başka bir şey değildi.

Düşündüklerim beni zaafa düşürüyordu. Onlarla aynı düzeyde olduğumu, daha iyi olmadığımı, onlardan herhangi bir şeyi esirgemeye hakkım olmadığını hissettim. O anda Nasar deseydi ki: "Kanopus emrediyor..." üstümdeki her şeyi anında verirdim.

Ama Nasar beni, kendini, bundan korudu.

Yavaş yavaş ayağa kalkmaya çabalıyordu -çabası ağırlaşmış kol ve bacaklarındaki gerginlikten belliydi, sanki öylesine yere düşüp dudaklarını Elyle'ın teninin gülümser sıcaklığına gömme özlemi

onu yere bastırıyor gibiydi- yavaşça sırtını dikleştirdi ve sonra nefes nefese bana döndü.

“Kanopus’un gitme zamanıdır,” dedi, ağır, rüyadaymış gibi bir sesle. O sırada o konuşsaydı, o zaman hemen ayaklarına kapana-
cağını ve bu işin orada biteceğini görebiliyordum.

“Evet öyle. Ve Kanopus şimdi gidecek,” dedim. Nasar’ın kolu-
na girdim; bir yandan da bu son anda, dokunuşumun onunki ol-
madığından duyduğu hiddetle beni itivereceğı korkusu içindeydim.

“Nasar,” dedi usulca ve bu ses içimi titretti ve Nasar’ın titrek-
leştğini hissedebiliyordum.

“Gel,” dedim usulca. Bir tür inleme çıkardı ve kendini benim
kollarıma teslim etti. Onu usulca yönlendirerek onunla birlikte, ar-
kasında görkemli sütunları ve ışıldayan mangallarıyla verandayı gö-
rebildiğimiz, canlı renklerdeki perdelerin arasından geçtik.

Hemen arkamda, üç Puttioralıyı algılayabiliyordum.

Verandanın ucuna yürüdük. Uzun bir bankın üzerinde konuklar-
dan birisi uzanmıştı, çenesi kusmuğunun içindeydi bu görüntü
Nasar’ı güçlendirir gibi oldu.

“Dikkatli ol,” diye mırıldandı ve birlikte, üç şer kişiyle yüzleş-
mek üzere döndük, elleri alınımdaki taca uzanmaktaydı, alınması en
kolay takım buydu.

“Senin ölümüne neden olur,” dedim soğuk ve hor gören bir
sesle.

Ve *cesaret* ederek, sırtımı onlara çevirdim ve Nasar’ın söyleme-
siyle basamaklardan aşağıya, hâlâ etrafı örten karların içine doğru
koştum.

Puttioralıların ayaklarının basamaklarda sürtündüğünü ve kaydığını
duydum.

“Anladığınızı sanmıyorum,” dedi Nasar, beyazlığın içine doğru.
“Bu hanım Kanopus’un yüksek emriyle gelmiştir. Anlaşmanın ne
olduğunu biliyorsunuz.”

Taş yüzlerini beyazlığın içinde belli belirsiz gördüm sonra
kayboldular.

“Bir tahturevan çağırın,” dedi Nasar onlara.

Tekrar taşıyıcıları gördüm, kutu-kuşumlarının altında güç sarf ederken bir yandan üstlerindeki kolları silkeliyorlardı, ama kutuya girdikten sonra Nasar ve ben onları ya da Puttioralıları düşünecek halde değildik, çünkü Nasar yığıldı, gözleri kapandı, hastaymış gibi soluklanıyordu ve her yanı titriyordu. Sonra gözleri açıldı ve durgun bir şekilde baktı ve içlerinden sıvı döküldü. Kanopyenler, normalde, ağlamazlar bu onların çok geride bıraktığı bir şeydir. Nasar’ın ağlamakta olduğu gerçeği, her şeyi anlatıyordu.

Sessiz kaldım. Kendimi, olacağını düşündüğüm şeylere karşı hazırlamaktaydım nitekim bunlar oldu. Kasıp kavuran fırtınanın içinde tepemizde yükselen büyük koninin dibinde kutumuz yere indirildiğinde, rüzgâr etrafımızda ılık çalıyordu, o üç taş adam bizi bekliyordu.

“Nasar,” dedim, “bir gayret daha; buradalar,”

Kendini toplamaya çalışırken bir kere daha titrediğini gördüm.

Kutudan çıktık, doğru üçünün üstüne yürüdük.

“Siz budalasınız,” dedi Nasar, horlamayı silah gibi kullanarak.

“Bize bunları vermiştin,” dediklerini duyduk ve elleriyle, kulaklarının etrafındaki incecik halkanın üzerindeki altın küpeleri okşadıklarını gördük. “Bize bunları vermiştin...”

“Onları geri verin,” dedim. “Kanopus emrediyor...” Ama onlar beyazlığın içine koşup gittiler, çünkü bir otorite kaynağı sandıkları bu şeyi elden bırakmamaya kararlıydılar -çünkü artık, bunu böyle gördüklerini anlıyordum. Bütün o altın ve metal ve düğme ve گردانlık parçaları- bunların Kanopus’un içkin ve değişmez tözü olduğunu ve kendileri için otorite kaynağı olduğuna inanıyorlardı.

Nasar’ın onların arkasından bakakaldığını gördüm ve o hüzünlü öfke halinin onun bu yere boyun eğişinin bir özelliği olmadığına, *ker:di* özelliği, hatta belki de, Kanopyen bir özellik olduğuna inanabilirdim.

Ve yine, düşüncem cevaplandı: “Yo, hayır,” dedi. “Öyle değil. İnan bana, güzel Siriuslu, bunu düşünmemelisin, kendi iyiliğin

için...” ve onun küpelerime, diğer takılarıma gözünü diktiğini hissettim, öyle ki, bir an kendimi Elyle’in evindeki aç gözlülerin ellerine düşmüş sandım.

Hızla ondan uzaklaştım ve merdivenleri çıkmaya başladım. Bu şekilde peş peşe yukarı çıktık. Ben önde, o arkada, çıktıkça çıktık, döndükçe döndük, ta ki tepeye varıncaya kadar.

Mücadeleyi hiçbir şekilde sona erdirmiş olmadığının farkındaydım: Ve arkasının geleceğinin de. Dolayısıyla, pencerelerinden, içerisinde karların savrulduğu gri bir gün ışığının görüldüğü yarım daire odaya girdiğimizde, onunla yüzleşmeye hazırdım. Ama ben daha odanın içine yeni girmiştik ki, Nasar tökezledi ve minderlerin üstüne düştü. Üstüne bir şeyler örttüm ve yan odaya çekildim, orada sessizce bir pencere pervazında oturup günün ağarmasını, beyaz tipinin ardından sarımtırak gri bir ışığı seyrettim.

Ve o sırada düşünmekte olduğum şey, onunla kozumu paylaşacağım değil, Koşi’nin yumuşacık aydınlatılmış ve lüks odalarındaki ayrıcalıklı yurttaşlarıydı.

Sürekli ve her yerde kendini yeniden ürettiği anlaşılan bir ayrıcalıklı sınıfla ilgili, Sirius’un yıllarca yaşadığı sorunu düşünmekte olduğumu belirtmem okur için bir sürpriz olmayacaktır. Eminim ki, bir kısmı bu karşılaştırmayı niçin çok daha önce, daha belirgin bir şekilde yapmadığımı merak ediyordur özellikle de benim, ortaya çıkmasının önlenemediği durumlarda bu ayrıcalıklı sınıfları dizginlemeye çalışmış idareciler kesiminden olduğum bilinirken. Çeşitli kereler, bu olgunun önemini abartıyor olabileceğimiz görüşünü öne sürmüştümdür. Her zaman ve şaşmaz bir şekilde yoz bir sınıfın oluşması beklenebiliyorsa bu, daha büyük ve genellikle dinamik ve aktif bir sınıfın güçlenişinin ve genişlemesinin sonucudur ya da ona eşlik eder ve asalak olanlar onun üzerinde, bir dalganın üstünde yüzen süprüntüler gibi sürüklenir. Şımarık ve çürümüş azınlığı *olmayan* bir toplum hiç oldu mu? Bunu beklemek ve önlenemeyecek olana sınırlar koymak çok daha basit olmaz mıydı; bundan duyulan korkunun her türlü reform girişimini önlemesine

neden olmak yerine çünkü eğilim bu yöndeydi. Bir zaman boyunca, ne kadar pür ve inanç dolu olursa olsun her devrimin bir nesil içerisinde garantili bir şekilde ayrıcalıklı bir sınıf yaratacağını, dolayısıyla devrim yapmanın hiçbir anlamı olmadığını öne süren hayli etkili bir fraksiyon var olmuştı (özellikle Karanlık Çağ'ımızın son evresi sırasında kolonize gezegenlerimizde meydana gelen isyanlardan sonra çok güçlüydüler). Daha da kötüsü; bir toplumda reform yapmanın, yeniden yapılanmaya gitmenin bile aynı nedenle yetersiz olduğu savunuluyordu. Bu görüş elbette moral bozukluğuna ve genel bir kötümserliğe neden oldu ve bu nedenle bir süre yasaklanması gerekti. Evet, bizler (yani idareciler sınıfı) bu durumun ironisinin farkındaydık tabii: Yolsuzluğa yönelik sürekli eğilimimizin sadece beklenir değil kaçınılmaz da olduğundan hareketle egemenlere (ki elbette bizler bu konumdaydık) saldırılmaması, onların eleştirilmemesi gerektiği görüşünü savunanları en sıkı şekilde cezalandırmaktaydık: Canla başla muhalefet ve eleştiriye teşvik ediyorduk, hatta bir noktada, kendimiz bir parti oluşturduk -elbette bunu gizli yaptık- çünkü içten içe süren kinizm ve isteksizlik karşısında bu denli telaşa düşmüştük. Ben bu bireyler arasında yer alamayacak kadar tanınan bir kişiydim, ama çocuklarımdan üçü (Ambien I'den değil) katıldı, bu sayede onların birinci elden tanıklığına sahibim.

Hayli uzun ve kapsamlı olduğu söylenebilecek tecrübelerime dayanarak, asalak bir sınıfın oluşmasını önlemek için yapılabilecek bir şey olmadığı görüşünü savunuyorum; bu oluşum olsa olsa bir süre ertelenebilir. Ama bu oluşumu tanımlamak kesinlikle mümkündür ve bu tür bir tanımlamadaki bir güçlük her zaman, bu tür -nihayetinde- zayıf ve anlamsız kişilerin fazla şiddetli şekilde, duygusallıkla değerlendirilmesidir. Vücut bulduktan ve büyüdükten... Geçici olarak... Gelişme dönemine girdikten neredeyse hemen sonra kendi kendini yok etmemiş ya da yok edilmesine izin vermemiş bir sefahat düşkünü sınıf hiçbir zaman görülmemiştir.

Ama aklımda bu düşüncelerle karların süzülmesini seyrederken

yine Kanopus'u merak ediyordum: O büyük imparatorluk bu sorunları nasıl ele alıyordu? Hatta bu sorunlar onlarda hiç var mıydı? -Çünkü hiçbir zaman bunlardan söz edildiğini duymamıştık! Ve onlarda bu sorunlar ortaya çıkmıyorsa, neden *çıkıyor*?

Orada uzun süre oturmadım. Bölme duvarının öteki yanındaki sesleri dinlemiştim ve Nasar'ın dinlenmek, hele uyumak için fazla kötü bir duygusal halde olduğunu gayet iyi biliyordum. Beceriksizce ve hantalca etrafta dolandığını duydum. Bir süre sessizlik oldu, sonra onun merdivenleri çıkarak gelişini duydum bakkala inmişti. Mırıldandı, sonra inledi. Ağladığını da görür gibi oldum.

Giysilerimi değiştirip Sirius Kolonyal Servis'in giysisini giydim, gayet bilinçli bir nedeni vardı bunun: Nasar ile doğru ve yerinde bir zemin üzerinde yüzleşme isteği. Sonra, girebilir miyim diye sordum ve sorumu bir kere daha tekrar ettikten sonra onun "Pekâlâ, gel o halde!" deyişini duydum içeri girdim. Yanlamasına uzanmıştı, başını dirseğine dayamıştı. Dağınık haldeydi. Gözleri kızarmıştı. Öylesine kötü haldeydi ki, etrafının koyu kara bulutlarla çevrili olduğuna inanabilirdim. Kesinlikle o kadar iticiydi ki, farkında olmadan "Ah! Ne kadar çirkin!" diye mırıldandım. Dışsal biçim hakkında bu kadarı yeter! Elimde olmadan "böcek insanlar"ı hatırladım, hani Klorathy'nin üstün olduklarını söylediği, benim ise itici bulduğum.

Ve benim ne düşündüğümün farkında olmalıydı, çünkü bir süre başını kaldırmadı, bir an buruk bir şekilde gülümşedi. "Karnın açsa kap bir şeyler," dedi. Bir nevi çay ve ekmek getirmişti. Kendime bir fincan doldurdum, onunkini de tazeledim, ama o bu ikramı fark etmemişti, çünkü gözünü kırpmadan, pek bir şey de görmeksizin önüne bakıyordu. Bir an için, acaba ben de onun gibi yemi, yoksa yüksek bir koltuğa mı otursam diye düşündüm çünkü çatışacaktık. Hiç kuşku yoktu. Ama sonunda fincanımı bir pencere pervazına götürdüm ve dışarıya baktım, yapmak istediğim buydu. Kar yağışının durmuş olduğu kuzeydoğu yönünü görebiliyordum. Ve karların gerilemekte olduğu güneydoğuyu. Yüksek ve in-

ce kahverengi koniler, onları gizleyen beyaz bulutların arasından tekrar belirliyordu ve soğuk yumuşak kar kütleleri aradaki kısımda yığılıyor gibi görünüyordu ama bu elbette bir yanılsamaydı. Kar yağışının kesilmesiyle, küçük koyu şekillerden oluşan ordular kulelerin tabanı etrafında tüneller ve geçitler kazmaya koyulmuş, kasabanın aşağı kısmının tipi tarafından silinmiş canlılığı bu enerjik sürünün gayretleriyle yeniden ortaya çıkıyordu.

Aklıma inatla gelip duran bir fikir -yo, bir anı- vardı: Yani Nasar'dan yayılan o kara duygular tanıdık geliyordu. Bir süre önce, 9. Gezegen'deki görevlilerimizden biri, fazla uzun süre bırakıldığından -ben öyle düşünüyordum ve onun adına bu savunmayı yaptım- demoralize olmuştu. Anti-Sirius güçlerine alet olmuştu. Onun durumunu değerlendirmek üzere gönderilmiştim. Suçlu olduğundan hiç kuşku yoktu, onu Ana Gezegen'imize geri götürdüm, orada da ne yazık ki, idam edildi. Islah olabileceğine inanmıştım. O da aynı bu patlayıcı öfkeyi yaymaktaydı, sanki kendini dışa dönük ifade etmesine izin verilmediği için tüm organizması şiddetli ve uyumsuz bir tınıyla titreşirmiş gibiydi.

Nasar'ın yerinde duramadığını, sürekli duruşunu değiştirdiğini, eğilip büküldüğünü, gözlerinin dört bir yana dolanıp bakındığını, iç çekip de sonra başını salladığını, nefesini tuttuğunu ve tekrar asık suratla önüne baktığını görüyordum. Ama o da beni izliyordu, onun hesap yaptığını tetikte olduğunu, hazırlık yaptığını görebiliyordum. Elyle'in boyunduruğuna geri dönmeyi mi düşünüyordu? öyle idiyse, bu kudreti kendim de hissetmiştim, bunu anlayabilirdim tüylerim ürperse bile anlayabilirdim.

"Öyle," dedi birdenbire. "Ama yoo, geri dönmeyeceğim. Niha yet zinciri kırmayı başardım. Ve sanırım bunun için sana teşekkür etmeliyim."

Benim neler düşündüğümü nasıl ve ne zaman bilebildiğini kafamda kurmaktaydım ki, devam etti: "Ama bunun bir bedeli var, sevgili Sirius. Ve ne olduğunu duyunca eminim ki şaşırmayacaksınız."

Bunun üzerine, öngörölmüş eşyaları benden talep edeceği aklıma

geldi: Bu baskıdan hiçbir şekilde kurtulmamıştım.

“Tamamıyla öyle,” dedi. “Görebildiğin gibi, beni burada koruyacak şeylere artık sahip değilim...”

“Onları başkasına verdin,” dedim yeterince duygusuz bir sesle.

Bunun üzerine ayağa fırladı ve etrafta, odada dört dönmeye başladı, arada bir durup kıpırtısız duruyordu, ağzı açık halde gözleri dalıyordu; sonra tekrar yürümeye başlıyordu, huzursuzluk içinde, ne yapacağını şaşırmış halde, *zorlanarak* onu seyretmekten fenalık geldi, bu yüzden sırtımı döndüm ve kahverengi kulelerin arasından geri çekilmekte olan fırtınanın içine baktım, gri gökyüzünde rüzgârların iniltisini ve fısıltısını dinledim.

“Onları almak zorundayım,” dedi. “Mecburum.”

“Ben de öyle. Buraya davet edildim. Bu nedenle buradayım. Ve bu şeyler bana verildi. Ve nasıl kullanmam gerektiği anlatıldı. Ve bunları başkasına vermeye yetkim olduğunu sanmıyorum.”

“Başkasına değil, geri vermen söz konusu -bana- Kanopuslu Nasar’a.”

“Son derece açık bir dille, onları hiç kimseye vermemem söylendi,” dedim.

Gözlerini üzerimde hissettim, döndüm, o da gözleri dalgın halde durdu bir tuzakta gibi. Onun hissettiği buydu.

Ve şimdi, onun ne düşündüğünü biliyordum, “Onları benden almaktan seni alıkoyabilecek hiçbir şey yok. Benden daha güçlüsün. Ama öte yandan, Kanopus her zaman kolayca alabilecek durumdaydı.”

Sanki karanlık bir güç bedenini terk ediyormuş gibi titrediğini gördüm, öyle ki, dik durabilmeye, daha kolay nefes alabilmeye başladı.

“Bana hatırlattığın için teşekkürler,” dedi. Ah, sesinde esprili bir ton eksik değildi ve bu tonu duymak içimi rahatlatmıştı! Ama aynı zamanda yeniden sorumluluk duygusuyla konuşmuştu. Bana başka bir gözle bakıyordu. “Evet, teşekkürler. Teşekkürler Sirius.” Sanki bir şeyler bekler gibi durdu.

Döndüm ve doğru yüzünün içine baktım. Bu durumun içerdiği her tür ironi ve üzüntünün bilincindeydim: Üst düzey idarenin, ama Sirius'un ki, kılığı içindeki ben ve karşımda Kanopus, cömert ve üstün güç, ama suçlu bir memur cisminde. Bu kelimeyi anında kaptı.

“Sizin suçlarınız var,” dedi gülümseyerek. “Bizde ise biz sadece yoldan çıkarız.” Ve kahkaha attı, hakiki bir kahkaha; ve bu kahkaha ortasında değişti, acı çeken, içine kötülük girmiş olan geri döndü, tekrar dört dönmeye, aşağı yukarı yürümeye başladı.

“Suçlularınıza ne yaparsınız, Sirius? Ben sizlerden biri olsaydım, başıma ne gelirdi?”

“Sanırım idam edilirdin.”

“Evet. Ben de öyle düşünmüştüm. Ve diyelim ki, ben seninle aynı düşünüyorum, kendi sevgili imparatorluğum gibi değil? Sanırım idam edilmem gerekirdi?”

“Cezalandırılmak mı istiyorsun?” diye sordum, elimden geldiği kadar duygusuz bir sesle. Ve tekrar dikleştiğini, üzerindeki karanlık ağırlığın kalktığını gördüm. Aynı duygusuz sesle: “Evet, belki de budur. Ama cidden Sirius, bir hata yaptılar diyorsam, bunda ciddiyim. Görevim için yeterince güçlü değildim.”

“Hiçbir zaman izin kullanmaz mısınız?” diye sordum. “Herhalde sizi buraya süresiz bırakmıyorlar senin burada görevli olduğunu söylediğin kadar uzun çağlar boyunca burada bırakılıyor olamazsınız.”

Bu söz üzerine yanıma, pencere pervazının başına geldi, pervazın içine yaslanıp bana baktı.

“Öyle sanıyorum ki,” dedi, “sen Sirius'taki liberal kanattansın.”

“Evet, öyleyim.”

“Zavallı Sirius,” dedi yumuşak bir sesle, o koyu tunç ya da bakır ya da kehribar gözleri dosdoğru, tüm güçleriyle bana çevriliydi. “Zavallı, zavallı Sirius.”

İşte bu hiç beklenmedikti, onunla aramdaki denge alt üst oldu. Orada dip dibe, birbirimizin yüzüne bakarak durmaktaydık. Şimdi

Klorathy'yi ya da onun gerçek dostluğunu aradığımı ya da bu türden başka bir şeyleri düşünüyor değildim: Nasar'ın söylediği şey yüzünden bir gizeme ya da bir kavrayışa yakın olduğumu hissediyordum.

İlimli bir şekilde konuşabilecek hale gelinceye kadar bekledim ve şöyle dedim: “Neden geri dönüp de bana söylediklerini onlara söylemiyorsun?”

“Çünkü bunu zaten yaptım.”

“Yani izin kullandın?”

“Evet. Ama bu çok uzun zaman önceydi şu zavallı sefillerin ‘Cezalandırma’ adını verdiği şeyden hemen sonra. Ama ah Sirius, orada zaman geçirmek -sonra buraya geri dönmek- bunun ne demek olduğunu biliyor musun? İnsanın neler hissettiğini? Bunun ne kadar tahammül edilmez...”

“Kısaca,” dedi, “*insan geri dönmek zorundaysa eve dönmeye değmez*. Benim durumuma gelince, ben geri gelmek zorundayım. Söyledikleri bu. Benim yerim burası. Bu cehennem deliği. Şıkasta, onursuz ve rezil yer. Burası.”

“Rohanda çok güzeldir,” dedim, Kenet'in başarısızlığa uğramasından önce Güney Kıta'da geçirdiğim uzun zaman için iç çekerek. “Bizim sistemimizdeki hiçbir gezegen biraz olsun burası kadar güzel, burası kadar zengin ve burası kadar... Artık fırtınanın tamamen terk etmiş olduğu güneydoğudaki gri gökyüzünde görünen altın renkli ışığa bakıyordum. En yakındaki kahverengi koninin üzerinde tepeden aşağıya binbir türlü siyahlı beyazlı desenler görülüyordu: Kar pencere pervazlarını belirginleştiriyordu ve bu örüntülerin simetrisi ve dengesi bana büyük bir hoşnutluk veriyordu; ve işte Rohanda'nın onların şu tanımlama titizliği eseri adı kullanmak hâlâ içimden gelmiyordu -bolca sunduğu bir şeydi bu. Duyular için zengin bir gıda- her zaman ve cömertçe.

“Evet, güzel,” dedi, boğuk bir sesle, dimdik, gözleri kapalı durdu, eli boğazındaydı, gözleri sımsıkı kapalıydı, titriyordu. Elyle'i düşünüyordu.

“Anlıyorum,” dedim alçak sesle. Gözleri hızla açılıverdi: Bana baktı, karamsarlıkla, ama kendinde, gelip üzerime eğildi, gözlerimin içine baktı. “Doğrucu bürokrat da olsam gayet iyi anlıyorum. Keşke anlıyor olmasaydım.” Ve içimin titremesine engel olamadım.

“Teşekkürler,” dedi ve yine yanımdan uzaklaştı.

“Bu kentin yozlaşmadan önceki halini öğrenmek isterdim.”

Güldü, hem de öyle bir buruklukla güldü ki. “Ve diğer kentlerin de yozlaşmadan önceki hallerini herhalde çünkü her zaman yozlaşırlar, her zaman, her zaman.”

“Her zaman mı?”

“Evet.”

“O halde bunu hesaba katmanız gerek?”

“Evet,” dedi, iç çekerek; saplantılı karanlık kişi yine gitmişti ve o öylece ve *orada* benimleydi. “Evet. Hesaba katıyoruz. Bir kent inşa ettiğimizde ya da, bir mücevher yaptığımızda ya da, bir şarkı yazdığımızda, ya da bir fikir ürettiğimizde, o zaman onun anında sürükleneceğini, kayıvereceğini biliriz tıpkı benim yaptığım gibi, Sirius -sonra da- fff! o kadar, geçti gitti. Bu kent, adına yirmi-bir-koni-kenti dediğin yer? Ya oradaki kent -görebiliyor musun?- ve fırtınanın gittiği yönü gösterdi. Beyaz ufukta ancak bulanık bir şey görebiliyordum. “Orası bahçeler kenti. Orası bahçeler kenti idi...”

“Ya şimdi ne?”

“Bahçelerden oluşan bir kent,” dedi, burukluk ve hiddetle, kasvetle ve homurdanarak. “Bahçeli bir kent. Elyle oraya hayran. Orada bir yeri var, çeşmeler ve eğlencelikler... Elyle, Elyle,” diye böğürdü birden, sarsılarak, elleriyle yüzünü kapattı.

“Nasar,” dedim keskin bir sesle, iç çekti ve kendine geldi.

“Bana küpelerini vermek zorunda kalacaksın,” dedi, üstüme gelip, omuzlarımdan tutup yüzüme gözünü dikerek. O büyük ellerin kavrayışı kurşun gibiydi, ama gerginleştiğimi hissetti ve ellerini gevşetti. “Sende hiçbir şey yok,” dedi, inanamaz gibiydi. “Kuru kemik halinde bir kadın, şu uyanık küçük yüzün ve şu...”

“Hayır, ben bir Eyle değilim,” dedim kararlılıkla. “Bunun için üzülmemi mi istiyorsun?”

“Hayır,” dedi kısaca, kendine gelerek.

“Nasar, acaba küpeleri isteme nedenin, onlar sayesinde gezegenine dönmek yerine burada kalabilecek olman olabilir mi oysa gezegenine geri çağrıldın ama gitmek istemiyorsun?”

“Aynen öyle.”

“Ama onlar - peşinden gelip seni cezalandırmazlar mı?”

“Hayır,” dedi, kesik bir gülüşle, kendi içinden Kanopus’u ve bir Siriuslu olarak benim Kanopus’u sunuş şeklimi karşılaştırdığını anladım. “Hayır. Cezalara ne gerek var? Akla gelebilecek hangi ceza bundan daha kötü olabilir?...” ve gözlerini kapadı, bir tür inilti çıkararak başını salladı. -Evet, çaresiz bir hayvanın iniltisi gibiydi. “Ahhh,” diye böğürdü, ya da inledi, “Bu şey olmak, bunun bir parçası olmak, Şikasta olmak, Şammat olmak...”

“Sen Şammat değilsin,” dedim, keskin ve soğuk bir şekilde. Ve korkuyla.

“Şammat’ın ne olduğunu sanıyorsun, hanımefendi?” Ve yine volta attı ve umutsuz rotasında duruverdi.

Bilmecemin bir parçasının daha elime geçtiğini hissettim.

“Şammat dışsal bir zorbalıktan ibaret değil mi?”

“Tabii, bu açık değil mi?”

“Anlıyorum.”

Gerçekten şaşırmış halde sordu. “Nasıl oluyor da sorman gerekiyor?”

“Soruyorum... Ve soruyorum... Ve soruyorum... Görünüşe bakılırsa tekrar tekrar sorduğum sorular var. Ama yine de, hiçbir zaman cevap alamıyorum.”

“Ama bu bir cevap değil miydi?”

Bir yarı-bilginin ağırlığını hissettim, çok fazlaydı, fazla acı dolu, fazla karanlık içe dönük uzun karanlık bir yakınma. Ve aynısını Nasar’ın yüzünde görebiliyordum.

“Burası korkunç bir yer,” dedi, ürkütücü bir sesle, sanki bir şe-

yin ilk defa farkına varırmış gibi burada bunca zamandır yaşamış birisi olarak! Yine de bunu tekrar, yeniden söyledi. “Korkunç bir yer.”

“Söyler misin, *neden?*” dedim. “Lütfen gayret edip söyler misin? Şammat nedir? Öğrenmek istediğim bu.” Ve ekledim: “Eğer bunu bilseydim, o zaman Kanopus’u anlayabilir miydim?”

Buna güldü. -Gerçek bir kahkaha- “Şammat nedir? Şammat şu bir kent inşa edersen -mükemmel ve kesin ölçülerle, öyle ki içindeki her duygu ve düşünce Kanopus’a ait olsun- sonra da yavaş yavaş, akortlar sahte çıkmaya başlarsa -ilkönce hafifçe, sonra git-tikçe daha fazla ve daha fazla- ta ki çok geçmeden Kanopus-doğası gitmiş, kayıvermiş, düşüvermiş olsun... Tıpkı benim gibi... Ve eğer işe baştan başlarsan ve sözgelimi on kişiyi bir araya toplayıp onlara Kanopus’u öğretirsen -yapabilirsen, eğer *yapabilirsen*- o zaman elinden gelen tek şey budur, çünkü Şammat yükselir ve misilleme yapar ve Kanopus doğasından on kişi karşısında on misli Şammat olacaktır. Himaye ettiğin o on, *eğer* dayanırlarsa, eğer dayanırlarsa, eğer benim gibi düşüp gitmezlerse... Ve sen sevgi dediğinde, o zaman sevgi kelimesi, evet sevgidir, evet, ama sonra...” ve artık delice, huzursuz, hiddetli bir umarsızlık ve sefalet içinde mırıldanıyordu, Ama sonra bu hâlâ sevgidir, ama çatlamıştır, tınısı sahtedir, sonra daha fazla sahtedir ve artık sevgi değil arzu-dur, ah Elyle, Elyle, Elyle, güzel Elyle, güzelim benim...”

“Nasar!” Onu durdurdum, iç çekti ve kendine geldi. “Evet,” dedi, “Sevgi, o altın kelime burada şarkısını uzun süre söyleyemez, çabucak sesi çatlaklaşır... Sevgi yavaşça alçalır, bir sarmal boyunca aşağı iner ve sonra nefret olur. Her mükemmellik karşıtı haline gelir, Şammat budur. Şammat’ın ne olduğunu soruyorsun sen sevgi dediğinde çok geçmeden nefret olur ve ahenk için inşa ettiğinde çok geçmeden kavga olur ve barış dediğinde çok geçmeden savaş olur - Şammat budur, Şammat budur, Sirius.”

“Ama yine de Kanopus burada bulunmakta ısrarlı. Kanopus bu gezegeni tutuyor. Kanopus onu feda etmiyor. Rohanda Kanopus’un

himayesi altında.”

“Politikamız budur.”

“Ve sen buna katılmıyor musun?”

“Hayır, katılmıyorum ama kaldı ki, ben artık Şammat’ım ya da, en azından zamanın epeyce bir kısmında öyleyim, o halde benim neye katılıp neye katılmadığımın ne önemi var?”

“Söyle bana, geri çağrıldın ve gitmek istemiyorsun değil mi?”

“Evet.”

“Çünkü tekrar gelmen gerektiği zaman hissedeceklerinle yüzleşmiyorsun?”

“Evet.”

“Ya sana küpeleri ve diğer şeyleri verseydim...”

“Ah, küpeler işimi görürdü, o kadarı yeterdi,” diye mırıldandı, umutsuzca, kaçamak ve hırsla.

“Nasıl yeterli olabilir? Belirli kesin ve uygun egzersizleriniz var, koşullar değiştikçe bunlar da değişiyor... Öyle değil mi yani?”

Bana gözlerini dikmiş bakıyordu, asık suratla, bir bakıma hayranlıkla, ama hoşlanmadığı da belliydi.

“Çok doğru.”

“O halde küpeleri istiyorsan, burada sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürmeni sağlamaları için değil, onları Eyle’a vermek içindir. Öyle mi? Yoksa başka bir şey mi var?”

“Olabilir.”

“Acaba küpeleri ellerinde tutan ve onları kötüye kullanan Putti-orahılar sana, onlara katılman için baskı yapıyor olabilirler mi?” Sesim katı ve ahlakçı ve inanamaz bir tondaydı.

“Onun gibi bir şey.”

“Puttiora tarafından baştan çıkarılıyor olamazsın ya?”

“Neden olmayayım? Eğer Eyle tarafından baştan çıkarılabiliyorsa -hatta daha da öte- anlıyor musun, ta ne zamandan beri onun kocası gibiyim, ah ne kadar zamandır öyle olduğunu düşünmek bile istemiyorum...”

“Peki, ne zamandır?” diye sordum, aklıma bu yaratıkların hayli

kısa ömürler sürdüğü düşüncesi aklıma gelmişti.

“Tamamıyla öyle, Sirius. Ek bir işkence şu ki, bu mutlak ve muazzam güzellik bir anlık bir şey, avucundaki kar tanesi gibi. Bu, bir kelebeğin mükemmelliğine kapılmak, sarhoşluğunu yaşamak, onda erimek gibi bir şey. Sirius’ta kelebek var mı?”

“Hayır. Ama başka yerlerde gördüm.”

“Şikasta terimleriyle, Elyle’ı uzun bir zamandır -bu kelimeyi kullandığım için kusuruma bakma- *sevdim*. Bizim terimlerimizle, bizim zamanımızla, daha ben ona bakarken çözülüp dağılmakta olan bir şeyi içiyorum, onunla sarhoş oluyorum, ona kapılıyorum, sanki bir kar tanesine sahip olmak gibi bir şey. Bunun heyecanlarını tahayyül edebiliyor musun, Sirius?”

“Nasar, gezegenine dönmelisin. Ve bütün bunları gereken yerlerde söylemelisin.”

“Peki sonra?” dedi eğleniyordu, bunu görüyordum; hem de tıpkı benim küçük bir çocuğu eğlenceli bulacağım şekilde.

“Pekâlâ,” dedim, “Sirius tarzı size göre değil. Ama disiplin sorunları mutlaka her yerde aynıdır değil mi? Emirlerle uymalısın, hatalarını serbestçe itiraf etmelisin ve cezayı almalısın ama hiçbir ceza olmadığını söylüyorsun.”

İç çekti ve volta atmaya başladı.

“Ve görüşünü ortaya koymalısın senin kanaatine göre bu gezegene ilişkin politikanın yanlış olduğunu söylemelisin.”

Kendini tekrar yere, bir minder öbeğine attı, bacaklarını uzattı, kollarını başının arkasına koydu ve gülümseyerek beni seyretti.

“Kanopus Kanopus ile tartışmalı,” dedi. “Eh, neden olmasın? Hiçbir zaman bitmedi. Ama...” ve güldü.

“Bunun seni niçin bu kadar eğlendirdiğini anlamıyorum,” dedim. “Ama gezegenlerin idaresiyle ve onları idare eden personelle epey bir tecrübem oldu. Her zaman için, personelin görüşlerinin ifade edilmesine sadece izin vermekle kalmayıp bunda ısrar eden bir politikanın savunucusu oldum. Merkezi Ana Gezegen’de bulunan bir idarenin yerel sorunları takip etmesi her zaman mümkün olmaz.

İdare politikalarının tepeden inme ve katı hale gelme nedeni de budur. Eğer ana karargâh ile yerel görevliler arasında sürekli ve aktif bir irtibat gerçekleşmezse -o zaman, benim tecrübelerime göre insan işlerin yanlış yola girmesini beklemelidir.”

Burada şunu kaydetmeliyim ki, öyle bir güldü ki, sonunda ben çok kızdım, ama kendi adıma değil, Sirius adına. Çünkü eleştirilen, Sirius’tu.

“Pekâlâ,” dedi, “Emredildiği gibi geri dönmeliyim. Aktif rehabilitasyon talep etmeliyim çünkü kesinlikle ihtiyacım var. Varolan politikaya muhalefet etme hakkını talep etmeliyim. Bunu Sirius’un tavsiyesiyle yaptığımı söylemeliyim...” ve neredeyse tekrar gülmeye başlayacaktı, ama benim yüzümü gördü ve durdu. “Üzgünüm,” dedi, “Gerçekten üzgünüm. Ama sen biliyorsun ki...”

“Hayır, bilmiyorum. Ama senin devam etmeni isterim. Eğer fikirlerin başarısız kalırsa ve varolan politika sürdürülürse, o zaman...” Tereddüt ettim, sonra da, “Senden, Sirius’un Rohanda’nın tümüne sahip olmayı tercih edeceğini gizlemeye kalkışmayacağım,” dedim. “Anlaşılan bizim fikirlerimiz sizinkilerden hayli farklı. Diyelim ki, biz bu kadar burnu büyük değiliz! Bu gezegenden deneylerimiz için yararlanabiliriz. Güney yarımküreden çok iyi yararlandık...” ve bu noktada ben durmak zorunda kaldım. Bu Kanopus memuruyla ilişkimde üstlenmek durumunda kaldığım üstün, hatta emredici konum yüzünden, bu gezegendeki rolümüzü her zaman dürüstlikle oynamış olmadığımızı unutmuştum! Bir kere daha kendimi, bir Kanopyen’in düşüncelerimi okuyamadığını umut eder durumda buldum, oysa okuyabildiğini biliyordum.

Zorlukla konuştum: “Güneydeki deneylerimizden bazılarının anlaşma şartlarımızla tam uyum içinde olmadıklarını biliyor muydunuz?”

“Evet, elbette biliyoruz bunu.”

Daha fazlasını söyleme eğiliminde değildi. Önemi olmadığından mı?

“Sizin anlaşmaların ruhuna, hele hele lafzına, her zaman bağlı kalmadığınız öngörülmüş ve hesaba katılmıştı.”

Artık kızmıştım. Ve savunma pozisyonundaydım. “Anlayamadığım şey şu: Kanopus hem bu kusurlu küçük gezegene bizden çok daha önemli bir rol atfediyor -elbette, siz bizden çok daha büyük boyutlarda iş görüyorsunuz- ama aynı zamanda, olağanüstü ölçüde yasak savarcasına davranıyorsunuz...” ve bunu söylediğim an aklıma bazı kelimeler geldi ve alarga hale geçtim. “Sanırım şimdi, yaptıklarınızın gereklilik uyarınca olduğunu söyleyeceksin?”

“Ama başka ne diyebilirim ki?” diye sordu, ciddi şaşırmış halde.

Bir nedenle, Gezegen 11’in böceğe benzer insanları aklıma geldi: Narin pembe bir yumaktan ibaret bir yavruyu hatırladım, boz bulanık yarı saydam kollarda tutulmaktaydı, dalgalanan dokungaçlarla çevriliydi. Ve bu lanet şeyler evrim merdiveninde benden daha üst bir basamaktaydı ya da, en azından Klorathy ve dolayısıyla Nasar da, onlara büyük değer atfediyordu. Benim “gerekliliği” kavramam, asla sahip olamayacağıma inandığım ölçülerde hoşgörüyü gerektiriyordu. Ve bir kere daha Kanopus ve ben, bir kavrayışın gün ışığının eşiğine çıkacak gibi olduğu bir ana ulaşmıştık. Ve bu an yine gidivermişti. Öfke, pişmanlık ve kendi yeteneklerime inançsızlıkla sarmalanmış olarak.

Anlayamadığım şeyin ne olduğunu bilmiyordum.

Farkında olmadan, “Anlamıyorum, anlamıyorum,” diye mırıldandım.

“Zavallı Sirius,” dedi Nasar, daha önce de kullandığı tonlamayla.

“Onları ikna etmeyi başaramazsan ne olacak?” diye sordum.

Ayağa kalktı. Solgun, sararmış, içindeki ışık sönmüş görünüyordu, içindeki tüm enerji gitmişti.

“Artık eve gitmeliyim. Tavsiyene uymalıyım. Eğer Koloniler İdaresi’nin politikasının sorgulanması başvurumda başarılı olursam, kanaatime göre Şikasta’yı feda etmemiz gerektiğini söylemeliyim. Sirius’un Şikasta’yı devralma doğrultusunda ciddi bir istek öne sürmüş olduğunu söylemeliyim. Eğer başarısız kalırsam ve varolan politika devam ettirilirse -ki olacak olan budur, Sirius, lütfen fazla şey bekleme- o zaman herhalde bir ara burada seninle tekrar kar-

şılaşma zevkini yaşayabilirim.”

“Başka bir gezegene naklini istemene izin yok mu?”

“Sanmıyorum... Ama meseleyi şöyle ifade edelim. Bir kere oraya gidip de tekrar normal zihinsel ortamıma döndüğüm zaman, muhtemelen naklimi talep etmeyeceğim.”

“Neden etmeyeceğini anlamıyorum,” diye ısrar ettim. “Ve eğer tekrar buraya dönersen de, umarım tekrar bu kadar uzun zaman boyunca izin kullanmadan burada bırakılmaman gerektiğini anlattır-sın onlara.”

Tekrar gülümsedi. Nezaket, hatta takdir ve hatta, -yine- belirli bir hayranlık içeriyordu bu gülümseme. “Senin bu görüşlerini anlatacağım,” dedi.

“Peki tekrar gelersen sana ne görev verileceğini düşünüyorsun? Tabii gene gelersen.”

“Ne? Tabii ki her zamanki gibi yeni bir yere gönderilirim çünkü elbette ki, doğu merkez kara kütleindeki bu kentlerin yanında kumlar altında kalacağının farkında olmalısın?”

“Evet, farkına vardım.”

“Aynen öyle... Ve ben de ya kendimi berbat bir kentte bulurum ve orayı ilkönce cehennem ve işkence olarak görürüm, sonra da... Belki de her şey tekrar olur? Her durumda, akışı sağlamalıyım ve akışın bekçiliğini yapmalı ve Şammat’ı dizginlemeliyim... Bunları, bütün bunları yapmalıyım -her zaman yaptığım gibi! Ya da belki, başka bir kent kurmamı ya da, bunlar gibi bir kentler öbeği kurmamı söylerler- mükemmel, her bakımdan mükemmel kentler.. Ta ki...”

“Kentlerinizi kurmaya nasıl girişiyorsunuz?” diye sordum ve tekrar o kelime aklımda yankılandı. “Ah, gerekliliğe göre,” dedim. “Evet, ama nasıl?”

“Sanırım artık gitmeliyim,” dedi. “Gitmezsem kimbilir neler olur! Hatta kendimi tekrar Eyle ile birlikte bile bulabilirim kendi başıma bu karara varamazdım, emin ol.”

“Uzay taşıtını nasıl çağıracaksın?” diye sordum.

“Geri döneceğim ama başka bir yoldan,” dedi. “Elveda Sirius.

Ve teşekkürler. Gereçlerine, küpelerine falan, iyi bak, onların ve senin peşine düşecekler ve benim ortadan kaybolduğumu anlayınca, bunu seni fiziksel olarak yakalamak için bir bahane olarak kullanacaklar... Uzak gemini çağır ve ayrıl buradan. Benim tavsiyem budur.”

Koşar adım odadan çıktı ve bir süre sonra onun, küçük karanlık bir şekil olarak kulenin tabanından çıktığını gördüm. Üstünde manto yoktu. Anlamaya başladım. Karlarla kaplı açık araziye yürüyecek ve orada ölecekti. Bu beni gerçekten düşündürdü Kanopus’un usulleri hakkında yepyeni bir kavrayışın başlangıcıydı bu; gidip gelmenin, ya da dilerseniz “yolculuk yapmanın” çeşitli yolları hakkında... O sırada bütün bunların üzerinde düşünmeye zamanım yoktu, tıpkı onca daha geniş kavrayışlara açılan geçitler içeren, Kanopus ile bu uzun konuşmayı tartmaya zamanım olmadığı gibi. Nasar’ın bata çıka ilerleyişini seyrettim. Kuzeydoğuda öbekselen beyazlıklardan, yakında tekrar kar yağacağını anlayabiliyordum. Ama bundan çok daha önce, Nasar yığılmış beyaz kütlelerin içinde kaybolmuş olacaktı. Çok geçmeden ölmüş olacaktı, biliyordum. Karlar eriyinceye kadar onu bulamayacaklardı, bundan emin olabildim. İşte o zaman, Puttioralıların beni almaya gelmesinden korkmam gerekebilirdi; muhtemelen bir kişinin kaybolmasını ihbar etmemekten, hatta cinayetten insanın böyle bir yerde neler beklemesi gerektiğini kim bilebilir ki! Ama karların erimesine daha çok vardı. Bahara kadar beklemeyi ummuştum. Beyaz tözlerle tıklım tıklım manzaraya bakakaldım ve bütün bunların su olduğunu düşündüm. Mevsim değiştiği zaman bütün bunlar girdaplar ve seller halinde bu kulelerin etrafında nasıl akacaktı! Burada, bu kulenin uç noktasında duracaktım ve kahverengi sellere bakacaktım ve sonra da, öyle olacağına inanıyordum, bitkiler fışkırıverecekti. Buna benzer bir şeyi daha önce hiç görmemiştim.

Kanopus uyardıysa, bunu dinlemek gerektiğinden kuşkulanmak için hiçbir nedenim yoktu. Puttioralılarla yüzleşmek istemiyordum, hatta şu dejenere gülümseyen avare güruhla bile bu sefahate-

düşmüş sınıflar her zaman kendi tembel küstah tarzlarında gaddardır... O halde burada neden bekliyordum? Neden mi, tabii Klorathy ile karşılaşmak için.

Buraya, Klorathy ile buluşmaya gelmiştim.

Klorathy ile buluşmuş olduğumu anladım. Burada, o sırada çözümlmeyi umamayacağım bir gizem vardı, ama bir gizem olduğunun farkındaydım.

Yukarıda süzülmekte olan Uzay Gezgini'ni çağırıp buradan ayrılmaya karar verdim. Çağrıyı gönderdim ve eşyalarımı topladım. Bir sandığın içinde katlanmış halde duran beyaz kapşonlu bir giysi buldum, ona büründüm. Karların arasına doğru ilerleyen karanlık bir kaçak şekil olarak görülüp de tutuklanmak istemiyordum.

Tam koninin tepesindeki bu yüksek odalardan ayrılıp sokağa inmeye hazırlanıyordum ki, ben odaya girmeden önce Nasar'ın uzanmakta olduğu yerde birtakım yazı tabakalarının yayılmış olduğunu gördüm.

Çaresizliği, sefaleti, kendini lanetleyişi, çelişkileri orada, kırık, yer yer hakaretamiz ya da müstehcen sözler halinde yazılıydı. Üstlerinde çabucak göz gezdirdim, çok sayıdaki tabakayı karıştırdım: Pek çok ay boyunca yazılmış yorumlar içeriyorlardı. Ama benim odaya girmemden hemen önce karalamakta olduğu anlaşılan tabakanın üzerinde şunlar yazılıydı:

Tekrar tekrar aynı fikre varıyorum. Kanopus ile ve kendi mizacımla şu anda yüzleşemeyebilirim ve benim burada ne olduğumu değerlendireceğim zaman içimi utanç dolduracaktır, ama Sirius'u benim benliğimin iyi yanlarıyla güçlendirmeye bakmalıyım: Sirius'u düşündüğümde, belki de nihayet kendimi göreve dönmeye zorlayacağımı hissediyorum. Nasıl oluyor da bir imparatorluk böylesine geniş, böylesine güçlü, böylesine uzun ömürlü, böylesine enerjik, yaratıcı, ustalıklı, bu kadar çok bakımdan hayranlık uyandırıcı olabiliyor da - ama yine de temel gerçek hakkında en ufak

bir fikri olmayabiliyor? Devam ediyorlar, ilerliyorlar, gerileme dönemlerine giriyorlar, kararlar alıyorlar, tekrar ilerliyorlar... Nüfuslarının çığ gibi kabarmasına izin veriyorlar, sonra birdenbire onları adeta sıfır noktasına geriletiyorlar. Ve bütün bunları sosyal güçlerin ve görüşlerin geçici dengelerine göre yapıyorlar asla gerekliliğe göre değil. Benim ne kadar rezilce yoldan çıkabildiğimi sergilediğimi düşünürsek, bu hataya düşme yeteneği bulunmayan bu değerli ve doğruluk içindeki ve yetenekli görevli, Kanopus'un görevinin ne olduğu hakkında herhangi bir şeyi kavrayabilmekten çok uzak. İşte bu düşünce, beni tekrar sağlıklı kılabilecek kadar güçlü bir düşünce değil mi?

Orada yazılı olduğunu gördüklerim bunlardı. Sert, ama aynı zamanda esnek bu maddeyi benim için yeni bir şeydi giysilerimin arasına soktum ve hızla merdivenlerden aşağı inip soğuk beyazlığın içine yürüdüm. Hafifçe olmakla birlikte, tekrar kar yağmaya başlamıştı. Uzay Gezgini'ni bulamayacağımdan korkmuyordum, sadece, ona varamadan beni durduracakları korkusu vardı içimde. Uzaktaki kulenin dibinde bir çift Puttioralı muhafız gördüm ve daha önce kente girerken kullandığım yolda hızla koştum. Yolu takip etmek çok zordu. Yolun iki yanındaki hendekler ancak karın üzerindeki belirsiz birer çizgiyle seçilebiliyordu. Tökezleye tökezleye yürürken, Nasar acaba hâlâ ayakta ve yürüyor mudur diye merak ettim, yoksa düşmüş ve ölmekte miydi. Bu şekilde düşünmek tuhaf: Bizler ölümü beklemeyiz! En azından, bedenlerini adeta sonsuza kadar yenileyebilen Sirius Ana Gezegen'inden olanlarımız değil. Ölüm, bizim gerçekliğimizin parçası sayılmaz pek. Ve Kanopus'un bedenleri, adeta birer giysi takımı gibi kullanması da öyle...

Kısa bir süre koştuktan sonra, Uzay Gezgini'nin yumuşak pırlıtlısını gördüm, içine daldım ve hemen o beyaz tipinin arasından kalkış yaptım az sonra beyaz örtünün içinden yükselen kahveren-

gi koniler altımızdaydı; tepemizde ise Rohanda gecesinin gökyüzü ıslıl ıslıl yıldızlarla doluydu. Ana Gezegenimize öylesine mutluluk pırıltıları saçan, kendi sevgili yıldızımızı aradı gözlerim, ama güney yarımküreye doğru yol almaktaydım. Altımızda uzanan beyazların üzerinde ilerledik, yine bembeyaz büyük dağları aştık ve birdenbire altımızda mavi okyanus belirdi. Organize etmeyi düşündüğüm deneyler bu anlattıklarımın konusu dışında kalıyor.

Kanopus ile doğu merkez kara kütesindeki kentlerden Koşi'de meydana gelen karşılaşmam hakkındaki raporum böylece sona eriyor.

Gezegen 3 (1), 9. Gezegen Hayvanları

Uzun süre Rohanda'nın yakınlarına bile uğramadım, imparatorluğumuzun öteki ucunda, nüfusun azalmasından kaynaklanan, çoğu psikolojik sorunlarla uğraştım. Bu işten zevk almıyordum ve bu sorunlar bu kadar uğraştırıcı ve genellikle da imparatorluğumuz için tehlikeli olmasaydı, orada devam eden deneyleri bizzat teftiş etmek üzere Rohanda'yı mutlaka ziyaret ederdim. Ama bunların hiçbirisi sosyobiyolojik olarak tanımlanabilecek sınıftan değildi, yalnız genetik mühendisliğe ilişkin küçük ölçekli laboratuvar çalışmalarıydı.

Ancak Gezegen 3 (1) ve onun akıbeti hakkındaki sorunun ortaya çıkmasıyla, bu politika üzerindeki tartışmalara katılmak üzere iç rahatlığıyla gezegenime dönebilme fırsatım oldu, ondan sonra da Rohanda'da bir görev gezisi planlayabilecek hale geldim.

Politika tartışmaları uzun, hatta fırtınalıydı. Yeni gezegenleri kendimize katıp geliştirmekten uzak durma kararımız değişmedi. Gezegen 3 (1), Gezegen 3'ün ayı ya da uydusuydu. Gezegen 3 faal kullanım halindeydi. Ayı hiçbir zaman gelişmemiş, neredeyse tamamen oksijensiz bir yerdi: Ama atmosferi ayarlanabilecek olsa, potansiyel olarak en yararlı ve arzu edilir türdeki gezegenler sınıfına giriyordu. İmparatorluğumuzun genişleme döneminin doruğunda, her türden mineral bakımından zengin olması nedeniyle 3 (1)'i zorlama planları yapılmıştı. Ama kendi irademizle geri çekilme ve küçülme politikamızı izlediğimiz zaman, yeni mineral rezervleri

aramak gereksizleşti. Sanırım 3 (1)'i görmez olduğumuzu, hatta unuttuğumuzu söylemek yanlış olmayacaktır; Gezegen 3'ün kendisi ise makul ölçüde işleyen bir yerdi ve yerçekimine yaptığı etki hariç, orasıyla hiç ilgili değildi.

3 (1)'in geliştirilmesi sorunu, Kolonyal Servis'te her zaman için eski güzel yayılma ve genişleme günlerine dair büyük bir özlem bulunması yüzünden doğdu. Bunu söylerken, üzerime eleştiri çekeceğimi, kimilerinin "Kaşarlanmış emperyalist!" diye bağıracağını biliyorum. Ama gerçekten kaçınmak niye! Servisimizin pek çok hastalığının ve probleminin bu özlemden kaynaklandığına inanıyorum. Sirius mizacında öyle bir yan var ki, meydan okuma durumlarını talep ediyor, o koşullarda canlanıyor ve bu koşulları en iyi, yeni bir gezegenin ele geçirilmesi, onun sorunları, düzenlenmesi, geliştirilmesi sunuyor. *Yayılmak*, diye düşünüyorum, normal değilse bile (*doğru* olması anlamında yani), en azından en çok kabul görecektir. Özellikle istikrarlı tutulan gezegenleri gözlemlemek ve asayişini korumak moral yükseltici bir iş değildir ve Servis'imizin üyelerine ilham vermez, onları geliştirmez. Bu söylediklerim doğru olmasaydı, Servis'imize üstesinden gelinmesi gereken birer meydan okuma oluşturmak üzere kasten tasarlanmış bu kadar çok operasyon ve model yürütüyor olmamıza niye gerek olsundu ki?

Hayır, gerçek şu ki, Gezegen 3 (1)'in tekrar gündemimize gelme nedeni, çok sayıdaki personelimizin, özellikle de gençlerin, güçlüklerin, sorunların, zararların keskin heyecanını yaşamak istemeleriydi. Hatta tehlikeler istemeleriydi çünkü yeni bir şey kurarken üstesinden gelinmesi gereken tehlikeler ve sözgelimi, durağan olduğu herkesçe fazlasıyla açıklıkla görülen bir hayat düzeyinden duyulan tatminsizlik ya da hoşnutsuzluk içinde patlayan bir gezegendeki düzenli bir polislik işinin tehlikesi arasında kalite bakımından bir hayli fark vardır. Burada tekrar metafizik sorunlara girmek istemiyorum! Sosyal felsefecilerimiz tarafından derinlemesine araştırılmış alanlara sapmak istemiyorum. İyice istikrarlı ve

ekonomik dengeli gezegenlerimizden pek çoğunda sakinlerinin gerçekte var olmayan tehlikelere inanmasına -belirli dönemler boyunca- kasıtlı olarak izin verdiğimizizi burada anıyorsam, bunun konu açısından önemi olduğundandır. Puttiora'dan ya da Şammat'tan gelecek tehditler uydurduk; olası kozmik felâketlere ilişkin söylentiler yaydık, örneğin yaklaşan kuyruklu yıldızlar ya da talihsiz yıldız konumlanışları gibi; hatta ufak tefek ayaklanmalar kışkırttık. -Hepsi de, koca gezegenlerin- Bütün bunların amacı nedir ki? Melankolik ruh haline gömülmelerini önlemek içindi, çünkü bunun önüne geçilmediği taktirde, kitlesel intiharlar bile meydana gelebilirdi.

Her neyse, Gezegen 3 (1)'i yeniden ele almamızın başlıca nedeni buydu ve bu neden, karar alıcı konferansımız tarafından sonuçta yayınlanan resmi gerekçeler listesinde yer almadı. (Benim tecrübelerim bunun genel, her yerde ve her tür durumda gözlemlenebilen bir kural olduğunu gösteriyor: Bir durumun ya da kararın ya da politika değişikliğinin gerçek, itici nedeni hiç anılmaz ve arka planda aranmalıdır ya da tali nedenlerin altına gömülmüş halde bulunabilir ancak.)

Sayılan gerekçeler şunlardı:

1. Gezegen 3 (1), kolonize gezegenlerimiz ya da gezegenlerimizin gezegenleri içinde, geliştirilmeden bırakılmış ya da şu ya da bu biçimde yararlanılmayan tek gezegendir.

2. Uzak bir geçmişten bir benzetmeye başvuracak olursak, sanki eski tarzda iyi yönetilen bir çiftlikte tek bir tarlanın ekilmeden kalmasına izin verilmiş gibiydi. (Genç üyelerimiz bu arkaik ve romantik kıyaslamalara özellikle bayılıyorlar insan bunun onlarda adeta bir kült halini aldığını söyleyebilir.)

3. Sirius'a bu kadar yakın olması nedeniyle, bu gezegenin minerallerinden yararlanmak, mineral bakımından zengin başka gezegenlerden daha ekonomik olacaktır.

4. Gezegen 3 alışılmış manevi durağanlık emareleri sergilemekte ve uydusuna hayat verme kararının neden olacağı tartışma ve fikir

aykırılıklarından yararlanacaktır.

5. Yeni sorunlar sunuyor ve bunların çözümü, bilimsel bilgi envanterimize katkıda bulunacaktır.

6. Rohanda'daki personelimizden, oradaki topraklarımızın yetersiz kullanıldığı ve bunların bir kısmının şimdiden daha önceki deneylerimizden kalma halklar ve ırklar tarafından istila edildiği yolunda uyarılar gelmiştir. 3 (1)'e bir atmosfer kazandırılması, Konferans'ta tartışıldığı gibi, Rohanda'daki belirli yerel koşullarla uyumlu olacaktır. (Ayrıntılar ektedir.)

Kanopus'a bir mesaj göndermiş ve topraklarının bir kısmını sınırlı ve belirli bir süre boyunca bizim kullanmamıza izin vermelerinin onlar için bir sakıncası olup olmadığını sormuştum. Burada belirli bir kandırmaca unsuru bulunduğunu fark etmemiş değildim, tabii buna diplomasi deyip geçmeyecekseniz; mesele şuydu ki, o topraklara tam olarak ne kadar zaman boyunca ihtiyaç duyduğumuzu bilmiyorduk. Mümkün en yüksek dağları istiyorduk. Merkez kara kütesinin güney kısmının büyük bir bölümü son derece yüksek dağlarla kaplıydı. Bunlar, o talihsiz "olaylar" sırasındaki iç sıkışmalar ve itme kuvvetleri sonucunda daha da yükselmiş ve yayılmıştı. Casuslukla öğrendiklerimize dayanarak, Kanopus'un bu dağlık yöreleri fazla kullanmadığına inanıyorduk. (Daha sonra bu konuda yanıldığımızı keşfettik.) Ama her durumda, bu dağların tamamını ya da bir bölümünü bize ödünç verecek durumda olmadıkları, "dikkatimizi" Tecrit Edilmiş II. Güney Kıta'nın batı kenarı boyunca uzanan çok yüksek sıra dağlara "çekmek" istedikleri şeklinde bir cevap mesajı geldi. Çok teşekkürler! diye düşündüm; elbette elimizin altında bu dağlar vardı ve bunlar amacımıza uygundu. Onların Büyük Dağ'ını ele geçirmeyi en azından denememiz için bir etken, Klorathy'nin bu bölümlerde üslendiği ya da üslenmiş olduğu yolundaki raporlardı. Hakkında daha fazla şey duymadım.

Nasar hakkında da duymadım.

Nasar ile yaşadıklarım, sona ermesinden kısa süre sonra arka pla-

na geçmişti. Hem de, Kanopus'ta "büyük ve eşi görülmemiş ilgi uyandıran" bir konferans yapıldığına ilişkin meraklandırıcı bir duyum almamıza rağmen. Mesele, Rohanda'nın tamamen terk edilip edilmeyeceğiydi. "En üst ve amir politikaya" meydan okunmuştu. "Daha önceki başka herhangi bir tartışmadan çok daha uzun süren bu tartışma Kanopyen koloniler politikasının en derin temellerini sorguladı ve Rohanda'nın elde tutulmasından yana bir çoğunluk oyuyla sona erdi." Koloniler politikası, eşi görülmemiş bir şekilde değiştirilmişti. "Hoşnutsuz azınlık bir önerge sunmuş ve bu önerge kabul edilmişti: En başından beri Rohanda ile ilgilenmiş olan görevliler hariç, bu başbelâsı ve belâlı gezegendeki görevler gönüllülük esasında olacaktı: Hiç kimse bir görev dönemine mecbur tutulmayacaktı." Hepsi de hayli Sirius tarzında aktarılan bu kavramları, Nasar ile yaptığım konuşmalara ve Kanopus mizacı hakkında öğrenmiş olduklarıma dayanarak Kanopyen fikirlere daha yakın olduğunu düşündüğüm bir dile tercüme ettim. Ama kesin olan bir gerçek şuydu: Kanopus'ta, benim Nasar'a önerdiğim gibi, Rohanda'daki (onların Şikasta'sı) koloni görevlerinin koşullarını tartışmak üzere bir konferans yapılmıştı. Sözünün bile edilmesine gülmüştü, ama yine de gerçekleşmişti işte. Ama elimde pek az bilgi vardı. Bilgilerim ikinci elden bile değildi: Oradaki görevlilerle rutin bir görüş alışverişi için Koloni 10'u ziyaret eden bir görevlimiz, öylesine bir sohbet sırasında bu konferanstan söz edildiğini duymuş ve bunun ne olduğunu sormuştu, ama bunun önemi ya da tarihi niteliği hakkında hiçbir fikri olmaksızın... Ve itiraf etmeliydim ki, bütün bunları tekrar düşündüğümde, belki de o kadar da önemli *değildi*. Kanopus'un, onların şu "gerekliliği" uyarınca olaylara vermek zorunda olduğu önem derecelerini nereden bilecektim! Bezmiş ve tutkusunu kaybetmiş -bunun sadece geçici olduğunu umuyordum, geçici olduğuna inanıyordum- bir görevlinin üst düzeydeki bir politikaya itiraz ediyor olması, bunu fazlaca ciddiye almak gerektiği anlamına gelmezdi ki! Benim düzeyimdeki görevliler bu tür şeyleri her zaman hesaba katmak zorundadır ve ben de bunu rutin olarak ele aldım. Ama yine de,

bir konferans *olmuşt*u, oysa Nasar bu tür bir konferansın mümkün olduğu fikri karşısında bile kahkahalarla gülmüştü de gülmüştü... Bu küçük gerçeğe yetinmeli ve diğer tüm spekülasyonları bir kenara bırakmalıydım.

Koşi'ye yaptığım ziyaretin üzerinde daha fazla durmamış olmamın nedeni, bütün bunların bana fazla gelmesiydi. Gerçek bu. Öğrendiklerim, *bir Sirius* görevlisi olarak neleri temsil ediyorsam, bütün bunlara meydan okuyordu. Nasıl olmazdı ki? Ve evet, şunun gayet iyi farkındaydım ki, bu doğrultuda düşünmeye devam etmem -benim, Ambien II olarak, Sirius olarak rolümün ötesine geçen fikirlerle ve duygusal yakınlıklara sahip olabilmem (Nasar'ın bana öylesine Sirius diye hitap edişini sık sık düşündüm)- muhtemelen, ihanet idi. Bir tür ihanet. Meselelere Sirius tarzı bakış açısına ihanet. Gerçi bu tür eğilimler sergileyen birileri olmuş muydu hiç daha önce, olduysa ne zaman olmuştu? Hatırlayamıyordum! Biz (Sirius) kolonilerimizde isyanlarla karşı karşıya kaldığımızda ya da anlaşmazlıklarımız olduğunda, bütün bunlar her zaman Sirius terimleri, fikirleri, kavramları içerisinde olurdu. Bizim ünlü "varoluşsal durum"a gelince, bu da kesinlikle Sirius sınırlarının ötesine geçmiyordu. Ama ben Kanopus ileyken, Kanopus düşüncesi içerisindeyken, sorgulanan, meydan okunan Sirius'un kendisi, dayanakları, temelleri idi.

Hayır, elbette kendimi Sirius'a yabancı biri olarak göremezdim. Oysa bunlar, o noktaya varıyordu. Genel politika konulu düzenli konferanslarımızdan birinde öne çıkıp da ne diyecektim? Kanopus'un genel olarak bizlerden daha incelikli ve yüksek düzeyde olduğunu ve alçak gönüllülükle Kanopus'a gidip talimat dilenmemiz gerektiğini mi? Bunu hangi ambalaja sokarsanız sokun, vardığı yer buydu.

Bu anılarımda ya da değerlendirmemde, Kanopus'a yönelik tutumumuz karşısında bunu düşünmenin bile imkânsız olduğunu yeterince açık belirtmiş durumdayım.

O halde -bunu bilerek- yakın meslekdaşlarım ya da kişisel müt-

tefiklerim arasında, mesela Beşler'in diğer üyelerine ya da Ambien I'e ya da çocuklarıma yönelik propaganda mı başlatmalıydım yavaş yavaş tüm Sirius'u etkileyerek değiştirecek olan (ama nasıl?) bir çekirdeğin oluşmasını sağlama fikrinden hareketle. Bu tür "hücre"lerin oluşturulması ve geliştirilmesi elbette sürekli olan bir şeydi, ama yalnızca, ayrılıkçı gezegenlerle ya da başkaldırı hareketleriyle karşı karşıya olduğumuz zaman beklenirdi.

Bu fikri kafamda kimi zaman evirir çevirirdim, ama kendimi gerçekten bunu yaparken hayal bile edemiyordum. Mümkün olanın sanatı ve bu sanatla uğraşmak diye bir şey vardır. Eh, imparatorluk içindeki bu konumumla, bu tecrübemle, bu mizacımla, devrimci hücre-inşa etmeye varacak bir şeyi başlatmam mümkün değildi!

Başka hangi alternatifler vardı? Şimdi kategorik olarak, o sırada herhangi bir alternatif göremediğimi belirtmeliyim. İmkânlar bunlardı... Benim gördüğüm kadarıyla. Belirsizce ve uzaktan, Kanopus'un kendine ait fikirleri olabileceğini görüyordum... Bu, daha ziyade hayalci mefhumları kimi zaman kafamda dolaştırıyordum ve Kanopus ile çeşitli karşılaşmalarım üzerine kafa patlattığım zamanlar mutlaka bunları düşünüyordum bu karşılaşmalarda yetersiz kalmış, ama bu yetersizliğe rağmen öğrenmişim. Ambien II tecrübeli ve pratik içerisindeki bir kişilikti ve eğer birtakım olgular gördüysem, bunları ayırt edebilmek durumundaydı. İnsan tecrübe kazandıkça, benliğinin *süreçlerle*, hayatın kendine yol açmasıyla derinlemesine ilgili yanılla olguları anlaması, akılda tutması, sindirmesi gerekiyordu. Olgular kavranmış formüller ya da özetler olarak değil, bu içsel arayış ve *fark etme* süreci üzerinden değerliydi. Pekâlâ, Kanopus ile ilişkilerimi gözden geçirdiğimde, *farkına vardığım* şey, bir tür amaç idi. Açık seçikti. Bunu yadsımak, inkâr etmek, olayların katılımcısı olarak uzun kariyerim boyunca öğrendiğim her şeyi inkâr etmek demekti. Bunu yadsıyamazdım. Ama bütün bunların bana fazla geldiğini söyleyebilirdim. Erteledim. Ve epey uzun zaman boyunca işimle meşguldüm, yaptığım işten zevk almıyordum ve içte, içe işimi sorguluyordum ve sürekli artan bir nafil-

lik hissi (ah evet, aldatma ve ihanet, biliyorum!) yüzünden, aslında içimde, o kişi ya da bireyin, “Sirius” olmayanın sürekli, durdurulamaz büyümesi yüzünden, kendimi kapana kısılmış, üstüne bastığım zeminin kaydığını hissediyordum.

Peki bu birey *kimdi*? Ya da ne idi? Kanopus mu?

Onların Büyük Dağlar’ını ödünç almamız ya da kiralamamız konusundaki isteğin gönderilmesine ön ayak olmamın nedeni buydu.

Reddettiklerinde hayal kırıklığı duymamın nedeni de buydu.

Pekâlâ! Klorathy’yi henüz göremeyecektim... İyi o halde. Kendimi görevime verdim ve bu düşünceleri tekrar aklımın arka planına ittim.

Tecrit Edilmiş II. Güney Kıta’nın haritası, sıradağların üçte birinden biraz daha aşağıda zirvelerin arasında yüksek bir gölün bulunduğunu gösterir.

Yapmak istediğimiz şey, yeterli sayıda elverişli bireyi, pek az bir oksijen düzeyinde yaşamaya alıştırmaktı. Kolonize Gezegen 2’de birtakım yüksek dağlar ve bunların üzerinde de görece az oksijenle yaşamını sürdürebilen bir tür vardı. Ama onlar uzun nesiller boyunca uyum sağlamıştı. Bizim esnekliğe, uyum yeteneğine ihtiyacımız vardı. Biraz düşündükten sonra, soğuk, nemli, sevimsiz türden bir yer olan KG 9’dan bir tür seçtik. Temel özellikleri, ayak uydurmak, soğukkanlılık, dayanıklılıktı. Onlardan 30.000’ini uzay-köprüsüyle en yüksek zirvelere değil de yarı yükseklikte, seyrek, ama yeterince gıdaya ve değişken bir iklime sahip bir platoya naklettik. Orada gözlem altında, uyum sağlamları için bıraktık onları.

Bu arada 3 (1) iyice araştırılıyor ve hazır hale getiriliyordu.

Orayı, herhalde meraktan diyebiliriz, ziyaret ettim, ama ilgi uyandıracak fazla bir şey yoktu.

Kuru, soğuk ve tozluordu.

Yarı donmuş bataklıklar ve burada yaşayan birtakım hantal sü-rüngen ve kurbağalar vardı.

Bitki örtüsü likenlerden ve yarı-hayvansı görünen garip bir bataklık kök bitkisinden oluşuyordu. Her neyse, bir uçları çamurda

ya da yarı erimiş buzların içine köklenmişken yaprakları, dalları, duygaları yüzeyin üzerinde sürünüyor, yer yer taş ve kayaları kaldırıp deviriyor ya da çamuru kazıyor, ilkel böcek ve kabuklular arıyordu. Kimi yerde bu dallar yarım R-mili uzunluğundaydı ve tek bir bitki bir mil kareyi kaplayabiliyordu. Bu hayvan-bitkiler teknisyenlerimiz için bir tehlike oluştuyordu. İnsan olağandışı görünmekle birlikte gayet sıradan olduğunu düşündüğü bir bitki örtüsünün arasından yürürken birdenbire o yaratık “elleri” ya da duygalarıyla uzanıyor ve sizi sürükleyiveriyordu ve kurtarıldığınızda ölümün eşliğinden dönmüş oluyordunuz, çünkü “bitki” uzay giysinizi sökmeye, vidaları ve tokaları gevşetmeye başlamış oluyordu ve -anlaşılan- giysinin içindeki lezzetli yiyeceğin peşindeydi. Bu “bitki” doğacılarımız arasında epey heyecan yarattı, söylemek bile gereksiz; ama kendi hesabıma ben burayla daha dar anlamda ilgileniyordum, yani gerçekten de uzmanlarımızın iddia ettiği gibi gezegenin iklimini değiştirmek mümkün olabilecek miydi diye merak ediyordum. Bizim bakış açımızdan büyük bir avantajı vardı: Toprağın içinde oksijen vardı.

Bu ay Gezegen 3’ün etrafında, kendi yılı boyunca dört kere dolanıyor ve eksenini etrafında da bir kere dönüyor. Gezegen 3 güneşinden uzakta ve güneşin soğuk ve durağan tarafında yer alıyor.

Uzmanlarımızın tavsiye ettiği gibi, gezegeni ısıtmak amacıyla termonükleer patlamaların denenmesi için talimat verdim ve Tecrit Edilmiş II. GK dağlarındaki deneklerimizin yerleşimine geri döndüm.

İlk neslin son üyelerinin de ölmesi için yeterli süre geçmişti ve artık iş, onların ardıklarını muayene edip muhtemel bir başarısızlığın işaretlerini araştırmaya gelmişti. Hiçbir belirtiye rastlanmadı. KG9’da alışık oldukları koşullardakinin sadece üçte ikisi kadar oksijenle yaşadıkları halde geliyor görünüyordlardı. Bu yüzden bir karar verdim: Onlara daha fazla iklime alışma süresi vermek yerine, hayvanların yaşamasına imkân olan en yüksek irtifaya derhal nakledilmelerini emrettim. Bu da 5.000 R-metreden, yani daha önceki istasyonun rakımının iki katından fazlaydı ve oksijen düzeyin-

deki azalma dramatik ölçülerdeydi; sadece dağların yarı yüksekliğindeki istasyona oranla değil, özellikle ana gezegenlerine kıyasla fark müthişti. Uzmanlar, ciğerlerinin daha şimdiden genişlediğini bildiriyordu. Onların yörede tutunduğunu anladım. Artık kendilerinden isteneni yerine getirmek onlar için öyle büyük bir gayret gerektiriyordu ki, her zamanki politikamızı terk edip onlara barınaklar kurulmasını emrettim. Sonuçta bunları, Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'daki bir Kanopus yerleşiminden almak nasip oldu bunun nasıl olduğunu merak ettim, hatta meraktan da öte. Bu barınakları nasıl temin edeceğimiz üzerine kafa patlatıyordum, çünkü sıradağların öteki tarafında yerleşimlerimiz vardı bu da, göreceli ölçülerle konuşursak, Lombiler zamanındaki yerleşimimden pek uzak sayılmazdı ama aksilik o ya, elverişli hava taşıtı eksikliği çekiyorduk. İşte tam o anda Klorathy'den, ihtiyaç duyduğumuz malzemeleri bize vermeyi teklif eden bir mesaj aldım. Bunun Klorathy olduğunu, bu kadar yakında, buranın kuzeyindeki kıtada çalışmakta olduğunu ve benim nerede olduğumu bildiğini bilgi edinmekle kaldığımı, burada kaydediyorum. Bilgi edindim ve görevime devam ettim.

Üzerinde bulunduğumuz dağlara paralel uzanan gölün üzerine indiklerinde, onların kargo taşıtları filosunu karşılamaya gitmedim, çünkü Klorathy'nin bizzat orada olmayacağından emindim. Malzemeler yüksek platolara bizim taşıtlarımız tarafından çıkarıldı. Yerleşim kısa zamanda ortaya çıktı; sökülmüş haldeki barınakların nakil belgelerine iliştilmiş bir plana uygun olarak kurulmuş iki katlı ahşap evlerdi bunlar. Bu planın yürürlüğe konmasını emrettim sadece.

Gezegen 9 hayvanları tanıdığım en çekici hayvanlar değildi doğrusu! Yine ufak yapıydılar, 1,30-1,70 R-metreden uzun değillerdi. Tıknazdılar, başlangıçta da kıllıydılar, ama uyum sağlamakta oldukları soğuk irtifa yüzünden kılları daha şimdiden sıklaşmıştı. Kızılımtırak kürk dokularının arasından çok açık, cam gibi mavi gözler görünüyordu. Bir batında dört, hatta beş yavru doğururlardı,

ama artık sadece iki, en çok üç yavru yapıyorlardı. Güçlüydüler, bedensel olarak ve daha da önemlisi -biz öyle inanıyorduk- manevi mizaç olarak da öyle. Yani, güçlükler karşısında duygusal çöküntüye uğramıyorlardı.

Bu hayvanları, o ürkütücü zirvelerin arasında çok yükseklerde bulunan karlı vadilerinin içinde güruhlar ve gruplar halinde yavaşça hareket ederlerken ve yeni bir tehdit karşısında -örneğin benim ya da gözetmenlerinden birinin görünmesi durumunda- tek vücut oluşlarını, seyrettim. Uzun ve kalın değneklerin üzerinde dengelerini kuruyorlar ve tüylü bacaklarını iyice açıyorlardı... Başlarını yavaşça, zorlanarak çevirmeleri, soğuk mavi gözlerinin dikkatle dönmesi... Şaşkın cam bakışlar... Bütün bunlar, sarhoş ya da trans halinde hayvanlar gördüğünüz ya da gördüğünüzü sandığınız izlenimi uyandırıyordu. Bu türü Gezegen 9'da da görmüştüm, orada da pek hareketli ya da çevik bir tür değillerdi, ama hiç değilse içlerinde belirli bir canlılık vardı. İtiraf ediyorum ki, onlar adına üzgündüm. Bu deney için onları toplarken onlara, Sirius için çok büyük önem taşıyan bir görevi yerine getirecekleri ve başarılılarsa imparatorluk tarafından ödüllendirilecekleri söylenmişti: Şimdi ise ardıllarında bu önem duygusundan geriye kalan tek şey, seçilmiş ya da ayrı bir yeri olma hissiydi. Gözetimciler, yavruya verilen eğitimin "özel alınyazısı" ve "üstün nitelikler" üzerine kurulu olduğunu bildiriyordu. Bütün bunlar tatmin ediciydi.

Güzel gölüyle o yüksek vadilerinde üç aylık bir yaz mevsimi hüküm sürüyordu ve bu süre içinde, Merkezi Tahıl Stoklarımız'dan getirdiğimiz, yüksek ve kuru yerlerde gelişebilecek ve üç ay içerisinde olgunlaşabilecek bir tahıl türünü yetiştirebiliyorlardı. Ana besinleri buydu, ama ayrıca birkaç sakız ve bal kabağı cinsi de yetiştiriyorlardı. Et ve süt için bir tür koyun besliyorlardı. Ama hayatları öyle ağır ve zor, her tarafın karlarla kaplı olduğu dönem o kadar uzundu ki, kendilerini tamamıyla geçindirebilecek durumda değillerdi; bu yüzden her yıl onlara ek yiyecek sağlıyorduk ve bunun imparatorluğun duyduğu şükranın ifadesi olduğunu söylüyor-

duk. Nihayetinde amacımız her tür zor koşullarda kendine yeterli olacak bir tür üretmek değil, 3 (1)'in ilk varlık evreleri boyunca hayatta kalabilecek bir tür geliştirmektir.

O ziyaret sırasında uzun kalmadım. Dağlardaki geçici yerleşimin, sıradağların daha kuzeyindeki bir "krallıktan" gelen gözlemciler tarafından ziyaret edildiğini ve hayvanlardan birkaçını kaçırma girişimleri yapıldığını duydum. Muhtemelen köle yapma amacıyla. Köleciler bir devletti, hem de özellikle sevimsiz bir türden. Muhtemelen yeni girişimler eksik olmayacaktı.

Raporlarım bu doğrultuydaydı. Sonra bir hata yaptım. Yeni yerleşimin çok yüksek olmasının yeterince caydırıcı olacağına inanarak, gözetim gücünün takviye edilmesini emretmedim.

Bununla birlikte, bu "krallığa" casuslar gönderilmesini emrettim ve raporlarının, sıradağların öteki tarafında, artık kıtanın epey bir kısmını kaplayan büyük cengellerin üzerindeki tepelerde bulunacağım yere gönderilmesini istedim.

Uzun zamandır görmediğim Ambien I'ı ziyaret etmek istiyordum.

Rohanda'da, gezegenin eksenini eğimli hale getirip mevsimlere, bitki örtüsünde değişimlere ve yer yer sansasyon niteliğindeki hava koşullarına neden olan talihsiz "olaylar"dan beri, yurttaşlarımızdan daha avantajlı olan bir kesimin her iki güney kıtada tatil yaparak bu "mevsimleri" gözlemlemesi moda haline gelmişti. Hatta sadece varlıklılar değil; daha alt düzeydeki görevliler için, hatta başta yaşlılar olmak üzere, sıradan yurttaşlar için de geziler düzenleniyordu. Başka bir deyişle, Rohanda'ya iki farklı ziyaretçi kesimi geliyordu ve bunlar için iki ayrı barınma standardı hazırlanıyordu. Eski dostum Ambien I yurttaş ve kolonistlerden oluşan bu ikinci sınıf yurttaşlarımız için barınma koşullarını düzenlemekle görevlendirilmişti. Bunun anlamı, alt düzey görevlilerin çalışmasına göz kulak olmaktan öte değildi. Ama üst sınıf yerde bir süre geçirmek istediğini belirtmişti, ben de onunla orada buluşacaktım.

Bu hoş ziyaretin bu raporumla bir ilgisi olmadığından sadece, bir yanda yüksek dağlara, öte yanında ise cengellere tepeden ba-

kan, kışın karların dağ sıralarının üzerinde erimesini ve dört bir yanda çağıldayan pınarlar ve seller halinde dökülmesini izlediğimiz o tatil yerleşimine uçuverdiğimi belirtmem yeter. Bu arada da Ambien ve ben, bir baktık ki alt alta topladığımızda tam tamına elli bin R-yılıının birikmiş haberlerini ve dedikodularını birbirimize aktardık. Aslında son olarak bu gezegende, laboratuvarlarımızın teftişi ile ilgili ortak bir görev sırasında karşılaşmıştık.

O sıradaki beraberliğimiz bize yeterince kısa görünmüştü; ama bu seferki daha da kısaydı, çünkü tehdit oluşturan krallıktaki casuslarımızın raporları bana ulaştı ve, derhal bir şey yapılması gerektiği açıktı. Dağlara bir keşif kolu göndermişlerdi ve bu zavallı hayvanlardan 2 binden fazlasını yakalamayı başarmışlardı; bunların geleceği ise, Grakconkranpatl hakkında öğrendiklerime bakılırsa, karanlıktı doğrusu.

Ambien I ve ben bütün bunları değerlendirdik ve ben planlarımı yaptım. İstemeye istemeye ondan ayrılıp, imparatorluğumuzun dört bir yanından türlerin doluştuğu ve hepsinin de “mevsimler”le ilişkili neşe verici duygularla hava koşullarının değişip durmasıyla ilgili bu yeni ve keskin yeni hislerle kendinden geçtiği -böylesi zevkler ya da en azından böylesine bolluk içinde ve her zaman beklenmedik ölçülerde, yalnız Rohanda’da bulunabiliyordu- bu tatil yerinden uzaklara uçtum.

Bu toplantımızın ve etrafımızda gözlemlediğimiz tepkilerin sonucunda, bir tıp uzmanları ekibinin güney kıtalarını ziyaret etmesini ve “mevsimler”in değişiminin özellikle belirgin olduğu yerlerde bulunmanın belirli psikolojik koşullara, örneğin melankoliye ya da “varoluşlar”ın abartılı dozlarına -gençler arasında bu duygusal rahatsızlık bu küçümseyici adla anılıyordu- iyi gelip gelmeyeceğini araştırmasını tavsiye ettik. Tavsiyelerimize uyuldu; bir tıp teknisyenleri ekibi her iki kıtada bu tür imkânları araştırdı; bizim -üstünkörü yaptığımız- değerlendirmelere katıldılar; elverişli yerlerde klinikler kuruldu; ve çok geçmeden Rohanda bu tür rahatsızlıkların en çok rağbet gören tedavi yerlerinden birisi haline geldi.

Bunun bir yan ürünü, yepyeni bir edebiyat dalının ya da bölümünün ortaya çıkması oldu. Kütüphanelerimizde bu eserler Mevsimlerin Kokusu adıyla tasnif edilir. Edebiyatımızın bu muteber, hatta kadim dalının, Rohanda'nın -artık uzak bir geçmişte kalan- bir dönem boyunca tatil üssü ve duygusal uyum bölgesi olarak kullanılmasından kaynaklandığının, bilmem bugünlerde kaç kişi farkındadır hâlâ?

Grakconkranpatl

Araştırmama her zamanki gibi bir keşif uçuşuyla başladım. Öncelikle, bunun fark edilip de, Sirius'a avantaj sağlayacak bir şekilde yorumlanıp yorumlanamayacağına karar vermem gerekiyordu. Düşünüp taşındıktan sonra, mümkün olduğunca az görülmemizin daha iyi olacağına karar verdim ve görüldüğü taktirde tuhaf bir atmosfer olayının sonucu olarak algılanabilecek bir taşıtı seçtim. Çok yüksek bir hızda döndüğünden, bu taşıt en fazla, billur bir pırıltı olarak görülebilecekti. Sert rüzgârlı, gökyüzünde hızla hareket eden bulutların ve parlak bir güneşin bulunduğu bir günü seçtim ve Grakconkranpatl üzerinde, iyi bir keşif araştırmasına elverecek kadar uzun süre süzöldüm.

Gördüklerimden kesinlikle hoşlanmadım: Öncelikle, zavallı Koloni 9 hayvanlarımızın hüznün verici ölçüde kötü muamele gördüğünü gördüm. Vaktiyle Lombi'leri ve başka deneyleri gözlemlemiş olduğumuz o dağların öncü tepelerinde yer alan eski karargâhımıza döndüm ve gördüklerim üzerine tek başıma düşüncelere daldım.

Gördüklerim şunlardı.

Sıradağların arasındaki vadiler boyunca alçaldık ve gözlerim okyanusun mavi enginliğiyle doldu, aşağıda, ilk bakışta zirvelerin arasında yüksek bir noktaya toplanmış dev taş küplerden bir yığıntı gibi görünen bir şekil yükseliyordu. Bitki örtüsü sıkı, yoğun bir yeşildi, üst üste dizilmiş taşlar ile bitki örtüsünün arasında, toprağın kızıl renginin görüldüğü açıklıklar yer alıyordu. Devasa küpler soluk grimsi bir maviydi, hayvanlara musallat olan bazı kene

cinslerinininkiyle aynı renkten. Tıkış tıkış ve üst üste yığılı bu kocaman taş blokları kenti oluşturunuyordu ve daha yakından inceleyince, bunların tek tip kesilmiş taşların iç içe oturtulmasıyla inşa edildiğini gördüm. Moral bozucu renkleri, kütleli ve kalabalık düzenlenişleri bir düşmanlık ve tehdit izlenimi, hem de büyük bir tehdit izlenimi uyandırıyor. Oysa büyük bir kent değildi. Bahçeler ya da yeşillik yoktu. Merkezi bir açık alan da yoktu, sadece, birbirine karşılıklı bakan iki büyük binanın arasında uzanan ve çok da uzun olmayan bir bulvar ya da dar bir dikdörtgen vardı. Karşılıklı bu bina cephelerinin açık yerleri ya da pencereleri yoktu. Genelde de pek az pencere vardı ve bir kere buna dikkat ettiyseniz, bu yerin kasveti, tehditkârlığı anlaşılır hale geliyordu. Bununla birlikte damlar biraz olsun ferahlık sunuyordu, çünkü düzdüler ve her birinin üstü kalabalıklarla doluydu.

Daha önce buna benzer bir kenti hiç görmemiştim ve casuslarımızın raporları olmasaydı, buna bir anlam veremeyecektim de. Toplumsal yapılanmayı, bu gördüklerimden çıkarsamak pek kolay değildi. Burasının zengin bir kültür olduğunu, aynı ırktan geniş bir egemen sınıfın bulunduğunu ve esir edilmiş başka ırkların köle ve uşakları oluşturdıklarını biliyordum.

Kentin zengin ve yoksul evlerini, zengin ve yoksul mahallelerini seçmek mümkün değildi. Bu devasa blok tipi binaların her biri toplumun bir mikrokozmosu idi, zenginleri ve bunların maiyetini barındırıyordu. Zenginler, burası belliydi, üst katlarda (buralarda daha fazla pencere vardı) ve damlarda yaşıyorlardı ve damlar türlü türlü çardaklarla, gölgeliklerle ve rüzgârı tutacak perdelerle donanmıştı. Köleler aşağıda, pek az ışık alan mahzene benzer alt katmanlardaydılar. Hayat ne ortaklaşaydı, ne de umumi; şenlikler ya da toplu eğlenceler yoktu; aş evleri, hamamlar, dükkanlar yoktu.

Grakconkranpatl'ın kalbini oluşturan kentin etrafında, daha aşağıdaki yamaçlarda, çiftlikler ve madenler bulunuyordu. Bunlar dört bir yanda kilometrelerce uzanıyordu. Çiftlikler köle güruhları aracılığıyla işleniyordu. Tekdüze bloklar halinde inşa edilmiş kasvetli

taş binalarda barınıyorlardı. Havadan bakıldığında binalar bunaltıcı ölçüde tekdüze görünüyordu. Bunlar birer hapishaneydi. Keşif taşıtımın bulunduğu yükseklikten bile, öbekler halinde çalışan köleleri, sıra halinde dizilmiş silahlı gardiyanları seçebiliyordum. Koloni 9 hayvanlarımızın iklime uyum sağlaması için dağların arasında kurduğumuz kampları ve onların barındığı ağaç kulübelerin düzenli örüntüsünü düşündüm ve elimde değildi, içim burkuldu; acaba kendilerini şu aşağıda köle olarak tutulan zavallı şeylerden farksız mı hissediyorlardı diye. Ama sonuçta, bizim gözetimimiz onların iyiliği için, sağlıklı kalmaları ve elbette kaçıp gitmelerini önlemek içindi, çünkü oradan uzaklaşmaları onlar için hiç iyi olmazdı. Ve bizim cezalarımız da, burada uygulandığını bildiğim cezalara hiçbir bakımdan benzemiyordu.

Ne olursa olsun, yapmak durumunda kaldığım bu kıyaslamaların pek hoşuma gitmediğini kaydetmeliyim; ve epey bir süre, varoluşsal sorun nöbetleriyle boğuşmak zorunda kaldım.

Merkez kentten çeşitli mesafelerde, tarım bölgelerinin ötesinde, madenler vardı; bu kültür, minerallerden oldukça geniş ölçekte yararlanıyordu. Madenlerin yerleri, yine aynı karanlık ve tehditkâr baraka örüntüsünden belli oluyordu. Grakconkranpatl'dan aşağıya, kesinkes dümdüz, döşeli bir yol iniyordu: Bereketli ormanların içinden geçen karanlık, gri bir şerit. Bu yolu ancak delilik olarak niteleyebilirim. Yol araziye, iniş çıkışlara, hatta dağlara ve uçurumlara hiçbir taviz vermiyordu. Bir dağ ile karşılaştığında etrafından dolanmıyor, dağı dümdüz delip geçiyordu. Birkaç R-mili boyundaki geniş bir uçurum taş toprakla doldurulmuş ve yol onun üzerinden geçirilmişti. Bir tiranın bir böbürlenme anında emir vermiş olduğunu düşündürüyordu: Bana, dosdoğru okyanusa giden bir yol yapın!

Sonradan, yolun gerçekten de böyle bir emir üzerine yapıldığını öğrendim: Yolun yapımında yüz binlerce köle ölmüştü.

Taşıtımın içinden, denizden dağlardaki kente balık taşıyan yük hayvanlarından oluşan upuzun katarları izledim. Yol boyunca, yine

aynı ölçüde dümdüz başka yollar ana yolu kesiyordu; bunların çiftlik ve madenlerin ürünlerinin nakli için olduğu anlaşılıyordu.

Kendimi en iyi nasıl göstereceğime karar vermem gerekiyordu.

Bu tip bir toplumla daha önce karşılaşmamış olmam bir dezavantajdı. Elbette “dinler”e şu ya da bu şekilde her yerde rastlanır. Yalnız, Rohanda’da Şammat’ın etkisi yüzünden -sonradan bunu anlayacaktım- teokrasiler yaygındı: Yani, sosyal yapının, dinin hiyerarşileri ile özdeş olduğu toplumlar. Egemen sınıf ruhban zümreydi, soya bağlıydı ve kadir-i mutlaktı. Köleler ruhban sınıfı tarafından denetleniyordu.

Sorunumun kökünde, bana öyle görünüyordu ki, ruhban zümrenin kinizminin aşırılığı yatıyordu.

Başka bir deyişle, bunlar “dini” yoldan korkutulabilir miydi, yoksa korkutulamaz mıydı? Raporları, onların tören ve ayinlerine ilişkin bilgiler açısından inceledim ve bunlar bin yıldan fazladır sürmekte olduklarından -Rohanda ölçülerine göre- yerleşiklik kazanmış, hatta ezeli sayılabilecek kadar eski olduklarından ve bu egemen sınıf onca nesilden beri varlığını sürdürdüğünden, bunların bu itici uydurmalarına gerçekten de inanıyor olmaları ihtimali vardı.

Bu “dinin” üzerinde yükseldiği ayin cinayetti ritüel cinayet. Barbarlığı bir yana, bu beni her zaman ekonomik olmayışı ile afallatmıştır. İnsan bir topluluğun kendini emek ve üreme ihtiyaçlarının ötesinde yenilemeye yönelik organize edeceğini varsaymak durumundadır; aksi halde, köle esir almak üzere daha zayıf kültürlere ihtiyaç duyulur.

Sürekli olarak, çok sayıda talihsiz yaratık “kurban” edilmekle kalmıyordu, bunun yöntemi de son derece mide bulandırıcıydı. Kurban henüz canlıyken kalbini kesip çıkarıyorlardı. Bu, dediğim gibi, yüzyıllardır sürüp gitmekteydi. Bu olgu öyle problemler ve sorular yaratır ki, bir idareci olarak hayranlık duymadan edemiyorum, çünkü boyun eğdirilmiş sınıf ve ırkların nelere inandırılabilildiğini ya da tabi kılınabildiğini gösteriyor.

Bu uygulamayı öğrendiğimde elbet aklıma ilk gelen düşünce, bunun kökeninin ne olduğuydu. Kanopus ile toplantılarıma ve ajanlarımızdan gelen raporlardan hatırladıklarım yardımına koştu. Kanopus Rohanda'da her zaman ve her yerde, doğal iştahları ılımlılaştırma yoluyla Şammat'ın etkilerini yumuşatmaya çalışmaktaydı ve bundan kimi zaman "yüreğin kurban edilmesi" olarak söz edilmekteydi. Bu duygusal ve retorik lafın Rohanda'nın, Nasar'ın o kadar çok sözünü ettiği sürekli yozlaşması yüzünden sonunda kelime anlamıyla uygulanmaya başlandığı sonucuna vardım. Eğer durum bu idiyse bana öyle görünüyordu ki, Rohanda benim burada bulunduğum son defadan beri geçen uzun zamanda vahşet yönünde bir adım daha, hem de büyük bir adım, atmıştı.

Cinayete böylesine tutkun bir kültürde, benim de kurban olarak seçilebileceğim geldi aklıma, ama bu düşünceyi kaldırıp attım: Ajanlarımızın raporlarından, kurban edilenlerin kabahat işlemiş köleler ya da başka kültürlerden tutsak edilenler oldukları sonucunu çıkarmıştım. Başka bir deyişle, beni seçebilecekleri korkusunu hissetmedim. Çünkü bizim hayatlarımızda tehlike durumları öylesine enderdir ki, tüm uzun ömürlü idareci sınıftan Sirius'lular gibi ben de kendimi adeta ölümsüz biri olarak düşünür olmuştum! Böylece serinkanlılıkla ve korkusuzca, şimdiye kadar karşılaştığım en büyük tehlikenin içine atılıverdim. Bu cesaret değil, kendini koruma güdüsünün güdükleşmesinin bir sonucuydu.

Yanıma kalabalık bir maiyet almayı düşündüm, vaz geçtim. Örneğin, Grakconranpatl'ın sakinleri, hem egemenler, hem de köleler, hep koyu deriliydi. Planlarımdan biri, tatil yerleşimlerinden birine bir taşıt göndermek ve ak tenli ve tercihen açık renk saçlı ırklardan gönüllüler toplamaktı. Bu bakır ya da kızıl insanların arasında beklenmedik bir şekilde gümüşümtırak bir elçi heyetinin ortaya çıkmasının yaratacağı etkiyi hayal ettim. Ya da tam tersi: KG 2'den bireylerin büyüleyici etki bıraktığına çok tanık oldum: Muazzam siyah gövdeler, tamamen, pırl pırl siyah, koni biçimli dar kafalar ve uzun, ince yüzler. Kendimi bu şekilde bir maiyetle çevrili

olarak kente girerken hayal ettim, ama bundan da vazgeçtim.

Billur keşif kürelerimizle gösteri yapma fikrini kurdum; sürekli bir istila olduğu düşünülecek kadar kentin üzerinde süzöldükten sonra, büyük bir gürültüyle alâmet niteliğinde mesajlar yayacak, bizim yerleşimlerimize tekrar akın düzenlemeleri halinde onları yok edeceğimiz tehdidinde bulunacaktım.

Ama daha basit bir yolun iş görebileceği yerde karmaşık ve hatta yalancı yöntemlere başvurmakta her zaman isteksiz davranmışımdır.

Elimin altındaki araçların en basiti neydi?

Kendi başıma, yalnız gitmekti. Yüksek Rahip ile tek başıma görüşmeyi talep etmekti. Ona gerçeği söylemekti: Sıradağların yamaçlarındaki bu toprakların hiç de, sandıkları gibi onlara ait, onların hakimiyeti altında olmadığını, “Tanrılar”ın genel hükümranlığı altında bulunduğunu anlatmaktı. Astronomileri fena değildi; yıldızların hareketleri hakkında, bunlarla hasat ve hava koşulları arasında bağlantı kurabilecek kadar bilgileri vardı. Bir adım daha atıp, efendilerinin uzak yıldızlarda barındıklarına ikna edilebilirlerdi: Tanrılar. Kendimi bir Tanrı olarak sunacaktım.

Bu, Rohanda açısından yalancılık sayılmazdı.

Ajanlarımızdan birinin kente yazılı bir mesaj ile birlikte gizli bir ziyaret yapmasını sağladım. Rohanda’da bilinmeyen türden yazı malzemesi kullanmaya özen gösterdim ve Tanrıların bir elçisinin yakında “göklerden gelip” onları ziyaret edeceği yollu ürkütücü ifadeler seçtim.

Sonra aradan, bunları iyice içlerine sindirebilmelerine imkân tanıyacak kadar uzun bir zaman geçmesini bekledim ve bu fırsattan istifade, sevgili Ambien l’ime kısa bir ziyaret daha yaptım.

Grakconkranpatl’a, Ana Gezegen’den benim için özel olarak getirilen bir savaş aracı içerisinde gittim. Topluluk-Denetim uzmanlarımıza, görünüşüyle ürküntü yaratacak bir hava taşıtı tasarlama talimatı verilmişti. Son derece çevik, havada süzulebilen ve dilediğim yönde ok gibi fırlayabilecek, çabucak inip kalkabilecek bir

araçtı. Tamamen sessizdi. Siyahtı ve gövdesinde tek bir koyu kırmızı göz vardı ve bu gözden, aşağıdaki her türlü canlıda geçici olarak afallatıcı bir etki yaratan yeşilimsi ışınlar yayıyordu. Ama uzmanların asıl başarısı, taşıtın şekliydi. Öyle ki, yoğun bir yatıştırılmaz kudret ve gaddarlık izlenimi vermeyi başarıyordu. Aşağıdan ona bakan hiç kimse duygusal bir tepkiden kaçamazdı: Apaçık cezalandırıcı ve kıskanç bir göz tarafından gözetleniyordunuz. Bu makine pek nadiren kullanıldı. Kolonize gezegenlerimizin daha gelişkin olanları bundan ancak bir miktar tedirgin olabilirdi. Geri kalmış tutulan gezegenlerimiz ise, örneğin nakledilen Lombilerin bulunduğu 24 gibi gezegenler, ondan aşırı şiddetli etkilenirdi: Kültürlerinin dengesi tamamen alt üst olabilirdi. Ama bunun gibi bir vesile için harikulâdeydi.

Böyle düşünüyordum. Haklıydım. Ama meğer bu taşıtlardan kocca bir filo getirilmesini emretmeliymişim, tehditler savurmalıymişim ve kendim asla boy göstermemeliymişim...

Taşıt beni öyle yüksek bir hızla indirdi ki, uzun dikdörtgen bulvarın tıklım tıklım, hem de organize ve amaçlı bir şekilde dolu olduğunun bilincine varamadım. Bu bulvarın bir ucundaydım, sırtım bir binanın kocaman düz cephesine dönüktü, karşımda da bu binaya paralel uzanan karşı bina vardı. Bulvar, havadan görüldüğünden daha uzundu. Daha dardı, çünkü iki yanında heykele, hatta makinemsi varlıklara benzeyen şeyler sıralanıyordu. Bunlar dizlerine kadar inen koyu gri tunikler giymişti. Kafalarında, sadece gözler için daracık delikleri olan, aynı renkten kukuleta vardı. Eldivenli ellerinde, önlerinde dikine tuttukları çok uzun demir mızraklar tutuyorlardı. Ayakları kalın deriler içindeydi. Her iki yanda beşli sıralar halinde dizilmişlerdi.

Okur bu şekillerin özelliksiz tek biçimlilikleriyle binaların izlenimini vurguladığını ve güçlendirdiğini fark etmiştir. Bu muhafızların arkasında katı bir düzen içerisinde dizilmiş halde, binaların içeriği duruyordu canlı içerik, bir aile grubunun ya da kabilenin üyeleri kılığındaydı ve hepsi de sadece yüzlerini açıkta bırakacak

şekilde üstlerini tamamen örten tek tip siyah cübbeler giymişti. Bu kültürün sureti ile ilk karşılaşmam fiziksel benliğimin kesinkes sarılmasına neden oldu. Çiğ, otoriter bir suretti, olağanüstü ölçüde çeşitlilikten yoksundu ve kabileler ya da aileler arasında bile pek az fark vardı. Hepsinin de başlarında siyah keçeden katı, konik biçimli bir şapka vardı. Bunun Kanopus tarafından ajanlarına kullanmaları emredilmiş eski ve çoktan hükümsüzleşmiş özel eşyalardan türemiş olduğunu anlamakta güçlük çekmedim. Bu imtiyazlı grup, Grakconkranpatl'ın egemenleri, silah taşıyordu.

Çok ileride, bu koyu gri muhafızların ve siyah cübbeli egemenlerin oluşturduğu daracık gri koridorun sonunda bir rahipler topluluğu duruyordu ve bu manzaranın içinde sadece onlarda renk görünüyordu. Bunlar al ve sarılar, açık yeşil ve parlak maviler içinde, tapınaklarının düz ve karanlık duvarının altında durmaktaydılar. Çünkü, gözsüz bir şekilde karşı karşıya bakmakta olan bu iki bina birer tapınaktı.

Bunun benim için bir kabul töreni olduğunu anlamakta hayli geç kalmıştım: Ayrıca buraya gelişimin tam zamanı bilinmekteydi de. Bu beni gerçekten düşündürdü, çünkü geliş zamanım yalnız iki gün önce kararlaştırılmıştı.

Çok kötü bir hata yaptığımın farkındaydım artık. Her şeyden önce, bu törene hemen hemen hiç uymayan beyaz bir cübbe giymemeliydim. (Elbette üzerimde, kimisi gizli, kimisi Kanopus gümüşünden bir gerdanlık ve kalın bilezikler şeklinde, Kanopus tarafından halihazırda öngörülmekte olan nesneleri bulunduruyordum.) Ancak görkemli, tumturaklı, tehditkâr olandan etkilenebilecek durumdaki bu insanların gözüne, bir yaprak ya da bir tutam solmuş ot gibi görünüyor olmalıydım. Her durumda, bir dokunuşta ezilebilecek gibi görünmüş olmalıydım.

Ölü sessizliğinde, mutlak bir sessizlik içinde, ilerledim. Koyu kukuletalar içindeki dar dikdörtgen yarıklar içerisinden beni tepeden tırnağa süzen gözlerin pırlıtlısını görebiliyordum; bunların arkasında, bu korkunç ülkenin erkeklerinin ve kadınlarının vahşet dolu

yüzlerini görebiliyordum.

Ağzımın kuruduğunun farkına vardım. Dizlerimin çözüldüğünü. Nefesimin kesildiğini. Daha önce hissettiğimi hiç hatırlamadığım bu klasik korku belirtilerinin farkına vardığımda elbette çok şaşır-dım. Ama aynı zamanda da, durumumu tahlil ediyordum. Eğer be-nim için kötülük düşünüyor idiyse, ki atmosferden buna ikna ol-dum, durumum gerçekten de son derece kötüydü. Hava taşıtına iyice uzaklaşmasını söylemiştim ve taşıt benden sinyal almadan geri dönmeyecekti. Bu da, Kanopus nesnelerini tam tamına olması gerektiği şekilde koruyabilmeme bağlıydı.

Bu canlı bulvarın yarısına geldiğimde, ilerideki rahipler grubun-dan dört şekil ayrılıverdi. Bunlar siyahlar içindeydi, patrici'lerle aynı türden cübbeler giymişlerdi. Bunlar hızla bana doğru ilerledi-ler ve ikisi arkama, ikisi de hemen önüme geçti. Kokuları, kesif, soğuk, ölü bir koku, beni etki altında bıraktı.

Artık biliyordum ki, bir tutsaktım.

Ben, altın ve mücevherlerle bezenmiş rengârenk elbiseler içinde-ki rahipler grubunun önünde dururken, dört eskort tekrar aile grup-larına katılmak üzere -her biri belirli bir yere- döndü. O an, bütün o dev kalabalığın içinde tek bir kişinin bile düzende öngörölmüş yerin dışında durmadığını, tek bir kişinin bile anlık bir itkiyle yer değiştirmediğini, tek bir kişinin bile seyretmediğini, damlarda bile seyirci bulunmadığını düşünüyordum. Köleler mahzenlerindeydi an-laşılan, çünkü hiçbiri ortalıkta görünmüyordu. Bununla birlikte son-radan öğrendiğime göre başka zamanlarda, kurban cinayetlerinin gerçekleştiği zamanlarda, kölelerin tümü güdülen bir sürü gibi dı-şarı çıkarılıyor ve karşılıklı beşli muhafız sıralarının arasındaki da-racık yere tıkıştırılıyordu.

O gün o kentte, nerede bulunduğu bilinmeyen, bu ürkütücü gaddar adamların ve kadınların tanımadığı tek bir kişi bile yoktu. Aşağıda duruyor, yukarıdaki o yüzleri inceliyordum. Bir şey söyle-medim. Sessizlik güçlü bir silahtır. Yani öyle olabilir.

Nitekim onlar da aynı fikirdeydi. Onlar da bir şey söylemedi.

Küçümseyen bakışlarla bana gözlerini dikip baktılar. Ben daha fazla baktım ve hatta, ara sıra başımı çevirip, sanki hiç etkilenmemiş gibi etrafıma göz atıverdim.

Parıltılı renkler içindeki rahiplerin oluşturduğu sıranın iki yanından benim tanımadığım türden büyük birer hayvan oturuyordu; içinden siyah çizgilerin geçtiği sarı bir yelesi bulunan, kocaman, kırılmayan yeşil gözleriyle kedigillerden bir tür. İlk önce bunları heykel sandım, o kadar kıpırtısızdılar; sonra, güneş ışığı parlak kürklerinin üzerinden süzülürken soluklarının yükselip alçalışını gördüm. Zincirlenmiş ya da başka herhangi bir şekilde hareketleri kısıtlanmış değildi. Her birinin yanında beline kadar etekli, üstü çıplak, uzun boylu birer dişi vardı; göğüsleri, memeleri ve göbek delikleri gözler oluşturacak şekilde, bir sürü karmaşık desen çıplak tenlerinin üstüne işlenmişti. Hayvanların gözü üzerimdeydi. Bu eğitilmiş hayvanlar tarafından parçalanma tehlikesi içinde olduğumu anladım. Bu yüzden öğrenmiş olduğum, ancak kullanma fırsatını pek bulamadığım belirli tekniklere başvurdum. Peş peşe, patilerini öne uzatarak yere yatmalarını sağladım: Gözleri artık benim üzerimde değildi, sessiz kalabalığın üzerinden öteye bakıyordu.

Rahiplerin arasından ve bir ara da astlarının arasından hafif yorum fısıltıları duydum, onlara gülümsedim ve konuştum:

“Ben, Sirius yıldızından geldim, ey efendi ve hükümdar.” En azından yakındaki muhafızlar tarafından duyulabileceğim şekilde, yüksek sesle konuşmuştum. Aralarında bir kıpırdanma duydum. Rahiplerin artık şu ya da bu şekilde tavrı almak zorunda olduklarını biliyordum.

Dört siyah cübbeli bana yaklaştı ve onlar tarafından rahiplerin arasına doğru itildim. Artık bu grubun dışından görülmeyecek durumdaydım. Simsiyah gözleriyle, kızıl-tunç renkli sert, kızgın yüzlerin dört bir yandan bana doğru eğildiğini gördüm. Onlar tarafından tapınağın alçak girişine doğru götürüldüm. Pıhtılaşmış kan kokusu vardı. Bu gezegenin kanı koyu, dayanıksız, bir maddedir ve gezegenin hayvansılığını iyice vurgular. Tapınağın içi, gözükmeyen

tavanın yakınlarında, yüksekte bulunan alevler dışında karanlıktı. Beni geçitlerden geçirdiler, sonra da gittikçe daha karanlık, soğuk ve köhne geçitlerden blok biçimli bu binalardan birinin alt kısmındaydım, belki de bir binadan bir başkasına, sonra yine bir başkasına geçirilip duruyordum. Zavallı çelimsiz birer yaratık suretindeki kölelerin yanından geçtik, muhafızlarıma dehşetle bakıp kendilerini birtakım yan geçitlere atıveriyorlardı. Bu koridorlar, uzun aralıklarla duvarlara yerleştirilmiş cılız ışıklarla aydınlatılmıştı. Burası kölelerin yeraltı dünyasıydı. Nihayet beni soğuk ve loş bir yere itip bıraktılar.

Yalnızdım. Soğuk mavi-gri taşlarla çevriliydim. Küçük bir oda değildi, ama boyutları yüzünden boğucu bir yerdi. Burada şunu söylemek istiyorum ki, Sirius daha o zamanlar da binalardaki boyutlar ile içindeki sakinlerinin psikolojik durumu arasındaki ilişki hakkındaki fikirlere yabancı değildi, ama bu alanda Kanopus'un kavrayış düzeyine yaklaşmış değildik yoksa değiliz mi demeliyim? Burası ezmek, küçümsemek, bunaltmak üzere tasarlanmış bir yerdi. (Bu boyutlar binanın tüm katlarında, egemen sınıfın kullandığı katlarda bile uygulanmıştı. Bunu öğrendiğimde şu sonucu çıkardım ki, bu kültür Kanopus'tan ilham almış, sonradan da Şammat'ın etkisiyle yozlaşmıştı.)

Duvarlar dev yontma taşlarla örülmüştü. Yer döşemesi de öyle. Tavan da öyle görünecek şekilde yapılmıştı ve taşlarla kaplanmıştı. Kapı yekpare taştandı, görünmez ağırlıkların üzerinde, bir oluk üzerinde hareket ediyordu. Pencere yoktu. Masa niteliğindeki tek şey küp biçimli bir taştı ve üzerinde iki tane yağ lambası yanıyordu. Duvarlardan biri boyunca taş bir oturma sırası ya da set uzanıyordu. Bu mavimsi-gri taş ışığı yansıtıyordu. Havasız değildi: Bir yerden hava geliyordu.

* Bu odada ya da mezarda, insanı yatıştıracak, güven verecek hiçbir şey yoktu. Bu nedenle beni tutsak edenlerin beni tehdit etmeye, hatta bana işkence etmeye niyetli olduklarına ve buraya, dircim azalsın diye konduğuma karar verdim.

Sıraya, elimden geldiği kadar rahat bir şekilde oturdum ve durumumu düşünmeye başladım.

Her şeyden önce ve Sirius'un genel durumu açısından en önemlisi, gelişimin tam zamanı biliniyordu: Bekleniyordum. Bu da bu kıtadaki faaliyetlerimizi sandığımızdan daha iyi bildikleri anlamına geliyordu. İnsan her zaman bir tür casusluğu ya da en azından bir miktar bilgi akışı sağlayabilecek bir yerel meraklılık beklemeliydi, ama karşılığı tarzım bunun ötesindeki bir şeylere işaret ediyordu. Arkadaşlarımı, yerel ekibi, iç ve dış hava kuvvetlerimizin üyelerini zihnimden ne kadar tarttıysam da, şüphelenecek hiç kimse bulamıyordum. Aklıma gelip duran bir başka düşünce vardı: Hareketlerimizi ve planlarımızı her zaman biliyor görünen kim vardı? Kanopus! Kanopus'un bu çirkin küçük krallığa hakkımızda bilgi verdiğine mi inanmalıyım? Hayır, bu söz konusu olamazdı. Ama yine de, bu ihtimaller bölgesinde, kestirilip atılamayacak bir şeyler vardı... Bunu bir kenara bıraktım ve şu andaki kendi durumumu değerlendirdim.

Eğer sadece beni öldürmeyi, bir tehdit olarak bertaraf etmeyi planlamış olsalardı, indiğim sırada ya da az sonrasında, bu itaatkâr topluluğun hiçbir haberi olması gerekmeksizin yapabilirlerdi bunu. Tüm rahipler topluluğu -bu kültürün üst sınıfı- ve muhafızları tarafından karşılanmış olmam, alenen kurban edileceğim anlamına geliyordu, muhtemelen de gösterişli bir törenin merkezi, hatta tek kişisi olarak.

Zindanımın içinde çok üşümeye başladım. Bu da, daha önce yaşadığım bir his değildi en azından bu derecede değil. Zihnimin yavaşlamakta olduğunu fark ettim; zihinsel tepkilerim kollarım bacaklarım gibi uyuşmaktaydı. Bu muazzam taş kütesinin ağırlığı altında mutlak sessizlik vardı.

Eğer bizim hareketlerimiz ve niyetlerimiz hakkında bu kadar iyi bilgiliyseler, o zaman beni sorguya çekmeye ne gerek vardı?... Bu noktada, düşünüşümün devam etmeye değmeyecek kadar verimsizleştiğini fark ettim ve düşünmeyi bıraktım. Az sonra büyük taş

levha oluğu içinde yana doğru kaydı ve içeriye bir dişi girdi. Bir köleydi. Yüzündeki kızılımtırak ten rengi bu taş zindanların içinde uzun süre bulunmaktan dolayı daha soluktu. O büyük ve güçlü türden, egemen kast ve muhafızlardan daha kısa ve daha ince yapıydı. Ama yüzünde aynı gaddarlık vardı ve fersiz hayvansı gözlerinden, beni öldürmesi için tek bir sözün yeteceğini görebiliyordum. İçlerinde gayet yeterli bir öğün bulunan birtakım tabaklar ve sürahiler getirmişti. Ona, çok üşüdüğümü söyledim. Bana baktı, duyuyor görünmüyordu. Hızla yanıma geldi, kara gözleri yüzümde değil, her tarafımdaydı, sanki beni yoklayan meraklı gözler gibi. Sonra da elleri gerçekten de her tarafımı yokladı ve benim koruyucu gerdanlığımı ve bileziklerimi alacak sandım. Beni bu şekilde incelemekten korktuğu, ama bu isteğe karşı koyamadığı besbelliydi. Yüzünde adeta dehşet düzeyindeki bir rahatsızlık vardı, gözleri sürekli açık kapının girişini kolluyordu. Ama yine de saçlarımı elledi, kalın parmaklarını kolumun üzerinde gezdirdi, sonra da dosdoğru yüzüme ve gözlerimin içine bakmak üzere eğildi: En tuhafı buydu, çünkü onu büyüleyen, gözlerimin rengi, yüzümün biçimi oldu ve benim içkin benliğime, gözlerimin ona söyleyebileceği herhangi bir şeye gösterdiği bütün o ilgi açısından, benim içimde hiçbir canlılık olmasaydı da fark etmezdi.

Sonra ansızın dimdik durdu ve dışarı çıkmak üzere döndü. Tekrar üşüdüğümü söyledim, o yine cevap vermedi.

Belki de sağırdı. Ya da, hatta dilsiz.

Yiyeceğin içinde ilaçlar olabileceğini düşündüğüm halde yiyip içmekte hiç tereddüt etmedim, bunun sonuçları açısından gerçek anlamıyla kaygılanmadım. Bunun bir nedeni zihinsel süreçlerimin uyuşuk yavaşlığı, bir nedeni ise sözünü etmiş olduğum şeydi. Benim *bağışık* olduğum yolundaki içselleşmiş, sarsılmaz inancım. Ölecek biri değildim!

Bununla birlikte, bu geri kalmış küçük gezegenin bu çirkin küçük kentinde katledilmemin muhtemel olduğunu değerlendirebilecek, hatta takdir edebilecek durumdaydım. Bu, benim kendime

söyleyip durduğum bir olgu idi, sanki içime sindirmem gereken bir şeymiş gibi. Ama sindiremiyordum işte.

Sirius'un üst düzey görevlisi Ambien II, olsa olsa talihsiz bir kaza, örneğin bir uzay taşıtına meteor çarpması hariç, ölebileceği beklenmeyen bir ırkın üyesi olarak işlevsel varlığım bu bilinç durumu ile *'herhangi bir an gayet rahatlıkla öldürülebilirsin'* şeklindeki acil olgunun algılaması arasında gerçekten de hiçbir bağlantı yoktu. Kelimenin tam anlamıyla "aklım almıyordu" Tüm organizmamın bileceği, anlayacağı, hazırlıklı olacağı durumdan uzaktım. Acaba bu talihsizler gibi, yerel koşullara bağlı olarak dört yüz ile sekiz yüz yıl arasında bir süre yaşamak doğduktan hemen sonra ölüme hazırlanmak, nasıl bir şey olabilirdi? Bunu hissediyorlar mıydı? Fani olduklarını gerçekten *hissediyorlar* mıydı? Yoksa bu gezegendeki yaşama koşullarının doğasında, olgu ile algılanışı arasında bir engel mi vardı?

Bu düşünceleri izledim, ya da daha ziyade aklımın içinden geçip gitmelerine izin verdim -belki daha doğrusu- şekillenip süzülmelerini izledim, bir yandan da az sonra içimi ısıtacağını umduğum yiyecekleri tıkınıyordum.

Az sonra başka bir dişi geldi.

Bir kere daha, sonradan akıl etme sorunu ile karşı karşıyayım. Dişi Rodhia idi. Onun kim olduğunu öğrendiğimden önceki zihinsel halimi çarpıtmaksızın düşünmek kolay değil. Ama kesinlikle hemen söyleyebilirim ki, yiyeceği getirmiş olan köleyi hiçbir bakımdan andırmıyordu. Aynı giysilerden giymişti, uzun ve bol lacivert kumaştan pantolon ve yine aynı kumaştan bir tunik, tuniğin üstünde deri kuşak, kuşağa asılı çeşitli anahtarlar. Bir dişi gardiyan ya da zindancı idi. Yapı bakımından diğerinden daha iriydi, kızıl ya da kızkahve teni tıpkı ötekininki gibi güneş görmemişlikten dolayı soluktu. Ama onun varlığı ile hemen bir ferahlama duydum, öyle ki, kendi kendimi uyardım: Dikkatli ol, bir tuzak olabilir. Daha şimdiden görebildiğim gibi, aynı ırktan değildi. En azından aynı alt-ırktan değildi. Genel tarz ya da kalıp bakımından

aynıydı -ten rengi, yapı, aynı uzun siyah saçlar- ama onu anında ayırt eden bir canlılığı vardı. Bu albenili, uyanık dişi hemen önümde duruyordu, kocaman siyah gözleri benim görüntümle dopdolu. Ve bir diyalog bekler ya da talep eder gibi öyle kaldı. Kendi kendime bunun dünyanın en eski numarası -dostluk gösteren zindancı numarası- olduğunu söylediğim halde ona gülümsedim. Kolunda lacivert yün bir kumaş tutuyordu, bunu açtı ve içinden sıcak bir pelerin çıktı, bunu şükranla sardım etrafıma. Sonra, uyuştuğumu ve hantallaştığımı bildiğinden, kolumdan kavrayıp kalkmamaya yardım etti. Bu samimi dokunuş, öteki aşağı nedimenin haset dolu, tımar edercesine, bir yılan dilini andıran dokunuşuna hiç benzemiyordu. Şefkatle beni kapıya götürdü, sonra da eşikten geçmeme yardım etti. Bu arada tepkilerim ketlenmiş ve bulanıklaşmıştı. İçimden bu yaratıktan hoşlandığıma dair gelen tüm sesleri azarlıyor ve bilincimden uzaklaştırıyordum. Bunu hissetmişti, çünkü eli dirseğimi bıraktı ve ben alçak karanlık koridorlarda, hepsi de dümdüz, hepsi de uzun aralıklarla yerleştirilmiş aynı sarı ışıklarla aydınlatılmış, hepsi de aynı koyu renkli tek tip biçimde yontulmuş taşlardan yapılmış koridorlarda, tek başıma tökezleyerek ilerledim. Üzerimde bir yerlerde, yüce zirvelerin kar takkeleriyle kaplı olduğu bu yörenin yoğun güneş ışıkları süzülüyordu. Ama bunu algılamak zordu, bu kadının bana kolayca bir bıçak saplayabileceği olgusuna inanmak nasıl çok zor idiyse.

Bir koridordan diğerine tekdüze bir şekilde keskin dönüşler yaparak uzun süre yürüdükten sonra, duvarlardaki ışıklar aniden arttı, ayaklarımın altında bir yumuşaklık hissettim renkli kilimler, halılar gördüm, duvarlarda da perdeler asılıydı. Birdenbire durduk. Bomboş görünen bir duvarın önündeydik. Duvarda çıkıntı oluşturan bir kolu bastırarak aşağı indirdi ve kocaman bir taş levha sessizce geriye doğru kayıverdi. Pencereleri olan, parlak gün ışığıyla aydınlanmış bir odanın eşiğindeydim. Sırf bu bile beni alt üst etti tekrar sıradan gün ışığı içinde olmak. Daha önce de görmüş olduğum siyah cübbelerin içindeki yedi uzun boylu adam, uzun bir ah-

şap masanın arkasına oturmuşlardı. Bir sekizincisi bir pencerenin başında, yarı yarıya sırtını çevirmiş, dışarı bakar halde duruyordu. Yine, bu sekizinci adam hakkında sonradan öğrendiklerim ile o an hissettiklerimi ayırt etmeye çalışmalıyım. Sonra birden, onun Grakconkranpatl'daki ırktan olmadığını, hemen arkamda duran nedi-memle de aynı ırktan olmadığını fark ettim. Bana, o kadar uzun zaman önce bizi ziyaret etmiş olan o Şammat korsanlarını, o arsız hırsızları hatırlattı. Bununla birlikte onlardan daha uzun boyluydu. Daha ince yapılydı. Vaktiyle gördüklerimden daha açık kahverengi tenliydi. Gözleri daha zeki bakışlı ve kahverengiydi. Tüyleri gür, kıvrıkcık ve kızılımtıraktı, başındaki saçlar uzun, sakalı gür ve derli topluydu. Eski Şammat tipinin çok daha incelikli hale gelmiş şekliydi. Vahşi özellikleriyle, aç gözlülük ve kudret açlığı kadar soğukluk ve ölgünlük de yansıtan uzun siyah gözleri ve kopkoyu siyah renkleriyle o sıradaki yedi yaratığa oranla sonsuz ölçüde daha iyi, adeta güven verici görünüyordu. Ve ben orada öyle durup da gözlerim bu sekizinci adama ferahlama duygusu içinde dönerken arkamdan bir fısıltı duydum: "Sirius, dikkatli ol." Bu ses zihnimin içinde öyle süzüldü ki, adeta şimdi ve burada duyuyor değildim de, Koşî'den ya da yıldızlar arasındaki boşluklardan geliyor gibiydi. Duyduğuma inanamadım, hatta hayal ettiğimi sandım... Başımı yavaşça arkama çevirdiğimde, kadın birkaç adım arkamdaydı, yüzü hareketsiz, hatta kayıtsızdı.

Ve ben hâlâ orada bekliyordum, bu soğuk gözlemci adamların, sekizinin birden önünde, çünkü pencerenin yanındaki de dönmüş o da gözlerini bana dikmişti. Ve hâlâ hiçbir şey söylenmiş değildi.

Adamlardan biri kalktı, yanıma geldi, soğuk bakışı saçlarımı, tenimi, ince, kırılgan yapıyı inceledi, kara mantoyu üzerimden çekip aldı ve kolumu yakalayıp diğer yedi adama doğru yaklaştırdı, böylece onların başında oturdukları masanın dibinde durmaktaydım, bir, iki, üç, dört, beş, altı, hepsi de birbirine o denli benziyordu, birbirinin kopyası gibiydi, aralarında o kadar az farklılık vardı ki. Ve yedincisi arkamda durdu ve kocaman elleriyle saçlarımı kaldırdı-

dı, yokladı ve diğerlerine gösterdi, sonra kollarımdan birini kaldırdı, sonra ötekini kaldırdı büründüğüm koyu pelerin yere atılmış halde olduğundan iki kolum da çıplaktı. Sonra bileziklerimi kollarımın üzerinde, bunları benden almak istediğini gösterecek şekilde aşağı yukarı kaydırды, ama bir an onları bırakarak, Kanopus gümüşünden gerdanlığımı çözmeye başladı. Soğuk, tatsız nefesi ile çevriliydim ve dermansız kaldığımı hissettim, ama serinkanlılıkla şöyle dedim:

“Bu şeyleri benden alırsan, senin için çok kötü olacak.”

Bu egemenlerin -rahipler ve tiranlar- altısının da gözlerinin, hâlâ pencere önünde oyalanmakta olan yedinciye döndüğünü gördüm; kimi zaman odanın içinde olan biteni seyredip kimi zaman da muhtemelen şimdi muhafızların dizili olmadığı bulvarın üzerinde benim görüş alanımın dışında kalan birtakım olayları seyretmekte, yarı kayıtsızlık gösterişiyle onlardan ve bu sahneden üstünlüğünü sergilemekteydi. Bunun üzerine onlara bir baktı ve başıyla çok hafif bir işaret yaptı öylesi küçük bir jest ki, kolaylıkla bana öyle geldi sanabilirdim, tabii eğer yarattığı etkileri gözlemlemeseydim: Arkamda duran adamın elleri artık gerdanlığımın klipsini kurcalamıyordu.

O halde bu sekizinci adam, kendine Yüce Rahip adını veren tiran mıydı? Başka türlü nasıl böylesine bir hakimiyet konumunda olabilirdi?

Cübbemim altında, yıldız taşlarının kuşağını hissedebiliyordum, Kanopus'un korunmam için verdiği bu üçüncü nesne belimi sıkıca sarıyordu ve arkamdaki aç gözlüden birkaç santim uzaktaydı. Uğurların dördüncüsü olan altın bantın sol baldırımdaki yumuşak dokunuşunun bilincindeydim.

Eğer rahipler beni bu şeyleri benden almak ya da beni sorgulamak için çağırmadıysa, o zaman niçin buradaydım? İçimdeki en güçlü düşünce, bu karşılaşmayı bu sekizinci adamın talep etmiş olduğu şeklindeydi. Ama neden?

Ve yine, orada durmaktaydım, hiç kimse konuşmuyor, sekizinci

adam görünüşte kayıtsızca pencereden dışarı bakıyor, altısı dar ve uzun masanın öteki tarafında birbirinin yanı sıra dizili halde, bana dönük bakan altı çift siyah göz. Bana bunlar kadar itici gelen başka herhangi bir türü hatırlamıyorum: Eğer sadece vahşi olsalardı yani, hâlâ tamamıyla vahşi ya da henüz vahşilikten çıkmakta olan bir tür- o zaman çok daha tahammül edilebilir olacaktı. Ama dört ayak üstünde koşmayı ya da avlarını pençeleriyle yakalamayı çok geride bırakmışlardı. Görmekte olduğum, bir evrim çizgisinin sonuydu: Yolu gaddarlığa ve dar bir kast çıkarına saplanmış ve orada donakalmış türden bir evrim.

Burada iki farklı tür çıkarların iş başında olduğunu anladım: Sekizinci adamın çıkarları öteki yedininkinden farklıydı, ama onlar bunu bilmiyordu.

Adamlardan biri kalktı, bir manivelayı aşağı bastırdı ve taş paneller pencerelerin önüne kayıp gün ışığını boğdu, kendimi yukarıdan dökülen parlak bir ışığın altında durur buldum. Dört bir yanımsimsiyahtı, ben ise ışığın içinde duruyordum. O zaman bunun belirli bir törenin provası olduğunu anladım: Tapınaklardan birinde, onların önünde, üzerime ışık vururken, egemen kastın yanı sıra muhtemelen kölelerin de içinde bulunduğu bir kalabalığa nasıl görüneceğimi görmek istiyorlardı; rahipler kalbimi gövdemden kesip almadan önceki görünüşümü.

Bir an sonra taş pencere panelleri yeniden açılmış, ışıklar sönmüş ve ben o kadın tarafından tekrar ağır pelerine sarılmışım, geçitler boyunca odama geri götürülmekteydim.

Başka herhangi bir söz alışverişi olmadı, beni orada bıraktı.

O iğrenç sessizliğin içinde yalnız oturdum ve aklım Nasar ile ilgili düşüncelerle dolmuştu. Koşiden ayrılmadan önce onunla yaptığım konuşmaları içimden canlandırıyordum. Aklım onunla o kadar dopdoluydu ki, kapı levhası geriye kayıp aynı kadın görüldüğünde, hâlâ Nasar'ı düşünmekteydim ve kadını algılamak için kendimi zorlamam gerekti. Yine kendime, insan zindancılara güvenmez diyordum, bir yandan da bu dolaysız muhababımı karşılarında

durduğum o erkeklerle karşılaşıyordum. Yedi adam bununla birlikte pencerenin dibindeki diğerlerinden ayrı ve daha iyi biri olarak görüyordum, hatta o fısıltıyı hatırladığım halde: “Sirius, dikkatli ol.” Kadının kudretli kara gözlerine baktım, o da dosdoğru gözlerime baktı.

Sanki zihnim kendini açmaya çalışıyor, bir şeyi içine almaya çalışır gibiydi... Ama uzun bir sessizlikten sonra o, taş sıranın üzerine bir bohça bıraktı, bunun yatak malzemesi olduğunu gördüm, “Uyumaya çalış,” dedi. Bu tavsiyenin sonunda “Sirius” kelimesini duyduğumu sandım, ama o gitmişti bile. Kalın dokumalara bürünmüş halde taş sıranın üzerine uzandım ve uyanık yattım, uyumaktan çok uzaktım.

Şimdi geriye baktığımda, durumumda iki çizgi ya da etkeni çok açık görüyorum. Biri, bana Şammat hırsızlarını hatırlatan sekizinci adamdı. Öteki de Rhodia idi. Kötü ve iyi. Durumumun içindeki iki potansiyel. Eğer tanımayı öğrenirseniz her durumun içinde bulunan iki akım! Şimdi bakınca her şey çok açık.

O sırada yatarken Nasar’ı ve ara sıra da Klorathy’yi düşündüm, ama sekizinci adam aklımda değildi bile.

Yeni bir günün sabahı olduğunu düşündüğüm bir sırada ilk köle tekrar geldi, bana yiyecek getirmişti.

Çeneme kadar, bulabildiğim tüm örtülere sarınmış halde, ellerim sıcak, etli bir sıvıyla dolu bir kâseye dolanmış, ısınmaya çalışarak oturuyordum. Aklımda Nasar’ın adı çınliyordu! Nasar! öyle ki, delirdiğimi düşünmeye başladım. Rhodia adlı dişi çevik adımlarla gelip önümde durduğunda, kendime hakim olamadan “Nasar” diye kekeledim, sonra da gözümü ona diktim, sanki onun açıklama yapmasını beklercesine.

Daha önce de yapmış olduğu gibi uzun bir süre boyunca gözlerini üzerimde tuttu, sonra da “Uğurlarını bana vermen gerek, Sirius,” dedi.

Ben kıpırdamayınca, “Gelip onları senden istedikleri zaman, yanlış ellere geçmelerini önlemek için onları toza çevirdiğini söy-

leyeceksin,” dedi.

“Benim öyle becerilerim yok,” dedim. Bütün bu süre boyunca göz gözeydik ve aklım tekrar sanki genişlemeye çalışıyormuş, ama başaramıyormuş hissindeydim.

“Hayır, ama olanlar var.”

“Ve bu caniler bunu biliyor mu?”

“Biliyorlar.”

Üstümdeki kalın kumaşları çözerken, bu kadın ile son derece güçlü özdeşlik duyguları içindeydim. Ona güvenmekle hata ettiğim düşüncesi artık silikleşmişti. Çıplak kalan kollarımı ona doğru uzatıp ağır bilezikleri sıyırdım. Baldırımdaki bandı çıkarıp ona verdim. Belimdeki taşlı kemeri çözdüm. Gerdanlığımı çıkarabilmesi için başımı eğdim. Bu nesneler giysilerinin kocaman kıvrımları arasında kayboluverdi.

“Ve şimdi bir süre çok zayıf olacaksın,” dedi. “Rohanda’ya karşı silahsızsın. Kendini her bakımdan kollamak zorundasın. Ama uzun sürmeyecek.”

Söyleyeceğimin farkında olmadan, “Seninle karşılaşmak için son derece tuhaf bir yer,” dedim.

O da, “Ve burası *seninle* karşılaşmak için son derece budalaca bir yer, Sirius,” dedi.

Kapının eşiğine vardığı sırada ben tekrar Nasar adını fısıldamaktaydım, çabucak döndü ve “Evet,” dedi. Ve kayboldu.

Korumasızlığın zayıflığını hissedebiliyordum. Aklım sönükleşiyor, silinip gidiyor gibiydi. Sessizce Nasar’ın ya da o kadının, bunun uzun sürmeyeceği vaadine sarılarak oturdum.

Çok geçmeden siyah giyinmiş adamlardan ikisi, uzun boylu, bacak gibi adamlar, geldiler ve “O şeyleri bize ver!” dediler.

Üzerime eğiliyorlardı, yabancı siyah gözleri beni yiyecek gibiydi ve duyularım onların kokusuyla zayıflıyordu.

Nasar’ın bana söylememi tembihlediği gibi, “Bende değiller. Yanlış ellere geçmelerini önlemek üzere onları toza dönüştürdüm,” dedim.

Bunun üzerine yüzleri çarpıldı, öfke nöbetine tutuldular ve elleri örtülerimi çekip aldı ve her yanıma aradılar, hiçbir şey bulamadılar. Doğruldular, birbirlerine baktılar o kadar birbirlerine benziyorlardı, öylesine berbat bir şekilde aynıydılar ki, sanki bireysellik özenli bir mühendislik çabasıyla onlardan ayıklanmış gibiydi. Sonra, bana hiç bakmadan, dışarı çıktılar ve taş levha girişi tekrar kapandı.

Şimdi, aklımın gücü çekilip giderken, sadece direndim, direndim.

Rhodia, ya da Nasar, içeri girdiğinde elinde bir içecek vardı, bunu bana içirdi ve bu beni biraz kendime getirdi.

Sonra sıranın üstüne yanıma oturdu, ellerimi ellerinin arasında ovuşturarak şunu dedi: “Söylediğim her şeyi harfı harfine yapacaksın. Kendini adak yerindeki yükseltiye konmuş halde bulduğun ve üzerine yeşil bir ışık düştüğü zaman, sanki vahiy gelmişçesine, ‘Ölümlere ölüm...’ diye bağıracaksın, sonra da kendini geriye doğru atacaksın. Seni yakalayacaklar.” Bunu der demez kalkıp kapıdan çıkıverdi.

“Kanopus, bunu neden yapıyorsun?” diye fısıldadım.

Alçak sesle ve telaşla, “Sen beni kurtardın,” dedi. “Gerçi beni ne kadar büyük bir alçalmadan kurtardığını bilmiyorsun. Şimdi seni kurtarma sırası bende.” Ve kapı kayarak kapandı.

O yerin soğuk karanlık sefaletinin ağırlığının üzerime çöktüğünü hissettim ve benim gibi uğurlarıyla korunmamış olanlar bundan kim bilir nasıl etkilenmiş olmalı diye merak ettim. Zihnim karardı, sanki gitgide koyulaşan bir sisle doluymuş gibi, ama sonra sis tekrar seyredildi; ve ben kendi kendime, yapmam gerekenleri tekrar edip duruyordum.

Ve her şey çabucak oluverdi. Hücreme kara rahipler doluştu, bir sürüydüler, beni koridorlar boyunca telaşla yürüttüler, hıncahınç bir kalabalığın içinden geçirdiler, birtakım basamaklardan çıkardılar, artık tapınaklardan birinin içindeydim. Tapınağın aşağı ucu kölelerle tıklım tıklımdı, her birinin başında muhafızlarıyla düzenli

sıralar ve bölükler halinde diziliydiler, göz ucuyla zavallı Koloni 9 hayvanlarımızı birbirlerine zincirlenmiş halde, tüylü yüzlerini yukarı kaldırdıklarını, tapınağın bu ucunda gördükleri karşısında mavi gözlerindeki şaşkınlığı gördüm. Siyah giysililer, erkeğiyle, dişiyle, alçalmaya başlayan kocaman bir taş heykelin iki yanında sıralar halinde duruyordu. Heykelin göbeğinin bulunması gerektiği yerde bir delik vardı ve oradan kurumuş kan kokusu geliyordu. Ah, o yerin kokusu! Sırf bu bile, koruyabildiğim kadarki aklımı almaya yeterdi. Şeytani heykelin çünkü çehresi ürkütücüydü, kaba ve şişkin uzuvların üzerindeki kötücül bir yüz arkasında yüksek bir kaide vardı. Bunun üzerine itildim ve titreyerek, yüzüm sapsarı orada durdum. Karşımda bu tapınağın basık ve karanlık içini gördüm, taş putlarıyla, tıklım tıklım kölelerle, onları kullanan, onlardan beslenen rahipler kastını gördüm hepsi de bu yere yayılan kan kırmızısı çirkin ışıkla kaplıydı. Siyah giysililerden vahşi bir uluma yükseldi. Bir marştı. Duyularıma sarıldım, ama sadece... *Onların* görmekte olduğu şeyi hayal edebiliyordum beyaz bir ruh çehre ya da, pırıltılı beyaz saçlarıyla, üzerinde kırmızı bir ışığın yanıp söndüğü beyaz bir giysi parçasıyla bir hayalet... Sonra ellerimin üzerindeki ışık yeşile döndü, kan rengi parıltıyı yeşil almıştı. Aklım bana, işaretin bu olduğunu söyledi. Bağırمام gereken sözleri hatırlamak için çırpındım, nihayet aklıma geldiler bir bıçağın bir rahibin elinde kalktığını, kalbimi hedeflediğini gördüğüm sırada seslendim, “Ölülere ölüm... Ölülere ölüm...” Yapmam gereken ve hatırlamadığım başka bir şey daha vardı. Bıçak hâlâ üzerimde tutuluyordu, keskin kenarı yeşil pırıltılar içindeydi. Kaideden geriye doğru attım kendimi, yaylanan ve sonra tümüyle çöken bir şeyin üzerine düştüm. Tepemde, taşın taş a çarptığını duydum. Etrafımda insanlar vardı ve beni kaldırdılar ve taşıdılar. Bu kaçışta kendi rolümü oynamıştım, uyudum ya da transa girdim.

Ama yine de tamamen bir bilinç kaybı değildi, çünkü acil bir durumun bilincindeydim, alçak ve karanlık geçitlerden kaçtığımızın ve Rhodia'nın sesinin farkındaydım. Ve onunla konuşmaktaydım,

sorular sormaktaydım, cevaplar almaktaydım, çünkü aklımdaki karanlık kalktığında ve yeraltının derinlerinden aydınlık yerlere çıktığımızı gördüğümde, bana verilmiş bilgiler yeterince açık bir tablo oluşturdu.

Rhodia rahip egemenliğindeki kentin yerlisi değildi, buraya uzak olmayan Lelanos'tandı. Uzak değildi, yani mesafe olarak... Kendini yakalatmış ve köleleştirilmişti. Vasıfları sayesinde çabucak, adak törenlerinde önde gelen rol oynayan tutsakların güvenilir nedimesi konumuna yükselmişti. Pek çok talihsize gardiyanlık ve bakıcılık etmiş, kanla dolu taş Tanrının üzerindeki kaideye kaldırılmalarını izlemişti. Hayır, bunlardan hiçbirini kurtarmayı başaramamıştı, önemli kurbanlardan hiçbirini, gerçi çok değil, ama birkaç tane aşağı köleyi ruhlaştırmayı başarmıştı. Bu kadının görevi, beni kurtarabileceği şekilde, benim tutsak alınışım sırasında uygun konumda olmak üzere hazırlanmaktı. *Kadın... Kadın...* Onun için bu kelimayı kullanmaya alışmakla meşguldüm ki, cılız bir ışığın içinde ilerlemekte olduğumuz geçitleri doldurmaya başladığını gördüm ve bu *kadını*, Rhodia'yı, bu güçlü, uzun boylu, endamlı dişiyi, yanımız sıra koşarken gördüm, ben ise erkek bir kölenin kollarında taşınmaktaydım. Kadın demem, kadın diye düşünmem gerekiyordu oysa yarı transım ya da uykum arasında, yeraltının derinlerinin neredeyse mutlak karanlığı içinde yalnız Nasar'ı, o adamın varlığını hissedebilecek haldeydim.

Bir bireydeki bu nitelik ne kadar güçlü ki, görünüşlerden, cinsiyetten, yaştan, türlerden bu kadar bağımsız -o "adamın" ya da "kadının" geldiği gezegenden bu kadar bağımsız- ve insan içinde hiçkimseyle karşılaşmayı ummadığı kapkaranlık bir odaya girer ve kekeleyerek de olsa ağzından bir ad dökülür! Hangi ad olduğunun önemi yok! Nasar. Rhodia. Kanopus.

Evet, bu başıma geldi. Hem de birden fazla kere.

Ama bir yandan öteki, daha derindeki gerçeği ayırt ederken, bir görünüşü ya da bir ırkın ya da cinsiyetin ayırt edici yanlarından daha ötesini selamlayamadığınızı görmek için bir kere olması bile

yeterli. Bu eşsiz ve bireysel varlığı Nasar, Koşı'deki acı çeken adam olarak tanıdım. Bu yüzden de beynimin çağrışımları onu "Nasar" olarak adlandırma isteği uyandırıyor. Bu varlıkla ilk defa Rhodia olarak karşılaşmış olsaydım, aynı şekilde başka adlar ağızımdan tereddütle çıkıyor olacaktı.

Işık güçleniyordu ve ben gözlerimi Rhodia'dan ayırmadım, gözlerimle ona uzanmaya çalışıyordum, sanki orada kavrayamadığım bir gerçek duruyormuş gibi. Bu kadın Nasar'dı ve değildi de; bu adam Rhodia'ydı, ama değildi... İçte her ne var idiyse, bu dışı şekil benim için derinden tanıdıktı. Ama bu bilmecenin ötesinde başka bir şey daha vardı. Ağarmış bir görünüşü vardı ve ışığın geçidin içine daha güçlü bir şekilde vurduğu anlarda soluk, hatta itici bir görünüm kazanıyordu. Acaba şimşek mi çarpmıştı ya da bir hastalığı mı vardı diye merak ettim... Mahzenlerde ve sekiz adamın olduğu odada onu açık seçik görememiştik; ya ışığın loşluğundan ya da korkulu düşüncelerin yarattığı baskıdan ötürü.

Onun bu görünüşlerini öyle huzursuz edici buldum ki, dikkatimi ondan uzaklaştırmaya çalıştım, onun yerine yakın zamandaki olaylar hakkında bildiklerimi gözden geçirmeye, tutarlı bir tablo oluşturmaya çalıştım.

Ben tutsak alındığım zaman Rhodia'nın başlıca kaygısı, Kanopus uğurlarının onların ellerine geçmeyeceğini garantilemek olmuştu. Bunlar çok kötü amaçlarla kullanılacaktı. Çünkü tüm çabalarına rağmen, Grakconkranpatl bir kere olsun, halihazırda Kanopus etkisine sahip nesnelerden herhangi birini çalmayı başaramamıştı.

İkinci kaygısı -ve bu öncelikler sıralamasını anlamamı ve onaylamamı bekliyorlardı- beni oradan çıkarmaktı. Rahipleri, korkmakla akıllılık edecekleri kudretlere sahip olduğuma inandırmıştı. Takıları bu kudretleri kullanarak yok ettiğime inanmışlardı. Ama gördüğüm o büyük efendiler ya da baş rahipler grubu fikir birliği içinde değildi. Az daha beni kentlerinden çıkarıp kendi türümün yanına dönmeme tabii yapabilirsem izin vermek üzereydiler. Ama benim "cennetten" geldiğim açıkça görülmüştü. Bu olayın anısını kö-

İleştirdikleri halkların aklından silemezlerdi. Bu yüzden benim bir düşman olduğumu, onların kurnazlıklarıyla kente ve onların eline düşürüldüğümü ilân ettiler. Düşmanlar her zaman herkesin önünde kurban edilirdi. Eğer öylesine yok olsaydım, bir daha asla görülmeseydim, bu durumun yaratacağı tek etki, korku yoluyla hükmeden bu kastın iktidarını zayıflatmak olurdu. Böylece sonunda, adet olduğu üzere tapınakta kalbimi göğsümden kesip almaya karar vermişlerdi. Ama Rhodia onların kuşkularını güçlendirmişti.

Beni o kaidenin üzerine ittikleri sırada hepsinin içinde uğursuz sezgiler vardı. Törenin bir noktasında rahipler “Tanrılar”ına, bizler ölüyüz diye sesleniyorlardı, geçici olarak kendilerini birazdan gerçekten de ölü olacak kurbanlarıyla özdeşleştiriyorlardı: Kurbanlar rasyonel bir akla göre- karmaşık ve ikna edici olmaktan uzak bir şekilde, kendilerini katledenlerle bir oluyordu. Benim seslenişim, ölümlere ölüm, rahipler kastının tamamını lanetliyordu. Putun arkasında, manivelaların üzerinde hareket eden ve törenlerde hile ve göz bağcılık amaçlarıyla kullanılan bir taş vardı. Benim tehdidim rahiplerin bir an için donup kalmasına ve ardından benim beklenmedik yeşil ışınların altında durduğum yerden kaçışmalarına neden olduğu sırada, Rhodia ve arkadaşları taşı çevirmişler ve beni tapınak dedikleri o şeyin altındaki odalara alıp çekmişlerdi. Burası, kaçışın en tehlikeli kısmıydı, çünkü elbette bu uyanık rahiplerin şaşkınlığının uzun sürmesi beklenemezdi. Birkaç saniye için, bizi kurtaran şey sürat olmuştu. Kentin binalarının altında, kölelerin kullandığı tünellerin aşağısında, dört bir yana giden geçitler uzanıyordu. Bunlar karmaşık bir ağ halindeydi ve rahiplerden hiçbiri bunların tümünü birden bilmiyordu: Bir tiranlık her zaman kendi içinde bölünmüştür, her zaman rekabet içindeki çıkarların bir dengesidir. Bizi kurtaran buydu: Birbirlerine şüpheyle bakan mezheplerin bazı bilgileri kıskançlıkla saklaması. Ama Rhodia, bu geçitlerin her birini öğrenmişti. Bizim çete derinlere ve uzaklara ilerledikçe, rahiplerin muhafızları kimi zaman bize paralel tünellerde, kimi zaman hemen üzerimizde koşmaktaydı ve pekâlâ kazara elverişli bir

anda doğru bir köşede bulunsalar bizimle karşılaşabilirlerdi ama Rhodia çok eski ve artık kullanılmayan bir tüneller sistemini biliyordu; bunlar uzun zaman önce tünel kazarak kurtulmaya çalışıp yakalanan köleler tarafından açılmıştı. Bir kere bunların girişini bulduk mu, güvenlikteyiz demekti.

Kendimizi yüksek bir dağın yamacında, kayalıkların arasında çalılarla örtülü bir çatlağın içinde bulduk. Rahiplerin karanlık kenti çok aşağıımızdaydı. Bizimle gelmiş olan o zavallı kölelerin güneşle beslenmiş toprağa kapaklandıklarını, toprağı öpüp ağladıklarını gördüm. Ve olgunleşmiş kızıl-toprak rengi yüzlerini kaldırdıklarında, daha ben seyrederken o güneşe hasret yüzlerine sağlık dolduğunu görür gibi oldum. Ve Rhodia kenarda durup seyretti, onların ilk sevinç coşkularının geçmesini bekledi.

Benim soru dolu düşüncelerimi yakaladı ve şöyle dedi: “Bunlar, konuşmayı başarabildiğim, güvenebildiğim köleler.”

Açıkça belli, basit bir şeydi. Başka hiçbir şey söylemeyebilirdi! Bununla birlikte, hepimize hükmeden yasaların kudreti, karşı konmazlığı o an beni öylesine sarstı, öylesine acıyla doldurdu ki. Rahiplerin kentinin altındaki o dondurucu karanlık zindanlarında -kimisi- burada doğmuş olup başka hiçbir yeri bilmeyen bu köleler bir niteliğe cevap verebilmişti, -bunu tanımış, *hatırlamış mıydılar?*- onlara oranla tek üstünlüğü, onlara öyle görünmüş olmalıydı, onlara eziyet edebilecek, üzerlerinde otorite olabilecek durumda olması olan bir başka kölede bunu görmüşlerdi... Ama onun içinde bir şeyi görmüş, hissetmişlerdi; ve kendilerindeki -tesadüfen miydi?- bir nitelik yüzünden güvenilir bulunmuşlardı. Güvene layık bulunmuşlardı. Böylece de şimdi özgür dağlık arazide toprağı öpen, solgun yüzlerini güneşe çevirenler onlar olmuştu. İçlerinden bazıları için hayatlarında ilk kezdi. Bu düşünce insanın yüreğini dağlamaya yeterdi *benim* yüreğimi, Rhodia olmasaydı putun oyuk göbeğinin içinde bir kan birikintisi içinde yüzecek olan yüreğimi. Ne düşündüğümün farkındaydı, gülümsedi. Ve onda ilk defa, Nasar'ın fiziksel hatırasına ve alaycı öfkelerine ait bir yan gördüm. O an için,

kasvetli zaruretlerimizi benimle birlikte değerlendiren Nasar'ın kendisiydi... Varlığıyla o kadar *oradaydı* ki, adeta penceresinden uçuşan karların görüldüğü o yüksek koninin tepesinde beraberdik.

Sonra da himayesindekilerin duygularını yatıştırdığını ve kalkmaları için ısrar ettiğini, kuzeydeki dağların yamaçlarını işaret ettiğini gördüm. Çünkü onlar güvenliğe ulaşmak için bir yana, ormanların içlerine gitmeliydi, o ve ben ise öteki yana. Elli kadar kişi halinde dönüp gülümseyerek ve şükran ve veda işareti olarak kollarını kaldırıp gitmelerinden sonra, yanıma geldi ve giysilerinin bol kıvrımları arasında arandıktan sonra takıları ortaya çıkardı ve onları takmamı söyledi. Bunu yaptığımda, önce baldırımdaki bandı, sonra serin yıldız taşlarından kemeri ve bilezikleri, en son da گردanlığı taktığında, sanki zihnim berraklaştı, düşüncelerim kararlılık kazandı ve takıların gizli güçleri eski ruh halimi kovduktan kısa bir süre sonra bile, kentin mahzenleri ne kadar uğursuz ve akıl almaz bir yer ve hal olarak görünüyorsa, eski halim de öyle görünmeye başladı. Rhodia'ya düşünce ve kararlılıkla baktım ve onu açıklıkla gördüm. Tekrar, onun ürkünç bir hastalıktan, cüzzam gibi bir şeyden, muzdarip olduğunu düşündüm. Ölgün, kurumuş bir görünümü vardı, sanki üzerine küller serpilmiş gibi. Buna benzer bir şeyi daha önce hiç görmemiştim. Yüzü, elleri, kollarının, bacaklarının görünür yerleri hep kurumuştu ve büzülmüş görünümündeydi, bazı cesetlerde görüldüğü gibi. Ve başındaki saçlar, ırkı gereği canlı parlak bir siyahken, içinde beyazlar vardı.

Benim ona gözümü diktığımı fark etti ve "Sirius," dedi. "Şikasta Yozlaştırıcı Hastalığı'nın fiziksel yanlarını görüyorsun," dedi.

"Rohanda bu kadar mı yoz hale geldi?"

"Artık ömürlerinin yarı yolunda, hatta kimi zaman daha da erken, bozulma emareleri gösteriyorlar. Bu, nesilden nesile hızlanan bir süreç. Hatta, bunun onlarda yakın zamandır baş göstermiş bir şey olduğunu bile unuttular."

Bunun dehşetinden hemen sıyrılamadım. Cılız ve kusurlu bedenleri içine hapsolmuşluğun bu talihsizler için nasıl bir şey olması

gerektiğini hayal etmeye çalıştım, bedenleri diledikleri anda bertaraf etme teknikleri hakkındaki bilgileriyle Kanopus için, bu zavallı yaratıklara yardım etmeleri mümkün değil miydi diye merak ettim.

İç çekti ve karakteristik kısa Nasar kahkahasını attı. “Başka öncelikler var. İnan bana. Yapmamız gereken başka, daha acil şeyler var.”

“Gereklilikler,” dedim, şaka yollu.

Ve gülümseyerek benim ima ettiğim şeyi anladığını belli etti, ama, “Evet öyle, Sirius gereklilikler!”

Ve bu tanıdık ses tonu üzerine doğuya doğru, sıradağların vadi ve geçitleri boyunca kıyıya doğru yolculuğumuza başladık. Çıktık, indik, ama telaşsızdık. Tehlike içinde olmadığımızı söyledi. Çünkü, “en büyük tehlike aynı zamanda bizim koruyucumuzdur. En azından bu durumda.” Bunu biraz açması için ısrar ettiğimde de, siyah göz bebeklerinin kenarlarındaki rengini kaybetmiş gözlerden, Rohanda’daki senelerin bedeli bana dosdoğru baktı bu bakış bana o fısıltıyı hatırlattı: *Sirius, dikkatli ol!* ve bu ses artık sürekli, en derin benliğimin içinde çınılıyor gibiydi. Sadece şunu dedi: “Senin en büyük tehliken. *Senin, Sirius.*” Ve bu konuda başka bir şey söylememekte kararlıydı. Bununla birlikte gitmekte olduğumuz kent hakkında istekle ve uzun uzadıya konuştu.

Birkaç gün boyunca sık ve hoş ormanların arasında yürüdük. Acele etmiyorduk. Bu hızın benim yararına olduğu izlenimini edindim. Böylece sindirebilecektim bilgileri. Ondandır. Nasar’dan. Kanopus’tan. Aldırmıyordum. Bu kadının, adamın, ikisinin, ellerindeydin. Ruh halim, artık uzak bir geçmişte kalan talihsiz “olaylar”ın günlerinde Klorathy’nin şahsında Kanopus ile birlikte olma fırsatını bulduğum zamanki öfkeli gururdan çok farklıydı. Dinlemeye çalışıyordum. Uymaya. Ama şimdi geriye dönüp baktığımda, tekrar tekrar ve türlü türlü yollardan Kanopus’un kendisi, organizasyonları, kendini idare etme usulleri, gezegenleri hakkında öğrenebildiğim her şeyi öğrenmeye çalıştığımı görüyorum ve ben bunu yaparken Rhodia sabırla konuyu Grakconkranpatl’a, Şammat’a

ve, çeşitli kereler de o rahiplerin sekizinci adamına geri getiriyordu. Şimdi gördüğüm kadarıyla onun adını tekrar ediyor değildi, adı Tafta'ydı, dolayısıyla konuşmamızda Tafta tekrar tekrar geçiyor değildi, ama onun hakkında düşünmem gereken noktalara ve yerlere geri dönüp duruyordu. Hep aklımdaydı. Oradaki varlığını hissedebiliyordum. Tıpkı, taş hücremde titreyerek büzüldüğüm zamanki gibi. Nasar aklıma kazınmıştı, dolayısıyla elimde olmadan adı ağzımdan çıkıp duruyordu, bu yüzden de yüce karlı dağlara sırtımızı dönmüş halde o görkemli ormanların içinden yürüdüğümüz sırada o adamın hissi ya da algısı geri gelip duruyordu. Onu ve ne olduğunu düşünür halde buldum kendimi ve aklımın içinde onun özgül ve eşsiz nabzını tanıdım: Rahatsız edici, keskin, ama hiçbir şekilde rahiplerin soğuk şerrine benzer bir şekilde değil.

Ve beni tekrar konuya geri getirdiğinde, Tafta'ya, o gülümseyen, yakışıklı ve gizemli vahşiye, bunu her defasında artık bildiğim o uzun kasvetli uyarı bakışıyla yapıyordu.

Lelanos

Lelanos'a tepeden bakma imkânımız oldu diğer kentten ne kadar farklıydı! Aynı mavimtırak-gri taş kullanılmıştı, ama parlıtlı beyaz bir kuvars ve ince kırmızı şeritlerle ferahlatılmıştı, böylece bu yer canlandırıcı bir cazibeye sahipti. Sonraki günlerde Lelanos'ta dolaştığımda sık sık, binaların yerleşiminin bir örüntüsünü ve hatta iç içe geçmiş birkaç örüntü seçer gibi oldum, ama hiçbir zaman tamamıyla kavrayamadım ve bu, Rhodia'ya sormayı ihmal ettiğim birkaç şeyden biriydi, sonra da sormak için artık çok geçti. Her halükârda, yukardan baktığımızda, çeşitlilik ve gayrı resmilik vardı; asık suratlı, çevreye hakim binalar yoktu; ne tapınaklar; ne de, Rohanda'nın kırılğan -ve o kadar kısa ömürlü- bedenlerini hapsedmek ya da ezmek için kullanılan taş, kaya ya da toprak kütleleri.

Ve Rhodia'dan buranın yönetimi hakkında öğrendiklerime bakılırsa da, yönetimden korkacak bir şey yoktu.

Tarihi şöyleydi. Alçak ve sevimli dağlarla kuşatılmış küçük bir

düzlük olan bu yerde, hayatlarının fiziksel gerekliliklerce belirlendiği bir düzeyde yaşayan yaratıkların oluşturduğu birkaç kabile vardı ve bu gerekliliğe dinî ya da “daha yüce bir amaç” anlamı yüklenmemişti. Başka bir deyişle, bizim onları kullanmamızla kültürlerinin zedelenmesinden önceki Lombi’lerden bile kayda değer ölçüde daha aşağıydılar. Balık tutuyor, avlanıyor, yiyor, çiftleşiyor, uyuyorlardı.

Nasar, onların ifade ettiği şekliyle “eski ve yüce bilgi”den, bu kııda üstün bir yan görece kadar çoğunu muhafaza eden bir ailenin içine doğmasını sağlamıştı. Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta ile Tecrit Edilmiş Güney Kıta’yı birbirinden ayıran ince uzun yarımadaının bu kara köprüsü ya da kanalı sık sık sular altında kalarak Güney Kıta’nın bağlantısını tamamen kesmekteydi, ama “olaylar” sırasında okyanus seviyesinin epey üzerine yükselmişti ve daha sonraki küçük “olaylar” yeniden denizin altına gömülmesine neden olacak kadar güçlü olmamıştı epey kuzeyinde yaşayan ve nüfusu gerilemekte olan bir halk içinde itibar gören bir aileydi bu. Burada Kanopus’tan ilham alan bir kültür gelişmiş ve yozlaşmıştı ve geriye kalan tek şey bu hızla kaybolan halktı. “Kadim bilgi”ye ilişkin anıları, bu anlatımın konusunun dışında kalan bir dizi nedenden ötürü dışı hakimiyeti ile özdeşleştiriliyordu. Rhodia’ya iyi davranılmıştı ve ana babasına gerekli gördüklerini anlattığında yanına halkının arasından bedensel bakımdan son derece çarpıcı genç erkek ve kadınlardan oluşan bir refakat grubu verildi, böylece o, öğreteceklerine cevap verecek bir yer ve bir ırk aramak üzere güne doğru yol aldı.

Bu endamlı ziyaretçilerin kabileleri ne denli etkilediğini hayal etmek kolaydı. Rhodia’nın halkı uzun boylu, geniş omuzlu, kızıl-kahverengi tipteydi, iri kara gözleri ve dalgalanan gür siyah saçları vardı. Geçmiş yüksek kültürlerinin bütün terbiyesini ve özgüvenini yansıtıyordu. Kabileler ince, daha kısa boylu türdendi, koyu kahverengi tenli, küçük siyah gözlü, seyrek ve kıvrıkcık siyah saçlıydılar. Yeni gelenler gösterişli renklerde pamuk giysiler içindeydi; kabile-

ler postlar giyiyordu. “Tanrılar” onlara hayal bile etmedikleri binlerce beceriyi öğretti ve kısaca, onların birkaç nesli içerisinde, bu süre boyunca Rhodia’nın halkı hâlâ gençlikle doluydu, onun talimatlarına göre kurulan, ama sakinleri tarafından yönetilen büyük, hızla genişleyen bir kent oluşmuştu. Rhodia hariç tüm ziyaretçiler kendi halklarının yanına geri dönmüştü. Rhodia hâlâ bir “Tanrı” olarak görülüyordu, ama onlar gibi yaşıyordu, onların erkeklerinden biriyle evlenmişti. Çocukları da diğer yurttaşlardan hiçbir bakımdan ayrı tutulmuyordu.

Lelenos bu şekilde yönetilmektedir.

Bir demokrasiydi, seçimli bir demokrasi. Yazılı ya da resmi bir anayasa yoktu, çünkü Rhodia onlara, Rohanda tarihinin en kötü tiranlıklarından birinin, talihsiz kurbanlarını ve dış gözlemcileri kandırmaktan başka amacı olmayan “anayasaları” ve yazılı yasaları bulunduğunu öğretmişti. Anayasaların ve yasal çerçevelerin anlamı yoktu. Eğer her çocuğa mirasın ne olduğu, bundan kaynaklanan hakları ve bu mirasın onların üzerindeki haklar öğretilirse, kendi ve başkalarının davranışını gözetmesi öğretilirse, bu harikulâde kentin düzgün ve sağlıklı işleyişinin yalnızca onun uyanıklığına bağlı olduğu gösterilirse o zaman yasa yaşayacak ve kendini yenileyecekti. Ama bir çocuğun bu kentin idaresinden dışlandığı ilk anda, bu oğlan ya da kız kaçınılmaz olarak bir tehdit haline gelecek ve çok geçmeden bozulmayı ve alçalmayı ve yıkımı beraberinde getirecekti.

Ben, Sirius olarak, hem de sıkça, gözlemlediklerimden dolayı buna büyük ilgi duydum: Bir gezegeni ele geçirip egemenliğini düzenlediğimiz zamanlar her defasında, bize uygun görünen bir anayasa dayatmıştık ve bu anayasa her türlü tehdit ve ceza ile korunmuştu. Ama bizim tarafımızdan dayatılan hiçbir egemenlik, anarşiye ya da isyanlara sürüklenmeksizin aynı kalmadı.

Lelenos’un başvurduğu üç emniyet ögesi vardı. İlki, yasaları koyan yönetim organının kendisiydi. Bu organın üyeleri genel oyla seçiliyor, onaltı yaşını geçen her kişi hem oy kullanma hem de

görev üstlenme hakkını kazanıyordu. Her makam üyesi tüm hayatını, yurttaşlar tarafından ayrıca seçilen bir organın incelemesine açık tutmak durumundaydı. Bu denetmenlik, herhangi bir bireyin makamından çıkar sağlamasını önleme ve davranışlarında yüksek seviyeden ayrıldığıнын ilk işaretlerinde azledilmesini sağlama amacını taşıyordu. Bu makam sahiplerinin yapamayacakları arasında şunlar sayılmaktaydı: Kendi hanelerinin diğer üyelerinden biraz olsun farklı muamele gören hizmetçiler tutmak -köle yoktu- ve gerek erkek, gerek kadın tarafından cinselliğin uygunsuz kullanımı yani, hakimiyet kurma ya da alçaltma, lüks ya da aç gözlü tutumlar. Bu denetmenliğe -organ dolaysız bir şekilde böyle adlandırılıyordu- seçilen bireyler tüm Lelanosluların en iyileri ve en onurluları sayılırdı ve denetmenliğe hizmet etmek en yüksek makamdı.

İkinci emniyet ögesi, yönetim organının çıkardığı yasaları korumak üzere bağımsız bir yargıydı. Devletin bu kolu da, sürekli denetmenliğin gözetimi altındaydı ve davranışlarının, hükmetmekle suçlanmayacak kadar üstün olması beklenirdi.

O işe uygun bir bireyin yönetici ya da yargı organına yeniden seçilmesi, hatta bir ömür boyu tekrar tekrar seçilmesi kötü sayılmazken, denetmenlik görevi yapan yurttaşların dört yıllık tek bir dönemden fazla bu görevde kalmasına izin verilmezdi; bununla birlikte denetmenlikten çekildikten sonra yargı ya da yönetim organında hizmet edebilirlerdi.

Üçüncü emniyet ögesi, malların değiş tokuşunu kolaylaştırmakta kullanılan para biriminin kendi kendini üreten bir değer kazanmasına hiçbir zaman izin vermeyen ve kıskançlık ölçüsünde sürdürülen bir yasaydı. Yani, kullanılan paralar yalnızca ve daima bir değiş tokuş aracı olarak kullanılırdı, başka hiçbir amaçla kullanılmazdı. Eğer bir birey ya da bir bireyler grubu borca girecek olursa bundan faiz alınmıyordu ve borcun kendisi yedi yılın sonunda silinmek zorundaydı. Rhodia öyküler ve şarkılar halinde ortaya koyduğu bir öğretiyle, bir kere “para”nın kendi başına bir mal haline gelmesine izin verildi mi Lelanos’un çöküşünün yakın olacağı,

Çünkü “faiz” alan kadın ya da erkeğın kısa zamanda mal ve emek arzını kontrol eder hale geleceği ve bir egemen sınıfın kaçınılmaz olacağı mesajını yerleştirmişti. şarkılar ve öyküler, Rohanda’da değiş tokuş araçlarının kral haline geldiği sayısız kent ve kùltürün tarihlerine dayandırılmıştı. Rhodia’nın anlattığına göre Kanopus tekrar tekrar paranın uygunsuz kullanımını yasaklayan yasalar ve öğretiler ortaya koymuş, ama yine de bu durum hiçbir zaman uzun süre önlenememişti. Hiçbir zaman yüceliği koruyamayan bu talih-sizlerin benliğinde şammat’ın gücü o kadar fazlaydı.

“O halde,” diye sordum Rhodia’ya, “Bunun anlamı, Lelanos’un da yakında yoldan çıkmasının beklenmesi gerektiği midir?” çünkü kente doğru yürürken ve daha sonra da dış banliyölerinin içinde yürürken, bu yerin sergilediği sağlık ve akıl, yoksulluk ve yoksunluğun yokluğu, buraya egemen olan gerçek ve yerleşik demokrasi karşısında afallamıştım çünkü başka herhangi bir yerde boyunduruk, korku, hilekârlık gibi belirtileriyle, tam tersi durumla karşılaşmanız son derece kolaydı.

Rhodia ise sadece şunu söyledi: “Kendın göreceksın.”

Kentin merkezine doğru, küçük bir meydanın etrafında öbeklenmiş bir grupta yer alan evlerden birisi onundu. Artık orada yalnız yaşıyordu, çünkü çocukları büyüyüp evden ayrılmıştı. Evin üst katında iki küçük oda, zemin katında da iki oda daha vardı. Kent kurulduğundan beri bu evde yaşamıştı ve çocuklarının daha büyük bir eve taşınma yolundaki tüm ısrarlarına karşı koymuştu ve bana bunu anlatırken gözleri hınzır ve keyifli bir şekilde, bu ifadeyi Koşi’den hatırlıyordum, benim gözlerime çevrildi. Ah evet, buraya gelişimin kentin bir çöküş ya da gerileme anı öncesine rast geldiğinden şüphelenmek için yeterince şey söylenmişti bana: Ve sonraki birkaç günde Rhodia’nın benim dikkatimi sadece bu yerin cazibesine, sağlıklılığına, sağduyusuna değil, aynı zamanda ters giden bir şeylere de çekmeye çalıştığını hissettim. Ve şunun nedenini merak etmekten kendimi alamadım...

Dönüp geriye baktığımda, adeta her şeyin beni neşeli (ya da

sorumsuz!) ama en azından irrasyonel ve duygusal bir hale sokmak üzere bir araya geldiğini görüyorum. Her şeyden önce bu sevimli uygar kentin dağların öteki tarafındaki korkunç karşıtı geliyordu. Birkaç gün içerisinde birinden ötekine varmışım ve bu da, bu gezegende mümkün olan aşırılıkları örnekliyordu: Kendi içimde bu uçları yaşamışım, hâlâ yaşamaktaydım. Sonra Rhodia ya da Nasar ile birlikte buraya yaptığımız telaşsız yürüyüş ve bu varlığın-onun Kanopyen gerçekliğinin- benliğimin en derin yanlarını araştırır ya da sorgular görünmesiydi. Ve bir şey daha vardı. Hiçbir bakımdan başka ormanlardan farklı olmayan bir orman bölgesinden geçmişim, oysa burası aslında Lelanos ve Grakconkranpatl toprakları arasındaki sınır bölgesiydi. O şer dolu ve saldırgan kent pek çok yüzyıl boyunca Lelanos'a saldırmaktan sırf Rhodia'nın yaydığı söylentiler tarafından alıkonmuştu ve büyük bir sıkıntıyla, Lelanos'u tamamen kuşatan kuşağın ya da orman şeridinin istila ya da ihlal edilmesi halinde bunun son derece vahşi misillemelere neden olacağını kabullenmişti. Lelanos uğursuz bir yerdi -söylentiler böyleydi- ve cesetlerle ve kanla besleniyor, saldırmaya kalkışacak herhangi bir kenti harabeye çevirecek güçteki ezeli bir oligarşinin yönetimindeydi. Bu öykülere inandırıcılık katmak için her fırsattan, hatta özellikle tasarlanmış olaylardan yararlanılıyordu. Lelanos'a giderken, tüm ömrü boyunca Lelanos'un gaddarlıklarına ilişkin öyküler duymuş olan, dehşet içindeki bir kabile üyesinden bu söylentilerden birkaçını duyduğum zaman, tüm benliğimin bunlardan güçlü bir şekilde etkilendiğini hissetmişim. Zavallı yaratığın Lelanos'un korkunçluğunu anlatırkenki titreyip sarsılışları, Rhodia ve arkadaşlarının ne kadar ustalıkla iş gördüğünü sergiliyordu. Lelanos'un güvenliğini bu propaganda çalışması sağlamıştı, başka hiçbir şey değil. Asıl uğursuz kentin o uyanık ve kurnaz rahipleri, kendileri her tür kandırmacaya başvurdukları halde, Lelanos'un bu sahte kisvesinin arkasında yatanları anlayamamışlardı... Ve nitekim onlar için burada rahatsız edici bir yan vardı da, tıpkı, Grakconkranpatl'ın sayısız kölesi içerisinde, gerçekliği, doğruyu kendi içlerinde gör-

melerin sayesinde özgürlüklerini kazanmayı başaran tek grup olan o otuz kölenin özgürlüğe kavuşma sevincindeki gibi. Sihirli bir cazibeye sahip Lelanos'un ince uzun bir kulesinin üzerinde durup da içinde yol almış olduğum o ormanlara baktığımda, bu ormanların Lelanos sınırları dışındakiler tarafından nasıl görüldüğünü ve buna karşılık işin aslının ne olduğunu bilmek bütün bunlar, Rohanda zihniyetinin kendini kandırma yönündeki tuhaf kapasitelerini göstermesiyle içimi titretti, hatta adeta büyüleyici bir dehşete kapıldım. Oysa dehşete hayran olmak, benim kolay kolay uyum sağlayabileceğim bir şey değildi!

Hayır, şimdi bu sonuca varıyorum, ama o sırada olaylara bunu fark edecek kadar mesafeli bakamıyordum, soğuk mahzenlerde bulunuşum, koruyucu gereçlerden yoksun kalışım, Kanopuslu ile yakın temas -bütün bunlar dengemi sarsmıştı. Ve hâlâ Şammat aklımın içinde çınıyor ve beni kendine doğru çekiyordu- Tafta'ya doğru, Tafta kudretle benim üzerimde çalışmaktaydı, ben o sırada bilmesem de. Rhodia'dan uzaklaşmaya başlamıştım. Bu güçlü ihtiyar ya da olgun dişi, o sade dolayimsızlığıyla, dürüstlüğüyle izlemekten alamıyordum kendimi ve bu hallerinde duyarsızlık, acı karşısında kayıtsızlık, Kanopus olarak mutlaka sahip olması gereken kudretleri bu Rohandalıların eziyetlerini azaltma yolunda kullanmayı reddedişini görüyordum.

Benim, yani sayısız türün, kültürün, sosyal yapının, görmek durumunda kaldığımız gibi acılarla dolu olan uyum sağlama süreçlerini, onca kalabalıklar halinde bireylerin kaderini denetleyen bir Kolonyal Servis'te uzun çağlar geçirmiş olan Ambien II'nin, o anki gibi tek bir kente böylesine üzülmem tuhaf şeydi. Çünkü daha önce hiçbir kültür bana Lelanos'tan daha değerli görünmemiştir, hiçbirini, daha kayda değer ve eşsiz bir başarı olarak görmemişim, bunca barbarlığın ve ziyan ve çöküşün ortasında bulunuyordu üstelik. Anladım ki, sürekli olarak merhametin ızdırabını yaşamaktaydım ve bu duyguyu ilk önceleri kelimenin tam anlamıyla tanıyamadım, çünkü benim için o denli yabancı bir şeydi.

Bu yerin sokaklarında ve bulvarlarında gezinirdim, kimi zaman Rhodia ile, kimi zaman kendi başıma ve bu insanların her şeyi bana acı veriyordu. Böylesi eşsiz bir sorumluluk düzeyine ve uygar bilince getirilmiş olsunlar, hem de bu kadar kısa bir süre içerisinde... Hem de bu denli umutsuz görünen bir malzemeden, sırf hayatta kalmaya çalışan topu topu birkaç barbar kabile... Ve bunlar birbirlerine böylesine bilinçle ve canlılıkla ve içten dostlukla davransınlardı... Ve bütün bunlar, Rohanda Yozlaşdırıcı Hastalığı'nın ilerlemiş halinde bulunan zavallı mahluklar tarafından başarılmıştı, öyle ki içlerinde salim ya da sağlıklı tek bir canlı türüne rastlayamayacağınız kadar hastaydılar... Ve bunların her biri, neredeyse orta yaştan itibaren, sanki görünmez bir ölüm rüzgânıyla çarpılmış gibi olur, aciz, solgun kalır ve “yaşlanmaktan” büzülürlerdi... Ve bütün bu... Ve bu... Beni acıma dolu öfkelere, koruma ve esenlik arama güdüsüne sürükleyen görüntü ve seslerin sonu gelmiyordu.

Rhodia bütün bu süre boyunca bendeki bu süreçleri izledi ve ben de bunun farkındaydım ve artık ona karşı esef içindeydim. Kanopus'a karşı hiddetle doluydum. Bununla birlikte ara sıra, son derece silik bir şekilde de olsa, kendi halimin bilincine varıyor ve Nasar'ın kendisinin Koşi'deki haliyle benzerliğini görüyordum: O iç çatışmaları ve bu yerin, bu talihsiz Rohanda'nın acısı. Ya da Şikasta'nın acısı.

Sonradan gördüğüm pek çok şeyi o sırada düşünmekten çok uzaktım. Örneğin, rahiplerin karanlık kentine o rahatça, adeta umursamaz bir şekilde yaklaşmam, böylesine kolaylıkla tutsak alınmama izin verişim. Bunu nasıl açıklayabilirdim? Çünkü daha önce hiçbir zaman, hiçbir gezegende buna benzer bir şekilde davranmamıştım. Bütün bunlar geride kaldıktan ve üzerimdeki Şammat etkisi geçtikten sonra, tüm benliğimin Rohanda'ya bu ziyaretimden çok daha önce yumuşamış, gevşemiş olduğunu ve bunun yapmak zorunda olduğum işin ve bu işi bu kadar uzun zaman boyunca yapmamın moral bozukluğundan ve iç kuşkularımdan kaynaklandığı

ğını açıkça gördüm.

Ve işte başka bir mesele de buydu: İyi beslenen, iyi bakım gören asgari sayılı nüfuslarıyla yönettiğimiz gezegenlerdeki düzenden ve sağduyunun hüküm sürmesinden, egemenliğimize istekle boyun eğmelerinden dolayı kendimizi istediğimiz kadar beğenelim, bu Lelanos kenti kadar hayat dolu bir kültür görmeyeli gerçekten de çok uzun zaman olmuştu. Hayır, köklerimizdeki, imparatorluğumuzdaki bir şeyi kaybetmiştik bunu biliyordum, hissediyordum, ama Rhodia tarafından buraya getirilinceye kadar, kaybettiğimiz bu şeyin ne olduğunu görebilmekten uzaktım. Bu yerde, bizim eksikliğini çektiğimiz türden bir canlılık vardı. Biz, Sirius, bir ölgünlüğün, bir ilham yokluğunun kısılcındaydık...

Peki Rhodia beni buraya niçin getirmişti? Beni sadece rehberler eşliğinde güneye, Sirius istasyonlarından birine göndermesi yeterliydi. Oysa işte buradaydım, onunla, Kanopus ile, bu kentte. Mükemmelliğe ulaşmış bir kent, çökmek üzere... Kendi benliğinden uzaklaşmaya şimdiden *başlamış* bir kent.

Ve ben bunun düşüncesine bile dayanamıyordum! Yapamıyordum! Sesimi yükseltme, itiraz içinde çığlık atma, bağırma, şikayet etme arzusu içindeydim ama kime? Rhodia'ya mı, Kanopus'un istekli ve görev bilinci içindeki hizmetkârına mı?

Bir sabah o ve ben, onun evinin üst katındaki küçük odalardan birinde birlikte oturmaktaydık. Meyve ve ekmekten oluşan bir yemek yiyorduk. Konuşmuyorduk: Aramızdaki konuşmalar çetrefil hale gelmişti.

Tuğla duvarların arasındaki pencere aralıklarından içeriye güneş giriyordu, renkli dokuma kilimlerin üzerinde ışık desenleri oluştuyordu. Öyle bir basit dostluk ve ferahlık sahnesiydi ki.

Rhodia'ya düşmanlıkla bakıyordum, bunu bildiğinin farkındaydım, ama suçlayıcı duygularımı engelleyemiyordum. Bana inatçı biri gibi görünüyordu. Minderlerinin üzerinde ellerini kucağında kavuşturmuş, başını kaldırmış Rohanda göğünün maviliğine bakarak sessizce oturan, beni ya da bir şeyi, bir talebi reddeden inatçı ve

geçimsiz bir kadın görmekteydim karşımda. O an ona karşı hissettiklerim, Koşi'de isyan ederken ya da yarı isyan halindeyken ya da kendi iç isyanıyla boğuşurken, Nasar'a karşı hissettiklerimi tekrar hissediyordum. Ve kendime, bu sefer durumun o zamankinin tam tersi olduğunu söyleyebilecek halde değildim.

Dosdoğru kararlı bakışlarından biriyle doğruca bana baktı ve "Sirius," dedi. "Seni terk ediyorum."

"Peki madem, demek beni terk edeceksin! O zaman bu zavallı yerden de ayrılacak, onu kaderine terk edeceksin."

"Rohanda'nın yasalarını durdurmak için yapılabilecek bir şey yok," dedi. "Daha doğrusu, evrenin yasaları bunlar. Buradaki etkileri daha da kötü, hepsi bu. Rohanda'da bu yasaları abartılı ve gösterişli bir şekilde görüyoruz, ama hiçbir zaman, aynı kalabilecek bir şey yoktur. Bunu kendi imparatorluğunuzdan da bilirsin! Kurduğunuz ve değişmeyen, yoldan çıkmayan tek bir kültür oldu mu?"

Gözlerinin içine baktım -mecburdum- ve durumun öyle olduğuna katıldım. Ama isteyerek değil, hürmetle değil.

"Yapabileceğimiz en iyi şey, kısa bir süre için iyiye yaklaşan bir şeyi kurmaktır. Bu kentte bunu yaptım. Ama şimdi benim için gitme zamanı."

"Bu ziyaret için görevini tamamladın mı?"

"Evet. Bu seferliğine tamamlandı."

"Beni kurtardığın için sana teşekkür etmeliyim, Nasar."

"Aynı senin beni kurtardığın gibi."

Ayağa kalktı. Bitkin olduğunu, ancak gayretle ayakta durduğunu gördüm.

"Gittiğin için seviniyor olmalısın," dedim, asık suratla.

"Gitmekten her zaman sevinç duyarım," dedi, eski buruk tonuyla. "Evet. Bazen, bunu hiçbir zaman kabullenemeyeceğimi düşünüyorum -iyi ve dürüst bir şeyi ortaya çıkarmak için uğraşmak, dinmek ve sonra- hem de kısa zaman sonra, korkunç kısa bir zaman sonra, biter, kendi karşıtı haline gelir."

Yüzünün bir an acıyla burkulduğunu gördüm. Sonra tekrar dü-

zeldi, sabırlı bir hal aldı. Benim tahmin etmeye çalıştığım bir geleceği öngörüyordu.

“Dikkatli ol Sirius,” dedi. “Çok büyük bir tehlike içindesin.”

“Neden beni bu tehlikenin içine getirdin?” Öfke, öfke ve küskünlükle.

“Bilmen gerek,” dedi. “Sen inatçı birisin, Sirius. Kendisine bir şey söylendiğinde bunu kavrayabilecek olanlardan değilsin.”

“İyi,” dedim sarkastik bir tonla, “Söyle o zaman, benim bu tehlikeden sağ çıkacağımdan umutlu musun?”

Yüzünü iyice bana çevirip gülümsedi.

“Eğer bu sefer değilse, o zaman başka bir seferinde,” dedi ve bir kere daha onun ilgisizliği, kayıtsızlığı düşüncesi beni sarstı.

Ve içimdekine o, şu sözlerle cevap verdi: “Sirius, isyanın yararı yok, biliyorsun. Şu anda senin halin bu isyan, özünle ve kalbinle hayır, hayır, hayır diyorsun. Ama isyan ettiğin şey nedir? Kendine sordun mu? Bu kentte dolaşp da insanlarına kurbanlar ve terk edilenler olarak bakarken onları kaderlerine terk etmiş olan, onların iyiliğine ve kötülüğüne hükmeden kimdir? Bir imparatorluğa karşı isyan etmek Sirius, bunu çabucak cezalandırırsınız, değil mi?” Ve gözlerini gözlerimin üzerinde tuttu, ısrarla, ta ki ben başımı evet anlamında sallayana kadar. “Evet cezalandırıyorsunuz, hem de hayli sert bir şekilde! Size karşı başkaldıranlar için içinizde pek merhamet yoktur, Sirius. Ama sen ya da ben isyan ettiğimizde, hepimize hükmeden, hükmetmesi gereken şeye karşı itiraz ettiğimizde, hiç kimse bizi hapsedmez ya da düzen ve otorite adına öldürmez. Oysa bu da düzen ve otoritedir. Bizler gerekliliğe tabiyiz, Sirius, her zaman ve her yerde. Burada bütün bunların ziyan olmasına surat asarak, öfke içinde ve buruklukla otururken, gerekliliğin kendisini değiştirebileceğini mi düşünüyorsun? Küçük çılgınlıkların ve şikayetlerinle mi? Evet? Peki, Koşi’de ben ellerimi ısırp bir hayvan gibi ulurken bana neler diyordun? İtaatsiz bir hizmetkârı görür görmez tanımaz mısın?”

Sabahın sessizliği içinde bu sözleri ederken bir bağırış, uzaktan

gelen bir öfke duyduk. Bu, benim başka gezegenlerde ve bu gezegende de fazlasıyla sık duymuş olduğum bir şeydi, ama burada mümkün olacağına hiç inanmamıştım.

“Evet,” dedi Rhodia. “Bir yer ya da bir kişi çökmeye, kendi benliğinden uzaklaşmaya, yozlaşmaya başladı mı, bu iş çabuk biter. Bu gezegenin özünde, onu kuşatan zihin hallerinin kendisinde öyle bir eğilim var ki, birtakım şeyleri, olay örüntülerini, koşulları çoktan geçmiş ve bitmiş birtakım güç ve enerji dengeleri açısından görürüz. Lelanos’un mutluluk dönemi bitti, Sirius. Ve dikkatli ol. Elveda. Çok yakında görüşeceğiz. Tekrar burada karşılaşacağız, Şikasta’da, bu talihsiz yerde... *Maalesef* görüşeceğiz... ve bu son “maalesef”e o ironik Nasar gülümseyişi eşlik etti ve her nedense bu beni rahatlatmış, gülmeme neden oldu.

Sessizce odadan çıkıp küçük merdiveni indi. Dışarıda türlü türlü silahlar taşıyan bir insan güruhu çılgınlarla, bağırış çağırışla, öfkeyle geçip gitti. “Zorbalara ölüm, Rhodia’ya ölüm, oligarşiye ölüm...” sesleri duydum. Ve ben aşağıya baktığımda Rhodia’nın evinin kapısından çıkıp güruhun arasına doğru yürüdüğünü gördüm. Onu görünce küfürler savurdular, etrafını çevirdiler, yere serdiler ve yollarına devam ettiler; arkalarında, yolun güneş vuran kesme taşları üzerinde yatan ölüsünü bırakarak.

Kentteki kargaşa öyle büyüktü ki, gömülüğü, başkaldırının diğer kurbanlarıyla birlikte bir toplu mezara atılmasından ibaretti. Ve emindim ki, istediği de buydu. Keşke orada olmasaydım. Artık burada beni koruyacak bir şey yoktu, onun yakını olarak biliniyordum ve kılık değiştirme imkânım yoktu. Ama Rhodia’nın ölümü çok geçmeden beni umursamaz, kayıtsız bir ruh haline sürükledi: Böylece bana uygun düşecek düşünce ve sorumluluk düzeylerinden daha da uzaklara sürüklendim. Lelanos’ta epey dolaştım; benim için bir tür yas ritüeli gibiydi. Rhodia ya da Nasar için değil, mükemmel bir şey için. Görmekten bıkmıyordum. Her kentin, her yerin, kendine özgü bir havası vardır, Lelanos’unki de beklenmedik yanları ve malzemelerinin yaratıcı kullanımının kazandırdığı bir çe-

şitlilikti. Bir kere konumu, dağlarla çevrili geniş bir düzlük ya da platodaydı, ama dağlar ezici etki yapacak kadar yakın değildi. Düzlük tamamen düz değildi, değişim ve düzensizliklerle doluydu, ağaçlar canlı koyu bir yeşilin pek çok değişik tonlarındaydı. Ah, Rohanda'nın yeşili, yeşillerinin sonsuz çeşitliliği, o harikulâde yeşil! Böylesi bir gezegeni hiç tanımamış olmayanlarımız bu tür bir bitki örtüsünün renklerinin barındırdığı cazibe ve ilginçliği hayal etmekte herhalde çok zorlanacaktır. Dahası, “olaylar” sonucunda ortaya çıkmış olan “mevsimler”, renk ve doku bakımından daha da geniş bir değişim yelpazesine neden olmuştu. Rohanda'nın bu düzlüğü benim görmüş olduğum en neşe verici yerlerden biri idi-
evet, biridir diyemiyorum, o uzak geçmişin günlerinden beri orası pek çok metamorfozdan geçti. Kent ise düzlüğün içinden serpilmiş gibi görünüyordu, onun ruhu, dışavurumuydu. Lelanos'un her yanında yürürken sırf ağaçların ve çimenlerin canlı parlak yeşillerini görürdünüz, yer yer de binalar çarpardı gözünüze ve bunlar sizi şaşırtır, gülümseme, hatta kahkaha atma ihtiyacı yaratırdı. Lelanos'ta her zaman bir fantezi, hatta kendi kendiyile dalga geçme ögesi vardı. Ancak yarısını görebilmiş olduğunuz bir binaya ulaşmak için telaşlanma arzusu duyardınız, ama acele etmezsiniz, çünkü beklemenin, özlemini çekmenin zevkini yaşamak vardı... Ve sonra karşınızda olurdu ve siz gülümser, gülerdiniz: Lelanos en iyi günlerindeyken herhangi bir insan yüzünden gülümseme hiçbir zaman uzak olmazdı. Bu, gülümseyişin mimarisiydi. Karşınızdaki bina büyük değilken, içine girdikten sonra içinin, mümkün olacağına inanabileceğinizden daha ferah olduğunu görebilirdiniz. Daha büyük değildi, ama zaten önemli yanı boyutları değildi. Bulutlardan mı yapılmıştı yoksa? Renkli köpüklerden mi? Berrak, ama elektrikli bir gökyüzünde hızla yükselen, yükselen bir yıldırım gibi görünürdü. Yörenin koyu gri-mavi taşlarının zemininde pırıltılı beyaz kabartılar, toplar, kırışlar, üzerlerindeki küreleri ya da küpleri ışıklarıyla hafifletip dengeliyordu, sanki bu daha koyu şekiller birer kar kristalinden doğmuş ve hızlanıp filizlenmiş, serpilmişlerdi, tıpkı

yaz bulutları gibi. Kırmızı taş, şekillerin en hafif i için, örneğin şimşek çakmasının simgesi için kullanılmıştı bu binaların hepsi de, kendilerine bu gezegen üzerinde hayat vermiş olan doğa güçlerinin birer anımsatıcısı, birer kutsamasıydı. Bu taşlar aracılığıyla *gerekliliği* anlatan (öyle ki, Kanopyen düşünce düzeylerinin “gereklilik” kavramını kendi gözlerimle görmeme imkân verdikleri hissini yaşıyordum) bu müthiş havadar binaların ötesinde başka binalar, görünür bir düzene göre sıralanmıyorlardı, ama aralarında yürüdüğünüzde açılıp kendilerini gösteriyorlardı ya da tekrar gizleniyorlardı, sanki göklerde yürüyor gibi oluyordunuz sanki bu toprağa bağlı yaratıklar, gerçekten de göklerde uçmuş sanırdınız. Hava ve gökyüzü Lelanos'ta onlara yakınlaşıyordu. O yerin insanda yarattığı ruh hafifliğini, neşe duygusunu tarif edemeyeceğim: Ve bir yandan da, uzak dağların öte yanında aynı koyu gri taşlarla ifade edilen tehdit ve ezânın uğursuz ağırlığını düşündüm. Bu mutlu kentin içinde de uzun boylu, çevik, neredeyse siyah ırtan, hazırcevap, gülümser, incelikli insanlar dolaşıyordu ve onlara bakmak güzeldi, kentlerinin çarpıcı renkleri onların da üstünde vardı, orman kuşlarının tüylerini ya da alacalı ve parlak renkli çiçekleri giysilerinin üzerinde ya da saçlarında taşımayı seviyorlardı.

Orada gezinirken, parlıdayan yeşillikteki çimenlerin üstüne oturmuş bir öğrenci sınıfı gördüm, parlak esmer tenleri ve renkli giysileri ışıltı ışıltı, ama yüzleri asıktı ve kentin sağlıklı zamanından beri öğretmenlik yapan bir kadına donuk gözlerle bakıyorlardı. Kadın onlardan, artık süreklilik halini alan ayaklanma ve yıkım hakkında yorumda bulunmalarını istemekteydi, bu yorumu kendi miraslarının ruhuyla yapmalarını istiyordu. Bezgin bir görünümü vardı ve hatta endişeli görünüyordu bu da olanları kavrayamamaktan kaynaklanıyordu. Neler olduğunu, bunların neden olduğunu bilmiyordu. Ve bu kadın orada durmuş onlardan yardım isterken çocuklardan birisi, sonra biri daha bağırma ya başladı: “Oligarşiye ölüm!” Ve kalkıp yürüdüler, hızla Lelanos'un başka bir yerine gittiler, çok geçmeden o taraftan bağırımlar ve çığlıklar gelmeye başladı. Sonra

mavi gökyüzüne ağır ağır, ama düzenli şekilde dumanlar yükseldi.

Öğretmen yavaşça bana doğru geldi. Durdu, artık alıştığım o tepkiyi gördüm onda. Onlar için o kadar şaşırtıcı bir şeydi ki, iyi terbiyeleri bile beyaz tenime, cılız sarı saçlarıma inanmazlıklarını, ardından tiksinnmelerini dışa vurmalarına engel olamıyordu. “Eğer bu senin marifetirse,” dedi, alçak sesle, buruklukla, “o zaman gurur duyabilirsin!” Sonra, bu yaptığına kendi de şaşıarak, üstüme tükürdü. Kendi halinden dehşete kapılmış görünüyordu, telaşla uzaklaştı. Gözlerinden, parlak siyah kollarının üzerine billur sıvı damlaları döküldüğünü gördüm.

Rhodia gibi öldürülme tehlikesi içinde olduğumu anladım, ama aldırış edecek halde değildim. Mavi dumanlara doğru yürüdüm; artık iyice koyu bir sütun halinde yükseliyorlar, adeta bir tür binaymış gibi görünüyorlardı. Kentin dört bir yanından kalabalıklar bu raya akıyordu. Daha önce hiç kundaklama olmamıştı.

Az sonra asık suratlı, sessiz bir kalabalığın arasındaydım. Herkes, taşlardan yapılma o zarif fantezilerden bir tanesinin her kapı penceresinden dumanlar püskürüşünü seyrediyordu, sonra yapı adeta büzüldü, çözüldü ve bir duman patlaması içerisinde içe doğru çöktü. Şimdi ise her taraftan öfkeli bir kükreme yükseldi, kalabalığın odak noktası artık yok olduğuna göre, etrafa dağıldılar, kendilerini oyalayacak başka bir şey aramaya başladılar. Yakınımdakiler gözlerini dikmiş bakıyor, mırıldanıyor, etrafım uğursuz insanlarla sarılıyordu. Ve sonra, adeta beklediğim bir şeydi, sanki olabilecek tek şey buydu, Tafta’yı gördüm kalabalığın arasından kendine yol açmaktaydı. Lelanos’a özgü kıyafeti giyinmişti, bol mavi pantolon, aynı renkten kuşaklı bir tunik, benim de giydiğim şeyler aynıydı, ama bunların beni gizlemeye faydası olamazdı. Geniş yapısı, esmer teni, gür sakalıyla o da, Lelanosluların kendilerinden biri sanabileceği biri değildi, ama kararlıydı ve otoriteyle doluydu, bu yüzden ondan uzaklaştılar kısa bir süre için, ama bu kadarı yeterli oldu. Beni kolumdan tuttu, kalabalığın dışına sürükledi, koşarak değil, ama yeterince hızlı adımlarla. Az sonra

hepsini geride bırakmıştık ve içinde alçak, yuvarlak bir girişin bulunduğu billur bir kürenin yuvarlağı bizi onlardan gizledi.

Bu, bir tür kamu binasıydı. İçerisi, dışındaki göz kamaştırıcı parlaktan daha yumuşak bir ışıkla doluydu. İçi üflenmiş bir yumurtanın kabuğu içinde olmak gibi bir şeydi, öyle beyaz ve sessiz. Ama binanın derinlerine devam ettik, artık içeri girecek olan birisi bizi göremezdi; küre ve küpler arasından gittikçe yükselerek tırmandık ve üzerinden kenti tepeden görebildiğimiz küçük ve düz bir çatıya vardık. Çöken binadan hâlâ dumanlar yükseliyordu. Aşağıdaki kalabalığın küçük ve kolayca idare edilebilir görünebileceği kadar yüksekteydik meydanların, kentlerin, sürülerin, kabilelerin, kalabalıkların üzerinde görmüş olduğum onca yükseltiden dolayı, bu zihniyet benim için tanıdıktı. İnsanın taşıtının altındaki alan, kişinin kişisel görüş menzili içerisindeki her şey, onun kontrolü altında görünür, hatta küçümsenebilir ya da en azından ihmal edilebilir gibidir. Bu tepkiyi kendi içimde yeterince sık fark ettim ve kontrol etmem gerekti. Bununla birlikte, kimse tarafından görülme-yecek bir şekilde yerleştiğimiz o yüksek yerin etrafında hâlâ, beyaz ve mavimsi taşlardan yapılmış daha büyük binalar vardı.

Ve Tafta ile karşılaştığım ortam işte buydu. Orada epey uzun bir süre, bütün gün, gece saatlerine kadar kaldık ve orada neler söylendiğini, benim neler anladığımı özetleyeceğim.

Önce, duygusal durumumu tarif etmeliyim gerçi, bir raporumla böyle bir cümleyle başladığım görülmüş şey değildir! Kötü oldukları besbelli olan o rahiplerin arasındaki “sekizinci adam” iken bende, tahammül edilebilir bir barbar izlenimi bırakan Tafta, şimdi bana bir vahşi olarak görünüyordu; ama şimdi sanki görev icabıymış gibi isteksizce düşündüğüm Rhodia ile karşılaştırıldığında, cazibesi olmayan birisi değildi. Artık Rhodia’yı hiç düşünmek istemiyordum. O yaşlı dişiye ilişkin anılarımda ele gelmeyen, inatçı, hatta kısır bir yan vardı. Sanki, hakkım olan, hak kazandığım bir şeyi bana vermeyi reddediyordu: Evet bu, daha yumuşak bir biçimiyle, Klorathy’ye eski tepkilerimin nüks etmesiydi. Sanki o kadın

menzilimin dışında kalmakta kararlıydı ve makul olduğundan emin olduğum bir taleple kendisini kuşatmama izin vermeyecekti. Kendimi, onun tarafından itilmiş, reddedilmiş hissediyordum.

Buna karşılık şimdi tersine, onun beni hakkında uyarmış olduğu Tafta karşımdaydı. Tafta o kadının düşmanıydı, Kanopus'un düşmanıydı. Ve dolayısıyla Sirius'un da düşmanıydı. Ama işte burada takılıyordum, düşüncelerimde. Rhodia o korkunç kentten düşmanımız sayesinde kaçabildiğimizi söylemişti. Bu demekti ki, Tafta bize yardım etmiş ya da, en azından kaçışımıza izin vermişti. Rhodia demişti... Yani ima etmişti... Ama aslında söylememişi...

Tafta beni safına kazanmak için elinden geleni yapıyordu -bunu elbette görebiliyordum, ama bundan hoşnutsuzluk, hatta kızgınlık bile duymuyordum- yeter ki belirli bir mesafede kalsındı. Bu yarattığın fiziksel varlığı, kocaman, kıllı barbar gövdesi, içinden fıskıran kaba kuvvet, bende adeta tehdit edildiğim hissini yarattı; onların kan kokusu ya da en azından, aşırı sıcak, aşırı koyu, aşırı bunaltıcı bir şeyin tehdidi. Karakteristik kibirli haliyle alçak bir koltuğun -bu küçük dam parçası, üzerinde oturulmak üzere düzenlenmişti- üzerinde öne eğilmiş otururken -ve sağlıklı bir hayvanın kocaman pırıltılı dişlerini sergileyerek gülümsüyor ve çehresini, bir hırlama pozunu andıran bir şekle sokuyordu- evet, buna rağmen, kendimi güven içinde hissettim. Ne de olsa o hırlama pozu yalnızca, buna benzer aşağı türlerle ilişkin tecrübelerimden dolayı farkına vardığım bir şeydi: Bu, onların nezaket ifadesiydi: Pırıldayan beyaz dişler, tıpkı ilkel hayvan türlerinin dişlerini göstermesi gibi, saldırı beklememe gerek olmadığını ifade ediyordu. Sarımtırak tüylerle çevrili açık, neredeyse renksiz gözleri benim için alışılmadık bir görüntü değildi: Bu tür gözler, ana gezegenimizin ayrıcalıklı sınıfı arasında bile görülebiliyordu. İçimde bu hayvansılığa karşı yükselen güçlü tepkiyi bastırmam şartıyla, giderek onu -ve kendimi de- değerlendirebilecek durumdaydım. Aramızdaki tezatın ve Şammat üzerindeki uzun egemenlik dönemlerinin ışığında onun beni, bir Sirius olarak, nasıl görüyor olması gerektiğinin farkındaydım. İçimde en ağır

basan düşünce ise, bir silah gibi kullanmakta olduğu, insanı soluksuz bırakan o canlılığının hiç değilse, bizim imparatorluğumuzun maruz kaldığı iç kuşklar ve kurulukta olduğu gibi, bir gerileme belirtisi olmadığıydı. En azından türünün bu örneği, muhteşem özgüveninin şu ya da bu varoluş bunaltısıyla zayıflamasına izin verecek gibi değildi! Ve bana, bir Sirius'a, burada, bu kentte, gerilemeyi önlemek üzere yapabileceklerimden söz ettiğinde, ona karşı çıkamaz halde buldum kendimi. Gerçek buydu.

Benimle, sanki o, Tafta, Sirius'un bu düşmanı, bir şekilde benim en derindeki duygularımın sesi haline gelmişçesine konuşuyordu. Sanki benimle omuz omuza çalışmış, en uzak gezegenlerimizde yaptığım son görev gezisini gözden geçirmekte, *neden* ve *niçin* ve *bundan sonra* ne yapmalı diye kendine sormaktaydı. Sanki Lelanos'u benimle birlikte dolaşıp durmuş ve içten içe, beklenen çöküşten dolayı kederlenmişti.

Pek konuşmam gerekmedi! Gün sona ererken ve Rohanda'nın göğünden mavilik çekilirken, bu düşmanın kendi benliğim olduğunu hissetmekteydim. Sanki aklımın ya da derindeki benliğimin bir parçası, haberim olmadan bu Tafta tarafından işgal edilmiş gibiydi. Ve Rohanda göğünün yıldızlarla dolmasından ve benim yurduma el sallamamdan çok önce, en azından sessiz kalarak, şunlara razı olmuşum:

Bu kentin yönetiminin başına geçecektim. O, yani Tafta, Lelanos'u eski dengesine ve sağlığına tekrar kavuşturana kadar ne kadar zaman gerekiyorsa, o kadar süre boyunca beni iktidarda tutacaktı. Onun yardımıyla, Lelanos'ta bulunabilecek en iyi bireylerden oluşan bir yönetim organı kuracaktım. Ve bütün bunlar tamamlandıktan sonra da, ya hükümdar, ya kraliçe, ya da ne olmak istiyorsam o olarak, kalacak ya da gidecektim ve o da, kıtanın kendi bölümüme güven içinde gitmemi sağlayacaktı.

Bana, Rhodia'nın evindeki odama şimdi korkmadan geri dönebileceğimi, çünkü "onun himayesi altında" olduğumu ve "planlarımızı" tartışmaya devam etmek üzere ertesi gün benimle tekrar bulu-

şacağını söyledi.

Geceyi pencere kenarında oturup, yıldız-banyosu yaparak geçirdim, sanki daha şimdiden güven içinde evimdeymişim gibi. Lelanos'un yeniden kurulması planlarıma dalmıştım.

Ertesi gün, yeşil alanların içinden rahatça ve ferahlık içinde aynı havadar binaya yürüyüp o taş simetrisi arasındaki küçük platformumuza tırmanırken, aklım yönetim sorunları ile meşguldü: Yönetimin uygulanış ve kullanımları.

Söylediğinin aksine orada değildi. O sırada bunu hiç düşünmedim. Lelanos'un doğru yoldan uzaklaşma nedenlerini değerlendiriyordum, ki Rhodia bunlardan birinin paranın bağımsızlığını ve bütünlüğünü korumayı ihmal olduğuna dikkat çekmişti. Eh, bunu düzeltmek kolaydı! Yasa titizlikle uygulanacaktı... Gerekirse Tafta'nın askerlerinin gücüyle uygulanacaktı... Denetim ve yetkileri güçlendirilecekti... Belki de Tafta, denetmenlik organı üyesi yapılmalıydı...

Tafta o gün hiç gelmedi. Sanki elimden bir şey kapılıvermiş hissindeydim: Ve tekrar, Lelanos adına içim kederle doldu; yoksundular benden ve benim uzman ve iyilik dolu rehberliğimden yoksundular. Ama karlı ve mavi küp ve kürelerin arasındaki küçük platformumda beklerken ve Rohanda göğünün koyu maviliği şirin manzarayı kuşatmışken, çok aşağılardaki küçük insanlara baktım ve bana, sanki onları himayem altında tutuyormuşum gibi geldi; sanki onlara ebedi güvenlik ve rahatlık vaad ediyormuşum gibiydim.

Bundan gurur duyduğumdan değil: Kayda geçirmek zorundayım.

O günün sonunda öyle bir ruh hali içindeydim ki, kendi zeminimde, kendi kavrayış çerçevemde olsaydım, başkalarını haksız yere cezalandırmamak için kendime hakim olmam gerekecekti. O gece, yıldızları algılayışım bulanıktı, sanki onların gölgesini kendi içimde bulamaz olmuştum ve aklımın arka planında, sesin kıyıları'nın başladığı yerde o uyarı fısıltısını duyabiliyordum, Sirius, Sirius, Sirius ve kulakları kaşıdıran bir sıvıyla dolmuş bir hayvanın yaptığı gibi başımı sallayıp duruyordum. Sirius, Sirius ve başımı sallayıp duruyordum, sırf şu yankıyı duymayayım diye: Dikkatli

ol, dikkatli ol, dikkatli ol.

Ertesi gün o yüksek izleme noktasına geç gittim, gecikmem kasıtlıydı ve oraya vardığımda, Tafta oradaydı ve daha önce hep kölece bulduğum bir itaat jestiyle önümde eğildi. Tüylü dudaklarını elime dokundurdu, sonra o alçakgönüllü duruşuyla, beni kazanmaya çalışan bir bakışla gözlerini yukarıya çevirip beni süzdü, beyaz dişlerini sergiledi. “Özür dilerim,” dedi. “Ama davamızın iyiliği içindi.”

Ve bu sözlerle hayallerimden sıyrılır gibi oldum. Fiziksel özgüvenle dolu, parlak ve pırıltılar içinde önümde durdu, güneş sakal ve bıyıklarını ve başındaki yumuşacık kıvrıkcık tüyleri ısıtmaktaydı, hemen altında kırmızı kanın aktığını görebildiğiniz esmer teni de parlıyordu. Bu tip hayvanlar aşırı ısındıkları zaman, kendilerini serinletmek için yağlı bir salgı üretirler: Teninin açık kalan kısımları, yanakları, kaşları, burnu, kolları, elleri, hatta kulakları, boncuk boncuk sıvıyla kaplıydı. Bu sıvının tuzlu bir kokusu vardı. Ama içimde o an bile bir ses şöyle diyordu: İşte sağlık bu, canlılık bu, buna ihtiyacın var!

Bana, kentin dışından, bizi koruyacak askerleri getirmesi gerektiği için gelemediğini söyledi. Ve onların da güvenliğini ve barınaklarını organize etmesi gerekmişti. Ve ertesi sabah, beni almak için kaldığım yere geleceğini ve bizim -o, ben ve muhafızlar- kendimizi halka göstererek Lelanos sokaklarında yürüyeceğimizi, kentin yönetim merkezine ve çevresine yürüyeceğimizi, orada hükümrân olarak ilân edileceğimizi söyledi. Olacakları hiç de böyle hayal etmemiştim. Ama bu arada, küçük karlı platformun en kenarında durmaktaydık, tüm düzlük ve düzlüğün odağını oluşturan kente tepeden bakıyorduk ve o, kolunu uzatıp diyordu ki: “Bunlar senin, hepsi senin. Ve birlikte burayı düzeltereğiz ve her şey eskisi gibi olacak.” Her halinde öyle sırttan bir küstahlık vardı ki! Dişlerini sergileyen o muzaffer sırtıştan kendini alıkoyamıyor, bana bakışını denetleyemiyordu, sanki beni bütün halinde yutmuş, dişe dokunur bulmamış, tekrar tükürmek üzereydi.

Oysa Lelanos'a tepeden baktığımda kafam yine bulanıyordu, kente sessiz bir bağ ile söz veriyordum: "Seni koruyacağım, senin bekçiliğini yapacağım, seni güvenli tutacağım." Ve o uyarı fısıltısı, Sirius, Sirius, çok uzaklardan gelen kısık bir tıslamanın ötesine geçmiyordu.

Tekrar elimi öptü, ben merdivenlerden indim, arkamda o ve, odama gittim ve ama artık düşünüyordum. Benden uzaklaşmış olan düşünceler aklıma doluşmaktaydı.

Öteki kentte rahipleri benim gelişime karşı uyaran kimdi? Rhodia değil gerçi neler olacağını *bilmişti*.

Nasıl olmuştu da, bu kibar haydut Lelanos'ta ancak Rhodia'nın ölümünden sonra ortaya çıkmıştı?

Ya Şammat'ın şimdi kendini tatlı uygarlığın ve düzenin onarılmasına adamaya bu kadar hazır olmasını nasıl açıklamalıydım? Daha kısa süre önce onların hizmetkârlarını kara rahiplerin cisminde iş başında görmüşken?

Nasıl oluyordu da... Ama adeta içimde iki güç savaşıyordu. Benliğimin derinlerinden uyarılar duymak ya da Kanopus'u hatırlamak istemiyordum. *Şimdiki* tüm benliğimle -Şammat tarafından var edilmiş tüm benliğimle- bu kenti yönetmek ve *Kanopus'un yaptıklarını* yaparak içimdeki zayıflığı gidermek istiyordum. Ve daha şimdiden ilerisini düşünüyordum, Lelanos tekrar kendisi haline geldiği zaman, denetmenliğin gözetimi altında dengesini bulduğunda, buradan ayrılacak ve başka kabileler bulacaktım, belki de Lombilerin ya da onlardan sonraki deneylerin soyundan gelenler olacaktı bunlar ve binlerce yılın tüm tecrübesini ve burada Rhodia'dan öğrendiklerimi kullanarak, tıpkı Rhodia'nın kurduğu kadar mükemmel ve sevimli bir uygarlık kuracaktım.

Ertesi sabah sessizce Tafta'yı beklerken aklım daha şimdiden öyle düşünüyordum- günün önemsiz formalitelerinin çoktan ötesine geçmişti, geleceğe ilişkin plan ve düzenlemelerle uğraşıyordum ki, Tafta içeri girdi, basit Lelanos giysileri içinde olduğumu gördü, sormadan üzerime kürkten bir pelerin geçirdi, pelerinde bu uğurda

öldürölmüş olan hayvanların kokusu vardı; beni kapıya yöneltti; ondan uzaklaşmayayım diye kolunu sırtıma koymuştu. Sırıtiyordu, üstünde zafer edası vardı... Dışarıda Şammat askerlerinden takımlar, kıtalar diziliydi, hayal edebileceğiniz en sevimsiz, en vahşi tipler. Tafta beni onların önüne çekti, cırlak, gürültülü bir müzik başladı ve Lelanos'un yapraklarla kaplı yolları boyunca yürütüldüm, Şammat'ın bir tutsağı halinde.

Ve kaçabilecek durumda değildim. Aklım çılgınca kaçma imkânlarını araştırıyordu. Tüm benliğim, bir şokla, tekrar aklı başında, mantıklı bir çerçeveye dönmüşti. Arkamdan şarkı söyleyerek buna böyle denebilirse tabii Şammat birlikleri geliyordu. Yanımda Tafta, sırtarak, gezinti adımlarıyla yürüyordu. Bu en olmadık ve akıl almaz ziyareti seyretmek üzere evlerinden dışarı çıkan ya da yanımız sıra koşturan insanlar kılıçlarla, coplarla, değneklerle uzaklaştırıldılar ve geçtiğimiz yol, kanlar içinde yere serilmiş ya da sürünerek güvenli bir yere sığınmaya çalışan zavallı yaratıklarla bezenmişti.

İşte Beşler üyesi, Sirius'lu Ambien II'nin bir Şammat ordusunun başında, Lelanos'un yönetim organlarının binası olarak kullanılan o neşeli ve renkli binaya girişı böyle oldu; böylece Lelanos'un hükümdarı oldum; Tafta ile birlikte.

Kısa ve gülünç tören bittikten sonra Tafta, beni "sarayıma" götüreceğini -Lelanos'ta bu tür bir şey yoktu- söyledi, ben ise kaldığım eve geri döneceğim dedim. İşte o an, üzerimdeki hayalcilik ya da büyü nihayet tamamen çözülmüşti, meydan okuduğu güçlerin boyutları hakkında hiçbir fikri olmayan bu yarı-hayvan maceracıya hayretle bakıyordum. Beni durduramazdı. Bunun için beni o an ve oracıkta hapsedmesi, *kendi* hayallerine bir son vermesi gerekcekti. Bir tür zafer ve büyüklük rüyası içinde yaşıyordu; kendi kentine hükmedecekti, arkasına Sirius'un desteğini alacak, Sirius'u parmağının ucunda oynatacak ve Kanopus'a karşı savaşında, Şammat'ın ebedi savaşında kullanacaktı. Böyle hayal etmişti. Hâlâ bu hayali görüyordu; o basık, neredeyse renksiz gözlerine baktığımda,

düşüncelerinin o sularda dolandığını görebiliyordum, çünkü Sirius zekâm geri gelmişti bedeninin takındığı o horozlanan, ama saçma pozlarından, Grakconkranpatl'ın hayal etmiş olduğu türden bir imparatorluğun rüyası içinde olduğunu görebiliyordum. Birden, türlü türlü şeyleri anlamaya başladım.

İncelikli akıl yürütme yoluyla, benim öteki kente ne zaman varacağımı bulabilirdi, ama yasak bölgenin arkasındaki Lelanos'un barışçı bir yer olduğunu, zorba olmadığını bilememişti. Rhodia gidene kadar, Lelanos'a girerek Kanopus'a meydan okumaya cüret edememişti. Ve kuvvetlerimizin, onun ya da dağların öteki tarafındaki o şer kentinin kuracağı her şeyi dilediğimiz zaman ezip geçebileceğinden habersizdi onların hayatta kalmasına izin veriyor olmamızın, önemsemeyişimiz yüzünden olduğunu biliyordu.

Ve elbette Kanopus'un, açıklanmaz bir şekilde, onların hayatta kalmasına izin verdiğini ama bunlar benim için fazla derin meselelerdi ve bunları anlamaktan çok uzaktım.

Bu küçük sonradan görmeye, kaldığım eve geri döneceğimi söyledim, o da beni durdurmadı. Çünkü umursamadı. İstediklerini almıştı Lelanos'un hükümdarı olmuştu.

Eh, kendime rahatlıkla diyebilirdim ki, bu adam bu yeri kısa sürede harap edecek bir zorba ise, zaten Lelanos'un kendi kendine yapacağı, yapmaktan kendini alıkoyamayacağı şey de buydu. Kaçınılmaz olan hızlanmıştı, hepsi bu.

Onu o zarif konsey odasında, Lelanos'un hükümdarı olarak yayılmış halde bıraktım; bir gün önce, kente girmeye cesaret edemedikleri için kamp kurup tıkindıkları ormanlardan alıp getirdiği o vahşileriyle çevrili halde onları orada bıraktım ve kendi evime gittim, orada oturdum, düşündüm, düşündüm, düşündüm, bütün gece düşündüm.

O hafif, tiz şarkı, *Sirius, Sirius, dikkatli ol*, artık çok güçlüydü ve diğer düşünceleri bastırıyordu, nihayet şarkıya susması için yalvardım, çünkü bir veda tonundaydı. Ve sustu, çünkü artık tekrar kendim olduğuma göre ona ihtiyacım yoktu. Bir tek utanç kalmış-

tı. İnanılmaz bir utanç... Nihayetinde, Şammat'ın beni kendi safına kazanması ne kadar kolay olmuştu. Hem de elindeki kudret bu kadar azken! Benim ilk tutsak alınışımda yaptığı gibi azıcık bir seziye başvurmak, Kanopus hakkında düşünüp durmak, Kanopus hayranlığı, Kanopus nefreti, Şammat'a Kanopus yeteneklerinin en küçüklerinden ve en aşağı olanlarından bazılarını kazandırmıştı. Demek zaafıma hitap ederek beni şımartmak bu kadar kolaydı. Beni ele geçirmek ne kadar kolaydı. Ve bütün bunlar olduktan sonra, bunların gerçekten olup bittiğine, boyun eğmiş olduğuma inanmakta güçlük çekiyordum ama inanmak zorundaydım ve geçmişten ders çıkararak, kolaylıkla tekrar yitip gidebileceğimi, zaten Rhodia, Nasar, Kanopus tarafından, ne olduğumu hatırlatmak üzere içime işlenen o hafif, tatlı Sirius, Sirius şarkısı olmasaydı, bu sefer de kendi sağduyuma o kadar kolay geri dönemezdim, şimdi kolaylıkla orada Şammat ile birlikte yayılmış, zavallı Lelanoslulara zulmetmeye hazırlanıyor olabilirdim.

Sabah olduğunda evden çıkıp boş sokakta yürüdüm, kentten çıktım. Şammat'ın bu sabah sarhoş olacağını ve her durumda da beni umursamayacağını düşündüm. Beyaz Tanrıça ya da beyaz rahipler efsanesini ya da buna benzer ifadeleri, iktidar hakkını güçlendirmekte kullanabilirdi. Dayandığı kadar dayanırdı. Benim peşimden niye gelsindi ki? Sahip olduğu acınası küçük kudretleri kullanarak benim nerede olduğumu yaklaşık olarak, kentin güneyindeki ormanlarda bulunduğumu tahmin edebilirdi, ama isteksiz bir tutsak ister miydi, onun hükmüne selam durmayacak, ilaçlarla ya da dayakla boyun eğdirilmesi gerekecek bir tutsak? İstekli Sirius başka bir şeydi. Asık suratlı ve isyancı Sirius'un ise ona faydası olamazdı. Kaldı ki, korkuyordu -benden değil, Kanopus'tan. Şammat bu gezegeni kontrol ediyor olabilirdi- Kanopus bunu kabul ediyordu. Ama Şammat burayı yalnızca, Kanopus'un çizdiği sınırlar içerisinde kontrol ediyordu. Tafta iktidar sarhoşluğu ve arsız bir özgüven içinde bile olsa, misillemeleri göze almayı seçemezdi.

Rahiplere, beni kolaylıkla tutsak alabileceklerini söylediği zaman

talihini sonuna kadar zorlamıştı. İki şey istemişti. Birincisi, bir tür muska kudretine sahip olduklarını bildiği takıları benden almak Puttiora ile birlikte veya onsuz, Şammat her fırsatta, o sıralar kudretli olan maddelere el atmaya çalışıyordu. Ama bu durumdan yararlanmayı da ummuştı, çünkü kısmen güvenlerini kazanmış olduğu rahiplerin üzerinde mutlak egemenlik kuracağı ve Grakconkranpatl'a hükmedeceği günü beklemekteydi. Kanopus'un yakınlarında bir yerde bulunduğu farkındaydı, çünkü oradaki kudreti sezebiliyordu, ama hiçbir zaman, kendisinin her yaptığını izleyen ve bilen kişinin kadın gardiyan Rhodia olduğunu tahmin edememişti. Ve rahipler benden korkarak, bir fraksiyonun kendi konumunu güçlendirmek ve ötekilerin üzerinde hakimiyet kurmak üzere beni kullanabileceğinden korkarak, beni kurban etmeye karar verdikleri ve Rhodia'nın -ya da herhangi birinin- beni kurtaracağını sezdiği zaman, uyanda bulunmadı, çünkü tabiatı gereği kumarbazdı, her zaman için durumdaki yeni bir alt üst oluşun kendisini nereye götüreceğini görmeye istekliydi.

Beni takip etmeyecekti. Uzun gece saatleri boyunca enine boyuna tartuktan sonra, bunu iyice biliyordum.

Böylece tek başıma sürekli güneye yürüdüm ve tek başıma hoş günler geçirdim, hatta bazı maceralar bile yaşadım (bunları genç insanlarımızı eğlendirmek üzere bir kitap halinde yayınladım) ve sonunda ileri karakollarımızdan birine vardım, oradan da bir hava taşıtının gelip beni alması için mesaj gönderebildim.

Şammat tabiatına düşüşümün öyküsü böyle sona erdi. En azından dışsal olarak sona erdi. Ama içimde durum farklıydı. Geçici bile olsa, Şammat'a tabi olup da köklü ve uzun süreli olarak, her zerrenize kadar etkilenmemek mümkün değil.

Koloni 9 hayvanlarını denetleyen karargâhımıza vardığımda, kısa bir süreyi iç dengelerimi onarmakla geçirdim. Kısa süre önceki psikolojik çöküşümü şimdi şaşkınlıkla olduğu kadar, bir nüksetme ihtimali açısından da değerlendiriyordum. Rhodia adlı kadını düşündüğümde hayranlık, o kadının -ya da adamın!- kudretine sığına-

bileceğim hissi duyuyordum. Ve bir süre boyunca hoşlanmış bile olduğum Tafta'yı ancak tiksintiyle düşünebiliyordum.

Köle kenti Grakconkranpatl konusunda ne yapılacağına karar vermem gerekiyordu. Bu konuyu uzun uzadıya ve iyice düşündüm. O yerin tamamını yok etmek yeterince kolaydı. Ama onun kadar berbat başka bir tanesinin daha oluşmasını önlemenin yolu yoktu. Ve bütün bunlara daha genel bir açıdan bakıldığında (ki bu açıdan yaklaşmak benim sorumluluğumun bir parçasıydı) bu yerli kültürler-genlerinin kökeni Rohanda'nın o kadar uzağında, o kadar uzak gezegenlerdeyken bu kültürlere yerli denebilirse tabii- bizim için yararlıydı. İçlerinden bazıları, bizden yana herhangi bir çaba gerektirmeyen birer sosyal laboratuvar niteliğindeydi. Sadece bizim 2.000 tutsağı kurtarmaya karar verdim ve on silahlı taşıt desteğindeki beş kargo uçağını gönderdim. Bunlar Grakconkranpatl üzerinde yeterince uzun süre dolaşıp durduktan sonra kargo uçakları, bizim hayvanların zincirlenmiş olarak çalıştırıldığı hapishane çiftliklerine iniş yaptı. O iki bin kişi dağ zirvelerindeki yerleşimlerine geri götürüldü. Alçak irtifada kaldıktan sonra tekrar sert iklim koşullarına geri getirilmelerinin onları güçlendireceği ve uyum sağlama yeteneklerini artıracığına inanıyorduk. Nitekim öyle oldu.

Bu hayvanların geleceği, bu anlattıklarım açısından bizi daha fazla ilgilendirmedüğinden, sonrasını özetleyeceğim. Gezegen 3 (1)'deki kontrollü patlamalar atmosferi umulduğu şekilde etkilemedi. Bununla birlikte sürünge bitki-hayvanlar yok oldu. Bu, gezegenin atmosferini herhangi bir şekilde değiştireceğe benzemiyordu, ama biyologlarımızdan bazıları, eşsiz ve yeri doldurulamayacak bir türü yok ettiğimizden yakındılar. Olağan tartışmalar meydana geldi: "Yumurta kırmadan..." diyenlere karşı "Doğanın zenginliği..." Gezegenin toprağında ve kayalarında bir miktar oksijen bulunuyordu; miktarını bilemiyorduk. Bu sefer bambaşka bir amaçla termonükleer patlamalar gerçekleştirildi. Atmosferdeki oksijen içeriği önemli oranda arttı. Gezegen 9 hayvanlarını, yükseklerdeki o oksijen yoksunu dağ istasyonlarından alıp Gezegen 9'un alçak, ama yine oksi-

jen yoksunu havasına naklettik. Yaklaşık yarısı telef oldu, ama bu bile, beklendiğinden daha iyiydi. Aynı zamanda büyük miktarlarda liken düzeyinde değişik bitkiler ve bataklık bitkileri, ayrıca da deniz yosunu türleri yerleştirdik hepsinin ana fikri oksijeni artırmaktı. Bu deneyin daha geniş bir anlatımı ilgili yazılarda bulunabilir. Gerçekten de, gezegen yavaş yavaş canlandı ve beş yüz S-yılı içerisinde, maden ocakları kurulmasına imkân verecek hale geldi. Ama yine de soğuk, hantal bir gezegendi, her şey ağırkanlı, küçük, yapış yapıştı. Gezegen 9 tipinin akıbeti hayli ilginçti. Küçüldüler; kürkleri daha ziyade pullara ya da likenlere benzedi; yumurtluyor, yumurtalarını yavrular yumurtadan çıkana kadar kuyruklarının altındaki bir kesede taşıyorlardı; ve ayrıca, amfibiktiler. Herhangi türden bir bedensel çalışma için işe yaramaz hale gelmişlerdi. Görevleri, yavaş yavaş oksijen oranını artırmak oldu. Gezegendeki mineral üretiminin, sıkı sıkıya kontrollü ortamlarda kısa süreyle çalışan teknisyenler ve işçiler tarafından yürütülmesi gerekti.

Bu deneyin gelişimi, Rohanda'nın ayındaki istasyonlarımızı kurma çalışmalarımızı etkiledi.

Ruh halim hakkında birkaç söz etmem gerekiyor. Yaşadığım tutsaklıktan sonra Rohanda'da epey bir süre daha kaldım. Sağlıksız ve tehlikeli bir duygusal hal yaşamış olduğumu anladım. Bunun yeni bir şey olmadığını biliyordum: Kökeni, Sirius'un kendi durumundaydı. Bu konuda bir şeyler yapmam gerektiğini hissediyordum; bir şekilde değişmeliydim en azından eskisi gibi kalmamalıyım: Böylesi bir deli cesaretine ve neredeyse kinik bir kayıtsızlığa yatkın olmamalıyım. Ama zaman geçtikçe daha iyiye gidiyor gibi değildim. Ambien I ile yaptığım tartışmalar da, karşılıklı güven vermelerden ve birbirimizin metafizik durumunu anladığımızı söylemelerden öteye gitmedi: Çünkü ruh halim benimle sınırlı değildi ve servisimizdeki başka bireylerle yaptığımız kısacık araştırma görüşmeleri bile, huzursuzluğun ne kadar yaygın hale geldiğini ortaya koydu.

İçimde yavaş yavaş, Rhodia ya da Nasar'ın davranışı hakkında

bir kızgınlık duygusu ya da en azından kafa karışıklığı kemikleşti. Neden böylesi bir sınava sürüklenmişim? Hangi amaçla? Yenilmiş, kendimi kurtarmış ya da daha doğrusu, Kanopus'un içime yerleştirdiği uyarıları algılamışım, bu da durumumu görmemi ve kendimi kurtarmamı sağlayan araç olmuştu. Ama bütün bunların amacı neydi?

Ve bu düşünce veya duygu doğrudan doğruya bir yadırgama, hastalık ölçüsünde öfkeli bir inanamazlıkla bağlantılıydı, bu duygu tarafından besleniyordu: Şammat ne kadar aşağılıktı! Rohanda'yı esaret altında tutan bu güç kimdi, neydi? Tafta, küçük birkaç hileye imkân veren bazı aşağı yetenekleri edinmiş önemsiz, sakil bir yarı-hayvandı. Sadece becerikli ve kurnazdı. Kötülüğü, o gaddar rahiplerde görmüştüm. Tafta'nın bu kötü güçlerle ilişkisi neydi? Onları yaratmış mıydı, yoksa sadece onlara dokunmamış, onları kullanmış mıydı? Nahoş, bir miktar iğrenç, önemsiz bir çirkinliğin tohumu, yaratıcılarından bu kadar daha kötü hale gelebilir miydi? Hissettiklerim- gözden geçirebilmek üzere billurlaştırdığım zaman şu hali aldı: Eğer Nasar'ın benim için düzenlediği sınav, gerçekten büyük bir kötülük tarafından baştan çıkarılmam olsaydı, karanlık rahipler gibi mutlak ve derine nüfuz etmiş bir canavarlık olsaydı, bunda bir anlam görebilirdim! Ama Tafta'ya yenilmiş olmak alçaltıcıydı. Evet dile gelen, gururumdu; ve hatta yarı yarıya farkındaydım bunun. Bunun vardıgı nokta, benim için daha köklü bir kötülük bulmamış olduğu için Kanopus'a karşı bir kırgınlıktı! Beni böylesi bir küçük kötülükle eşleştirmekle beni aşağı görmüşlerdi. Hakarete uğradığım hissindeydim! Oysa aklım diyordu ki, Tafta'ninkinden daha büyük bir şerle başa çıkamayacağımı kanıtladım! Ne de olsa, kısa süre bile olsa, yenik düşmüştüm. Küçük habisliğe ve hırslara karşı bağışık olmadığım ortaya çıkmıştı. Bununla birlikte, Grakconkranpatlı rahiplerinin bana teklif edebileceği herhangi bir şeyi arzu edebileceğimi hayal edemiyordum: Onlar hakkında iğrenmeden başka bir şey hissedemiyordum... O halde, Tafta karşısında gösterdiğim zaafıtan, kötülüğe gömülmenin her zaman kolay, beş

paralık, önemsiz görünen bir şeylerle başladığı sonucunu mu çıkar-malıydım? Kanopus'un bana öğretmeye çalıştığı bu muydu?

İçimdeki bütün bu ve bu türden başka pek çok düşünce birbiriyle çelişiyordu ve bu süreç uzayıp gittikçe bana fazla geldi, üstlerine sünger çekiverdim. Yeter. Safdil ve zayıf birisi olduğum ortaya çıkmıştı. Bunu biliyordum. İnkâr etmeyecektim. Rohan-da'dan, içimde, başa çıkmaya donanımlı olmadığım bir hoşnutsuz-lukla ayrıldım.

Bu duygu giderek, "varoluşsal hastalık"tan çok da farklı olma-yan soğuk bir pişmanlığa dönüştü ya da, kayıtsız muhakememe ta-bi tuttuğumda vardığım sonuç buydu.

Epey bir süre Rohanda'dan uzak kaldım.

Orada gerçekleştirilen deneyler biyososyolojik olmaktan ziyade saf anlamda bilimsel, laboratuvar işleriydi ve beni fazla ilgilendir-miyordu. Bunlardan yalnız birinin ilerleme sürecini izledim. Ro-handa'nın atmosferi yüzde 80 nitrojendir. Oysa gezegenin memeli-leri yüzde 20'den daha az oksijenle yaşıyor. Deneyin anafikri, nit-rojenle ya da, en azından nitrojen ile oksijenin bir karışımı ile ya-şayabilecek bir hayvan üretmekti. Çok sayıda ve özgün tasarlanmış deneyler yürütüldü, ama Tecrit Edilmiş II. GK'nın tümü, Grak-conkranpatl ile Lelanos'un egemenliğindeki bir imparatorluk tara-fından istila edilmişti. Bu ittifak, kendi içinde huzursuzlukları olan bir ittifaktı. Güçleri eşit, amaçları büyük ölçüde aynı olan iki or-tak arasındaki ittifakların istikrarsız olması kaçınılmazdır. Bunlar ancak, içlerinden biri diğeriyle cömert bir hamilik ilişkisi içinde olduğu zaman kalıcı olur. Öykümüzün önemli kısmına geliyoruz. Lelanos, diğeri ile aynı korkunçlukta bir yer haline gelmişti. Lela-noslular, başlıca özelliği kasvetli ve tekdüze bir çirkinlik olan ka-ranlık rahipler ırkı ile serbestçe çiftleşiyordu ve bu eşleşmeler so-nucunda gayet güçlü, ama daha esnek ve çeşitlenmiş bir insan tipi ortaya çıkmıştı. Bunlar eski düşmanlarının "dini" adetlerini benim-semişlerdi ve tüm kıtayı terörize ediyorlardı. Yeni melez ırk Grak-conkranpatl'a hakim oldu ve eski rahipler kastını köle olarak kul-

landı. İki kent kötülükte ittifak ettikten sonra, işler bu noktaya gelmişti.

Ama ben, Rohanda'yı çok fazla düşünecek halde değildim. İmparatorluğumuzun başka yerlerindeki olaylar daha önemli görünüyordu. Kanopus'tan, beni "Rohanda'daki mevcut durum ve özellikle de Tecrit Edilmiş II. Güney Kıta" konulu bir tartışmaya davet eden bir mesaj geldiğinde, ilkönce bu emri, çünkü bir emirdi, göz ardı ettim. Sonra, Klorathy tarafından imzalanmış bir mesaj gönderildi; Klorathy'yi hep düşünmeye devam etmişim, başka konularla çok meşgul olduğum zamanlar bile aklımın bir yerinde o vardı. Söylediği şuydu: "Sizin denetiminizdeki kıtalarda mevcut durum, Rohanda'nın tümünü zararlı yönde etkiliyor."

Artık, her iki güney kıtayı savaştı, vahşi, yozlaşmış kavimlerin doldurduğunun farkındaydım. Oysa bu iki kıtayı -çoğunlukla- deneyssel amaçlarla kullanmak istediğimiz zaman, bizim de sorumluluklarımızın özgeci olması gerektiği aklıma gelmiş değildi. Sirius'un Rohanda'yı kendi halinde bırakmaması için bir neden göremiyordum. Kanopus her iki güney kıtada varlık göstermekte serbestti. Ayrıca elimdeki raporlar, kuzey yarıküredeki gidişatın da Kanopus için itibar sağlayıcı türden olmadığını gösteriyordu. Eğer Rohanda'yı kullanma şeklimizin o yerin gelişmesine katkıda bulunmadığı söylenecekse, o zaman Kanopus hakkında da aynı şey söylenmeliydi.

Meseleleri o sırada böyle görüyordum.

Klorathy'nin davetine karşılık vermekte tereddüt ediyordum, çünkü söz konusu olan, vahşilerle dolu sakil ve tatmin edici olmaktan çok uzak bir gezegenin tartışılmasıydı, ki bu vahşilerin yalnız bir özelliğine güvenilebilirdi ilk fırsatta şu ya da bu bahaneyle birbirlerini öldüreceklerdi.

Klorathy bana, kendisini Kanopus'ta ziyaret etmemi isteyen bir davet göndermiş olsaydı. -Evet. Ya da, bizi ilgilendiren başka gezegenleri tartışmak isteseydi- Evet.

Hayal kırıklığı içindeydim. Sanki, tamama ermemiş bir dostlu-

ğün gelişmesini, yarı-bilinçli olarak da olsa, beklediğim hissindeydim, sonra da bana önerilen, tanımı gereği başarıya ulaşamayacak berbat bir göreve katılmak olmuştu. Kanopus'a, Klorathy ile görüşmeyeceğimi, "bununla birlikte belki daha sonra buna vakit bulabileceğimi," bildiren bir mesaj gönderdim. Bu jestte beni tatmin eden bir yan yoktu. İçimdeki kuruluşun yoğunlaştığını hissettirm sadece. Ama galaksinin ucunda, zorlu ve uğraştırıcı olacağını bildiğim bir görev beni bekliyordu. Yola çıkmaya hazırlandığım bir sırada, tekrar üst düzeydeki bir konferansa çağırıldım. Konu Rohanda, daha doğrusu onun ayıydı. Elbette, Şammat'ın bu küçük ve sevimsiz gezegene yerleşik durumda olduğunu biliyorduk. Şimdi ise, yeni gelişmeler ortaya çıkmış görünüyordu. Beni bu konferans- ta temsil etmek üzere birini atadım, zihnimi Rohanda'dan başka yana çevirdim ve muhtemelen uzunca bir süreliğine yola çıkma hazırlıklarına devam ederken, sanki tekrar, kulaklarım o azarlayıcı anılarla doluyor gibi oluyordu. *Sirius*, dendiğini duyuyordum, *Sirius*, *Sirius*... Ve kendimi bundan kurtaramıyordum. Bu şiddetlenen fısıltının dalgaları içimde yükseliyordu, öyle ki başka hiçbir şey duyamaz oluyordum, sonra geri çekiliyordu, geriye bir sessizlik kalıyordu ve bu boşluğun tekrar *Sirius*, *Sirius* ile dolmayı beklediğini biliyordum. Nasar'ın sesiyle, Rhodia'nın sesiyle. Ve Klorathy'ninkiyle. Ve hiç duymadığım, ama duyacağımı bildiğim seslerle. İnatla bu çağrıyı inkâr ettim, etmeye çalıştım, aklımı Rohanda'nınkilerden uzak ve başka sorunlarla meşgul etmeye çalıştım ve ne yaparsam yapayım, fısıltının büyüdüğünü gördüm, böylece giderek kendimi kıpırtısız, yapmakta olduğum görevi unutmış halde bulur oldum.

Lelanos Deneyleri

Servise, görevimin ertelenmesi gerektiğini bildirdim. Klorathy'ye, Rohanda'ya gittiğime ilişkin bir mesaj gönderdim ve uzay gezgini- nin beni eski istasyonumuzun yakınlarına indirmesini emrettim. Bu üssü elimizde tutmuştuk. Gerçi çeşitli kereler kullanılmaz hale gel-

miş, iki kere de depremlerle yıkılmıştı. Onarılma nedenlerinden birisi duygusaldı: Orada o kadar yararlı bir mutluluk yaşamıştım. Şimdi ise kendime biraz özgürlük ve düşünme zamanı tanıyacaktım, çünkü Klorathy'nin bana yetişebilmek için zamana ihtiyacı olacaktı. Her şeyden önce, beni Rohanda'nın neresinde bulabileceğini ana gezegenimize sorması gerekecekti... Kanopus'tan beklenmesi gereken yetenekleri o denli unutmuştum!

Lelanos'a giderken indiğim yerin epeyce güneyinde, yüksek batı dağlarını sırtıma alarak alçak tepelerin arasındaki küçük bina grubuna doğru yürüdüm. Yaklaştığımda, bunların insansız görünmediğini düşündüm. O halde Lelanoslu zorbalara bu Sirius istasyonuna el mi koymuştu? Eğer öyle idiyse, eğer Sirius karşısındaki her türlü korkuyu unuttularsa, o zaman gerçekliğin her türlü kavranışından çok uzaklaşmış olmalıydılar. Aklımdan, eğer acil bir durumla karşılaşacak olursam, bu durumla nasıl başa çıkacağımın hazırlıklarını yaparak, binalardan ilkinde girdim; daha önce o kadar hoşnutlukla içinde yaşamış olduğum odalara benzer, havadar odalardan oluşan bir grup. Örneğin, zaten tam tepemde üslenmiş durumdaki, gümüşümtırak bir pırıltı halinde görülen uzay gezginini kolaylıkla çağırabilecektim.

Odanın öteki ucunda birisi, ışığa sırtını çevirmiş halde oturmaktaydı. O an, onun Klorathy olduğunu anladım. Gerçi, benim mesajımın yola çıkmasından beri geçen zaman içerisinde buraya ulaşması, teknik olarak imkânsızdı elbette. Bu demekti ki, benim buraya, bu yere geleceğimi benim mesajım yola çıkmadan, hatta ben kendim bile karar vermeden çok önce biliyordu... "Ben Sirius," diyerek ona doğru yürürken bunu sindirmekle meşguldüm.

"Davetsiz bir misafirim, biliyorum," dedi; ve ben, bir imada bulunduğumu hissetmesi amacıyla bu sözü cevapsız bıraktım. Ve onu rahatça görebileceğim bir noktaya geçip oturdum. Onların 11. Koloni'sindeki karşılaşmamızdan beri onu görmemiştim. Elbette ki, ister Kanopus diyarlarında ya da bizimkilerde olsun, insanın şu ya da bu gezegende, tanıdığı bir bireyle karşılaşması, hemen ileri atı-

lip “Selam Klorathy,” ya da Nasar, ya da adı her neyse, demesi alışılmadık bir şey değil. Ama sonra insan onu, tanıdığı bir tip olarak, bir canlı türü, bir *çeşit* olarak görür ama sonra bu bilinen şeklin içinden size bakışlarıyla karşılık veren şey, size hayli yabancı bir bireydir. Hatırlanan bir dost ya da tanıdık olan bu *şekil* ile birlikte olmak, benim için her zaman rahatsız edici bir iş olagelmıştır. Ve hatıralarda şu ya da bu kişinin özelliklerine o kadar benzeyen şu ya da bu jest, bakış, edayı o kişininkilerle tek tek karşılaştırmak. Mutlak bireysel ve eşsiz bir nitelik olup da, burada olmayan nedir? Ve bir de, bunun tam tersini yaşamak: İnsan, *aşağı yukarı* benzer edalarla, tarzlarla donanmış bir tür, tip, *şekil* ile karşılaşır ve o, hatırladığınız bireyin ta kendisidir. Bu Klorathy’ydi. Işığın önündeki bir silüet, çehresi görünmez haldeyken bile, görür görmez, onun Klorathy olduğunu anlamıştım. Oysa aynı Klorathy değildi. Geçen seferkiyle aynı bedensel donanım içinde olmayı seçmişti. Muhtemelen yararlı bir bedendi, güçlü ve sağlıklı ve, -ben bu sonucu çıkardım- herhangi bir gezegene ve türe, fazla yadırgama yaratmaksızın uyum sağlayabilecek çok amaçlı bir tip. Örneğin, benim beden tipimi seçmesi pek muhtemel değildi, çünkü benim bedenim, geldiğim kendi gezegenimden başka her yerde, her zaman yadırgama, genellikle huzursuzluk, hatta bazen daha da kötüsünü üzerine çekiyordu.

Uzun zamandır Kanopus’un gençleşme ve yenilenme biçimleri üzerinde düşünüyordum. O zamandan beri de bu konu üzerinde oldukça zaman harcadım. Ve şu anda, bu noktada, bizim, Sirius’un, bu diğer tekniklere hakim olmamızın hayli yerinde olacağı kanısındayım.

Organ ikame ve protezbilim hakkında bilmediğimiz şey yok. Bedenimizin parçaları yıpranır yıpranmaz yenileriyle değiştiriyoruz. Şu anda içimdeki herhangi bir organın ya da dokunun, felaket öncesi zamandaki Ambien II’yi oluşturan organ ve dokularla aynı olduğunu sanmıyorum. Hele, Kanopusluların Birinci Zaman dediği dönemdeki bedenimle aynı herhangi bir doku kalmış olması hiç

mümkün değil. Hatta, “olaylar” sırasında göklerde savrulduğum sıradaki varlığımı oluşturan maddeden bile eser kalmış değil içimde. Hatta damarlarımdaki kan özü bile pek çok kere değişti. Ama bu organ ve sıvı nakilleri zaman ve sabır bakımından yüksek maliyetler gerektiriyor. Evet, her zamanki gibi, gelecek argümanları biliyorum: Çok miktarda hayranlık uyandırıcı teknisyen işinden olacak, pek çok beceri ve teknik gereksizleşecek. Ama bu, varoluşsal sorun, mesele ya da ikilem başlığı altına girecek bir konudur. Eğer bu soruyu başka alanlarda, nüfusların azalması pahasına -çünkü pek çok emek kategorisi gereksizleşiyor- cevapladıysak, o zaman Kanopus’un varlığını sürdürme biçimlerini benimsemeli miyiz sorunu ele almamız tutarlılık gereğidir. “Ölmek”- ve yeni bedensel donanım edinmek -ne kadar kolay. Nihayetinde, bebeklik ve çocukluk süreçlerinden geçmenin zahmetlerine katlanmak bile gerekmez- bütün bunları es geçmeyi öğrenmiş durumdalar. Miyadını doldurmuş bedensel donanım konusundaki Kanopyen tutum karşısında bizimki ne kadar kılı kırk yarmaca, hatta bağnaz görünüyor! Yamıyoruz, değiştiriyoruz, naklediyoruz, muhafaza ediyoruz onlar ise verimsiz bir bedeni bir kenara atıp, işi uzatmadan, duygusallığa ya da pişmanlığa kapılmadan yenisine giriyorlar.

Son gördüğümden bu yana Klorathy üç değişik beden içinde barınmıştı. Ve o sırada Nasar’ın bizim *güney kutamızda*, çok kısa boylu esmer bir erkek, bir avcı, olarak yaşadığını, “Büyük Ruh” ile ilişkisindeki konumu konusunda bir türü daha yüksek bir bilgi düzeyine getirmekle meşgul olduğunu söyledi. O yer için uygun ifade buydu.

Klorathy bunu öyle bir tarzda söyledi ki, bir azar içeriyordu bize, ihmalimizden dolayı, bir azar. O sırada o kıtada istasyonlarımız yoktu.

Böylece daha ilk andan itibaren, çatışma olmasa bile, en azından bir anlaşmazlığa girdik.

Klorathy ile elli yıl birlikte olduk; birlikteliğimizin özünü şöyle özetleyeceğim: Benim, Sirius’un bu gezegeni kullanma biçimi ve

genel olarak da kendi hakkımızda yeni bir bakış açısını kazanmamı sağlamak. Ve epey uğraşmaya hazırıdı... Daha başından itibaren, Kanopus'un Klorathy'yi, yani üst düzeydeki görevlilerinden birisini, bu kadar uzun süreyle bana hocalık yapmakla görevlendirmeye ne tür bir önem atfettiğini merak ettim. Elbette ki, bunun bireysel bir mesele olduğunu düşünerek kendimi kandırıyor değildim. Hayır, Kanopus ile Sirius'un karşılaşmasıydı bu her zamanki gibi. Ama bana tanıdık gelen bir durumda olduğumun farkındaydım. Nasar... Klorathy... Ya da hangi isimleri kullanmayı tercih ettilerse, hangi şekillere büründülerse, benimleyken, -ki bunu kabul etmek durumundaydım- birer eğitmedi.

Ve Klorathy o hoş ve ferah odada benimle birlikte oturdu, birlikte dışarıya baktığımızda gördüğümüz manzarayı neredeyse hatırladıklarımla örtüştürebiliyordum ve konuştuk.

O en iyi zamanlarda burada yaşarken, Rohanda'yı adeta evim saydığım günlerde, bu tepelerden gördüğüm manzara savanlardı, vadilerle ve otlar kaplı düzlüklerle kesintiye uğrayan hoş, seyrek ağaçlı bir arazi. Şimdi her şey bambaşkaıydı: Buralar yağmur ormanıydı. Muazzam ölçülerdeki iklim değişimleri dev ırmakların akmasına neden olmuştu ve bunların yan kolları da, gözün gözü görmesine imkân vermeyen bir bitki örtüsü oluşturan muazzam ağaçların arasından akıyordu. Göz alabildiğince yapraklar, yapraklar, her tarafta yapraklar uzanıyordu, ağaç tepeleri boğucu ve rahatsızlık verici bir güneşin altında ısıldıyor, kıpırdıyordu. Anılarımdaki, insanı kucaklayan ve canlandıran yere hiç mi hiç benzemiyordu.

Artık bu kıta hakkında duyacağınız hiçbir şey hoş değildi. Klorathy, benim duymamı sağlıyordu ve daha önce de dediğim gibi bunu, bütün bunları birer sorumluluk olarak hissetmemi sağlamak niyetiyle anlatıyordu. O hazırlık günleri -onun bunu böyle değerlendirdiği besbelliydi- boyunca onun, gerçeğin zerresini bile kaçırmama izin vermeme kararlılığı tarafından orada alıkonuşumu hiçbir zaman unutamam. Kimi zaman, ona bakma gereğinden kaçınarak, sık sık boğucu yağmurlarla yıkanan o sıcak, buharlı yeşillik man-

zarasına gözümü dikiyordum: Ama onun dışında ona, Klorathy'ye, saygı ile oturuyordum, hiçbir zaman talep etmeyen, hiç dayatmayan ama, söylediklerinin bir talep ya da uyulması gereken bir şey haline gelmesi için sadece orada olması, bulunması, kendi olması yeterli olan o kişinin otoritesini içime sindiriyor ve hayret ediyordum.

Kıta boyunca durum şuydu. Lelanoslular, eski Lelanos ve Grak-conkranpatl topraklarına hükmeden bir tiranlık haline gelmişti; bu toprakların konumu dolayısıyla da, Güney Kıta'yı Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'ya bağlayan uzun kıstağı kontrol ediyorlardı, böylece de insan gruplarının hareketini önleyen bir bariyer oluşturuyorlardı; başka her yerde az çok tek biçimli bir tür evrimlenmekteydi, bu türün kökü de bizim -artık- sayısı hayli kabarıp deneylerimizden kaçanların ve mutasyona uğramışların, belirli gezegen tiplerinde genellikle hakim hayvan türünü oluşturan bir çeşit sınır tipi yarı-maymun ile melezlemesiydi. Bu melezleme, yozlaşmasından önceki Lelanos tipine az çok benziyordu. Görünüş itibarıyla ince, çevik yapılı, uzun boylu insanlardı ve renkleri de açık kahverengi ile neredeyse siyah arasında değişiyordu, uzun düz siyah saçları ve kara gözleri vardı. Avcılık yapıyorlar, ormanlardan bitkiler topluyorlardı. Tarımın bilindiği başka yerlerdeki köklerine ait anıları saklayan genlerinin içlerinde dile gelmemiş olması şaşırtıcı değildi: Nüfus seyrek, gıda yetiştirmeye ihtiyaç yoktu. Çevreleriyle sıkı sıkıya uyum içindeydiler, "din"lerini oluşturan akli ve duygusal referans sisteminin dışına çıkabilecek herhangi bir edim, niyet ya da düşünce olamazdı. Nasar'ın öteki kıtada vaaz etmekte olduğu gibi, Büyük Ruh, yaptıkları her şeye içkindi: Kutsal kurallar içerisinde ya da, -Klorathy'ye şaka yollu takılmaya çalıştığım gibi- gereklilik uyarınca yaşıyorlardı. İlişkimiz gerilimsiz değildi. (şimdi baktığımda, bunun böyle olmak zorunda olduğunu, çünkü çok farklı düzeylerdeki birer imparatorluğu temsil etmekte olduğumuzu ve -vurgulamak zorundayım ki- hâlâ da imparatorluklarımızın düzeyinin çok farklı olduğunu görüyorum.) Ama şakalar yapıyorduk, kendi aramızda bu rahatlıktan yararlanabiliyorduk. Klorathy besbelli benim,

itiraf etmeliyim ki, küçük ve bazen beceriksiz jestlerime ancak en hafif birer gülümsemeyi layık görüyordu; evet, diyordu, bu insanlar gerçekten de gerekliliğin hükmü altında yaşıyorlardı. Ya da, daha doğrusu, Lelanoslular tarafından istila edilmeden önce öyle yaşamışlardı. Artık kıtanın en güneyinden kıstağa kadarki topraklarda, hepsi köle ve hizmetçiydi. Her yerde, madenlerde, çiftliklerde çalışıyorlar ya da Lelanos dininin ritüel cinayetleri için et kaynağı oluyorlardı. Ayrıca deney malzemesiydiler. Bu, benim için bir sürprizdi, oturup dinlemek zorunda kaldım, hem de uzun uzadıya ve bütün ayrıntılarıyla; efendiler ırkının, etraflarındaki hayvanları kontrol edilebilir ve biçimlendirilebilir ve kendi amaçları için kullanılabilir nesneler olarak gören teknisyenlere dönüştüğünü; bu yaratıkları sadece *sosyal* olarak, yani sosyolojik biçimlendirilebilme sınırlarının içerisinde kullanmakla kalmıyorlardı; neticede bu, bu haliyle ve kendi içinde, pek de eleştiremeyeceğim bir bakış açıсыydı, çünkü biz -Sirius- bunu her zaman için imparatorluk olmanın temeli, iyi yönetimin zemini olarak görmüştük. Ama onlar çok daha ileri gitmişti, hükmettikleri her yaşayan varlığı her düzeyde, son derece gaddar nitelikteki deneyler için malzeme olarak kullanıyorlardı. Hayır, Klorathy'nin bu efendilerin uygulamalarını tarif edişini dinlerken son derece rahatsız anlar yaşadıysam da, kendime diyebilirdim ki, biz, yani Sirius, asla gereksiz ya da merhametsiz deneyler yapmamıştık. Elbette, biyososyolojik türdekilerden farklı olarak fiziksel deneyler de gerekli ve kabul edilebilir bir şeydir. Ama bizde bunlar eninde sonunda, *bizim* gerekliliğimizin sınırları içerisinde yürütülür, kimi zaman sadece bölgesel bir gereklilik bile olsa... Zaten bir hazırlık niteliğinde olduğunu anlamış olduğum bu söyleşilerim sırasında oturmuş Klorathy'yi dinlerken, kendi kendime işte bu şekilde saçma gerekçeler söyleyip duruyordum. Oysa bu konuşmalar, daha sonra gerçekleşecek olanlar için amaçlı, hesaplanmış bir hazırlıktı. Ah, Kanopus hiçbir zaman, hesaplanmamış, öngörülmemiş, ölçülmemiş bir şey yapmazdı, yapmaz da; hem de en küçük ayrıntısına varana kadar hesaplanır her şey, hatta kimi

zaman bu plan öylesine uzun vadeli ki... Burada bir kere daha belirtmeliyim ki, biz -biz ile Sirius'u kast ediyorum ve bunu, ağır eleştirilerle karşılaşacağımı bilerek söylüyorum- Kanopus'un uzun vade ya da uzun süreli öngörü konusundaki anlayışını kavramaktan uzağız. Evet, bunu söylüyorum, bunu iddia ediyorum. Bunda ısrarlıyım... Eğer bunu yapmazsam, bu kayıtları ya da raporu yazma gayretim hiçbir yararı kalmayacaktır.

Burada betimlediğim bu küçük örnek, Klorathy'nin bu kıtadaki durumdan şu an için, beni, Sirius'u, eğitmekte yararlanıyor olması, Kanopus planlamasının, uzak görüşlülüğünün, sabrının pek çok özelliğini sergiler. Daha o eski Sirius istasyonunda Klorathy ile birlikte barındığım o günler sırasında bile, benim uyum sağlamam, bana sunmakta olduklarını özümsemem için bir süreye *ihtiyacım* olduğunu hesaplamış olduğunun farkındaydım.

Betimlediklerini kendi gözlerimle görmem için uzun ve kesinlikle tehlikeli bir yolculukta ona eşlik etmemi istediğini anladığımda, karşı koydum. Tehlikesi yüzünden değil. Kendi yok oluşum fikri karşısındaki tutumum epey değişmekteydi. Eskiden olsa, "ölüm"ü, yani artık aramızda tedavülde kalkmış olan biçimiyle ölümü, bir talihsizlik ve engin tecrübelerim dolayısıyla da topluluğumuz için kesinlikle ciddi bir kayıp sayardım. Şimdi ise şunu düşünüyordum: Eğer fiziksel yok oluştan muaf tutulmaya değer idiysem, içimde hayatta kalacak -kalmak zorunda- olan neydi? Ve düşündüğüm başka bir şey de, eğer bu gerçekten berbat hayvanlar, yani Lelanoslular tarafından yakalanıp öldürülecek olursak, Kanopus ile birlikteydim ve Kanopus "ölüm"ü koşullardaki bir değişiklikten ibaret sayıyordu. Hayır, karşı koyma nedenim eski eksikliğim ya da acım yüzündendi: Hakkım olduğunu hissettiğim bana verilmeyecekti! Geçmişte, Klorathy'nin dikkati yalnız bana ayrılmadığı için küser ya da öğrenebileceklerime karşı kapatırdım kendimi. Şimdi ise, onun dikkati yalnız bana, daha doğrusu Sirius sıfatıyla bana verildiği bir anda, hâlâ kendimi ihmal edilmiş, yeterince takdir edilmemiş hissediyordum, çünkü bana sunulan sadece, şu vahşi Rohanda-

lılar arasına yapılacak bir keşif yolculuğuydu. Şıprdayıp duran yağmur ormanının enginliklerine bakan o tepenin yamacındaki küçük istasyonda kalıp Klorathy'nin bana anlatacaklarını dinlemeye hazırdım -gerçi yalnız Lelenos ve Lelenoslulardan ve onların adetlerinden söz ediyordu, duymayı o kadar özlediğim Kanopus'un kendisini asla anlatmıyordu- ve anlamaya donanımlı olduğumdan çok daha geniş kapsamlı bir eğitim olduğunu bildiğim şeyi özümsemeye razıydım. Klorathy konuştuğu zaman, sözleri Kanopus'tan geliyor, Kanopus'un özü oluyordu bunu biliyordum. Ama, bir bakıma o kadar rahat, hatta tembelce olan bu paylaştığımız zamana bir sınır koymaktaydı ve başka bir şeyle devam etmemizi talep ediyordu.

Yolculuk için çeşitli seçeneklerimiz vardı. Birisi, Uzay Gezini'mi çağırmanız ve ikimiz birlikte, Sirius'un temsilcileri olarak inmemiz -Kanopus'u, gerçek ve asıl gücü bilmeyeceklerdi!- ve istediklerimizin bize gösterilmesini talep etmemizdi. Ya da, Rohanda'nın başka bir bölümünden, "denizlerin ötesinden" gelme elçiler olarak gösterebilirdik kendimizi. Ya da, Kuzey Kıta'dan gelme olduğumuzu ilân edebilirdik, kıta kıstağının geçişe kapalı olması ise -öyle umuyorduk- gizemimizi arttıracaktı. Lelenos sistemi içerisindeki başka bir kentten geldiğimizi iddia etmemiz mümkün değildi, çünkü bu sistem monolitik ve her şeye nüfuz eden bir tiranlık ve her yerde olup bitenlerden haberdardı.

Sorun benim görünüşümdü: En azından ben, dikkat çekmemeyi umamazdım.

Bu alternatifler Klorathy tarafından, beni seçmekte serbest bırakan her zamanki tarzıyla önüme kondu ve ben bunları gözden geçirecek, sonra da seçimimi ona sunacaktım o da kabul edecekti. En kolay yol olarak, Uzay Gezini ile iniş yapmayı seçtim. Hemen itiraz etmedi, ama önerilerde bulunurken ya da öneri kırıntılarını öne sürerken tereddütlüydü, bu düşünce zincirlerini kendi kendime kurmamı bekliyordu. Çok geçmeden farkına vardım ki, ansızın ortaya çıkmak, "gökten inmek", hem de aradan, Sirius denetiminin

çoktan unutulduğu bir zaman geçtikten sonra, sosyal sistemi tamamen alt üst etmek olacaktı ve bu, -Kanopus tarzında- hesaplanması, tartılması ve planlanması gerekecek türden bir etki olacaktı. Bu değerlendirmenin nesneleri bu kadar sevimsiz bir türden olsa bile planlamak mı gerekiyordu?

Evet öyle, bunu kabul etmek durumundaydım. Bu, Kanopus bakış açısı -ki bizimkinden çok uzak bir bakış açısydı- konusunda bana verilen bir dersti.

Hayır, kolay olan yola başvurmayacaktık. Sonunda, “denizlerin ötesinden” gelen ziyaretçiler olmayı kararlaştırdık. O sorunca, bunun avantajlarını kendim dile getirdim hepsi de Kanopus’a özgü zaman ölçeğindeydi. Başlıca avantaj, bu çirkin tiranların bile “denizlerin ötesinden” bilgi ya da ders almaya açık olacağıydı, çünkü efsanelerinde bu tür varlıklardan söz ediliyordu. Bu da tesadüf değildi: Kuşkusuz Kanopuslu birtakım ziyaretçiler, bu efsanelerin bu türden anıları içermesini sağlamıştı.

Güney kıta boyunca yaptığımız bu yolculuk uzundu ve biz ilerledikçe bu yolculuğun pek çok yönü ortaya çıktı ve bunların kimisini ancak sonradan anlayabildim. Hatta aslında, o zamanı gözden geçirdiğim zaman, hâlâ bazı şeyler yeni çehrelere bürünmeye devam ediyor. Bu yolculuğun tam bir raporunu sundum ve raporu hâlâ bulmak mümkün. O raporda gerçektışı, hatta kaçamak bir şekilde anlatılmış tek bir şey bile yok: Bunu ısrarla vurgulamak durumundayım. Aynı zamanda da, insanın olayları aklının yettiği kadar tam ve dürüst bir şekilde aktarması ve buna rağmen, ötesine hiçbir şekilde geçemediği bir duvarla karşılaşmasının da mümkün olduğunu vurgulamalıyım. Bu duvar, raporun hitap edeceği kişilerin doğası ya da durumudur. O sıradaki 'durumları. Bu raporu, kimlere verileceğini akılda bulundurarak hazırlamak kelimeler çoktan seçilmiştir, frekanslar sınırlıdır. İnsanın aklı, bunları özümseyecek olanlara uzanmaya ya da bunları saptamaya kalkıştığı zaman, o zaman bilir ki, sadece şu kadarının özümсенmesi mümkündür. Ama belki daha sonra, raporda daha fazlasını bulacaklardır.

Sirius'lu hemşerilerimden buraya kadarki kısmı okumuş olanlar -ve daha önce de dediğim gibi, içlerindeki duygularından bazılarını fazlasıyla iyi tahmin edebilirim- o yolculuğa ait eski rapora bir göz atma zahmetine katlanacaklar mı, merak ediyorum. Hissiyatım odur ki, gerek o raporu çağlar öncesinde görmüş olanlar, gerek şimdi ilk defa okuyanlar, orada, şu anda anlatmakta olduklarımı güçlendirecek pek çok örnek bulabilecektir.

O sıradaki Lelenos tarzından olabildiğince farklı giyindik: Hiye-rarşik toplumlarının en tam ifadesini giysileri oluşturunuyordu, bunlar teferruatlı, katı ve süslü püslüydü. Biz ise basit cübbeler giymiştik ve o sırada kullanılan koruyucu gereçlerin güzelce örtülmüş olma-sına dikkat ettik; bu tür şeylere ait tüm anıların unutulmuş oldu-ğuna inanıyorduk.

Klorathy beni doğruca, yeni bir başkente değil, belli başlı araş-tırma merkezlerinden birisine götürdü.

Konut alanlarından epey uzağa kurulmuştu ve sımsıkı korunu-yordu. Bu yerin görünüşü aslında, geçmiş zamanlarda bu ve öteki güney kıtada sayıları hayli fazla olan kendi araştırma kuruluşları-mızinkinden fazla farklı değildi: Bu olgu bana nahoş anlar yaşattı ve acaba bizim uygulamalarımız bu soyun ataları tarafından görü-lüp taklit mi edildi diye merak ettim. Bu kuşkımdan Klorathy'ye söz etmedim, ama o yine de, aklımdan tam bunlar geçerken, sade-ce şöyle dedi: "Benim önerim, her türlü yorum ve karşılaştırmayı, yolculuktan sonraya bırakmaktır."

İstasyon çeşitli türden laboratuvarlardan ve deneklerin -yerel bir kabile- tutulması için tesis ve kamplardan oluşuyordu.

O yere varıp da "çok uzaktan, engin mavi denizlerin ötesinden" geldiğimizi söylediğimizde -bu ifade onların ananevi şarkılarında geçiyordu- bize tapınma eğilimi gösterdiler, onları bundan caydır-dık, bize teknik bilgilerinin örneklerini göstermelerini istedik.

Şaşkınlıkları bir dezavantajdı, çünkü dosdoğru sorulmuş sorulara basit cevaplar vermelerini zorlaştırıyordu; ama zaten yeterince şey gördük.

Halihazırda hükmeden bu hayvanlar, kökenlerini oluşturan ırklardan en kötü yanlarını almış görünüyordu. Grakconkranpatl'ın ağır, düz tek biçimliliği devam ediyordu: Çehrelerin ve beden yapılarının çeşitliliği bakımından gerçekten olağanüstü fakirdiler. Her türlü çevikliği ya da hızı, eski Lelanosluların incelikli canlılığından almışlardı, ama bu özellik yozlaşarak ruhsal samimiyetsizliğe ve kendini kandırma kapasitesine dönüşmüştü, bu da kendini yüzlerinde ve gözlerinde, kumaz ve kaçamak bakışlarda belli ediyordu. Bir özelliğin yozlaşmanın baskısı altında nasıl çarpılarak karşısına dönüştüğünü görmek, gerçekten de hayret vericiydi.

O sırada o istasyonda yürütülmekte olan deneyler arasında şunlar vardı:

Boyundurukları altındaki hayvanların dayanıklılık ve azim kapasitesini araştırmak amacıyla çok büyük bir havuz inşa etmişlerdi; havuzun duvarları dik ve kaygandı, tutunacak bir nokta bulmak imkânsızdı. Bu havuz suyla doldurulmuştu. Kabilenin özellikle sağlıklı ve güçlü yüz kadar erkeği seçilmiş ve boğulana kadar yüzmek üzere bu havuza konmuştu. Havuzun kenarları boyunca, ellerinde kronometreler bulunan araştırmacılar diziliydi. Başka araştırmacılar ise, deneklerin nabzını ve solumasını ölçtükleri aletlerin başındaydı: Arada bir hayvanlardan birisi seçiliyor, sudan çıkarılıyor, muayene ediliyordu, sonra da tüm ağlamalarına ve yalvarmalarına rağmen tekrar suya atılıyordu.

Araştırmacı ekipleri yoruldukça, yerlerine yenileri geçiyordu. Hayret verici dayanıklılık örnekleri sergileniyordu. Hoş bir görünüm değildi. Gerçi, yüzen hayvanlar arasındaki farklılıkları görmek ilginçti doğrusu. İçlerinden bazıları, havuza atıldıklarında deneyin tabiatını seziyor ve kendini hemen boğulmaya bırakıyorlardı. Bu eğilim, zekânın bir ölçüsü sayılıyordu. Bazıları ağıyor ve çıkarılması için yalvarıyordu. Kimisi paniğe kapılıyor ve başkalarına sarılıyordu, böylece bu boğuşmalar sırasında ikisinin, üçünün birlikte boğulduğunu görebiliyordunuz. Başkaları ise sessiz kalıyor, güçlerini idareli kullanıyor, yüzüyor, yüzüyor, yüzüyor, kenardaki efendi-

lerine gözlerinde öyle bir bakışla bakıyorlardı ki -dürüstlük adına bunu kaydetmek durumundayım- bu bakışı bizim egemenliğimiz altındaki bazı ırklarda da görmüştüm... Lombilerde, örneğin. Kimileri ise diğerlerinin gücünün tükendiğini görüyor, bu şekilde kendi sonlarının daha da yaklaştığını bildikleri halde onlara destek olmaya çalışıyorlardı. Ama birkaçı günlerce yüzmeye devam ediyordu. Ve yarı-baygın göründükleri zaman bile yüzüyor, yüzüyor, yüzüyorlardı, en sonunda sulara gömülene kadar. Talihsiz hayvanlardan birkaçı benim ayaklarımın altındaki kaygan duvarlara tırmanmaya ve tutunmaya çalışırken, imdat çığlıkları atarken, o havuz duvarlarının tepesinde durmak zordu. Çok geçmeden buna tahammül edemez oldum ve Klorathy'ye buradan ayrılmamızı önerdim.

Güç ve dayanıklılığı ölçmeye yönelik başka bir deney daha vardı. Dev bir kazan vardı, altına odun istiflenmişti. Kenarları yukarıda içe dönük olduğu için dışarı tırmanmanın imkânsız olduğu kazan suyla dolduruluyordu. Bunun içine, her defasında bir tane olmak üzere erkek, dişi, çocukları koyuyor, ateşi yakıyor ve suyu yavaş yavaş ısıtıyorlardı. Bunun amacı, deneklerin her birinin suyun ısınmasına ne kadar dayandığını ölçmekti. Birkaçı, su neredeyse kaynama noktasına ulaşana kadar canlı kalmayı başarıyordu. (Okurun Rohanda kimyası hakkındaki temel bilgileri edinmesi halinde, anlattıklarımın bu kısmı daha tam anlaşılacaktır.)

Üçüncü bir deneyde uzuv ve organları naklediyorlardı. Bütün bu işlerin, bizde uzun süre kullanılan, ancak yeni yeni ikame edilen gerçi biz bunun farkında *değildik* (değiliz) tekniklerle yapılmakta olduğunu görmek hiç de hoş değildi. Evet, bu karşılaştırmayı gayet serinkanlılıkla yapıyorum.

Kaba teknikleriyle yarattıkları canavarlar, öyle sanıyorum ki, -o sırada içimde kabaran- tiksintimi kontrol altına alabildiğim anlarda, ilgi çekici yanlara da sahipti. Kimi dişilerin meme bezleri sırtlarına nakledilmişti. Başkalarının ise bacak arasındaydı. Erkeklerin cinsel organları yüzlerine taşınmıştı, böylece beslenme ve dölleme organları bitişikti. Bu da ağır psikolojik uyum sorunlarına neden

oluyordu ve bunu -her nedense- ilginç buluyorlardı. Bacakları belinin iki yanına tutturulmuş bir çocuk gördüm! Ve bize, bu talihsizin hiç değilse makul bir geleceği olacağını, çünkü egemen sınıflar için eğlence kaynağı olarak kullanılacağını söylediler: Çocuk dört ayağının üzerinde, sanki bir tekerleğin parmakları üzerindeymiş gibi dönebiliyordu. Teknisyenler, -tekerlek gibi dönen çocuk örneğinde olduğu gibi- bize yatıştırmaya yönelik bir şeyler söyleyebildikleri zamanlar hayli memnun görünüyorlardı. Acı vermekten zevk almadıklarında ısrar ediyorlardı. Ama deneklerin, aşağı bir türden olmaları nedeniyle, kendilerinin duyduğu türden bedensel ve psikolojik acılar duymadıklarına inanıyorlardı. Zihinsel süreçlerin böylesine bir oyunuyla daha önce hiç karşılaşmamıştım en azından bilimimizin, deneklerimizin zarar göremeyeceğini savunan eğilimlerin bulunduğu çok erken aşamalarından bu yana karşılaşmamıştım.

Sirius en azından, uzun çağlardan bu yana ikiyüzlü olmadığını söyleyebilir... O sırada bunu Klorathy'ye söyledim, o da sadece, yorum yapmak için yolculuğun sonunu beklememiz gerektiğini tekrarladı.

O yerden ayrılmamızdan önce, bize tesisleri gezdirdiler. İçinde, erkek, dişi, çocuk, birkaç yüz kabile insanı barınıyordu. Uzun barakalara, içinde uyudukları ranza sıraları diziliydi. Bunlar betondan yapılmıştı, çünkü bize açıkladıklarına göre, hayvanları asalaklardan korumak ve temiz tutmak bu şekilde daha kolay oluyordu: Barakaların içine ve hayvanlara günde bir defa, içinde kimyasallar katılmış su püskürtülüyordu. Bazı hayvanlar soğuk kapıp ölüyordu: Sıcak ve buğulu iklim, solunum hastalıklarına yakalanma riski yaratıyordu. Uzun zaman öncesinde bizim tarafımızdan Gezegen 17'den getirilmiş olan bir tahıldan yapılmış bir lapayla doldurulan kocaman kaplardan besleniyorlardı. Günde iki kere egzersiz yaptırılıyordu, çünkü zinde olmayan hayvanlar araştırma işlerinde işe yaramıyordu. Kabahat işleyenler için bir hapisane ve ceza bloku vardı ve hastalananlar için de küçük bir hastane. Tesis yüksek çitlerle çevriliydi ve çok sayıda gardiyan vardı. Biz gezimizi yaparken, bir

erkek kabile insanı öne çıktı, avuçlarını açarak ellerini uzattı bu bir rica jestiydi. Gardiyanlar onu copleyarak arkadaşlarının yanına püskürtmeye koyulduğu anda, konuşmasına izin vermelerini söyledim. Bir istekte bulunacaktı. Deneylerin pek çoğunun gereksiz olduğunu, çünkü ihtiyaç duyulan bilginin -örneğin çeşitli bireylerin dayanıklılık derecesi- doğrudan kendilerine sorularak elde edilebileceğini söyledi. Kendi ananelerine göre, esir edilmelerinden önce yaşadıkları doğal ortamlarında, bedenlerinin ve akıl süreçlerinin doğası hakkında geniş ve zengin bilgileri vardı. Bitkilere ve psikolojik kavrayışa dayalı bir tıp kullanmaktaydılar. Ayrıca, arazi içinde ve araziyle birlikte, doğanın tahrip olmayacağı bir şekilde yaşamayı bilmekteydiler.

Gariban bunları telaşla anlatıverdi, çünkü durdurulacağından korkuyordu, sürekli bana bakıyor, benden himaye bekliyordu. Orada, karşımızda çıplak duruyordu, çehresi uzun esaretin izlerini taşıyordu, ama etkileyici ölçüde kendine saygısı vardı. Bu “aşağı” ırkın, en üstünkörü bakışla bile, efendilerinden üstün olduğu belliydi özellikle de kavrayışlarının ve kendilerini ifade etme yollarının dürüstlüğü ve dolaysızlığı bakımından.

Lelanosluların yerlilere hiçbir zaman, genel olarak, herkesin yararına kullanılabilecek neler bildiklerini sormadığını söyledi. Yerliler bilgilerini, tecrübelerini sürekli sunmaya çalıştıkları halde, Lelanoslular asla dinlemek istememişlerdi... Ama Lelanoslular şimdi de dinlemek istemiyordu sopalar ve kamçılar indi; az sonra zavallı gariban bilincini kaybetmiş halde kanlar içinde yerdeydi ve bize etrafı gezdiren teknisyenler grubu bu “küstahlıktan” dolayı öfkeliydiler, sonra da kendilerine özgü, kendini beğenmiş budalalıklarına devam ettiler, “bu hayvanlar her zaman numara yapar zaten,” dediler. İçimde öfke kaynıyordu, sadece tanık olduğum adaletsizlikten dolayı değil, aynı zamanda bütün bu ziyankârlıktan dolayı. Sirius’un asla -en azından uygar devrimizin başlangıcından beri- bir gezegene gidip sakinlerinin eşsiz bilgisini, yeri doldurulamaz bilgiyi -çünkü bir gezegenin gerçek, en derin doğasını yalnızca oranın

toprağı, havası ve sıvısından evrimlenmiş olanlar bilebilirdi- tahrip etmediğini düşünüyordum.

Ama Klorathy yanımda sessizce duruyordu. Yüzünün hafifçe gerilmesinden, acı çekmekte olduğunu anlayabilecek kadar iyi tanıyordum onu. Ama hiçbir işaret vermedi, sadece gitmek üzere döndü. Ve tıkkış tıkkış çıplak kabile üyelerinin arasından geçtik, gözleriyle bize yakarıyorlardı, avuçlarını bize açmışlardı, konuşmaya korkuyorlar, ama Lelanoslu olmayanların onların durumunu öğrenmesi için bu fırsattan yararlanmaya çalışıyorlardı.

Oradan ayrılmadan önce, bizim de rol oynadığımız uzun bir şölene tahammül etmek zorundaydık. Şölen mide bulandırıcıydı. Şölenin başlıca özelliği, yerlilerin ve başka hayvanların etiydi. Bu yerin teknisyenlerinin bir şölen vesilesi bulmuş olmaktan dolayı memnun olduğunu görebiliyorduk: Kendilerini, ücra bir yerde uzun süreli bir görevle sürgün edilmiş incelikli zevk sahibi kişiler olarak görüyorlardı ve başkente geri çağırılmanın özlemi içindeydiler.

Yaptıkları konuşmalarda her biri, dahiyane deney çalışmalarından dolayı kendilerini övdü. Bizim onlara, onların kendilerine duydukları gibi hayranlık duymayabileceğimiz akıllarının ucundan bile geçmiyordu.

Ve ertesi sabah sevinçle ayrıldık oradan.

“Suların ötesinden gelen yüce kişiler”in görüldüğüne dair haberler, bizden önce başkente ulaşmıştı. Büyük debdebe ve törenlerle karşılandık. Yine rahipler hükmediyordu, ama egemen kast, eski Grakconkranpatl’da olduğu gibi sadece rahip ailelerinden oluşmuyordu. Biz iki grup arasında ilerlerken, ayrım hemen kendini belli etti. Bir tarafta, iki yanlarında sıralı askerlerin korumasında ve desteğinde görkemli cübbeleri ve mücevherleri içindeki rahipler; öte yanda renkli giysileri ve değerli taşları içinde, bu tür şımartılmış kastların her zaman olduğu gibi şirin ve masum görünümündeki ayrıcalıklı aileler. Bunların yanında asker yoktu! Hatta muhafız bile yoktu! Ve her ikisine gerek de yoktu, çünkü bunlar egemen rahiplerin gönüllü esirleriydi. Bu başkente yaptığımız ziya-

reti daha uzun anlatmayacağım burada deney istasyonları yoktu. Ama mimarisinden söz etmeliyim. Lelanos ile Grakconkranpatl devletleri kaynaştığında ve Lelanos hakim olup ruhbanlığı devraldığında, karanlık, kütleli, ezici Grakconkranpatl üslubu tüm idari binalar, hapishaneler, hastaneler, ceza merkezleri olarak kullanıldı. Ferah, neşeli Lelanos tarzı ise konutlar ve eğlence yerlerine uygulandı. Bu karşıt uçların böylesi yan yana gelişi tuhaftı.

Başkentte birkaç ay geçirdik. Yavaş yavaş, Klorathy'nin bu zamana, bu vahşilerin kendilerini yeniden üretme yeteneğine sahip olup olmadıklarını öğrenmek için ihtiyaç duyduğunu anlamaya başladım. Bu sürecin büyük kısmı, dinlemekten ibaretti. Ya da hafifçe ve ustalıkla denemeler yapıyordu. Kimi zaman kendi başına deneyler yapıyordu ama bunlar o kadar usulca, o kadar incelikliydi ki, ilk başta ne yapmakta olduğunu fark etmedim bile: Neler olup bittiğini gözlemleyebilmeyi öğrenmem gerekti. Önerilerle, hatta ılımlı provokasyonlarla, şu ya da bu fikre tepkilerini deniyordu. Yeni bir fikri bir gruba aşıyor, sonra bunun onlara özgü akıl süreçleriyle nasıl işleneceğini görmek üzere bekliyordu. Onlarda bulguladıklarına nasıl tepki verdiğini anlayabilecek donanıma sahip değildim. Ama, gittikçe karamsarlaştığını, hatta -büyük Kanopus'un bu tür duygular gösterebileceğini kabullenmek benim bir miktar zamanımı aldı ama- cesaretinin kırıldığını görebiliyordum. Ama çok geçmeden hiç kuşkuya yer kalmamıştı: Kuru ve güçlü bir keder barındırıyordu içinde ve uzun zaman boyunca iliklerime kadar yaşamış olmaktan dolayı kendimden o denli iyi bildiğim o hali tanıyabilecek durumdaydım.

Başkentte geçirdiğim bu süreyi eski raporumda kapsamlı bir şekilde ele almıştım.

Biz ayrıldığımız sırada, tapınma nesneleri olmamızı, yararsız hayranlığın odak noktası olmamızı önlemek için Klorathy'nin harcadığı onca gayrete rağmen, bundan başka bir şey değildik. Koca gruplar halinde talihsiz yerlilerin "Tanrılara kurban" olarak seçildiği törenleri kesinkes yasaklamak zorunda kaldık. Bu tür uygulama-

ların, en azından “mavi denizlerin ötesinde” gereksiz sayıldığını elimizden geldiğince vurguladık kendinden hoşnut bu kişilere barbar ve ilkel olduklarını söylemek uygun olmayacaktı. Oradan ayrılırken rahipler bize eşlik ediyordu ve mide kaldırıncı törenlerini her fırsatta yürütüyorlardı; ayrıca kendilerini “oyundaşlar” olarak nitelemekten utanmayan bazı gençler de peşimize takılmıştı.

Ziyaret ettiğimiz bir sonraki deney istasyonu, görünüş bakımından ötekilere benziyordu. Deney nesneleri yine yerel kabile üyelerinden oluşuyordu, ama ayrıca başka hayvan türlerini de, özellikle de etobur türleri, kullanıyorlardı. Yerlileri kullanmayı tercih etmelerinin nedeni, fiziksel yapı bakımından kendilerine daha yakın olmalarıydı. Ayrıca onlar üzerinde o kadar çok çalışmışlardı ki, yarar sağlayan karşılaştırmalar yapılabilirdi.

Bu istasyonda Klorathy teknisyenleri, yerlilerden sistematik bir şekilde tıp bilgileri hakkında bilgi istemeye ikna etmeyi denedi. “Suların ötesinde” bazı yerlerde ileri bir tıbbın kullanıldığından, bu tıbbın yerel dengelere ve toprağın güçlerine, yıldızların ritimlerine, milimetrik şekilde konumlanmış ve planlanmış binalara ve bitkilerin kullanımına dayandığından söz etti. Bu “tıp” iyileştirici ya da önleyici olmanın ötesindeydi. Sağlık, müspet bilimlerin bir sonucu ve bir ifadesi olarak değerlendiriliyor, tüm toplum tarafından kullanılıyor ve toplumdaki her bireye öğretiliyordu. Sağlık doğal güçlerle, galaksinin güçleriyle -evet bu kadar ileri gitti- denge içinde olmaktı. Ve evet, ben kulak kesildim. Çünkü bilmek istediğim buydu. Böylesi temkinli ve dolaylı bir şekilde bile olsa, gereklilikten söz ediyordu. O kadarını ayırt ediyordum. Ama her zamanki gibi, kendi duygusal tepkilerim beni engelliyordu. Nasıl oluyordu da bu paha biçilmez bilgi, Kanopus’un, Kanopus’un üstünlüğünün gerçek sırları, bu yozlaşmış Lelanoslulara veriliyordu. Nasıl oluyordu da benim istediğim buyken, hem de o kadar uzun zamandır istiyorken, onun bu şekilde konuştuğunu duyuyordum ve hitap edilen ben değildim... Ancak uzun bir zaman sonra, ancak biz tekrar ayrıldıktan sonra o basit gerçeği görebildim, anlayabildim ki, nihaye-

tinde konuştuğu bendim, çünkü ben oradaydım. Sirius'a konuşmuştu... Ve Lelanoslulara konuşmamıştı, yani sonuçlara göre karar vermek gerekiyorsa onlara değildi sözü: Çünkü onlar duyduklarından yararlanmayı bilememişti. *Duymadılar. Duyamazlardı.* Bir bireyin, bir halkın, bir gezegenin belirli bir büyüme basamağını mümkün kılan o gelişme yasasının başka hiçbir yerde bu denli açık ve basit bir şekilde örneklendiğini görmedim: Önce duymaları gerekiyor. Kendilerine sunulanı algılayabilecek durumda olmaları gerekiyor.

Klorathy'nin bu üst düzey rahip-teknisyenlerle birlikte olduğu önemli buluşmalar boyunca onlar pür dikkat ve saygı ile oturdular, ama yüzleri her zaman onların lânetinin, yetersizliklerinin işareti olan o kendini önemseme ifadesini sergiliyordu. Mizaçlarının temelinde bu üstünlük, doğuştan diğer türlerin üzerinde oldukları inancı vardı. Klorathy bunu sarsmayı başaramadı.

Bu, neredeyse tümü için geçerliydi. Aslında içlerinde, burada öğrenebilecekleri bir şey bulunduğu sezgisini özümseyen birkaç kişi çıkıyordu ve bunlar onun yanına gizlice geliyordu. O da onlara elinden geldiğince öğretiyordu. Bu istasyondan ayrıldığımızda bize eşlik ettiler. Artık maiyetimiz, görevlilerden ve rahiplerden, küstahlık ölçüsünde meraklılardan ve Klorathy'nin düşünce tarzının şu ciddi öğrencilerinden oluşan olağanüstü bir karışımdı.

Üçüncü istasyon özellikle ilginçti ve oradaki çalışmalar Rohanda'yı pençesinde tutan süreçlerin doğasını aydınlayabilecek türdendi - eğer Lelanoslular bunu anlayabilecek halde olsalardı elbet. İstasyon, benim ilk defa -ama henüz sadece ılımlı bir şekliyle- Rhodia örneğinde görmüş olduğum "yaşlanmaya" neden olan Yozlaştırıcı Hastalık'ı araştırıyordu. O zamandan beri, Rohanda'nın eski mükemmellikten uzaklaşmasının bu dışavurumu daha da şiddetlenmişti. Yaşam süresi, eski Lelanos günlerindeki yarısıydı. Yüzelli R-yılı artık standart ömürdü. "Yaşlanma" ise, çiftleşme ve yeniden üretim için bedensel hazırlık evresinin hemen sonundan itibaren başlıyordu. Tüm ten örtüsü kuruyor, soluyor ve çok geçmeden buruşuyordu. Saçlar rengini kaybediyor ve hayaletimsi, soluk bir hal

alıyordu. Gözler de renksizleşiyordu. İşitme, görme, dokunma, tad alma -tüm duyular- körleniyor, hatta işlemez hale geliyordu. Düşünme süreci etkileniyor, kimi zaman embesillik noktasına kadar varıyordu. Hepsi de belirli bir yaştan üstünde koca koğuşlar dolusu bölgesel yerliler vardı ve bunlar “yaşlanma”nın sırlarını versinler diye işkence görüyordu.

İlginç bir olgu, yerlilerin “üstün” ırktan çok daha uzun süre canlılıklarını korumasıydı. Uzuvarları daha uzun süre enerjik ve esnek kalıyordu, saçları genellikle rengini ölüme -acınası erken ölümlerine- kadar koruyordu ve dişleri genellikle görece mükemmel durumda olmaya devam ediyordu. Ayrıca, zihinsel karışıklık daha azdı. Bunun nedeni, Klorathy’nin dediğine göre, yerlilerin Lelanoslulara oranla doğal akım ve güçlerle daha yakın bir bağı sürdürmeleri, Lelanosluların tarzının ise daha mekanik ve keyfi yasaların ya da kaprislerin dayatmasına dayanmasıydı; çünkü yerliler bedensel olarak çalışıyor, “üstün” olanlar ise bedensel işlerden uzak olmaktan gurur duyuyordu; çünkü yerlilerin genetik kalıtımı Şammat ve Puttiora’dan katkı içermiyordu.

Yolculuğumuzun bu aşamasında Klorathy bana, Lelanoslular için hiçbir şey yapılamayacağını anlattı. Düzeltilebilir ölçülerin ötesindeydiler. Bana -kendine özgü o tarzıyla- bu durumda ne yapılması gerektiğini düşündüğümü sordu, ama aynı zamanda da bu konuyu düşünmek için zaman ayırmamı, “duygularımı bir kenara bırakmamı” da söyledi.

Yağmur ormanlarının üzerindeki tepelerde bulunan Sirius üssüne döndükten sonra, uzun ve zorlu yolculuğumuzdan önce yaptığımız gibi beraberce oturduk ve konuştuk. Bir sonuca varması, “toparlaması” -Lelanosluların çok rağbet ettiği bir ifadeydi bu- için sabırsızlanıyordum. Ama onun acelesi yoktu ve günlerce, sonra da aylarca, deneyimlerimizin olduğu gibi aramızda mayalanmasına izin verdi.

Özellikle, Lelanos deneyleri hakkında ve Lelanosluların deneyciler ve araştırmacılar olarak kendilerine bakışı hakkında düşünmem-

le çok ilgiliydi. O sırada bunu yapmakta hayli tereddüt ediyordum. Gördüklerimden ve herhangi bir şey değiştirmekten aciz oluşumdan öylesine rahatsız olmuş ve iğrenmişim ki, tek istediğim tüm deneyimi zihnimden silebilmektir.

İklim ve her tür doğal kaynak bakımından şanslı, zengin ve verimli bir kıtada yaşamakla, Lelanosluların varlıklarını sürdürmek için ağır çalışmaya pek ihtiyaçları olmadığını söyledi. Üstelik olsaydı bile, tüm sevimsiz işleri onların yerine yapan bir sürü köle ve hizmetkârla donatmışlardı kendilerini. Tembellik onların mirasıydı. Şammat gözlemcilerin bakışıyla bu, onların boyunduruk altında tutulmalarının aracıydı, çünkü bu onları çürütüyordu: Miskinliğin ve rahatlığın doğru bir bileşimi onların Şammat kalmasını sağlayacaktı. Daha fazlası ise onları yararsız kılardı. Şammat onları etkileyerek deneyler yapmaya yöneltmişti. Çok küçük bir idareciler sınıfı bir kenara bırakılırsa -ki bunlar da bu işleri gittikçe daha fazla bu iş için eğitilmiş kölelere bırakmaktaydı ve bunların yakında iktidara kendileri adına el koymaları beklenebilirdi, ama bu da başka bir hikayeydi- hakim ırk bir bütün olarak, gittikçe daha incelikli hale getirilen araştırma teknikleriyle uğraşıyordu. Herkesi meşgul edecek özgün araştırma dalları bulunmadığından deneyler gittikçe daha tuhaf, daha kapsamlı -yararsız- hale gelmekteydi. Ve başka türlerden gittikçe daha çok sayıda talihsiz hayvan kurban edilmekteydi.

Kendilerini kavrayış biçimleri, onları çevreleyen her şeyi diledikleri gibi kullanılacak birer mal olarak görmeleri, güç ve kudret arasındaki nazik ve görünmez dengelerin gittikçe daha fazla bozulması demektir. Sirius'un sorumluluğundaki iki güney kıta, ahenk düzeninden fena halde uzaklaşmış, zaten kötü durumdaki Rohanda kozmik ekonomisini dengesizleştirmekteydi. Yolculuğun başlarında, diyordu Klorathy, bir aralar, bu Lelanosluların gaddarlaşıma sürecini durdurmanın mümkün olacağına inanmıştı; toprak, kaya, bitkiler, su, ateş ve sonsuz çeşitli ve farklılaşan hayvan türleri arasındaki doğal dengeleri görmelerinin sağlanabileceğini, toprağın, suyun, ha-

vanın yaratıklarının ikame edilemez ve eşsiz olduklarının, her birinin görünmez kozmik dans içinde kendi rolünü oynadığının kendilerine gösterilebileceğini düşünmüştü. Ama Lelanosluların içkin kendini beğenmişliğinin fazla güçlü olduğu anlaşılmıştı.

Ve şimdi, karşılaşmamızın doruk noktasına gelmiştik; Klorathy ve ben: Kanopus ve Sirius.

Aslında bir şikayet öne sürmekteydi. Eğer bu uzun yolculuklar sürecinin tümünün benim eğitimim ve bu uzun tartışmalar için yapıldığını söyleyebilirsek; tartışmalar boyunca hiçbir zaman ısrar etmemiş, talepte bulunmamıştı, yalnızca -bir şikayeti- sergilemişti. Kanopus ile Sirius'un rollerindeki farklılık, kozmik ölçekteki ağırlık ve vurgularımızın farklılığı, aramızdaki bu sohbetlerin eleştiri ve -benim nezdimde- direniş etkisi yaratmasına yol açmıştı.

Bu güney kıtalarını niye ihmal etmiştik?

Çünkü uğraşmaya değer görünmemişlerdi.

Oysa o kıtaları almak için ricada bulunmuş, daha da ötesi, sahip olmak için ısrar etmiştik?

O sırada ihtiyaç duymuştuk. (Ve elbette, Kanopus'un herhangi bir şeyi alıvermesine razı değildik oysa ne kadar gülünç ve dar kafalı bir tutumdur. Halen de öyle ya.)

Şimdi ne yapacaktık?

Mesele şuydu ki, Rohanda, imparatorluğumuz için pek önemli değildi. Yani şimdi değildi. Başka gezegenlerle birlikte, gelecekte tekrar yararlı olması olası yerler kategorisine sokulmuştu. Bu yolu seçecek olsam bile, tüm ikna çabalarım bile, Sirius'un Rohanda'yı tekrar faal bir şekilde işleme açmasını sağlamazdı. Aşağı türlerle çok fazla işgal edilmişti, aşırı problemliydi ve bir de, hakimiyeti her yanda pekişmiş olan Şammat vardı. Görünüşe bakılırsa, Kanopus da bunu tasvip ediyordu ve bu, bizim anlayabileceğimizin ötesindeydi.

Klorathy'ye bizim, yani Sirius'un, Rohanda için yapabileceği hiçbir şey bulunmadığını söyledim.

"O halde, sizin bölgelerinizle ilgilenecek olursak bundan dolayı

küskünlük duymayacağınızdan emin olabilir miyim?”

“Zaten ilgileniyorsunuz! Bir süredir uğraşıyorsunuz, ki yaptığınız herhangi bir şeyin zararlı olduğunu söyleyemiyorum, aksine. Sizin müdahaleniz olmasa her şeyin daha kötü olacağından eminim. Ama, zaten yaptığınız eylemler için izin istemek ikiyüzlülüktür.”

“Hiçbir zaman sizden habersiz yapmadık.” Bu noktada birbirimize gülümsedik: Geniş kapsamlı ve hayranlık uyandıran Sirius casusluk sistemlerini kast ediyordu.

“Ama şimdi, kanaatime göre II. Güney Kıta’da kesin ve acele eylem gerekiyor. Tıpkı Tecrit Edilmiş I. Güney Kıta’da, eski dostun Nasar’ın da aralarında bulunduğu kişilerce yapılmış olduğu gibi.”

Ona, bunu umursamadığımı, hepsini ona bırakmaktan memnun olacağımı kesin bir şekilde belli ettim.

“Söyle bana Sirius, şimdi her şeyi gördüğüne ve üzerinde düşündüğüne göre, senin görüşüne göre ne yapmak doğru olur?”

Onursuzluk ve iğrenmeyle geçmiş uzun ayların etkisiyle patladım: “Alev üreteçleri filomuzu çağırır ve bu sakil küçük hayvanların imha ederdim.”

Uzun süre sessiz kaldı.

“Bu seni şoka uğrattı elbette,” dedim.

“Hayır. Ben -biz- şoka uğrama lüksüne sahip değiliz. Aslında yozlaşmış bazı kültürleri yok etmiştik.”

“Büyük Kanopus’un bu tür araçlara başvurabilmesi beni şaşırttı.”

“Ya da bunu itiraf etmemize şaşırdın?”

“Evet, herhalde budur.”

Çünkü biz benzer koşullarda kesinlikle kabul etmezdik.

“Ama, dengelerimizi ölçü dahilinde tutabilmek üzere bu tür yollara başvurmak zorunda kaldığımız zaman, bunlar daima küçük yerel kültürler oldu. Bir kent... İki, üç kentlik bir grup... Hatta özellikle zararlı birkaç birey. Bu özel zamanda ise, büyük içdenizler çağında...” gergin, acı içinde görünüyordu, “... bazı adımlar atmak zorundayız... Her zaman görevlerin en hoşu değil, bu Şikasta görevi.”

“Değil. Berbat bir yer.”

“Ama senin fiilen önerdiğin şey, koca bir kıta üstündeki tüm hayatı imha etmemiz?” diye sordu, tasvip etmez bir tonda.

“Başkalarna yaptıkları muameleyi görmeliler.”

“Sert bir hüküm, Sirius... Söylesene, bizim davranışımızın onlarınkini etkilediği konusunu hiç düşündün mü?”

Bu, aklımdaki bazı düşüncelerime fazla yaklaştı, patladım: “Yerli kabileleri şimdi yeterince sempatik ve zararsız olabilirler, ama sen de benim gibi biliyorsun ki, ellerine fırsat verildi mi onlar da Lelanoslular kadar kötü olacaklar. İşte *bu yüzden* burası bu kadar berbat bir gezegen.”

“Suç gezegende değil.”

“Böylesi bir düşünce tarzı bizim ölçülerimiz içinde değil, Kano-
pus,” dedim, ona elimden geldiğince kararlılıkla bakarak ve -niha-
yet, o sıradaki bakışım öyleydi- gerçekleri, sırları, Kanopus dene-
yimlerini ifşa etmesini bekleyerek.

“Neden değil, Sirius?”

Bu beni susturdu. Daha aşağı olduğumuzu itiraf ettiğimi söyle-
mekteydi ve bunun kaçınılmaz olmadığını öne sürüyordu.

“Neden?... İşte bu noktadayız,” diye ekledi, alçak sesle, azarla-
ma tonunda.

“Pekâlâ, o halde sen ne yapılması gerektiğini düşünüyorsun?”

“Tüm Lelanosluları uzay köprüsüyle bu gezegenden götürmeyi
öneriyorum.”

“Nereye?”

“Nereye olacak,” dedi gülümseyerek, “Şammat’a elbette. Herkes
layığına kavuşmalı.”

Güldüm. “Bunlardan bir milyon tane var!”

“Zenginsiniz Sirius. Büyük filolarınız var. Koca halkları gezegen-
den gezegene taşıma adediniz var. Üstelik işsizlik çekiyorsunuz.”

“İdarenin onayını alabilmem söz konusu bile değil. Böylesi aşağı
bir tür için bunca kaynağı zıyan etmezler.”

Bir süre sessiz kaldı. “Sirius, pek çok durumda epey zaman,

çaba ve kaynak, ‘aşağı’ türler için harcanır. Her şey görecedir, biliyorsunuz!”

Bunu “duymayı” tercih etmedim. O sırada değil.

“Siz de çok zenginsiniz, Kanopus. Halkları gezegenden gezege-
ne taşımadığınızı mı iddia ediyorsun?”

“Evet, sana bunu söylüyorum. En azından, sizinle aynı neden-
lerden ötürü değil. Pek nadiren yaparız. Son derece nazik dengeli
bir ekonomimiz var, Sirius. Kesin ve hassas ölçülerde. Ve bir
milyon hayvanı buradan Şammat’a taşımaya girişseydik, bu bizi
zorlardı.”

Bu söz epey bilgi içeriyordu, hem de ondan o kadar çok istedi-
ğim türden Kanopus ve doğası hakkında. Ama o noktada, bunu
özümseyemeyecek kadar alt üst olmuştum.

“Sana, bunu ayarlamam mümkün değil diyorum.”

“Sirius kolonyal servisinin beş üst düzey idarecisinden biri için
bile mi mümkün değil?”

“Hayır.”

“Senden rica ediyorum. Sizin ekonominizin bazı bakımlardan bi-
zimkinden daha esnek olduğunu öğrenmek senin için bir sürpriz
olabilir.”

“Üzgünüm.”

“O halde bizim üstlenmemiz gerekecek.”

Gözle görülür hayal kırıklığı, hatta endişesi karşısında şaka yap-
mayı denedim. “Bir anda bir milyon kişinin Şammat’ı zorlayacağı
kesin!”

“Onları en azından bir parça meşgul edebilir. Ve itiraf etmeli-
yim ki, ayıp da olsa, beni bir parça keyiflendiriyor, çünkü bu Le-
lanosluların şimdi kendilerinin köle haline geleceğinden eminim.
Şammat şu sıra emek sıkıntısı çekiyor.”

“Duygularını paylaşıyorum.”

“Acaba, kabileleri rehabilite etme görevinde bize yardım eder
misin?”

Bunun üzerine uzun bir süre tereddüt ettim. Kitlesel uzay köp-

rüsü meselesinde yardım etmeyi reddetmekte haksız davrandığımı hissettim. Kanopus ile ilişki içerisinde genel olarak kendimi eksik hissettim bu yeni bir duygu sayılmazdı! Ama aynı zamanda, onun ya da onların bu önemsiz sakilliği neden dert edindiğini anlayamıyordum.

“Neden?” diye sordum. “Bu kadar zahmet niye?”

“Eğer kabilelerin mümkün olduğunca eski hallerine geri dönmesine imkân sağlanırsa, bu bizim için -herkes için-, galaksinin tümü için yararlı olacak. Eski topraklarına geri dönmeleri sağlanacak ve eskiden olduğu gibi çevreyle denge içerisindeki basit hayatlarını yeniden yaşamaya teşvik edilecekler. İhtiyaçlarından fazlasını almayacak, coğrafi bölgelerini bozmayacak, fethetmeyecekler, israf etmeyecekler. Lelanosluların fetih seferinden önce bu kıta ahenk içindeydi. Bunun tekrar öyle olması için gerekeni yapacağız.”

“Peki ne kadar zaman için?” diye sordum, bu konuda benimle yüzleşmesini istiyordum.

“E, sonsuza kadar değil kesinlikle. Hayır. Bunu biliyoruz.”

“Neden? ah, gereklilikten söz etme bana!”

“Sana söz edebileceğim başka bir şey ya da daha önemsiz bir şey yok.”

“Madem öyle yap,” diye bağırdım, çileden çıkmış ve buyurgan bir halde. “Bekliyorum. Hep bir şeylerin eşiğinde olduğumu hissediyorum ve sen asla sadede gelmiyorsun.”

Bu söz üzerine ilkönce hafif şaşkın, sonra kederlenmiş ve daha sonra da -sanki bu yardımcı araca başvurmaya karar vermişçesine- eğlenmiş göründü.

“Sirius, gerçekten de seni memnun etmek zor.”

Kızgındım. Kızgındım, çünkü haksız olduğumu biliyordum. Daha o zaman bile, böylesine ölesiye kızgın olma nedenimin bu olduğunu biliyordum. Elimde olmadan ayağa kalktım ve şöyle dedim: “Kanopus, artık gidiyorum.”

“Seni engellemeyeceğim!” dedi, gerçek durum hakkındaki eski ironik kavrayışımızı bana hatırlatma çabasıyla.

“Pekâlâ, istersen beni durdurabilirsin. Ama durdurmayacaksın. Belki de durdursan sevinirdim bile sen hayatta bir kere olsun anlamlı olmayan bir şey yapsan.”

Güldü. Kahkaha attı, komik bir inanmazlıkla başını salladı. Bu beni iyice çileden çıkardı. Binadan dışarıya koştum, gökyüzünde süzülmekte olan uzay gezginini çağırdım ve dönüp baktım, eşikte durmuş beni izliyordu.

“Seni de almamı ister misin? Belki de sizin şu gezegen 10’a kadar? Yanından geçeceğim.”

“Bir süreliğine burada kalacağım.”

“O halde elveda.”

Ve bu karşılaşmamız bu şekilde son buldu.

Bir kere daha aramıza mesafe koymuştum, rahatlatıcıydı. Bana göre değildi! Bunlar çok fazlaydı! Ve tekrar yurduma yaklaştığımda kendimi şöyle mırıldanır buldum: “Bu kadar işte yeter artık!” Ve: “Pekâlâ, istediğin buysa!” Ama bu bahanelerin gerçek anlamını daha sonra, döndüğümü bildirdikten ve tekrar, daha önce ara verdiğim işlere kendimi vermeye başladıktan sonra keşfettim, çünkü zihnimin bambaşka şekillerde iş gördüğünü gördüm.

Geçenlerde o zamanın tarih kayıtlarını başka bir konuyla ilgili tarıyordum ki, şuna rastladım: “Deney ve araştırma programlarımıza engeller ve kısıtlamalar dayatıldı; bunun bir sonucu olarak, kullanımıza tahsis edilen hayvan sayısında keskin bir düşüş yaşandı.”

Bu kuru cümlede, kariyerimin en zorlu çabası olduğundan emin olduğum şey gizliydi. İmparatorluğumuzun sınır bölgelerine gitmedim. İzin için başvurmadım oysa buna hakkım vardı. Rohanda’ya ilişkin sorumluluğumuz konusunda da Klorathy’nin istediği herhangi bir şeyi yapmadım. Giriştiğim iş, bize tabî topluluklara ve özellikle de laboratuvar malzemesi olarak kullanılmalarına karşı bizi, Sirius’u, daha farklı bir tutuma zorlayacak bir savaş açmaktı. Bu savaş hiçbir şekilde geride kalmış değil. Ben bu satırları yazarken bile, farklı görüşteki kesimler kapışmaya devam ediyor.

Biyososyolojik türden büyük ölçekli deneyler yürütülmekte bi-

zim düşünürlerden bir tanesi bunları şu ifadede özetlemişti: Diyelim ki şunu yapıyoruz... ? Diğer bir deyişle, topluluklar şu ya da bu zorluğa tabi kılınıyor ya da birtakım gezegenlerin ayları bir yerden başka bir yere taşınıyor bu türden şeyler işte. Ve bunun acılar yaratmadığını iddia edecek değilim. Elbette yaratıyor. Ayrıca -teknisyenlerimizden bir kısmının hâlâ yaptığı gibi- şu türden bahanelerin de yararına inanmıyorum: “Bu yaratıklar zihinsel gelişim bakımından öyle aşağı düzeyde ki, başlarına neler geldiğini bilemezler.” Evet, elbette onlardan biriydim bir zamanlar. Bunun çok uzun zaman önce olduğunu düşünmeyi tercih ediyorum. Duyarlı okurların dikkatinden kaçmamıştır sanırım, Lombileri -belki de gereksiz ölçüde ayrıntılı- anlatmamın bir amacı vardı. Bununla birlikte, kolonize bir gezegenin bu türden rahatsız edici etkilere maruz kalması tamamen önlenebilecek bir şey değil. Ne de olsa o zaman, bir gezegeni kolonize etmenin anlamı ne olacaktı? Hiçbir gezegen, enine boyuna düşünülmeden ve özenli bir planlama olmadan Sirius sistemine katılmıyor ve belirttiğim gibi, içinde bulunduğumuz bu özel dönemde genişlememiz askıya alınmış durumda.

Sirius bütününe parçası olmak, ilerleme, gelişme ve “birisi herkes ve herkes her birimiz için!” tutumunun parçası olmaktır. Bu tür bir ideal uğruna herkes fedakârlık yapmak zorunda. Bu noktada şunu açıklığa kavuşturmak istiyorum ki, her tür sosyal müdahaleye topyekûn son verilmesini talep etmiyorum -bu, Sirius’un kendisinin son bulmasını talep etmek olurdu- kendisi de yüce yıldız Sirius’un kızı olan Sirius ana gezegeninin ve iki kardeş gezegeninin galaksinin her tarafına muhteşem bir düzen içerisinde dağılmış harikulade çocuklarıyla o muzaffer Sirius’un. Elbette ki şunu kast etmem, istemem mümkün değil... Şu duygusallığı birazcık olsun istemem, hani var ya “Doğanın kendi hakları vardır!” diyen. “Herkes kendi ait olduğu yere!” Ya da: “Ellerinizi ‘den çekin” -artık hangi gezegen söz konusuysa: Bunlar güncel sloganların sadece en popüler birkaç tanesi. Hayır. Sirius’un büyük kızı gibi daha gelişmiş olan gezegenlerin görevi rehberlik etmek,

kontrol etmektir.

Ama bu, her türlü çeşit ve tipteki sınıf, familya ve türe ait yüzlerce, binlerce, hatta milyonlarca ve hatta milyarlarca hayvan gaddar ve gereksiz deneylerde kullanılmasın demekten çok farklıdır. Bizim yaptığımız buydu çünkü. Uzun zaman boyunca. Binyıllarca değil, ama uzun çağlar boyunca. *Gereksiz* diyorum. Bu kelimeyi kullanırken biliyorum, akla doğruca şu argüman, şu itiraz geliyor: Ne için *gerekli*?

Rohanda'daki o geziden dönüşüm sırasında, imparatorluğun her yanındaki tüm teknisyenlerin üçte ikisi çeşitli türden hayvanlar üzerinde deneylerle meşguldü. Bunlar her türden deneylerdi, ılımlıdan dehşet verici olanına kadar. Bazılarında, hayvanların çekeceği acıların asgari düzeyde tutulması kaygısı güdülmekteydi. Başka bazı deneylerde ise hiçbir kaygı güdülmüyordu. Ama sıkça olduğu gibi, benim çabalarımın bir sonucu olarak başlayan ve sonra ortalığı kasıp -tek tanımını bu olabilirdi- kavuran tartışmanın merkezi, acı çekilip çekilmediği ve ne kadar çekildiği ve bu acıların ne şekilde düzenlenip idare edilmesi gerektiği oldu. O sırada tartışılmayan -ve benim fikrime göre o zamandan beri de yeterince anlaşılmamış olan- konu, bu hayvanların genel olarak kullanılıp kullanılmayacağı, onlara karşı tutumumuz, onları keyfi bir şekilde alıkoyup o anki ihtiyaçlarımıza göre sömürmeye ne hakkımız olduğu sorusuydu. Ve benim düşünceme göre asıl soru budur ve bu sorunun kökü başka, çok daha derine inen bir sorunun içindedir: Bir canlı sınıfı *niçin* var? İşlevi nedir? Yapmakta olduğu nedir? Kozmik ahenk içerisinde oynadığı rol nedir?

Görüleceği gibi burada Kanopus'un formülüne ya da öğretisine ya da düşünce kalıbına yaklaşıyorum: Gerekliliğe göre.

Bu ayrıca, elbette bizim varoluşsal durum ya da sorunumuzla da bağlantılı. Hem de, son derece yüksek eğitim düzeyine sahip teknisyenlerimizden onbeş milyon kadarının yapacak işi, işlevi olmadığı gerçeğiyle yüz yüze kaldığımız sıradakinden çok daha köklü bir şekilde. Tartışmalar şiddetlendiğinde ve sonuçta kamuoyu

bundan böyle kitlesel işkenceye -doğru ifadesi buydu-, milyarlarca yaşayan yaratığın kitlesel ve gereksiz işkencesine daha fazla tahammül etmeyeceği şekilde değiştiği zaman, yüzleşmek zorunda kaldığımız sorun buydu. Eğer bizler sonunda niçin var olduğumuza, işlevimizin ne olduğuna karar verecek idiysek -hâlâ vereceksek- o zaman bunun doğal sonucu, bu daha aşağı hayvanların varlık amacının ne olduğunu merak etmemiz olacaktı.

Eh, içimizden epeycesi şimdi bu soruna kafa patlatmakta...

Yapacak işleri kalmayan onbeş milyon teknisyen emekliye ayrıldı ve adetlerimize göre, hayatlarının geri kalanını onurlu ve huzurlu bir şekilde yaşamak üzere kendi seçtikleri bir gezegene yerleştirildi. Ve elbette, bizim temel, hayati, özümüzdeki soruna kendilerini adayabilecek kadar boş zamanı olanlara katıldılar. Çoğu çok çabuk öldü. Bir işçi sınıfı işlevsiz kaldığında her zaman olan şeydir bu.

Bunların hiçbiri burukluk, duygusal ve zihinsel çatışmalar ve hatta -bazı gezegenlerde- ayaklanmalar ve sosyal kargaşa meydana gelmeden gerçekleşmedi. O eski mücadelelerin sloganlarından bazıları günümüzdeki öğrencileri şaşırtacak, hatta içlerini burkacaktır: Elimizde ne varsa savunacağız. *Kudret haktır. Güçlü olan kazanır. Amaçlar araçları haklı çıkarır. Aşağı olanın işlevi üstün olana hizmettir.*

Tüm idareci sınıfımız tehdit altındaydı. Kendi konumuma gelince, uzunca bir dönem adeta aforoz edilmiştim. Taş kafa olduğum suçlamaları bunların en hafifiydi. Uyum sağlayıcı hastane tedavisine gönderilmekten büyük zorluklarla kurtuldum. Zihnimin sevimsiz gezegenlerdeki olumsuz iklimler içerisinde bulunmaktan dolayı zarar gördüğü düşünülüyordu başlıca suçlu da Rohanda'ydı. Hatta belirli ruh hallerine girdiğimde, beni eleştirenlere hak verir halde buluyordum kendimi. Klorathy'nin benim hayatıma -(ısrarla diyorum ki) Sirius'a- etkisini su götürmez bir şekilde iyi olarak değerlendirmek her zaman kolay değildi.

Ama buraya yazdıklarım, "engeller ve kısıtlamalar dayatıldı...

sözlerinin arkasında yatanlara ancak ipuçları olabilir.

Bütün bunlar olup biterken Kanopus'tan hiç haber alamıyordum, gerçi Kanopus'la ve dostlarımla ilgili her şeyi ne kadar sık düşündüğüm kolayca tahmin edilebilir. Evet, Klorathy ve Nasar'ı dostlarım olarak düşünüyordum, ama düşüncelerim hiçbir zaman sıkıntısız değildi. Sıkıntı, üstün olanla karşılaştığında aşağı olanın kaçınılmaz olarak duyduğu sıkıntıydı. Bu ifadenin de, bir kere daha, uyum sağlayıcı hastane tedavisi tehdidiyle karşılaşmama yol açmayacağını umuyorum!

Yasama organımızda, hayvanların araştırmalarda kullanılmasını kısıtlayan yasanın çıkarıldığı gün, Klorathy'den şu mesaj geldi: "Ve şimdi, bir an önce seninle Şikasta'nın uydusunda buluşmayı bekliyorum. Şikasta'daki krizin derinleşmekte olduğu bu dönemde işbirliğimiz özellikle önemli."

Rohanda'nın Uydusu

Buna tepkilerimi anlatmama gerek olmadığı hissindeyim. Buluşmamız için tarih önerisinde bulunduğum bir cevap mesajı yazmayı düşündüm, hem de ciddi bir şekilde, ama gerçek şuydu ki, Sirius Rohanda'yla daha fazla uğraşmama kararı vermişti. Bu nedenle hiçbir şey yapmadım, bir yandan da geçmişteki tecrübelerimin, eğer Kanopus bir şeye karar verdiyse, işlerin bir şekilde o yönde geliştiğini gösterdiğini düşündüm. Yine ara vermiş olduğum işlerime devam etme planları yapmaktaydım ki, Rohanda'nın uydusuna gidip oradaki bir krizle ilgilenme talimatı aldım. Buna hiç şaşırmadım, gittim; Nasar ya da Klorathy ile karşılaşmayı bekliyordum.

Bu ay üzerindeki durum o sırada şöyleydi:

Uzun süre boyunca Şammat'ın oradaki üssü küçüktü ve yalnızca personeli için bir uğrak üssü ve bir yakıt deposu olarak kullanıldı. Sonra, Rohanda'daki şartlar -Kanopus'un bakışıyla- sürekli kötüleştiçe ve Şammat'ın bakış açısından iyiye gittikçe, Şammat'ın çektiği ve kullandığı yayılımlar daha önceki aktarım kanal-

ları için fazla bol hale geldi ve bir akümülatör kuruldu. Bunun için sürekli bir teknisyen kadrosu gerekliydi. Bunlar Şammat'ın hakim sınıfındandı ve yaşama koşulları bakımından yüksek standartlar talep ediyorlardı, bu konforlu tesisler de çok geçmeden Rohanda'daki çalışanlar tarafından, gittikçe daha uzun dinlenme süreleri için kullanılmaya başlandı. Sonuçta da hayli büyükçe yerleşimler ortaya çıktı. Bu ay üzerindeki tuhaf şartlar nedeniyle bunlar yeraltındaydı, çünkü ay yüzeyi atmosfer yokluğu yüzünden uzaydan sürekli bir bombardımana maruzdu, bombardımanın başlıca kaynağı da eski bir gezegenin kalıntıları olan bir asteroid kuşağıydı. İşte bu noktada biz de Şammat'ı yakından ve sürekli gözetlemek üzere oraya kendi personelimizi yerleştirdik. Şammat ise çok geçmeden daha da ileri giderek geniş kapsamlı madencilik faaliyetlerine girişti. Ne Kanopus, ne de biz buna karşı çıkmadık: Herhangi bir türden mineralin sıkıntısını çekmiyorduk. Ama bu sefer Kanopus da gözlem amacıyla buraya yerleşti. Şammat ve iki üstün güç arasında fiziksel türden hiçbir düşmanlık meydana gelmedi çünkü Şammat ikimizden de fazla korkuyordu. Buna karşılık bizimle Kanopus arasında resmi türden sürekli temaslar gerçekleştiği halde Şammat bizden uzak duruyordu, biz de bunun böyle olmasından fazlasıyla memnunduk.

Bu andan itibaren Rohanda, çoğu Şammat'a ait olmak üzere her türlü uzay taşıtı tarafından sürekli ziyaret edildi. Kanopus nüfuzu daha dolaylıydı: Onların geliş gidiş yollarından bazılarına daha önce de işaret etmiştim. Fiziksel taşıtları nadiren kullanıyorlardı, kullandıklarında da ya gizlice ya da o sırada Rohanda'ya hakim olan türe gerekli bir şekilde eğitim verme türünden özel bir amaçla yapıyorlardı bunu. Öte yanda Şammatlılar uzay gemilerini, bu araçların görülmesinin gezegen topluluklarına yapacağı etkiye gittikçe daha az aldırmış ederek kullanmaktaydı. Rohanda'nın kendisi üzerindeki yeraltı yerleşimleri uzun süredir vardı. Bunlardan, her türlü taşıt tipini kullanarak hayli serbestçe gidip geliyorlardı. Ayrıca su altı taşıtları da kullanıyorlardı. Rohanda'dan, ay üzerinde bulunma-

yan ve Şammat'ın kendisinden getirmektense buradan daha kolay temin edilebilecek erzak türlerini alıyorlardı. Genellikle taze su alıyorlardı. Ayrıca ilgilerini çeken ya da eğlenceli buldukları türlerin bulunduğu her yerde bazı Rohandalıları kaçııyorlardı. Bunlar ay üzerinde evcil hayvan haline getiriliyor ya da egemen kastı eğlendirmek üzere Şammat'ın kendisine gönderiliyordu. Okyanusların üzerindeki taşıtlardan ya da ücra yerlerden alınıyorlardı. Tahmin edilebileceği gibi sonuç, türlü türlü folklor ve fantastik öyküler oldu; ama Şammat taşıtlarının “görölmeleri” binlerce yıldır ve özellikle de yakın zamanda bolca gerçekleştiği halde, Rohanda'nın toplulukları gördükleri şeyin ne olduğunu bilmiyorlardı. Hakim türün her kolunun efsaneleri “yüce varlıklara” ilişkin öyküler içerdiği halde bunlar her zaman, yerel koşullara bağlı olarak, “uçan yılanlarla” ya da “uçan kertenkelelerle” vesaire özdeşleştiriliyordu, teknolojileri taşıtları tanıyabilecekleri noktaya kadar gelişmiş değildi.

Bu noktada, Rohanda'nın ayı üzerinde ayrıca, bu güneş sisteminin başka üç gezegenin daha temsilcilerinin bulunduğunu kaydetmeliyim. Rohanda'dan gelen yayılımlardaki uyumsuzluğun gittikçe artmasından duydukları kaygı nedeniyle, buraya küçük gözlem üsleri kurmuşlardı. Bu, yeni bir gelişmeydi. Şu andaki konuyla ilgisi olmadığından bu konudan daha fazla söz etmeyeceğim. Ama bu aya çağrılmamanın nedeni, en üst düzeydeki Sirius kademeleri tarafından, o üç gezegenin Şammat ile müttefik olmanın cazibesine kapılabilecekleri, böylece güç dengelerimizi alt üst edebilecekleri endişesinin duyulmasıydı. Durumu iyice gözlemledikten sonra, benim görüşüme göre Rohanda'nın uydusundaki koşulların istikrarlı olduğu yolunda bir rapor gönderdim. Bununla birlikte, atmosferi ne kadar iyi ve esnek ayarlansa da bu tip yeraltı barınaklarından hiçbir zaman haz etmediğim halde, oradan hemen ayrılmadım. Klorathy'nin gelmesi de çok sürmedi. Yine değişik, gerçi öncekine benzer bir bedensel barınak içerisindeydi. Beni şu sözlerle selamladı: “Eğer fazla hoş gelmediysem bile, hiç değilse bu seferkinin beklenmedik bir ziyaret olmadığını görüyorum.”

Bu sözünden sonra iyi bir muhabbet kurduk, ama onun taleplerine razı olmamaya kararlıyım.

Bir kere daha, sadece bir arada oturduğumuz, doğasını onun iyi bildiği ve ayarladığı, benim ise en azından ayırt edebildiğim türden bir beraberlik oluşturduğumuz bir dönem oldu.

Aşağıda aktardığım diyaloglar, Rohanda'nın ayı üzerindeki bu buluşmamız sırasında çok sayıdaki ve uzun süreli sohbetlerimizin doğasını yansıtıyor.

“Sirius sorumluluklar üstlendin ve bunlardan caydın!”

“Rohanda ile sürekli uğraşacağımıza söz verdiğimizi hatırlamıyorum!”

“Vaatlerin sözlü olması şart değil. Bir duruma karışmak, onu etkilerken ondan etkilenmek bu olgunun kendisi bizzat bir vaattir.”

“Bu yasaları bana öyle bir otoriteyle ilân ediyorsun ki!”

“Yasaları Kanopus icat etmedi. İnsan bir süreçten rasgele çekildiğinde, o zaman türlü türlü bağlantı ve bağların ve büyüme süreçlerinin çöktüğünü -ve senin de bundan dolayı zarar gördüğünü-kendin de gözlemlemedin mi?”

“Pekâlâ, o halde evet, sen bunu söylerken, sanki böyle şeylerle kendim de tanık olduğumu hatırlar gibi oldum. Sen bu tür şeyleri söylediğin zaman genellikle, önce itiraz, inkâr ya da reddediyorum ama sonra üzerinde düşününce, sözlerinin doğru olduğunu görüyorum. Ama elimden yalnız, koloni politikasına kendim karar vermediğimi tekrar etmek gelir.” Ve sordum: “Peki yasaları koyan, sizin üzerinizdekiler kimdir?”

Buna güldü. “*Yasalar konmazlar* onlar galaksinin, evrenin yapısına içkindirler.”

“Yani diyorsun ki, işleyen bu yasalara nasıl uyacağımızı öğrenmek zorundayız?”

“Evet Sirius, evet, evet.”

“Sen herhalde kaybedilmiş davaların adamı olmalısın!” Buruk bir şekilde gülümsedi. “Benimle ne kadar zaman geçirdin? Kaç uzun çağ boyunca çaba harcadın? Ve diyelim ki, sonunda nihayet, senin neyi kast ettiğini kendi başıma anlamaya başladım. Ama ben

dev bir imparatorluktaki küçük bir bireyim. Daha şimdiden bir parça baş belâsı, eksantrik, genellikle tahammül edilmesi gereken birisi olarak bilindiğimin farkında mısın? Her türlü zihinsel yenden işlemlenme tehdidiyle karşılaştım evet, tabii ki biliyorsun. Ve herhalde senin önem vereceğin bir...” Tam “bir bireyin kaderi” diyecektim ki, sözlerimin yanlışlığını fark etmişim. “Pekâlâ o halde... diyelim ki beni değiştirdin, diyelim ki bana sizin doğanıza özgü bir şeyler kazandırdın Sirius imparatorluğundan beklentin nedir?” Bunları söylerken, aslında hayvanlara kötü muamele edilmesi hakkındaki, o sırada doruğunda bulunan, çekişmeyi başlatanın ben olduğumu düşünmekteydim... Ve bu düşünce, o haliyle beni şaşırttı... Ne kadar zaman sonra bilmiyorum, bir süre geçtikten sonra kendime geldim, çünkü benliğimin derinliklerinde bir yerlerde, düşünceler içindeydim.

Ve tekrar: “Nasıl oluyor da benim yardımımı istiyorsunuz? Siz ki, kadiri mutlak Kanopus’sunuz!”

“Rohanda’da şu sıralar sayımız çok az.”

“Çünkü şimdiki politikanız, Rohanda’da hizmet etmenin gönüllülük esasında olması ve yeterince gönüllü yok değil mi?”

“Gönüllüler var, ama devridaim çok fazla. Şikasta ile bağlarımızı sürdürmek zor. Çok zor. Ve her binyılla birlikte daha da zorlaşıyor.”

“Benim geri gidip Sirius’u, güney kıtalara ilişkin sorumluluğunu yeniden üstlenmeye ikna etmemi mi istiyorsunuz?”

“Evet, bunu istiyoruz.”

“Bizim yönetimimiz sizinkinden çok daha etkisiz olduğu halde mi? Bir duruma sizin yapabileceğiniz katkısı biz Sirius olarak yapamayacağımız halde mi?”

Benim kariyerim boyunca nadiren gördüğüm, onun ise doğasında köklenmiş bir çekingenlikle, usulca şöyle dedi: “Sizin aracılığınızla etki yapabileceğimiz şekilde bizimle davranmaya razı olursanız, o zaman belki işler biraz daha iyi hale gelir. Korunabilir. Kötüleşmesi önlenabilir.”

“Neden, neden, *neden*? Bu ilginizdeki amaç nedir?”

“Bazen güvene bağımlı kalmak zorundayız!”

“Siz işleri güvene mi bırakıyorsunuz?”

“Başka türlü olabileceğini düşünebiliyor musun? Sirius, bu galaksi engin bir yer, sonsuz çeşitliliklerle dolu, sürekli değişiyor, her zaman için, yurdumuz olan küçük köşe hangisiyse, oradan görebildiğimiz çok ötesine uzanıyor.”

“Senin Kanopus’tan küçük bir köşe diye söz ettiğini duymak anlaşılması zor doğrusu. Acaba, ben seni, Kanopus’u seyredip de anlamaya çabalayıp uğraştıkça çünkü bunu kabul etmeliyim, gerçi bunu zaten biliyorsun! acaba benim senin karşıdaki ilişkim böyleyken, senin de ilişkin şeye karşı şeye...” ve zihnim söndü, derinliklerine daldı.

Ve tekrar: “Bana *nedenini* hiç söylemedin! Gerçekten de hiçbir fikrin yok mu, bunca emek niye şu şeylere harcanıyor... Şu...”

“şu kana susamış yarı maymunlara mı?”

“Ya da daha da kötü.” Ağzımın hoşnutsuzluk ve iğrenmeyle buruştuğunu hissedebiliyordum...

O ise şaşırılmış görünüyor, bana *değil*, öteye bakıyordu.

“Ah, peki, pekâlâ o halde! Ama söyle Kanopus, dışarıdan bakıldığında, nesnel bir bakışla, *sizin*, Kanopus’un gözünden bakıldığında, Sirius halkının ya da en azından bir kısmımızın, imparatorluğumuzun daha aşağı türlerinin mesela, Rohandalıların bana itici görüldüğü kadar itici görüldüğünü söylüyor olamazsın ya?” Ve o cevap vermeyince bağırdım: “Bu olamaz! İmparatorluğumuza harcanan emekleri hesaba katmıyorsun. Nasıl uğraştık, didindik, başarısızlığa uğradığımızda tekrar tekrar denedik! Kolonyal servisimizin mükemmelliğini fark etmiyor gibisin, herkesin iyiliği için gösterdiğimiz özeni ya da bireyler olarak görevlilerimizin, sorumlulukları altındakiler için gösterdikleri fedakârlıkları! Yanlış yaptıysak -yaptık tabii- her zaman onları düzeltmeye çalıştık. Bizim egemenliğimiz altındaki uzun barış ve refah dönemlerinden dolayı, en azından bazı gezegenler var ve bir süre için öyle olduğunu kabul edebilirsin, bizi hiç mi takdir etmiyorsunuz? Evet biliyorum, iyi ol-

sun, kötü olsun, var olan her şeyin yıkılması yönünde işleyen çok köklü bir doğa yasası olsa gerek, dolayısıyla da kurduğumuz hiçbir şeyin kalıcı olacağına güvenilemez, ama bu deneyen ve tekrar tekrar deneyenlerin suçu mu...”

“Neyi deneyenlerin, Sirius?”

“Biz o kadar kötü değiliz,” dedim inatla. “Değiliz.”

“Kimin kadar?”

“Onlar, Rohandalılar. Ya da Şammat.”

“Olduğunuzu söyledim mi?”

“Ama sen öyle karşımda otururken konuşuyordum ve kendimiz, Sirius, görkemimiz, gözüme öyle göründü ki, sanki her şey bir bir seraptan ibaret. Görkemim bir gölgesi. Ve gördüğüm, şeyde gördüğümünden... Hayır, kendimizi Şammat ile bir tutacak *değilim*. Dayanamıyorum... Ne olduğumuzu görmeye.” Zorlukla tamamladım.

“Ama bu, sizin olacağınız şey değil.”

“Bunu söyleyen sensin, Kanopus.”

“Ve şimdi, sana bir şey göstermek istiyorum.” Yanındaki alçak bir pufa oturmamı işaret etti. Elimde olmadan tereddüt ettim. Farklı gezegenlerden olanlar arasında fazla yakın bedensel temas her zaman risklidir. Başkalarına fazla yaklaşmamın onları kötü etkilediğine, hatta ölümlerine yol açtığına tanık olmuştum. Kolonyal Servis’te bize öğrettikleri ilk şeylerden birisidir: “Farklı özelliklerinizin nasıl etkileşeceğinden emin olmadıkça hiçbir zaman başka bir gezegenin sakinlerine yaklaşma.” Daha önce Klorathy’ye, birbirimize degecek kadar yaklaşmamıştım hiç: Buna özen göstermişim.

Athlar

Yanına oturduğumda, onun aklını kendi doğal sınırlarımın ötesine kadar izlemeye kalkıştığım zaman zihinsel düzlemde hissettiğim zorlanmanın aynısını bedensel düzlemde hissettim. Ama o, elimi sıkıca tuttu ve bir yandan şöyle dedi: “Şu duvara bak, gözlerini kapatma sakın.” Bunu yaptım ve duvarda, insanın olağan gözlerle

gördüğü kadar berrak bir şekilde gördüklerim -ama çok uzaktaymış ve hızlandırılmış gibi olduklarından, hem gerçek olayların doğru ve tam bir temsiliydi, hem de derlenmiş ve basitleştirilmiş gibiydi-bir resim dizisi ya da hayallerdi, beni içlerine doğru çekiyorlardı, öyle ki, izlediğim olayların seyircisi olmaktan ziyade, adeta bizzat parçasıydım.

Rohanda'ya tepeden bakıyordum; büyük merkez kara kütesinin doğusu ve hafif kuzeyiydi buralar. Koşi'ye yaptığım ziyaret sırasında Nasar ile buluştuğum bölgenin pek uzağı değildi ve daha önce de “olaylar” sırasında gökyüzünde oradan oraya savrulduğum bölge de yine burasıydı. Bu bölge binyıllar boyu çöldü, sonra iklim kaydıkça tekrar verimli hale gelmiş, eski kentlerin birbiri üstüne katlar halinde gömülü bulunduğu bir çöl olmuştu, şimdi de engin otlaklarla kaplı bir bölgeydi. Yukarıdan bakıldığında, ortasında bir miktar ağacın bulunduğu dağlarla ve tepelerle kesintiye uğrayan, otlardan bir okyanustu. İçinden büyük ırmaklar geçiyordu, ama asıl olarak, üzerinde bir avuç göçebenin atlarıyla dolaştığı kuru ve sert topraklardı.

Büyük iç denizlerin çeşitli yörelerinde ve merkez kara kütesinin güney kısmındaki platoların her tarafında ve büyük dağların etrafında ve kara kütesinin doğu kısımlarında, birbirinden değişik pek çok kültür ve sosyal gruplaşmalar vardı, sonsuz karmaşıklıkta ve çeşitlilikte ve zenginlikte ve uygarlığın akla gelebilecek her düzeyinde olanı vardı.

Ve ben seyrederken, bu dağınık göçebe grupları çoğaldı ve engin düzlükleri kapladı ve iklimde bir değişim oldu ve otların yerini yer yer toz ve çatlamış toprak almaya başladı ve atlılar ana yurtlarından doğuya ve güneye ve batıya ve bunların arasındaki tüm noktalara akın ettiler, komşuları olan zengin uygarlıkları tehdit ettiler ve sonra ganimetlerle yüklenmiş halde tekrar geri döndüler ve, artık rüzgârlar farklı estiğinden ve düzlükler yine otlarla kaplandığından, doğdukları yerde kaldılar. Bir yandan da zaten fetihler sırasında güç kaybetmişler ve bir süre boyunca da şımarmış-

lardı. Ve onların engin otlak yurtlarının kenarındaki uygarlıklar tekrar yeşerdi ve gelişti ve çoğaldı ve (Rohanda'da hep olduğu gibi, diyecektim) galaksimizde hep olduğu gibi, bunlar bölgesel fatihler tarafından ele geçirildi ve kendilerini tekrar kurdular... Ve yine otlarla kaplı düzlüklerdeki güruhlar çoğaldı ve her yeri kapladı, benim seyretmekte olduğum ya da, seyreder görüldüğüm yükseklikten bakıldığında, sanki her şeyin üstünü karanlık bir bulut halinde kaplayan böcek sürüleri gibi... Ve yine, rüzgârlar yağmur yerine toz yağdırıyordu ve atlılar toplastılar ve sonra doğuya ve güneye ve batıya doğru atıldılar ve bu sefer daha da öteye gittiler, daha fazla yeri tehdit ettiler, daha fazla yeri mahvettiler ve daha önce de olduğu gibi evlerine döndüler, altın ve mücevher ve giysiler ve kılıçlar ve kalkanlar ve türlü türlü silahlar yüklenmiş halde ve otlar yeniden büyüyüp bütün o enginlikleri yumuşak yeşil ya da altın ısıltılarıyla kaplarken, atlılar yurtlarında kaldı. Ama bu savaş yağması onları eğlendirse ve bunlar için savaşmış bile olsalar, eskisi gibi kaldılar, atlarıyla yaşayan insanlar olarak. Çok dayanıklı ve cesurdular ve bir defada aylar süren seferler boyunca at sürüleriyle yaşayabiliyor, başka hiçbir şeye ihtiyaç duymuyorlardı ve at kullanışlarındaki ustalığın ve kurnazlığın ne daha önce, ne daha sonra eşi görülmemişti. Ve zengin çiftliklerle dolu bir vadinin ya da bir kentin surlarının yanı başında, önceden hiçbir uyarı işaretine yol açmaksızın beliriveren bu korkunç insanların şöhreti merkez kara kütesinin tümüne yayıldı, öyle ki Kanopus'un 'Kuzeybatı uç kenarları' diye adlandırdığı bölgede bile burası kara kütesinin en ucundaydı ve o sırada barbar halklarla doluydu, bunlar büyük ataları Adalantaland'lılardan o kadar uzaktı ki, o ataların uzak bir anısı bile kalmamıştı, güneylerinde yer alan uygarlıklar için vahşi, ücra bir yöreydiler evet orada bile, karanlık ormanlarda ve bataklıklarda ve en uç kuzeybatının sisli adacıklarında bile, herkesin korktuğu atlılara ilişkin öyküler çocukları, çoktan uyumaları gereken saatlerde uyanık tutuyordu ve o atlıların yaklaştığı yoldaki bir söylenti bile koca halkların sığınacak yer arayışı içinde

kaçışmasına neden oluyordu.

Bu arada, I. Güney Kıta'nın hemen doğusunda bulunan ve Rohanda'nın daha pek çok başka yeri gibi, vaktiyle ormanlık ve yeşil ve çok verimliyken, artık çöl ve yarı çöl haline gelmiş olan yörede bir din ortaya çıkmıştı, büyük içdenizler bölgesinden yayılan dinlerin üçüncüsüydü bu, bunlar birbirine benziyordu, her biri de bir önceki selefini tanıyordu ama savunucuları elbette ki hakimiyet mücadelesi veriyor, üstünlük iddiasında bulunuyordu. Yerel dinin bu üçüncü çeşitlemesi harikulade ve zengin ve karmaşık uygarlıklar yaratmıştı ve bu uygarlıklar -en azından bir ölçüde, Rohandalılar için mümkün olduğu kadarıyla- önceki çeşitlere ve ayrıca diğer mezhep ve tarikat ve fikir gruplaşmalarına hoşgörü gösteriyordu. Refah vardı, kozmik konulara ilişkin bilgiler gelişti ve kesintili de olsa barış vardı. Bu hayranlık verici incelikte ve verimli kültürün görüntülerine bakmaya doyamıyordum. Ama sonra, ben bunları seyrederken, göçebe atlılar otlaklardaki üreme yerlerinden çıktılar ve seyrettiğim her şeyi ezdiler, hem de her şeyi, böylece dumân tüten kentlerden, kömürleşmiş tarlalardan ve katledilmiş ceset yığınlarından başka hiçbir şey kalmadı geriye. Atlılar kaçışan her şeyi kovaladı, evcil hayvanları bile, yakaladı ve öldürdü. I. Güney Kıta'nın kuzey yarısından, kara kütesinin en doğu uç kenarlarına kadar yalnızca bir sürü harabe kaldı. Çılgık attım, kendime gelip Rohanda'nın ayında Klorathy'nin yanında oturur halde buldum kendimi, ona tüm yüreğimle yalvararak ve suçlama dolu gözlerle baktım.

"Hepsi gitti!" dedim ona, "Hiçbir şey kalmadı geriye; böylesi eserlerin böyle silinip yok edilivermesi mümkün mü?"

"Evet, gerçekten mümkün ve az daha oluyordu."

"O halde gördüklerim gerçek değildi?"

"Gördüklerin olacak olanlar tabii eğer..."

"Eğer sana yardım etmezsem mi?"

"Yardıma ihtiyacım var. Sana böyle deyip duruyorum. Tuhaf bir olgu, ama galaksinin her yerinde, zayıf olanlar güçlülere ve

daha kudretli olanlara baktıklarında, karşılarında kendine yeterlilik, her şeyi kolayca yapabilme imkânı, zahmetsiz bir beceri görürler - gerçekten daha güçlü olan, ama bunun için yardım, destek alması şart olan bu güçlülüğün işleyebilmesinin, sürekli ve korunan belirli bir tür saygıya bağlı olduğunu ise çok nadiren görürler.”

Bir süre hiçbir şey demedim.

“İyi,” dedim. “Yurdumda uzunca bir izin hakkım var ve onu şimdi kullanacağım. Daha önce hiç görülmeyen bir şey düşündüğüm bu izin kullanma biçimi! Ve sahi, tam olarak nasıl? Benim özel olarak ne yapmamı istiyorsun?”

“Büyük dağların batı yamaçlarındaki küçük bir diyarın hükümdarı olacaksın. Ve düzlüklerden gelen atlılarla karşılaşacaksın.”

“Ya sen?”

“Ben, her şeyi ezip geçecek, geride ölümden başka hiçbir şey bırakmayacak olan atlılar ordusunun komutanı olacağım ve sonra da seni ve halkını öldürüp krallığını yıkmak amacıyla sizin kapılarınıza dayanacağım.”

“Ya Nasar?”

“O ve diğerleri orada olacaklar.”

“Pekâlâ.”

Yurduma uygun türden mesajlar gönderdim ve kendimi Klo-rathy’nin ellerine teslim ettim.

En ince ayrıntısına kadar seyretmiş olduğum o katliam ve yıkım öyküsüne gönüllü olarak katılmak, benim hayatımda yaptığım en kolay işlerden olmadı. Bir an her şeyin üzerinde, Klorathy ile birlikte hâlâ bir seyirci idim, ama bir sonraki anda, Kraliçe Şazvin’in hâlâ hükmettiği o dağlık krallığın pırlıtısında ve bitmez tükenmez ayrıntılarında kaybolup gidiyordum, gaddar atlılar yaklaşırken ve karşılaştıkları her şeyi yok ederken, bekliyor ve seyreliyordum.

Kanopus’un, bir zihni kısa ve belirli bir amaçla işgal etme tekniğini öğrenmenin ilginç yanları yok değildi. Kraliçe orta yaşlarında gürbüz ve düzgün yapılı bir kadındı, çok sevdiği kocası onun

gençliğinde, daha önceki bir sefer sırasında, atlılara karşı savaşırken ölmüştü, şimdi sarayının, surların ötesine bakan pencerelerinin başında dimdik duruyor, atlıların içinden gelmesi beklenen dar bir geçide bakıyordu. Gerçi endişeliydi, ama zihni uyanıktı; ve aklı binlerce idari ayrıntıların denetimiyle meşguldü. Bu zihne girmek onu ele geçirmek ya da kendi zekâsının yerine geçmek değildi -daha ziyade bir seyirci olmaktı ve daha ziyade tek bir yönü seyretmekti, karar anlarını bekleyerek. Ve aynı şeyi Klorathy, yüz mil kadar ötede general Ghonkez ile yapmaktaydı.

Kraliçe Şazvin, endişesinin artmış olması dışında, varlığına girmiş olduğumun farkında değildi. Beklediğimden daha güçlü bir deneyimdi. Sirius bakış açımı, Sirius zaman ve uzay ölçөгümü kaybetmedim. Ama aynı zamanda bu uygarlığın kendini, bilinen dünyanın tümü olarak kavrayışının da içerisindeydim - çünkü kuzeylerinde tehditkâr atlılar, kuzeybatılarında, ama çok çok ötelede, bu insanların neredeyse insan saymadığı, hayvandan pek öteye geçmeyen -ki kendi bakış açılarından doğru da sayılırdı- barbarlarla dolu karanlık ormanlar vardı, Güney Kıta'da ise tekrar barbarlar vardı ve bunlar ticaret için ve köle olarak yararlıydı. Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta ve Tecrit Edilmiş Güney Kıta hakkında ise hiçbir şey bilinmiyordu. Bu büyük ve kudretli kraliçenin anladığı şekliyle dünya, ana kara kütlelerinin bir ucundan diğerine uzandığı halde, gerçekten de sınırlıydı ve tavanındaki yıldızlar da yalnızca -ve sınırlı ölçüde- kendi hareketlerine yaptıkları etki bakımından kavranmaktaydı... *Bizim* hareketlerimize etkisi bakımından kavrıyorduk... Tuhaf, ürkütücü, rahatsızlık verici bir odaklar ve perspektifler çatışması kuşattı beni; tarihsel bakımdan ise, bu kraliçe kendi uygarlığının öyküsünü ve bazı efsaneleri son derece belirsiz bir şekilde, "uzak" bir geçmişe ait şeyler olarak biliyordu, oysa bunlar benim ve benim aklım için adeta onunla çağdaş görünüyordu.

Orada durduğu sırada -bir güneş ışığı seli altında ve Rohanda'nın parlak renkleri içerisindeki bir sahneydi bu- yalnızca kendisini değil, halkını da ölümün beklediğini biliyordu. Ölüm zaten

onun bildiği pek çok şeye son vermişti. Onun krallığı, güney, doğu ve batıdaki toprakları kontrol eden geçitlerin ve yolların arasındaydı. Atlılar daha şimdiden, batıda bulunan her şeyi tahrip etmişti. Yüzlerce kilometre boyunca harabeler ve cesetler ve ölüm kokusundan başka bir şey kalmamıştı. O ana kadar zenginlik ve huzur içindeki krallığına tepeden baktı ve rüzgâr burun deliklerine, çürümenin ve bozulmanın haberlerini taşıdı. Atlılar onu güneyden kuşatmaktaydı -orada da prenslikler ve krallıklar dumanlar içindeydi. Doğusunda, yüksek dağların arasında hâlâ bazı küçük güvenli vadiler kalmıştı- ama ne kadar zaman için? Onların ötesinde, Büyük Dağlar'ın öteki tarafında, atlılar esip tozuyor ve yağmalayıp öldürüyordu. Krallığının bu kadar uzun süre dayanabilmesi, kayalık ve sarp dağlarla kuşatılmış bu küçük plato üzerindeki konumu sayesindeydi. Düzliklerden gelme atlılar, aşağıya baktıklarında başlarının döndüğü, gözlerinin karardığı yüksek yerleri ve kayalıkları ve kaleleri sevmeydi. Onu ve halkını en sona bırakmışlardı.

Ülkesi beş yüz bin insanı barındırıyordu. Hoşnutluğun, düzenin ve ahengin diyarıydı, o zamana kadar. Kendini Tanrı tarafından kutsanmış biri -kullandığı kelimeler bu türdendi- olarak görürdü, çünkü hükümdarlığı, eninde sonunda tüm krallıkların başına gelen talihsizliklerden hiçbirini yaşamamıştı. Şimdi ise o nüfusun üç katına hükmediyordu. Atlılardan kaçan erkekler, kadınlar, çocuklar, sığınmak için yalvarmıştı. Hepsini ülkesine almıştı. Bir hanenin daha önce on ferdi varken şimdi otuz ferdi vardı. En küçük kulübe ve barınak bile yakılıp yıkılmış yüzlerce millik topraklardan gelme mültecilerle tıka basa dolmuştu. Gıda pek azdı. Kuyuların seviyesi o kadar alçalmıştı ki, su kullanımı günde birkaç ağız dolusu ile sınırlanmıştı. O güzelim kentinin, tüm pazarların ve hoş binaların ve canlı sokakların üzerine sessizlik gelmişti. Orada pek çok kere durmuştu, halkını seyretmenin zevkini çıkarmak için ama şimdi pek az hareket vardı ve alım satım ya da selamlama bağırışları, şarkı ya da kahkaha duyulmuyordu. Sessizlik. Hepsi, tıpkı onun yaptığı gibi, ölümü bekliyordu.

Bu sahneyi, Klorathy dehşet verici istilanın şiddetini ve ölçeğini bana gösterirken de fark etmiştim, ama şimdi bir farklılık vardı kentin batı kapılarında büyük bir gürültü ve bağırış çağırış. Kraliçe, yüksek surların üzerine tırmanan atlılarla -öyle sanmıştı- karşılaşmak üzere yüzünü o yana döndü. Ama orada değillerdi. Bir haberci koşa geldi, soluk soluğa, sararmış yüzle. “Batıdan yeni mülteciler var -on bin kadar- buraya ulaşmayı başarmışlar ve sizden yardım istiyorlar.”

Kraliçe sessiz kaldı. Şimdi, vereceği bu kararla, zor bir seçim yapmanın baskısı altında karar vermesinin hiç gerekmediği, hükümdarlığındaki denge sayesinde geçirdiği uzun keyif yıllarının bedelini ödeyeceğini düşünmektaydı. Kapılarını açmayacağını, çünkü kenti bir hafta daha dayanabilecekken bu onbin kişinin onun kentini hemen yarın açlığa sürükleyeceğini, kentin hamisi olarak görevinin... diyecekti ki, onun yerine şunu söylemesini sağladım: “Bu insanların liderini kabul edin. Şimdilik de kapıyı ötekilere kapatın.”

“Susuzluk ve açlıktan ölüyorlar,” dedi, haberi getiren adam.

“Onları hayatta tutmaya yetecek kadar yiyecek ve su götürün, daha fazla değil.”

Koşup gitti, az sonra genç bir erkek geldi, normalde yakışıklı, güçlü ve canlılık dolu olacak biri, ama şimdi açlıktan çökmüş ve bitkin haldeydi. Sendelememek için girişteki boyalı kemere tutundu ve Kraliçe Şazvin onun halini görünce koşup bir bardağa su doldurdu, ona götürdü ve dudaklarına dayadı. Adam değerli sıvıdan bir yudum aldı ve onun gözlerinin içine baktı ve şöyle dedi: “Sizden merhamet diliyoruz, büyük kraliçe.”

Kendi kendime, Nasar, Nasar diyordum, o olduğunu biliyordum, *görünüşündeki* hiçbir şey bunu düşündürmediği halde. Ve şimdi ben bu kraliçenin aklını ve kararlarını kontrol etmekteydim: Sirius ve Kanopus komuta ediyordu ve bir yandan Kanopus, gördükleri her şeyi yok etmeye hazır sayısız canavarın başında, bize doğru at koşturmaktaydı.

“Aramızda tahsilliler, bilge adamlar ve kadınlar, şairler, coğraf-

yacılar var onları yıkımdan, gelecekteki bazı görevler için Allah kurtardı. Onları içeri al ve acele et, çünkü Moğolların görünmesi uzun sürmez.”

Kraliçe gülümseyerek konuştu: “Bu değerli insanlar kapılarımızın içinde de, neredeyse dışındaki kadar erken ölürlər!” Ve ben dedim ki, ya da ona dedirttim ki: “Ama onları içeri getir. Gereken emri vereceğim.” Ellerini çırpı ve emri bir emir subayına seslendi, subay koşarak gitti.

Üçümüz sessiz kentte, bu enfes sarayın yüksek odalarında durduk, ölüm kokan esinti, işlemeli perdeleri dalgalandırıyor, görünmez bir çürüme halinde duvarların, sütunların yüzeylerine, tavanların muhteşem kabartmalarına yapışıyordu.

“Şunu yaparsan, zaman kazanacaksın,” dedi Nasar. “Kuzey suruna gidecek, orada tek başına duracaksın, yardan yukarı çıkarlarken onların karşısına çıkacaksın.”

“Çin’den kuzeybatının karanlık ormanlarına ve aşağıda güney denizlerine kadar her yerde kadınları katlettiler.”

“Ha, ama birazcık, yeterli bir süre boyunca, bir illüzyonun yardımından yararlanacağız, yüce kraliçe.”

“Güçlü bir illüzyon olması gerekiyor,” dedi kraliçe, gülümseyerek -ben aklının arkalarına geri çekilmişim. Çünkü Klorathy’nin duvara yansıtması olduğu olayların gidişi değişmişti: Bunların hiçbirini görmemişim: Bizim müdahalemiz yüzünden olanlardan hiçbirini.

İçtiği suyla bir parça canlanmış olan, ama hâlâ yürürken sendeleyeni Nasar, o kadar kısa süre sonra harabe haline gelecek olan bu şirin binanın merdivenlerinden indi ve sarayın altındaki kare meydana tam, batı çöllerinin içinden geçirerek getirdiği insanlar içeri girerken vardı. Onlar da zor ayakta duruyordu. Bir hayaletler ve gölgeler ordusuydular. Oysa yaşayacaklardı, yani içlerinden epeycesi yaşayacaktı.

Kraliçe hançerini bıraktı, takılarını çıkardı ve koyu renk bir cübbeye sarınıp krallığının kuzey duvarı boyunca yürüdüğünde, ilk atlı yardan yukarı tırmanıyordu bile.

Ok yağmuruna tutulmak üzereydi ki, liderleri bağırarak bir emir verdi. Doludizgin giderken yerdeki kadar isabetli ok atabilen bu adamlar yaylarını atlarının boyunlarına yasladılar. Kayalık duvarların arası karanlık olan daracık yar onların yalnız birkaç yüzünü alıyordu. Yukarıya, bu şöhretli kentin güneşle aydınlanmış surlarına bakıyorlardı, orada tek bir kişi, bir kadın, kararlılıkla ve hiç kıpırdamadan onlara karşı duruyordu.

Onlar bakarken, sanki kadının etrafında ışıklar parlıyor gibiydi. Tanrı fikirleri arasında ışık saçan dişi bir kişi yoktu, yalnız geçici olarak duraksadılar. Aralıksız yaklaşıyor ve yükseliyorlardı ve kraliçenin bir işareti üzerine kentin kapıları açılır açılmaz kentin kendisini gördüler, tüm bahçeleri ve bostanları ve harikulade çeşitliliği içerisinde, öyle bir bolluk ve nefaset sahnesiydi ki, böylesi bu adamları -tüm değer ölçüleri hep sürüleriyle sembiyotik ilişkilerinin zorluk ve çetinlikleriyle ilişkiliydi- istisnasız her zaman, harap etme ve zarar verme çılgınlığına sürüklerdi. Ama bakarlarken her ağaç ve bitki ve çiçek, bir milyon minyatür gökkuşağını andıran ışıklar içinde pırıldıyor gibiydi. Yüksek surun üstündeki kadın, bahçeler, binalar, hepsi ışıldıyor, parlıyordu ve seyreden atlılardan derin ve acılı bir böğürtü yükseldi. Liderleri seslenerek kötü ruhlarla yüz yüze olduklarını söyledi; ve dar deri tunikleri ve pantolon ve kalpakları içindeki atlılar kalabalığı -kendi ve hayvanlarının- terli derilerinin kokusunu yayarken, buna korkunun kokusu da eklendi, geçitten aşağı gerilediler, akşamın gölgelerine karıştılar. Geriye korkulu bakışlar atarken tepelerinde, çok yüksekte kırmızı kum taşı surları ve bir ışık parıltısıyla çevrili halde kıpırtısız duran kadını gördüler.

Yükseltinin eteğinde kamp kurdular ve yemek ateşleri başka dünyaların ışıklarıyla yanıyor göründü. Ama sonra korkuları öfkeye ve daha sonra da alaya dönüştü. Korkak değillerdi, bu adamlar. Daha önce hiç geri durduklarını hatırlamıyorlardı. Dahası, büyülenmiş kenti ısıltı halesi içerisinde görmeyenler vardı. Görenler bile, şimdi gördüklerinden kuşku duymaktaydı. Generalleri Ghonkez ısı-

rarla, geçidi sabahleyin tekrar çıkıp kente gündüz aydınlığında girmek üzere tüm gece boyunca burada beklemekle iyi ettiklerini anlatıyor duruyordu çünkü boyun eğmeye ve körü körüne itaate alışık olmayan, ancak anlamını kavrayabildikleri emirleri dinleyen askerleri onu gittikçe daha fazla suçluyordu.

Bu atlılar kente çıkan geçitten tekrar çıktıklarında, kendi generallerine karşı vahşi bir öfke içindeydiler. Kentin kapıları hâlâ açıktı. Surların içinde intikam peşindeki şeytanlar gibi at koşturdular ve sadece, başka yüzlerce yerde görmüş oldukları şeylerle karşılaştılar karmaşık ve zengin ve rahatlık dolu bir sokaklar ve pazar meydanları ve bahçeler ağı bunları yeryüzünden silmeleri gerektiğini hissediyorlardı. Gördüklerini sisli ışık haleleri kuşatmıyordu ve at sürerken bir yandan da yakıp yıktılar. Ama pek az canlı yaratık vardı. Boş evinin kapısında oturan bir köpek. İnsanlar tarafından terk edilmiş barınakların eşiklerinde güneşlenen kediler. Günlerini yaşamış olduğunu ve bu kadarının yettiğini, geride kalacağını söylemiş olan yaşlı bir erkek ya da yaşlı bir kadın. Atlılar bunları öldürdü.

Ve saraya vardıklarında, sarayın bir odasında tek başına ayakta duran Kraliçe Şazvin'i bulup öldürdüler. Sonra kendi generalleri Ghonkez'e dönüp onu da katlettiler, böylece ikimiz, ölümlerimizde yan yana uzandık, etrafımızda saray yanmaktaydı.

Bu arada Nasar insanları uzun sıralar halinde kentin doğu kapısından çıkarıp uzaklaştırmıştı. Kenti terk etmeye zaman bulamayanlar olmuştu ve bunlar öldürüldü. Ama sonra ansızın, hiç mevsimi değilken bir kar tipişi indi ve atlılar durdu. Tipiyi ve soğuğu, kuzey düzlüklerinin korkunç kışlarından biliyorlardı. Ama dağların sinsi çığlarından ve buzullarından ve öldürücü rüzgârlarından hiç anlamıyorlardı. Havanın düzeliş mültecilerin peşinden yüksek dağlardaki sığınaklarına giderek hepsini öldürebilecekleri günleri beklemek üzere düzlüklere indiler. Çünkü talan ettikleri topraklarda hiç kimseyi canlı bırakmayacaklarına yemin etmişlerdi. Ama kış geldi ve yolu kapattı. Kaçanların binlercesi soğuk ve yokluktan öldü,

ama çoğu yüksek yaylalara ulaştı. Bahar gelip geçitlerdeki karlar eridiğinde ve atlıların yolu açıldığında, gelen olmadı. Bir büyüye ve kötü ruhların yarattığı bir tehlikeye ilişkin söylentiler yayıldı. Generallerini öldürmeleri üzerlerine bir lanet getirmişti öyle deniyordu. Onlar ise, kaçanlardan hiçbirinin karlar arasındaki meşakkatte dayanamadığını duydu.

Ama hayatta kalanlar arasında, yıkılmış uygarlıklarının hüner ve bilgilerini başkalarına öğretmeye yetecek kadar bilen yeterince kişi vardı. Öğrenmek için gelenler arasında aynı atlıların torunları da vardı.

Ve işte ben Ambien I ve Klorathy ve Nasar'ın, adlarını anmadığım diğerleriyle birlikte bu öykü içerisinde oynadığımız rol buydu. Ve tek rolümüz bu değildi. Gaddar atlıların döneminde üçümüz iki ayrı olaylar dizisinde daha rollerimizi oynadık, olay örgüsünü, şurada birkaç kişiyi kurtaracak, burada bir kenti koruyacak ve yaşam akımlarının gel gitlerini görünmez gereklerle ve zorunluluklarla bağdaştırmanın bilimlerine dair bilgiyle donatılmış erkek ve kadınları selamete ulaştıracak kadar değişiklik yarattık. Kurtulanlar bilimcilerdi. Şammat'ın tüm hile ve düzmecelerine karşı incelelikli bilgiyle silahlanmış gerçek bilimciler.

Klorathy ve ben, Sirius ay üssünde beraberce oturuyorduk. Tam onu zindanda çürüyerek ölmekten kurtarmıştım. Nasar beni idamdan kurtarmak üzere esir almış ve gizlice salıvermişti. Yağmacı atlılardan birisi olmuştum. Klorathy azledilmiş bir yargıç. Nasar, I. Güney Kıta'nın içlerinden gelme dışı bir köleydi ve duyarsız ve zorba bir derebeyine ait büyük bir hanenin kâhyalığına yükselmişti.

Bir monitör bize, tepemizdeki ay yüzeyinde gece olduğunu ve havanın çok soğuk olduğunu gösteriyordu. Rohanda bizimle güneş arasında, gözlerimizden gizlenmiş haldeydi.

Klorathy ellerini çırpı ve çıplak duvarda Rohanda'nın bir haritası belirdi -kıtalar ve okyanuslar düz gösterilmişti. Klorathy gidip haritanın yanında durdu. Parmağıyla, ana kara kütesinin, atlıların yıkımına maruz kalmış kısmının sınırlarını gösterdi. Gözleriyle beni

tutarak sınırları tekrar gösterdi- ağır ağır. Benim neyi anlamamı istediğini biliyordum: Bütün o asırlar süren istila ve yıkım, parmağının çevrelediği alan ile sınırlıydı. Ve ayrıca, benim Sirius ile, bizim muazzam imparatorluğumuzla karşılaştırmalar yapmamızı bekliyordu.

“Pekâlâ,” dedim.

“Atlılar Rohanda’nın bu kısmını asırlar boyunca terörize ettiler ve onlardan duyulan korku, bu yöre halklarının en derin doğasında yer etti. Yine de yakında, fethettikleri halklardan geriye kalanlar tarafından massedilecekler. Ve uygarlıklar yükselecek ve çökecek, yükselecek ve çökecek -ta ki yakında, bir ırk ortaya çıkana dek- işte burada.” Ve parmaklarını büyük kara kütesinin kenarına doğru götürdü. “Burada, Kuzeybatı uç kenarlarında, bu adalarda, şu küçük alanda, daha şimdiden bir ırk biçimlenmekte. Bu ırk tüm dünyayı ele geçirecek, ama dünyanın tümünü, düzlüklerden gelme atlılardaki gibi sırf merkez bölgesini değil. Bu ırk her şeyi tahrip edecek. Bu beyaz ırkın şiarı şu olacak: Orada bir şey varsa, bize aittir. Eğer istiyorsam, sahip olmalıyım. Gördüğüm benden farklıysa, cezalandırılması ya da silinip yok edilmesi gerek. Bana ait olmayan her şey ilkel ve kötüdür... Ve bu şiarı Şikasta’nın tümüne öğretecekler.”

“Tümüne? Tüm dünyaya mı?”

“Hemen hemen.”

“Ve Şammat öğretmenleri olacak?”

“Şammat doğaları olacak. Neler olacağını görmek ister misin?”
Ve daha önce Moğol tehdidinin peş peşe gelen istila dalgalarını göstermiş olan resim selini, hareketli hayali çağırarak jesti yapmak üzere elini uzattı.

“Yo, yo, yoo ya da henüz değil.” Ve gözlerimi kapattım.

Çabucak dönüp yanıma oturdu.

“Bizim yardımımızı mı istiyorsunuz?”

“Evet. Ve siz bizim yardımımıza ihtiyaç duyuyorsunuz.”

“Evet,” dedim. “Biliyorum.”

Bu sığınağın toprak duvarlarının arasından birtakım makinelerin öğütme sesini ve sarsıntılarını duyabiliyordum: Şammat uzak olmayan bir kraterde iş başındaydı.

“Şimdi yurduma geri döndüğümde yalnızca, iznimi burada geçirmeyi tercih ettiğimi söyleyeceğim. Bu seçimimi sorgulamayacaklar: Ama bir kaçık olduğuma dair ünüm daha da pekişecek. Ben, Sirius, Sirius’a tek kelime bile edemeyeceğim, seninle yaşadığım şeyler hakkında...”

“Kanopus ile birlikte yaptığın işler hakkında...”

“Pekâlâ. Birlikte yaptığımız iş hakkında. Çünkü Sirius, söylediklerimin tek kelimesini anlayacak durumda değil. Şu anda beni yalnızca Kanopus anlayabilir.”

“Yalnızsın, Ambien!”

“Çok.”

Başını salladı. “Lütfen elinden geleni yap, Sirius.”

Bu aydan ayrılmadan önce, Uzay Gezgini’me, güneşle aydınlanmış yüzün tümü üzerinde alçak uçuş yapmasını emrettim. Şammat’ın madencilik faaliyetleri her yerde belli oluyordu. Yerleşimleri çoğunlukla yer altındaydı, ama bazı yerlerde gözlem üsleri ve laboratuvarları görünüyordu. Kraterlerde, bazıları pek çok R-mili çapındaydı, makineleri çalışmaktaydı. Müthiş eserlerdi, ama hiçbirini bana yabancı değildi. Hırsız Şammat yaratmazdı; başkalarının topraklarına casuslar gönderir, gördüklerini kopya ederdi.

Eklemleri çeşitli şekillerde birbirine eklenebilen eklemliler bir solucanı andıran devasa bir makine, en çok kullandıkları türüydü. Bunlardan bir tanesi bir mil, ya da daha da uzun olabiliyordu. İçlerinde çalışma yerleri, işçilerin ve teknisyenlerin geçici yaşam yerleri vardı ve bir eklemin uzuvlarına kazıcı aygıtlar monte edilebiliyordu. Bunların bazıları toprak emiyor ve tekrar dışarı püskürtüyordu. Üzerinde alçalıp süzülmediğim bir tanesi, “ağzından” püskürttüğü kir huzmesiyle, Rohanda mitolojilerinin ejderine tıpatıp benziyordu. Başkaları, yürüyen deniz yıldızlarına benziyordu. Bunlar müthiş bir makine türüydü. Tırmanabilecek, kayalıklara tutuna-

bilecek ve kendilerini dengeleyebilecek kadar esnektiler; çok uzundular, zor arazilerde ilerleyebilir, ihtiyaca göre köprü ya da tünel haline gelebilirlerdi; eklemleri çabucak değiştiğinden tamiri kolaydı

bu “sürüngenler” bizim tarafımızdan, maden bakımından zengin olup insanların barınmasına elverişsiz gezegenler için geliştirilmişti. Ama o kadar farklı ortamlara uyum sağlayabildikleri ve çok işlevli oldukları görülmüştü ki, madencilik dışında da pek çok amaçla kullanılıyorlardı.

Hızla uzaklaşırken, eşek arısına benzer bir düzine Şammat savaş uçağı yanımda uçtu. Bu küstahça bir eylemdi, ama aslında bundan memnun oldum. Yurdumda göstereceğim gayretler sırasında bunu koz olarak kullanabilecektim: Kolonyal Servis’imizi, Rohanda’da aktif olarak bulunmanın bizim için gerekli olduğuna ikna etmeliydim.

Beşler

Herkesin yapacağı gibi, bu soruna mümkün her türlü yaklaşımı aklımda formüle ettim ve çok geçmeden anladım ki, hiçbirisi uygun değildi: Aklımda formüle etmiş olduğum sözler, fikirler çerçevesini tekrar tekrar bir ortama ya da bir kişiye açtığım zaman, bunlar bu halleriyle birbirinden kopuyor, üstüne güneş ışığı vuran sisler gibi uçuveriyordu. O zaman, duruma ilişkin değerlendirmemde bir terslik olduğunu fark ettim. Hatta aklımin, Rohanda gerçekliğine yaptığım bu keşif gezilerinden dolayı zarara mı uğradığını merak ettim; neredeyse, Siriuslu’dan ziyade Kanopuslu olduğuma inanır oldum. Türlü türlü kuşkular ve tereddütler üstüme çullandı.

Bu arada, meslekdaşlarım Rohanda’nın ayında geçirdiğim “izin”den temkinli, yargı içermeyen ifadelerle söz ediyorlardı. Orada gerçekten ne yaptığım hakkında herhangi bir fikirleri olmasının mümkün olmadığını biliyordum; ve neden kuşkulanıyorlardı da bana

ah, eve, kabullenmeliydim bunu, resmi bir sorgu mahkemesine celp edilmek, hatta tutuklanmak üzere olanlara karşı göstermek adetinde olduğumuz tür davranışları sergiliyorlardı. Bir yandan, uzun bir ara vermiş olduğum, sınırlarımıza ilişkin çalışmam konu-

sundaki tartışmalar devam ediyordu. Nihayet, fena halde yanlış yorumlamakta olduğum bir sürecin işlemekte olduğu sonucuna vardım.

Zaman geçiyordu. Rohanda konusunu gündeme getirmemiştim. Bir yandan, konunun tekrar elimden kayıp gitmesini bekleme fikrinin cazibesine kapılırken, Klorathy'ye karşı üstlendiğim sorumlulukları hatırlattım kendime. Sonunda, başka ne yapacağımı bilemediğimden, Beşler'i toplantıya çağırdım.

Üyesi olduğum Beşler, Kolonyal Servis'i yönetiyordu. Bu olguyu imparatorlukta herkes bilir. Yasama organı tarafından kararlaştırılan politikayı uygulamaya koyduğumuz bilinir. Bu politikanın bizim tarafımızdan etkilendiği de bilinir. Anlamadıkları, politikayı hangi derecede etkilediğimizdir. Burada, meseleyi yumuşatmaya çalışmadan ve bir olgu olarak, Sirius'un kendi hakkındaki görüşü, bizim kendi hakkımızdaki görüşümüzle çelişen bir şeyi sadece dile getirmek istiyorum. Beşimiz imparatorluğu yönetiriz, her şeyi idare ederiz, elit sınıfımızın hayatlarının ayrıntıları hariç. Sonuncusu, bizi zerre kadar ilgilendirmez! Şu bizim elit kesim ne dilerse onu yapar. Sınırlar dahilinde. *Bizim* sınırlarımız. Daha önce de belirtmiştim, bir elit kesimin bulunması gerekiyor: Yasalar elitlerin ortaya çıkmasını önlemez ya da var olanı ortadan kaldırmaz. Ve bizler, Sirius'un egemenleri, bu canım ciğerimlerin meselelerine ne kadar ilgi duyuyorsak, onlar da bizim yaptıklarımızla o kadar ilgilenirler. Bir kuruluşun ya da toplumun hiçbir formel çerçevesinin etkileyemediği bir yasa vardır. Ya da en azından uzun vadede etkileyemediği. O da şu ki, işi yapanlar onun gerçek egemenleridir, nasıl tanımlanırsa tanımlansınlar.

Beşimiz, imparatorluğun yönetiminin cisimleşmiş haliyiz. Biz *buyuz*. Ve bizimle Kanopus arasındaki savaşın sona ermesinden beri de, hep bu konumda olduk.

Daha geniş olan Gezegenler Temsilcileri Konseyi'ni değil de yalnızca Beşler'i toplantıya çağırmakla riske girdim. Beşler hangi karara varacak olursa, öylece kesinleşecekti. Otuzlar'ın bir toplantısı olsaydı, sunduğumuz vakayı tartışmalara katılmaksızın oturup

dinleyen yirmibeş kişiye seslenme hakkına sahip olacaktım; Yirmi-beşler'in toplantıda tek bir bulunma amacı olurdu: Önem ve ağırlık derecelerine bağlı olarak, karar vermemizi ertelemek, bir yandan beşimize durumu tekrar gözden geçirme talimatı vermek.

Toplantı her zamanki gibi gerçekleşti. Her Sirius yurttaşına beşimizin her birinin siması daha çocukluğundan beri tanıdık olduğu için, koşulların olağanüstü doğasının işin bu dramatik yanını bilinçli bir şekilde hissetmemi sağladığını belirtmekle yetineceğim; koltuklarımıza otururken kendimi bu iş arkadaşlarımla yüzlerine bakarken buldum, her biriyle o kadar yakındım ve yakınım ki, onlarla binlerce yıl çalıştım, onlar benimle birlikte bir bütün, bir organizma, adeta Sirius vücudunun bir organını oluştururlar. Ve onlara yakınlığımı hissederken, aynı zamanda da onlardan o kadar uzak olmanın, Kanopus yüzünden kendimin bir parçasına bu kadar yabancı olmanın acısı içindeydim. Peşpeşe yüzlerine bakarak oturdum, her biri çok farklıdır, çünkü bizler -politika gereği- farklı gezegenlerden gelmeyiz ve bizlerin bu kadar yakın olmamızın, böylesine tek vücut olmamızın nasıl mümkün olduğuna şaşıtım oysa aynı anda kendimi onlardan ayrı düşmüş hissettim.

Birbirini bizim kadar iyi bilenler arasındaki toplantıların kural ve usule ihtiyacı yoktur. Pek çok kere sessizce oturmuş ve bir uzlaşmaya varılana kadar beklemişizdir ve ayrıldığımızda tek bir kelime söylenmemiştir.

İlk olarak, bunun bu tür bir durum olup olmadığını merak ettim.

Nihayet onlara hitap ettim: "Rohanda'ya ilişkin politikamızı tamamen değiştirme konusunda anlaşmamızı istediğimi biliyorsunuz."

Dört çehre, savımı daha gelişmiş bir şekilde ifade etmemi beklemiş olduklarını gösteriyordu.

"Zorluk çekiyorum," dedim. "*Benim* düşündüğüm nedenlerin gerektirdiği sonuç açıktır bunu size nasıl anlatacağımı bilmiyorum."

Yine sessizlik.

Sonra Gezegen 2'den Stagruk konuştu.

"Yakın zamandaki deneyimler seni bizden uzaklaştırmış görün-

düğünden, öyle ki birbirimizin ne düşündüğünü bilemeyecek noktaya geldik, düşüncelerimizi özetleyeceğiz.”

Bu bana acı verdi ve onlar da acı çekmekteydi.

“Birincisi. Rohanda’da Sirius için bir avantaj yoktur. Bir deney alanı olarak, her parçasının istila edilip durması ve ırkların ve hat-ta türlerin karışımı yüzünden değersizdir...”

“Sonuncusu büyük ölçüde bizim müdahalemizin bir sonucu.”

Bir duraksama. Bizlere yabancı bir ton tutturmuştum, hem de bu kadar erken.

“Senin meseleleri farklı gördüğünü kabul etmemiz gerekiyor. Devam edelim mi? Bizim için bir avantaj olmadığına göre, orada Kanopus için bir avantaj olmalıdır.” Yine ara verdi. “Kanopus eski düşmanımızdır.”

Sessizce oturdum, bunun söyleniş şekli yüzünden hepsinin yüzlerine sorgulayarak baktım.

İmparatorluğumuzun her yerinde Kanopus’tan, eğer deyimi yerindeyse, hayli basmakalıp şekillerde söz edilir. Güçlü, tehdit edici-üstün- olan hakkında kullanılan üslup her zaman böyledir. Yani, üstü kapalı, adeta hayatlarımızın bir arka planı halinde, Kanopus’tan hor gören bir gülüşle, bir sırtış, bir alayla ya da en azından, bir konunun ciddi sorgulanmasının tabu olduğunu belirten sert bir yüz ifadesi ve ses tonuyla söz edilir. Bizim aramızda, Beşler arasında elbette bu ton kullanılmazdı; bizi, konumuna haksız yollardan ulaşmış bir büyük ortak olarak tanımlamak daha doğru olurdu. Ama “Kanopus” kelimesi bütün bu alt tonlar olmaksızın ve adeta bir sorgulama şeklinde söylenmişti. Kelime aramıza usulca düşüverdi, gözlerimiz onun üzerinden karşılaştı.

“*Kanopus bir zamanlar düşmanımızdı,*” dedim.

“Daha yeni uzun -çok uzun- bir izin süreni Klorathy ile geçirdin.”

“Rohanda’nın ayında.”

“Senin hayli uygunsuz bir zamanlamayla gitme nedeninin ayın güzellikleri olmadığı kanısındayız.”

Her birine baktım, yavaşça, tek tek, böylece gözlerimden gerçe-

ği okuyabileceklerdi, bunu yapabilselerdi.

Anlaşılan başaramamıştım, çünkü Stagruk şöyle konuştu: “Rohanda’yla tekrar ilgilenmek bizim için, bir imparatorluk olarak işlevimiz tartışmasını yeniden başlatmak demektir. Şu andaki asgari faaliyet düzeyimizi korumak mı, yoksa tekrar genişlemek mi gerektiği konusu açılacak. İki güney kıtada faaliyet gösterecek teknisyenleri eğitmek demektir. Rohanda’daki berbat durum nedeniyle kaçınılmaz olarak zorlu ve pahalı bir eğitim olacak bu. İçlerinden hayatını kaybedenler olacak, bu neredeyse kesin. Bu da aramızda şu sorgulama sürecini tekrar canlandıracak eğer senin dediğini yapacak olursak en azından, Varoluşsal Sorun’un tekrar alevleneceğini bilmemiz son derece önemli hem de tehlikeli bir ölçüde. Görüşümüz budur, Ambien.”

Oturakaldım, bunun aralarında zaten geniş kapsamlı tartışılmış olduğu haberini içime sindirmeye çalışıyordum: *Onlar*, dördü, birini, beni, Ambien’i tartışmıştı. Onlardan, çağlar öncesinden beri dostlarım ve mesai arkadaşlarımdan uzaklığım ve yabancılaşma derecem öylesine büyüktü ki, o an teslim bayrağını çekebilirdim. Eğer Klorathy’yi düşünmeseydim.

Düşüncelerimde sürekli ona yaslanmamın içimde, ben orada otururken gittikçe daha fazla güçlenen bir duyguyu yarattığının, ya da sürdürdüğünün ya da bana hatırlattığının -hangisi olduğunu bilmiyorum- farkındaydım. Çünkü aramızdaki bu konuşmalar boyunca bir kelime sessizce tekrarlanıp duruyordu: Klorathy, Klorathy, Klorathy.

“Klorathy ile bir ilişkiyi geliştirmem uzun zamandır politikamızın gereği olmuştur,” dedim.

Stagruk derhal, “*Bizim* yararımız için,” dedi.

Bu bir tehditti. Ama yine de -tehdit var, tehdit var!

Bir durum tehdit içerebilir -o zaman neyin *söylendiği* önemli değildir: Bir odanın içinde oturup ebedi kardeşlik yemini eden bir grup birey, eğer içinde bulundukları durum onlara yönelik bir tehdit içeriyorsa boşuna konuşuyor demektir. Ve tersi. Burada -yüz

yüze bulunduğum- bir tehdidin bulunduğu su götürmezdi. Bu iş arkadaşlarımla yüzlerindeki serinkanlı, düşünüp tartan ifadeleri çok iyi bilirdim. Bu bakışları kullanmalarının nedeni, durumun bunu gerektirdiğine inanıyor olmalarıydı. Ama yine de...

Aklımın arka cephesinde ise düşüncelerim koşturuyordu: Kanopus'un şimdiye kadar bir şeyi istediği ve bunun olmadığı görülmüş değildi! O talebi gerçekleştirme yolunda hiçbir şey yapmış görünmesem bile, talep bir olgu haline gelmişti. Sirius ile Kanopus arasında, Klorathy ile Sirius ve Ambien olarak benim aramda, Rohanda konusunda konuşulan her şey şimdi binlerce ses halinde, Kanopus bir şey istediye, o olur diyor ısrarla. Olabilecek en kötü şey, şu sevgili iş arkadaşlarımla beni şu ya da bu şekilde cezalandırmasıdır, ama bu, Sirius'un Rohanda'daki işlere karışmasını artık önlemeyecek. Bunun nedeni, *artık zaten işin içinde olmamız*, hem de Kanopus'un ihtiyaç duyduğu bir şekilde Sirius'un eğitilmesi doğrultusunda yani. Şimdiden bir karar verilmiş durumda. Ve bu yüzden: Buradaki mevcut tehdit artık yalnızca bana karşıdır... Ve benim kaderimin önemi olmadığından, gerçek bir tehdit mevcut değil.

Ben bütün bunları düşünüp taşınırken, tekrar hepimiz suskun kaldık ve bütün diğer düşüncelerin arasında dönenip duran bir tanesi, benim düşündüklerimin onları etkilemeden kalmasının mümkün olmadığıydı, ben onlarla bu kadar yakinken. *Onlarla ben bir bütün oluşturun.*

Bu sözlerin şimdiden söylenmiş ya da düşünülmüş ya da bir şekilde var olduğu duygusuyla şöyle dedim: "Bu ilişkinin her zaman bizim yararımıza olduğuna inanıyorum. Ve öyle olması da planlanmıştı."

Bu, isterseniz öyle diyebilirsiniz, ihanetti. Ama, hepimizin arasında uzun zamandır içkin olanı söze dökmekteydi. Bu, Ambien II'nin, Beşler'in bir üyesinin, dilerseniz öyle deyin, "yanlış yola düştüğü" noktaydı. Hem de uzun zamandan beri.

Büyük bir rahatlama, bir gevşeme hissettim, kendi benliğimin

tümünde ve hepimizin içinde. Bir doruk noktası beklenmekteydi, ulaşılmıştı ve geride kalmıştı.

Hepsi bana bakıyordu, hem de düşmanlıkla değil. Merak belki, ama dayatılan, baskı yapan türden değil.

“Bir kere bile Şammat’ı anmadın,” dedi Stagruk.

“Hayır.”

“İnancına göre Şammat bir tehdit değil mi?”

“Şammat görünüşte Rohanda’yı ve ayı kontrol ediyor. Şammat Rohanda’nın bir ucundan ötekine her yerinde pusuda ve çaballıyor ve çalışıyor. Ama bu yine de Kanopus’un izniyle ya da en azından hoşgörüsüyle oluyor. Ve yarın bunu durdurabilir.”

“Ve sen, bütün bunlara güvenmemiz gerektiğine mi inanıyorsun?”

“Evet, öyle.”

O an, kabul edeceklerini biliyordum. Benim üzerimde, benim doğam üzerinde etki eden Kanopus, onlara da etki etmişti -onların haberi olmadan. Benim Kanopus ile ilgilenmemi seyretmişler, merak etmişlerdi, fikir yürütmüşlerdi- ve benliklerinin en derinindeki yönler etkilenmişti. Bunu anladığımda, daha önce hiç olmadığım, ama şimdi olduğum bir şekilde yakın hissettim kendimi onlara.

“Her şey yolunda,” dedim. “İnanın bana. Bizim yararımıza. Ve...” Sirius’un yararına diyecektim, ama birden şöyle dedim: “Galaksinin yararına.”

“Pekâlâ,” dedi Stagruk. “Kabul edeceğiz. Yeni politikayı sen üstleneceksin. Personelin eğitiminden sen sorumlu olacaksın. Ve Kanopus ile irtibattan da. Ve bunun beraberinde getireceği politika tartışmalarını sen ilân edecek ve ardından da kontrol edeceksin.” Sonra da gülümseyerek şunu ekledi: “Bir öneride bulunabilir miyim? Bu politika değişikliğine hepimiz adına kamuoyu önünde göstereceğin nedenler, Şammat’ın Rohanda’ya yönelik tehdidi ve Rohanda’nın ayı üzerinde madencilik faaliyeti başlatmanın gerekli olması ihtimali bulunsun.”

“Siz dördünüz o ayda maden çıkarmaya mı karar verdiniz?”

“Eninde sonunda, tüm imparatorluğun politikasını değiştirmekte

kayda değer zorluklar yaşayacağız. Sana, bu yeni -ilişkilerinin-zaman zaman, Sirius gerçekliğinden uzaklaşmış görülmene yol açtığını hatırlatabilir miyiz? Yüzümüzü kurtaracak bir formül hayati önem taşıyor.”

Güldüm tabii. Ve ağırlıkla rahatlamadan dolayı. Ama hepimiz olduğumuz yerde kaldık, birbirimizin yüzlerini inceledik.

“Bize neden anlatamıyorsun, Ambien?” dedi Stagrük aniden, hem gurur, hem de suçlama içeren sert bir tonda. “Bizim kendimizi nasıl hissettiğimizin mutlaka farkındasıdır.”

Ben ise aynı acı ve iç çatışma hissi içerisinde dedim ki: “Nasıl anlatabilirim? Anlamıyor musunuz? çok ah çok uzun zamanımı aldı! Ve onlardan öğrendiğim her şeyi parça parça, ağır ağır öğrendim, bu yüzden de sizinle böyle bir araya gelene kadar, bu kadar çok değişmiş olduğumun farkına bile varmadım...” Sonra da ağladım. Gözlerimden, tıpkı halklarımızın en ilkellerindeki gibi su akmayalı çok uzun zaman olmuştu. Ve onlar da, eski ahbaplarım, eski usullere kapılma emareleri göstermekteydi.

Bu durum hepimiz için öyle olağandışıydı ki, bu tepkilerimiz başka zaman olacağı kadar rahatsız etmedi bizleri.

İşte, sonradan herkes tarafından bir dönüm noktası, Sirius için yeni bir yönelimin başlangıcı kabul edilen o konsey toplantısında olanlar bunlardı. Tabii o sırada bunun böyle olduğu, söylediğimiz her şeyde ve söylemediklerimizde içkindi. Ama hiç kimse değişimlerin ne kadar geniş kapsamlı olacağını bilmiyordu. Şimdi ben bunları yazarken bile, o toplantının önemi hâlâ yeniden değerlendiriliyor.

Şimdi, açıklamaksızın iki beyanda bulunacağım.

Birincisi, Klorathy ile bir daha karşılaşmadım.

İkincisi, tüm imparatorluğun gözünde “Rohandalı Ambien” olarak tanımlanan yerimi aktif ve alenen almamdan önce, politika değişikliğine epey emek harcamak gerekti. Ambien I bu kampanya boyunca bana kulis arkasından yardım etti.

Bu arada, derinlemesine ve gizlice, Kanopus’un bizden asıl gereksindiği şeyin ne olduğunu düşünüyordum. Bu düşünceler hiç

kimseyle paylaşılamazdı, Ambien I'le bile değil.

Yine, anlatımı ayrıntılara boğmayacağım. Dikkatli okur, eminim ki, şu ya da bu kararımın nedenlerini anlayabilecektir.

I. ve II. Güney kıtalara çok sayıda teknisyen yerleştirilmesine yönelik düzenlemeler yapmadım. Yapsaydım bu, bu toprakların silahlı işgaline varırdı. Her iki kıta zaten kuzeybatı uç kenarlardan beyaz istilacılar tarafından ele geçirilmekteydi: Klorathy'nin kehânetleri doğru çıktı. Her iki engin bölge en vahşi gaddarlıklarla fet-hedilmekte ve yerli halk ve ırklar yeryüzünden silinmekte ya da köleleştirilmekteydi. Her yerde zor, dayatma, zorbalık hakimdi. Şammat ya da onun ruhu mutlak hakimdi. Ve bir düşünce daha vardı: Kuvvetlerimizi bu kıtalara boyun eğdirmeye ya da en azından kıtaları kontrol etmeye yetecek kadar büyük ölçekte donatmak, Kanopus'un kuzey bölgelerinde yaptığından daha fazlasını üstlenmek olacaktı. Ayrıca, teknisyenlerimize unutmakta olduğumuz savaş biçimlerini öğretmek demekti dahası bu savaş biçimlerini unutmayı öğrenmek, planlı ve sıkı sıkıya uygulanacak politikamızdı. Silahlı kuvvetlerimiz vardı, evet; ama bunlar küçüktü ve özel ve belirli vesile ve görevler için tutulmaktaydı.

Yaptığım şey, ortalama Rohandalı ile benzer yapıda ve boyda, ayrıca koyu tenli -yani, her iki kıtada boyunduruk altında bulunan ırklara benziyorlardı- olan, Gezegen 11'den özenle seçilmiş sınırlı sayıda personeli eğitmek oldu. Boyunduruk altındaki ırklardan olmaları, daha fazla polis baskısı altında olmaları, daha fazla gözetlenmeleri demekti; ama beyaz halklarımız arasından seçilmiş olsalar olacağından daha az dikkat çekeceklerdi. Bunlar gözlemcilik ve sosyal ve siyasi durumların kesin ve doğru değerlendirilmesi sanatlarında eğitildiler. Sayıca bu kadar az olmalarına rağmen, bu kıtalarda olup biten her şeyi izleyebilecek durumdaydılar. Hatta, şimdiye kadar hiç böylesine uzman ve hünerli casusların var olmadığını iddia edebilirim.

Ayrıca bu kadar fedakâr olanları da görülmemiştir: Bu sevimsiz ve genellikle yürek parçalayan işe karşı hoşnutsuzlukları öylesine

fazlaydı ki, hiçbirinden, on R-yılından oluşan bir turdan fazla hizmet vermeleri beklenmiyordu.

Ama geri döndüklerinde, yaşadıkları deneyimin etkisi çok büyüktü: Acı, gaddarlık, sosyal huzursuzluk bakımından gördükleri aşırılıklar türlü türlü biçimlerde halklarımıza aktarıldı; ve sonuç olarak, bir imparatorluğun nasıl davranması gerektiği ve nasıl davranabileceği -ama *davranmayabildiği*- konusunun tamamı, yepyeni bir şekilde tartışıldı. Ve Kanopus'un çağrısına uymamızın bu etkisi hiçbir şekilde sona ermiş değil daha. Buna burada değinmeye önem veriyorum, çünkü kimi zaman, kendini yeniden sorgulama sürecinin nerede ve nasıl başladığı unutuluyor. Ve o zamandan beri de Kanopus'a, Kanopus'un tarzına, işlevine yönelik ilgi küçük, ama dirençli -ve kudretli- bir alt akım olageldi. Evet, gençlerimizin bu kadar çoğunun dilindeki o kelimenin başlangıç tarihi budur.

Böylesi güçlü bir yeni düşünce tarzını "ihamet" diye, hatta ahlaki dokunun gevşemesi diye kestirip atmak, benim kanaatime göre daha derin sosyal süreçlerimizi yeterince anlamamaktır ve anlayanların eninde sonunda ağır basacağından eminim. Bunu, yaşı biraz daha büyük bireyler arasında -şimdiye kadar- kendini ifade etmiş olanlardan çok daha fazlası adına konuştuğum inancıyla söylüyorum.

Çekirdek kadrolarımızın iyice oluştuğu bir sırada, her iki güney kıtaya bir araştırına gezisi yaptım. Sürekli Klorathy'ye bakınıyordum, ayda oluşturduğumuz ilişkinin aynı düzeyde bir sürekliliği olacağına inanıyordum. Aklımda kesin bir ihtimal ifade etmiş olduğumdan değil: Daha ziyade duygusal benliğim bir tür gıda talep etmekteydi. Çocuksu bir türden. Çok geçmeden farkına varacağım gibi, Nasar'ı da aramaktaydım. Ama düşündüğümde, her iki Kanopuslu görevlinin, bir kere bizim, asgari olsa bile, uygun ölçüde sorumluluk üstlendiğimizden emin olduktan sonra, daha ziyade kuzeyde iş başında olacaklarını biliyordum. Aslında Klorathy'nin, kendilerinin çok az sayıda bulunduklarına ilişkin sözlerinden sonra, her ikisine de rastlamayacağım açıktı. Bir kere düşündükten sonra apaçıktı!

Gördüğüm kişi Tafta oldu.

Tafta

II. Güney Kıta'nın batı kıyıları boyunca uzanan sıradağlarda -Rolandalıların ölçeğinde- uzunca bir zamandır ileri bir krallık hüküm sürüyordu. Bu krallık galaktik ölçekte stabilize düzey 4'tü. Kuzey-batı uç kenarlarından istilacı beyazlar ihanet yoluyla bu devleti alt etmiş, hazine binalarını dolduran altınlar uğruna enkaza çevirmişti. Krallığın bir ucundan diğerine cesetlerden, bozulmuş ekinlerden ve yanan kentlerden başka bir şey görünmüyordu.

Uzay gezgincimi uzunca bir kumlu kıyıya çağırmıştım, inmesini bekliyordum. Dağ eteklerini oluşturan sırtlardan, hepsi de her türlü şekil ve biçimdeki altınla -külçeler, altın tozu torbaları, takılar, resmi ve kutsal binaların yağmalanmış kaplamaları- yüklü katır ve atlarla birlikte bir sıra halinde gelen erkekler gördüm. Bu adamlar sanki zehirlenmiş gibiydi: Dizginsiz açgözlülüğün karakteristiğini kolayca tanıdım. Sonra hepsinin, aşağı yukarı üç yüz kadardılar, liderlerinden aldıkları bir emirle yüklerini indirdiklerini ve büyük bir çember halinde toplandıklarını gördüm. Otlarla kaplı kumulların üzerinde, onlardan daha yukarıda durmaktaydım ve çembere yukarıdan bakabilecek durumdaydım. Tafta oradaydı. Bu yağma seferinin komutanı oydu. Hepsi gibi giyinmişti, renkli tunik, kuşak, dizüstü binici pantolonu. Giysilerine türlü türlü bıçaklar ve silahlar asılıydı. Böbürleniyor, kahkahalar atıyordu. Bu hayvanı, Lombiler zamanında yanımıza gelenle karşılaştırmaktaydım. Ve ilk Lelanos'un yıkımını tamamlamış olan Tafta ile. Daha incelikli hale gelmişti, yani bedensel bakımdan daha az hayvaniydi; kolay tanımlayamadığım başka bir bakımdan ise apaçık bir kötüleşme de vardı. Küstahlık, haydutluk her zaman onun doğası olagelmmişti: Hırsız nitelikleri onun mirasıydı. Ama burada yeni bir vahşilik, bedensel olandan ayrı, ahlaki benliğin niteliğinde bir vahşilik vardı. Görmesi mide bulandırıcıydı: Bu hırsızlar çetesi iğrençti. Kendimi kolay iktidarın cazibesine kaptırdığım sırada Tafta'da bulunan o huzurlu, hayvani cazibeye bile sahip değillerdi.

Üç adamın çemberin ortasına savrulmuş olduğunu gördüm. Baş-

ka üç tanesi ceza aletleriyle donanmıştı. Üzerlerine dokuz ince ağır sicimin tutturulduğu ağır sopalardı bunlar. Cezalandırılacak olanlar direklere bağlanmış, sırtları cezalandırıcılara dönüktü. Tafta elleri belinde, bacaklarını açmış, çalımı bir edayla sırtıyordu.

Elini kaldırdı ve indirdi ve kamçılar çıplak etin üstüne inerken, ısıklık çaldı. Çığlıklar, böğürtüler bir şaşkınlık tonu içeriyordu: His-sedilen acının derecesi beklenmedikti.

Tafta tekrar elini kaldırıp indirdi ve kamçılar indi. İki ya da üç darbe indireceklerini bekliyordum. Böylesi soğukkanlı uygulanan bir gaddarlığı hiç görmemiştim. Böğürtüler ve çığlıklar havayı titretti. Kan kokusu denizin tuzunu keskinleştirdi. Akşam üstüydü ve güneş batmaktaydı. Altın bir bulut örtüsü, deniz dalgalarının sırtları altındandı ve tepeden bu sahneyi seyretmekteydim. Ve o el kalktı, ayası omuz hizasında dışa dönüktü ve indi, kamçılar da indi ve çığlıklar yükseldi. Seyreden adamların çemberi suskundu, dehşet içinde seyreliyorlardı, duruşları, tıpkı benim gibi, her kamçı darbesini kendi etlerinin sinirleriyle saydıklarını dışa vurmaktaydı. Ve ısıklık çalan kamçılar indi ve indi... Kamçılanan adamlar alevler içinde eriyip giden çalılar ya da ot balyaları gibi yere çöktüler.

Sonra böğürtüler kesildi. Ama kamçılar sürdü. Sürdü. Cezalandırılanlar, direklerden sarkan üç tane kanlı paçavra demetiydi.

Tafta bağırdı. Korsanlar kfilesi seyretmek zorunda bırakıldıkları şeye sırtlarını döndü ve altın yüklerini sırtlandı. Kayalara bağlanmış kayıklara doğru ilerlediler. Yelken açmış bir tekne onları bekliyordu. Bu yükleri taşımakta kullandıkları hayvanlar kıyıda, ölüme ya da kendi başlarına terk edildi. Uzay gezgincime beklemesi için sinyal verdim ve aşağı inip katledilmiş adamların yanından geçerek hırsızlar güruhunun yanına yürüdüm. Beni gördüklerinde hepsi kıpırtısız kaldı, çeneleri düştü. Onların bu sessizliği Tafta'nın dönmesine neden oldu, neden sessizleştiklerini bile bilmeden, dudaklarından gaddarlıklar dökülmeye başlamıştı bile.

Beni gördüğünde bir kararsızlık anı yaşadı. Sonra sırtarak özgüvenle doldu ve kibirli adımlarla öne çıktı. İyice eğilerek reve-

rans yaptı, içi mücevher dolu geniş bir şapkayı başından çıkardı ve öpmek üzere elimi tutmaya davrandı. Ama benim karşımda korkusunu gizlemeye çalışırken, sükunetini kaybetmedi.

Bizi ayıran daracık kumlu zemin üzerinde birbirimize baktık.

“Tafta,” dedim. “O adamları cezalandırma nedenin, kızılderili krallığına karşı davranışlarındaki vahşetten hoşlanmıyor olmaları mıydı? Nedeni bu muydu?”

Etrafındaki adamlardan boğuk bir onay mırıltısı geldi, ama onun bir bakışıyla sesler anında kesildi. Ve bir an sonra, aç gözlü güven havasını tekrar kazanmışlardı.

“Bir gün,” dedim, “bir muhasebe yapılacak Tafta. Bir gün gelecek, o zaman sen, şimdi başkalarına nasıl acı çektiriyorsan, aynı şekilde acı çekeceksin.”

Tekrar kısacık bir kararsızlık anı, sonra kibri geri döndü. Gü-lümsedi. Bu yapılı kaba ayı gülümsedi ve omuzlarının horozvari duruşunu sıkılaştırdı. Ben ise bu yaratığın evriminin bu basamağı-na bakmaktaydım, daha önceki gelişme evreleri aklımdaydı ve aklımın içinde Kanopus’a sesleniyordum, neden, *neden*, *neden* izin veriyorsunuz buna?

“Rohanda’ya gelmeyeli uzun zaman geçmiş olmalı,” dedi. “Burası benim. Baştan başa benim.”

“Hayır Tafta, değil. Ve olmadığını göreceksin.”

Öyle bir kahkaha attı ki, rahattı, hatta kendini haklı görüyordu, sanki ben zihinsel olarak aşağıymışım gibi. İçindeki değişim buydu: Ve ona bakıp bunu gördüğümde, onun kafilesindekilere göz gezdirdim ve onlarda da aynı şeyi gördüm. Kendini beğenmişlikti. Hepsi de bu kendini beğenmişliğe kapılmış ve budalalaşmıştı. Zehirlemelerinin pek çok yönü vardı ve kendini beğenmişlik aç gözlülükleri kadar güçlüydü.

Onlardan uzaklaşıp daha önce bulunduğum yükseltiyeye geri yürüdüm ve onlar kendilerini ve ganimetlerini kayıklara atıp kanatlı gemilerine kürek çekerken seyrettim. Ah, evet, estetik bakımdan gayet hoştu, şu kalyonları: Bu teknoloji düzeyine ait yelkenli taşıtlar gör-

memiştim daha önce. Ve sahne güzeldi, gün ışığı sönüyor, okyanusun karanlık tarlaları ayın ince bir diliminin ışığıyla yansımalar yapıyordu. Rohanda'nın ayı benim bir sonraki görev yerimdi.

Direklere bağlı zavallıların gerçekten ölü olduğundan emin olduktan ve katır ve atları kumsaldan çağırıp, yiyecek ve su bulabilecekleri ormana kadar peşimden gelmelerini sağladıktan sonra, gezegenin uydusuna gitmek üzere havalandım.

Son gelişimden beri önemli değişimler olmuştu. Şammat'ın payı hâlâ en büyüktü ve hızla genişlemekteydi. Madencilik faaliyeti ön plandaydı. Her yerdeki kraterlerin içinde paletli araçlar iş başındaydı ve yeni kraterler ortaya çıkmıştı. Bu, yüzeydeki kısmıydı: Yeraltında, bunu iyi biliyorduk, her türlü teknolojik faaliyet yürütülmekteydi. Buna karşılık biz, Sirius, Şammat bölgesini bir taraftan kuşatan bir yarım daire şeklinde mevzilenmiştik: Kanopus aynı şeyi öteki taraftan yapmıştı. Paletli araçlarımız boldu, içlerinden bazıları elimizdekilerin en büyükleriydi, beş, altı mil çapındaydılar. Maden çıkarıyorduk ve ürettiğimiz madenleri kullanacağımız iddiasındaydık: Ama meseleyi şöyle koyabilirim: Başka hiçbir faaliyetimizde, gerçekten üretilene oranla göze bu kadar çok görünen bir etki yarattığımızı hatırlamıyorum. Kanopus ise dev kubbeler kurmuş, içlerine adam yerleştirmiş ve silahlandırmıştı. Dolayısıyla Şammat kuşatılmıştı ve bunun farkındaydı.

Üç gezegenin gözlem kuleleri ve hava taşıtlarını demirledikleri mendirekler de görünüyordu. Ay hummalı bir faaliyet halindeydi, ama Rohanda'nın sakinleri bunu görebilmelerini sağlayacak aletleri daha yeni geliştirmekteydi.

Üç gezegenle dostane işbirliği politikamızın devam etmesine özen gösterdim ve her birinin üssüne bizzat kısa birer ziyarette bulundum.

Kanopus üssüyle görüş alışverişinden sonra, ayın tüm yüzeyi üzerinde birinci sınıf bir gösteri emrettim. Bu türden bir gövde gösterisine başvurma gereğini duyduğumuz son seferden beri o kadar çok zaman geçmişti ki, ana gezegenimiz istenen türden yete-

rince taşıt ve personeli bir araya getirmekte epey zorlanmıştı, bu da benim için ilginçti, bazı gelişmelerin altını çiziyordu. Fakat sonunda, en büyük ve en ürkütücü, özellikle bu amaç için inşa edilmiş gemilerimizden oluşan otuzyedi tabur aniden uzayın içinden beliriverdi, bu ayın her tarafında yüzeyin üzerinde süzüldü, defalarca üstünden uçtu, tekrar süzüldü ve özellikle bu etkiyi yaratsın diye geliştirilmiş ışık bulutları içerisinde uzaklaştı. Bununla birlikte Tafta'yı, onun bu yeni gerçekdışı özgüvenini hatırladığımda, kendimden kuşku duyuyordum. Ve, eve döndüğüm zaman alacağım tepki konusunda da tereddüt içerisindeydim. Nihayet, özel taburların dönüşünden kısa süre sonra döndüm.

Dörtler beni toplantıya çağırdı.

İki güney kıtadaki görev dönemleri tamamlanan personel geri dönmekteydi ve yaşadıkları deneyimler hakkında bildirdikleri, bu tecrübeli kişiler tarafından öngörüldüğü türden infial yaratmıştı. Bu kıtalardaki halklara istilacılar, kuzeybatı uç kenarlılar tarafından yapılan anlamsız, barbarca muameleye benzer herhangi bir şeyi, ana gezegenimiz hiçbir zaman hayal bile edememişti. Böylesi bir gadarlığın olabileceğine bir türlü...

Bu noktada kendime kısa bir gözlem belirtme hakkını tanıyacağım. Şöyle ki, Rohanda'da çok net gözlemlenen belirli bir yasa, başka yerlerde pek bilinmiyor. Orada, coğrafi bir bölge, bir ulus, bir diğerini kendi de işlediği türden kusurlardan dolayı eleştirmektedir. Bu eğilim Rohanda'nın son döneminde öylesine gelişmişti ki, bu gezegen bizim için ibret örneği olmuştu, teknik literatürümüzde bunun tanımlarını bolca bulabilirsiniz. Ama kendi adıma, Rohanda'da büyük ölçekli, tüm küreyi kapsayan konferansları gözlemlediğim zaman duyduğum hayretin benzerini başka hiçbir yerde yaşamadığımı söylemeliyim, bu toplantılarda tüm uluslar birbirlerine birtakım uygulamalardan dolayı suçlamalar savuruyorlar ve bunların kendi bünyelerinde meydana gelmesini mümkün görmüyorlardı.

Arkadaşlarım ve ben birinci sınıf bir krizle yüz yüzüydük hemen bir kriz görünümü yoktu, ama her şeyi etkileyebilecek türden

sosyal kaynaşma potansiyelleri söz konusuydu.

Ve benim otuz yedi tabur talebim ve bunun sonucundaki reorganizasyon ve hızlı yeniden eğitim, halkımızın gözünden kaçmamıştı.

Rohanda neydi, neden bu kadar önemliydi ki, onun uğruna böylesine büyük bir kargaşaya meydan veriliyordu?

Biz, Beşler, birlikte oturduk, artık Dörtler ve Bir halindeydik, geçen seferki gibi ve onlar, Klorathy'yi tekrar görüp görmediğimi öğrenmek istiyordu. Görmediğimi ve meselenin bu olmadığını söyledim. Ama benim onca vaktimi alan şeyi anlamalarını nasıl bekleyebilirdim ki?

Beklediler, bir parça endişeyle karışık bir beklentiyle bakıyorlardı bana. Bunu ifade etmiş olmasalar bile, kaderlerinin, Sirius'luların kaderinin, başkalarının elinde olduğunu hissediyorlardı. Bunun öteden beri öyle olageldiğinden ise kuşkulananıyorlardı bile. Ben de bu doğrultuda düşünmekte zorlanıyordum, hatta bugün bile zorlanıyorum.

Benim şu türden basit bir şey söylememi bekliyorlardı: "Kanopus ile bu bağın bize şu ve şu yararları sağlayacağına inanıyorum."

Nihayet, Rohanda'nın ayı üzerindeki gelişmeleri dinledikten sonra, Klorathy'ye bir rapor göndermeyi önerip önermediğimi sordular. Bunun nedeni, o raporu okumak ve ilişkimiz hakkında o rapor üzerinden fikir yürütmek istemeleriydi. Henüz bir rapor gerektiğine inanmadığımı söyledim.

Toplantı böylece sona erdi. Tek vücut halinde bana dönük yüzlerini bugün bile görür gibiyim ve kızgınlıklarını, güvensizliklerini hissediyorum. Onları suçlamıyorum: Bunu asla yapmadım! Onların yerinde olsaydım, aynı onlar gibi olur, onlarla aynı şeyi yapardım.

Şammat

Rohanda'nın ayına geri çağırıldım. Şammat topraklarında çarpışmalar patlak vermişti: Şammat'taki iç savaş buraya yansımıştı. Kara savaşıydı. Bölgelerinin her yanında, daha önce yeraltı barınaklarının ve fabrikalarının bulunduğu yerlerde yeni kraterler açan patla-

malar meydana geliyordu; hurdaya dönmüş tırtıllar, uzantıları kopmuş, eski kraterlerin üzerine saçılmış haldeydi. Fraksiyonların henüz hava saldırısına cüret etmemiş olması, içinde bulundukları konuma ilişkin gerçeklik duygusunu henüz tamamen kaybetmediklerine işaret ediyor gibiydi. İşi şansa bırakmadık; savaş alanlarının üzerinde bir gövde gösterisi daha düzenlendi, böylece bizim ve Kanopus'un varlığını unutma eğilimine girmeyeceklerdi. Bu savaşın ayrıntılarının ise konumuzla ilgisi yok.

Rohanda'daki durum da buna benzerdi. Gezegen artık küresel savaşlarının birincisini yaşıyordu; yıkım yüzyılına girmişti. Çarpışmaların çoğu kuzeybatı uç kenarlarında gerçekleşiyordu, buradaki uluslar, -asıl olarak- I. Güney Kıta'yı kimin kontrol edeceği uğruna birbirini yok etmeye çalışıyordu. Bu savaş, alçaklığın azamisi ile retoriğin azamisini birleştiriyordu. Mide bulandırıcı bir savaştı. Çeşitli kereler Tafta'yı gördüm. Geçen sefer gördüğüm zamankinden daha da fazla kendini beğenmişlikle şişmişti, "kendini Tanrı yoluna adanmış bir adam" olarak yerel dinin uygulayıcılarına verilen bir isimdi bu ulusal tutkuları alevlendirmekle meşguldü. Önce bir tarafta, sonra öteki tarafta, uygulanmakta olan kitlesel yıkım politikası neyse ona Tanrının desteğini ilân ediyordu. Bir sürüsü ölen, yaralanan ya da sakat kalan zavallılara hitap ederkenki şeytani yağcılığını unutmak benim için hiç kolay değil.

Beni Sirius'a geri çağıran, Dörtler oldu, "Kanopus ne yaptığını sanıyor?" diye soruyorlardı Rohanda'da böylesi bir katliama nasıl izin verebilirdi? Klorathy ile buluşmakta olduğuma ve Kanopus yanlısı eğilimim nedeniyle bunu onlara söylemediğime inanıyorlardı. Elimden yalnızca, Klorathy ile karşılaşmadığımı, ondan "tali-mat" da almadığımı, kendi adıma Kanopus'un uzun vadeli amaçlarına güven duymak durumunda olduğumu tekrar etmek geliyordu. Pek mutluluk verici bir toplantı değildi; ve Rohanda'dan acil bir mesaj almak beni çok rahatlattı. Gezegenin uydusunda Şammat'ın savaşı son bulmuştu; Şammat'ta kazanan fraksiyon, iktidarını burada da dayatmıştı: Bizim için fark yaratmıyordu iğrençlik ve al-

çaklık bakımından iki fraksiyon arasında hiçbir tercih sebebi yoktu. Rohanda'daki Şammat temsilcisi Tafta, iç savaşa bulaşmış ve Rohanda'daki kişisel konumu zedelenmişti. Yurduna döndüğü zaman tutuklanma ya da öldürölme tehdidiyle karşılaşabileceğini öğrenmiştik. Muhtemelen kendisi bunu biliyordu.

Rohanda'daki yıkım süreci hızla bir sonuca doğru yol alıyordu. İkinci küresel savaş sürmekteydi. Bu savaş da yine kuzeybatı uç kenarlarından kaynaklanmıştı, uluslar arasındaki rekabetin bir dışavurumu olarak başlamış, ama her yere sıçramış, gezegenin her bölümünü etkilemişti. Beyaz ırkların konumunu nihai olarak zayıflatan, bu savaş oldu; gezegene baştan başa hakim olmuşlar, kültür ve uygarlık bakımından her türlü yerel çeşitliliği teknolojik ihtiyaçlarına göre yok etmişlerdi.

İkinci savaşın güç dengelerinde yarattığı değişimler kapsamlı şekilde belgelenmiştir; ama beni ilgilendiren, bu yerel mücadelelerin eninde sonunda, mantıklı bir bakış açısından yereldiler çünkü ayrıntılarından ziyade, bunlardan çıkarılabilecek ve bizim kendi problemlerimize uygulanabilecek olan derslerdi.

Tüm imparatorluğumuz boyunca, ana gezegenimizde ve kolonize gezegenlerdeki zihniyetlerin değişimini izlemekteydim. Her gezegenin farklı tutum ve fikirleri vardı, bunlar inatla savunulurdu; her zaman tutkuyla, genellikle da şiddetle. Her biri de yeni olgu ve fikirleri farklı bir hızla özümserdi. İlkönceleri bunun benim asli ilgi konum olduğunu anlamadım: Sirius imparatorluğunda değişimlere neden olmanın Kanopus'un uzun vadeli hedefi olduğunu, benim de bunun aracı olduğumu fark etmek başka şeydi -kavrayışındaki ağır, zorlu artış sürecinin tarihçesini burada aktarmak için elimden geleni yaptım- öte yandan bir süreci bütünüyle anlamak için genellikle, sonucunu görmek gerekiyordu. Ve bu, Beşler gibi kalifiye idareciler için bile geçerlidir.

Bu dönem boyunca, ki kısa süreceği anlaşılacaktı, yaptığım şey, sessizce barınağımda kalmak ve düşünmek oldu. Böyle bir şeyi son yaptığımdan beri uzun zaman geçtiğini fark ettim. Neredeyse

sürekli hareket halinde olmuştum ya da başka bir gezegende üslenmişim. Ama olağandışı tek şey, bir süre yurdumda kalmam değildi: Daha önce aynı ruh hali içerisinde bulunduğumu hiç hatırlamıyordum.

Beşler'in öteki üyeleri beni görmeye geldikleri zaman, ayrı ayrı ve adeta kaçamak ziyaretlerdi ve insanın bir şeyi nedenini tam olarak anlamadan yapmasından kaynaklanan, o kendini mazur gösterme havası içindeydiler, o zaman meseleyi kavramaya başladım. Çünkü bir şey var ki, bu tür kendini mazur gösterme havasının kolaylıkla tedirginliğe ve sonra da çabucak daha kötü bir şeye dönüştüğünü fazlasıyla sık gözlemledim...

Birbirimizi bu şekilde ziyaret etmemiz çok enderdi. Resmi toplantı yapmamız zabıtlara geçmesi için gerekliydi ve yurttaş grupları da bizi konsey odalarında fiilen çalışırken seyrederek endişelerini yatıştırabilirdi. *Bizler hepimizin ne düşündüğünü, muhtemelen ne düşüneceğini bilirdik, bir tür kollektif akıl oluşturmıştık, eskiden...* Ziyaretçilerimin huzursuzluğunun bir nedeni, içinde bulundukları zorunluluktan hoşlanmıyor olmalarıydı, böyle barınağıma gelip de araştırmak ama neyi bulmak üzere? Bilmiyorlardı!

Her biri o agresif ve mahcup edayla geldi, sonra da son derece endişeli bir şekilde sağlığını sordu. Onlara sağlığımın, her zamanki gibi, mükemmel olduğunu belirttim. Ziyaretlerin tümü de aynı geçti. Sirius'un mayalanmakta olduğu, binyıllarca benimsenmiş inanç ve fikirlerin bir kenara atıldığı, yenilerinin benimsendiği konusunda fikir birliği ettik. Bu alt üst oluş geride kaldığı zaman ve bir kargaşa döneminde hep olduğu gibi, bunların sonunun geleceğine inanmak çok zordu- imparatorluğumuzun hangi halde olacağını öngörmenin hiçbir yolu yoktu.

Sohbetimiz sonra Rohanda konusuna geldi. "Paradoks, çelişki, anomali bir gezegen bir dönüşüm dönemindeyse bunlar her zaman sergilenir. O halde Ambien, senin görüşüne göre bunların en önemlisi hangisi? Yani, sosyal değişim mekanizmalarını örneklemeleri bakış açısından, önemli olanı?"

“Her şeyden önce, meydana gelmekte olan gerçek, derin, gerçekten köklü değişimleri anlatacak donanıma sahip değilim,” dedim kararlılıkla, karşımdakini kızdıracağını bile bile. Ama sakın bir şekilde ziyaretçimin gözünün içine bakarak, bunu söylemek durumunda olduğumu vurguladım. Ve bu sözüm, artık isteyerek veya değil, kabul edildikten sonra, şöyle dedim: “Ama halihazırdaki belirgin ve açıkça görünen paradokslar hakkında şunu söyleyebilirim ki, Rohanda mükemmel iletişim tekniklerine sahip, bunlar öyle güçlü ki en ücra yerdeki, en fazla tecrit edilmiş birey bile, Rohanda’nın herhangi bir yerinde olan bitenden anında haberdar olabiliyor. Milyonlarcası, iletişimle ilgili sektörlerde çalışıyor. Her Rohandalı görsel ve işitsel duyular yoluyla ve henüz varlığının farkında bile olmadıkları yollardan gece gündüz bir bilgi selinin, ‘haberlerin’, hücumuna maruz kalıyor. Ama yine de, bu bireye söylenen, bilmesine izin verilen, ile gerçekten olanlar arasındaki uçurum, hiçbir zaman bu kadar büyük olmadı.”

“Ama Ambien, bu her zaman geçerli değil midir, her yerde, yani en azından bir yere kadar öyle değil mi?”

“Evet, öyle. Örneğin, bir Siriusluya imparatorluğumuzun beş kişinin diktatörlüğü ile yönetildiği söylense kahkahayla güler ya da doktor çağırır.”

“Bundan söz etmiyorum, Ambien ve meseleyi ifade ediş tarzını da beğenmiyorum. Eğer bizler diktatör isek, tebalarımızın ihtiyaçlarına bu kadar duyarlı... Bu kadar merhametli... Herkesin iyiliğiyle bu kadar ilgili hükümdarlar görülmüş müdür... Pekâlâ, sabırsız görünüyorsun, sanki ben gayet gülünçleşiyordum gibi hepimiz, biz Beşler’in artık tek kişi gibi düşünmediğini kabul ediyoruz. Senin kendi görüşlerin var... Ama karşı karşıya bulunduğumuz belirli bir sorundan söz etmiyordum. Anlatmaya çalıştığım şey, sıradan bir birey tarafından algılanabilen şeylerin her zaman olguların gerisinde kaldığıydı.”

“Bu bir ölçü sorunu. Ama genellemeler bu noktada yararlı mı ki? Bu tehlikeli ve hayati noktada? Pekâlâ o halde, meseleyi şöyle

sunayım. Toplulukların inandığı şeyler gerçekten olup bitenlerin çok fazla gerisinde kaldığında, o zaman hükmedenler korkuya kapılmakla isabet ederler. Çünkü bir akıl, birey ya da kollektif, bir makine olarak görülebilir. Bu bakış açısından. Bilgiyi fazla hızlı verersen, tıkanıklık meydana gelir. Bu tıkanıklık öfkeyle, sokak çatışmalarıyla, ayaklanmalarla, isyanlarla dışa vurur kendini.”

“Bizim de imparatorluğumuzun her yanında gördüğümüz bu. Her türden yeni fikir kabul görme mücadelesi veriyor.”

“Ama nicesi daha görülmedi bile? Sen özelden söz etmek istemiyorsun. Pekâlâ madem, gerçi benim görüşüme göre biz hata yapmaktayız sen yapmaktasın. Sirius’un durumundan söz etmeliydik. Ve bizim durumumuzdan. Halklarımıza şunu söylemenin yollarını düşünmeliydik: Siz Siriuslular, siz, Sirius İmparatorluğu beş kişilik bir oligarşi tarafından yönetildiniz ve bu olgu, size öğretilenlerle hiçbir şekilde bağdaşmıyor... Ah, pekâlâ madem, Rohanda konusundan ayrılmayalım. Çok genel bir gözlem yapacağım. Hepimiz biliriz ki, bir durumun temel olgusu genellikle, görülmeyen olgudur. Hatta diyebiliriz ki, *her zaman için*, gayet basit ya da elle tutulur olan için uzak ya da karmaşık açıklamalar arama eğilimi vardır. Rohanda’daki zihinsel süreçleri izlemem sonucunda, onların son derece basit ve temel bir olguyu anlamadığı sonucuna vardığımı söylemeliyim. Şöyle ki, her yerde her kişi kendini eşsiz ve olağanüstü bir birey olarak görür ya da düşünür ve asla ne dereceye kadar, yalnızca bir bütünün parçası olarak var olabilecek minnacık bir birim olduğunu aklına bile getirmez.”

“Ve bu, senin için yeni bir fikir mi, Ambien? Beşler üyesi Ambien için?”

“Bütünler. Bir bütün. Bir birey için, erkek ya da kadın, bir parçası olduğu bütünden farklı düşünmek mümkün değil... Yo, bekle. Rohanda’dan bir örneği ele alalım. Yeni ve ileri tasarım ürünü büyük bir okyanus taşıtı var. Yüzen bir buz kütlesi ona çarpar ve taşıt anında batır, oysa asla batmayacak bir taşıt olarak reklamı yapılmıştır. Bir uzmanlar komitesi atarlar o alanda en

uzun ve olabilecek en etkin eğitime sahip, en erdemli ve kamuoyunca takdir edilen bireyler arasından. Bu komite işin içindeki herkesi aklayıp paklayan bir rapor yazar. Ama aynı rapor yalnızca birkaç yıl sonra incelendiğinde, yeni bir nesil tarafından, çarpıcı ölçüde yalan ya da acizlik eseri bulunur... Buna ne dersin?"

"Aklını teferruatla meşgul ediyorsun! Senden beklediğimiz bu değil."

"Bana öyle geliyor ki, teferruat, küçük, basit örnek, bu özel sorunu en iyi inceleyebildiğimiz alandır. Raporun ilk hazırlanması ile yeniden değerlendirilmesi arasında ne oldu?"

"Bakış açısı değişimi."

"Kesinlikle. Özdeş eğitim almış, hepsi de belirli bir sınıfın üyesi seçme bireyler, bir sorunla ilgili bir araya geldiler. Zaten bir grup aklının üyeleriydiler birlikteyken aynı türden daha küçük bir akıl üzerinde yoğunlaştılar. Hazırladıkları rapor farklı olamazdı, çünkü onlar farklı düşünemezdi. *O sırada* değil. İşte bu yüzden bir nesil kara diye yemin ederken bir sonraki ak diyor."

"Ama sen, Ambien, bir grup aklının ihlal edilemez ya da sürekli olamayacağının kesin kanıtısın!"

"Ha, ama burada başka bir mekanizma var... Bizim gördüklerimiz sadece mekanizmalar, düzenekler, hepsi bu... Şu grup zihniyetlerini ele alalım... Şu bütünler oluşturan küçük bireyleri. Bir bütün oluşturan fikir kümeleri çok büyük olabilir, örneğin bir ulusal bölgeyi kaplıyorlarsa, milyonlarca kişi, sadece bir on yıl sonra farklı, hatta tam tersi olabilecek fikirler uğruna savaşa gidebilir ve milyonlarcası ölebilir. Her biri bu devasa grup aklının parçasıdır ve deliliği ya da sürgünü falan göze almadıkça farklı düşünemez."

Burada bir vicdan azabı, huzursuzluk, pişmanlık anı vardı derhal devam ederek bunu dağıttım.

"Evet, sizlere ters düştüğümü, hem de uzun zamandır ters düştüğümü ve bu olgunun benim yanıldığımı kanıtladığımı söyledin. Ama hangi mekanizma, düzenek, bir grubu, bir bütünü yaratır, sonra da aykırı bir üyeyi geliştirir bütünükilerden farklı düşün-

celer geliştirir?”

“Belki bu birey kışkırtılmıştır? Yabancı ve dost olmayan bir güç tarafından etkilenmiştir?”

“Bu şekilde düşünmeye bırakırsak kendimizi, o zaman.”

“O zaman ne, Ambien? Söyle bana. Söyle bize. Anlamaya hazırız, buna inanmıyor musun?”

“Bu, sosyal değişimin bir mekanizması. Bir süre sonra... Ve bu süre gerçekten de çok uzun olabilir; ya da kısa bir süre sonra... Şimdi Rohanda’da gördüğümüz gibi, her şey hızlandırılmış olabilir ve tartışılmaz sayılan fikir kümeleri bir gecede uçup gidebilir grup aklının bu kutsal ve doğru fikirleri savunduğu bir zaman aralığından sonra, ister kısa ister uzun sürsün, bu grup aklı sorgulanır. Genellikle son derece küçük bir fikir farklılığıyla. Bu grup akıllarının, bu bütünlerin bir karakteristiği, sadece azıcık farklı düşünen bir bireyi gayet önemli ölçüde, hatta tehlikeli ölçüde farklı olarak tanımlamalarıdır. Oysa bu fark çok geçmeden gülünç ölçüde önemsiz görünecektir...”

“Hepimiz öyle olmasını umuyoruz, Ambien.”

“Ama bu noktada bir soru var, bana sıkıntı veriyor, çünkü nasıl cevaplayacağımızı bilmiyoruz. Bu farklılaşan birey bu gruptadır bu erkek ya da kadın sorgusuz sualsiz, mutlulukla ve uyum içinde bu grubun bir parçasıdır ve sonra yeni fikirler belirir. *Peki bunlar nereden gelir?*”

“Eh, belli ki, yeni sosyal gelişmelerden.”

“Teşekkür ederim. Ah, çok teşekkürler! O halde işin burası haloldu ve bu konuyu daha fazla düşünmemize gerek yok! Devam edeyim mi? Bu tür bir farklılaşmış birey, grup aklın tahammül edemeyeceği kadar rahatsızlık verici hale geldiği zaman, çeşitli şeyler olabilir. Genellikle, ihraç. Kışkırtıcı, deli ve her halukârda yanlış fikirli olarak etiketlenen adam ya da kadın kapı dışarı edilir... evet, evet, hepimiz bunun bizim durumumuzda bir talihsizlik olacağına hemfikiriz. Bununla birlikte genel düzeyde konuşursak, eğer benzer fikirlere sahip yeterince insanı cezbettiyse bu bi-

rey muhalif bir grup kurabilir hayır, sizi tehdit *etmiyorum*. Bu konuyu, kişisellikten biraz daha uzak konuşabilir miyiz? Mümkün değil mi? Evet, doğru, ezeli birliğimiz için kaygı duyuyorum, doğru, kişisel güvenliğim için de endişeliyim ama bu sorunlar üzerinde kafa yorarken hâlâ, sizlerle birlikte devasa bir imparatorluğu bunca zamandır idare etmiş olan Ambien II olduğuma inanamaz mısınız? Teşekkürler! Bu farklılaşmış birey, grubunun, bu aklın, başka üyelerini farklı düşünmeleri yönünde etkileyebilir, bir an gelir bünye ikiye bölünür yoo, bunun bu örnekte böyle olacağını düşünmüyorum. Hayır. Benim sizden farklı düşünmeme neden olan şey, öyle sanıyorum ki, yalnız beni etkiledi... Öyle değil mi? Göreceğiz! Hayır, tehdit etmiyorum! Bu nasıl tehdit olabilir ki? Bizler bu süreçlere hakim değiliz. Olduğumuzu düşünmeyi severiz. Ama onlar bize hakimdir. Bu düşünceyi sevmedin! Biz Beşler, bizim onca zamandır, sularda sürüklenen bir çöpten farksız olduğumuzu düşünmeyi sevmeyiz... Ama bırak da, bu farklılaşmış ve huzursuzluk verici birey için başka bir ihtimalden daha söz edeyim. Eğer bu kadın ya da erkek ihraç edilmezse, kendisi de ayrılmazsa, bulunduğu konumu sorgularsa, o zaman belirli bir düşünce zinciri kaçınılmaz olur. O bir grup aklının parçasıyken, arkadaşlarıyla aynı düşünceleri düşünürken, şimdi akli başka fikirleri barındırmaktadır. *O şimdi hangi bütünün parçasıdır? Hangi görünmez bütünün?* İnsan tecrit olmuşken, görünüşe bakılırsa yapayalnızken, kendisiyle birlikte bu öteki bütünü oluşturan öteki küçük madde ya da atomların neler olduğu hakkında fikir yürütmek kesinlikle ilginç bir şey... Bu düşünce çizgisi seni ilgilendirmiyor mu? Oysa ben, seni ilgilendirdiğine, hem de çok ilgilendirdiğine dair belirtiler görüyorum kesinlikle ve aslında belki de bu alanda yürüttüğün fikirlerdir, senin burada olmana, tıpkı diğerlerinin de yaptığı gibi beni ziyaret etmene neden olan... Diğerlerinin buraya geldiğini bilmiyor musun? Bu tuhaf işte! *Vaktiyle* hepimiz bilirdik, ötekilerin yaptıklarını ve düşündüklerini hepimiz bilirdik. Bize neler oluyor? Bilmiyoruz! Mesele bu! Rohandalılar gibi mi olacağız, onlara hükmeden

mekanizmaları incelemeye hazır olmaksızın sosyal aygıtları kullanmaktan mutluluk mu duyacağız? Münakaşa mı ediyoruz? Görüş ayrılığımız böylesine bir tehdit olarak görülme zorunda mı?”

“Sana düşman değiliz, Ambien. Öyle olduğumuzu düşünmemelisin. Kişisel olarak sana değil.”

“Birbirimizle ilişkilerimizi ne zamandan beri *kişisel* olarak görüyoruz? Eh, senin kişisel iyi dileklerini almak beni sevindirdi elbette.”

“Gitmek zorundayım. Sana gönderebileceğimiz bir şey var mı? Bir ihtiyacın var mı?”

“Hasta değilim! Farkında olduğum kadarıyla, göz altında da değilim değil mi? Ama sağ ol, hayır bir ihtiyacım yok ve düşündüğüm şeyler beni yeterince meşgul ediyor. Gece gündüz grup akılları ve bunların nasıl işlediği üzerinde düşünüyorum. İnsan bir grup akıllı, zaten farklı bir şekilde biçimlenmiş bir akıllı oluşturan bir grup bireye bir olguyu, adeta allyrium kadar sert ve parlak ve güzel sunsa bile, bunu görmeyebilirler, bunu anlıyor musun? Kelimenin tam anlamıyla söylüyorum. *Algılamıyorlar*. Bunun mantıksal bağlantılarını anlıyor musun? *Anlıyor musun?* Peki, beni görmeye geldiğin için teşekkür ederim. Sağol, teşekkürler.”

Bu dönem boyunca ne Klorathy'den haber aldım, ne de Kanopus ile Sirius arasında herhangi bir resmi haberleşme gerçekleşti. Beşler'in öteki üyeleri bana yaptıkları ziyaretlerini tamamladıkları sırada, kişisel olarak benim adıma gönderilmiş bir mesaj geldi. “Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta'ya bir ziyaret yapmayı düşünmez miydin?”

Dördü bunu görmüş ve açılması talimatını vermişti: Normalde, Beşler'den bir bireye gelen bir mesaj açılmaz.

Dördüne, Rohanda'yı tekrar ziyaret edeceğimi haber verdim, ama yorum yapmadılar. Benden ne yapmam beklendiğini bilmediğimden, Uzay Gezgini'ne Tecrit Edilmiş Kuzey Kıta üzerinde gözlem amacıyla mümkün en yüksek irtifada süzülmesi talimatını verdim. Yalnız değildim. Gökler dolup taşıyordu, hem de sadece Rohanda kökenli taşıtlarla değil, Kanopus, Şammat ve üç komşu gezegenin gözlem makineleriyle de. Bir Kanopus kristali, Şammat

eşekarıları ve üç gezegen tarafından geliştirilmiş Zıpkın'lardan on tane: Bu gezegenler çoğu teknolojilerini paylaşırdı.

Kıtaya yukarıdan avare ve belirli bir noktada odaklanmadan bakıyor, oraları daha önce içinde gördüğüm biçim ve dönüşümleri hatırlıyordum ki, Kanopus kristali aşağı süzüldü ve havada benim önümde durdu. En sık görülen şeklinde, bir koni halindeydi ve sivri ucu aşağıda, o atmosferin büyüleyici bulutlarının arasında asılı duruyordu, arkasında atmosferin maviliği, son derece cezbedici görünüyordu ve ben hayranlıkla bakarken, yavaşça ilerledi, ben de takip ettim. Bu dersi anlamadım, ama bir ders olduğunu varsayıyordum, yalnızca seyrettim ve -her zamanki gibi- bu gezegenin estetik ödüllерinin tadını çıkardım. Kristal bir tetrahedrona dönüştü görebildiğim üç yüzeyi bu mavi beyaz gökyüzünün manzarasını yansıtıyordu- sonra da bir küreye. Pırıltılı bir top, bulutların arasında yuvarlandı, dans etti. Bunun zevkiyle gülüyordum, hatta el çırpıyor, alkış tutuyordum... Uzadı ve bir sıvı damlasının bir noktadan aşağı düştüğü andaki damlaya benzedi. Ama yatay duruyordu, ince ucu bize dönüktü. Bu seçkin billur pırıltı damlası, atmosferin basıncı yüzünden böyleydi, kendini jet fıskiyesinin akışına uyduruyordu, hava ırmakları boyunca hızla ilerliyorduk ve kristal uzun saydam bir şerit olmuştu. Taşıtım bu şeridin neredeyse bitiminde gidiyordu ve bir an için adeta iç içe geçiyor gibi göründük, sıvılaşmış ışığı andıran şeyin içinden altımızdaki kara kütesinin ırmaklarını ve dağlarını ve çöllerini gördüğümde ne enfes düşünceler şakıdı zihnimde. Kılavuzum tekrar değişiyordu, nasıl değişmesi ve akması ve uyum sağlaması gerektiğini sergiliyordu, çünkü tıpkı bir sıvının içindeki gibi, içine daldığımız o atmosferin tüm hareketleri ve değişimleri, bu küreyi ya da çubuğu ya da şeridi ya da simidi yağurmaktaydı... Rohanda'nın yukarı havalarının akan ırmaklarını izlerken bu neşe verici kılavuzum ne kadar çok şekle büründü -nasıl evrimlendi ve kendini uydurdu ve ışıldadı!- ama sonra soluklaştı, öyle ki, sanki orada kara bir kurşun kütlesi vardı, soğuk ve sarı bir ışığın içinde somurtkan bir şey, ama sonra grili-

ğini kaybetti, tekrar kıvılcım ve pırıltılarını geri kazandı ve coşuyor, oynuyor gibiydi ve tekrar ciddi ve somurtkan oldu, bir parça sertlik havası da vardı, bütün bu süre boyunca hep bir akış, bir karşılık verme, bir sürpriz, ama sonra, hava akımlarının görsel bir ifadesinden ibaret hale gelmiş görünen bu kristalin seyrine dalıp gitmişken, durduğunu ve aşağıya dönük bir damla biçimini aldığını gördüm. İnce ucu dikkatimi aşağıya yöneltiyordu. Benim fark etmem beklenen şey neydi?

Yol gösterici kristalin yakınında havada süzülmekteydim ve tekrar, kıtanın kenarlarının dağ kıvrımları halinde büzülüp yükseldiğini, çöllerin uzanıp gittiğini, eski zamanların büyük ormanlarının kaybolduğunu gördüm ve olağanüstü bir şey görmekte olduğumun farkına vardım. Tüm kıta bir ızgara deseniyle damgalanmıştı. Bu, tamamen düzenli dikdörtgenlerden oluşan bir ağıd. Belirli bir düşünme şeklinin haritasını, bir çizelgesini görmekteydim... Bu, bir düşünce tarzının, bir zihniyetin görünür kılınmış haliydi. Bu, kuzeybatı uç kenarlarının zihniyeti, beyaz fatihlerin zihniyeti. Kıtanın çeşitliliği ve değişimleri ve farklılaşmaları üzerinde, toprağın akışlarının ve hareketinin ve değişimlerinin üzerinde -üstündeki hava kadar çarpıcı, gerçi farklı bir zaman boyutunda- bu katı damga vardı. Büyük kentler, kasabalar, büyük dağlar, çöller onu kesintiye uğratiyordu: Ama ırmakların ve sulak alanların ve düzlüklerin üzerinde bu ızgara, bu esnekliği olmayan örüntü vardı. Bu, mülkiyetin örüntüsüydü, toprak sahipliğinin temel birimi, binlerce kere oradaydı. Bunu daha önce fark etmemiştim: Bu yükseklikten daha önceki keşif gezilerim yeni fatihlerin düşünce tarzlarını her şeye uygulamasından önce yapılmıştı: Kıtanın malzemesinin kendini yüzey kontürlerinde ve sularının ve bitki örtüsünün dağılımında sergileyişini görmüştüm daha önce. Ama şimdi, benimle büyüme ve değişimin dili arasına, bu hükmetme hırsının damgası girmişti. Bu örüntü. Bu ızgara. Bu desen. Bu kalıp.

Şimdi, Kanopus'un benim görmemi istediği şeyin ne olduğunu biliyordum ve bir tür talimat bekleyerek kristale doğru baktım.

Gitmek ve ilgimi bu iç sıkıcı ve sefil haritadan -Şammat'ın zihniyetinden- uzaklaştırma imkânı bulmak isterdim. Ama o hâlâ orada sessizce havada süzülüyordu, şeklini her an değiştiriyor, akıcı bir iletişimin imkânlarını sergiliyordu... Ve sonra yükselip uzaklaştı, uzayın kara derinliklerinden kocaman bir pırıltılı su damlası oluverdi ve orada asılı kaldı, o sonsuz çeşitlilikteki ve değişken ve akışkan şey, Kanopus aklının o yaratımı, bana şarkı söyledi, umut mesajları gönderdi, her şeyin ebedi yenilenişine dair ve, sonra tekrar uzadı ve gelgit dalgası gibi çekildi, Rohanda'nın çok yükseklerindeki istasyonuna geri uçtu, orada güneş ışığının ortasında bir toz, kendinin bir anısı oluverdi.

Ve böylece tekrar yalnız kaldım. Acaba görülecek her şeyi gördüm ve artık eve dönmeli miyim diye merak ediyordum. Bana verilen mesajlardan Dörtler'e nasıl söz edeceğimi ve bunu nasıl karşılayacaklarını düşündüm... Ama sonra, bu kıtanın Rohanda'nın şu anki evresindeki haliyle, batı kıyılarını görmemiş olduğumu düşündüm ve Gezginci'mi ona göre yönlendirdim.

Büyük bir kentteki muazzam yüksek bir binanın tepesine indirdim. Oradan çölleri ve dağlık ülke içini, öteki tarafta da okyanusu görebiliyordum. Aşağıda, kentin kendisi zor görünüyordu, çünkü zehirli bir dumanla dolmuştu ve bu dumanların arasından binalar, sudaki adalar gibi yükseliyordu.

Bu keşfi özellikle kısa kestim, çünkü en son Lelanos'ta kaldığım zamandan beri hissetmediğim bazı duyguların içimi istila etmekte olduğunun farkındaydım: Bu duyguların nedeni, bu hayvanların teknolojik başarı düzeyi ile gerçekte ne yapmakta oldukları arasındaki karışıklıktı. Ancak bu hikaye, bizim yıllıklarımızda pek de ender sayılmaz; belirtmek istediğim sadece, ruh halimin o sırada bu olduğu idi iç dengem açısından tehlikeli bir durumdu. Binanın tepesinden ayrıldım ve binanın yüreğindeki bir odaya indim, umumi bir odaydı, zihinsel süreçleri ancak olumsuz etkileyebilecek şekilde inşa edilmişti. İçinde, "haberler"i aktarmaya yarayan bir makina vardı. Görsel bir aktarımdı ve yalnızca türlü türlü gaddar-

lık ve vahşetlerden oluşuyordu.

Gezegenin gerçek durumu hakkında tutarlı hiçbir şey söylenmiyordu: Çarpıcı görüntüler, değinmeler, her türden yarı gerçekler vardı, ama hiçbir zaman tablonun tamamı yoktu.

Sonra Tafta'yı gördüm. Makinanın ekranında Tafta görünüyordu, kişilerle dolu bir salonda bir platformun üzerinde duruyordu. Görünüşü, onu en son gördüğümdeki kara giysili, savaş kışkırtıcısı rahipten yüzeysel olarak farklıydı. Bedensel varlığı fazla değişmemişti. Yüzünden sağlık fışkırıyordu, etliceydi ve kendinden memnun bir kibir yayıyordu etrafa. Giysisi, artık gezegenin her tarafında giyilen giysiydi, sanki bir diktatörün emriyle giyiliyormuş gibi ama bu hayvanlar hiçbir zaman üniformalardan vaz geçemiyordu. Kalın bir malzemeden çok dar, cinsiyetini vurgulayan mavi pantolon ve dar bir tişört giymişti.

Bir kalçasını bir masanın kenarına dayamış, tek bacağını sallıyor-du ve rahat ve özgüvenli bir edayla izleyicilerine gülümsüyordu.

Tafta şimdi, kıtanın üst düzey teknisyenlerinden birisiydi, görevi bu huzursuz ve gerçekten iyice dehşete kapılmış topluluğun sorularını cevaplamaktı. Dünya çapında ünlüydü, halihazırdaki teknolojiyi mazur gösterenlerden biriydi. Birkaç yıl boyunca, teknolojinin kullanımıyla ilgili hükümet politikasının ve dünya çapındaki politikaları korkusuzca eleştiren birisi olarak ün salmış, günün sosyal seçeneklerini popüler biçimde ifade eden türden birkaç roman yazmıştı. Bu tip romanlar hem düşündürücüydü, hem de yararlıydı, çünkü halka teknolojik keşiflerin potansiyellerini inceleme fırsatı sağlıyordu; ama aynı zamanda da yatıştırıcıydı, çünkü kimi zaman korkutucu gelişmelerin kitaplarda yer almış olması bile yurttaşlara, bunların gerçekleşmeyeceği güvenini veriyor gibiydi. Her halükârda Tafta, sosyal bir yasaya güzel bir örnekti -çok sık yaşanan ve kendi konumum nedeniyle, ya aynı tehlikeye esir düşersem diye, bana korku veren bir ihtimal- bir birey bir gruptan, bir fikirler kümesinden, herhangi türden "kabul gören görüşten" ne kadar çok farklılaştıysa, bu kişi ve onun farklılaşmış görüşleri "saygın"lık ka-

zanır ve eski normları yıktıysa ya da tartışmalı hale getirdiyse, böylece bir birey olarak tehdit olmaktan çıkıp aksine yeni ortodoksluk içerisinde yerleşik bir konum aldıysa, o zaman kendinden sonra ortaya çıkan “tuhaf tip”lere, “eksantrik”lere, uyumsuzlara kötü davranması, onları hor görmesi ve alay etmesi o denli kuvvetle muhtemeldi.

O sırada savunmakta olduğu tutumların ayrıntısına girmeyeceğim, ama hepsi de gezegenin harap edilmesiyle, teknolojinin verdiği zararlar, zehir, çürüme, ziyan, ölümle ilgiliydi. Kendisine soru soranlara güven veriyordu, şu sevimli, gülümseyen, demokratik arkadaş, uyum sağlamadaki başarının bu cismani temsilcisi, onlara derinden güven sunuyordu ya da, en azından çoğuna. Ve bunun böyle olması elbette tesadüf değildi.

İşte orada oturuyordu, masanın kenarında resmiliikten uzak bir edayla poz vermiş, bir bacağıyla keyifle sallıyordu, sanki içindeki müthiş canlılık, yaşama sevincini bu şekilde dışa vurmadan edemiyormuş gibi, parlak ve tatlı mavi gözleri sağlık belirtisi gülbüz sakalının üzerinden ışık saçıyordu ve bana öyle geldi ki, buranın güneyindeki kıtayı yağmalayışını seyrettiğim o korsandan çok da farklı görünmüyordu. Ve gülümsüyordu. Ah, nasıl da gülümsüyordu! Gülümseyişi en güçlü silahıydı...

Aşağıdan, salondaki sıraların arasından kendisine bir soru yöneltildiğinde gülümseyişini ayarladı: Hassas bir ayarla alay, hor görme, aşağılama tavrı takındı; ama soru soranın aptallığını ya da budalalığını sergilemekte kullandığı alay, en ılımlı ve adeta umursamaz şekildeki bir alaydı.

Ve benzer bir şekilde ılımlı ve adeta umursamaz bir şekilde sarkastikti. Bir birey ayağa kalkıp şu ya da bu konuda ondan onay istediğinde, daha dinlerken o gülümseyişini ve ses tonunu ayarlıyordu büyük bir hassaslıkla. Mükemmelen. Şu Tafta ne kadar büyük bir performans sergiliyordu! Hayranlık duymadan edemedim. Bu kadar iyi kullanmakta olduğu sosyal mekanizma, çoğu Rohandalının alay edilmeye, “hiza dışı olmaya” dayanamıyor olu-

şuydu. Mevcut grup aklının dışında bulunmak onlar için aşırı rahatsızlık vericiydi ve kolaylıkla manipüle edilerek geri dönmeleri sağlanıyordu.

On yıl önce, sorulan sorular farklıydı: Aradan geçen zaman içerisinde, Tafta ya da benzer sözcülerin saçma diye nitelemiş olduğu ihtimallerin pek çoğu gerçek olmuştu. On yıl sonrasında, bugün sorulan ve böylesine incelikle gülünç gösterilen sorular, gelişmeler tarafından cevaplanmış olacaktı...

O “konferans”ın ve “tartışma süresi”nin sonunda Tafta’nın nezaket dolu ve terbiyeli horlamaları, izleyicilerini saçma ve salak fikirli kişiler gibi göstermekte başarıya ulaşmıştı ve çoğu yelkenleri suya indirmiş görünüyordu. Ama başkaları, birkaçı, inatçı bir kendini koruma havasındaydı.

O ortamdan ayrıldım ve Tafta’yı görmüş olmanın yarattığı denge-sizlikler kadar, bu sevimsiz binanın etkilerinden de kurtulmak amacıyla aşağıya, sokaklara indim. Keyifli ve nükteli olmayı şüphe edilmesi, güvensizlik gösterilmesi gereken bir nitelik haline getirmek, bu ancak Şammat’ın yapabileceği bir şeydi diye düşünüyordum.

Sokaklarda dikkat çekmiyordum, çünkü üniforma giymiştim, kalın ve dar pantolon ve bir tişört ve yüzüm boyayla iyice örtülmüştü.

Çok geçmeden Tafta çıktı karşıma, gülümsüyordu.

“Seyrediyor muydun?” Ve bir homurtu çıkardı, bu bana kumsalı, kamçılanmış üç zavallıyı, korsanları hatırlattı.

“Evet öyle.”

“Ee, Sirius?” ve böylesi muzaffer bir sırıtış hiç görmemiştim. Bu vülger, kaba saba horlama edasında, az önce seyretmiş olduğum centilmen bilim adamından eser yoktu.

Daha önceki gibi alçak sesle, “Bu gezegenin efendisi Sirius değil,” dedim.

Ama benimle göz göze gelmek üzere baktığında, bu ancak yüzeysel bir dikkatleydi. Kendini beğenmişliğe ve kurnazlığının zevkine dalmıştı. Ama yine de, şu böbürlenlen hayvan karşımda kası-

lup gülerken, biliyordum ki görmekte olduğum yenilgiydi.

“Tafta,” dedim, “kendinden çok eminsin.”

“Az önce yurdumuzdan talimat aldık,” dedi. “ ammat’tan. Puttiora’nın Şammat’ından...” Ve güldü de güldü,       Şammat geze-genini artık Puttiora imparatorluğunun efendisiydi ve o, kendini bu efendilikle  zde le tiriyordu. “Talimat, Rohandalıların içinde bulundu-kları gerçek duruma karşı k rl klerini test etmekte. Ve ben test ettim. Ve inan bana Sirius, körlükleri mutlak.”

“Yanılıyorsun. Sadece  yle görünüyor.”

“Rohanda’nın herhangi bir lideri ortaya çıkıp onlara gerçeği, tüm gerçeği anlatacak olsa, o zaman ne olur biliyor musun? Ona inanmazlar. Onu  ld r rl r. Ya da deli diye bir yere kapatırlar.”

“ u anda öyle görünüyor.”

“Tepemde kasılarak dikiliyor, gülümsüyordu, duruma hakim, kudret ve özgüvenden sarhoş. Ve daha önce de kaç kere olduğu gibi, kocaman, esmer, kıllı elleri uzandı, her biri ba ımın bir yanına, allyrium küpelerime doğru. Parmakları adeta ka ınırcasına o şeyleri ok adı, gözleri parlıyordu. Ama onların amacını unutmu tu... Ve ben, onun bunu ne denli unutmu  olduğunu, herhangi bir gerçek kavrayı tan ne kadar uzak olduğunu hatırladığımda, içime kudret dolduğunu hissettim, bu da onun kan emiciliğini, açlığını geri püskürttü. Elleri uzaklaştı.

“Ne kadar güzel küpeler,” dedi, farklı bir sesle, yarı mırıldanarak, boğuk ve rüyada gibi, gözlerine kaygılı bir bakış yerleşti.

“Evet  ammat,  yleler.”

Artık aramızda belirli bir mesafe vardı. Ben onu seyrederken, büzülüyor ve eriyor gibi görünüyordu. Artık sadece,  u uğursuz, zavallı yırtıcı hayvan Şammat’tı ve onun için üzülüyordum.

“Tafta,” dedim, “ana gezegeninizden gelen  u emri yerine getirmen budalaca. Çok budalaca.”

“Neden? Sen ne bilirsin ki...” Ondan uzaklaşırken, pe imden ko tuğunu duydum ve sıcak, etobur nefesini yanağımda hissettim.

Dönüp bakmadan, “Elveda Tafta,” dedim.

Aciz bir şekilde sokağın kenarında durup benim arkamdan küftettiğini duydum. Sonra da makinelerin dumanları arasında aksırdı, boğulur gibi soluklandı ve kusar gibi sesler çıkardı. Onu o şekilde bıraktım.

Kendime, şu zavallıların, makinelerinin ürettiği ve pek çoğunu kör ya da hasta eden ya da aptallaştıran zehirlerden korunmak için sokaklarda taktıkları türden bir maske satın aldım, bu kentin içinde dolanmaya devam ettim, Gezginci'mi çağırabilecek halde hissetmiyordum kendimi, çünkü Klorathy'yi, Kanopus'u düşünüyordum. İstedğim korkarım ki gerçek buydu bir tür güven vermeleriydi; çünkü Tafta karşısında kararlılık ve özgüven sergilemiştim, ama bütün bunların boşluğu, korkunç, tüketici boşluğu karşısındaki o bildik kuru kederden dolayı takatsiz düşmemek elimde değildi. Nasar'ı ve bu hüznü yer adına duyduğu acıya dayanmayı nasıl öğrendiğini hatırladım ve söylediği şeyleri, benim ne kadar çok şey öğrendiğimi düşündüm. Onu tekrar görmeyi diliyordum. Onu sadece görmek, onunla birkaç kelime etmek ne kadar güven tazeleyici olurdu. Şimdi o burada olsa, eski dostum Nasar -eski dostum Kanopus- ne düşünürdü?

Kanopus

Kentin sınırındaydım, bir binaya bakıyordum ve bu binayı seyretmenin zevk verdiğini düşünüyordum. Gayet sadeydi, bir barınak yeri ve yerel taşlardan yapılmıyordu. Dikkat çekici hiçbir yanı yoktu, ama yine de beni kendine çekiyordu. Kentin kirli dumanlarının arasından berrak bir şekilde yükselen küçük, kayalık bir tepenin üzerine inşa edilmişti. Merdivenlerinde genç bir adamın durduğunu gördüm, o bildik dar pantolon ve tişörtten oluşan üniformayı giymişti, ama yüzünü göremiyordum, çünkü bana dönük duruyordu, ama yüzünde maske vardı. Nasar, Nasar, diye cınlıyordu zihnimin içi ve seslendim: "Nasar, sensin, eminim."

İkimiz de gagalı yaratıklar gibi görünüyorduk, o maskesini çıkardı, ben benimkini çıkardım. Dumanların biraz daha üzerinde olabilmek için tepenin daha yukarısına çıktık, çünkü gözlerimiz he-

men kızarmaya, sulanmaya başlamıştı.

“Ee, Sirius?”

“Bu binayı sen mi yaptın? Mimar mısın?”

“Başka şeylerin yanı sıra, bir mimarım da.”

Binaya bakarak yan yana durduk. Gerçekten çok hoştu. Kentin geri kalanının korkunç ahenksizlikleri kayboluyor gibiydi, yalnızca bu ev kalıyordu.

“Burada yaşayanlar sağlıklı mı olacak?”

“Burada ben yaşıyorum. Sanırım, çoğu kişiden biraz daha sağlıklıyım,” dedi, o bildik Nasar nüktesiyle ve ben güldüm.

“Ah Kanopus, fakat neden, neden, *neden*?”

“Hâlâ neden diye mi soruyorsun, Ambien?”

“Sen sormuyor musun?”

Tereddüt etti ve bu tereddüdünde, iyi bildiğim bir şeyi ayırt ettim: Düşünmekte olduğu şeyi bana, Sirius’a, anlatabilecek durumda değildi. Ben hazır değildim! “Ambien,” dedi, “Hiç, faydalı sorular var, bir de faydasız sorular var, diye düşünmedin mi? Hiç düşünmemişsin! Birazcık olsun bile!”

“Kabul etmesi zor.”

“Nasar söyleyince -nafile isyanlar konusunda her şeyi bilen birisi olarak Nasar- yine de kabul etmez misin?” Ve tekrar güldü, gözlerinin içine baktı, Koşi’de beraber geçirdiğimiz günleri hatırladık.

“Belki bu gerçeği kabul edecek kadar güçlü değilim.”

“Bu senin için daha da kötü. Oysa hiçbirimizin seçeneği yok... Yoksa sen, sabır gösteremeyecek kadar zayıf oldukları için kendilerinin bir tür çözüm ya da cevap uyduran ve onun içine sığınanlardan biri olarak mı kalmak istiyorsun?”

Onun sabrının kaç asır sürdüğünü düşündüm ve gülmeden edemedim.

Ama gülerken öksürmeye başladım, o da öksürmekteydi.

Maskesini taktı, ben de öyle yaptım. Yeniden gagalı canavarlar olmuştuk, yüz yüze durduk, Nasar ve ben.

“Ambien, dinle beni.”

“Ne zaman başka bir şey yaptım ki?”

“İyi. Bizlerle ilişki içerisinde olduğun bunca zaman boyunca bizi işbaşında seyrettikten sonra hâlâ, nafile uğraştığımıza mı inanıyorsun?”

“Hayır.”

“O halde bunu hatırla. Hatırla.”

Neşeyle küçük bir veda jesti yaptı ve evinin merdivenlerini çıktı.

O zaman, aya uğramadan Rohanda’dan ayrıldım.

Dördü beni bekliyordu.

Bu sefer onları atlatmak mümkün değildi. Bir şekilde bilgi vermek zorundaydım.

Epeyce düşündükten sonra, şu mesajı Klorathy’ye gönderdim. (Bu tür diyaloglarda Rohanda için her zaman onların kullandığı adı, Şikasta’yı kullanırdık.)

Diplomatik kurye ile gönderilmiş özel mektup

Sirişlu Ambien II’den Kanopuslu Klorathy’ye

Acelem var. Az önce Şikasta’dan gelen raporlarımızı gözden geçir-mekteydim. Pek muhtemel değil biliyorum, ama küçük de olsa bir ihtimalle, aşağıdaki bilgi elinize geçmemiş olabilir düşüncesiyle bildiriyorum, Şammat tüm ajanlarını tek bir yerde toplantıya çağırdı. Bu da bize, çok zamandır şüphelendiğimiz -ve bildiğim kadarıyla sizin de şüphelendiğiniz- bir gelişmenin belirtisi gibi görünüyor. Şikasta’daki koşullar Şammatlıları, Şikastalılardan daha da fazla etkiliyor ya da daha hızlı etkiliyor. Genel akli melekeleri hızla kötüleşiyor görünüyor. Telaşlılık, hızlanma, ritimsizlik çekiyorlar. Duruma ilişkin tahlilleri -tabii zaten muktedir oldukları ölçüde ve türlerinin sınırları çerçevesinde- ona göre... Belirli durumlar ve koşullara göre. Analizlerinden yaptıklarını çıkarsamalar gittikçe çılgınlaşıyor. Şammat’ın böyle bir toplantı emri vermesi, ajanlarını böylesi bir tehlikeye maruz bırakması, ana gezenin etkilenmiş olduğunu gösteriyor; aynı şekilde yerel Şammat ajanlarının böylesine düşüncesiz bir emre itaat etmeleri de öyle.

Şammat'ın ve ajanlarının bu hali de, Şikasta'dan bu sıralar beklenmesi gereken kendiliğinden ve rasgele yıkıcılığa katkıda bulunacak gibi görünüyor.

Sanki işler daha önce yeterince kötü değilmiş gibi!

İstihbaratımız, Şikasta krizini hayli iyi idare etmekte olduğunuzu gösteriyor elbette sizden başka türlü beklenmezdi de. Her şey yolunda giderse, ne zaman sizden bir ziyaret bekleyebiliriz? Her zaman ki gibi, sizi görmeyi sabırsızlıkla bekliyoruz.

Bundan kısa süre sonra, Dörtler tarafından çağrıldım, tabii ki bunu okumuş ve tartışmışlardı.

“Nasıl oluyor da, seninle Klorathy arasında aslında neler olduğunu bize anlatmıyorsun?”

“Sirius ile Kanopus arasında.”

Bundan rahatsız olmaktan çok, tedirgin oldular.

Gözümün önüne *bizim* aklımızın, Beşler'in aklının, bir hayali geldi bir bütün olarak, birbirine sokulmuş beş kürecik ya da hücre ve, bir tanesinin nabızı farklı hızda atmakta. Ve Dördü birbirine daha fazla sokulmakta, bir tanesi ise, ben, iyice delicesine titremekte, çünkü etrafındaki boşluk fazlalaşmıştır.

“Bize hiçbir şey anlatmıyorsun, *hiçbir şey*.”

“Size anlatabileceğim her şeyi anlatıyorum.”

“Ambien, bize anlatman gerekecek. Çünkü, eğer, bir bütün olarak -Beşler olarak bizler- Rohanda'daki faaliyetlerimiz için tutarlı ve ikna edici bir neden sunamayacak olursak, o zaman hepimiz tehdit altında kalırız.”

“Çare sizde,” dedim, sırayla tek tek yüzlerine bakıp durarak.

“Ama belli ki, bunu kullanmak istemiyoruz.”

“Gerçekten de yapmam gereken tek şeyin bir formül, bir söz kümesi, bir araya iliştirilmiş birtakım laflar bulmak olduğunu mu düşünüyorsunuz? yani o zaman başınızı sallayıp diyeceksiniz ki: Ah, tabii, işte bu! Ve sonra da bunu imparatorluğa yayacaksınız ve herkes mutlu mu olacak?”

Bu toplantının, hâlâ devam eden ve temellerimizi tehdit eden tartış-

ma zirvesindeyken yapıldığını vurgulamalıyım.

Hangi temeller?

Hangi yararlar, hangi amaçlar?

Hangi hizmet? Hangi işlev?

Nihayet Dördüne, istedikleri açıklamayı yapmamın bir yıl kadar konuşmak ya da bir kitap yazmak anlamına geleceğini söyledim.

“İyi, o halde niye kitap yazmıyorsun, Ambien?”

Bunun pek çok amaca hizmet edeceğini anladım.

“Eski bir bürokrat için, olayların değil de, yüreğin tarihini yazmak zor geliyor,” dedim.

Daha önce çok yakın olup artık öyle olmayanlar arasında yapılan şakalar gerçekten acı verici oluyor.

Beni uzun süreli izne gönderdiler. Başka bir deyişle, Kolonize Gezegen 13'te gezegen hapsindeyim.

Onların yerinde olsam ben de tam tamına aynı şeyi yapardım. Benim görüşüme göre Beşler kurumu, yani şimdiki -umarım geçici olarak- Dörtler, imparatorluğumuzun en değerli düzenleyici organıdır. Zedelenmemelidir. Binlerce yıllık hizmetimin ve tecrübemin tamamen göz ardı edilmeyeceğini umarak, bunu belirtmeye özellikle önem veriyorum.

Dilediğimce galaksinin dört bir yanında dolaşmaya alışırken bu tek gezegene hapsolmak benim için zor bir şey, ama şikayet etmiyorum. Eşsiz bir deneyim olduğunu bildiğim bu raporu yazma imkânı bulmanın benim için bir ayrıcalık olduğu hissindeyim.

Rohanda'yı düşünmek bana acı veriyor, ama kendimi, Nasar'ın bana son söylediği sözlerle rahatlatmaya çalışıyorum.

Eğer hiç ummadığım bunca şeyi öğrendiysem, daha öğrenebileceğim ve anlayabileceğim neler neler var, yeter ki sabırlı olayım ve kendimi yararsız sorular sormaya kaptırmayayım?

Ben Sirius imparatorluğunun 13. Gezegeninden

Rohandalı Ambien,

Beşler üyesi Ambien II.

***Dörtler'den Sirius Ana Gezegenine ve Sirius
İmparatorluğu'nun Tüm Kolonize Gezegenlerine Talimat***

Dikkat! Beşler'in eski üyesi Ambien II'nin eseri olduğu iddia edilen bir belge elden ele dolaşmakta. Bu sözde anıların hiçbir zaman basılmamış ve dolayısıyla onaylanmamış olması bile, kendi akıllarını kullanan kişiler için, özgün olmadığının yeterli kanıtıdır. Bununla birlikte, bu belgenin tamamıyla uydurma ve imparatorluğumuzun değerli hükümetini yıkma hevesi içindeki zavallıların eseri olduğunu vurgulamak isteriz. Ambien II, imparatorluğumuza uzun zaman ve değerli hizmetlerde bulunduktan sonra, Rohanda gezegenindeki olaylara aşırı uzun süreyle maruz kalmaktan dolayı akli bir dengesizliğe yenik düşmüştür. Kendisi halen tedavi altında bulunmaktadır ve bizler, onun mesai arkadaşları olarak, sadece kısıtlı ve eskisinden daha az yorucu derecede bile olsa, yakın zamanda görevlerinin başına dönebileceği inancındayız.

Ambien IP'den Stagrak'a Mektup:

Talimatınızı gördüm. Olayların aldığı seyir ve imparatorluğumuzun her yanında devrim tehlikesi karşısında, dördünüzün bir şekilde harekete geçmek zorunda olduğunuzun farkındayım. Sağlığıma ilişkin nazik mesajınızı aldım. Evet, teşekkür ederim, iyiyim ve herhangi bir ihtiyacım yok. Tabii olaylara gerçek bir katılım gösterme hevesi duymaktan kendimi alıkoyamıyorum. Eski alışkanlıklar kolay kaybolmuyor! Bununla birlikte, her birinizin beni ayrı ayrı ziyaret etmesi -bildiğin gibi bu ilk değil!- benim için bir teselli. Bu, benim için büyük bir zevk. Tecrübemin şu anda bile, bu dolaylı şekilde yararlı olduğunu hissetme eğilimindeyim. Her birinizin bana kişisel desteğiniz konusunda güvence vermeniz ve benim kitabımın elyazmasının -bir bakıma hayli demode bir şekilde de olsa- genel kamuoyuna yayılmasını sağlamak için attığım adımlara sempatiyle yaklaşıyor olmanız gerçeği üzerinde düşünüyorum. Nahoş olguların halka ölçülü ve genellikle muğlak şekillerde iletilmesi gerektiği konusunda seninle hemfikirim. Zaten bu görüşü ilk ortaya atan ben değil miydim? Ayrıca, biz eski mesai arkadaşları arasındaki bu uyumun -işlerin gittikçe daha fazla bu yola girdiğine senin de katıldığından eminim- hep birlikte kendimizi bu biraz zahmetli olmakla birlikte aslında gayet hoş bir yer olan Gezegen 13'te "ıslah amaçlı sürgün"de bulduğumuz zaman, çok yararlı olacağımı da düşünüyorum.

"Üzerinde savaş verilen belirliliklerin kargaşasını daha da arttıran biri gibi görülmek istemem."

Lessing, ilk kitabı 1979 yılında yayınlanan beşlemesinin yarattığı tartışmalar üzerine bu sözleri söylemek zorunda kalmıştı. Çünkü "Argostaki Kanopus Arşivleri" gücünü ifade edilen olayların inandırıcılığından alıyordu.

Her biri diğerinden bağımsız olarak da okunabilecek beşlemenin bu üçüncü kitabı, bizleri insanlığın evrimine götürüyor, evrim teorisinin içerdiği eksik halkalara dikkat çekiyor. Öte yandan insanlığın derin hafızasında yer alan, belli başlı tüm kültürlerde rastlanan inanışlar ve mitler, farklı bir bakış açısıyla yeniden kurgulanıyor: Tufan, Atlantis, Şeytan, Mayaların akıbeti, devler, cüceler ve deneylerin malzemesi olan çeşitli primatlar, diğer gezegenlerden dünyaya aktarılan daha başka türler...

Doris Lessing 1919 yılında İran'da doğdu. Dünyanın farklı kültürlerini öğrenerek, dünyayı dolaşarak yetişti. Uzun yıllar İngiliz Komünist Partisi içinde yer aldı. İngiliz edebiyatının yaşayan en önemli adıdır. Halen İngiltere'de yaşamakta ve yazmaktadır.

Çeviyazıları Bilimkurgu-Fantezi
Sakız Sokak 6/9 Kadıköy / İstanbul
ISBN 975.8086.66.9

9789758086665